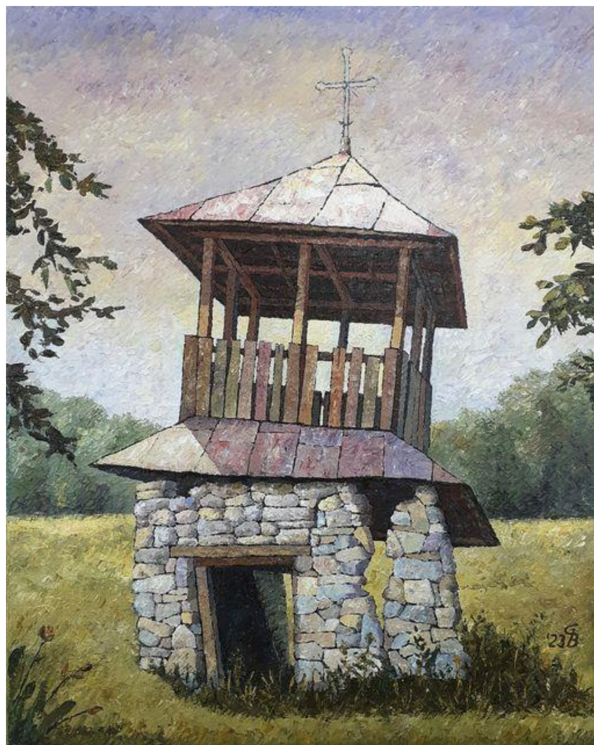
ion drăguşanul

povestea aşezărilor moldovene

E F

Cluj-Napoca, 2024

Coperţile:

tablouri ale
pictorului fălticenean

Gabrel Baban

Precuvântare: religie şi credinţă

Există mărturisită în istorie noastră o adevărată şi îndătinată falie între religie şi credinţă, manifestată, mai ales, prin actul de justiţie, în care jurământul şi blestemul, adesea cu cărţi de blestem date de episcopi şi chiar de mitropolit, caracteristică necreştină de neiertat, reprezintă repere fundamentale. În 1564, Anonio Maria Graziani observa că moldovenii „nu au legi scrise, ci toate sunt lăsate bunului plac al domnului sau al judecătorului, şi sunt cârmuiţi cu autoritate, potrivit obiceiului îndătinat. Dacă pârâşul jură de trei ori, repetând formula unui jurământ, precum că cele ce le declara el sunt adevărate, pârâtul este condamnat. De asemenea, dacă datornicul ar afirma, sub prestare de jurământ, că nu trebuie să plătească, i se iartă datoria (atât este de mare credinţa în legătura jurământului). Dacă cineva a fost jefuit, ceea ce nu arareori obişnuieşte să se întâmple negustorilor, el reclamă ceea ce i s-a luat de la acei pe al cărui pământ a suferit paguba, şi este despăgubit la porunca domnului din contribuţia comună a acelui târg sau sat”[1]. Iar „pe deasupra, ei mai au multe lucruri în comun cu păgânii, cum sunt eresurile (*delusioni*), ghicitul, descântecele, jurămintele pe Jupiter (= Zeus) şi pe Venus, pe care o numesc sfântă,

---

[1] *Călători străini despre Ţările Române*, vol. II, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1970, p. 382

modul în care purced la înmormântări, la luarea în căsătorie a soţiei şi la lăsarea ei, şi altele la fel”[2].

Dar când mă refer la falia dintre religie şi credinţă, la moldoveni, nu iau în calcul faptul că, din perspectiva martorilor diferitelor epoci, „obiceiurile şi deprinderile lor sunt îndeobşte barbare, cu toate că revendică pentru ei cinstea de a fi mai presus decât toţi creştinii”[3], pentru că ştiu şi pot dovedi că fiecare poporean moldovean, în baza unei credinţe naturale, pe care Lucian Blaga, făcându-i o singură concesie lui Young, o numea „arhetipală”, nu ar fi admis nici un compromis, care să-i împovăreze sufletul, spulberându-l din îndreptăţirea la veşnicie. Credinţa, deci, deprinsă ca trăire („Clerul lor este foarte neluminat, puţini din ei ştiind să scrie şi să citească. Ei se deosebesc de ţărani printr-o barbă lungă şi prin scutirea de impozite, în afara unei plăţi de cincisprezece piaştri către episcopul lor; în celelalte privinţe ei urmează aceleaşi îndeletnici ca ţăranii, în timpul cât nu sunt prinşi cu săvârşirea datoriei lor bisericeşti. Fiecare sat are o biserică”[4]), fără iniţieri şi faze succesive de cunoaştere, era mai mult decât instinctuală pentru fiecare moldovean în parte, care nu confunda această raţiune de a fi cu relaţiile, mai curând sociale decât spirituale, pe care le avea cu călugării sau cu popii, deci cu lacomii devoratori de averi pământeşti, care izbutesc să-şi însuşească nu doar mai toate moşiile, mierea, morile şi crâşmele Moldovei, ci şi ţărănimea iobagă,

---

[2] *Călători străini despre Ţările Române*, vol. IV, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972, pp. 580, 581
[3] *Călători străini despre Ţările Române*, vol. II, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1970, p. 299, 300
[4] Ibidem, pp. 112, 113

şi ţiganii robi, pe care-i gestionau precum negustorii de oi, despărţind turmele şi mieii după isteţimea fariseică, prin care izbuteau să-şi înşele partenerul întru substituire divină. „Mănăstirile sunt numeroase („Numeroasele mănăstiri ocupă, cu pământurile lor, aproape a treia parte a ţării, ceea ce vatămă foarte mult munca pământului”[5]) şi bogate; ţin vite şi oi şi alte lucruri asemănătoare şi sunt supuse mănăstirilor de la Sfântul Munte, în Grecia, fiind obligate să trimită, în fiecare an, stareţului o sumă anumită. Egumenii sau stareţii lor umblă în trăsură, îmbrăcaţi în mătase şi înconjuraţi de slugi, încât par tot atâţia boieri. Şi fiecare mănăstire are în stăpânire un număr de familii de ţigani, care sunt ca şi robi; ară, sapă, muncesc şi păzesc vitele; şi tot ce trebuie făcut, fac ei; chiar şi ţigăncile umblă prin mănăstire, şi muncesc, fac pâine, spală vasele, mătură, mulg vacile şi fac tot ce trebuie făcut într-o casă, ceea ce e un lucru nemaipomenit”[6].

„**Moldovenii** vorbesc româneşte; călugării şi preoţii lor slujesc în biserică în slavoneşte, au cărţi tipărite în Tara Moscovită şi la Veneţia. Domnul şi boierii sunt cu toţii schismatici, preoţii lor, ameţiţi de veninul grecilor împotriva Bisericii romane, sunt cei mai mari duşmani ai Bisericii romane şi ai primatului papei. Aproape toată ţara posteşte lunea, miercurea şi vinerea; oamenii o fac pentru că sunt siliţi, însă se sinchisesc prea puţin de legea lui Dumnezeu; **ţin posturile şi trăiesc ca animalele** (!), neştiind ce înseamnă Dumnezeu şi legea lui. Episcopii şi

---

[5] *Călători străini despre Ţările Române*, Serie nouă, vol. II, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005, pp. 73, 74 şi 77

[6] *Călători străini despre Ţările Române*, vol. V, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973, pp. 203-205

preoţii lor sunt atât de ignoranţi, încât puţini din ei, dacă nu niciunul, pot să înţeleagă ceea ce citesc, deoarece citesc în limba sârbească (slavonă), pe care nu o cunosc şi astfel nu înţeleg nimic nici ei, nici aceia care îi aud în biserică. Spun aceasta despre aceia care nu ştiu altceva decât buchiile slavone, dar nu cunosc limba, căci în preajma domnului se găsesc şi unii care ştiu câte ceva, fiind greci; dar cât priveşte pe cei din ţară, aceştia sunt aşa cum am arătat mai sus, dar, cu toate acestea, sunt foarte îndărătnici şi stăruitori în schismă”[7].

Dincolo de mărturiile străinilor, există mărturiile noastre, în care veţi întâlni câte un popă bătându-se cu dascălul, lângă fântână, pentru o sfoară de pământ, sau amândoi, popa şi dascălul, luând cu asalt, împreună cu enoriaşii lor, câte un schit sau câte o mănăstire pentru a le prăda de bunurile lumeşti, de care bunul Dumnezeu nu are nevoie. Un toponim de prin părţile Focşanilor, îmi sună ca un sacrilegiu: Morile Precistei. Cu crâşma, robii şi iobagii Precistei.

Câtă vreme au fost pe pământ, Iisus şi sfânta lui Maică nu au avut nevoie de averi, dar, de când s-au mutat în Ceruri, bunurile pământeşti nu le mai ajung, mărturii fiind, printre altele, şi multe dintre ispisoacele medievale de judecată, reproduse în această carte.

---

[7] *Călători străini despre Ţările Române*, vol. V, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1973, pp. 224, 225

ECHIMĂUŢI

(Orhei, Moldova).

1602, februarie 24: Ispisoc de întăritură de la Ieremia Movilă voievod, după împărţirea moşiilor lui Bucium vornic, între văduva lui Antemia şi feciorul lor lor Grigore Bucium… / Şi s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteştii**, cu vad de moară în Răcătău, jumătate de sat **Buciuleşti**, cu vad de moară în Bistriţa, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuţi**, în ţinutul Orheiului, a treia parte de sat **Săharna**, satul **Boşotenii** pe Bistriţa, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fălci de vii în dealul **Horodiştii**, lângă **Cotnari**, şi o falce de vie la **Zlodiica**… / Şi jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneştii** şi cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Horgeştii** pe Răcătău şi cu vad de moară, a patra parte din sat **Găleşti**, pe pârâul Răcătăul, a patra parte din **Bizigheşti**, cu moară, a patra parte a satului **Poenile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voineşti**, a patra parte de sat **Corneştii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fălci de vie la **Cotnari**, 2 fălci la dealul **Horodiştii**, 1 fălci la **Zlodiica**… / Deci s-au aşezat de bunăvoie”[8].

---

[8] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului,* Bucureşti 1944, doc. 17, pp. 28, 29

EDINEȚ

(prin Vedinţi sau Iadinţi, sat la Terebne,
azi oraşul Edineţ, Moldova).

1431, iunie 15: Întărit de Alexandru cel Bun vornicului Cupcici, care primeşte uric pentru mai multe sate, printre care, „pe Jijia, pământ să-şi întemeieze sate, de la gura Liubanei în sus şi din cealaltă parte, de la gura văii lui Lazăr în sus, pe amândouă părţile, până la Horaiţele lui Coşarici şi, peste bucovină, Diacăuţii, amândouă cuturile, pe care i-a schimbat cu fiica lui Costin înaintea noastră, şi **C**atamareuţi, pe care i-a schimbat cu Catamare pentru Şerbăuţi, şi, pe Bahlui, Neagşinţi, şi prisaca la Cârligătură, şi, la Terebne, pământ din pustie să-şi întemeieze sate, anume Cozareuţi, şi Polzalăuţi, şi **Vedinţi**, şi Micicova, şi Nesteacăuţi, şi, pe Ciuhru, în sus de moară şi în jos de moară, şi, pe Ciuhru, Mihailăuţi la Vadul de Piatră şi la Hacişce Leş… Iar hotarul acestor sate de la Vadul de Piatră, să fie de cealaltă parte a Ciuhrului, în sus, până la Durnea Ceatariu, iar de la Ciuhru, pe vale, până la Dumbrava Rotundă, şi de la Tador, pe hotarele vechi, până la Racovăţ, iar de la Neagăuţi şi de la Grozea şi de la Costici, pe hotarele vechi, până la Vadul de Piatră”[9].

---

[9] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 103, pp. 152-154

1436, august 11: Întărit, prin Viadici sau Vedinţi, sat la Terebne, parte din oraşul Edineţ, de Ilie şi Ştefan voievozi, lui Luca de la Sihle şi fraţilor lui Malea şi Stroe, care primesc uric pentru „două sate, unul la Terebne, anume **Viadici**, celălalt la gura Săratei, unde a fost Mihail... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[10].

1636, aprilie 3: Ispisoc de întărire de la Vasile Lupu voievod dat fostului logofăt Pătraşcu Ciogolea, după pâra cu Căzacul, feciorul lui Gheorghe Ciulei „şi alte neamuri ale lui, care vânduse **Badiuţii** (Bădiuţi, comuna Ştefăneşti, Botoşani) şi **Săbăşenii** (comuna Ştefăneşti, Botoşani), în care ei nu aveau treabă, şi s-a împlinit Ciogolii de la Căzacul a patra parte din satul **Iadinţii** (oraşul Edineţ, raionul Edineţ, Moldova), ce-i în ţinutul Hotinului”[11].

1646, februarie 24: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Pârciul din **Iadinţi** (azi Edineţ, comuna Edineţ, raionul Edineţ, Moldova) şi cu rudele lui s-au pârât de faţă cu Anniţa, fiica lui Dumitraşco Solomonescu, nepoata bătrânului Toader diac, pentru jumătate de cat **Verteporoh** (azi Stolniceni, comuna Şofrâncani, raionul Edineţ, Moldova), ce s-a chemat de demult **Cucearov**, spunând Pârciul şi rudele lui cum le este acea jumătate de sat dreaptă ocină şi dedină, şi au arătat drese; şi Aniţa a răspuns cum îi este dreaptă ocină şi dedină de la bunicul ei Toader diac din **Cepeleuţi** (comuna Hincăuţi, raionul Ocniţa, Moldova), şi a arătat

---

[10] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 160, pp. 222, 223

[11] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 386, p. 434

un zapis, în care a scris cum i-a dat şi dăruit bunicul ei Toader diac acea ocină din Verteroporoh şi ocina din Cepeleuţi tatălui ei Dumitraşco Solomonescul. / Domnia mea am făcut carte lui Trandafir pârcălab de Hotin, ca să strângă oameni şi să cerceteze despre rândul acelei jumătăţi de sat şi a cui a fost de demult. / Trandafir pârcălab a adus acolo pe Maxim Sicica, Procop Losco şi Cipor din **Cepeleuţi**, Grigore Sicica din satul **Cucina** (Clocucina, azi Clocuşna, comuna Clocuşna, raionul Ocniţa, Moldova), şi mulţi oameni buni… care au mărturisit cu sufletele lor că acea jumătate de sat este dreaptă ocină Aniţei, şi a ţinut-o tatăl şi bunicul ei, iar Pârciul şi cu rudele lui n-au nici o treabă”[12].

1904: „**Ediniţa**, ruseşte Edineţ, târguşor în judeţul Hotin, centrul volostei cu acelaşi nume, sediul circumscripţiei a IV-a de Zemstvo. Are 670 case, cu o populaţie de 3.450 suflete, din care 1.242 ruşi; poştă şi telegraf; 3 biserici, din care una schismatică rusească a sectei staroobreadţi, una pe lângă proseminarul rusesc, în care învaţă copiii preoţilor români; 2 şcoale elementare de băieţi şi de fete. Prin târguşor trec două şosele, spre Lipcani, Briceni şi Bălţi. Lţngă târguşor sunt 3 heleştee”[13].

---

[12] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 298, pp. 238-240

[13] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 94

EDUMIREŞTI

(sau Edomireşti, fost Sacalişeşti, azi Dumitreşti, comuna Scorţeni, Bacău).

1392, octombrie 6: Întărit de Ştefan voievod lui Petre Ciorănul (adică Negu), care primeşte uric „pentru satele, anume **Zămeştii**, la gura Tazlăului, care el a cumpărat de la Tmpişul, drept 100 galbeni, şi **Sacali-şăştii**, chiar la gura Tazlăului”[14].

1449, martie 23: Întărit de Petru voievod lui Petre Tâmpa, care primeşte „din uricul de miluire ce a avut bunul lui de la Ştefan voievod, din anul 6901 (1392), pe una sat la gura Tazlăului mare, la ţinutul Trotuşului, anume **Zămeşăştii** şi **Săcăloşăştii**, care i-au zis **Edumi-reşti**, alături de satul **Măneştii**, iar hotarul acestora să fie precum au hotărât şi s-au socotit în semne, ce s-au început din apa Caraclăului Zămeşăşti şi alături cu satul Măneşti, peste apa Tazlăului şi peste pârâul Belice, la deal, la Râpa Roşie şi, de acolo, drept pe râpă, la vale, la Reotuş, ceva mai jos din gura Tazlăului, şi tot Trotuşul în sus, la Caraclău, unde este tot hotarul satului Edumireştii, alături cu Măneştii, de unde s-a început”[15].

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturiseşte „cum au venit Nastasia

---

[14] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, pp. 197, 198

[15] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 198

Solomoneasă cu feciorul său Ionaşco… să mergem să le hotărâm nişte ocine şi să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăguşan, anume la sat la **Băsăşti** (comuna Pârjol, Bacău) şi la **Edumireşti** (Dumitreşti, comuna Scorţeni, Bacău)… Călugării de la schit au adus dresele lor pe jumătate de loc de Băseşti, iar Solomoneasa a scos zapis şi uric de la Alecsandro Vodă… cum a compărat Dumitraşco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Petrea, Bordzea, Tănasie şi Dochia, feciorii lui Ion Plavăţ, nepoţi popii Lucăi, partea lor din sat din Băseşti; şi aşijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, preţuit drept 20 taleri; şi de la Îndreiu, feciorul Oancei, toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconiţa lui Toader diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebit călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănasie și Dochiia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomoneasa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos… / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul din **Verșești** (comuna Sănduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman,

Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Floreşti, comuna Scorţeşti, Bacău), și Constantin ot **Comăneşti** (oraşul Comăneşti, Bacău), Pătraşco ot **Albo-tești** (înglobat în oraşul Moineşti, Bacău) și alți mulți oameni buni”[16].

1636, iulie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod Schitului Drăguşani, care primeşte uric pentru „jumătate din satul **Băseşti** (comuna Pârjol, Bacău) ce este pe Taz-lău, în ţinutul Bacăului… cumpărat de la Marga din **Ruşi** (înglobat în Verşeşti, comuna Sănduleni, Bacău), Băncea fiul lui Dumitru, Mărica fiica Măgdălinei, Lupul şi Dănilă, fiii lui Häinal, pentru 271 zloţi tăreşti; şi altă parte din această jumătate, dreaptă danie de la Petrea fiul lui Ionaşco. / Şi a opta parte din jumătate din satul **Edumireşti** (azi Scorţeni, comuna Scorţeni, Bacău), tot din acest ţinut Bacău, cu locuri de mori pe pârâul Solonţ şi pe Tazlău, şi cu loc de prisacă şi cu Poiana Boului, cumpărată de la Lupul şi de fa fiii lui, pentru 27 de ughi şi să-i scrie în sfântul pomelnic. / Şi alta, au avut, acum, pâră Nastasia Solomoneasa şi fiii ei pentru aceste părţi din satul Băseşti şi Edumireşti, spunând cneaghina Solo-moneasa că îi este dreaptă ocină şi dedină. Noi am spus să-şi scoată dresele de moştenire şi de cumpărătură, dar ea n-a avut nici un dres: Iar rugătorii noştri, călugării, au arătat aceste drese mai sus scrise”[17].

1645, iunie 8: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Nicoară din **Edomireşti** (lângă Pârjol, Bacău) şi cu toate rudele lui, toţi nepoţii şi

---

[16] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 327, pp. 370, 371

[17] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 459, pp. 518-520

strănepoţii lui Petru Bâlcoci, s-au pârât de faţă cu rugătorii noştri călugări de la sfânta mănăstire Tazlău, pentru un sat, pentru **Floceşti** (azi Balcani, comuna Balcani, Bacău), ce se cheamă acum **Bâlcanii** pe Tazlău, în ţinutul Bacăului, zicând Nicoară, cu oamenii lui, cum că este al lor acel sat dreaptă ocină. Şi ne-au arătat un uric de la bătrânul Ştefan voievod, cum că este a lor dreaptă moşie, de la moşul (bunicul) Petru Bâlco. Iar rugătorii noştri, călugării, au răspuns cum că le-a fost lor danie şi miluire de la bătrânul Ştefan voievod, arătându-ne şi drese de la acei bătrâni domni, scriind cum a cumpărat acea selişte Ştefan voievod de la Petru Bâlcan şi o au dat danie sfintei mănăstiri. / Deci noi cu a noastră dreaptă judecată, aşa am aflat adevărul, că nu are Nicoară, cu oamenii lui, nici o treabă cu acea selişte”[18].

EISENAU sau **PRISACA DORNEI**

(lângă Vama, Bucovina).

Capătul dinspre Câmpulung Moldovenesc al satului Vama, în lunca împădurită de sub culmea Hurghiş, de la Prisaca Dornei, a fost colonizat, în **1807-1808**, cu mineri germani din Grundler (Slovacia), în noua lor colonie, Eisenau, stabilindu-se, ulterior, până pe la 1848, şi alţi colonişti, mineri sau muncitori pentru fabrica de

[18] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 90, p. 79

cherestea. În 1810, se înregistrau 38 familii de ţipteri în Eisenau.

1821: Prima biserică din Eisenau a fost ridicată în 1821, comunităţile luterană şi catolică (doar 10 %) convenind, în 1825, s-o folosească în comun.

1851: „O broşură, lucrată de Franz Raffelsberger şi publicată în 1851, la Viena, cuprindea „**Itinerariile sau directorul tuturor rutelor poștale** din k. k. Statele austriece“, menţionează şi următorul segment de drum de poştă: Din Vama, până la Pojorâta, cale de o poştă şi jumătate, repere importante erau Eisenau (Prisaca Dornei), râul Moldova şi Câmpulung Moldovenesc[19].

1855: „Minele cele mai însemnate sunt, însă, cele de la Prisaca şi de la Iacobeni, unde se exploatează nemăsurate cantităţi de fier. De când s-a aşezat în Prisaca o colonie de nemţi, numele acesta a fost schimbat în Eisenau şi pare tot aşa de curios de a găsi, în mijlocul unei ţări şi a unui popor exclusiv român o denumire de oraş nemţesc, precum ar părea deşănţat de a afla, în munţii din Germania, oraşe numite Câmpu-Lung sau Prisaca. Asemenea colonizări şi prefaceri cereau, însă, sistemul de deznaţionalizare, prin care îşi menţine Austria, atâta timp, într-unu mod artificial, prestigiul său politic”[20].

1857: „Apoi șoseaua care trece prin Vama, după „o înclinare blândă”, duce „spre satul Eisenau, unde se află o topitorie de fier. Acest sat este situat într-un defileu de munte, pe piciorul unui munte abrupt, de înălțime considerabilă, care a delimitat locul ca un zid și pe lângă

---

19 Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851, pp. 53, 54

20 Negruzzi, Iacob, *Din Carpaţi / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868, pp. 308-314

care trece râul Moldova, prin gâtuitura văii dintre lanțurilor de munte, care stau aplecate ca streșinile unui acoperiș spre marginea drumului. După o puternică curbură a șoselei, ajungi în valea Câmpulungului, care desface aglomerarea munților și oferă o priveliște minunată. De îndată ce intri în această vale, mici dealuri se ridică din drum și, treptat, el se transformă în altele mai mari, și iarăși, câștigând înălțimile alăturate, formează munți înalți, care, în funcție de grupul lanțului muntos, care se alătură până spre Transilvania și Maramureș; întunecatul Rareu, împânzit cu stânci, domină peisajul”[21].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, Frumoasa, Fundu Moldovei şi Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal şi Vatra Moldoviţei, Rus Moldoviţa cu Ciumârna şi Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu **Eisenau**”[22].

1870: Laminorul lui Manz din Eisenau a continuat să funcţioneze şi după anul 1870, producţiei iniţiale (cuţite de plug, lopeţi, târnăcoape, ceainice, variate tipuri de tablă şi de oţel-balot, precum şi sârmă) alăturându-i-se producţia de şine de cale ferată, pentru liniile Lemberg-Cernăuţi şi Burdujeni-Iaşi.

În **1880**, după darea în funcţiune a liniei ferate, au sosit şi lucrători italieni, din Tirolul de Sud, precum Bat-

---

[21] Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina*, Wien 1868

[22] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

tista, Borduzzo, Giacomelli, sau Stefanelli. Cioplitori în piatră talentaţi, ţipterii din Eisenau au lucrat ornamentele de piatră şi monumentele funerare din toate oraşele Bucovinei, ba chiar şi din Moldova (Iaşi, Botoşani), cei mai renumiţi meşteri pietrari fiind Battista, Dürner, Gartner, Handl, Oberländer, Petri, Schmegner, dar şi mai vechii Adolf Nowak, Ambrosius Katani, Adolf Gotsch, Albin Borduzzo, Ferdinand Awram şi Johann Spiske.

1886: „La început, valea Moldovei pare destul de largă, şi începe de la un oraș românesc, amestecat cu germani, apoi ajungem la Eisenau, prin Vama românească. Coborârea în micul târg este minunată. Munți împăduriți și întunecați se ridică pe trei laturi, râul aleargă în fața noastră. Clopotul sună pentru închinare, iar drăguții credincioşi se pregătesc de slujbă. Și avem un preot german în fața noastră, care predică cu glas puternic, cu rostiri energice, vorbind despre curățenia casei și a curții, care dezvăluie gospodarul! Nu puteți vedea o rochie națională în Eisenau. Fetele se înfășoară în haine de sun roșu pal, albastre sau gri, frumusețea lor fiind cu mult inferioară porturilor din România. Ţipterii din Eisenau nu sunt singurii care întrerup temelia românească a populației locale, întâlnim şi în alte locuri câteva așezări cu locuitori ţipteri, în Balta Poienii, în Schwarzthal, în Luisenthal, Freudenthal, Pojorâta, Iacobeni și Cârlibaba. Majoritatea acestor coloniști germani au fost aduși de un anume Manz, pe moşiile Fondului religiei greco-orientale, care a luat moşii întinse în arendă și a hrănit mii de meseriaşi,dar care, datorită investiţiilor uriaşe, avea să dea faliment şi, complet sărăcit, s-a împușcat. Se spune că situația materială a coloniștilor este destul de bună, deși depinde, în mod ciudat, de Fondul religios greco-oriental.

Cu toate acestea, casa de locuit este proprietatea oamenilor, dar terenul le este acordat numai cu plata impozitelor. În vremurile anterioare, au funcționat cuptoare de cupru la Pojorâta, Iacobeni și Eisenau şi s-a extras fierul pe scară largă. Astăzi mai funcţionează doar cel din Pojorâta, iar populaţia din Schwarzthal îşi asigură traiul din exploatarea forestieră, făcând plute și lucrând la construcții de drumuri; ţipterii din Iacobeni își continuă activitatea tradițională, dar într-o manieră modestă. Eisenau oferă o imagine minunată, cu râul plin de viață, care curge prin ea. Fiecare dintre case are o grădină, în care, pe lângă legume, sunt cultivate plante ornamentale, semn sigur al existenței germanismului”[23].

În **1890**, Eisenau avea 786 locuitori şi doi învăţători, Eduard Kohler şi Sabina Holzstein.

1902: Şcoala din Eisenau a fost dată în folosinţă abia în 1902, la îndemnul lui Franz Neuhauser, cu profesorii Heinrich Frambach, Johann Hawelka, Wilhelm Hehn, Josef Sachelan şi Robert Ziehaus. Un tabel larg al familiilor mai noi şi mai vechi din Eisenau ar cuprinde, pe lângă vechile familii, Adam, Awram, Brandauer, Christofori, Dürner, Gartner, Geitz, Gollner, Götsch, Gundl, Hönig, Jung, Keil, Knoblauch, Kripinsky, Köhler, Koller, Kretschmader, Kuchar, Lerch, Loy, Luka, Müller, Nowak, Petri, Sawetzky, Schmegner, Schneider, Selitzky, Spitzschuh, Steinbach, Theiss, Tomaschek, Wagner şi Wojkowsky, pe coloniştii veniţi din nordul Bucovinei, Dutschak, Lukeniuk, Neumohr, Ruschak, Ruszcinjak şi Skrikuljak, pe emigranţii galiţieni Frambach, Hochhauser şi Ripsky), pe şvabul Oberländer, pe boemienii Hawelka,

---

[23] Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eina Darstellung des Landes und der Leute*, Breslau 1887, pp. 81-93

Materna, Zehatschek, Bartsch, pe tirolezii amintiţi, dar şi pe ţipterii Brandauer, Hennel, Müller şi Wagner. Şi-ar mai fi germanii veniţi din Suceava, Lasarowitsch, Laufensweiler, Mitsch şi Mitschka.

1904: „Pe vale, casele satului Prisaca mărginesc drumul, şi vederea se coboară, fermecată, asupra şerpelui de oţel ce se iveşte în vale şi care e Moldova. Apoi nu mai sunt sate. Drumeţii se întâmpină rar, în cară ce lunecă şterse, ca nişte umbre”[24].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Eisenau** (sau **Prisaca**), moşie, cu administraţie specială, districtul Câmpulung, între Vama şi Câmpulung. Suprafaţa: 3,39 kmp; populaţia: 786 locuitori germani, de religie evanghelică, şi puţini români catolici. Este lângă drumul principal Gurahumora-Câmpulung; haltă de drum de fier a liniei Hatna-Câmpulung: are o şcoală şi o casă de economie a coloniştilor germani”[25].

1914-1918: În timpul Primului război mondial, la Eisenau au fost cazate ba armate ruse, ba austriece, într-o alternanţă înspăimântătoare, încrustând cu adânci tranşee dealul Hurghiş.

În anul şcolar **1923**-24, învăţământul, la Eisenau, s-a desfăşurat numai în limba română.

Pe la **1930**, Prisaca Dornei îşi căpătase porecla „Rosendorf”, deci „Satul Trandafirilor”, datorită superbelor grădiniţe din faţa casei localnicilor.

În **1940**, Baronul von der Goltz ordonă repatrierea germanilor din Eisenau, iar mai bine de jumătate dintre

---

[24] NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 67

[25] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 92

săteni urcă în tren, cu o brumă de bagaje şi, după un drum chinuitor, cu escale în Budapesta, Bruck, şi Viena, ajung în Bavaria, fiind adăpostiţi în mănăstirile St, Magdalena, în Altötting, St. Ottiliensis şi Algasing, lângă Dorfen. Vocaţia de cioplitori în piatră a meşterilor din Eisenau s-a păstrat până în timpurile noastre, statuia ecvestră a lui Ştefan cel Mare, amplasată în Suceava, fiind executată de meşterii pietrari din Prisaca Dornei, Nowak, Katani şi Spiske.

1945: „Fondul bisericesc ortodox român din Bucovina de Sud arendează, în ziua de 18 Decemvrie 1945, ora 10, atât în localul Administraţiei Centrale a Fondului Bisericesc din Bucureşti, strada Biserica Amzei Nr. 10, cât şi în localul Administratiei Locale a Fondului bisericesc din Câmpulung-Bucovina, prin licitatie publică cu oferte închise şi sigilate, în conformitate cu dispoziţiunile L. C. P., pe timp de 3 ani, carierele sale de piatră arătate mai jos, şi anume: Hasniş (**Prisaca Dornei**), Ocolul silvic Vama”[26].

1947: „Act de dizolvare şţi lichidare a unei societăţi: Între subsemnaţii dr. Heinrich Rachmuth, domiciliat în Bucureşti, Intrarea Armaşului Nr. 12, şi Moise Adolf zis Lessner, domiciliat în Fălticeni, s-a încheiat prezentul act de lichidare: **1).** Societatea în nume colectiv dr. Heinrich Rachmuth şi Moise Adolf zis Lessner, **cu emblema „Molibrad”**, având de obiect exploatarea **fabricii de cherestea din Prisaca Dornei**, jud. Câmpulung (registrul societăţii, Tribunalul Câmpulung, sub Nr. 3 din 1946, Registrul Comerţului Suceava, 393/1.721 din 1946), este dizolvată, pe ziua de 10 August 1947, ne mai putând procura buşteni, devenind astfel

[26] *Monitorul Oficial*, Nr. 271, 26 noiembrie 1945, p. 8743

imposibilă realizarea. / **2).** Tot activul şi pasivul societăţii trece asupra asociatului dr. Heinrich Rachmuth. / **3).** Asociatul Moise Adolf Lessner declară că a primit suma de lei 45.000.030, de la dl Heinrich Rachmuth pentru lichidarea drepturilor în societate. / **4).** Asociatii convin ca dl dr. Heinrich Rachmuth să fie lichidatorul societăţii, conformându-se dispoziţiunilor codului de comerţ şi nu va întreprinde nici o operaţiune nouă de comerţ. / Câmpulung-Mold., la 10 August 1947”[27].

1947: „Prin Decizia Nr. 11.761 din 14 Octomvrie 1947, următorului personal temporar din administraţia centrală şi serviciile exterioare ale Oficiului Naţional al colonizărilor, i se fixează, cu începere de la 15 August 1947, până la sfârşitul exerciţiului bugetar, diurnele lunare, specificate în dreptul fiecăruia: **Ciornei Nicanor**, în funcţiunea de administrator de imobil, oraşul Vama, **Prisaca Dornei**, Moldoviţa şi Vatra Moldoviţei, cu o diurnă lunară de 1.500 lei, Câmpulung-Bucovina”.

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*, Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Oficiul Naţional de Colonizare (Onac)”, Statul Român, cu sediul în Prisaca Dornei”[28].

1949: A fost numit „Tudan Casian, director la Şcoala elementară Vama, Prisaca”[29].

---

[27] *Monitorul Oficial*, Nr. 242, 20 octombrie 1947, p. 6968
[28] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, p. 6050
[29] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

ELAN

(lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui).

1635, februarie 26: Zapisul şoltuzului Iorga şi al celor 12 pârgari din **târgul Bârlad**, în care mărturisesc că a venit înaintea lor Ştefan, feciorul lui Maftei din **Pogăneşti**, şi a vândut, „a sa dreaptă ocină şi moşie din sat din **Pogăneşti** (comuna Iveşti, Vaslui) şi din **Polocineşti** (Polocin, comuna Iveşti, Vaslui), drept o iapă şi doi galbeni, lui Arion Talger din **Elan** (lângă Cârja, comuna Murgeni, Vaslui)… Răzeşii săi încă au fost de faţă, anume Solomon de **Huşi** şi Gligorie de **Măgiurcani** (azi Iveşti, comuna Iveşti, Vaslui)”[30].

ENĂCHEŞTI

(lângă Petrileşti, Bacău).

1762, ianuarie 17: „E sat nou… Cred că numele îi vine de la un răzeş bogat, care locuia în aceste părţi, numit Ion Enache, de care se vorbeşte într-un document din 1762, ianuarie 17. El avea moşie în Bereşti, Petrileşti

[30] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 41, p. 40

şi Boşoteni. Urmaşii lui, înmulţindu-se, au întemeiat satul Enăcheşti pe locul vechiului sat Petrileşti”[31].

1890: „**Enăchești**, sat în judeţul Bacău, plasa Tazlăul de sus, și reședința comunei Boșoteni, situat pe pârâul Nadişa, de-a stânga Tazlăului Mare. Are o biserică, clădită de locuitori, la 1885, deservită de un cântăreţ, şi alta catolică, zidită tot de locuitori, în anul 1872. Cârciumi sunt 2. Sunt 219 familii sau 616 suflete, din care 42 unguri. Vite: 20 cai, 357 vite cornute şi 45 porci”[32].

EPURE

(sat între Iurceni şi Secăreni, raion Călăraşi, Moldova).

Întărit, în 10 aprilie 1430, de Alexandru cel Bun, lui Vlad Aldiş, care primeşte uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuţi, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” şi cuturile din megieşie, „pe Vălhăuţi, la Glod, unde a fost jude Iacăci, şi Glod Ciorbă tij pe Vălhăuţi, şi, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuţi, şi, pe Borodance, unde a fost Ciorba, şi, pe Lăpuşna, Iurcenii şi, la o Petră Cruce, şi Sacărenii, şi Lepoveşna, şi **fântâna Epurelui**, tij pe Lăpuşna, şi la fântâna lui Ilie,, pe Lupuşna, pe din gios de Iurceni, şi unde a fost Hrăste giude, şi pe din gios, unde a fost Stăilă giude, şi unde a fost Jula giude, şi împotrivă… peste deal dinspre Voloca,

[31] Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric*, Bucureşti 1936, p. 93
[32] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 308

la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpuşnii, la fântâna lui Gherman… Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părţile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”[33].

EPURENI

(prin Şoldeşti pe Dumitra, Ciorăşti, Bârlăleşti, Soci, Fântâna Epurelui, comuna Epureni, Vaslui).

1452, septembrie 10: Întărit de Alexandru voievod postelnicului Ignat, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină şi moşii, sate anume Şoldeştii, la Dumitra, şi Ciorăştii, şi Bârlăleştii, i Soltăneştii, şi Socii, cu mănăstire şi cu Stanul, şi, pe Prut, Dănişoara, şi Ciocăneşti, şi Borzăştii, şi, tot acolo, la Vadul Ruşilor, unde este Niag, şi, de acolo, câmpul până ajunge la altă selişte, unde au fost Mane, şi selişte... Ştelunova, şi, pe din sus, la gura Sărăţii, sileşte Buvina, i... osebit alte selişti, şi pe din sus de Husova, şi Dobromireştii, pe Smila, şi Balosineşti, pe Smilişoara, şi, pe Tutova, unde este fratele lui, Româneşti, şi unde este casa lui, la Moina, şi sileşte Negrileşti, şi sileşte pe Lucoveţ, unde au fost Frumuşelul, şi Zorilă, pe Tegheci, şi, la Prut, pe gârla Soholeţul, unde au avut şi moară şi iaz”[34]. Hotare, din vechi.

---

33 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 98, pp. 145, 146

34 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 20, pp. 22, 23

1493, martie 5: Întărit de Ştefan voievod, cu prilejul împărţirii moşiilor lui Şolda de la Dumitra între nepoţii lui Mărina şi Stana, fiicele lui Dragomir Iuban, „satele care au fost ale unchiului lor Şolda, pe Dumitra, anume: Şoldenii, şi Socii, şi Bârleştii, şi Spinenii, şi Drăgomăneştii, şi Lăzeştii, şi Sărăcineştii, şi Fântâna Iepurelui, şi Fântâna lui Şolomon, şi Ciorenii, şi, pe Larga, unde a fost Oanca şi unde a fost Laţco din Câmpie. Şi s-au cuvenit în partea Marinei satele, pe Dumitra, anume: Şoldenii, şi Bârlăleştii, şi Fântâna Iepurelui şi Fântâna lui Şolomon, şi, pe Larga, unde a fost Oanca, şi unde a fost Laţco din Cîmpie şi jumătate din iezerul Hărcete; iar Stanei i s-au cuvenit în partea ei satele anume: Spirenii, şi Drăgomăneştii, şi Lăzeştii, şi Sărăcineştii şi jumătate din Câmpie”[35]. Hotarul, din veac.

1669, aprilie 12: Zapisul lui Dumitraşcu Buciumaş, Postolachi Drăgan, Ursul Babeş, Ionăşcuţă Drăgan şi Neculai Fulger, toţi din **Zmeiani**, şi Stratul vornicul din **Băcani**, în care mărturisesc „preum, întâmplându-se Panaite Grecul mergând la Iaşi cu nişte vin, cu câteva buţi, l-au întunchenat, la Gura Iapei, pe Bârlad, oastea lui Constantin vodă, când l-au gonit tătarii, şi i-au spart buţile şi le-au băut; apoi Panaite Grecul s-a apucat de satele de primprejur, de **Banca**, de **Bujoreni** şi de **Epureni**, zicând că i-au spart ei buţile şi le-au băut şi zicând Panaite Grecul că a găsit la buţile lui şi pe Năstacul, feciorul Arsănoe din Zmeiani; şi apoi, prădând Panaite satele şi Năstacului neavând ce-i lua, că murise, şi luând bucatele noastre pentru dânsul, noi am luat de grumaz pe Chindia, femeia Năstacului, iar ea, neavând ce da ca să

---

[35] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 123, pp. 240-242

plătească 12 lei ce au dat, a căzut cu rugăminte la Ionăş-cuţă Ifrim, de-a dat pentru dânsa de a plătit şi a îmblat Ionaşco, cheltuind pentru dânsa, până a mântuit. De aco-lo, apoi eu, Chindia, femeia Năstacului, neavând să dau bani lui Ionăşcuţă, ce a dat pentru mine, i-am dat moşia bărbatului meu de la sat, de la Bălăceni, însă partea lui cu a fraţilor lui, cât va fi"[36].

1757, iunie 1: „Strămoșii Bălăbăneştilor, după mărturisirea bătrânilor Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți de 80 ani. / Izvod de strămoșii socrului nostru Ion Pechi, precum au mărturisit Simion Vârgolici și Lupu Bălăban, oameni trecuți peste 80 ani, din Jăra-vățu, de la Bursuci, unde șed acum Bălăbăneştii. 7265 Iunie 1. / Dădură seamă acești mai sus numiți: pentru că au fost doi frați, oameni străini, nu știu, greci au sârbi, neguțători, și au fost făcând cirezi de boi, și pe unul l-a chemat Pechi, și pe altul, nu i se ţine minte numele, care au luat pe strămoașa Adămeștilor, și dintr-acela sunt Adămeștii. / Iar Pechi, fratele acestuia, fiind răzmerițe, într-acea vreme, pentru tătari, s-au întâmplat acolo, la sat la **Româneşti**, și, înconjurând tătarii casa unui Roman vel paharnic, și având acel Roman, fată mare, a zis tatăl său, cine s-ar găsi să-i scoată fata de la robie, și i-a scos-o acest Pechi, și a dat-o după dânsul. Și cu acea fată a lui Roman au făcut pe un Bălăban, și acest Bălăban a făcut șase feciori și patru fete, nepoţii paharnicului Roman. / **Feciorii**, anume să se știe: Pechi sin (fiu) Bălăban; Picoș brat (frate) lui Pechi, sterp; Aftenie, tij (la fel); Vasilie, tij; Grigorie, tij; Toader, tij. / **Fetele**, anume : Buna Focșoi, Antoniia, Mărica, Ioana. / Și dintr-acești 10 fraţi

[36] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 46, pp. 63, 64

au rămas șapte, de se împart și acei trei sterpi, se îmbracă pe aceste șapte nume. / Și pentru moșii, câte hotare au anume, să se știe, acești fraţi dimpreună: în **Românești**, în **Popești**, în **Epurești**, în **Bursuci**, în **Bărgăoani** și în **Oncani**. / Vasile Dorobăţ, Simion Bumbar și Constandachi Bradre, Vasile Profir. // **Asupra Vindereilor**: Gheorghe Sârbul, Gheorghe Tașcă, Antohi Badașcă, Sandul Baicu, Vasile Baicu, Ion Podașcă, Stefãnachi Ciocan, Miron Ciocan. // **Asupra Grăjdenilor**. Alexandru Popa, Mihai Popa. // **Izvod de strămoșii noștri de pe Focșoai**: Lupul Arhirie, Gheorghie Lazor, Manoli Gheorghiți, Toader Zvârlifus, Andreiu Zvârlifus, Panaile Ciubărcă, Toader Negoiţi, Dumitrachi Rotar, Toader a Vasâlcăi, Vasile Moraru, Toderașc Ianoli, Antohi a Catrinii, Panaite Domnișor, Ioniţi Rotariu, Constandin Moisă, Manoli Olariul, Neculai Dumitru, Dumitrachi a Vasâlcăi, Vasili Dimofti, Neculai Domnișor, Ioniţă Dumitru, Neculai a Catrinii, Grigoraș Vârtosul, Vasile a Catrinii, Gavril Lazor, Andrunachi Lazor, Neculai Arhiri, Iacob Olariul, Vasili a Zamfirii, Ștefan Manoli, Coste Venin, Costandachi Brăharu, Mihalache Bostan, Lupul Corui, Costandin Bădrăgan, Gavril Dimofte, Dumitru Manoli, Costandin Zvârlifus, Arhirie Lazor”[37].

[37] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 113, pp. 179-181

EPURENI

(pe Jijia, şi Bosânceşti, inclus în Epureni, Iaşi).

1549: Întărit de Iliaş (Rareş) voievod lui Jurja, fiul lui Vasco Epure, Frăsinei şi Marinei, Mariţei, aşijderea lui Vasco, Fătul şi Andreica, feciorii Magdalinei, aşijderi lui Păcurar, Odochiei, Mariei şi Stanei, feciorii Ilinei, care „de bună voie şi-au împărţit, din drese de întăritură ce a avut moşul (bunicul) lor Gherman… jumătate din satul **Bosânceştii** (sau Bosanceşti pe Jijia, inclus în Epureni, comuna Popricani[38], Iaşi), partea din jos, şi jumătate de heleşteu, şi s-au venit lui Jurja a cincea parte dinntr-acea jumătate de sus şi din heleşteu, partea de sus, iar Frăsinei şi Marinei, fetele Mariţei, s-au venit din acea jumătate de sat şi din heleşteu iarăşi a cincea parte, pe din jos de partea lui Jurja, iar lui Vasco singur, din acea jumătate de sat şi din heleşteu, a cincea parte, pe din jos de partea Frăsinei; iar Fătului şi Andreicăi, iarăşi a cincea parte, pe din jos de partea lui Vasco, şi iarăşi, lui Păcurar şi surorilor lui, tot a cincea parte, pe din jos de partea Fătului şi Andreicăi”[39].

1611: Întărit de Constantin Moghilă voievod lui Nicora, feciorul lui Roschip, şi, respectiv, hatmanului Isac Balica, după ce schimbă între ei nişte moşii, „şi i-a

---

[38] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 40

[39] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, pp. 264, 265

dat Isac Balica jumătate de sat **Mătieni** pe Jijia, cu mori pe Jijia, ce este în ţinutul Hârlăului… în locul dreptei sale ocini ce a avut în satul **Epureni** pe Jijia, a patra parte, ce i-a fost cumpărătură de la Ionaşcu, feciorul lui Bosuioc spătar, cu mori pe Jijia. Şi iar, din a patra parte, o a patra parte, ce i-a fost cumpărătură de la Frăţian Jiamănul şi de la copiii lui Stratilat, Mărica şi Aslan, şi iarăşi două părţi, cumpărătură de la Irimia postelnic, ce i-au fost moşie, o parte de pe jupâneasa lui Ileana Poma, iar cealaltă cumpărătură de la Ion Căneai"[40].

1611, septembrie 2: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Orăş, marele vornic de Ţara de Sus, care cumpără, cu 100 taleri, de la Nistor, feciorul lui Drăgăilă din Epureni, din ţinutul Iaşului, „partea lui la satul **Epurenii**"[41].

1611, decembrie 10: Întărit de Constantin Moghila voievod lui Orăş, marele vornic de Ţara de Sus, care cumpără, cu 200 taleri, de la Tudosia Găgoaie, fata Condrei, de la nepoata ei Acsinia, fata lui Macsin, iarăşi nepoata Condrei, şi iarăşi Irimia, feciorul Teculii, Minotici, feciorul lui Trifan, Odochia, fata lui Boldur, Petrea şi sora lui, feciorii Maricăi, toţi nepoţi Manii, şi iarăşi Focşa, Ştefan şi Maria, feciorii Nitilinei, nepoţii popii Ioan, „din uric de cumpărătură ce au avut moşii lor Condrea, Manea şi popa Ioan de la Alexandru voievod, din jumătate de sat **Bosânceşti**, partea de sus, **ce se cheamă acum Epurenii**, a patra parte pe Jijie, la ţinutul

---

[40] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 163, 164

[41] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 205, 206

Iaşului, cumpărătura moşilor lor de la Salomia, fata Drăgălinei, nepoata Marinii, strănepoata lui Ivul Parve”[42].

1627: Todosia, fata Costinei, nepoata Savei, strănepoata Frăsinei şi a Maruşcăi, vinde „a mea ocină şi moşie din satul **Epureni**, din jumătate de sat, a cincea parte, care este stâlpită de Ioachim Bandur vornicul, Gramei, marele jitnicer, şi jupânesei Anghelina, drept 40 zloţi bătuţi”[43].

1644, iunie 11: Grama mare jitnicer dăruiește slugii lui Petrea, „pentru slujba lui cea dreaptă ce mi-a slujit mie cu drept la boala mea, partea mea de ocină din sat din **Epureni** (comuna Movileni, Iași), ce este în ținutul Iașilor, care parte mi-a fost cumpărătură de la Todosiia, fata Costinei, nepoata Savei, strănepoata Frăsinei și Mărinei, care este aleasă și stâlpită de Banduri vornicul, dinspre toate părțile”[44].

1646, mai 4: Fraţii Ionaşco Cârjeu, Vasile şi Sava cămăraşi, Dumitraşco Batin, Stamati şi jupâneasa lui Martia, şi cumnatul lor Gheorghe, cu femeia lui Irina, dăruiesc „Petrei, ce a slujit la Grama stolnic… partea **Boleştilor**, ce este în ţinutul Iaşilor, ce se cheamă **Epurenii**, care ocină a fost a unchiului nostru Orăş hatmanul”[45].

1658, iunie 12: Întărit de Gheorghe Ghica voievod marelui vistier State, care cumpără, de la Constantin

---

[42] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. II, Iaşi 1907, pp. 206, 207

[43] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. II, Iaşi 1907, pp. 209, 210

[44] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 336, p. 326

[45] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. III, Iaşi 1907, p. 97

vodă, „satul **Epurenii**, ce-s în ţinutul Iaşului, pe apa Jijiei, care sat a fost cumpărătură oarecare părţi de la Orăş hatmanul, altele de la Grama stolnicul, socrul marelui vistier State, iar altele le-a fost cumpărat State de la Petre, ce a fost slugă la Grama stolnicul, precum spun şi dresele”[46].

1663, februarie 27: Ştefan Boul ce a fost vornic mare, David de Zaluciani, Savin Hermeziu, Toader Hermeziu, Petre Drone şi Isac Vaipan, cu fraţii lor, toţi din seminţia Ciogoleştilor, vând lui Constantin Moţoc, ce a fost spătar mare, pârcălab de Hotin, „drept 50 lei bătuţi, şi a mai fost dator Miron Ciogolea clucerul lui Costache Moţoc cu 15 lei bătuţi… o parte de ocină din satul **Epureni**, ce-s la ţinutul Iaşilor, care parte de ocină a fost a seminţiei noastre Miron Ciogolea”[47].

1665, mai 4: Irina, femeia lui Apostol Gătin, fiul ei Gheorghe Bogdan şi cu fetele Todosica, Sohica, Tofana şi Paraschia au „pus zălog la Poeană uricarul partea noastră, ce se va alege a moşului (bunicului) nostru Lazor Gătin, cât se va alege din satul **Bosânceştii** şi din **Lupeşti**, până vom face tocmeală dinaintea a oameni buni să i-o vând, şi ne-a dat, la nevoia mea, un leu”[48].

1667, iunie 18: Carte de împuternicire, dată de Iliaş Alexandru voievod lui Gheorghe, nepotul lui Faşco din Epureni, „ca să fie tare şi puternic a-şi opri toată partea moşului (bunicului) lui Faşco, ce este la **Epureni**, la ţinutul Iaşilor”[49].

---

[46] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 129, 130

[47] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 135

[48] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, p. 143

[49] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 135

1669, mai 25: Ispisoc de judecată de la Duca voievod, după ce „s-au pârât de faţă Vasile din Epureni cu Gorie şi cu Irimia de acolo, zicând Vasile cum a avut el moşie acolo, la **Epureni**, din jumătate de sat, din a cincea parte, a patra parte, iar Gorie şi Iurie au dat seamă şi se leapădă, cum n-are Vasile moşie acolo, împreună cu dânşii. / Deci domnia mea am trimis hotarnic pe Pătrăşcan, vornicul de poartă (divan), să le ia seama acolo, de vor jura Gorie şi Irimia, cu nişte oameni buni, că n-are Vasile moşie acolo, dar ei n-au vrut să jure… Pentru aceea i-am judecat… ca să aibă Vasile a-şi ţine moşia, cu tot venitul”[50].

1687, decembrie 20: Cârstina, fata fostului mare stolnic Grama, nepoata hatmanului Orăş, văduva fostului mare clucer Statie, dăruieşte logofătului Gligorie „a mea dreaptă ocină, care-i în satul **Epureni**, ţinutul Iaşilor, pe apa Jijiei, cu vatră de sat, loc de casă în selişte, cu trei şuşiniţe în ţarină, care lovesc în apa Jijiei şi-n parte cu Larga, cu vaduri de moară în apa Jijiei, cu loc de heleştee şi cu tot venitul… pentru slujba lui cea bună, care mi-a slujit el la străinătatea mea prin ţară străină şi şi-a lăsat casa, femeia şi copiii şi ne-a slujit un an în ţară străină, nu ca o slugă, ci ca un fecior din trupul meu ca şi când ar fi fost”[51].

1689, iunie 6: Cârstina, fata Gramei stolnic, nepoata lui Orăş hatman, văduva lui Statie clucer, vinde lui Constantin, neguţătorul din Iaşi, pentru 250 lei, „dreaptă ocină şi cumpărătură din satul **Epureni**, ce este la ţinutul

---

[50] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 154, 155

[51] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 106, 107

Iaşilor, pe apa Jijiei… cât se va alege cumpărătură şi răscumpărătură, pe zapise, ce am de la jupânul meu Statie”[52].

1694, iunie 11: Nastasia, Lupaşco şi Maria, feciorii Ioanei de **Epureni**, şi Ilie, fratele Ioanei, vând lui Ionaşco, feciorul lui Gheorghe Buzărnii din Epureni, „toată partea noastră, câtă există în Epureni, ce sunt la ţinutul Iaşilor, din partea de jos, drept 12 lei bătuţi”[53].

EPURENI

(comuna Caniia, raionul Cantemir, Moldova).

1635, martie 5: Ispisoc de pâră şi de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Pantiul din **Periscina** (Peresecina, comuna Peresecina, raionul Orhei, Moldova), cu Guroae şi Negrescul, „zicând Pantiul că i-au furat Poiană, feciorul Guroae, 9 iepe. Deci s-au tocmit dinaintea Domniei Mele şi s-au împăcat. Şi au dat Guroae şi Negrescul partea lor de ocină din sat din **Epureni** (comuna Caniia, raionul Cantemir, Moldova)… Şi să nu se mai pârască în veci”[54].

1643, octombrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Pantiul din **Peresecina** (comuna Peresecina, ju-

[52] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, p. 109

[53] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 28, 29

[54] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 52, p. 51

deţul Orhei, Moldova), care primise Guroaie, „pentru nouă iepe, pe care le furase fiul ei Poiană de la Pantiul şi nu are cu ce plăti capul fiului ei… partea lor de ocină din satul **Epureni** (comuna Caniia, judeţul Orhei, Moldova), care este în ţinutul Orheiului”[55].

1727, iulie 7: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviţă voievod fostului mare medelnicer Mogâldea şi pârcălabului Grigoraş Leca, după ce „au avut pâră de faţă Darie Donici mare vornic cu Hligoraş Terchilă pentru nişte părţi de moşie din satul **Epureni**, ce este pe Ichil, la ţinutul Orheiului, zicând vornicul că i-a dat danie un unchi al dumisale, anume Vasiluţ Pantiul, acele părţi de moşie din Epureni şi acum Gligoraş Terchilă nu vrea să-i facă parte, zicând că nu are dumnealui nici o parte, ci este aceea moşie a lui, cu fraţii săi, şi aşa lăsându-l marele vornic, ca să ridice el, cu sufletul lui, purcese Gligoraş Terchilă ca să jure. Deci dumnealui a scos zapis de la Guroe şi de la Negrescul, moşul (bunicul) lui Terchilă, scriind cum au dat părţile lor de moşie din satul Epureni lui Glogoraşco Pantiul de **Peresecina** pentru 9 iepe ce le-a fost furat feciorul Guroei de la Pantiul şi au avut pâră la Divanul răposatului Vasile vodă şi l-au dat rămas, ca să plătească iepele, precum văzurăm şi carte de rămas de la Vasile vodă asupra Guroei şi asupra Negrescului şi pe urma cărţii, iarăşi şi ispisoc, de la Vasile vodă tot într-acest chip. / Deci Gligoraş Terchilă, văzând zapisul Guroei şi a moşului (bunicului) său Negrescul, n-a avut altă ce să mai răspundă, fără cât zice că în Epureni au fost opt fraţi, şi Guroae şi Negrescul au avut numai două părţi, iar şase părţi au rămas întregi ălorlalţi fraţi, de care şi

[55] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 194, pp. 181, 182

vornicul a dat seamă cum că cu adevărat au fost opt fraţi, însă acei opt au ţinut şi în **Epureni**, şi-n **Copileni** tot dimpreună şi au dat jumătate de sat Epureni lui Gligoraş Pantiul şi au oprit acei şase fraţi părţile Guroaei şi ale Negrescului din Copileni, să n-aibă treabă ei în Copileni, şi au rămas lipsiţi dintr-amândouă locurile. / Şi cât a trăit Gligoraş Pantiul tot el a stăpânit acea jumătate de sat de Epureni şi a luat de-a zecea, şi pe urma lui şi feciorul său Vasile tot a stăpânit. / Deci scriem domniilor voastre să chemaţi faţă pe oamenii moşeni din Epureni şi, neavând vornicul dovadă pe acea jumătate de sat Epureni, să meargă acei răzeşi să ridice cu sufletele lor la sfânta biserică pe câtă parte or şti şi pe atâta să-i alegeţi partea dumnealui, iar de nu or jura, să ţie dumnealui jumătate de sat şi pe cum veţi afla cu dreptul, să alegeţi şi să hotărâţi cu stâlpi de piatră şi să faci mărturie în semne"[56].

1757, mai 7: **Hotarnica satului Cighirleni**, al lui Ştefan Iamandi, făcută de Ion Cehan şi Constantin Gotcă şi descrisă într-o scrisoare adresată voievodului: „după luminată porunca Măriei Tale, am mers și am strâns oameni pe dimprejur, megieși pe care i-am găsit pe aproape, care oameni au știut și seliștea **Cigârleni** și au mers de ne-au arătat, și am văzut seliștea Cigârlenilor pe Botnișoara, la ținutul Lăpușnei, dar hotarele vechi nu s-au găsit, numai după cum ne-au spus oamenii și au dat seamă megieșii și oameni bătrâni că au auzit și au apucat și ei, din oamenii cei bătrâni ai lor, care se hotărăsc cu acea moșie primprejur, spunând că pe acolo a îmblat hotarul vechi, de demult, prin semnele ce am făcut și noi hotarnică, după cum au dat seamă și după cum ne-au spus

[56] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 198, pp. 196, 197

ei că au auzit din bătrânii lor, așa am urmat și noi. Și am căutat și după starea locului, și după stăpânirea oamenilor, și după cum am socotit și noi cu oamenii dimpreună, scriind și semnele locului jos, anume ca să țină dumnealui hotarele prinprejurul moșiei dumisale Cegârlenii de pe Botnișoara, de la ținut Lăpușnei, după cum scrie anume mai jos, începându-se hotarul Cegârlenilor din hotarul Moleștilor, până în zarea dealului Galbenilor și, pe zarea dealului Galbenii, tot în jos și până pe din jos de Vales Gradiștei, și pe din jos de Vâlceaua Vișinilor, și merge tot în jos, pe dealul Grădiștei și pe din jos de Rădiul Căușului, și iar pe din jos de Fântâna lui Tărpan și lovește pe din jos de Volocele și, de acolo, pe din jos de o movilă de dealul Botnișoarei, și de acolo, peste valea Botnișoarei, drept până în zarea dealului Botnei celei mari și în sus, tot pe zarea dealului Botnei celei mari, până în hotarul Băleștilor și până în hotarul Moleștilor, și așa se încheie tot hotarul moșiei Cigârlenilor… / și am dat această mărturie și scrisoare a noastră la mâna dumisale Ștefan Iamandi biv (fost) al doilea pitar, fiul răposatului Iamandi biv vel (mare) medelnicer, dându-i această scrisoare a noastră și mărturie în mâna dumisale, ca să se știe și câți oameni bătrâni și tineri au fost la această hotărâtură s-au pus numele și degetele mai jos, pentru credință: Arhirie Binde, Anton Ungurul, Gheorghe Roman, Ion Preda, Darie sin Tănasi, Mihai, Lupul, Anton vătăman, Ion Coat sin Alexandru Arteni şi Axinti Codreanul ot **Epureni**, Năstasi sin Mihălachi, Istrati sin Tănasi, Gligori Bortă, Dumitraşcu Melţul şi Irimie Margine ot **Moleşti**”[57].

[57] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 170, pp. 198, 199

1761, mai 31: Porunca dată de Ioan Theodor voievod vornicului de poartă Simion Arămăscul şi mazilului Enachi Zamşi, de a cerceta pricina dintre Ion Donici pitar şi răzeşi, jeluindu-se pitarul „că are **Păşcani** şi **Caliceni**, moşii întregi, şi mai are nişte părţi de moşii în **Steţcani** şi **Epureni**, care, împresurându-se de către răzeşi… v-am orânduit hotarnici… să mergeţi la aceste moşii şi să strângeţi pe toţi răzeşii şi să le cercetaţi scrisorile şi dovezile foarte cu amănuntul şi cu bună înţelegere, căutând şi starea locului şi la moşiile Păşcanişi Calici să îndrepţi hotarele numai de către care părţi s-a dovedit că au împresurări”[58].

1761, iunie 11: Hotărnicirea şi împărţirea moşiei **Epureni**, din ţinutul Orheiului, făcută de vornicul de poartă Simion Arămăscul, între răzeşi şi Ion Donici fost mare pitar: „am început întâi a măsura din sus, din capul hotarului dinspre Binghidire, şi am purces măsurând printre Binghidire şi printre Epureni, până în pârâul Persăcinii, la iazul lui Izgan, şi am găsit 29 otgoane şi otgonul de 26 stânjeni şi stânjenul de 8 palme, şi fiindcă era să împart această moşie drept în două, ne-am întors iar la 14 otgoane pol (jumătate) şi acolo am pus hotar drept în zarea dealului, şi de acolo, căutând drept în curmeziş, pe din jos de hârtopul ce este cu izinii, căutând drept tot în curmeziş, până la drumul Lohăneştilor, şi acolo am pus hotar piatră. Şi de acolo am purces înapoi drumul, până în muchia Scurteştilor, şi acolo am găsit hotar vechi. Şi de acolo, căutând, prin fundul Epurenilor înspre Binghidire,

[58] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 236, pp. 247, 248

unde s-a împreunat hotarul dimprejur”[59].

EPURENI

(Iepureni sau Epureni, lângă Ungureni, Botoșani).

1644, mai 6: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Andronic Bogdan căpitan și lui Dumitru Bogdan, fiii lui Bogdan diac, nepoții lui Iuri, și nepotului lor de soră Bejan, cu frații săi, fiii Ștefanei, nepoții lui Bogdan diac, care primesc uric pentru „un sat anume **Ostăpceni** (comuna Românești, Botoșani), mai jos de târgul **Ștefănești** (comuna Șterfănești, Botoșani), între **Rânghilești** (comuna Santa Mare, Botoșani) și **Băscăceni** (Boscoteni, contopit cu Românești, comuna Românești, Botoșani), la fântână, la izvor, pe râul Prut, în ținutul Dorohoi, care a fost danie, în zilele de demult, bunicului lor Iuri de la Ioan voievod, însă un ispisoc ce ei au avut de la Ioan voievod și un uric de la Petru voievod l-au pierdut în zilele lui Ștefan Tomșevici voievod. / De asemeni, un iaz ce au făcut demult din hotarul satului Băscăceni și a înecat mult loc din hotarul Ostăpcenilor, și biserica din Ostăpceni a înecat acel iaz, și l-au stricat în zilele lui Eremiia Moghilă voievod, cu poruncă să nu aibă a zăgăzui acel iaz niciodată... / Și le mai întărim dreapta lor ocină și cumpărătură a tatălui lor Bogdan diac, ce a cumpărat de la Gheorghe Culeșescul și Nicoară, fiul lui

[59] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 238, pp. 250, 251

Neagul, și Ionașco, pentru 40 taleri, a treia parte din jumătatea satului **Stâncești** (comuna Mihai Eminescu, Botoșani), ce este la Cozancea, în ținutul Hârlăului... / Și mai întărim lui Andronic căpitan și cneaghinei sale Irina, fiica Avrămiei Bunițeasca, dedina cumpărată de socrul lui, Toader Bunița, cu soția lui Avrămiia, mama Irinii Bogdăneasa... cumpărate împreună de la Ion Potlog diac și nepotul lui Ionașco, iar altă parte din Stâncești, de la Luca, fiul lui Gavril din **Iepureni** (Epureni, lângă Ungureni, Botoșani), și de la soția lui Anesiia, fiica lui Ion șetrar, pentru 50 de taleri... Și altul să nu se amestece"[60].

1657, noiembrie 3: Ştefan Văscan din **Ungureni** dăruieşte nepotului său Gligoraşco Gherman „partea mea dinspre alţi fraţi din **Pomârla**, cu tot venitul… şi o am dăruit, dinainte, feciorilor mei, anume Istrati şi ginerele meu Ştefan Cozeari, dinaintea lui Toader Isac, Gheorghe, Ursul Pribagul ot **Dumeni**, Gligorie Răşchip şi Ionaşco Meica ot **Epureni**, pentru aceea nimeni dintre feciorii sau ginerii mei să nu aibă a se amesteca… şi dresele ce sunt pe Pomârla sunt pe mâinile nepoţilor mei, feciorii lui Năstasie"[61].

1774, iunie 15: Satul **Epurenii**, ţinutul Botoşani, ocolul Câmpului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[62]**: Toată suma caselor**: 29. Scădere rufeturile, însă 2: 1 popă / 1 jidov. 27 – rămân birnici. / **Birnici**: Vasile Bordeiu / Ion Morocăni / Antohi Șotropa /Ion Bordeiu /

---

[60] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 314, pp. 304-307

[61] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 81

[62] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 185

Gavril zet (ginere) Bordeiu / Vasile, ungurian / Grigori sin (fiu) Sofroniei / Ion Vrabie / Toader Budian / Grigoraș Stanciul / Costandin Hândă / Matei, morar / Costandin sin (fiu) Apostol / Lupul sin Apostol / Ștefan Țurcan / Ion sin Apostol / Manoli, vătăman / Ion, cioban / Chiriac, rotar / Andronache Barbălată / Ion zet (al) Miron / Sandul, ciubotar / Ignat zet Cozmulici / Ilie Budianul, vornic / Toader sin Sofroniei. // **Rufeturi**: Popa Simion / Feișul, jidov.

EPURENI

(în Covurlui, lângă Mândreşti, Galaţi).

1774, iunie 5: Satul **Epurenii**, ce şed la **Mândreşti**, ai praporcicului Costandin Pătrasii, ţinutul Covurluiului, ocolul Mijlociu, avea, după recensământul lui Rumeanţev[63]**. Birnici:** Andrei Mâţă / Mile / Neculiţă / Andrei, muntean / Ioniţă al lui Roşca / Lupul Pătrasii / Oancia. // **Scutelnici** ai prapocicului Costandin Pătrasii: Costandin, vornic / Gheorghe Pătrasii / Tănasii / Radul, mocan / Vasilache Cioromela / Ion Cotelici / Motie / Dumitraşco Pătrasii / Ion Călmâc, volintir. // **Rufeturi:** Popa Stratul / Diaconul Zotie / Dumitra, văduvă / Marie, văduvă.

---

[63] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 107

ERBICENI

(fostul sat Iurghiceni, azi Erbiceni,
comuna Erbiceni, Iaşi).

1632, aprilie 17: Zapisul fraţilor Andronic şi Irimia, prin care mărturisesc „cum ne-am pus partea noastră de ocină, din sat din **Iurghiceni** (azi satul şi comuna Erbiceni, Iaşi), la Banduri Pârcălab, drept un bou bun şi drept 2 taleri şi 5 potronici, zălog dinaintea lui Băsărab, Miron, Onciul, Obrejie şi Petrei”[64].

1632, aprilie 17: Zapisul sătenilor din **Iurghiceni**, în care mărturisesc cum au mers ei toţi de au „dat partea lui Costin de ocină din sat de Iurghiceni. Şi o am dat pentru dajdie lui Banduru pârcălab. Deci s-a prins Banduru să plătească dajdea lui Costin, pentru că i-am dat toţi sătenii ocina, anume: Băsărab, Miron, Onciul, Obrejie, Andronic, Vasile Văsiian şi alţi săteni toţi”[65].

1632, aprilie 17: Zapisul fraţilor Gavril şi Gligorie, feciorii Palaghiei, nepoţii lui Miron, prin care mărturisesc „cum am vândut a noastră dreaptă ocină şi moşie, ce se va alege partea noastră din partea altor fraţi, din sat din **Iurghiceni**, dintr-a patra parte de sat… drept 20 de zloţi, dumisale, lui Iachim pârcălabul… Şi-n tocmeala noastră au fost Ştefan ce a fost paharnic, vornicul

[64] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 20, pp. 17, 18
[65] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 21, p. 18

de poartă Vasilie Roşca, Nechita din **Spinoasa**, Băsărab din Iurghiceni şi Machidon din **Cudreşti**"[66].

1632, noiembrie 2: Întărit de Alexandru Iliaş voievod logofătului Dumitru Buhuş, care primeşte urice pentru „satul **Gâdinţii** (comuna Sagna, Neamţ) pe Siret, cu loc de mori la Siret şi la pârâul satului şi cu bălţi de peşte şi cu vii, şi cu pod umblător pe Siret, şi alt sat, anume **Criveştii** (comuna Strunga, Iaşi) sub Strungă, cu iaz şi cu mori şi cu vii, şi, în acelaşi hotar, seliştea **Răvăcanii** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), mai jos de Pietriş, şi seliştea **Găurenii** (azi Gura Văii, comuna Strunga, Iaşi) şi **Hotceştii** (lângă Strunga, Iaşi), şi a patra parte din satul **Movileni** (comuna Heleşteni, Iaşi), şi seliştea **Dădeştii** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi), pe Sirca, cu loc de iaz şi de mori la Sirca, ce este în ţinutul Roman, şi a treia parte din seliştea **Plotuneştilor** (inclus în Târgu Frumos, Iaşi) şi jumătate din satul **Căcăceşti** (în Cârligătura, Iaşi) şi o bucată de pământ în hotarul **Târgului Frumos**, pe unde a însemnat şi a pus stâlpi Pătraşco Başotă logofăt… cu loc de iazuri şi de mori la amândouă Bahluţele, şi toate părţile lui, câte se vor alege, din satul **Tălhăreşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), cu iaz şi cu mori la Bahlui, şi nişte părţi din **Chiceră** (lângă Sârca, comuna Bălţaţi, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, şi satul **Vavatieştii**, ce se numeşte **Bârleştii** (comuna Erbiceni, Iaşi), şi satul **Spinoasa** (comuna Erbiceni, Iaşi) pe Bahlui, cu iaz şi cu mori pe Bahlui, şi toate părţile de cumpărătură ce se vor alege din satul **Iurghiceni** (azi Erbiceni, Iaşi) şi din satul **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), de asemenea pe Bahlui, ce este în ţinutul Hârlău, şi un loc de mori şi de prisacă

[66] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 22, pp. 18, 19

mai jos de **Pureciani** (la nord de Popricani, Iaşi), la Jijia, ce este în ţinutul Iaşi, şi catul **Cupcici** (numit apoi Cupcina, azi oraşul Kalininsk, raionul Ediniţa, Moldova) şi **Brătăşanii** (azi Brătuşenii Vechi, raionul Ediniţa, Moldova) pe Ciuhur, cu iaz şi moară pe Ciuhur, şi a patra parte din satul **Tribiseuţi** (comuna Trebisăuţi, raionul Briceni, Moldova), ce este pe Drabişte, cu jumătate de iaz şi cu moară pe pârâul Drabişte, şi a treia parte din satul **Costeşti** (comuna Duruitoarea, raionul Râşcani, Moldova), pe Prut, cu loc de iaz şi de moară la Ciuhur, şi de asemenea şi la Prut, cu loc de moară la **Dubase** (toponim în braniştea Bohotin) şi cu pod umblător peste Prut, şi toate părţile lui din satul **Dumeni** (comuna Văratic, raionul Râşcani, Moldova), mai sus de Costeşti, de asemenea pe Prut, şi jumătate din satul **Bozoviţă** (Buzoviţă, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi jumătate din satul **Răsteul** (Resteu-Atachi, regiunea Cernăuţi, Ucraina) şi toate părţile lui din satul **Tălmaceu** (Tălmaci, regiunea Cernăuţi, Ucraina), pe Nistru, ce este în ţinutul Hotin, şi satul **Măneştii** (lângă Brătila, comuna Helegiu, Bacău), şi jumătate din satul **Grozeşti** (azi Oituz, Bacău) pe Oituz, cu mori şi cu loc de pive şi de firistreu pe pârâul Oituz, şi cu loc de vie, şi cu grădini şi cu fâneţe la muntele ce se numeşte Munceii, ce este în ţinutul Trotuş, şi o parte de ocină din satul **Măstacănul** (Mastacăn, comuna Borleşti, Neamţ), peste Bistriţă, ce se va alege partea lui Hricicanul, cu loc de moară la pârâul satului şi cu loc de prisacă, ce este în ţinutul Bacău, şi satul **Neculeştii**, ce se numeşte **Trifeştii** (Neamţ), cu iaz şi cu mori la Pârâul Negru, şi toate părţile lui de cumpărătură, câte se vor alege, din satul **Românești** (lângă Trifeşti, Neamţ), de asemenea pe Pârâul Negru, cu loc de iaz şi de mori pe Pârâul Negru,

de asemenea şi pe pârâul Brănişterilor, ce este în ţinutul Neamţ, şi satul **Potropopeştii** (Potropopeşti, comuna Tăcuta, Vaslui), şi nişte părţi de ocină, câte se vor alege, din satul **Olăşei** (comuna Tăcuta, Vaslui), şi alte părţi de asemenea cumpărătură din satul **Bomboteşti** (azi Tăcuta, Vaslui), pe pârâul Cuţitna, cu mori şi cu loc de pive la pârâul Cuţitna"[67].

1634, ianuarie 25: Întărit de Moise Moghila voievod diacului Sturza, care primeşte urice pentru cumpărăturile sale din vremea lui Ştefan Tomşa voievod, „din jumătate de sat **Tâhăreşti** (lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), dintr-a treia parte a zecea parte, şi satul **Şăndrenii** (lângă Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), iarăşi ce-i pe Ursoaia, în ţinutul Hârlăului, care i-a fost cumpărătură unchiului său, lui Pepelea fost logofăt, de la Gavril Grama diacul şi de la Ionaşco, feciorul Drăghinii, nepot lui Pilat, drept 200 zloţi… / şi altă parte a satului **Tâlhăreşti** şi din sat de **Şăndreni**, ce le-a fost cumpărătură unchiului său Marco Pepelea, de la Ursul, feciorul Măricăi, nepot lui Gândac, strănepot Oancii, fecior lui Tălhariu, drept 36 taleri… / Şi iarăşi, o poiană, ce se numeşte **Ciorenii** (satul Cioreni, contopit cu Belceşti, comuna Belceşti, Iaşi), din ispisoc de cumpărătură ce a avut unchiul său Pepelea logofăt Aron vodă"[68].

1636, august 13: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod vistiernicului Dumitru Buhuş „ca să fie tare şi puternic a lua a zecea din pâine, şi din fân şi din tot venitul… la sat la **Tălhăreşti** (comuna Erbiceni, Iaşi),

---

[67] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 234, pp. 289-292

[68] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 39, pp. 42, 43

anume de pe partea Misăileasă şi de pe alte părţi. Aşijderea, din sat din **Iurghiceni** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), partea lui Băltag, şi a Bemeştilor şi a lui Fetion"[69].

1637, mai 20: Scrisoarea lui Dumitraşco Şoldan despre „rândul unei morţi de om ce s-a făcut în satul **Iurghiceni**, de un om ce s-a aflat ucis şi băgat într-o groapă. Trimis-am de-am prădat pe acei ocenaşi, cum îi obicina de veac. Şi, pe cuvântul măriei sale, lui vodă, sau să se afle vinovatul, cine a făcut acea moarte, sau să se ia 50 de boi (confiscaţi de domnie – n. n.). Deci, când li s-a pus ziua acestor ocenaşi, ei vinovatul nu l-au putut afla. Locul n-au vrut să-l lase să se ia domnesc, ci au căzut cu rugăminte după noi şi ne-au dat 100 de galbeni, bani buni, şi au plătit acea moarte de om"[70].

1637, mai 26: Popa Toader din **Iurghiceni**, popa Iacob din **Spinoasa**, Obrejie de Iurghiceni, feciorul lui Miron, Obrejie, feciorul Lupului de acolo şi alţi răzeşi ai lor, mărturisesc cum s-au rugat „vistiernicului Buhuş pentru o moarte de om, ce s-a aflat în hotarele noastre. Deci, pentru acea moarte de om, noi am avut strânsoare de la domnie şi de la vornicul de Ţara de Sus (Şoldan), să aflăm cine a făcut acea moarte de om sau să plătim moarte de om. De care lucru noi n-am avut cu ce plăti, ci ne-am rugat vistiernicului să grăiască cu Dumitraşco Şoldan, vornicul cel mare din Ţara de Sus, şi să tocmească cu dumnealui şi să dea dumnealui ce se va da pentru noi, că noi n-avem nici o putere. / Deci dumnealui a

---

[69] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 478, pp. 538

[70] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 104, p. 102

nevoit şi a îmblat pentru aiastă treabă şi a tocmit cu vornicul, şi ne-a dat la mâna noastră Buhuş vistiernicul 50 de galbeni, şi i-am dat noi acei bani la vornicul Şoldan, iar 50 de galbeni a iertat vornicul, pentru voia vistiernicului Buhuş, drept părţile din hotarul dumisale şi drept părţile noastre. / Deci, pentru acei 50 de galbeni, ce ne-a dat Buhuş vistiernicul, pus-am la mâna dumisale zălog toate părţile noastre ce avem de ocină dintr-acele hotare unde s-a făcut moartea, până la Simpietriu. Care din noi va plăti, să-şi ţină ocina, iar care nu se va plăti, să n-aibă treabă la ocină, ca să-i fie ocina pe mâna dumisale vistiernicului"[71].

1638, aprilie 2: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitru Buhuş, „ca să fie tare şi puternic a opri şi a ţine toate părţile de ocină ale răzeşilor săi la sat la **Iurghiceni**, pentru o marte de om ce s-a făcut acolo şi o au plătit boiarinul domniei mele şi nu i-au mai întors banii. Deci să aibă a le ţine ocina, până-i vor plăti banii"[72].

1638, aprilie 20: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Silion ot **Vlădeşti** (comuna Stolniceni-Prăjescu, Iaşi), după ce s-a vistiernicul Buhuş i „s-a jeluit pe toţi răzeşii din sat din **Iurghiceni** pentru 54 de galbeni, ce le-a dat an peste iasă vreme, că au venit ei, de s-au rugat să le facă bine, să le dea acei bani, de s-au plătit de o moarte de om, ce s-a aflat pe acel hotar, că au avut strânsoare de al nostru boier Dumitraşco Şoldan (cumnatul lui Buhuş – n. n.), vornicul cel mare de Ţara de

---

71 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 110, p. 106

72 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 304, p. 303

Jos, când a fost vornic mare în Ţara de Sus… pentru acei bani, ei toţi şi-au pus zălog părţile lor de ocină, toate din hotarul Iurghicenilor şi şi-au pus zi an, la Simpietriu, să-i dea banii; şi până acum nici un ban nu i-au dat; iată că vine şi alt Simpietriu… iar voi să socotiţi acolo, să alegeţi acele părţi, toate, ale tuturor răzeşilor, şi să le dai pe mâna vistiernicului Buhuş, să le fie părţile pieitoare, căci le-a trecut ziua şi anul, şi nu i-au dat banii”[73].

1638, aprilie 26: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod fostului mare vistiernic Dumitraşco Buhuş, „spre a opri şi a ţine o parte de ocină la sat la **Iurghiceni**, care ocină a fost a lui Bandur vornicul (partea Donceştilor), cumpărătură lui Bandur de la Baltag, şi o au cumpărat boiarinul domniei mele”[74].

1638, iulie 11: Zapisul fostului vornic Iachim, în care mărturiseşte să a „tocmit o parte de ocină din sat de **Iurghiceni**, ce mi-i cumpărătură de la Băltag uşerul, cu Dumitraşco Buhuş vistiernic. Şi mi-a dat 40 de lei. Deci, de-i va plăcea ocina, să-mi dea cât am dat eu pe ea, iar de nu-i va plăcea, să-i dau banii înapoi”[75].

1638, iulie 14: Vornicul de gloată Iachim Bandur vinde vistiernicului Dumitru Buhuş, drept 60 de lei bătuţi, „dreaptă ocina ce i-a fost cumpărătură de la Petrea Băltag ce-a fost uşer, iar Petrei Băltag i-a fost cumpărătură de la Ion şi Constantin, feciorii lui Sidor şi ai Agafiei, Zahariia Banea (Benea) şi nepoţii săi Vasile şi Tudora, din jumă-

[73] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 328, pp. 322, 323

[74] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 335, p. 329

[75] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 405, p. 390

tate de sat **Iurghiceni**, din partea de sus, toată partea Doşceştilor, însă fără altă parte mai mică, ce se va alege partea Florei, ce este pe Bahlui, în ţinutul Hârlăului"[76].

1639, iulie 15: Irina, fata Măriicăi Nehoe, nepoata lui Băsărabă, şi Niţă vătahul vând lui Obrejie, feciorul Agahiei, nepotul popii Gavril, drept 50 de zloţi bătuţi, „partea mea din sat din **Urghiceni** (Iurghiceni, azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), din partea Băsărăbeştilor… dinaintea lui Roman Lapteacru, Ionaşco Roşca sticlar, Ştefan blănarul, Toader feciorul popii şi Vasile din **Mădârjaci** (Mădârjeşti, comuna Bălţaţi, Iaşi), Gligorie Trimca din **Păşcani** (lângă Oneşti, comuna Plugari, Iaşi), Paţea din **Grăceşti** (Greceşti, comuna Erbiceni, Iaşi), Veveriţă din **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi) şi mulţi oameni buni"[77].

1640, iulie 27: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Bănduroae, cneaghina lui Iachim Bandur vornic, a pârât de faţă pe Dumitraşco Buhuş vistiernic pentru o parte de ocină din saul **Iughiceni**, care este în ţinutul Hârlăului, pe Bahlui, pe care a cumpărat-o Buhuş vistiernic de la nanul ei Iachim Bandur vornic, iar el o cumpărase de la Petrea Băltag părcălab, iar Băltag o cumpărase de la Benea şi de la alte rude ale lui, zicând cneaghina Bănduroae că Bandur vornic nu a vândut această parte de ocină, ci a zălogit-o. Iar Buhuş a arătat zapis de la Bandur şi alt zapis de la boierii domniei mele

---

[76] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 410, p. 392

[77] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 173, p. 183

şi un ispisoc de cumpărătură de la domnia mea… Şi a rămas cneaghina de toată legea”[78].

1644, august 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod răzeșilor diaconilor Ștefan și Nechifor „să fie tari și puternici a opri niște fân ce a cosit vistiernicul Buhuș pe moșia lor, la satul **Gherghiceni** (Iurghiceni, comuna Erbiceni, Iași), iar vistiernicului, de-i va părea cu strâmbul, să vină de față înaintea domniei mele”[79].

1644, noiembrie 28: Miron din **Iurghiceni** (comuna Erbiceni, Iași) dăruiește lui Cârsta vătavului de târg de **Iași**, „pentru sufletul fiului meu, răposatul Obrejie... ce se va alege partea mea din satul Iurghiceni, ce este în ținutul Hârlăului; din această pasrte am dat și am dăuit un loc de casă și un loc de heleșteu, ce-i pe valea Lungăi, și cu 10 pământuri în țarină, cu 20 de fălci de fân, în fânațe, și cu loc de prisacă în Boaghea... Ți în această tocmeală au fost Gheorghe croitorul din târgul **Iași**, Vasile feciorul Paholcei din **Tomești** (comuna Erbiceni, Iași), Toader feciorul Dăvidoaie din **Ciuncești** (inclus în Cristești, comuna Brăești, Iași), Șaidir uricarul, Corlat cămărașul, Isac zet (ginere) Feștilă. Luca vătav de aprozi, Gavril Rătundu neguțător și Ionașco Gârdea”[80].

1645, martie 31: Fraţii Pavăl Băzarca şi Cozma Duma au „căzut într-o greşeală, de am furat doi cai vornicului Iachim Bandur din **Iurghiceni**, şi ne-au prins de

---

[78] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 404, pp. 411, 412

[79] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 398, p. 381

[80] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 459, pp. 437, 438

faţă şi au vrut să ne spânzure, Deci am căzut la dumnealui, spătarul Buhuş, de ne-a plătit capetele de la Iachim Bandur, şi a dat dumnealui doi cai”. Neavând cu ce plăti, cei doi fraţi dau lui Buhuş „partea de ocină din satul Iurghiceni, ce ni se va alege”, iar spătarul „ne-a mai dat o vacă tânără, de ne-am plătit din altă nevoie ce căzusem. / Şi ne-am dat noi moşia dinaintea lui Paţea din **Gârţeşti** (lângă Bârleşti, comuna Erbiceni, Iaşi), Vasile Pribagul şi Iusip ot **Totoeşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), Romaşco, Balica şi Ştefan din **Tâlhăreşti** (comuna Erbiceni, Iaşi), Obrejie şi Miron din **Iurghiceni** (azi Erbiceni, comuna Erbiceni, Iaşi), Gligorie şi Dragosin ot **Bârleşti** (comuna Erbiceni, Iaşi) şi mulţi oameni buni”[81].

1645, aprilie 22: Porunca dată de Vasile Lupu voievod vornicului de gloată Neanul, după ce „a pârât Miron de **Iurghiceni** pe Dumitru Buhuş vel (mare) spătar pentru nişte fân ce-au mâncat iepele lui Miron şi s-a întâmplat unul dintre acei cai de s-a omorât, sărind peste gard… / iar tu să mergi acolo, să strângi oameni buni, să-i întrebi de vor fi îmblând vitele lui Miron fără păstor, cum a dat seama Buhuş, şi de vei afla pagubă într-alţi ani… să-l împli pe Miron de toate gloabele, cât se vor afla că au făcut dobitoacele lui… Iar de se va găsi că a avut Miron păstor la bucatele sale şi s-a făcut numai în acest timp pagubă, să aibă a plăti oamenii lui Buhuş calul, iar Miron să plătească ispaşea, cum vor mărturisi oamenii buni”[82].

1645, august 21: Stratona, fata Anei din **Iurghiceni**, vinde Todosiei, jupânesei lui Bandur, „drept 50 ta-

---

[81] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 43, pp. 35, 36

[82] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 62, p. 58

leri, însă cu un cal, ce a luat tatăl meu Dănilă, drept 30 de taleri, când a fost vornicul Bandur viu… „partea mânemea Ana din sat din Iurghiceni, din vatra satului, din câmp, din pădure şi din apă”[83].

EREMIEŞTI

(sat pe Miletin, lângă Şipote, Iaşi).

Întărit, în **30 ianuarie 1425**, de Alexandru cel Bun, lui Ştefan Zugrav, care primea uric pentru „patru sate pe Miletin, anume Berchişeşti şi Eremieşti şi Popeşti şi unde este jude Paşco… Iar hotarul tuturor acestor patru sate să fie începând de unde cade zăpodia lui Băloş în Miletin, pe acea zăpodie, în sus, la movila care se numeşte a lui Băloş, apoi, peste movilă, la Vicol, apoi la altă ruptură, de acolo drept la movila care este mai sus de toate obârşiile, apoi, pe deal la vale, la altă movilă, de la acea movilă, peste vale, până la obârşie, apoi la altă vale, apoi pe acea vale în jos, până la Miletin, apoi, peste Miletin, drept la movila ce este mai sus de fântână, de la acea movilă, pe din jos de fântână, până la pisc, de acolo în vale, lângă Dumbrava Caprei, apoi, în sus pe vale, pe lângă frasini, până la obârşie, unde sunt două movile, de acolo, pe zăpodie, mai sus de Paşco, la Glod, apoi la Miletin. Acesta îi este tot hotarul”[84].

---

[83] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 172, p. 142

[84] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 60, pp. 86, 87

1443, mai 30: Întărit de Ştefan voievod lui Mihul pisar şi Tador gramatic, care primesc uric pentru „pe Miletin, seliştea unde a fost Oană Berbece, şi **unde a fost Eremia**, şi moara pe Miletin, care a fost a lui Ştefan Zugraf, şi, mai jos, unde a fost Berchiş, şi, mai jos, unde a fost Hodor Burciuc, şi cu pădurea cea mare, care este lângă Miletin, şi cu tot mărăcinişul, care este lângă Miletin, şi la câmp, oriunde în acest hotar… Iar hotarul tuturor acestor selişti să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[85].

EZĂRUL ALB

(lângă Dumeni, comuna Costiceni,
raionul Novoseliţa, Ucraina).

1636, iulie 9: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a venit în faţa lor Antimiia Pătrăşcioae, fata Anghelinei, strănepoată lui Şoldan şi lui Stan vistiernic şi „a vândut a sa ocină, din a treia parte din satul **Şăndreni** (azi Draniţea, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi din **Ezărul Alb** (lângă Dumeni, comuna Costiceni, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi a treia parte din seliştea **Negreştilor** (azi Negrinţi, comuna Draniţea, raionul Novoseliţa, Ucraina), ce este pe Prut, lui Efrim Hăjdău, drept 200 taleri”[86].

---

[85] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, Bucureşti 1975, doc. 234, pp. 330, 331

[86] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 452, p. 513

FĂGĂDĂU

(satul „unde este Rospop”, în jos la Bineva,
comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă,

Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Bticeni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Cusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă **satul unde este Rospop, în jos la Bineva** (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi alt sat, Cunicea, sub Bineva (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani,

raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[87].

[87] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

FĂGEŢĂLUL

(comuna Răuceşti, Neamţ).

1774, iunie: Satul **Răuceştii** şi **Făgeţălul**, ţinutul Neamţului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[88], aveau **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 4: 4 popi. Rămân birnici 27. / **Birnici**: Toader Epure / Ion Andronachi / Ion Humă / Petre Covrig / Petre Luca / Sandul Covrig / Ursul, vrâncean / Gavril cel Mic / Vasile sin (fiu) Grigori, ungurian / Ion Condre / Vasile fiul lui Macovei / Gheorghe Simeon / Obrejă / Apostol fiul lui Acsentii / Savin fiul lui popa Vasile / Sandul Faleş / Lupul, baciul / Toader Ilca / Basile, muntean / Ştefan dascăl / Ioniţă, cojocar / Ursul Stan /Sandul Stan / Ion a Păvăloaei / Gavril Stan / Vasili Stan, vornic / Andrei Cucul. // **Rufeturi:** Popa Iftimi / Diaconul Gavril / Popa Ilii / Diaconul Ion.

[88] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 16

FALCĂU

(după Vicovul de Sus şi Straja, Bucovina).

În uricul pentru Braniştea Putnei din 15 martie 1490, „Începându-se hotarul acei Branişte din obârşiile Laurei, opcina până la Falcău şi prin muntele Falcăului, până la potica unde-i vadul lui Alexie”, se face menţiune, deci, şi de toponimul Falcău, dar şi de locuire „până la poteca lui Alexie”, utilitatea braniştei fiind, conform aceluiaşi document, „de prins peşte şi ca să-şi pască vitele, iar altul nimene, fără voia egumenului, ca să nu îndrăznească întru acea Branişte nici a prinde peşte, nici vitele a paşte, nici alt orice lucru a lucra”[89]. În aceste condiţii, „fără voia egumenului”, Falcăul este recunoscut ca o localitate relativ recentă, care, în **1785**, avea doar câteva case huţăneşti, risipite pe coaste de munte. Simion Florea Marian povesteşte, într-una din celebrele sale „tradiţii”, că la Falcău ar fi văzut rămăşiţele de ziduri ale unei „**cetăţi dacice**”, îngropată, încet, încet, în pământ de rădăcinile copacilor.

În **1787**, câteva din cele optzeci de familii, venite în Bucovina din Renania, Bavaria şi Baden-Württemberg, s-au stabilit la Falcău.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în

[89] Dan, Dimitrie*, Mănăstirea şi comuna Putna*, Bucureşti 1905, p. 22

Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi – **Rădăuţi** (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, Frătăţii Vechi, Frătăuţii Noi, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, Seletin cu **Frasin, Tomnatic**, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale”[90].

1872, Hacquet: „În pragul munţilor, acolo unde izvorăşte Suceava, am găsit ţinutul de la Straja şi Frasin, îmbrăcat tot cu mesteceni. În pădure se ardea coaja acestor copaci, pentru a se face catran. Pentru aceasta, se procedează în felul următor: Locuitorii, ce se îndeletnicesc cu aceasta, cojesc copacii cei mai bătrâni, dar totuşi plini de sevă, până la tulpină sau îi cioplesc împrejur… Într-un cuptor încap zece care mici de coajă, care dau douăzeci de vase de catran, a zece ocale vasul. Ocaua din Moldova are vreo doi funţi şi jumătate, socotiţi după greutatea de Viena. O asemenea oca de catran curat se vinde cu treisprezece, până la paisprezece parale sau douăzeci, până la douăzeci şi unu de creiţari, iar cea de catran brut, cu şapte parale”[91].

1889: „Fondul religios are, de asemenea, gatere proprii în Falcău (fierăstrău cu aburi), în Brodina și în

---

[90] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161
[91] *Călători*, X, II, pp. 816-820

Rus pe Boul (ferăstrău cu apă), care sunt totuşi închiriate”[92].

1908: Direcţia bunurilor fondului religionar gr. or din Bucovina scotea la licitaţie „exploatarea unei suprafeţe de 1.551,39 hectare în cercurile silvice de exploatare Straja şi Bodina, de 9 ani”, cu angajamenul ferm: „Cumpărătorului i se pune la dispoziţiune gratuit ferestreul cu vapor din Falcău”[93].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Falcăul, localitate**, cu fabrică de scânduri, pendinte de moşia Seletin, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Isvor, districtul Rădăuţi. Are 6 case şi 94 locuitori de diferite naţionalităţi. **Falcăul, cătun**, pendinte de comuna rurală Selelin, districtul Rădăuţi. Este aşezat pe pârâul cu acelaşi nume. Are 4 case şi 42 locuitori huţani. **Falcăul, târlă**, pendinte de vatra comunei Straja, districtul Rădăuţi. **Falcăul, afluent**, pe stânga Sucevei, izvorăşte din partea de Nord-Est a şirului muntos Tomnaticul şi, cu grind peste Poidna de Sus, se varsă în Suceava, aproape de tot de gura pârâului Tomnaticul, mai jos de cătunul Frasin, districtul Rădăuţi. Falcăuţul, afluent mic, pe stânga Sucevei, izvorăşte de sub muntele Petruşca şi se varsă în Suceava, gură în gură cu pârâul Falcăului, mai jos de cătunul Frasin, districtul Rădăuţi”[94].

1921: „Se acordă fabricii de cherestea ce societatea anonimă „Bucovina” din Bucovina doreşte să în-

---

[92] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

[93] *Apărarea Naţională*, Nr. 49, Anul III, duminică 23 august stil nou 1908, p. 6

[94] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 95

fiinţeze în comuna Falcău, judeţul Rădăuţi, înlesnirile şi foloasele legii pentru încurajarea industriei naţionale, specificate mai jos: 1). Scutire de vamă pentru maşini, părţi de maşini şi accesoriile necesare… 2). Reduceri de transpot pe C. F. R. 3). Scutire de orice impozit direct către stat"[95].

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naţionale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina[96] şi a proprietarilor lor: „Fabricile din **Falcău**, jud. Rădăuţi, **Putna**, jud. Rădăuţi, şi **Moldoviţa**, jud. Câmpulung, proprietăţi ale Fondului Bisericesc Ortodox-Român din Bucovina, cu sediul în Cernăuţi".

1929: „E frumoasă, măreaţă şi splendidă această privelişte a munţilor Frunca Stângă, Ciuchilca, Vauţen (?) Şurdiu, Pleaşa, Măgura, Zezeu, Lungul, Rotundul, Ciomirna, Lişniţa, Tomnaticul, Bucova şi Marerca, ce se leagă între ei, profilându-se pe albastra bolta cerească, de la stânga, la dreapta… Tomnaticul, înalt de 1567 m, numit Cubilioara"[97].

1937: „Una din vechile mele dorinţe se îndeplineşte astăzi. E o dimineaţă dulce de iulie în Seletin şi mă pregătesc să pătrund în Ţara Huţulilor… Pornisem de ieri, de la Falcău, cu marile lui fierăstraie. De aici şi de la Brodina vecină, oamenii aceştia ai muntelui încep să fie întâlniţi"[98].

---

95 *Monitorul Oficial,* Fascicula 10, 22 martie nou 1921, pp. 36, 37

96 *Monitorul Oficial,* Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

97 Lupaşcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc,* Bucureşti 1929, pp. 323-330

98 Bucuţa, Emanoil, *Pietre de vad*, vol. I, Bucureşti 1937, p. 23

1940: „Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[99]: **Winstein Iacob**, morar, domiciliat în Falcău.

1942: „În tradiţiile culese de Simion Florea Marian se vorbeşte de vagi cetăţi dacice, de tainice ruine ascunse undeva, în coclauri păduratice, pe la Lucina, pe la Falcău”[100].

1941: „Luţiac Ilie, functionar, cu ultimul domiciliu în comuna Falcău, jud. Rădăuţi, născut în comuna Brodina, jud. Rădăuţi, în anul 1912, condamnat de Tribunalul Militar al Corpului IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, conform art. 259, 260 c. p., combinat cu 258 c. p., combinat cu art. 58, 59 c. p., I. D. Nr. 856 din 1938”[101].

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[102], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Duduman Viorica**, de la Gălăneşti, la Falcău”.

1948: „Personalul notat mai jos, se numeşte, în baza art. 118 din Statutul funcţionarilor publici, pe data de 1 August 1948, în bugetul servicillor exterioare (Corp pază) ale acestui departament – Ocolul silvic Falcău: **Cotos Gh. Maftei**, pădurar cl. I; **Juravle Nic. Vasile**, pădurar cl. I; **Pitic Leon a Gheorghe**, pădurar cl. I; **Juravle Vasile a Teofil**, pădurar cl. I; **Cârciu Toader a**

---

99 *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

100 *Revista Bucovinei*, Nr. 8, Anul I, august 1942, p. 318

101 *Monitorul Oficial*, Nr. 119, 22 mai 1941, p. 2786

102 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

Petru, pădurar cl. I; **Vilcinschi Vasile a Gheorghe**, pădurar cl. I; **Bobiuc Vasile a Gavril**, pădurar cl. I; **Cărciu Ioan a Vasile**, pădurar cl. I; **Cârdei Toader a Ion**, pădurar cl. I; **Goian Nicolae**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Cimant Gheorghe**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Usaciuc Ghorghe**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Chira Gheorghe**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Cârciu Valer**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Prelipcean Aurel**, brigadier silvic cl. a 4-a; **Schitcu Vasile**, pădurar cl. I; **Stolerciuc Adalbert**, pădurar cl. I; **Hetca Gheorghe**, pădurar cl. I; **Obeziriuc Alexandru**, pădurar cl. I; **Văcăreanu Vasile**, pădurar clasa I; **Usaciuc Ilie**, pădurar cl. I”[103].

FĂLCIU

(fost târg, azi comuna Fălciu, Vaslui).

1612: Stratul sin (fiul) lui Crăciun dăruieşte, din **Lungeni**, „din moşia de la Pârvul, dinspre soare-apune, dintr-un bătrân, cumpărătura mamei mele Nastasiam fata lui Păcurar ot **Ştefeni**, pentru sufletul meu şi al părinţilor mei… dinaintea şoltuzului de Fălciu, anume Neculiţă, Toader Tutovanul, Pavăl, Marin, Toader sin Necula ot **Fălciu**, Hilotie, Gorce şi Vintilă ot **Mălăeşti**… şi eu, Gheorghe sin Necula ot Fălciu am scris”[104].

---

[103] *Monitorul Oficial*, Nr. 213, 14 septembrie 1948, p. 7605

[104] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, pp. 196, 197

1624, iunie 24: Porunca lui Radul Mihnea voievod către călăraşii târgului Fălciu: „Dămu-vă ştire că s-a jeluit la domnia mea boiarinul nostru Duca, ce a fost comis, pe voi, zicând că aţi venit aicea, la domnia mea, de aţi zis că sunt bălţi domneşti prinprejurul târgului. / Deci v-aţi rugat să vă facem carte, să vă hrăniţi într-acele bălţi, şi v-am făcut cartea domnii mele. Iar voi aţi mers la balta lui, ce se cheamă Luciul, de i-aţi bătut vornicelul şi i-aţi făcut mult val şi ziceţi că-i domnească. / Ci acea baltă au fost a lui şi o au luat Ştefan (Tomşa – n. n.) voievod, de o au dat mănăstirii Solcăi şi i-au fost dat un sat. Acel sat nu i-a fost cu pace, ci i l-au luat. / Drept aceea, domnia mea m-am milostivit şi iar i-am dat balta Luciul, cu toate gârlele ei. Drept aceea, dacă veţi vedea cartea domnii mele, să lăsaţi balta lui în pace. Şi voi, târgoveţilor, încă să lăsaţi în pace, mai mult val să nu-i faceţi. Iar voi să vă hrăniţi în bălţi care vor fi domneşti”[105].

1627, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Solca, care primeşte uric pentru „un iezer ce se numeşte **Luciul** şi cu **Gârla Mare**, lângă târgul **Fălciu**, şi cu toate gârlele ce sunt la Prut, în ţinutul Fălciu”[106].

1628, februarie 20: Martor jurător, la zapisul lui Mitrofan, episcopul de Huşi, în care mărturiseşte că au venit înaintea lui „Gabăr, ce a fost căpitan, şi cu răzeşii lui de pe sat de pe **Negrileşti** şi de pe balta ce se cheamă **Gemenele**, şi de pe sat **Briţcani**, anume Bertea feciorul Crăciunei, Armaga feciorul lui Gavrilă Bâtcă, Cornea

---

[105] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 215, p. 286

[106] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 177, pp. 229-231

feciorul Aremiei, Iachim feciorul lui Nistor, Ursa nepoata Cozmiţei, Samfira fata lui Roşculeţ, Păntelei nepotul Stanei, Cihan de Briţcani, Costantin feciorul Morcoteiului, Pântea feciorul Bontei de Negrileşti, cu cinstită cartea măriei sale lui vodă şi cu sluga măriei sale, cu Vlasie diacul, să jure pe sfânta evanghelie cu 24 de jurători cum n-au vândut Nistor Cornescul, cu Nicula Galbănul şi cu femeia sa, şi cu răzeşii lor în sat în Negrileşti nimică, nici baltă în Gemenele, nici într-apă, nici în uscat. Şi să jure că n-a vândut Cozmiţa strigătorul cu Alexa Bota şi cu răzeşii săi nimic în sat în Briţcani vornicului Ureche, ce le este împresurătură pentru c-au pârât Grigoraşcu Ureche că este cumpărătură de tată-său, de Ureche vornicul"[107]. Lista jurătorilor: Petriul pârcălab de **Burboceni** (Buboceni, lângă Barboşi, Vaslui), Ghiorghie călăraş de **Şişcani** (ţinutul Lăuşna, Moldova), Căsul fost pârcălab ot **Măliceni** (Moldova), Horjă pitărel ot **Oţeleni** (ţinutul Fălciu, Vaslui), Gavril Mamotă ot **Cucoara** (ţinutul Chigheci, Moldova), Petrea Căcăradză ot **Căcărădzeni** (Căcărăzeni, lângă Goteşti, ţinutul Cahul, Moldova), Frango Malcoci ot **Malcoceni** (Moldova), Mihăilă Ţărăşoară ot **Cărhăneşti** (satul Cârja, Vaslui), Petriman aprod şi Constantin Ţicău păhărnicel ot **Sărăţeni** (ţinutul Tutova, Vaslui), Paşco hotnog la călăraşi, Vârno călăraş ot **Vlădeşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova), Vicol chihaia ot **Hlipiceni** (lângă Guşiţel, Vaslui), Ionaşco Ciubăraia şi Ihnat Căltac ot **Lăţeşti** (în Fălciu, Vaslui), Bălan Buţa ot **Blăgeşti** (în Fălciu, Vaslui), Buculei, Marvici Lean ot **Oţeleni**, Nica călăraş ot **Fălciu**, Marco Cucul or **Deleni** (în Fălciu, Vaslui), Giovlen ot

[107] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 312, p. 424, 425

Suhuleţi (Stuhuleţi, în Fălciu, Vaslui), Agapie ot **Păcurăreşti** (lângă Goteşti, ţinutul Chigheci, Moldova) şi Camber ot **Golăeşti** (satul Crăciuneşti, Vaslui).

1633, decembrie 8: Carte de împuternicire, dată de Moise Moghila voievod pârcălabului Gabăr, „să fie tare şi puternic a opri pe Bercea, Aramag, pe feciorii Focii Cornea şi ai lui Iachim de **Fălciu**, de pe toate părţile ce vor avea în bălţi şi în Geamene… până când îi vor întoarce 90 de galbeni şi o iapă, ce s-au dat hotarnicului, şi 5 galbeni ce s-au dat de un ispisoc”[108].

1637, aprilie 16: Călugării de la mănăstirea Agapia s-au pârăt de faţă cu târgoveţii din **Fălciu** „pentru o bucată de loc ce este în hotarul satului Vicolenii, ce este la ţinutul Fălciului, iar târgoveţii ziseră că este din hotarul târgului”. Pricina a fost cercetată de fostul pârcălab Gabor, care a refăcut hotarul călugăresc la Vicoleni, care începe „din coada Cârligatului, din jos, şi de acolo până în ţărmurii Prutului, şi de acolo în Adâncata cu gârlele, şi de acolo în Brezae, şi de acolo în fântâna lui Druşcu, şi de acolo în dreptul locului la deal, la un stâlp de piatră, şi de acolo în Movila Rupturii, aşijderi la o piatră, iar de acolo în sus, pe unde se împreună hotarul cel bătrân; până aici este hotar din jos”[109].

1676, mai 30: Întărit de Antonie Ruset voievod lui Constandin, vătavul de aprozi, care primeşte, drept danie şi miluire domnească, „o bucată de pământ din locul târgului nostru **Fălciului**, care cu porunca domniei mele s-a ales şi s-a stâlpit deosebit, ca să-i fie ocină şi moşie în

---

[108] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 425, p. 535

[109] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 66, pp. 65, 65

veci, şi seliştea acestui loc, ce se cheamă **Bozia**"[110].

1681, iunie 14: Întărit de Duca voievod lui Constandin (Lambrino), ce a fost comis mare, care primeşte ispisoc pentru dania şi miluirea domnească de Antonie Ruset voievod, „o bucată de pământ din locul târgului nostru **Fălciului**, care cu porunca domniei mele s-a ales şi s-a stâlpit deosebit, ca să-i fie ocină şi moşie în veci, şi seliştea acestui loc, ce se cheamă **Bozia**"[111].

1701, iunie 4: Carte de împuternicire, dată de Constantin Duca voievod lui Constandin (Lambrino), ce a fost paharnic mare, „ca să fie volnic a-şi ţine şi a-şi opri ale sale drepte ocini şi moşii ce are bălţi la Prut, de la ţinutul Fălciului, nimeni să nu-l supere, nici călugări de ar fi sau boieri sau târgoveţi de **Fălciu** sau cine ar fi"[112].

1704, noiembie 10: Carte domnească, trimisă de Mihai Racoviţă voievod lui „Ionaşcu Tutovan, Vasile Ticodin, Vasile Ţiganaş, Gheorghe a Dancăi, Bucea cel bătrân şi la toţi orăşenii de târgul de **Fălcii**… pentru multă pâră şi gâlceavă ce a avut Constandin paharnicul cu călugării de la Solca pentru bălţile din Luciul… / Am trimis hotarnic, să vină acolo împreună cu Constandin (Lambrino) paharnicul. Deci să vă sculaţi şi voi, cu toţii, şi să megeţi la acele bălţi şi, precum veţi şti voi cu sufletele voastre şi cu frica de Dumnezeu, aşa să spuneţi şi să arătaţi, ca să se ştie locul paharnicului, ales dinspre călugări"[113].

1711, ianuarie 9: Porunca dată de Dimitrie Cantemir voievod paharnicului Adam Luca şi lui Alexan-

---

110 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 214-216
111 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 216-218
112 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 218, 219
113 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 219, 220

dru, căpitanul de Fălciu, să meargă la bălţile Luciul, să strângă oameni buni şi, în baza mărturiilor, „să hotărâţi bălţile de la Luciul, ce vor fi drepte ale păhărnicesei lui Constandin (Lambrino), dinspre bălţile călugărilor de Solca, căci acele bălţi sunt de danie lui Constandin paharnic de la răposatul Antonie vodă, şi având gâlceavă cu călugării de Solca, s-a făcut şi carte de afurisenie asupra acelora ce vor şti drept cum a îmblat hotarul şi bălţile de la Luciul”[114].

1783, martie 20: Carte de judecată de la Alexandru Constantin voievod, privind „jaloba lui Iordachi Lambrino biv (fost) vel (mare) paharnic, în care a arătat că are o bucată de loc din hotarul târgului **Fălciului** şi cu bălţi de peşte, danie moşului (bunicului) Constandin Lambrino, ce a fost paharnic, de răposatul Antonie Ruset vodă, cu ispisoc, pe care loc şi bălţi de peşte îl stăpânesc după semnele hotare ce sunt arătate la ispisoc. / Dar fiindcă unii din locuitorii de acolo, mai înainte vreme, au făcut gârle, de au abătut apa din bălţi în Prut, pentru vânătoarea peştelui, cu tocmeală să le ţină până la o vreme deschise şi, apoi, după ce vor învechi, iar să le închidă, ca să nu se nămolească bălţile, şi fiindcă aceia n-au mai închis gârlele nici până acum, s-au nămolit bălţile de pe moşia sa, încât au rămas acum de s-au făcut luncă, în locul bălţilor, şi este păgubaş de venitul acelor bălţi… / Deci domnia mea l-am rânduit pe Constantin Ruset, mare logofăt, ca să cerceteze scrisorile… Şi poruncim ispravnicilor să-i pună pe cei ce vor fi făcut gârle să meargă să le astpe, ca să nu se pricinuiască pagubă şi stricăciune bălţilor”[115].

---

114 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 221, 222
115 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891, pp. 229-233

1877-1878, districtul **Fălciu**: Tabloul ostaşilor din al IV-lea Corp de Armată, Divizia a VII-a de Linie, căzuţi în Războiul de Independenţă: **Pasat Vasile**, soldat, din comuna **Bohotin**, plasa Podului, de 26 ani; / **Croitoriu Gheorghe**, soldat, din comuna **Stelineşti**, plasa Prut, de 25 ani; / **Bălţatu Ioan**, caporal, din comuna **Huşi**, plasa Prut, de 25 ani”[116].

1877-1878, districtul **Vaslui**: Tabloul ostaşilor din al VII-lea Corp de Armată, Divizia a VII-a, Regimentul XIII Dorobanţi, căzuţi în Războiul de Independenţă: **Cazacu Gheorghe**, soldat, din comuna **Scoposeni**, Fălciu”[117].

1900: „**Fălciul**, comună rurală în partea de sud-est a judeţului Fălciu, plasa Prutul; este formată din târguşorul Fălciu, așezat pe un platou întins, pe malul drept al râului Prut. Suprafața teritoriului comunei este de 1.432 hectare, cu o populaţie de 552 familii sau 1.995 suflete, din care 600 contribuabili. În majoritate, locuitorii sunt români şi se ocupă cu agricultura, iar o parte, greci și evrei, fac comerţ cu cereale, fiind aici un punct comercial de asemenea producte, pe care le transportă la Galaţi, cu șlepuri, pe apa Prutului. Târgul e înconjurat, pe toată partea de est şi cea de sud de râul Prut, care formează aici un cot. Este împărţit în patru mahalale: Mocani, în partea de nord, Lecani, în centru, Târgul, partea de est-sud, și Gotești, în partea de vest-sud. Prin mijloc se întinde strada principală, în linie dreaptă, de la nord spre sud. Acest târg este reședința plăşilor unite: Prutul şi Mijlocul; aci se află cancelaria sub-prefecturii, judecătoria ocolului și primăria. Are două școale, una de băieţi, înființată la

[116] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 247-253
[117] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887, pp. 253-261

1863, ambele frecventate de 85 elevi și eleve, din numărul de 129 copii în vârstă de şcoală. Sunt 2 învățători și o învăţătoare. Biserici sunt patru: Mănăstirea, în mahalaua Gotești, fondată, la 1810, de boierul Şerban Negel; alta în partea de nord a mahalalei Lecani, numită Sf. Gheorghe, fondată la 1815; Sf. Nicolae, afară din târg, spre cotul Prutului, în partea de est, biserică foarte veche, dar refăcută la 1814; a patra, capela de la cimitir, tot afară din târg în partea de vest, pe Șesul Morilor, fondată, la 1890, de către dl Grigore Tulbure. Toate aceste biserici sunt deservite de 2 preoți şi 4 cântăreți. În partea de sud a târgului, se află podul peste râul Prut, pentru trecere în Basarabia. Vama, cazarma şi carantina se află tot în această parte a târgului. Afară de acestea, se mai află un birou telegrafo-poştal, fondat în 1879"[118].

FĂLEŞI

(lângă Suhoverhul de Jos, acum oraş în Moldova).

Întărit, în **3 iunie 1429**, de Alexandru cel Bun, fiilor lui Oană, vornicul de Suceava şi, ulterior, de Tulova, Lazăr, Stanciul şi Costea, care primeau uric pentru, pe lângă alte sate din viitoarea Bucovina, şi pentru satele „Gândinţi, la Cobâla… şi pe Orbic, Seliştea, unde este curtea lor, şi Zagoreni, mai sus de Cociman şi unde a fost Başea, şi Costinţi, la obârşia Orbicului, şi Moişinţi, la

---

[118] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 336

Iucaş, unde a fost vie, şi Plopeşti, la Slatină, şi Dumitreşti, mai în jos de Iaz, şi Cărbuneşti, la Văratic, şi amândouă seliştile lui Drăghici, pe Bistriţa, şi moara… iar la Dumbrava Înaltă satele: unde este vătăman Minco, şi, pe Iubăneasa, la Iaz, şi unde este Stan; iar hotarul lor să fie cât vor putea să folosească destul trei sate; şi peste Prut, la Derenice, zece locuri**:** unde a aşezat sat Stanco, la Cornul Lâcinului, şi Fântâna Rece, şi unde este Andriaş, şi Bahmatăuţi, şi, pe Ciuhru, sub Horodişte, şi **Suhoverhul, unde este Ion al lui Filea**; în tot acest hotar să-şi întemeieze zece sate; şi satul Spărietului, la obârşia Dobromirei, cu vechile şi dreptele hotare; şi, pe Prut, zece locuri, să-şi întemeieze zece sate de această parte a Prutului; iar hotarul acestor sate care sunt pe Prut să fie anume de la Unghiul Strâmt, care este mai sus de satul lui Ivan Şurinschi, apoi în jos pe Prut, până la balta care se cheamă Ochiul, apoi drept la Pârâul Sărat, apoi în sus pe Pârâul Sărat, până la pârâul care se cheamă Dobromira, apoi pe Dobromira în sus, până la Unghiul Strâmt, pe Prut; acesta le este tot hotarul”[119].

FĂLFOEŞTI

(Fălfoc, Folfăeşti, sat pe Jijia, mai sus de Unghiul, Iaşi).

1662, iunie 20: Întărit de Evstratie Dabija voievod fostlui pârcălab Luca, care cumpărase, în „**Fălfoeşti** de la Fălciu, de la nepoţii popii Gliga, patea lor de la obârşia

[119] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 90, pp. 134-136

Lileaei, drept 25 talei; / aşijderi, a treia parte din Fălfoeşti, dintr-un bătrân Hartenie, drept 30 lei; / a treia parte dintr-un bătrân din **Odobeşti**, de la Nazaria, drept un cal preţăluit la 30 lei; / partea lui Irimia din Odobeşti, drept 18 galbeni"[120].

1671, mai 2: Porunca dată de Duca voievod logofătului Dubău, după ce „au avut pâră cuconii răposatului Stamate postelnicul cu rugătorul nostr egumenul de la mănăstirea Galata de sus pentru satul **Găureanii**, care este cumpărătura răposatului Stamate de la Iorga postelnicul şi hotarul acestui sat n-a fost numai până în Prut, ci trece hotarul peste Prut, în ceastă parte o bucată de loc şi aşa să fi ţinut până acum, iar rugătorul nostru egumenul aşa a dat seamă, cum hotarul Găureanilor este până în Prut, n-a trecut Prutul în iasta parte, să ţină acea bucată de loc, ci acea bucată de loc a dat seamă că este în hotarul **Folfăieştilor** (Fălfoeşti, Fălfoc, Folfăeşti, sat pe Jijia, mai sus de Unghiul[121], Iaşi), deci domnia mea n-am crezut nici pe unii… / deci să mergi acolo şi să strângi oameni buni şi foarte pe dreptate şi pe amănuntul să ţii seama şi să întrebi, de vor mărturisi oamenii buni, şi de se va afla că hotarul Găureanilor n-a fost până în Prut, ci a trecut peste Prut, în ceastă parte, o bucată de loc, să-i aşezi să ţină şi de acum într-acest chip, până unde spune hotarul. Iar de se va afla că acea bucată de loc este în hotarul Fălfăeştilor, să ne faci mărturie, să ne dai de ştire"[122].

---

120 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 257-259
121 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 97
122 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 285, 286

1671, mai 10: Scrisoarea logofătului Tudosă Dubău, trimisul lui Duca voievod să cerceteze hotarul dintre Găureni şi Fălfoeşti: „Toader din **Mânzăşti** a zis, când a hotărât satul **Bereşti**, mai sus de **Găureni**, a luat o bucată de hotar din ceastă parte de Prut cu Bereştii, până în drumul Măjilor, iar hotarul Găurenilor l-a l-a apucat ţinând până în Prut, iar de această parte n-a trecut. / Toader Horciag, iarăşi din **Mânzăşti**, a zis cum acea bucată de loc, din Prut, până în drumul Măjilor, nu lăsau călugării pe Găureni să o ţină, zicând că o au dat Petru vodă cu uric, şi nu ştiu ei să mai fi fost vreo întrebare până acum. / Nechifor din **Folfăeşti** iarăşi a dat seamă într-acest chip. / Mihail din **Ciureşti** iarăşi zice că nu lăsau călugării pe Găureani să ţină acea bucată de loc, zicând că au uric de la Petru vodă. / Neculai din **Hărmăneşti** zice că ar şi jura cum îi hotarul mănăstirii până în Prut. / Gligorie din **Folfăeşti** iarăşi zice aşa. / Megieşii ce i-a strând postelniceasa pentru hotarul Găureanilor, Gheorghe Ungheanul din **Unghiani**, zice că a auzit de călugări pentru acea bucată de loc, cum au uric dat de Petru vodă. / Toader din **Unghiani** iarăşi mărturisi, când a ţinut Iorga postelnic, că ţinea şi pe de ceastă parte, ci nu ştie pentru ce-a ţinut. / Cernat din **Unghiani**, iarăşi aşa. / Pascal, iarăşi aşa. / Baicul, vornicul din **Găureani**, zice că i-au spus oamenii că-i hotarul Găureanilor până în mijlocul măjilor. / Buligă zice că a auzit dintru tată-său cum hotarul Găureanilor a fost până în drumul Măjilor”[123].

---

[123] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 286, 287

FĂLTICENI

(pe Şomuz, Suceava).

„Folticenii sunt o transformare în oraş a unor sate care existau, bine întemeiate, pe la 1400, şi încă de mai înainte: cum, dar, am putea să-i socotim vechimea lui numai din 1780”[124]. Povestea începe, deci, cu trei fraţi, Iuga, Nan şi Stan, care stăpâneau, pe la 1400, sute de sate în Moldova, mai toate satele din formaţiunea prestatală, echivalentă cu marca germană, „Câmpul Perilor” şi, desigur, toate satele care stau la temelia viitorului târg Folticeni. Judecând după prenume, cei trei fraţi par să fi fost urmaşi ai maramureşenilor lui Bogdan I Întemeietorul; judecând după desimea moşiilor din „Câmpul Perilor”, ei par să fi venit dincoace de Carpaţi odată cu comitele secuilor Andrei Lacffy, ca boliarini (călăreţi însoţiţi de câte minimum patru suliţaşi pedeștri) ai legendarului Dragoş Vodă, care nu a fost voievod şi descălecător, ci căpitan în oastea maghiară care venise să-i izgonească pe tătari, profitând de absenţa lui Kutlu-Buga (Bourul Norocos – prietenul lui Bogdan Cuhea), care lupta prin Lituania, în interesul veneţienilor care îl finanţau. Ca o ironie a sorţii, nu boierii întemeietori de vetre aveau să ctitorească târgul Folticenilor, ci negustorii şi meseriaşii evrei, dispuşi să fructifice avantajele economice ale neaşteptatei megieşii cu Austria. Povestea însă,

[124] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 46

dacă tot este o poveste, trebuie să înceapă cu fiecare piatră (există o splendidă monografie a Folticenilor, scriesă şi publicată în 1939 de către cel care a fost şi primar al târgului, în scurtul său mandat, construind uzina electrică şi reţelele de iluminat, Artur Gorovei), chiar dacă, din numeroasele surse voi prelua doar ceea ce mi se pare interesant, rostul poveştilor mele fiind, în primul rând, acela de a identifica şi de a indica „fântânile”, cum numea Hasdeu mărturiile vechimii, pe care, iată, vi le pun la dispoziţie.

1411, septembrie 22: Dolofanul prim-ministru al lui Alexandru cel Bun („Sluga” însemna ministru, conform celor două valori fundamentale ale feudalismului: slujba şi credinţa), Sluga Stan, Stan Pântece sau Fultic (pântecos, în româna veche), primeşte întăritură domnească pentru satul şi moşia Tămărtăşăştii (Tămârtaşinţi sau Movila Găunoasă, în alte urice), adică moşia Şoldăneşti, al cărei hotar, menţionat în 1711, mergea „drept peste bahnă, pe la coada iazului, şi la deal, pe zarea unei vâlcele pe din sus, tot alături cu Petia şi tot zarea vâlcelei, până în hotarul Folticenilor, şi, de acolo, cam pe costişă”[125]. Numele moşiei şi al satului vine de la ginerele lui Giulea Pântece, Petru Şoldan, care împreună cu soţia sa şi cu fratele său Miclăuş beneficiază, din 22 septembrie 1411, de stăpânirea satului care îi va înveşnici numele, şi pe care existau cinci curţi de robi tătari, pe care le dăruieşte mănăstirii Fratelui, Pobrata, cunoscută mai recent drept Probota[126].

---

125 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 9

126 Academia Română, *Documente privind Istoria României*, XIV, XV, Vol. I, pp. 27, 28

1428, aprilie 3: Alexandru cel Bun întăreşte, cu uric şi privilegiu, satul „Oprişăni, pe Şomuz” boierului Ion Opriş, dar peste un veac şi ceva (din 22 august 1530), satul întemeiat de Ion Opriş intră în îndelungata posesie a Mitropoliei din Iaşi.

1428, aprilie 29: Alexandru cel Bun întăreşte boierului Nan „ocina sa”, deci moşia pe care s-a născut, Buciumeni.

1434, februarie 16: Lacomul popă Iuga, fratele lui Sluga Stan (Stan Pântece sau Foltic, în româna veche) şi al lui Nan, izbutește să înşface peste o sută de sate moldoveneşti, unul dintre acestea, pentru care obţine uricul şi privilegiul lui Alexandru cel Bun, fiind satul fratelui său Nan, Buciumenii[127].

1439, iulie 2: Ilie şi Ştefan Voievod, învrăjmăşiţii feciori ai lui Alexandru cel Bun, întăresc Buciumenii popii Iuga şi fiului său Mihail – viitorul Mihul logofăt, care va fi trimis de Petru Aron să închine Moldova turcilor.

1490, martie 15: Uricul prin care Ştefan cel Mare întărea „un sat pe Şomuz, anume Fulticeanii, unde a fost Stan Pântece” vistiernicului Isac, pe care îl vindea, pentru 200 zloţi tătăreşti, Neagşa, fiica lui Hanea (Neagşa era fiica vitregă a lui Hanea, iar Hanea era, de fapt, acest Oană, numit în unele acte ale cancelariei domneşti şi Oană Julici[128]), cu privilegiul pe care tatăl ei îl avea „de la unchii noştri, de la Iliaş Voievod şi de la Ştefan Voievod”. Tot atunci, Maruşca, fata logofătului Mihul şi

---

[127] Academia Română, *Documente privind Istoria României*, XIV, XV, Vol. I, p. 50

[128] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 8

nepoata popii Iuga, împreună cu vărul ei Dragoş Stănigescu, feciorul lui Nan, vinde, aceluiaşi Isac vistier, satul Buciumeni, pentru 120 zloţi tătăreşti.

1532, decembrie 20: Balotă şi Oancea răscumpără vinovăţia pentru săvârşirea unui omor („răscumpărarea capului") de către Giurgiu şi primesc, în schimb, partea lui din Şoldăneşti.

1554, martie 12: Alexandru Voievod dăruieşte moşia Folticeni mănăstirii Moldoviţa.

1748, decembrie 29: Se face hotarnica moşiei Folticeni, în prezenţa câtorva săteni din Fălticeni şi a câtorva boieri, care, conform formulei clasice, „s-a tâmplat", când, de fapt, au fost invitaţi.

1768, iulie 25: Învoiala ţăranilor din Folticeni pentru lucru „după obiceiul pământului".

1777, decembrie 22: Marele şetrar Alexandru Davidel, care cumpărase, de la Cheşco şi soţia lui, Iftimia, din Buciumeni, o parte din moşie, primeşte îndărăt cei 40 de lei şi le lasă pământurile în stăpânire.

1779, iulie 2: Toader sin Pavel Pascal, împreună cu mama lui, Maria, dau Aniţei, sora lui Toader, o parte din livada lor drept zestre, partea lui Toader Pascal fiind vândută „lui Grigori Buciumanu, răzăş din Buciumeni, în 35 de lei"[129].

1780, iulie 1: „O seamă de târgoveţi", încheind „o scrisoare de tocmeală şi de aşezare… iscălită de dumnealui stolnicului Ioniţă Başotă, stăpânul moşiei Şoldăneşti", o trimit, spre întărite, domnitorului Moldovei.

1780, august 8: Prin anaforaua lui Constantin Moruz Vodă, se aprobă, stabilindu-se condiţiile de aşeza-

---

129 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 13

re, **înfiinţarea „târgului Şoldăneşti”**, pe moşia stolnicului Ioniţă Başotă.

1781, iulie 17: Gavril, arhiepiscopul şi mitropolitul Moldovei, dă carte de blestem egumenului Venedict al Moldaviţei pentru a se hotărnici moşia Fulticeni, care este a mănăstirii şi împresoară răzeşii. Cei care ştiu din bătrâni semnele de hotar ale acestei moşii şi nu vor spune adevărul, „părtinid vreo parte sau lăcomind la împresurare cu nedreptate să fie blestemaţi”. / Pe fila 28 a *Cazaniei* din biserica Fălticenilor Vechi, tipărită la Râmnic în 1781, este scris: „Să se ştie de când s-au făcut târgul de la Fulticeni, în zilele Măriei Sale Constantin Moruz Voievod, Mitropolit fiind Chirie Chir Gavriil, şi s-au aşezat târgul pe loc ţălină de dumnealui vistiernic Ianacachi Kant (Canta – n. n.), **1778, iunie 28**. Eu, dascălul Vasile am scris cu a mea păcătoasă mână”[130] – dar nu este vorba de un târg întemeiat cu adevărat, chiar dacă, din 1772, se aşezaseră acolo fraţii evrei Bercu, Şmil şi Israil Focşăneanu.

1787: Noul târg moldav din graniţa Bucovinei a ars, pentru prima dată, în 1787, celelalte devastatoare pârjoliri petrecându-se în 1820, în 10 august 1865, în 7 mai 1868, în 25 august 1880 şi în 21 iulie 1887.

1788: Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, menţionează „**Drumul de la Gura Humorului** (în Bucovina), prin Fălticeni, la Iaşi. Aceasta este linia de comunicaţie cea mai scurtă dintre Bistriţa, în Transilvania, şi Iaşi. La satul Capu Codrului,

---

[130] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 45

părăseşte drumul mare spre Suceava şi duce, prin Brăieşti (vamă şi lagăr pentru carantina austriacă) şi Băişeşti, la Fălticeni, un mic oraş evreiesc, reşedinţa unei isprăvnicii şi stărostie pentru supuşii austrieci din acest ţinut. Aici trebuie să iei, de la isprăvnicie, o „podoroşnă", ca să poţi obţine cai de poştă. La satul Dolhasca este un pod plutitor peste Siret… / **Drumul de poştă de la Suceava** şi Fălticeni, la Roman. De la Fălticeni, o poştă până la Tătăruşi şi două până la Paşcani. De la Suceava, la Joldeşti şi Lespezi, la Paşcani – o poştă; de aici, la Roman, o poştă"[131].

1790, mai 30: Ioniţă Minghiu din Fulticeni este martor la o hotarnică în Câmpulung Moldovenesc.

1795, iunie 9: Preotul Gavril cumpără o casă în Fulticeni de la Alexandru Blănarul din Drăguşeni.

1800: Începând cu ziua de 20 aprilie, proprietarul moşiei Şoldăneşti, Ştefanache Başotă, şi negustorii evrei, sosiţi din diverse locuri, se semnează învoielile pentru 2câtimea de pământ luată de fiecare şi suma bezmănului". Printre aceştia se numără „Iancu jidovul de la Petie", „Chiriac Blănar… omul dumisale", „Procopi Grosar platnic"[132].

1811, aprilie 7: Constantin, fiul lui Vasile dascăl, vinde lui Radu logofăt şi lui Eni dascăl o grădină în Fulticeni, pentru 60 taleri, megieşi ai locului fiind Mihai Boian postelnic şi Iani.

1813, septembrie 9: O mărturie a primilor târgoveţi evrei din Folticeni: „Fiindcă după ce s-au luat scaunul târgului Sucevii, din Bocovina, de către împărăţia

---

[131] *Călători,* XIX, I, pp. 754-773

[132] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 52-54

austriecească şi Măria Sa Vodă Constantin Moruz, voind ca în locul târgului Sucevii să facă alt târg, scaun ţinutului Sucevii, într-această parte a Moldovei, şi fiindcă şi unii din neguţători ieşise dincoace, din porunca Măriei Sale, am fost siliţi ca **să ne alegem un loc drept Suceavă**. Şi noi, mergând, am găsit Folticenii, moşia Moldoviţei, care, fiind atunci toamnă, într-acea iarnă am iernat câţiva în satul Folticeni şi, viind primăvara, fiindcă scosesem lemn, iarna, pentru ca să facem dugheni şi case, am ieşit la capul moşiei Moldoviţei, unde, viind amândoi stăpânii moşiilor: Veniamin arhimandrit al Moldoviţei şi dumnealui cuconul Ioan Başotă, stăpânul moşiei Şoldăneşti, hotărându-se, amândoi au pus şi pietre, fără să pricinuiască o parte la alta. Şi vrând noi ca să facem tocmală şi aşezare, auzind cuconul Ioan Başotă că vrem să facem tocmală, ne-au chemat ca să facem târg pe moşia dumnealui, că, într-alt chip, vom fi supăraţi cu închiderea vitelor de pe moşia dumisale. Pe urmă, ne-am luat şi noi sama că dumnealui este mai aproape de noi şi că de la un stăpân vom fi asiguraţi şi cu acele de trebuinţă, după cum au şi fost, că ne-au ajutat cu bani, făcându-ne bine, spre facerea târgului, ca şi moşia Şoldăneşti, făcându-se între noi tocmală şi hrisov gospod, care le avem la noi. Dar târgul dintru această pricină au rămas cu numele Folticeni, fiindcă am iernat, într-o iarnă, câţiva în satul Folticeni, dar târgul este pe moşia Şoldăneşti şi noi cu ai noştri ochi am privit când au hotărât şi au pus pietre părintele Veniamin şi cu cuconul Ioan Başotă, fiind şi alţi cinstiţi boieri faţă, care au răposat. Deci noi, câţiva neguţători bătrâni, care am rămas de trăim, după cum ştim, dăm această adevărată mărturie la cinstita mână dumisale cuconului Ştefanacke Başotă Ban, după cum şi

carte de aşezare avem, şi hrisovul arată că ne-am aşezat pe moşia Şoldăneşti, iar nu pe Folticeni. Şi faţă de va fi de trebuinţă vom veni şi vom arăta adevărul, care spre încredinţare am iscălit. / 1813, septembrie 9" / urmează semnăturile cu caractere evreieşti (*Arhivele Statului*, Bucureşti, Pachetul 280, Documentul 11)"[133].

1814, decembrie 18: Spătarul Andrei Başotă, noul proprietar al Şoldăneştilor, scrie voievodului Moldovei, plângându-se de „pătimirea" la care îl supune căminarul Tudurache Ciurea, câştigătorul „târgului sub nume când de Folticeni, când de Tâmpeşti", deşi cei mai mulţi târgoveţi se află pe moşia lui[134].

1825, martie 5: „În 1825, Martie 5, Divanul, în cap cu Mitropolitul Veniamin, face anafora către Vodă Ion Sandu Sturza în pricina tânguirii Spătarului Andrei Başotă „pentru strâmbătatea ce din nenorocirea sa au pătimit în curgerea anilor trecuţi, de la anul 1809, de când cu nedreaptă împresurare s-au fost luat de sub a sa stăpânire Târgul Şoldăneşti, ce se zice Folticeni, de dumnealui Logofătul Costandin Balş, sub cuvânt că sar fi aflat piaţa târgului pe hotarul megieşitei moşii Folticenii, pe care o au fost luat dumnealui de la baronul Tuduri Musteaţă, apoi în urmă s-au luat târgul de dumnealui Căminarul Ciurea, sub cuvânt că ar fi pe hotarul moşiei sale, Tâmpeşti".

1826, martie 2: „În urma acestei anaforale, Vodă, la 2 martie 1826, văzând că nici târgoveţii din târgul Şoldăneşti, ce se zice Folticeni, nu păzesc îndatoririle

---

133 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 48, 49

134 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 59

cuprinse prin acele ponturi… însărcinează Divanul de a face un nou aranjament, prin care, împăcând interesele reciproce, să se stingă toate neînţelegerile”.

1826, martie 29: „Divanul, conformându-se însărcinării, prin anaforaua din **29 martie 1826**, face noul aşezământ între Târgul Folticeni şi târgoveţi. Aşadar, în luna martie a anului 1826, **se schimba oficial** şi cam pe nesimţite **numele oraşului Şoldăneşti în Folticeni**”.

1827: Constantin Ganea ctitoreşte biserica „Adormirea Maicii Domnului”, căreia, în 1883, îi adaugă turnul şi ceasul doamna Anastasia Cichirdic.

1828, mai 9: Ioniţă Stărgu din Fulticeni vinde, pentru 2 100 lei, lui Moisă, feciorul lui Şmil Croitoru, o cârciumă şi o dugheană, sub acelaşi acoperiş, cu grajd şi ogradă, aflate pe moşia lui Tudorache Ciure căminar şi megieşite cu dughenele Mitropoliei Moldovei.

1831, mai 10: „Satul **Folticenii-vechi**, din ocolul Şomuzului, a ţinutului Sucevei, stăpânit de dumnealui titiulart noi sovetnie i cavaler Costachi Stamati, iar în posesie de Neculai Marcovici. / Anul 1831 mai 10. // **Preoţi în slujbă**: Pr. Toader Roşu, duhovnic; Pr. Costantin a Costăchioaei, Pr. Gheorghe sin Diacon Toader, sluţeşte şi la sat Buciumeni; **preoţi fără slujbă**: Pr. Constantin sin (fiu – n. n.) Popa Petri; **diaconi în slujbă**: Diaconul Grigoraş sin Popa Petri, Diac. Iftimie slujeşte Ia Sfeti Ilie, în târg; **diaconi fără slujbă**: Diac. Vasile a lui Nicolăeş, Diac. Vasile sin Diaconu Ionită, Diac. Gheorghe Gabur; **privilegiaţi fără dare**: Postelnicul Ion Săcară, cu carte gospod de la dumnealui Domnul Kalimah, anul 1813, iulie 22; **slujitori bisericeşti**: Dascălul Gavril, Dumitrache sin Hoge pălimar; **scutelnici**: Grigoraş sin Diaconu, scutelnic la Păhărniceasa Rudinca;

Gavril Brat, scutelnic tij (la fel – n. n.) la dumneaei; Pavăl Pascariu, scutelnic a dumisale Căminarului Ciure; Vasile Rusu zet (al lui – n. n.) Ioniţă. / Catagrafia menţionează pe **Simeon Obreja, primar**, şi alte categorii de locuitori, şi sfârşeşte cu *Adunare,* în care sunt: 2 preoţi, 1 diacon, 2 dascăli, 1 preot fără slujbă, 1 postelnicel, 5 nevolnici, 9 văduve, 16 havaliţi, 13 birnici, 6 slugi, în total 61. / Catagrafia este semnată de Ierei Toader duhovnic şi de Neculai Marcovici (*Arhiva Statului Iaşi*, Tr. 644. Dosar I, Tom IX)”[135]. // „În **satul Buciumeni**, pe moşia Buciumeni, stăpâniţi de răzăşi: **preoţi în slujbă**: Preotul Teodor, Pr. Gheorghe, Pr. Constantin; **diaconi în slujbă**: Diaconul Costantin; **slujitori bisericeşti**: Dascălul Vasile, Niţă Dascălul, Vasile a lui Ştefan Chitic, Niţă sin Alexandru; **mazili**: Constantin sin Alexandru Gheorghiţă, cu cartea din 1812 decembrie 4, şi Gheorghe sin Costantin Buciuman, cu cartea din 1812 decembrie 4. / Urmează 27 ruptaşi, cu cărţi gospod, doi avându-le din 1793, altul din 1801 şi restul din l8l2; apoi un nevolnic, 4 văduve şi 4 slugi „la unii si alţii”, între care Grigori Rădăşanu la casa hatmanului Manu (*Arhiva Statului Iaşi*. Tr. 644, Dosar 1, Tom IX)”[136]. // „**Satul Şoldăneşti**, din ocolul Şomuzului, ţinutul Sucevii, stăpânit de dumnealui vecinicul stăpân spătar Andrieş Başotă, 1831, april 30, în care se arată: **Preoţi în slujba bisericii**: Pr. Luca Săchelar, Pr. Gavril, Ierodiaconul Teodor, tot în slujbă; **Privilegiaţi fără dare**: Vel Căpitan Simion Verdiş, cu cartea Domnului Ion Sturza, din anul 1827, aprilie 10, fecior de mazil; **Sluji-**

---

[135] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 9, 10

[136] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 18, 19

torii bisericii: Ioniţă Bunduţă, dascăl, Lupu Stahi tij (la fel – n. n.) dascăl, neînsurat, Iordache Bunduţ, pălimar. / Urmează 8 nevolnici, între care Dumitru Stamati; 15 văduve, între care Maria lui Andrei Stamati, Catrina a lui Petrea Carabulea şi Preda lui Vasile Popa; apoi „birnicii breslaşi a rangului spătăriei şi a băniei, Bănesii Anastasică Canta, în număr de 37, între care: Toader Cararab, Stahi Brâncoveanu, Lupu sin Vasile Puslaş, Ion Bâlu; „slugile şi alţi oameni fără bir" sunt 18, între care Vasile Niţucă, ce se află şi „călare a ogrăzii"; mai sunt şi 5 „oameni străini fără căpătâi", care toţi „sunt la Itic jidov orândar" (*Arhiva Iaşi*, Tr. 644. Dosar I, Tom. IX)"[137].

1834: Noua împărţire administrativă a Moldovei favorizează Fălticenii, care devine centrul administrativ al noului ţinut al Sucevii, ţinut care grupează 140 sate şi târgul Lespezi.

1834, noiembrie 11: Dimitrie Cantacuzino agă, proprietarul moşiei Fălticeni, dorind să vândă locuitorilor din Fălticeni locurile pe care stau pentru a se putea bucura de toate drepturile proprietăţii, se învoieşte cu neguţătorul Pintilie Stoleru, care ţine loc cu bezmen, ca, după plata acestuia, la 13 aprilie 1846, să-i mai dea lui Cantacuzino 17 galbeni şi, după terminarea acestor alcătuirii cu târgoveţii, locul să-i rămână pe vecie în deplină proprietate lui Stoleru.

1839, ianuarie 1: Pintilie Marag din Fălticeni obţine de Ia Vodă Sturza „patenta pentru fabricanţi sau meşteri de treapta a treia". Are, deci, dreptul sa-şi exercite profesia de meşter în toată ţara, cu obligaţia de a plăti la

---

[137] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 32

visteria ţării 50 lei pe an şi alţi 50 lei „zeciuală la casa Eforiei oraşului Fălticeni”.

1842: S-a înfiinţat prima şcoală de băieţi în Fălticeni, cu 4 învăţători şi 206 şcolari.

1845, iulie 12: Cumpărând moşia rubedeniei sale Andrei Başotă, care se săturase de judecăţi, spătarul Mihalache Cantacuzino, însurat cu Maria – verişoara lui Andrei, după ce sporise nemulţumirile târgoveţilor cu dări insuportabile, vinde lui Meer Focşăneanu „şi companiei sale” „partea de târg de pe moşia Şoldăneşti” şi veniturile iarmarocului din Folticeni[138].

1846, februarie 20: Iftimie Stamate econom vinde lui Viţălcovici „un loc ce-l are în tărgul depe moşia Fălticeni, pe Uliţa Nemţască” pentru 65 galbeni.

1847, decembrie 17: Maftei Străchinariu vinde fratelui său Vasile un loc pe Uliţa şcolii, pentru 1 000 lei.

1848, martie 5: Neculai Hasnaş econom vinde lui Matei Gane agă casele sale din Fălticeni „ce sunt numai din roş zidite” pentru 600 galbeni.

1849, ianuarie 29: Dimitrie Cantacuzino agă împuterniceşte pe Neculai Boian clucer ca vechil deplin pentru vinderea moşiei Fălticenii Vechi cu seliştea şi partea din târgul Fălticeni de pe moşia sa. Preţul pe care trebuie să-l obţină vechilul este de minimum 21.000 galbeni, din care 1.000 să-i rămână lui Boian pentru osteneala sa.

1849, martie 21: Eforia oraşului Fălticeni aprobă lui Karl Vorel spiţer să construiască o „bina de cărămidă” în Strada Mare.

---

138 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 78

1849, septembrie 29: Solomon Aron, fiul lui Herşcu, vinde lui Iosib, fiul lui Calman Rorlih, dugheana sa cu casă şi ogradă din Uliţa Mare pentru 5.400 lei.

1851: Orăşenii fălticeneni aduc de la Baia şi o înalţă în oraş, stabilindu-i hramul „Sfântul Ilie”, biserica de lemn, construită, în 1765, de călugărul Calistru Stamate.

1852, William de Kotzebue: „Deşi plecasem destul de dimineaţă din Iaşi, nu ajunsei în Folticeni decât după ce înnoptase bine. Uliţele erau pustii şi numai proprietarii care mai aveau încăperi goale, pentru musafirii ce veneau la bâlci, ieşeau din casele lor, ademeniţi de pocniturile biciului, şi îmbiau pe călători să-şi aleagă o locuinţă. Vreo zidire căreia i s-ar putea da, fără cea mai mică pretenţie, numele de hotel nici nu se pomeneşte în oraşul acesta, cu toate că nu e tocmai neînsemnat; împins de trebuinţă, eşti, fără îndoială, silit să-ţi cauţi un adăpost în cele mai murdare cârciume, ce poartă numele de han, şi în care duşumelele de pe jos sunt adesea înlocuite cu lut: mă hotărâi să iau o odaie într-o casă particulară, şi găsii în curând un adăpost destul de potrivit. Obosit de căldura zilei, mă întinsei fără multă pregătire pe un divan, dorii, în limba germană, noapte bună gazdelor, ele îmi răspunseră româneşte şi adormii. / Despre oraşul Folticeni nu se prea găsesc multe de zis. Toate oraşele de provincie din Moldova au unul şi acelaşi caracter, de se poate numi aceasta un caracter. Sâmburele oraşului este uliţa mare, alcătuită din două şiruri de prăvălii, lipite unele de altele, mai toate sunt de lemn, învelite cu şindrilă putredă, verde de muşchi, numai pe ici, pe acolo, se vede o prăvălie de cărămidă, care dovedeşte un fel de pornire spre îndreptare, apoi mai străluceşte şi câte un

acoperiş de tinichea în lumina soarelui. Toate prăvăliile au acoperişul lor prelungit; în dos, se află locuinţa prăvăliaşului, vreo două odăiţe întunecate şi murdare, ale căror ferestre sunt înzestrate cu gratii de fier. Celelalte uliţe, cu casele lor, în parte foarte plăcute şi vesele, s-au alăturat mai târziu pe lângă acest sâmbure”[139].

1855: „Târgul atinsese toată floarea sa; petrecerile deveneau din zi în zi mai numeroase şi cetăţeni din Folticeni, deveniţi acum amicii noştri, voiau să ne oprească, încă câtva timp, pentru ca să luăm parte la baluri, adunări şi preumblări ce erau să se facă în acele zile. Noi, însă, nu ne înduplecarăm a ne opri mai mult. Nu ceream plăceri şi jocuri; abia scăpaţi din înăduşeala oraşelor, dorul nostru era să gustăm simplicitatea şi frumuseţea naturii”[140].

1858: Catolicii din Fălticeni îşi înalţă propria lor biserică, fără să aibă şi un preot.

1859: S-a înfiinţat, la Fălticeni, prima şcoală de fete, cu 4 institutoare şi 146 eleve.

1860: Economul Iftimie Stamate construieşte paraclisul şi spitalul, cu 26 de paturi, care avea să-i poarte numele, Stamati. În acelaşi an se finalizează sistemul de alimentare cu apă, în lungime de 3,187 km, apa fiind adusă, prin olane, de la Buciumeni. Lucrările spitalului, durat pe cheltuiala fostului protoireu Iftimie Stamati, au început în 1851.

1861: Şcoala de muzică şi declamaţie din Rotopăneşti, înfiinţată de boierul Nicolae Istrati în 1851, „după

[139] Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, pp. 119, 120

[140] Negruzzi, Iacob, *Din Carpaţi / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868, pp. 308-314

insistenţa multor boieri, aceşti elevi au dat, în vara anului 1861, vreo câteva reprezentaţiuni şi în **Fălticeni, în grădina lui Iancu Botez Topor**. Piesele ce s-au jucat atunci au fost: „Fluierul fermecat”, „Cinel-Cinel”, „Scara mâţii” şi „Baba Hârca”. / Şcoala număra 28 elevi şi eleve, din care 19 băieţi şi 9 fete. / Din elevii cei mai buni ai şcolii, pe care nu găsim de prisos a-i enumera aici, arătăm pe: Ioan Savin, fost judecător de ocol în Roman şi actualmente avocat în acel oraş; Costachi Rotopan, fost primar la Rotopăneşti, Vasile Teodorescu, actualul posesor al Moşiei Paşcani; Alecu Alexandrescu, psalt la catedrala din Fălticeni şi arhivarul primăriei din acel oraş; Vasile Grigoriu, fost psalt în Fălticeni; Petre Constantinescu, fost primar; Iacob Todirescu, fost posesor de moşii; Neculai Teodorescu din Horodniceni, fost contabil la moşia Faraoani, judeţul Bacău; Mihail Boişteanu din Horodniceni, fost profesor de muzică vocală la şcoala primară din Fălticeni (mort) şi Vasile Dimitriu, fost telegrafist la Fălticeni (mort). / Dintre eleve arătăm pe: Nastasia lui Vasile Tofan, Tinca Dimitriu, Luţa Rotopan şi Paraschiva lui Nicolai Pavel, aceste trei din urmă acum moarte”[141].

1863: „În zilele trecute, au apărut, anexate la ziarul domniei voastre (2 ediţii de suplimente, mult prea lungi pentru a fi reproduse aici – n. n.) din 8 decembrie o foaie volantă, intitulată „Abuzurile unui Prefect”, subscrisă de un cetăţean din Folticeni”, faţă de care se exprimă dreptul la replică, materialul incriminat fiind, de fapt, un pamflet despre o velniţă care producea rachiu, fără plata taxelor, pe moşia prefectului Gheorghe Ghi-

---

[141] *Biserica şi Şcoala*, Anul XXIV, Nr. 39, Arad 24 septembrie / 7 octombrie 1900, pp. 352, 353

ţescu şi despre eliberare de paşapoarte pe bani (ancheta a fost condusă de Mihail Kogălniceanu), iar replica insinuând „conştiincios că administraţiunea locală din Fălticeni ne-a procurat şi procură până în prezent, cu multă energie şi legalitate, toate drepturile cetăţeneşti”. Replica e semnată, în 24 noiembrie 1863, de notabilităţile Fălticenilor, adică de I. Razu, G. Capşa, Ch. Calestru, G. State, P. Safta, C. Saenoglu, V. Stamate, D. Stamate, M. Ciudin, I. Marcovici, M. Pleşescu, I. Dumitriu, C. Ciudin, D. Borşu, D. Plastira, A. Dumitriu, V. Hristodulo, N. Andoniu, G. Hurlescu, I. Moldovan, D. Atanasiu, Petrea Borşu, C. Gheorghiu, S. Romano, T. Niculaevici, I. Cumpătă, G. Popov, D. Pădure, N. Macarescu, Feiu, C. Worel, I. Luncescu, N. Marcovici, C. Dragoş, G. Grigoriu, I. Gheorghiu, T. Romano, I. Catob, F. Baronovici, I. Caramalău, I. Nanu, C. Fotino, P. Cernea, I. Tăutu, G. Asimiţi, E. Sihni, A. N. Sihni, M. Şerban, S. Şerban, I. Şerban, D. Gheorghiu, A. Beliciu, P. Gogoşescu[142].

1866: „Fălticeni, 16 august. / M. Sa Domnitorul, plecând, ieri, la 7 dimineaţa, din Roman şi trecând prin Dulceşti, unde a dejunat, la Domnul Hurmuzachi (Constantin, prim-preşedintelui Înaltei Curţi de Casaţiune din Bucureşti - n. n.), a sosit la Piatra, la ora 1; plecând din Piatra, la 3, a sosit la monastirea Văratic, la orele 6 seara, unde a şi rămas spre a petrece noaptea. Astăzi, în 15, plecând din Văratic, la 7 ore dimineaţa, a vizitat monastirea Agapia şi Neamţ, Cetatea, Târgu Neamţ şi a ajuns la Fălticeni, la orele 6 seara, unde va petrece noaptea. În toată călătoria M. Sale, entuziasmul cel mai mare, manifestări de simpatie din partea populaţiunilor au fost

[142] *Romănulu,* Anul VII, vineri 6 decembrie 1863, p. 1085

necurmate. Primirea de către oraşele Petra, Neamţ şi Fălticeni a fost din cele mai strălucite. A. S. a fost acoperit de flori. Fălticenii şi monastirea Văratec au fost iluminate; precum în celelalte oraşe, aşa şi într-acestea, M. S. a vizitat catedrele, spitale şi închisori. Mâine, I. S. pleacă spre a urma călătoria sa înainte, la orele 7 dimineaţa; timpul lipsind, nu va mai merge la reşedinţa districtului Dorohoi, ci va primi autorităţile din acea localitate în Botoşani”[143].

1870: S-a înfiinţat Gimnaziul Clasic „Alecu Donici”, într-o clădire nouă, spaţioasă, frecventat de 145 elevi. Comunitatea cumpără, pentru a-l folosi ca Palat Administrativ, conacul lui Alecu Forăscu, transformând fostul parc al lui Forăscu în grădină publică.

1873: S-a înfiinţat a doua şcoală de băieţi, cu 3 institutori şi 117 şcolari, şi a doua şcoală de fete, cu 4 institutoare şi 141 şcolăriţe.

1881: „Tabloul premianţilor de juriul concursului agricol şi industrial din judeţul Suceava, în zile de 14, 15 şi 16 octombrie 1881. / **La 14 octombrie** / **George Ionescu**, din urbea Folticeni , pentru doi boi, un plug, / Grigorie Tănase, din urbea Folticeni, pentru doi gonitori, medalie aurită. / **Nicolae Pintilie**, din Bogdăneşti, pentru doi boi, un car de boi; / **Ion a Carinei Doroftei** , din Bogdăneşti, pentru o vacă cu vițel, un plug, / **George Prisecaru**, din Preuteşti-Uniţi (Huşi), pentru un vițel, un plug, / **Ioseb Diamant**, din Folticeni, pentru o vacă cu vițel, medalie aurită. / **Costache Latiş Preotu** , din comuna Fântâna Mare, pentru doi boi, un car de boi, / **Nicolae Popescu Preotu**, din comuna Mălinii, pentru un mânz, un car de cai, / **Stanislas Covalschi**, din comuna

[143] *Albina*, Anul I, nr. 58, Viena, miercuri 7/19 martie 1866, p. 4

Fântâna Mare, pentru una iapă şi un mânz, medalie aurită. / **Toader Gr. Ţevie**, din comuna Rădăşenii, pentru un car lucrat de el însuşi, medalie de bronz şi 20 lei. / **La 15 octombrie / Nussem Vaisemberg**, din comuna Folticeni , pentru grâul cultivat pe moşia Rotopăneşti, medalie de argint, / **Teodor Lupu**, din comuna Pleşeşti, pentru grâul cultivat în comuna Pleşeşti, un plug. / **Vasile Mihai** , din comuna Pleşeşti, pentru grâul cultivat în comuna Pleşeşti, un plug. / **Năstase Stroia**, din comuna Forăşti, pentru secara şi porumbul cultivate pe moşia Capu-Dealului, medalie de argint. / **Ioan Iacoblov**, din comuna Şoldăneşti, pentru secara cultivată pe moşia Şoldăneşti, medalie de bronz. / **Berl Iuster**, din comuna Drăguşeni, pentru orzul cultivat pe moşia Drăguşeni, medalie de argint. / **Constantin Th. Ghiţescu**, din comuna Folticeni, pentru orzul cultivat pe moşia Dolhasca, medalie de bronz. / **Tănase Lăzărescu**, din comuna Pleşeşti, pentru ovăzul cultivat pe moşia Pleşeşti, un car de boi. / **Grigorie Lămăşanu**, din comuna Folticeni, pentru cultura porumbului, una vacă. / **Vasile Stroescu**, din comuna Folticeni, pentru cultura porumbului, una vacă. / **Dimitrie Pădure**, din comuna Folticeni, pentru cultura porumbului şi fructe, medalie de argint. / **Heinic Horodniceanu**, din comuna Pleşeşti, pentru cultura rapiţei pe moşia Uncesti, medalie de bronz. / **Gheorghe Cotu**, din comuna Bogdăneşti, pentru cultura de hrişcă în comuna Bogdăneşti, un plug. / **Vasile Grumăzescu**, din comuna Rădăşeni, pentru cultura de trifoi şi fasole, medalie de argint. / **Roza Costandachi**, din comuna Preuteşti-Uniţi, pentru cultura de cartofi, medalie aurită. / **Dimitrie Buburus**, din comuna Horodnicenii, pentru cultura de cartofi, medalie de argint. / **Tănase Petcu**, din comuna

Preuteşti-Uniţi, pentru cultura de fragi, ţelină, curechi, medalie de bronz. / **Gavril Dimitriu**, din comuna Folticeni, pentru cultura de sfecle , medalia de bronz. / **Gheorghe Gramadă**, din comuna Oprişeni, pentru cultura de ceapă, medalia de bronz. / **Toader I. Cârlan**, din comuna Rădăşeni, pentru seminţe de legume şi un voloc, medalie de bronz. / **Toader Pavela Onei**, din comuna Rădăşeni, pentru cultura perilor, medalie de bronz. / **Toader Goilav**, din comuna Rotopăneşti, pentru cultura merilor, medalie de bronz. / **Adam Arndt**, din comuna Folticeni, pentru pieile dubite în fabrica sa din Folticeni, medalie aurită. / **Anton Crişca**, din comuna Folticeni, pentru pieile dubite în fabrica sa din Folticeni, medalie de bronz. / **George Ghebel**, din comuna Folticeni, pentru curelărie indigenă lucrată în Folticenii Vechi, medalie de bronz şi 20 lei. / **Alexa Ioan Moise**, din comuna Ţoleşti, pentru frânghii de cânepă lucrate în Manolea, medalie de bronz şi 20 lei. / **Petru Ciubotaru**, din comuna Rădăşeni, pentru căpestre de cânepă, 20 lei. / **August Herman**, din comuna Folticeni, pentru cizmărie, medalie de argint. / **Michail Grigorescu**, din comuna Horodniceni, pentru gogoşi de mătase şi stupi, ce cultivă în Folticeni, medalie de bronz şi una vacă. / **Vasile N. Muşat**, din comuna Baia, pentru dogărie, 30 lei. / **Costache Lespădau**, din comuna Baia, pentru dogărie, 20 lei. / **Gheorghe Bosinceanu**, din comuna Baia, pentru dogărie, 10 lei. / **Ioan Latiş**, din comuna Oprişeni, pentru dogărie, 10 lei. / **Petru Rotaru**, **Iftimie Rotaru**, **Dumitru Nichita Crăciun**, **Nicolae Th. Guşu**, **Dumitru Creţu**, **Simion al lui Anton**, **Petre Netea**, **Gheorghe Netea**, **Thoader Ioniţă a Sarei**, **Gheorghe al Musculesii**, **Simion Vasile Scutelnicu** şi **Petre**

Ciugolea, din comuna Mălinii, pentru draniţa ce lucrează în Găineşti, câte 10 lei la fiecare. / **Iohan Zingher**, din comuna Folticeni, pentru fabricare de cărămidă, medalie de bronz. / **Şulăm Berman**, din comuna Folticeni, pentru un fluier de alamă pentru maşini, medalie de bronz. / **Solomon Ţribel** şi **Leon Vaisemberg**, din comuna Folticeni, pentru făina de la moara lor americană cu turbină, medalie aurită. / **Costache Ber**, din comuna Folticeni, pentru lucruri de stolerie, medalie de argint, / **La 16 octombrie** / **Ecaterina N. Pintilie**, din comuna Bogdăneşti, pentru ţesături de lână, una vacă. / **Ioana Vasile Covataru**, din comuna Boroaia, pentru ţesături de lână şi borangic, medalie de argint. / **Safta** def. **Iordache a Deaconului**, din comuna Baia, pentru ţesături de lână şi in, una vacă. / **Ileana Deaconului**, din comuna Sasca, pentru scoarţe de lână, 40 lei. / **Aglaea Mitocaru**, din comuna Bogdăneşti, pentru ţesături de lână şi in, una vacă. / **Irina Dumitra Ghemanaru**, din comuna Mălinii, pentru sumane, una vacă. / **Maria Gavril a Irinei**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de cânepă, lână, in şi borangic, 20 lei. / **Ileana Vasile Ştefănescu**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de lână şi cânepă, 20 lei. / **Elena Iftimie Popovici**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de lână şi cânepă, medalie de bronz. / **Paraschiva Gh. Theodorescu**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de lână, 20 lei. / **Casandra Grigore Monacu**, din comuna Folticeni, pentru țesături de lână şi cânepă, 20 lei. / **Safta Gh. Ploiţă**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de lână şi cânepă, 20 lei. / **Casandra Th. Gurgescu**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de lână, 20 lei. / **Elena Ioan**, din comuna Ciumuleşti, pentru ţesături de in şi cânepă, o vacă. / **Safta Gr. Lovinescu**, din comuna Rădăşeni,

pentru țesături de in şi cânepă, una vacă. / **Casandra Bejanu**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz şi una vacă. / **Irina Grigore Pintilie**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de cânepă, 30 lei. / **Gheorghe Ploiţă** (soţia sa), din comuna Folticeni, pentru ţesături de cânepă, medalie de bronz. / **Maria lui Neculai a Gheorghiesii**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de in şi cânepă, 20 lei. / **Elena Gh. V. Boroianu**, din comuna Preuteşti-Vlădeşti, pentru ţesături de in şi cânepă, 20 lei. / **Ruxandra Samurcaşi**, din comuna Folticeni, pentru cusături, medalie de argint şi una vacă. / **Catinca Urecheanu**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de argint şi una vacă. / **Elena Ghiţescu**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de in, medalie de argint. / **Tinca Ghiţescu**, din comuna Folticeni, pentru cusături pe canava, medalie de bronz. / **Maria Grigorescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz. / **Elena Ioan Sofiica**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi cânepă, 20 lei. / **Ruxandra Th. Ioan Cârlan**, din comuna Rădăşeni, pentru ţesături de in şi cânepă, 20 lei. / **Elisaveta Creţulescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz. / **Elena V. a Măriucăi**, din comuna Oprişeni, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz. / **Catinca Vasile Diaconu**, din comuna Oprişeni, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz. / **Maria Gavril Dimitriu**, din comuna Folticeni, pentru ţesături de in şi cânepă, una vacă"[144].

1884: „Primul trotuar în Folticeni a fost încercat în anul 1884, când s-au făcut câţiva metri, din ciment şi borduri din piatră de Hârtop, din colţul întretăierii Străzii

---

[144] *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

Mari cu Strada Primăriei, până în dreptul farmaciei Vorel, astăzi (în 1937 – n. n.) casa cu No. 300 din Strada Regele Carol II”[145].

1886: S-au dat în funcţiune gara din Fălticeni şi linia ferată Fălticeni-Dolhasca.

1886, iulie: „În ziua de 27 iunie trecut, a căzut o ploaie cu piatră în comuna Rădășeni, plasa Șomuzu-Moldova, județul Suceava. Cu această ocazie, la locul numit „peste Șomuz”, teritoriul comunei Rădășeni, ploaia, fiind cu mare repeziciune, a luat pe femeia Maria Ioan Th. Buhlea, care se afla acolo, cu alți oameni, la prășit, și a dus-o spre iaz, așa că numai cu ajutorul oamenilor a putut fi scăpată de moarte. Numita femeie, însă, rămânând oareșicum zăpăcită din cauza acestei întâmplări, s-a trimis în cura spitalului (Fălticeni – n. n.)”[146].

1887: „Renumitul iarmaroc (bâlci) din Folticeni, ne asigură o foaie locală, a decăzut într-un mod îngrozitor. Închiderea graniţelor a scăzut preţul vitelor. Seceta ce bântuie ţara a scumpit fânul şi a scoborât preţul animalelor. În locul cârdurilor de odinioară, ce veneau la bâlci, abia vedeai câteva capete de vite. Cai foarte puţini. Mişcarea foarte mică, comparativ cu ceea ce era odată. Din an în an, târgul ce se face, la Sfântul Ilie, la Folticeni scade. Cauza principală e închiderea graniţei”[147] – „războiul comercial”, declanşat de Austria, la toate graniţele cu România, sub pretexte sanitare.

1888: În vremea în care presa românească, inclusiv cea fălticeneană, „păstra tăcerea” asupra măcelăririi

---

145 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 167

146 *România Liberă*, Anul X, Nr. 2674, duminică 6/18 iulie 1886, p. 1

147 *Epoca*, No. 498, Anul II, marţi 28 iunie / 9 august 1887, p. 3

Eroilor Independenţei, în 1888, după încălcarea revoltătoare a promisiunilor regale de împroprietărire, ţărănimea fiind înfăţoşată bucolic doar în petreceri şi şezători, prin Franţa mijeau detalii discrete din evenimentele moldoveneşti ale primăverii: „Tulburările pricinuite de țăranii români au luat proporții îngrijorătoare. Trupele au fost trimise în districtele în care ţăranii s-au revoltat. Domnul Rosetti a promis în Senat că va acţiona cu multă rigoare, dacă situaţia se va agrava. Cauzele politice ale acestei mişcări sunt încă foarte obscure. Publicaţia oficială păstrează tăcerea; dar *l'Indépendance roumaine*, care a început o anchetă, pretinde că, în împrejurimile Fălticenilor, prefectul ignoră țăranii care au cerut arendarea unor noi terenuri și care au maltratat primarii pe care ei i-au acuzat de abuzuri"[148].

1888: „Matei Millo, în primul său primăriat, 1888-1895, a făcut trotuarul de pe Strada Mare şi altele câteva mai scurte, întrebuinţând borduri de granit şi dale de piatră de la o carieră din Bucovina, un material foarte bun şi cu o înfăţişare frumoasă, care ţine întreg şi astăzi, după aproape 50 de ani. / În scurtul interval de mai puţin de 2 ani (20 octombrie 1895 – 10 septembrie 1879), primarul Ion Radu a construit trotuare pe toate străzile oraşului"[149].

1891: A fost înfiinţată, la Fălticeni, pe cheltuiala comunală, o şcoală de croitorie, cu 31 cursante.

1892: „Soldaţii mai jos notaţi, dezertând, sunt rugate toate autorităţile civile li militare a-i urmări, prinde

---

148 *L'agitation en Roumanie,* in *La Justice*, Neuviéme année, Paris, Samedi 14 avril 1888, p. 2

149 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 167

a-i înainta corpului respectiv: Regimentul 8 Călăraşi: **Iţic Herşcu**, din comuna **Fălticeni**, plasa Şomuz, judeţul Suceava, având talia 1 m 540 mm, părul, sprâncenele, ochii negri, fata smeadă, bărbia rotundă, fruntea, nasul, gura potrivite. **Cupersimţ Şloim**, din comuna **Fălticeni**, plasa Şomuz, judeţul Suceava, având talia 1 m 720 mm, părul şi sprâncenele castanii, faţa bălană, ochii căprii, bărbia ascuţită, fruntea, nasul, gura potrivite"[150].

1893: „Din Folticeni ni se comunică logodna talentatului scriitor, domnului Artur Gorovei, directorul „Şezătoarei", cu domnişoara Elena G. Văsescu. Trimetem felicitările noastre tinerilor, urându-le fericire"[151].

1897: „**Fălticeni, oraş**. Aşezat pe spinarea celor trei ondulaţiuni şi coastele Dealului Târgului, ce desparte pârâul Şomuzul Mare de pârâul Buciumeni. Numără 1.554 case, în care trăiesc 2.266 capi de familie sau 8.476 locuitori, din care 3.942 bărbaţi, 4.534 femei (4.659 necăsătoriţi, 3.072 căsătoriţi, 703 văduvi, 42 divorţaţi, ştiu carte 2.380 şi fără ştiinţă 6.096). După naţionalitate, locuitorii din Fălticeni se împart: 3.018 români, 5.110 izraeliţi, 11 lipoveni, 21 bulgari şi 317 austrieci; iar după confesiuni sunt: 3.039 ortodocşi, 317 catolici, 11 lipoveni şi 5.110 izraeliţi. Cei 2.266 capi de familie se împart astfel: 1.010 români, 1.192 izraeliţi şi 64 străini. După profesiuni, sunt: meseriaşi români 47, izraeliţi 99, nemţi 22; comersanţi: 6 români, 313 izraeliţi şi 2 alte naţiuni; de profesiune liberă: 672 români şi 641 izraeliţi; rentieri: 13 izraeliţi; lucrători manuali: 285 români, 126 izraeliţi şi 40 nemţi. Contribuabili sunt 1.239. Bugetul comunei, pe anul 1892-1893, are la venit şi cheltuieli 290.586,60 lei;

---

[150] *Monitorul Oficial*, No. 222, sâmbătă 11/23 ianuarie 1892, p. 5966
[151] *Adevărul*, No. 1447, Anul VI, miercuri 24 februarie 1893, p. 2

iar al drumurilor: 17.000 lei venit şi cheltuieli. / E capitala judeţului Suceava. Se află la 340 m deasupra nivelului mării, departe de capitala ţării cu 432 km şi de a Moldovei, cu 122 km. Ocupă suprafaţa de 2 km pătraţi. / Oraş comercial şi, întru câtva, industrial, făcând mare negoţ cu cherestea, pielării, blănării (cel mai mare depozit din ţară) şi suman (aba), produse ale fabricilor din localitate şi împrejurimi, şi vite. / E reşedinţa tuturor autorităţilor administrative ale judeţului, precum: Prefectura, Comitetul permanent, Tribunalul de I-a instanţă, casieria generală, creditul agricol, telegraf şi poştă, primăria, revizoratul şcolar şi protoieria judeţului şi a Regimentului 16, batalionul 16 de infanterie. / În Fălticeni este **gimnaziul clasic „Alecu Donici"**, înfiinţat în **1870**, frecventat de 145 elevi, având un frumos local nou, ce întruneşte condiţiunile didactice şi igienice. Două şcoli primare de băieţi şi două de fete (**No. I de băieţi**, înfiinţată la **1842**, cu 4 institutori şi frecventată de 206 elevi; **No. 2 de băieţi**, înfiinţată la **1873**, cu 3 institutori, frecventată de 117 elevi; **No. 1 de fete**, înfiinţată în **1859**, frecventată de 146 eleve, cu 4 institutoare şi **No. 2 de fete**, înfiinţată în 1873, cu 4 institutoare, frecventată de 141 eleve). O **școală de croitorie**, întreţinută de comună, frecventată de 31 eleve, înfiinţată în **1891**. / Bisericile din Fălticeni sunt următoarele: / 1). „**Adormirea Maicii Domnului**", care e şi biserica catedrală. E ridicată de Mihail Ganea, în **1827**; iar în 1883, doamna Anastasia Cichirdic îi înalţă turnul în care aşează un ceasornic ce serveşte şi astăzi târgului de orientare. E servită de 3 preoţi, un diacon şi 4 cântăreţi. Are 7.446 lei venit şi tot atâtea cheltuii. / 2). „**Sfântul Ilie**", cea mai veche biserică din oraş. Unii spun că ar fi fost adusă din Baia. Clădită

din lemnul de pe loc, în 1765, de călugărul Calistru Stamate şi apoi zidită de orăşeni, în 1851.E servită de trei preoţi, un diacon şi 4 cântăreţi. Are 8.562,56 lei venit şi cheltuieli. / Biserica „Sfântul Ilie” are următoarele bunuri: 1). O sforicică din moşia Pănureşti, care-i aduce 500 lei venit anual; 2). Un rând de case lângă biserică, aducându-i 400 lei venit anual; 3). Alte case în strada Butnari, cu 260 lei venit pe an; 4). Vreo 40 prăjini loc de cultură, lângă bariera Tâmpeşti, şi alte 50 prăjini în satul Buciumeni, ambele aducându-i peste 115 lei pe an; şi 5). Donaţia de 100 lei anual a Maicelor Olimpiada, Xenia şi Epraxia Ganea. Biserica mai are un capital numerar 5.601,01 lei, dat cu dobândă de 6,50 % pe an. / 3). **Paraclisul spitalului Stamati**, întemeiat de Iconomul Iftimie Stamate, în **1860**, la care servesc un preot şi un cântăreţ. / 4). **Biserica din Tâmpeşti**. / 5). **Biserica catolică**, zidită de obştea catolicilor din târg, în **1858**, fără preot. / 6). **O sinagogă** izraelită mare şi mai multe case de rugăciuni mic. // Are un palat administrativ vechi, situat în mijlocul grădinii publice, cumpărat de la Alecu Forăscu, între 1870-1876, un spital „Stamati” judeţean, cu 26 paturi şi un altul izraelit, cu 15 paturi, 4 librării şi 2 tipografii. / Afară de partea de pe lângă pârâuaşul târgului, oraşul e curat, iar poziţia şi mai ales împrejurimile sale sunt din cele mai frumoase. De pe dealurile ce-l încunjură (Tâmpeşti, Şoldăneşti, Halmul şi Folticeni-vechi), se vede în mai toată întinderea lui. Încă de mai înaintea anului l860 se alimentează cu apă de izvor, adusă din satul Buciumeni, pe un canal de olane, în lungime de 3.187 m. / Iarmarocul de la Sfântul Ilie, din Fălticeni, ce durează uneori 10-15 zile, e vestit şi, mai înainte de tariful autonom, ocupa primul loc între bâlciurile din

Ţară. Cu toate acestea, şi acum sunt ani în care vinderile se urcă la mai multe milioane (3-5 milioane) Afară de iarmaroc, se mai face bâlci în fiecare joi. / Sunt în Fălticeni aproape 80 de strada, dintre care cele mai însemnate sunt: Frumoasa „Strada Mare”, cu prelungirea sa, Strada Maiorului Ion (numită astfel în amintirea Maiorului Nicolae Ion, comandantul batalionului al 2-a din Regimentul 15 de Dorobanţi, mort la asaltul dat redutei Griviţa Nr. 1, în ziua de 4 septembrie 1877, şi al cărui corp a fost sfârtecat cu topoarele de turci), Strada Sucevei, Botoşanilor, Tâmpeşti, Sfântul Ilie, a Prefecturii, a Spitalului, a Primăriei, Rădăşenilor, Boian, Română şi Ştefan cel Mare. / Ieşirea şi intrarea în oraş se fac prin şase bariere: Șoldănești, Botoşani (care e şi a gării), Suceava, Folticenii Vechi, Rădășeni şi Tâmpeşti. / Din Fălticeni pornesc următoarele drumuri: Şoselele statului: la Buneşti (4.500 m), la Cornu Luncii (9 km) şi la Roman (30 km); şoseaua județeană la Dolhasca (24,5 km) şi şosele comunale la Baia (6 km) şi la Rădăşeni (2,5 km). / **Din trecutul oraşului**. Oraşul Fălticeni îşi trage numele de la satul şi moşia Fălticenii Vechi şi are vechimea de abia 112 ani (în 1894 – n. n). El se numea mai întâi Şoldăneşti (confuzie: Şoldăneşti sau Tămârtaşinţi era un sat megieş, populat cu tătari, al lui Petrea Şoldan – n. n.) şi s-a înfiinţat prin următoarea carte domnească: / „Noi Constantin Moruz Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn pământului Moldovei. Facem ştire cu această carte că, fiind porunca domniei mele ca să se facă târg nou la ţinutul Sucevei, încă din anul trecut ce a început a se aduna omeni pe moşia dumisale stolnicului Ioniţă Başotă, ca să se facă târg, aflându-se la loc bun şi larg, şi s-au numit **târgul Şoldăneşti** (pentru că moșia Fălticeni

aparţinea încă Mitropoliei Sucevei, care nu o ceda – n. n.) de la care târg venind acum înaintea Domniei mele o seamă din târgoveţi, au arătat o scrisoare de tocmeală şi de aşezare, din anul acesta, **1780, iulie 1**, iscălită de dumnealui stolnicul Ioniţă Başotă, stăpânul moşiei, că atât ei, cât şi alţii ce se vor mai strânge, oricât de mulţi, să fie volnici a-şi face case, dughene, crâşme, velniţe şi orice şi pentru venitul moşiei au făcut aşezare întru acest chip, ca să plătească besmănul locului pe tot anul de crâşmă cu pivniţă câte doi zloţi şi de dugheană, câte un leu; iar cine va avea alişveriş afară, la mahala, ori cu ce fel de hrană, asemenea să dea câte un leu de casă, iar cei ce vor avea casă la mahala şi nici un alişveriş nu vor face, aceia să dea câte 20 parale pe casă şi atât casele, cât şi dughenele să cuprindă loc una cincisprezece stânjeni în lung, iar în lat cât ar ţine casa sau dugheana. Jidovii să ţină o casă pentru închinăciunea lor deoparte, iar nu între creştini, care să fie asemenea ca şi a celorlalte case, iar nu întru alt chip, cum şi un loc afară, ca să li se dea jidovilor pentru mormânturi şi unde li se vor arăta de ispravnicii ţinutului, care loc să fie în lung şase stânjeni, iar în lat opt stânjeni. Așijderea, velniţe, când vor vrea să facă pe moşia aceasta, nimic bezmăn să nu dea şi oriunde îşi va apuca locul său să-l stăpânească ei şi copiii lor tot cu această tocmeală. Iară când ar vrea cineva ca să-şi vândă casa ori dugheana dintr-acest târg, dator să fie a întreba pe stăpânul moşiei şi, de vor fi ei trebuitoare, le va cumpăra, iar când nu ar avea trebuinţă, atunci să fie volnic a o vinde cui ar vrea şi cel ce ar cumpăra casa sau dugheana tot acel preţ să dea stăpânului moşiei, nu mai mult. Dar şi târgoveţii aceştia datori să fie la vreme ca să-şi plătească bezmănul fără nici o pricină. Dar după

această tocmeală, rugându-se târgoveţii ca să li se facă prin scris întăritură gospod, pentru aceia iată, prin această carte a Domniei mele, întărim numiţilor târgoveţi creştini, armeni, jidovi, ce se vor aduna cu locuinţa la acest târg ca, după aşezarea şi tocmeala ce au avut cu dumnealui Stolnic Ioniţă Başotă, stăpânul moşiei, de acum, înainte şi în veci, să se urmeze la toate după cum se cuprinde la această scrisoare şi să stăpânească fieştecare cu pace casele, dughenele, crâşmele şi velniţele ce vor face întru acest târg şi, dându-şi besmănul numai pe cele ce se arată la scrisoarea de tocmeală, cu mai mult să nu fie supăraţi, nici Dumnealui Stolnicul Ioniţă Başotă, nici fiii săi, nici alţii să nu poată strica aşezarea şi tocmeala ce a făcut de bună voia sa, nici să adauge vreodată mai mult decât se arată prin scrisoarea de tocmeală şi din afară dintr-acele pomenite. Încă pentru şcoala şi învăţătura copiilor ce vor avea creştinii întru acest târg să nu fie supăraţi cu besmănul nici cât de puţin de către stăpânul moşiei. Ce dar întărim Domnia mea toate cele de mai sus arătate ca să se urmeze prea deplin, de-a pururi, cum se cuprinde la această carte. / **1780, August 8**” (*Uricari*, de Theodor Codrescu, Vol. XVI, p. 127). // Îndată după înfiinţare, târgul Şoldăneşti începu a creşte cu paşi repezi, ajutat şi prin inundarea ce suferi târgul Baia din revărsarea Moldovei. Târgoveţii de aci se mutară în Folticeni, unde se aşezaseră, când –nu se ştie precis, şi autorităţile noului judeţ Suceava. / La început, târgul Şoldăneşti era numai până pe unde se întâlnesc, acum, strada Sfântul Ilie cu strada Botoşanilor sau, după cum se mai zice, până la răspântia cea mare, pe unde trecea hotarul moşiei Şoldăneşti. În jurul târgului se aflau următoarele sate şi moşii: Broşteni, astăzi uliţa Broscăriei , Tâmpeşti, acum

strada şi satul Tâmpeşti, între ele Pădureni şi, mai la deal, Buciumeni, Folticenii Vechi şi, în sfârşit, de la vale, Şoldăneşti. / Întinzându-se târgul şi dincolo de hotarul moşiei Şoldăneşti, pe moşiile Tâmpeşti şi Folticenii Vechi, începură a se isca neînţelegeri între cei trei proprietari mari, Spătarul Andrei Başotă, Logofătul Constantin Balş şi Căminarul Ciurea, de o parte, şi între Başotă şi târgoveţi, de alta, până ce, în 1809, se pornesc judecăţile. În 1825, Martie 5, Divanul, în cap cu Mitropolitul Veniamin, face anafora către Vodă Ion Sandu Sturza în pricina tânguirii Spătarului Andrei Başotă „pentru strâmbătatea ce din nenorocirea sa au pătimit în curgerea anilor trecuţi, de la anul 1809, de când cu nedreaptă împresurare s-au fost luat de sub a sa stăpânire Târgul Şoldăneşti, ce se zice Folticeni, de dumnealui Logofătul Costandin Balş, sub cuvânt că sar fi aflat piaţa târgului pe hotarul megieşitei moşii Folticenii, pe care o au fost luat dumnealui de la baronul Tuduri Musteaţă, apoi în urmă s-au luat târgul de dumnealui Căminarul Ciurea, sub cuvânt că ar fi pe hotarul moşiei sale, Tâmpeşti; şi în prilejul stăpânirii dumisale Căminarului, în curgere de 14 ani, s-au silit dumnealui Căminarul a adăogi întinderea târgului pe trupul moşiei sale Tâmpeşti, fără a avea putere dată de la stăpânire a întemeia târg pe moşia sa, şi că după ce acum, în luminatele zilele înălţimii Tale s-au descoperit adevărul împresurării, dându-i-se după dreptate târgul iarăşi subt a dumisale stăpânire, din pricină că o bucată de mahala şi o mică uliţă au rămas cu întindere târg pe hotarul moşiei sale Tâmpeşti, pricinuindu-i multe păgubiri şi supărări, luând mai tot avaetul de la cei ce vin cu lucruri de vânzare la piaţa târgului, bez alte păgubiri ce i s-ar fi pricinuind dinspre căpitanii târgului şi zapcii isprăv-

niceşti; căci la toate iarmaroacele şi zilele de târg, omenii Căminarului, la intrarea celor ce vin ca să facă alişverişul lor la piaţa târgului, le-au dat adetul pe toată marfa ce au în trăsurile lor. Osebit că dinspre locuitorii târgoveţi ar fi pătimind multă strâmbătate şi păgubire după scrisorile ce au câştigat la mâna lor de la bunul dumisale, în vremea aşezării târgului, şi carte de întăritură de la Constantin Moruzi Vodă, şi că în loc de folos, dumnealui alta nu cunoaşte decât pagubă venitului moşiei sale şi zdruncinarea stării dumisale" (*Uricari*, de Theodor Codrescu, Vol. XIX, pp. 61-74). Şi continuă anaforaua arătând, cu de-amănuntul, acuzările lui Başotă şi îndreptăţirile proprietarilor vecini şi târgoveţilor, încheind. la sfârşit, prin a da dreptate lui Başotă: „Şi dumnealui Căminarul nu poate a întemeia târg pe moşia sa, sub cuvântul hrisovului domnului Scarlat Calimah Voievod, căci acel hrisov l-au fost câştigat dumnealui în vremea când dumnealui luase cu împresurare vatra târgului ce este moşia jeluitorului boier, şi pentru aceasta uliţa ce au deschis pe hotarul moşiilor sale Tâmpeşti şi Folticenii să se socotească ca o mahala a târgului, neavând driturile acele hărăzite către jeluitorul boier, nici poate da sminteală între privilegiile pământeşti unui megieş, ce are privilegiu mai învechit, şi nici poate mai mult a avea voie, de a slobozi locuri de case şi dughene, cum şi pentru iarmaroacele şi locul iarmaroacelor". În urma acestei anaforale, Vodă, la 2 martie 1826, văzând că nici târgoveţii din târgul Şoldăneşti, ce se zice Folticeni, nu păzesc îndatoririle cuprinse prin acele ponturi, precum locul unei binale să fie numai 15 stânjeni în lung şi în lat cât a cuprinde binaua unei case; ei, dimpotrivă, au cuprins fieştecare cât au vrut, asemenea şi pentru şcoală, în loc de a avea o casă

mică ca şi celelalte case, ei au făcut trei şcoli de piatră, asemenea au urmat dimpotrivă şi cu îngrăditurile ce au făcut pe locuri sterpe, cât şi cu vânzările locurilor şi a caselor fără ştirea stăpânului moşiei, cu îndestulă păgubire, pentru acesta, dar, de vreme ce ei însuşi au anerisit alcătuirea lor, ce au fost făcută cu bunul dumisale Spătarului, urmând la toate din împotrivă, precum se arată mai sus; rămâne acea scrisoare de învoială ca o hârtie albă". Şi însărcinează Divanul de a face un nou aranjament, prin care, împăcând interesele reciproce, să se stingă toate neînţelegerile (*Uricariul,* Vol. XIX, pp. 75-78). / Divanul, conformându-se însărcinării, prin anaforaua din **29 martie 1826**, face noul aşezământ între Târgul Folticeni şi târgoveţi. Aşadar, în luna martie a anului 1826, se schimba oficial şi cam pe nesimţite numele oraşului Şoldăneşti în Folticeni. Prin noul aranjament, se îndatorează târgoveţii să plătească proprietarului Başotă câte: 30 parale de vadra de rachiu şi 5 parale de vadra de vin. Câte 30 parale de vadra de rachiu sau horilcă şi 5 parale de vadra de bere ce se vor fabrica în velniţele din localitate. Orânda dohotului şi dohotului aparţine stăpânului târgului, căruia i se mai plătesc câte 10 lei pe an pentru fiecare dugheană la uliţă; iar „osebit bezmăn pentru locul dughenelor să nu fie volnic a lua de la dânşii". Pentru casele de la mahala, să dea 22 lei pe stânjen de faţă, cât va ţine binaua casei şi lungul locului să fíe de 15 stânjeni, iar pentru locurile sterpe, ce ar ocupa cineva alături cu binaua, să plătească 20 parale de stâjen, păstrând lungul tot de l5 stânjeni. Fără ştirea stăpânului moşiei n-are voie nimeni să facă clădire şi nimeni n-are voie să-şi vândă acaretele, fără să-i facă cunoscut. Pentru înlesnirea norodului şi ieftinătate, căsă-

piile să fíe ne-oprite volnic fiind şi stăpânul a ţine scaune de căsăpie. Pentru vita mare, să se plătească proprietarului un leu, de oaie 4 parale şi de miel 2 parale. La iarmaroace, negustorii străini să plătească câte 40 parale de toată taraba, iar în zilele de târg, 20 parale. Pentru cei ce vor aduce cherestele şi zaherele de vânzare, să dea 4 parale de jug. Să se facă **patru iarmaroace**: la Sfântul Ilie, la Sfântul Dumitru, la meze Părăsime şi la Sfântul Gheorghe (acum se face numai cel de la Sfântul Ilie). Târgoveţii din mahala au voie să ţină pe imaş doi boi şi o vacă, iar cei de la uliţă, un cal; peste acest număr să se plătească câte un leu de vita mare". În fine, „mahalii şi cotarii să fie sub ascultarea stăpânului târgului; iar folosul de la aceste două bresle să fie a bisericii din târg" (*Uricariul*, Vol. XIX, pp. 81-88.). / Vodă Ion Sturza, la 6 aprilie acelaşi an (1826 – n. n.), întăreşte aceste ponturi, făcând osebire în acest chip: „Oricare târgoveţ de la uliţă sau de la mahala va vinde rachiu cu de ridicata sau cu oca să dea stăpânului moşiei câte 20 parale de vadră, asemenea şi vânzătorii de vin să dea cate 5 parale de vadră" şi casapii să plătească câte 6 lei pe lună fieştecare pentru trunchiul ce va avea; stăpânul târgului fiind liber a avea oricâte trunchiuri (*Uricariul*, de T. Codrescu, vol. XIX, pp. 78-81). / Acest aranjament se urmă, cu toate gâlcevirile necurmate, până pe la legea comunală. / În condica liuzilor pe 1803, citim: „Breslaşii Armaşului Necula din Folticeni: 3 liuzi, cu 24 lei bir pe an". Tot acolo se mai zice: „Târgoveţii creştini ot Folticeni ai dumisale Banului Ştefan Başotă, ocupaţi cu lucrul pământului, ne-având loc îndestul, în număr de 43 liuzi, plătind 468 lei bir pe an" (*Uricariul*, de T. Codrescu, vol. VII, pp. 253 şi 254). / În Folticeni se afla ascuns

Episcopul Gherasim în timpul eteriei, când, „din Slatina, venind grecii, Folticenii au prădat şi-napoi au venit iarăşi şi mai mult au depărtat” (*Istoria Mitropoliei Moldovei*, p. 124, şi *Letopiseţul Ţării*, tom. III, p. 402)- / La **1832**, în Fălticeni se afla un vameş (*Istoria Mitropoliei Moldovei şi Sucevei*, p. 473). / **Oraşul a ars în** 1787, 1820, 1865 august 10, 1868 mai 7, 1880 august 25 şi 1887 iulie 21. // **Folticeni, Gară**, a cărei clădire s-a terminat în **1886**, când s-a pus în circulaţie linia ferată Folticeni-Dolhasca. La 432 km de Bucureşti. / **Folticenii Vechi**, sat pe moşia cu acelaşi nume, din comuna Oprişenii. Aşezat pe coasta dealului Corneşti, se întinde până la bariera târgului Folticeni. Numără 62 case, populate cu 71 capi de familie sau 239 suflete, din care 119 bărbaţi şi 120 femei (2 streini). Contribuabili sunt 75. / Vatra satului ocupă 43 fălci; iar locuitorii sunt buni gospodari. Loc în ţarină n-au. Are o biserică, cu patronatul „Sfinţii Voievozi”, zidită de Alexandru Ciurea, în anul 1849. Servită de preoţii din oraşul Folticeni. Şcolile din târg servesc şi acest sat. Locuitorii şi-au răscumpărat locurile din vatra satului de la fostul proprietar, decedatul Dumitru Canta. / Drumurile sunt: la Folticeni (bariera Sucevei) 1.200 m şi la bariera Folticenii Vechi 500 m; cu satul Oprişeni formează aproape un sat”[152].

1898: „Protoereul judeţului Suceava, Gheorghe Zarian, cheamă zilnic la dânsul preoţi din comunele rurale, ameninţându-i cu fel de fel de canoane şi persecuţiuni dacă nu vor uza de influenţa lor pentru a împiedica pe locuitori de a lua parte la această întrunire (inaugurarea spitalului din Broşteni – n. n.). Acest

---

[152] Ionescu, Serafim, *Dicţionar geografic al Judeţului Suceava*, Bucureşti 1894, pp. 121-130

protopop, la intrarea sa în această funcţiune, nu avea cea mai mică avere; astăzi se află în capul unei averi care, după unii, întrece suma de 240.000 franci, constituită în două moşii, mai multe rânduri de case, situate în Folticeni. În Vinerea Paştelor, în loc de a oficia serviciul divin la Catedrală, a lăsat totul, pentru a se judeca, la judecătoria de ocol, cu mai mulţi ţărani, care-l dăduseră în judecată pentru că i-ar fi înşelat la măsurarea pământului ce-l munciseră la moşia sa”[153].

1899: „Batalionul 4 vânători / Listă de nesupuşii Batalionului 4 vânători, din contingentele anilor 1897, 1898 si 1899 / Judeţul Suceava: **Cojocariu Ioan**, din comuna **Pleşeşti**, plasa Şomuz; **Berman Idel Leib**, din comuna **Fălticeni**, plasa Şomuz”[154].

1901, dialectologul Gustav Weigand: „**Raport de călătorie. În nordul Moldovei**. În 26 iulie 1901, am pornit în a șaptea călătorie pentru a studia dialectele românești. De data aceasta, nu a fost drumul meu obișnuit, prin zonele joase maghiare, ci prin Cracovia și Lemberg, spre Bucovina, direct spre Ițcani, lângă granița cu România. Domnul Gorovei (Artur – n. n.), din Fălticeni, mă aștepta la gară, unde îmi lăsasem trăsura şi caii, în toamna trecută. După o ședere de câteva ore în Suceava, unde am fost primiți cu căldură de cunoscutul folclorist şi protopop Marian (Simion Florea – n. n.), am plecat, seara, prin Bunești, peste granița românească, de care am trecut fără probleme, la Fălticeni. Cum mi-am dorit să vizitez partea cea mai nordică a Moldovei încă din anul trecut, lucru pe care nu l-am putut face atunci,

---

[153] *Epoca*, No. 738, Anul IV, joi 16 aprilie 1898, p. 2

[154] *Monitorul* Oficial, No. 173, miercuri 3/15 noiembrie 1899, pp. 5987, 5988

din cauza vremii ploioase, am pornit, a doua zi, pentru a compensa ceea ce fusese ratat. Din cauza deplasării anevoioase pe drumurile jalnice de pe terenul deluros din judeţele Dorohoi și Botoșani, mi-am lăsat trăsura şi bagajele în Fălticeni și am luat, mai întâi, trenul, prin Dolhasca, spre Verești, de unde un birjar evreu, pentru 2 franci, m-a dus la Dumbrăveni, locul naşterii lui Eminescu”[155].

1913: Oraşul Fălticeni „a făcut un împrumut pentru introducerea luminii electrice, primar fiind Artur Gorovei. Planul instalaţiei a fost făcut de dl inginer Letourneur şi lucrările s-au adjudecat asupra societăţii „Energia” din Bucureşti. S-a construit uzina, s-au adus, din Germania, maşinăriile necesare, s-au aşezat stâlpii pe străzi, dar, intervenind operaţiile militare de peste Dunăre, lucrările au fost suspendate şi abia după războiul mondial, în 1925, au licărit primele becuri electrice în Fălticeni”[156].

1914: În 30 septembrie 1914, la Fălticeni, un dezertor român din armata austriacă avertiza că Austria a luat în calcul un posibil atac românesc şi că a pus populaţia civilă să construiască parapete şi adăposturi pentru tunuri în toate trecătorile. Cu o zi înainte, căpitanul de jandarmi Stavrat capturase, la punctul de control Buneşti, doi spioni austrieci, care fuseseră „conduşi de autorităţile austriece până la graniţa noastră, dându-li-se bani şi o mare cantitate de explozibil, destinat a arunca în aer anumite depozite mari de muniţii ale noastre, gări,

---

155 Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

156 Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra oraşului*, Bucureşti 1938, p. 168

poduri, căi ferate etc. Ţinta lor a dat, însă, greş, graţie şefului poliţiei Buneşti, dl Săndulescu, care, având ceva bănuieli, a avizat prefectura judeţului Suceava". Căpitanul de jandarmi Stavrat şi poliţaiul oraşului Fălticeni, Ion Creţu, au izbutit să-i captureze pe spioni, care, de altfel, au şi „mărturisit planurile lor criminale"[157]. / În 2 octombrie 1914, pe la unu şi jumătate, la Fălticeni, un incendiu devastator, pornit de la prăvălia lui Bercu, din Strada Mare, a cuprins oraşul, transformând în cenuşă peste o sută de case şi ucigând un copilaş. „Sute de oameni, rămaşi fără adăpost, sunt îngroziţi de spaimă şi durere"[158].

1917, jurnalul medicului militar Vasile Bianu[159]: „**19 iunie / 2 iulie 1917**: „19 iunie / 2 iulie 1917: „19 iunie / „**2 iulie 1917**: Oraşul Fălticeni, fiind situat pe un teren accidentat, pe-dealul mărginit, la sud, de Valea Buciumenilor, şi, la nord, de Şomuzul Mare, îţi oferă privelişti încântătoare, la toate ieşirile. În partea dinspre miază-noapte, vezi valea Şomuzului Mare, cu prea frumoasa Bucovină, de care ne desparte numai un mic pârâiaş, hărăzit să dispară, în curând, de pe harta ţării noastre ca graniţă. În această parte a oraşului, se află modesta locuinţă, înăbuşită într-un noian de vegetaţie, a mult gustatului nostru scriitor fruntaş Mihail Sadoveanu. / Stradele sunt curate, pavate cu bolovani mărunţi, iar trotuarele, cu lespezi mari, pătrate, de piatră adusă din Galiţia, care le dau o înfăţişare plăcută şi curată. Pe

---

[157] *Senzaţionala arestare a doi spioni în Suceava*, „Adevărul" din 19 septembrie 1914

[158] *Dezastrul din Fălticeni*, „Adevărul" din 20 septembrie 1914

[159] Bianu, Vasile, *Însemnări din războiul României Mari*, I, Institutul de Arte Grafice *Ardealul*, Cluj, 1926

Strada Mare, care are, pe margini, câte un rând de arbori, ca un bulevard, din loc în loc se află câte o bancă de odihnă, la umbra unui copac. Între clădirile publice, vrednice de pomenit sunt: Palatul administrativ al județului (Prefectura), în stil național, cu înfățișare măreață; Primăria, construcție modernă, cu un mic parc alături; Tribunalul, Spitalul Stamate, Banca Națională, Gimnaziul, câteva școli primare; mai multe biserici, între care Catedrala, aproape de Primărie, care anunță orașului trecerea timpului, din sfert, în sfert de oră etc. Înfățișarea orașului, peste tot, este o mărturie de bună gospodărie. / Spitalul meu, care poartă numărul 256, este instalat în clădirea Gimnaziului, în cele mai bune condițiuni de funcționare. El are, instalate și prevăzute, cu tot confortul, 250 de paturi, gata în tot momentul să primească răniți. Acum, însă, are numai 14 și numărul lor se va mări, cu siguranță, îndată ce va începe ofensiva, care se așteaptă... Personalul medical se compune din de cel se scrie aceste rânduri, ca șef, ajutat de doi studenți în medicină și de un număr suficient de infirmieri și infirmiere. La pansamente, suntem ajutați de domnișoarele Eugenia Șerbănescu și Lucia Ionescu. Personalul administrativ este reprezentat prin dl Vasile Ciurea, un distins profesor al gimnaziului de științele fizico-chimice, ajutat de dl Gh. Papadopol, institutor, ca contabil, și de dl V. Mocănescu, ca intendent. Întreaga clădire este ocupată de spital, afară de o mică parte, în care să află instalat muzeul regional, fundat de dl prof. Ciurea și despre care voi vorbi mai departe. Spitalul meu este destinat pentru cazurile de chirurgie mare, ca și spitalul Stamate, condus de distinsul medic francez, locotenent Dr. Peyre; pe lângă aceste, mai sunt două spitale pentru chirurgie mică și câteva spitale pentru

boli interne, între care unul, la marginea oraşului, de boli molipsitoare (contagioase), instalat în Şcoala Normală. / Sunt în gazdă în frumoasa şi vasta locuinţă a domnului Dr. Gabriel Tatos, mobilizat pe front. Aci se mai află, în aceleaşi condiţiuni de găzduire, şi d. Dr. Louis Peyre, precum şi doi ofiţeri aviatori ruşi. / Prefect al judeţului Suceava este dl Colonel în rezervă Constantin Grigore Sturza, mare proprietar, om activ, cu multă bunăvoinţă, amabil cu toată lumea şi de o cinste bine apreciată. Primarul oraşului se numeşte Octav Lovinescu, avocat, fiul venerabilului Vasile Lovinescu, fost profesor şi, mult timp, director al gimnaziului, acum senator. Domnul Lovinescu, vrednicul primar, conduce, cu multă râvnă şi pricepere, gospodăria oraşului. Frumosul palat al Primăriei fiind ocupat de un spital rusesc, domnia sa a mutat serviciile Primăriei în casele sale proprii, rezervându-şi pentru familie numai trei camere mici. Pentru activitatea desfăşurată, amabilitatea şi cinstea sa, dl Lovinescu se bucură de o deosebită stimă şi consideraţie din partea orăşenilor”[160]**.** // 22 iunie / 5 iulie 1917: Succesul ofensivei ruse în Galiţia şi Bucovina „a provocat un entuziasm mare până la delir în oraşul Fălticeni. Armata rusească din localitate a făcut o procesiune mostră pe străzi, cu muzică şi steaguri roşii, cu diferite inscripţii, între care cea mai de seamă era: Noi vrem războiul până la victoria deplină!”[161]. // 27 iunie / 10 iulie 1917: „Având liberă, după-amiaza, am plecat, pe la ora 4, în tovărăşia domnilor profesori V. Ciurea şi N. Răutu, să facem o plimbare, pe jos, până la vestitul sat, cunoscut sub numele de Rădăşeni, la 2 kilometri spre asfinţit de

[160] Bianu, I, pp. 141, 142
[161] Bianu, I, p. 145

Fălticeni. Timpul a fost cât să poate de frumos, iar drumul, în urma ploiţei din timpul zilei, curat şi fără praf. Am ieşit din oraş, pe strada care poartă numele satului pe care vrem să-l vizităm, şi, trecând pe dinaintea porţii locuinţei patriarhale a mult cititului nostru scriitor Mihail Sadoveanu, ne-am oprit, câteva clipe, ca să-i admirăm frumoasa grădină ce-i înconjură căsuţa. Grădina are o întindere cam de două fălci şi este plină de tot felul de pomi roditori şi, într-un colţ, este o parte cultivată cu tot felul de legume: cartofi, fasole, mazăre, morcovi, mărar, pătrunjel, ceapă etc. Aleea de la poartă, care duce până la uşa locuinţei, este mărginită de tei bătrâni, şi pe o parte, şi pe cealaltă, încărcaţi cu floare, care a început să se vestejească. Am avut plăcerea să vedem pe doamna Sadoveanu, femeie mult apreciată şi lăudată pentru spiritul său de gospodărie şi, mai ales, pentru darul ce l-a adus soţului său, dar nepreţuit, care face fericirea acestei familii şi râvna multor familii sterpe: nouă copilaşi, începând de la 14 ani, în jos, toţi bălani, cu ochii albaştri, unii mai drăgălaşi decât alţii. În mijlocul lor şi cu ochii vecinic aţintiţi asupra lor, această vrednică şi bună mamă îşi deapănă firul vieţii, muncind în mulţumire şi fericire, privind cum îi cresc odraslele de frumoase, pe câtă vreme neobositul ei soţ îşi duce viaţa prin lumea mare, prin capitala ţării, acum Iaşiul istoric, Iaşiul Unirii, al îndoitei Uniri, scriind mereu prin ziare şi reviste cuvântul bun al timpului, aşa cum măiastra lui pană ştie să-l aştearnă pe hârtie, dând însufleţire celor moleşiţi şi obosiţi, şi hrană sufletească celor dornici de carte şi de scrisul românesc. / Continuându-ne drumul pe şosea, am trecut pe lângă Şcoala şi Primăria comunei Oprişeni; clădiri frumoase şi potrivite misiunii lor. În drum, am întâlnit un grup mic de

oameni, aducând cireşe amare şi vişine, în mai multe coşuleţe, spre vânzare în târg, destinate anumitor negustori evrei, care le cumpără cu 1 leu kilogramul, ca să la vândă cu 4. / După puţin timp, am ajuns pe dealul numit Cetăţuia, în faţa căruia să răsfaţă, pe o costişă, frumosul sat Rădăşeni. De pe Cetăţuia, am avut o priveliştе încântătoare. Satul de dinaintea ei este înecat într-o pădure de pomi roditori, aşa încât abia se zăresc acoperişurile caselor, în jurul cărora nu se află decât numai grădini, curţi aproape deloc: meri, peri, pruni, cireşi şi vişini, dar mai cu seamă meri, meri domneşti, căci merele sunt negoţul şi mijlocul de căpetenie al traiului acestui mare sat, unic în felul lui; mere, pe care le cultivă cu deosebită îngrijire, le adună şi le vând în toată ţara Moldovei, până la Galaţi. În mijlocul satului se înalţă o măreaţă biserică nouă, încă nesfinţită, făcută din zid, în stil bizantin, cu trei turnuri, unul mai mare, pe bolta din mijloc, şi două mai mici, în fată; biserică, care, după cum spune vrednicul ei preot, Miron Teodoriu, costă peste 100.000 de lei! / Din viaţa acestui popor nu se ştie mult, decât că el se compune din oameni muncitori şi cumpătaţi în toate, trăind şi lucrând, tot anul, ca albinele, zgârciţi în felul lor, şi toţi cu dare de mână. O dată, numai, pe an, ştie şi rădăşanul să trăiască, a 4-a zi de Paşti, care se serbează cu evlavie mare, aşa-zisa „Miercuriea” sau, după cum îi mai zice poporul, „Nercorie” (Sfântul Mercurie, patronul bisericilor). Nu mă voi încumetă să descriu această sărbătoare unică, în care tot săteanul mănâncă bine şi mult, şi bea vin din greu, ca să-i ajungă tot anul. Cititorul care doreşte să-şi facă o idee deplină despre aceasta să citească volumul domnului Sadoveanu, „Oameni şi locuri”, în care va găsi o icoană credincioasă şi adevărată a acestei

sărbători. / De pe Cetăţuia, vederea omului se întinde spre miază-noapte, asupra culmii Glimeia, iar spre miază-zi, peste Horbaza şi Stănije, până ce se opreşte pe vârful Ceahlăului. Mulţumită războiului mondial, în vârtejul căruia am intrat şi noi, dealul Cetăţuia îşi merită numele. Ce fel de cetate o fi fost aci nu se ştie şi nu se văd urme de ziduri; din săpăturile făcute s-au scos cioburi de oale pictate, idoli şi ciocane de lut ars, un corn de zimbru, cor-niţe de cerb, un ban roman legionar etc. Acum, însă, bravii noştri soldaţi ai Regimentului 56 de Infanterie, care a dat un mare număr de eroi, chiar de la începutul războiului, au săpat o serie de tranşee sistematice şi după toate indicaţiile militare, care vor povesti viitorului suferinţele neamului nostru, în apriga luptă de întregire. Săparea tranşeelor s-a făcut sub conducerea eroilor: căpitanul Dionisie Zaharescu şi sublocotenentul Alexan-dru Voinescu, morţi, mai târziu, pe câmpul de luptă. Tot spre nord de Cetăţuia se zăreşte satul Buneşti, sat de graniţă afurisită, peste deal de care se ascunde Suceava lui Ştefan cel Mare şi Sfânt”[162]. // 1/14 iulie 1917: „Astăzi am vizitat Muzeul regional, instalat într-o mică parte a localului gimnaziului. L-am vizitat cu de-amănuntul şi cu deosebit interes, după cum, cu tot dreptul, o merită, şi, în rândurile care, urmează mă voi sili să pun pe cititor în situaţia de a-şi face o idee lămurită despre aceea ce poate face, în puţin timp, dragostea pentru o faptă folositoare, însoţită de râvna de a o duce la îndeplinire. / Acest muzeu regional numit „Muzeul Sucevei din Fălticeni” şi-a luat fiinţă în primăvara anului 1915, prin munca şi stăruinţa, mai presus de orice laudă, a domnului profesor Vasile Ciurea, de la acest gimnaziu, care este părintele şi sufletul

[162] Bianu, I, pp. 146, 147

acestui muzeu şi care, pentru dragostea lui, n-a cruţat nici osteneli, nici cheltuieli. De dimineaţa şi până seara, îl vezi în Muzeu şi, oriunde află că este ceva vrednic de a fi păstrat, nu se lasă, până ce nu izbuteşte să-l aibă, dezvoltând, în privinţa aceasta, o energie rară. Cerând şi bătând la multe uşi, domnia sa a adunat o sumă de bani pentru dulapuri şi etichete, a înşirat, până astăzi, peste o sută de donatori, care cu un manuscris, care cu câte un obiect găsit undeva în pământ, care cu vreo haină veche naţională sau cusătură ori ţesătură ţărănească, de o valoare artistică, ori cu alte produse de ale industriei casnice regionale, ori cu vreun animal împăiat, vânat din ţinutul Sucevei, sau cu alte multe lucruri interesante, aşa că, astăzi, abia după doi ani, călătorul rătăcit pe aci, prin acest orăşel încântător, cu livezi mari şi încunjurat de dealuri mănoase, poate să petreacă câteva clipe fericite în acest minunat muzeu, privind şi admirând multe lucruri de mare preţ. / Muzeul Sucevei ocupă, în mod provizoriu, trei săli din edificiul Gimnaziului, cu autorizaţia Ministerului Instrucţiunii publice. El, aşa cum este înjghebat astăzi, este rezultatul bogăţiei de material istoric, preistoric, etnografic, atât din oraşul Fălticeni, cât şi din întreg judeţul Sucevei. Acest material, adunat şi studiat, poate fi considerat ca începutul unei colecţiuni de mare însemnătate ştiinţifică şi culturală, atât pentru elevi, cât şi pentru marele public. Muzeul acesta mai are menirea să fie şi o podoabă a judeţului Suceava, în care să se adune tot ceea ce a mai rămas neînstrăinat şi neîmprăştiat din acest ţinut, atât de bogat în amintiri istorice şi culturale. / Muzeul cuprinde cam vreo 11 secţiuni, aranjate în 3 mari grupe: istorică şi preistorică, etnografică şi ştiinţifică, la care se mai adaugă şi manifestarea economică a judeţului

Suceava, reprezentată prin produsele solului şi ale fabricilor din judeţ”[163]**.**

1921: În baza Legii pentru reforma agrară, promulgată prin Înaltul decret regal No. 3093/921, s-a constituit Comisiunea judeţeană de expropriere Suceava, adică fostul judeţ din preajma Fălticenilor, compusă din Preşedinte, C. Dobrescu (uneori, M. Rădulescu) / Membri: C. Văleanu, consilier agricol, D. Tatos, supleantul proprietarilor, Gh. Ioniţă, delegatul sătenilor (în unele cazuri: I. D. Popescu şi Vasile Popescu). / Secretar, I. C. Manoliu[164].

1926: „Prin „deciziune ministerială” din 5 ianuarie 1926, se numeau noi secretari de plasă: „În judeţul **Fălticeni**: 1. Mateescu Constantin. 2. Gabor Gheorghe”[165]. „În circumscripţia tribunalului **Fălticeni**. D. Dimitrie Chirică, judecător inamovibil la judecătoria Şarul-Dornei, din judeţul Fălticeni, se transferă, în aceeaşi calitate, la judecătoria Liteni, din acelaşi judeţ, în locul nou înfiinţat. D. Ioan Silivestru, ajutor de judecător la judecătoria Şarul-Dornei, din judeţul Fălticeni, se transferă, în aceeaşi calitate, la judecătoria Liteni, din acelaşi judeţ, în postul nou înfiinţat”[166].

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941[167] –**Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Petrescu Gheorghe**, funcţionar, cu ultimul domiciliu în

---

[163] Bianu, I, pp. 148-150

[164] *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627

[165] *Monitorul oficial al României*, nr. 4, 5 ianuarie 1926, p. 86

[166] *Monitorul oficial al României*, nr. 3, 3 ianuarie 1926, p. 29

[167] *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

Fălticeni, strada Maior Ioan Nr. 19, născut în Fălticeni, jud. Baia, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională, conform art. 259 şi 260 codul penal, combinat au I. D. Nr. 856 din 1938; **Dănilă Alexandru**, agricultor, domiciliat în comuna **Baia**, str. Uzinei Nr. 11, născut în comuna Fălticeni, jud. Baia, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională, conform art. 259 şi 260 c. p., ord. I. d. Nr. 856 din 1938".

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Buiuc Alexandrina**, profesoară, consiliera Centrului Fălticeni; **Bălan Dumitru**, învăţător, şeful Subcentrului Fălticeni; **Spiridon Ioan**, învăţător, şeful Subcentrului Fălticeni; **Matei Domnica**, învăţătoare, şefa Subcentrului Fălticeni; **Volosciuc Alexandrina**, învăţătoare, şefa Subcentrului Fălticeni; **Spiridon Aspazia**, învăţătoare, şefa Subcentrului Fălticeni"[168].

1942: „Se anulează, pe data de 18 Martie 1941 (retroactiv – n. n.), următoarele cărţi de lucrător şi de meşter, precum şi adeverinţele meseriașilor evrei: Cartea de meşter cizmar nr. 87 a dlui **Cuna Aron** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 21 a dlui **Herşcovici I. Herşcu** din Fălticeni; / Cartea de meşter tinichigiu nr. 144 a dlui **Samuil Vurmbrand** din Fălticeni; / Cartea de

[168] *Monitorul Oficial*, Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

meşter fotograf nr. 190 a dlui **Blumfeld Max** din Fălticeni; / Cartea de meşter olar nr. 186 a dlui **Perlman Moise** din Fălticeni; / Cartea de meşter cojocar nr. 6 a dlui **Heinich Weis** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 18 a dlui **Cofler Carol** din Fălticeni; / Cartea de meşter geamgiu nr. 135 a dlui **Berman Soloman** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 8 a dlui **Mose Iţig** din Fălticeni; / Cartea de meşter cojocar nr. 265 a dlui **Hascal Sin Strul** din Fălticeni; / Cartea de meşter tinichigiu nr. 136 a dlui **Ketner Şmil** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 160 a dlui **Avram Leibu** zis **Zisu** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 155 a dlui **Tâmpescu Leiser Eli** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 259 a dlui **Schwartz Solomon** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 82 a dlui **Iosub Bercovici** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 13 a dlui **Leon Rotenberg** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 79 a dlui **Filip Weis** din Fălticeni; Cartea de meşter tinichigiu nr. 154 a dlui **David Iţic** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitoreasă nr. 96 a dnei **Nina David** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 31 a dlui **Marcu Şmil** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 98 a dlui **Leiba Avram Marcu** din Fălticeni; / Cartea de meşter tinichigiu nr. 145 a dlui **Rorlich Iosub** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitoreasă nr. 16 a doamnei **Teitel-baum Dora** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 253 a dlui **Bercu Meer** din Fălticeni; / Cartea de meşter ceasornicar nr. 216 a dlui **Hărlăuanu Iancu** din Făl-ticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 12 a dlui **Leib I. Leib r. Grunberg** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 11 a dlui **Iuri Maier Herş** din Fălticeni; / Cartea de meşter sforar nr. 222 a dlui **Goldenberg**

Michel din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 80 a dlui **Meilich Iancu** din Fălticeni; / Cartea de meşter lingereasă nr. 167 a doamnei **Marcus Raschela** din Fălticeni; / Cartea de meşter tinichigiu nr. 137 a dlui **Gold Mendel** din Fălticeni; / Cartea de meşter tăbăcar nr. 223 a dlui **Elias Scher** din Fălticeni; / Cartea de meșter fotograf nr. 175 a dlui **Eisig Aron r. A. Leibovici** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 251 a dlui **Meier Bercu** din Fălticeni; / Cartea de meşter curelar nr. 240 a dlui **Avram Suceveanu** din Fălticeni; / Cartea de meşter boiangiu nr. 141 a dlui **Blumenzweig Iosif** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 105 a dlui **Haim Iurman** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 35 a dlui **Moritz Swartz r. M. M. D.** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 27 a dlui **Iancu Sloim** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 5 a dlui **Iosub Iancu** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 118 a dlui **Leiba Aba** din Fălticeni; / Cartea de meșter croitor nr. 165 a dlui **Herş Iuri** din Fălticeni; / Cartea de meșter cizmar nr. 65 a dlui **Fischel Herşcu Mos** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 134 a dlui **Meer Meier r. Merlovici** din Fălticeni; / Cartea de meşter sifonar nr. 174 a dlui **Moscovici Wolf** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 119 a dlui **Leibovici Abram** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitoreasă nr. 23 a doamnei **Heimovici Ernestine** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 9 a dlui **Hoişie Heim H. Marcu** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 103 a dlui **Herşcu Marcu Iţig** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 246 a dlui **Carp Moise Meer** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 7 a dlui **Dascălu Ghedale** din Fălticeni; / Cartea de meşter blănar nr. 254 a dlui **Abraham Mendel Abramovici** din

Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 102 a dlui **Herşcu Solomon** din Fălticeni; / Cartea de meşter brutar nr. 84 a dlui **Ioina Grosariu** din Fălticeni; / Cartea de meşter sifonar nr. 172 a dlui **Bacal Avram** din Fălticeni; / Cartea de meşter sifonar nr. 171 a dlui **Buium Simon** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 53 a dlui **Iancu Swartz** din Fălticeni; / Cartea de meşter tâmplar nr. 120 a dlui **Aron Moisa Meer** din Fălticeni; / Cartea de meşter curelar nr. 169 a dlui **Leiser Safer** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 311 a dlui **Nachman sin Nachman** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 250 a dlui **Salman N. H. Leibsigel** din Fălticeni; / Cartea de meşter geamgiu nr. 281 a dlui **Freimovici I. Maier** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitoreasă nr. 62 a doamnei **Sofia Goldstein** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 273 a dlui **Michel Glasman** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 268 a dlui **Camil Simca** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 270 a dlui **Maier Avram sin Leiba** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 48 a dlui **Ancel Marcu Lupu** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 43 a dlui **Herman Abramovici** din Fălticeni; / Cartea de meşter tinichigiu Nr. 319 a dlui **Simon Strul** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 60 a dlui **Şloim Strul Ciobutaru** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 59 a dlui **Retter A. Jacob** din Fălticeni; / Cartea de meşter cofetar mr. 312 a dlui **Idel Rosenberg** din Fălticeni; / Cartea de meşter brutar Nr. 51 a dlui **Avram Katz** din Fălticeni; / Cartea de meşter cizmar nr. 63 a dlui **Bium Schwart** din Fălticeni; / Cartea de meşter rihtuitor Nr. 44 a dlui **Ghedale Moise Rircu** din Fălticeni; / Cartea de meşter bărbier nr. 47 a dlui **Şmil Ghipel** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 277 a

dlui **Orenstein Manole** din Fălticeni; / Cartea de meşter croitor nr. 271 a dlui **Kornester Strul Avram** din Fălticeni”[169].

La Folticeni sau Fălticeni, după cum preferaţi sau după cum s-a numit urbea în epoci diverse, s-au născut: prozatorul Dimitrie MORŢUN (1829, octombrie 23); poetul, nuvelistul şi cărturarul Nicolae GANE (1838, februarie 1); scriitoarea Sofia COCEA (1839, iunie 15); folcloristul Alexandru LAMBRIOR (1845, septembrie 20), matematicianul Aurelian MĂNESCU (1859, ianuarie 29), pictorul Ştefan ŞOLDĂNESCU (1863, iulie 16), folcloristul Artur GOROVEI (1864, februarie 19), teologul Dimitrie BOROIANU (1864, august 31); Emil TOFF, medic şi publicist (1869, iulie 14), pictorul Dimitrie HÂRLESCU (1872, octombrie 24), scriitorul Ion DRAGOSLAV (1875, iunie 14), Ioan TĂNĂSESCU, doctor în medicină (1875, august 25); criticul literar Eugen LOV1NESCU (1881, octombrie 31), Constantin URECHIA, doctor în medicină (1883, septembrie 14), sculptoriţa Măria MIHĂESCU (1894, ianuarie 1), artistul plastic Aurel BĂEŞU (1896, mai 26), baritonul Alexandru ALGER (1898, aprilie 1), George ADAMACHI, profesor universitar (1899, octombrie 14), pictorul Teodor TATOS (1901), pictorul Vasile VASILIU-FALTI (1902, noiembrie 18), actorul Grigore VASTLIU-BIRLIC (1905, ianuarie 24), prozatoarea Profira SADOVEANU (1906, mai 21), geograful Mihai CONSTANTINESCU (1907, august 3), prozatorul Mihail ŞERBAN (1911, august 18), dramaturgul Horia LOVINESCU (1917, august 20), sculptorul Emil RUŞI (1927, august 27), Alexandru TODICESCU, doctor inginer (1927, decembrie 29), Liviu

---

[169] *Monitorul Oficial*, Nr. 178, 3 august 1942, pp. 6525-6534

TITU, doctor în chimie (1942, iulie 15), poetul Al. PROTOPOPESCU (1942, august 30), pictorul Gabriel BABAN (1948, noiembrie 6), pictoriţa Cecilia GRIGO-RAŞ (1952, februarie 13), pictorul Mihai Emanuel AGAPE (1954, mai 1).

FÂNTÂNA

(inclus în Matca, Galaţi).

1623, ianuarie 15: Scrisoare de mărturie privind cumpărarea „dreptei ocini şi moşii din sat de Fântânele, din ţinutul Tecuciului, două părţi a doi bătrâni”[170], cu 200 taleri bătuţi, de către Enache postelnic, de la Nicoară, feciorul Moşului, nepotul lui Căldăruş, de la Iorga, feciorul Dingăi, de la Constandin şi Spiridon, feciorii Mârzii, nepot Coţuşii, de la Lepădat, fecior Fătului, nepot Coţuşii, de la Şărban. Feciorul lui Epure, nepotul lui Epure celui bătrân, şi de la Stanciul, feciorul Ţigului, nepot Coţii.

1623, aprilie 25: Întărit de Ştefan Tomşa voievod postelnicului Enache (Ianacache), care cumpărase, cu 140 taleri de argint, de la fostul pârcălab Stavăr, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, „ocina şi dedina sa dreaptă, a treia parte din satul Fântâna, partea de sus, care este în ţinutul Tecuci… / Şi de asemenea au venit înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri, Nicoară, fiul lui

[170] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 5, pp. 5, 6

Moşoiul, nepotul lui Căldăruşă, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neagul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigul, toţi nepoţii lui Coţuşea, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Epure, nepotul lui Epure cel bătrân… şi au vândut dreapta lor ocină şi dedină, două părţi de ocină, cât vor fi doi bătrâni din acest sat, din Fântână, cât va fi partea lor, din acele drese mai sus scrise. Acestea le-au vândut ei tot boierului nostru mai sus scris, Ianache postelnic, pentru două sute de taleri de argint"[171].

1774, iunie: Satelel **Vulturu Vechi** şi **Fântânelili**, ţinutul Tecuciului, ocolul Şerbăneştii şi Lieştii, după recensământul lui Rumeanţev[172], aveau **toată suma caselor 52**. Scădere rufeturi 8: 1 vornic, 1 vătăman, 1 nevolnic, 4 vădive, 1 slugă. Rămân birnici 44. / **Birnici**: Dobria sin (fiu) Grigoraş / Stan Şerban / Simion cumnat lui, holtei / Ion Opria / Vasile Hângan / Crăciun Brăilescu / Ion Brăilescu / Lupşa, croitor / Stoica Giană / Mile Săcul / Vasile, căprar / Stan sin (fiu) Mihălachi / Sava, brat (frate) lui, holtei / Grigori Bucă / Ioniţă Mihăiloiu / Radu Cheopos, bejenar venit de la aprilie / Ion Crăciun, tij (la fel) / Iordachi, tij / Dumitraşcu, tij / Ignat Bulaiu / Micul / Neculaiu Grăpoe / Georghiţă Rarinca / Ioniţă Rarinca / Neculaiu Rarinca / Grigoraş, păcurar / Ion zet (ginere) lui Alecsandru / Mănăilă, păcurar / Ion, sin (fiu) Alecsandrii / Ion Broscar / Vasile Zlotilă / Vasiliţă Melecian / Toader Bâlboaie / Apostol Ţurlă, ce a fost

[171] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 61, pp. 96, 97
[172] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 548

scutelnic dumisale spătarului Conachi / Radu Borşan / Vasile Bobârnachi, bejenar / Ion Golomoz / Ioniţă Bălăuţă / Toader, păcurar / Ion Dodolic / Gheorghi, păcurar / Ichim Dodolic / Pavăl zet (ginere) lui Ţurlă / Ivan, holtei cu mamă. // **Rufeturi**: Ion Rarinca, vornic / Antohii, vătăman / Ştefana, văduvă / Sanda, văduvă / Postolachi, om străin, slugă a diaconului Eni / Apostol Druţul, nevolnic / Nedele, văduvă / Sava, văduvă.

FÂNTÂNA ALBĂ

(aproape de Climăuţi, Bucovina, Ucraina).

Satul numit, de austrieci, Fontina Alba, a fost înfiinţat, în **1784**, în poiana Varniţa, din apropierea Climăuţilor, de o localitate de ruşi lipoveni. „A doua colonie, care era constituită dintr-un neam cu totul ciudat, a venit de la Marea Neagră. Ei se numesc lipoveni sau filipoveni. Numele vine de la cuvântul slav „lipparva" sau tei (De fapt, aşa cum o demonstrează Dimitrie Dan, vine de la ierarhul conservator rus Filip – n.n.), căci toate lucrurile lor din casă nu sunt făcute decât din acest lemn alb. Numele cel dintâi (lipoveni), din cele două amintite mai sus, l-au primit doar de la vecinii lor, tătarii, căci ei nu-şi zic decât filipoveni. Aceşti oameni alcătuiesc o sectă cu totul deosebită şi în privinţa felului de viaţă şi a religiei. Se poate spune că ei sunt pietiştii (protestanţi, adepţi ai doctrinei sacerdoţiului universal şi preconizând ascetismul) ortodocşilor… Ei îşi aleg, din comunitate, un popă, se închină la icoanele pe care le au în biserică şi în

casele lor… Ei îşi ard morţii, ei se scaldă în fiecare zi, bărbatul cu femeia, împreună, şi aşa mai departe. / În tot timpul anului, nu mănâncă decât de opt ori carne, nu fumează şi nu trag pe nas tutun. Îndeosebi, ei trăiesc retraşi în satele lor, dar, afară din sate, lucrul se petrece cu totul altfel. Cum sunt foarte misterioşi, cu privire la practicile lor religioase şi nu prea lasă pe ceilalţi să pătrundă în bisericile lor, nu se ştie tot ce se întâmplă la această slujbă bisericească. / Botezul pare că s-ar face numai atunci când copilul are o judecată formată, ceea ce nu este rău, căci, atunci când se face botezul iarna, cu apă rece, asupra unor copii nou născuţi, ce au creierul acoperit de un înveliş foarte subţire încă, el este adesea vătămător şi poate fi chiar ucigător, după cum am constatat din experienţă. / A înjura, a bate, a apuca arma sau a vărsa sânge şi aşa mai departe sunt, la ei, ca şi la „păzitorii Domnului" (sectă olandeză), un mare păcat, oprit cu desăvârşire, ca şi folosirea unor băuturi spirtoase. Dar, deşi aceşti făţarnici vor să treacă nişte oameni virtuoşi şi asceţi, ei sunt departe de a fi astfel, căci sunt foarte dezmăţaţi. Când interesul lor le-o cere, atunci aceşti fanatici devin fioroşi, dar să apere statul e oprit de legile lor. / Cum le place să trăiască mai ascunşi, preferă să locuiască în ţinuturi păduroase. Aşa este şi locul lor de aşezare, de acum, din Bucovina, la Varniţa sau Fântâna Albă. În anul 1784, două sute de familii hotărâseră să imigreze în ţară, dar au fost împiedicate de han (Şahin Ghirai, ultimul han al tătarilor di Crimeea, între anii 1777-1783) şi de domn (Alexandru Mavrocordat, Deli Bei, domn al Moldovei între anii 1782-1785); au trecut, totuşi, douăzeci şi patru de familii încoace şi, împreună cu ele, şi alţi capi de familie. Dar cum, din partea cealaltă,

nu au fost lăsate femeile să-i urmeze, s-au întors, aşadar, înapoi… / Aceşti oameni au primit, sub garanţie împărătească, o deplină libertate religioasă. Ei nu au admis nici chiar să li se numeroteze casele şi li s-a făcut voia. Ei mai sunt scutiţi, pe veci, de slujba militară şi, timp de douăzeci de ani, nu au de plătit nici o dare. Dar ei nu au primit nici un fel de ajutor de la Curte. Cum au adus cu ei, şi aşa, multă avere, nici nu aveau nevoie de el. Îndeletnicirea lor principală este ţesutul inului şi facerea de frânghii etc. / Aşa cum tot felul lor de viaţă are ceva deosebit, tot astfel este şi îmbrăcămintea lor, care este simplă şi cuviincioasă. Bărbatul îşi poartă părul tuns pe jumătate. Pe cam are o căciulă neagră ţuguiată, de blană de oaie, la bărbie poartă barbă, iar în jurul gâtului, nimic. Cămaşa lui este lungă şi o poartă peste nădragi, după obiceiul moldovenilor. Trupul e înveşmântat într-o haină albă de lână, încheiată cu năsturei mici. În jurul trupului sunt încinşi cu o legătură de piele albastră, roşie sau neagră, au nădragi lungi, în picioare au încălţăminte de coajă de copac dau de funie („Hadaki”). / Femeile îşi ascund de tot părul, fetele nu. Pe frunte poartă o bandă lată, brodată, care stă în sus, ca un turban, în faţă, iar la spate e mai îngustă şi împodobită cu bani de aur. Peste ea se pune un văl alb, care trece pe sub bărbie şi atârnă la spate, ceea ce arată foarte frumos. Probabil pentru a nu trezi, la vecini, pofta de jaf, la care erau aşa de expuşi sub tătari. Gâtul este lăsat liber. Pe trup poartă o cămaşă, care este cusută, la încheieturi şi în jurul gâtului, cu lână de mai multe culori. Peste aceasta, un veşmânt lungă, de o ţesătură de lână mai aleasă, care se încheie, în faţă, de sus, până jos, cu năsturei mici. Partea inferioară a trupului e îmbrăcată în nişte pantaloni lungi de in. În picioare

poartă ciorapi şi un fel de sandale roşii, iar iarna, cizme. Cum acest popor este, îndeobşte, foarte chipeş şi cu o înfăţişare plăcută, îmbrăcămintea aceasta ca de amazoană le lasă femeilor un aer cuviincios şi modest… / Preoţii, la aceşti oameni, nu se deosebesc printr-o îmbrăcăminte anume. Ei poartă, pe umeri, o mantie cenuşie şi ţin în mână un toiag lung”[173].

1838: Ales, de călugării Pavel şi Gherontie, drept loc al unei viitoare, în 1838, şi înzestrat cu o mănăstire şi cu un preot, Ieronim, în 1844, pus sub ascultarea unui mitropolit, în 28 octombrie 1846, adus de la Constantinopol, Ambrosie Popovici, fostul mitropolit al Bosniei, satul Fântâna Albă a devenit, curând, vatra autorităţilor ierarhice din întreaga lume a ortodocşilor ruşi de rit vechi.

1839: Ieromonahul rus Partenie, care sihăstrise prin Carpaţii Moldovei, vine, cu mult înainte de anul 1839, când avea deja vechime, iarăşi, în Moldova, „în părţile stăpânirii austriece, în Bucovina, la ruşii mei”, şi povesteşte: „De la Suceava, cinci mile ori cale de opt ceasuri, iar pe ruseşte 40 de verste, este un sat mare rusesc, numit Belaia Kriniţa (Fântâna Albă). Ajuns acolo, am intrat în mănăstire, în casa răposatului ţăran Larion Petrovici Korovih-Nojek, care este şi întemeietorul acelui sat. Acolo am găsit, atât între monahi, ca şi între mireni, tot felul de tâlcuri şi neînţelegeri, dar, în vremea şederii mele acolo, s-au unit toate locurile şi, în mijlocul satului, au făcut biserică şi au căpătat un popă fugar”[174].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în

[173] Hacquet, în *Călători*, II, X, pp. 826, 827
[174] *Călători*, XIX, III, p. 686

Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Siret – **Siret** (Oraş cu tribunal districtual), Bahrineşti, Raince, Bălcăuţi sau Laudonfalva, Bănceşti, Botoşăniţa, Cerepcăuţi cu Bereşti, Ţibeni sau Istensegits, **Fântâna Albă sau Białakiernica**, Şerbăuţi, Grăniceşti, Hadikfalva sau Dorneşti, Calafindeşti, Cândeşti, Climăuţi, Muşeniţa, Negostina, St. Onufri sau Drăguşanca, Oprişeni sau Panţiri, Rogojeşti cu Gura Molniţei, Rudeşti sau Gropana, Şerbăuţi, Sinăuţii de Sus, Sinăuţii de Jos, Stârce sau Berlinţi cu Slobozia lui Dumka, Terebleşti, Vaşcăuţi pe Siret cu Parcelowka, Volcineţ”[175].

1876: „Această mică ţărişoară a Bucovinei, uitată sau abia cunoscută între Galiţia și Moldova, este țara binecuvântată și refugiul sectanților, atât a creştinilor, cât și a evreilor. Cam la aceeași distanță de Cernăuţi și Suceava se află Fântâna-Albă, unde locuieşte Mitropolitul Arhiepiscop Staro-vera sau Vechiul Credincios. El este cel care consacră popii pentru toată Rusia, acolo unde prezența sa nu ar fi tolerată. Mă limitez la această precizare, pentru a mă întoarce la Vechii Credincioși atunci când cursul călătoriilor mele mă va aduce să vorbesc special despre lumea slavă. Să notăm, pur și simplu, că guvernul rus a intrat pe o cale de toleranță față de Bătrânii Credincioși, iar sediul de la Fântâna-Albă este expus pierderii din importanța sa, care a fost foarte mare, până acum, deşi estimează la aproximativ zece milioane numărul credincioşilor răspândiţi prin Rusia. Dar trebuie să vorbesc aici despre Biserica românească sau moldovenească din Austria, ale cărei destine au fost legate, până

---

[175] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

în ultimii ani, de scaunul patriarhal sârb de la Carlovitz”[176].

1900: Între anii 1900-1908, a fost construită superba Catedrală „Uspenia”, întru pomenirea lui Alexandru Ovsiannikov, banii necesari construcţiei fiind donaţi de părinţii lui Alexandru, Gleb şi Olga, Gleb Ovsiannikov fiind unul dintre cei mai renumiţi negustori moscoviţi ai vremii.

1906: „**Confiscare de arme**. De un timp îndelungat nu mai încetau arătările la prefectura şi pretura din Siret că locuitorii lipoveni din Fântâna Albă şi Climăuţi, care sunt cunoscuţi de puşcaşi perfecţi, devastează pădurile fondului religionar şi ale particularilor de tot felul de animale sălbatice. Spre a pune capăt acestor devastări, prefectura din Siret a dat ordin ca toate armele de foc de la locuitorii acestor comune să fie confiscate. Joi, în 25 octombrie 1906, comisarul din Siret Kesseldorfer, ajutat fiind de secretarul Mlodniţchi şi de 18 jandarmi, au făcut percheziţie în locuinţele acestor locuitori şi au confiscat vreo 35 puşti şi mai multe revolvere. Ori de va avea măsura aceasta efectul dorit nu credem, deoarece lipovenii din aceste comune sunt puşcaşi pătimaşi şi, ca atare, vor afla ei modul necesar pentru procurarea altor arme. Mai astă-vară, chiar jandarmeria a fost atacată de ei, când a încercat să pună capăt braconajului din aceste comune”[177].

1907: „Satele Lipoveni, Climăuţ şi Fântâna Albă în scurt timp vor fi despopulate de locuitorii lor. La în-

---

[176] D’Avril, Adolphe, *De Paris a l’Ille des Serpents*, Chapitre VIII / La Boukovine, Paris 1876, pp. 117-145

[177] *Apărarea Naţională*, Nr. 7, Anul I, Cernăuţi, duminică 28 octombrie stil nou 1906, pp. 4, 5

demnul mai multor emisari din Rusia, peste 400 de familii şi-au vândut averea şi sunt gata să emigreze în Manciuria asiatică, o regiune aproape despopulată prin războiul ruso-japonez, de acu trei ani. Guvernul rusesc acordă fiecărui emigrant 12 fălci de pământ, 300 de ruble, pentru cumpărarea uneltelor de economie, 500 de copaci de construcţie şi parcurs liber până la locul destinării. Lipovenii, ţinând sfat între ei, au trimis 5 delegaţi la faţa locului, care, reîntorşi, asigură pe consătenii lor că afirmaţiunile şi promisiunile emisarilor ruseşti sunt bazate pe adevăr. Nu va trece mult şi lipovenii vor exista la noi numai în poveşti"[178].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Fântâna Albă** (sau **Biala-Kiernica**), comună rurală, districtul Siret, aşezată în colţul de Nord-Vest al districtului, la hotarul cu Rădăuţi, spre Vest de comuna Climăuţi, şi anume la poalele dealului păduros Fundătura. Suprafaţa: 8,16 kmp; populaţia: 997 locuitori lipoveni, ruşi starovierţi (de legea veche). Este ultimul punct al drumului districtual ce vine de la Siret; prin drumuri de ţară, comunică cu Cuciurmare (Cernăuţi) şi cu Frătăuţul Nou (distr. Rădăuţi). Are o biserică mare, de rit ortodox rusesc, împreună cu o mănăstire de călugări, în care rezidă mitropolitul lipovenesc, recunoscut nu numai de lipovenii bucovineni, ci şi de cei din Ţara Românească (Dobrogea). Afara de asta, posedă şi o mănăstire de maici, de acelaşi rit. Această comună este menţionată într-un hrisov din 20 Iunie 1463. La 1776, nu exista, probabil fiindcă fusese distrusă. A fost, însă, reîntemeiată, în 1784, prin o colonie de lipoveni şi numită dc ei Biala

[178] *Apărarea Naţională*, Nr. 97, Anul II, duminică 29 decembrie stil nou 1907, pp. 2, 3

Kiernica. Populaţiunea se ocupă cu agricultura, în special însă cu grădinăritul şi cu cultivarea pometelor, exploatând nu numai pe cele din localitate, ci şi pomete din locuri mari depărtate, luate în arendă. Este de remarcat că abstinenţa de băuturi spirtoase şi de tutun, precum şi de orice contact social cu alte naţionalităţi, au făcut ca aceşti locuitori să rămână în obiceiurile lor strămoşeşti, aduse din Rusia, şi să ducă o viaţă relativ foarte morală, deşi ignorantă, neavând, până acum, nici măcar şcoală în localitatea lor. Comuna posedă 444 hectare pământ arabil, 108 hectare fânaţuri, 74 hectare grădini, 55 hectare izlaz, 135 hectare pădure. Se găsesc 185 cai, 183 vite mari cornute, 166 porci şi 130 stupi"[179].

1914-1918: „**Pavel Alexeiew**, născut în anul 1869, în **Fântâna Albă**, a intrat în armată, cu prilejul mobilizării generale, şi a plecat apoi în război. Pe la finea lui Octombrie 1918, se afla la Belz (Galiţia), unde s-a îmbolnăvit şi să fi murit, după cum confirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea lui Petre Alexeiew, procedura pentru adeverirea morţii"[180]; „**Avram Pawlow**, născut la 4 aprilie 1912, în **Ciprian Pawlow**, născut la 22 septembrie 1913, şi **Tatiana Pawlow**, născută la 8 aprilie 1917, toţi copiii căsătpriţilor **Pawl Alexejow** şi a **Irinei**, născută **Nikiforowa**, din **Fântâna Albă**, s-au refugiat, în noiembrie 1918, cu părinţii lor, în Rusia şi locuiau în Bălţi. Acolo ei ar fi murit, în noiembrie 1918, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabile decesele, se dispune, la cererea Irinei

---

179 Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 95, 96

180 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 53, Cernăuţi în 9 August nou 1919, pp. 3-5

Nokiforowa, procedura pentru stabilirea morţii celor dispăruţi”[181];

1940: Renumele spiritual al localităţii Fântâna Albă avea să fie substituit brutal, după 28 iunie 1940, când trupele sovietice ocupă nordul Bucovinei, de o simbolistică a tragismului şi a bestialităţii fiinţei umane. Obligat de sovietici (nu de ruşi, ci de sovietici), mitropolitul ruşilor stavroveri, Siluan Kravţov, deşi bolnav, s-a bejenit la Brăila, iar mănăstirea de la Fântâna Albă a fost desfiinţată.

1941: După mai puţin de un an, români şi ucraineni de prin satele nordului bucovinean au încercat să scape din uriaşa temniţă roşie, încercând să treacă în România, pe la Fântâna Albă, în 1 aprilie 1941, când vreo două sute de oameni, care mărşăluiau în căutarea speranţei, au fost ucişi de grănicerii bolşevici. Responsabili pentru masacrul de la Fântâna Albă: **Berezovschi Ilie**, din com. **Corceşti**, jud. Storojineţ, „ca primar, numit de ruşi în comuna sa, s-a purtat aspru cu populaţiunea română, pe care o punea la munci grele şi **a contribuit la prinderea şi împuşcarea, în Aprilie 1941, a unui mare număr de români bucovineni**, care organizaseră să treacă în masă în România liberă”; **Babiuc I. Gheorghe** şi **Burlă Sofronie**, ambii din com. **Budineţ**, jud. Storojineţ, „ca funcţionari şi oameni de încredere ai regimului sovietic, au denunţat pe locuitorii români care vroiau să treacă graniţa în Vechinl Regat, locuitori care, fiind prinşi de autorităţile ruseşti, au fost împuşcaţi”; **Ioan Buhnea** şi **Tănase Colotelo**, din com. **Cerepcăuţi**, jud. Rădăuţi, „fiind agenţi secreţi ai ruşilor, urmăreau pe bunii români

---

[181] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 86, Cernăuţi în 5 Decemvrie nou 1919, pp. 9, 10

care, neputând îndura viaţa sub regimul bolşevic, vroiau să treacă frontiera în Vechiul Regat şi, după ce-i prădau de tot ce aveau asupra lor, îi dădeau pe mâna autorităţilor sovietice ”; **Vasile T. Larionov, Grigorie A. Evseidov, Fadei P. Olimpov, Ermil I. Deiov** şi **Iacob Micheiu**, toţi din com. **Fântâna Albă**, jud. Rădăuţi, „fiind, sub ruşi, membri în comitetul comunal, s-au purtat rău cu bunii români, indicând autorităţilor sovietice persoanele ce trebuiau deportate, şi au vorbit în public împotriva Statului Român, spunând că românii nu vor mai veni înapoi”[182].

1941: „Mihai I, / Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, Rege al României, / Conferim Ordinul Militar „Mihai Viteazul” clasa II drapelelor următoarelor unităţi: Drapelului Divizionului 57 Artilerie grea moto, pentru ceurajul, devotamentul şi tenacitatea cu care ofiţerii, subofiţerii şi trupa acestui divizion au sprijinit înaintarea camarazilor infanterişti, atât în luptele de la Negostina-Tereblecea, unde, cu o baterie înaintată, a sprijinit Brigada a 8-a Cavalerie, ce se afla în acoperire, şi a redus la tăcere o bună parte din artileria inamică, zădărnicind retragerea coloanelor motorizate; precum şi în luptele de la Măneuţi, Frătăuţi, Fântâna Albă, **Cerepcăuţi**, unde, prin trageri masive şi precise, neutralizează cazematele inamice, uşurând înaintarea Diviziei a 7-a”[183].

1944: Prin ordinul „Nr. 63.175 din 20 martie 1944, se înaintează 1a gradul II în învăţământul primar, pe ziua de 1 septembrie 1943, următorii învăţători şi învăţătoare, care au reuşit la examenele de înaintare la gradul II, din sesiunea August 1943, la Centrul Cernăuţi, cu

---

[182] *Monitorul Oficial*, nr. 199 din 27 august 1942, p. 7130
[183] *Monitorul Oficial*, Nr. 98, 29 aprilie 1942, p. 3466

notele arătate în dreptul fiecăruia[184]: Megera Iaroslava, comuna **Baineţ – Fântâna Albă**, media 8,12”.

FÂNTÂNA BLĂNARULUI

(Zvâşteleşti, Viltoteşti, Vişteleşti, azi Fântâna Blănarului, comuna Bogdana, Vaslui).

1469, octombrie 20: Întărit de Ştefan voievod lui Toader Zvâştală şi surorilor sale, Stana, Marena şi Maruşca, care „s-au tocmit toţi împreună şi ele au lăsat fratelui lor, pan Toader Zvâştală, un sat, anume **Zvâşteleşti**, unde este casa lui, pe Bogdana. Iar tuturor celor trei surori… să le fie un sat, anume Şerbăneşti pe Bogdana”[185]. Hotarul, din veac.

1582, aprilie: Zapisul lui Giurgea (Jurjea) şoltuzul şi al celor 12 pârgari de **Bârlad**, în care mărturisesc „cum a venit Sima şi a vândut a sa cumpărătură din satul **Veşteleşti**, a patra parte; aşijderi, partea lui Fărmachie şi a Băsului, iarăşi de acolo; aceste părţi le-a vândut lui Vlaşin, drept 110 florini tătăreşti. / Aşijderi, Naga, fata lui Vişteală, a vândut a patra parte din satul **Horgeşti** lui Vlaşin, drept 40 florini tătăreşti… dinaintea lui Bunbară, Vasile, Ioniţă, Sucevan şi Toader Beche ot **Suceveni**, Ion Botăş, Simion Buile şi Zaharia Amoloş ot **Şărbăneşti**”[186].

---

[184] *Monitorul Oficial*, Nr. 72, 25 martie 1944, pp. 2612 şi urm.
[185] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 161, pp. 237-239
[186] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 17, pp. 32, 33

1636, septembrie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, lui Constantin Sitariul, fiului său Toader, ginerelui Dumitraşco, şi nepoţilor Dura, Constantin şi Doroftiia, fiii Dragăi, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Gavril şi Toader Zvâştală, după pâra de faţă cu Nechifor Ţenchiu, fiul lui Sima, cu fiul lui Luca şi cu alte rude ale lor, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Bilăi, „pentru o jumătate din satul **Zvâşteleşti** (Vişteleşti, azi Fântâna Blănarului, comuna Bogdana, Vaslui), care este pe Bogdana, în ţinutul Tutova, spunând slugile noastre mai sus scrise că le este dreaptă ocină şi dedină. Şi au arătat urice de moştenire de la Ştefan voievod cel Bătrân şi de la Petru voievod, şi alt ispisoc de pâră de la Petru voievod, căci s-a pârât atunci tatăl lor Gavril cu Sima, tatăl lui Nechifor (Ţenchiu) pentru această jumătate din satul Zvâşteleşti… Iar Nechifor şi fiul lui nu au avut nici un dres, să-l arate”[187].

1665, martie 15: Zvantie, feciorul lui Toader Moloşco din **Negrileşti**, vinde lui Neculai Buhuş mare logofăt, drept 100 lei, „jumătate de bătrân din **Vişteleşti**, moşie ce o aveam de pe moaşă-mea (bunica) Maria, sora lui Vişteal vornicul”[188].

1667: Ştefan Sâtariul, feciorul lui Constantin Sâtarul din Vişteleşti, mărturiseşte că, având „un nume de zlotaş acolo, în satul **Vişteleşti**, deci câte nevoi rele erau, tot le-am plătit, până, de la o vreme, am sărăcit şi n-am avut puterea să mai biruiesc nevoile ce erau, numai să dau ţara, că era de numai câte 6 ughi (ducaţi ungureşti) şi câte

---

[187] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 525, pp. 576, 577

[188] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 165, p. 152

5 ughi, până sărăcii de tot. Deci, neavând ce face, am căzut la dumnealui Necolai Buhuş logofătul cel mare, de i-am vândut nişte stupi ce-am avut, cu loc de prisacă şi cu zămnic, cu tot, acolo, la Vişteleşti, şi m-am plătit de acele nevoi”[189].

1667, ianuarie 20: Savin, feciorul lui Strătulat din **Vişteleşti**, vinde logofătului Buhuş, drept 15 lei bătuţi „o vie, ce este din deal de via lui Zavantie şi a lui Gavril Pălici”[190].

1667, martie 3: Ariton şi femeia lui Malea, fata Durăi, nepoată Sâtarului, vinde lui Neculai Buhuş mare logofăt, drept 50 lei bătuţi, „a noastră dreaptă ocină din satul **Vişteleşti**, din jumătate de sat, din a patra parte, a treia parte, din partea Fanului, toată partea noastră; şi iarăşi, din **Şărbăneşti**, din jumătate de sat, partea Fanului, şi din **Negrileşti**, tot din partea Fanului, ce s-a alege”[191].

1670, mai 8: Fraţii Ionaşco, Gligori şi Vasile Stârce vând Aniţei, văduva lui Nicolae Buhuş, pentru o arvună de 50 lei, „o parte de moşie ce avem la **Vişteleşti**, ce este în ţinutul Tutovii, din jumătate de sat a treia parte”[192].

---

[189] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 168, pp. 152, 153

[190] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 169, p. 153

[191] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 170, pp. 153, 154

[192] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 172, pp. 154, 155

1670, mai 8: Fraţii Ştefan şi Maria, feciorii Ilenii, vând Aniţei, văduva lui Nicolae Buhuş, pentru o arvună de 50 lei, „a lor moşie din **Vişteleşti**”[193].

1715, septembrie 10: Vasile şi Alexandru, feciorii lui Ştefan Sâtariul, nepoţii lui Constantin Sâtariul din satul **Vişteleşti**, din Bogdana, vând marelui spătar Ion Pălade ocina lor „din satul **Şărbăneşti**, ce se va alege partea tătâne-nostru Ştefan Sâtariul… / Aşijderi i-am vândut părţile noastre ce se vor alege dinte fraţii noştri din **Băloşăşti**, din bătrânul nostru, iar pe apa Bogdănii… / Aşjderi, ce se va alege parte din satul **Tomceşti** şi **Tunsăşti**, ce avem de pe moşul nostru Constantin Sâtariul din bătrânul Coţman Petre, iar pe apa Bogdănii… Aşijderi, i-am vândut, cu toţi fraţii împreună, anume Ştefăniţă Sâtariu, Vasile Sâtariu, Alexandru Sâtariu, Sâmeon Cârlan, Anghelina fata lui Constantin şi Stratina, jumătate de bătrân din satul Şărbăneşti, jumătate de bătrân din Băloşeşti şi jumătate de bătrân din **Brăneşti**, în ţinutul Putnei, pe gârla Putnei, dincoace, ce este cumpărătura moşului (bunicului) nostru Constantin Sâtariul de la Sâmion Dumnezău… Acestea le-am vândut spătarului drept 16 lei bani gata”[194].

1723, februarie 1: Vornicul de gloată Toader Bujoranul şi fiul lui Constantin vând fostului mare spătar Ion Pălade „20 de pământuri în frunte, din satul **Coroeşti**, ce este pe apa Bogdănii, în ţinutul Tutovii, cu loc de casă în selişte, cu vie în deal, cu pomăt şi din heleşteu, care moşie ne este danie de la Angheluşa, jupâneasa lui Vasile

---

193 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 173, p. 155

194 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 185, pp. 164, 165

Gâlcă vornicul, care şi lor le-a fost danie de la Zevantie, feciorul lui Toader Moloş, nepotul popii Zăgan, moşie ce ne-a fost dată nouă şi unei mănăstioare, ce avusesem mai sus (spre nord) şi, de câtăva vreme, arzând biserica şi nerămânând nici o jarişte şi fiind noi lipsiţi de multe, am vândut-o, aşa cum scriem mai sus. / Aşijderi am vândut dumisale, de la un Alexandru sin (fiu) Constantin Şoitul din **Bicani**, precum am dăruit frăţâne-meu Ion Bujoranul jumătate de bătrân de moşie din satul **Vlădeşti**, tij (la fel) pe Bogdana, mai sus, toată partea tătâne-său Constandin Şoitul. / Aşijderi am mai vândut dumisale de la Ursul sin Ion Bolii şi de la nepoata lui Nastasia, fata frăţâne-său Gligore Bole, partea din **Rădăeşti**, ce a fost vândută tij (la fel) frăţâne-meu Ion Bujoranul, ce se va alege, a frăţâne-său lui Gligori Bolii de pe Viltoteşti (**Vişteleşti**), din apa Bogdănii, dinspre soare răsare, din partea răzăşească; acestea le-am vândut dumisale drept 15 lei şi mi-a dat toţi banii deplin"[195].

1726, ianuarie 6: „Maria, jupâneasa răposatului Costachi serdarul, împreună cu fiii ei Manolachi şi Iordache, vinde părţile de moşie pe care le avea de la părinţi şi care fuseseră ale moşului (bunicului) său Neculai Buhuş, danii şi cumpărături din **Vişteleşti, Negrileşti** şi **Băloşeşti**, pe apa Bogdănii, cuscrului ei Ion Pălade fost mare spătar, primind 30 lei, până se vor măsura acele părţi cu hotarnici"[196].

---

[195] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 140, pp. 139, 140

[196] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 190, pp. 169, 170

FÂNTÂNA MARE

(aproape de Fălticeni, Suceava).

Menţionată în 1633, dar indirect, drept „fântâna de piatră” din formularea „Dumbrăviţa, ce este la Poiana Mănăstirii, mai sus de prisaca veche, unde este fântâna de piatră”, aşezarea Fântâna Mare nu beneficiază de atestări timpurii, precum satele sale Praxia, numit iniţial Blăgeşti, datorită vecinătăţii celor două cătune, şi Dumbrăviţa. Lipsa uricelor se datorează şi stăpânirii călugăreşti, care, dacă apucă un bun pământesc, nu-l mai scapă din mână nici pentru un miliard de raiuri în ceruri. Precum, de altfel, se probează şi cu povestea aşezărilor sucevene Fântâna Mare, Cotu Băii, Dumbrăviţa şi Praxia (numele vine de la ginerele lui Luca Arbure, Praxia, adică Plăieşul).

1447, august 22: Petru voievod întărește mănăstirii Neamț, printre alte sate, „și Dumbrăvița”, cu precizarea că, „în toate aceste sate mai sus-scrise şi iezere să nu se amestece întru nimic nimeni din panii noştri şi să nu ne plătească dare, nici posadă, nici iliş, nici podvoadă, nici la jold să nu plătească, nici la mori, nici la cetate să nu ne muncească; nici globnicii, nici pripăşarii, nici osluharii să nu îndrăznească să-i tulbure şi nici judecătorii să nu ia gloabă de la aceşti oameni din aceste sate, nici globnicii lor, nici pripăşarii să nu ia din aceste sate nici gloabă, nici tretină, chiar dacă între aceşti oameni va fi duşegubină, fie tâlhărie, fie orice fel de faptă, sau mare sau mică; dregătorii noştri să nu aibă dreptul să judece pe

oamenii lor şi nici să-i prade, ci numai călugării de la mănăstirea de la Neamţ, cu egumenul şi cu cine ştiu ei, să judece pe oamenii lor din aceste sate mai sus-scrise şi să facă ei cu această gloabă ce ştiu şi să nu plătească aceşti oameni nici o slujbă a noastră şi nici o muncă şi să nu ne plătească, în afară de oaste, când domnia mea va merge cu viaţa sa”[197].

1455, iunie 7: Petru Aron voievod întărește spătarului Gavril, printre alte sate, și „Blicești, pe Topoliță”, adică Blăgeşti, sat de pe moșia Plaxia, după cum o probează uricele de mai târziu[198].

1470, aprilie 1: Ștefan cel Mare întărește mănăstirii Neamț „Dumbrăvița, pe Șimuz” și toți țiganii mănăstirii, anume: fiii lui Vlad, Nanul și frații lui, Voico și Mihul și cu sălașele lor, și Andrea, fiul lui Radul, cu sălașul său, și Alexa, fiul lui Herța, cu sălașul său, și fiii lui Zavid, Oanță și frații lui, Țincă și Popuțea, cu sălașele lor, și fiii lui Lațco, Luca și fratele lui, Alexa, cu sălașele lor, și fiii lui Micula, Dinga și fratele lui, Manciul, cu sălașele lor”[199].

1599, martie 28: În faţa Divanului lui Ieremia Movilă s-au prezentat „slugile noastre, Gligorie Udrea cel bătrân, care a fost mare vatah, feciorul Nastascăi şi rudenia lui Simion Udrea, feciorul lui Gavril Udrea, ce-a fost vornic, şi iarăşi rubedeniile lor, alt Grigorie Udrea, şi frate-său Gorcea, feciori ai lui Isac Udrea, ce-a fost

---

197 ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. I, București 1975, doc. 273, pp. 387, 388

198 ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 47, p. 66

199 ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 163, p. 242

medelnicer, toţi nepoţi lui Gavril Trotuşanu (ginerele lui Luca Arbure – n. n.), ce-a fost logofăt mare (decapitat de Petru Rareş, pentru hiclenie, la începutul celei de-a doua domnii – n. n.)… şi au vândut a lor dreaptă ocină şi moşie dintru a lor drept şi încredinţat uric şi din drese de întăritură, ce-a avut moşul (bunicul – n. n.) lor Gavril Trotuşanul… un sat anume Dumbrăviţa, cu loc de iaz şi de moară pe Şumuz de către Baia; însă Gorcea, feciorul lui Isac Udrii, ce-a fost medelnicer, a vândut şi partea fratelui său, a lui Pătraşco, pentru că a schimbat cu dânsul cu nişte vii, ce sunt în dealul Porcului; acel sat l-au vândut ei cinstitului şi credinciosului boierului nostru, dumisale lui Nestor Ureache, vel vornic, drept şase sute de taleri de argint”[200].

1616, iulie 26: „Hotarul acestor două moşii a mănăstirii Secului (care este Dumbrăviţa), fiind atuncea în stăpânirea mănăstirii Secului şi a Moldoviţei, începând din apa Râşcăi, printre luncuţe şi lac şi din lac într-un ulm, ci s-au făcut bour, fiind un plop cu bour căzut; din ulm, drept peste câmp, într-o moviliţi ce este în poiană, alăture cu hotarul Râşcăi, ce se cheamă Bogoslovul. / Din moviliţă, drept în topliţă, unde se împreună cu hotarul Moldoviţei, Blăgeştii, care topliţă se cheamă Praştia şi topliţa, în jos, până unde cade drumul ce treci peste Moldova, în iastă parte, unde se împreună cu hotarul Moldoviţei, cu Răciulenii, aflatu-s-au şi bour vechi, într-un plop ce au căzut. Dar s-au pus bour într-un plop, lângă acela; din bour, drept la câmpul de afară, la drumul cel mare, în capul dâlmei, tot alături cu hotarul Răciulenilor, şi tot dâlma, peste câmp, drept la Şomuz şi loveşte gura

[200] Ghibănescu, Gh., *Surete şi Izvoade*, Volumul XX, Iaşi 1928, pp. 94, 95

Erugii, ce este pe din jos de biserica Răciulenilor, în capul Erugii de sus, într-o moviliţă; de acolo, drept peste câmp, spre Spătăreşti, într-altă moviliţă, unde este un loc şi lozia lângă moviliţă; şi dintr-acea moviliţă, în costişa ce este hotarul Răciulenilor, a Moldoviţei; iar dintr-a Moldoviţei hotar, în jos, este hotarul Dumbrăviţa şi cu partea lui Ureche vornic de Răciuleni, care este a mănăstirii Secu; şi aşa se încheie hotarul acestor două mănăstiri"[201].

1628, mai 26: Teron de Blăjești este martor la o vânzare în Spătărești[202]. În uricul din aceeași zi, el este consemnat drept „Tiron din Blăjeşti"[203].

1633, martie 11: „Io Alexandru Iliaş voievod, din mila lui Dumnezeu domn al ţării Moldovei. Iată a venit, înaintea noastră şi înaintea boierilor noştri, sluga noastră Naşcul şi a arătat, înaintea noastră, un zapis de mărturie, scriind şi mărturisind în el cum el însuşi a cumpărat de la Guţă, fiul lui Tăbuci din Bodeşti, un loc de prisacă din hotarul satului Dumbrăviţa, ce este la Poiana Mănăstirii, mai sus de prisaca veche, unde este **fântâna de piatră**. Aceea el şi-a cumpărat-o pentru treizeci zloţi, număraţi dinaintea multor oameni buni, anume: Moglan şi Drăgan Bîrzul şi Pavel Dzamă şi Hotnogul şi Sava şi Vasilie şi Gligorie şi Tunsul din Ciumăleşti şi alţi oameni buni. Pentru aceea, şi domnia mea, când am văzut acel zapis de mărturie dinaintea atâtor oameni buni, am crezut şi de la

---

[201] Crăciun, Georgeta, *Moldova în vremea Domnitorului Grigore Alexandru Ghica,* p. 182-183

[202] ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XIX, București 1969, doc. 362, p. 505

[203] ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XIX, București 1969, doc. 363, p. 507

noi încă am dat şi am întărit slugii noastre mai sus scrise, lui Naşcul, acel înainte spus loc de prisacă, ca să-i fie şi de la noi ocină şi cumpărătură, cu tot venitul. Şi altul să nu se amestece”[204].

1638, martie 27: Vasile Lupu: „Dat-am cartea domniei mele rugătorilor noştri, călugărilor de la sfânta mănăstire de la Bistriţa, spre aceea ca ei să fie tari şi puternici cu cartea domniei mele a ţinea ei şi a opri a lor dătătură, ocina din sat, din Blăgeşti, şi cu toate poienile, câte vor fi acolo, pentru căci este dreaptă ocină şi dătătură sfintei mănăstiri, Bistriței, de la răposatul Petrica, ce-a fost hatman și au și uric. Deci, Plăcsoaea și cu frate-său, cu Vasile Cârțul, şi alţi oameni ai lor trebuie să nu mai aibă acolo, pentru căci au avut şi zi înaintea Porţii domniei mele Plăcsoaea cu oamenii săi, să-şi aducă deresele, după Paşti, să stea cu călugării de faţă, înaintea Porţii domnii mele. Deci călugării, când au fost la zi, au venit şi au aşteptat o săptămână peste zi şi s-au îndreptat şi dresele încă şi-au adus, iar Plăcsoaea, cu fraţii ei şi cu ruda lor, n-au venit, ci au rămas din toată legea şi din Porta domniei mele, de aşijderea. De acum, înainte să nu se mai pârască această pâră nici odinioară, în veci, peste cartea domniei mele”[205].

1643, martie 8: Gligorie Ureche, vornicul cel mare din Țara de Jos, și nepoții lui, spătarul Neculai Ureche și Nistor Batiște împart satele rămase de la părinții lor, „Nistor Ureche, vornicul cel mare, și Mitrofana, jupâneasa dumisale... Și s-au venit pe partea lui Gligorie

[204] ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XXI, București 1971, doc. 313, p. 404

[205] ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XXIV, București 1998, doc. 295, p. 294

Ureche, vornicul, satul Dumbrăvița, pe Șomuz, cu loc de moară și de heleșteu pe Șomuz”, printre alte multe sate din Moldova[206].

1740, martie 27: „Grigore al II-lea Ghica, domnul Moldovei, judecând, după mărturia lui Şerban Cantacuzino, mare stolnic, şi Adam, fost mare sluger, pricina dintre mănăstirea Secul cu Davidel, ce se trage din neamul Mihăilescului, şi cu Deleu, călugărul, pentru a patra parte din satul Răciuleni, ce se învecinează cu satul Dumbrăviţa al mănăstirii Secul, care au arătat că trei părţi din satul Răciuleni sunt ale mănăstirii Moldoviţa, date cu uric de la Iancu voievod, iar a patra parte din satul Răciuleni, jumătate moşia lui Ureche, vornicul, după uricul lui Radu voievod din 1617 (7125), iar cealaltă jumătate a fost a Parascăi, fiica Mihăilescului, după o carte a lui Vasile voievod din 1643 (7151) şi a vândut-o lui Deleu, care a dăruit-o mănăstirii Secul, dă şi întăreşte mănăstirii Secul satul **Dumbrăviţa** şi a patra parte din satul Răciuleni, ţinutul Suceava. **Hotare**: apa Râşca, poiana Bogoslov, în topliţa Praxie, hotarul Moldoviţei, Blăgeştii, drumul ce trece peste Moldova, Drumul cel mare, biserica Răciulenilor, Spătăreşti, hotarul Dumbrăviţei, cu partea din Răciuleni a lui Ureche vornicul, a mănăstirii Secul. Credinţa domnului, a fiilor săi Scarlat şi Matei, şi a boierilor Costantin Ruset, mare vornic de Ţara de Jos, Iordache Ruset, mare vornic de Ţara de Sus, Costache Razul, hatman şi pârcălab al Sucevei, Grigore, mare postelnic, Toader Costache, mare spătar, Toader Palade, mare vistier, Aristarh, mare ban, Radul Racoviţă, mare paharnic, Manolache Costache, mare stolnic,

[206] ASȘP, *Documenta Romaniae Historica*, vol. XXVII, București 2005, doc. 42, p. 46

Grigoraş Costache, mare comis, Sandul Sturza, mare logofăt”[207].

1803: Conform Condicii liuzilor, „Fântâna mare a pitarului Neculai Calmuţchi” avea 32 liuzi, oameni străini, aduşi din Galiţia, care plăteau proprietarului moşiei, nu şi visteriei statului, 380 lei pe an. „Dumbrăviţa de gios a gramaticului Costachi Mavrichi” avea 28 liuzi şi 4 breslaşi, iar „Dumbrăviţa de sus, a pităresei Maria Pătrăşcesii”, 41 de liuzi şi 3 breslaşi, deci meseriaşi. Praxia figurează doar cu partea numită „Blăgeştii a clirosului din Bucovina”, cu 50 de liuzi[208].

1878, mai, Prefectura judeţului Suceava: „Toate autorităţile sunt rugate a lua măsuri ca să pună mâna pe tinerii **Damian Ion**, din comuna **Fântâna Mare**, şi **Florea Ion**, din comuna **Drăgăneşti**, înscrişi pe tabloul de recensământ al recrutaţiei clasei anului curent, au dispăruţi de la domiciliile lor, unde nu se ştie: signalmentele lor sunt: 1). părul castaniu, fruntea, sprâncenele castanii, ochi verzi, nasul şi gura potrivite, barba rotundă, faţa smeadă, osebite semne nu are; 2). părul negru, fruntea potrivită, sprâncenele negre, ochi negri, nasul şi gura potrivite, barba rotundă, faţa smeadă, osebite semne nu are. / No. 3.191. / 1878 Mai 13”[209].

1881: „Tabloul premianţilor de juriul concursului agricol şi industrial din judeţul Suceava, în zile de 14, 15 şi 16 octombrie 1881: **Stanislas Covalschi**, din comuna Fântâna Mare, pentru una iapă şi un mânz, medalie aurită; **Maria Grigorescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru

---

[207] DGAS, *Din tezaurul documentar sucevean*, Bucureşti 1983, Doc. 771, p. 256

[208] Codrescu, Th., *Uricarul*, Vol. VII, Iaşi 1886, p. 249

[209] *Monitorul Oficial*, No. 152, miercuri 12/24 iulie 1878, p. 4098

ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz; **Elisaveta Creţulescu**, din comuna Fântâna Mare, pentru ţesături de in şi cânepă, medalie de bronz”[210].

1894: „Fântâna Mare, comună rurală situată în centrul plasei Moldova de sus, spre sud-vest şi la 7 km de Fălticeni. Se mărginește, la nord, cu comuna Şoldănești, la vest cu comuna Baia, la sud cu comuna Bogdănești, şi la nord cu comuna Baia. Are forma unui poligon neregulat E compusă din satele **Fântâna Mare**, **Cotul Băii**, **Dumbrăviţa** şi **Praxia**, cu reşedinţa în satul de la care şi-a luat numele. Numără 379 case, în care stau 409 capi de familie sau 1.570 suflete (800 bărbaţi şi 770 femei), din care 6 izraeliţi şi 2 bulgari. Contribuabili sunt 420. Are 3 biserici, servite de 3 preoţi şi 6 cântăreţi, şi o şcoală rurală mixtă. Bugetul comunei, pe anul 1892-1893, are la venit 4.304,61 lei şi la cheltuieli 4.302,10 lei, iar al drumurilor, 965,50 lei venit şi 958,75 lei cheltuieli. În toată comuna sunt: 4 buhai, 398 boi, 317 vaci, 317 viţei, 18 cai, 1.080 oi, 34 iepe, 17 mânji, 260 gonitori, 264 gonitore, 5 strâşnici, 2 strâșnice şi 364 porci. Altitudinea comunei, deasupra mării, variază între 340-345 m. E udată de Moldova (3 km), Şomuzul Băii (3 km) şi de Pârâul Satului. Suprafaţa teritorială a comunei e de 2.162 hectare, din care 1.758 hectare cultivabile şi restul prundiş şi smârcuri neproductive. Anul acesta s-au cultivat: 179 hectare grâu, 398 hectare porumb, 38 hectare orz, 377 hectare ovăz şi 8 hectare hrişcă. Locuitori împroprietăriţi la 1864 sunt: 144 fruntaşi şi 78 pălmaşi, stăpânind 786 fălci şi 70 prăjini. În comună sunt trei moriște, aducând un venit de 6-7000 lei anual, şi 5 cârciumi. / **Fântâna Mare, satul** în care se află reşedinţa comunei cu acest nume. În centrul său sunt

[210] *Monitorul Oficial*, No. 196, 2/14 decembrie 1881, pp. 6078-6080

nişte izvoare foarte abundente, de unde îi vine şi numele. Aşezat pe şesul stâng al Moldovei, numără 109 case, populate cu 101 capi de familie sau 442 suflete, din care 223 bărbaţi şi 209 femei (6 străini). Contribuabili sunt 105. Vatra satului ocupă 18 fălci. Locuitorii nu sunt tocmai gospodari de frunte. Are o biserică, cu patronul „Sfinţii Arhangheli”, clădită din lemn, la 1832, de Alecu Drăguşanu şi restaurată de Gheorghe Ghiţescu, servită de un preot şi 2 cântăreţi şi împroprietărită cu 8 fălci. O școală rurală mixtă, cu un învăţător plătit de stat, înfiinţată în 1865, frecventată de 34 şcolari, din 175 băieţi şi 151 fete cu etatea între 7-12 ani aflători în comună. Moşia, proprietate a dlui Alexander Rod-di-Dél, are întinderea de 550 hectare cultivabile, 143 hectare prundiş şi mlaştini neproductive şi 123 hectare fânaţ. Împroprietăriţi la 1864 sunt 42 fruntaşi şi 23 pălmaşi, stăpânind 233 fălci şi 50 prăjini[211]. / **Cotul Băii, sat** pe moșia Baia, dar în comuna Fântâna Mare. E așezat spre apus de Fântâna Mare, pe șesul stâng al Moldovei. Numără 108 case, populate cu 120 capi de familie sau 505 suflete, din care 6 străini. Contribuabili sunt 121. Vatra satului ocupă o suprafață de 20 fălci. Are o biserică, cu patronul „Sfântul Nicolae”, clădită din lemn, de locuitori, la 1843, servită de 1 preot și 2 cântăreți, împroprietărită cu 8,5 fălci. Moșia e a sătenilor. În întindere de 410 hectare cultivabile, 100 hectare fânaț și restul de 46 hectare prundiș[212]. / **Dumbrăviţa, sat** pe moşia cu același nume din comuna Fântâna Mare. Se împarte în Dumbrăviţa de sus şi Dumbrăviţa de jos. Numără 135 case, populate cu

[211] Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al județului Suceava*, Iași 1894, pp. 117-119
[212] Ibidem, p. 86

144 capi de familie sau 513 suflete (254 bărbaţi şi 259 femei), din care 8 izraeliţi. Vatra satului ocupă 25 fălci. Are o biserică, cu patronul „Adormirea Maicii Domnului", zidită, la 1865, de proprietarul Gheorghe Ghiţescu, servită de un preot şi 2 cântăreţi şi împroprietărită cu 8 fălci. Școala din Fântâna Mare servește şi acestui sat. Moşia e proprietatea doamnei Maria G. Ghiţescu, cu fiii. E în întindere de 1.013 hectare, din care 798 hectare cultivabile şi 170 hectare fânaţ. Împreună cu cei din Praxia s-au împroprietărit 47 pălmaşi şi 30 codaşi cu 265 fălci 60 prăjini. Drumuri principale sunt: la Fălticeni (9.000 m) şi la Fântâna Mare (6000 m). În condica liuzilor pe 1803, citim: „Dumbrăviţa de jos a gramaticului Costache Mavrichi, cu 28 liuzi, plătind bir 396 lei pe an, şi Dumbrăviţa de sus, a pităresei Maria Pătrăscesei, cu 41 liuzi, plătind 328 lei bir anual şi fiind şi 2 liuzi de cei fără bir". Ei se ocupau cu plugăria şi făcutul draniţei. La 1826, căminarul Dumitrache Ganea, vechil spătarului Costachi Mavrichi, se judecă cu egumenul mănăstirii Râșca pentru împresurarea moşiei Dumbrăviţa, de la ţinutul Sucevei. Se aduce în cauză un hrisov de la Radu Vodă 7121 (1613) şi altul de la Grigore Ghica Vodă 7249 (1740) Mart. 27. (*Uricar*, de T. C., vol. VII, pp. 249 şi 250, şi vol. VI, p. 228.)[213]. / **Praxia, sat** pe moşia Dumbrăviţa din comuna Fântâna Mare. Numără 27 case, în care trăiesc 29 capi de familie sau 102 suflete, din care 47 bărbaţi şi 55 femei. Vatra satului ocupă 6 fălci. Biserica din Dumbrăviţa şi şcoala din Fântâna Mare servesc şi acestui sat"[214].

1897: „Inundaţiile din Suceava. De trei zile plouă neîncetat; în noaptea trecută a fost un adevărat

[213] Ibidem, p. 114

[214] Ibidem, p. 252

potop; întregul oraş era în picioare, de frica unei catastrofe, toate pivniţele sunt pline de apă, din care cauză mai multe case din mahalaua Sucevei s-au scufundat. Podul cel mare de pe Moldova, de la Mălini, care pune în comunicaţie plasa Muntelui cu restul judeţului, a fost rupt de ape, cel de la Dumbrăviţa a avut, ieri noapte, aceiaşi soartă; toate podurile de pe Bistriţa, Siret, Râşca, Şomuz nu mai există”[215].

1922: „Decizia No. 4573. Procesul-verbal încheiat în ziua de 1 octombrie 1922. Comisiunea, în majoritate, dispune: Constată că nu e cazul a se mai propune la o nouă expropriere din moşia **Fântâna Mare**, situată pe teritoriul comunei Fântâna Mare, proprietatea minorilor Elena şi Gheorghe Giurăscu. În caz când, la măsurătoarea ce se va face de direcţia cadastrului, se va constata că moşia are o suprafaţă mai mare de 300 ha teren cultivabil, se va declara expropriat terenul cultivabil ce va întrece peste suprafaţa de 300 ha, determinându-se, pe teren, în lanul numit „Dealul Curţii”, începând din partea de la răsărit, de la delimitarea locuitorilor, cuprins între şoseaua Piatra Neamţ-Fălticeni, locurile oamenilor dinspre sat şi restul proprietăţii”. / „Decizia No. 4571. Procesul-verbal încheiat în ziua de 1 octombrie 1922. Comisiunea, în unanimitate, dispune: Constată că nu e cazul a se proceda la exproprierea moşiei Balta-Rece din comuna **Fântâna Mare**, proprietatea indiviză a moştenitorilor defunctului Ion Teodosiu. Această operaţiune s-a efectuat în zilele de 1, 2 şi 5 octombrie 1922, când s-a pronunţat prezenta hotărâre, la reşedinţa judecătoriei”. / „Decizia No. 4574. Procesul-verbal încheiat în ziua de 2 octombrie 1922. Comisiunea, în unanimitate, dispune: Declară ex-

[215] *Epoca*, No. 482, Anul III, marţi 17 iunie 1897, p. 2

propriată suprafaţa de 1 ha din moşia **Fântâna Mare**, proprietatea minorilor Elena şi Gheorghe Giurescu, din lanul „Dealul Curţii”, în dreapta şoselei spre Fălticeni, la ieşirea din sat, megieşit cu Vasile Th. Iacob, şoseaua şi restul proprietăţii, în schimbul căruia proprietarii vor primi 1 ha teren din lanul „La Ceapă”, cu care este împroprietărită şcoala. Această porţiune de teren va servi pentru construcţia localului de şcoală în satul Fântâna Mare, comuna Fântâna Mare” / „Decizia No. 27. Procesul-verbal încheiat în ziua de 6 decembrie 1922. Comisiunea, în unanimitate, dispune: Declară expropriată suprafaţa de un hectar aproximativ, proprietatea Ministerului Cultelor şi Artelor, situată în vatra satului **Cotu Băii**, comuna **Fântâna Mare**, megieşit, pe părţi, cu Ion V. Ion şi Gavril Nistor, iar la capete, cu şoseaua şi Gheorghe Grigoraş, care se destină pentru construirea unui local de şcoală, în schimbul altui hectar, proprietatea Ministerului Instrucţiunii Publice, megieşit cu proprietatea Paşcanu, pe două părţi, restul terenului şcolii şi drumul”[216].

1947: „Următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 Septemvrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Cutaş Virginia**, de la Fântâna Mare, Baia, la Hânţeşti, Bereşti”[217]; „**Popa Nicolae**, de la Cotu Băii, 1a Baia băieţi; **Popa Teodorina**, de la Cotu Băii, la Baia fete; **Singurof Viorica**, de la Probota, la Cotu Băii; **Candel Paulina**, de la Dumbrăviţa-Baia, la Capul Câmpului”[218].

---

216 *Monitorul Oficial*, nr. 52 din 8 martie 1924, pp. 2623-2627
217 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9655
218 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

1948: „Membrii corpului didactic cuprinși în alăturatele tablouri, care fac parte integrantă din prezenta decizie, ale cărora raționalizări, fixări li repartizări au fost anulate cu decizia Nr. 164.743 din 1948, rămân la dispoziția ministerului, fiind obligați să ceară detașarea în posturile ce vor fi publicate vacante: **Zaharescu Maria**, Școala Fântâna Mare, Dumbrăvița, postul III; **Singurop Veronuca**, Școala Fântâna Mare, Cotul Băii, postul III; **Muceleanu Gheorghe**, Școala Fântâna Mare, Cotul Băii, postul IV; **Pop Eufrosina**, Școala Fântâna Mare, Praxia, postul I"[219].

FÂNTÂNA

(Fântâna lui Dringă, lângă Mânjina,
azi Costache Negri, Galaţi).

1633, august 30: Întărit de Moise Moghila voievod mănăstirii Galata de Sus, după o pâră a fostului vornic Stavăr „pentru satul **Fântâna** (lângă Mânjina, azi Costache Negri, Galaţi), care este pe Gerul, în ţinutul Tecuci, spunând Stavăr că acel sat este al lui, dreaptă şi veche ocină, dedină şi îl stăpânesc călugării fără ispravă. Iar părinţii monahi au spus că acel sat este al lor, danie şi miluire de la Enache postelnic, care i-a fost cumpărătură de la Stavăr fost vornic"[220].

---

219 *Monitorul Oficial*, Nr. 194, 23 august 1948, pp. 6963, 7021-7023
220 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 366, pp. 463, 464

1636, aprilie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod „sfintei noastre rugi şi mănăstiri numită Galatiia… două părţi de ocină din satul **Fântână** (Fântâna lui Dringă, comuna Costache Negri, Galaţi), care este în ţinutul Tecuciului, cumpărătura lui Enachie postelnic de la Stavăr fost pârcălab, pentru 140 taleri argint, pe care le-a dat şi miluit sfintei mănăstiri Galatiia”[221].

1643, iulie 1: Toader Chirculeţ şi nepotul lui Ştefan Chirculescul, feciorul Magdei, fata Chircăi, sora lui Toader Chirculescul din satul **Tomuzeni**, de pe Sohului, vând lui Iacomi, pârcălabul de Galaţi, şi jupânesei Dragolea, drept 40 de galbeni, partea lor „din satul Tomuzeni, din jumătate din Movila Rediului până la hotar, unde se împreună hotarele cu Tomuzeii din sus, iar din jos cu a Angheleştilor, în jos, până în matca Sohuluiului, iar în lungiş până în Lazoviţi, în zarea dealului dinspre răsărit. / Şi în tocmeală au fost Păcurar Horceag, socrul lui Ştefan, Petre bute din **Otici** (azi Galeru, comuna Horgeşti, Bacău), Chiriac fecior Hacei din **Negoiaşti** (Negoeşti, comuna Banca, Vaslui), Tudor Călarei şoltuzul de **Gălaţi** cu 12 pârgari, Pară pârcălabul de Gălaţi, Constandin Tudor, Alexei cel bătrân, Paraschiv zet (ginere) Alexa, Bârsan din **Vlăsineşti** (comuna Şendreni, Galaţi), Gafton din **Fântână** (comuna Costache Negri, Galaţi), Ionaşco şi Bejan din **Colţeşti** (comuna Matca)”[222].

1646, aprilie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Dimitrie din Galaţi, care primeşte danie de la Iane zaraf, soţia lui Lupa şi fiica lor Ilinca, „o

---

[221] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 390, pp. 446, 447

[222] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 119, p. 122

vie de la satul **Fântâna** (lângă Pechea, Galaţi)… pentru sufletul lui şi al părinţilor lui”[223].

FÂNTÂNA VEPROVA

(la obârşia Săratei, azi Ivereni, în Moldova).

„Un sat pe Crasna, unde este casa lui Vlad Dolhici… şi un loc pustiu peste Prut, anume Fântâna Veprova, deasupra Săratei… Iar hotarul acelui sat să-i fie cu toate acele vechi hotare, după cum au umblat din vechi, precum şi hotarul locului acelui pustiu” să fie cât va putea apuca să stăpânească din destul pentru un sat”[224].

FÂNTÂNA PIPIRIGULUI

(sat pe Lăpuşna, Moldova).

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraţilor Petre, Ionaşco, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi lui Stan Horjăi, şi neamului lor Frăţiman, şi surorilor lui Maricăi şi Anisiei, nepoţii Albei, şi iarăşi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui

---

[223] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 359, pp. 307, 308

[224] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 20, pp. 28, 29

Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, şi iarăşi neamului lor, Sohiicăi şi surorii ei Sora, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeştii** (azi Tinteşti, lângă Gugeşti, Vaslui) din ţinutul Fălciului, partea de mijloc, şi iarăşi o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeştii** (Pribeşti, Vaslui) din ţinutul Vasluiului, cu vaduri de mori şi cu tot venitul". / Întărit fraţilor Petre, Ionaşcu, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi Lazei, şi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, şi neamului lor, Sora şi sora ei Sofiica, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Stan Horja… satul **Horjăştii** (Horjeşti, sat pe Lăpuşna, Moldova) pe Lăpuşna, din sus de **Scorţăşti** (lângă Horjeşti, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, şi **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpuşna, Moldova), dintr-acelaşi hotar, şi alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjeşti, pe Lăpuşna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciş, şi un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjeşti, Moldova) şi prisaca cea veche a lui Horja de după **Tărnuşa** (pârâu pe Lăpuşna, Moldova), în obârşia pârâului, şi **Strâmbenii** (sat, ţinutul Lăpuşna, Moldova) pe Bujor, şi **Fântâna lui Muşat** (sat pe Lăpuşna, Moldova), cu tot venitul". / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionaşco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului şi

cu loc de prisacă pe pârâul Şleapotea, în ţinutul Tecuciului, şi din a patra parte din satul **Obârşiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte… care aceste părţi au fost cumpărătură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului”. / Ionaşcu Cehan mai cumpără şi alte părţi din Sclipoteni, de la aceeaşi Tofana şi de la Draguş monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca… apoi „şi un vad de moară şi cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogoneşti, Lăpuşna, Moldova), de la Ştefan, ginerele lui Crasnăş, şi de la Apostol, fiul lui Crasnăş, drept 25 taleri de argint”. De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului şi Ţampului, Ionaşco Cehan cumpără părţi „din satul **Măzdăşănii** (azi Măgdăşeni, lângă Avereşti, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului”[225].

FÂNTÂNA POPIŞOARA

(comuna Borogani, raionul Comrat, Moldova).

Întărit, după **17 martie 1502**, de Ştefan voievod, fraţilor Dobrotă şi Lupul, care primesc uric pentru „un loc de pustiu, la ţinutul Chigheciului, pe Pârâul Grecului, la Săliştea Tătărească, anume Fântâna Popişoara ca să-şi facă lor un sat şi să fie lor de la noi uric”[226]. Hotarul, „cât va putea fi de ajuns unui sat de douăzeci de case”.

---

[225] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 338, pp. 462, 463

[226] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 279, pp. 499, 500

FÂNTÂNA MĂCEŞUL

(Fântâna lui Maciş, între Roşu şi Cahul, raionul Cahul, Moldova).

Întărit, după **2 iulie 1502**, de Ştefan voievod, mănăstirii Putna, căreia îi dăruieşte: „o bucată de loc din **hotarul Boiştei** (comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), puţin mai jos de gura Boiştei şi vărsătura gârlii, unde iese din Talharu şi până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova)şi cu toate gârlele şi cu toate băltiuganele, cum şi satul pe Frumuşica, **unde a fost Falcin** (sat în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieş”, pe care le cumpărase, cu 100 zloţi tătăreşti, de la Muşa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe şi Nastea, şi de la nepoţii ei de soră Ignat şi Malea, toţi nepoţii Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, şi în marginea acestuia satul **Balinteşti** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova), şi din jos de Balinteşti, **selіştea Manei** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumuşiţei, cumpărate cu 500 zloţi tătăreşti de la fraţii şi nepoţii de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriţă, Toader Păcurariul, Birţcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat şi Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, şi de la fata lui Stoian, şi de la tot neamul şi sământa lor, nepoţii Cristei Negrului şi a frăţâne-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Frăcenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian şi cu moară, şi **Şcheia** (lângă

Cahul, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, şi la **Fântâna lui Maciş** (Fântâna Măceşul, între Roşu şi Cahul, raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului Cerlenul şi cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate şi până la Prut", cumpărate de Ştefan Vodă. cu 330 zloţi tătăreşti, de la fraţii Manuil Păşco şi Toader şi de la nepoata lor de soră Niaga, nepoţii logofătului Niagoiul"[227]. Hotarul, din veci.

FÂNTÂNA LUI MUŞAT

(sat pe Lăpuşna, Moldova).

1628, aprilie 10: Întărit de Miron Barnovschi voievod fraţilor Petre, Ionaşco, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi lui Stan Horjăi, şi neamului lor Frăţiman, şi surorilor lui Maricăi şi Anisiei, nepoţii Albei, şi iarăşi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Varvara, fii ai bătrânului Horja paharnic, şi iarăşi neamului lor, Sohiicăi şi surorii ei Sora, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi Tetului, care primesc uric pentru „a treia parte din satul **Titeştii** (azi Tinteşti, lângă Gugeşti, Vaslui) din ţinutul Fălciului, partea de mijloc, şi iarăşi o a treia parte, partea cea din mijloc din satul **Prebeştii** (Pribeşti, Vaslui) din ţinutul Vasluiului, cu vaduri de mori şi cu tot venitul". / Întărit

---

[227] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 282, pp. 501, 502

fraţilor Petre, Ionaşcu, Bălan şi Mărica, fiii lui Cehan bătrânul, nepoţi Lazei, şi neamului lor Gheorghe Horja şi surorii lui Vărvara, fiii lui Horja bătrânul paharnic, şi neamului lor, Sora şi sora ei Sofiica, fetele lui Gureş, şi iarăşi neamului lor Nastasiei Cărăimănesei şi surorii ei Drăguţa, fetele Antimiei, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Stan Horja… satul **Horjăştii** (Horjeşti, sat pe Lăpuşna, Moldova) pe Lăpuşna, din sus de **Scorţăşti** (lângă Horjeşti, Moldova), unde au fost casele lui Stan Horja, şi **Fântâna Pepirigului** (sat pe Lăpuşna, Moldova), dintr-acelaşi hotar, şi alt sat, în **Gura Ocoalelor** (lângă Horjeşti, pe Lăpuşna, Moldova) pe Prut, sub obrejie, unde se ridică gârlele în cruciş, şi un loc de prisacă, la **Colacul** (toponim, Horjeşti, Moldova) şi prisaca cea veche a lui Horja de după **Tărnuşa** (pârâu pe Lăpuşna, Moldova), în obârşia pârâului, şi **Strâmbenii** (sat, ţinutul Lăpuşna, Moldova) pe Bujor, şi **Fântâna lui Muşat** (sat pe Lăpuşna, Moldova), cu tot venitul". / Tot acum, Tofana, jupâneasa lui Vitolt logofăt, fata vornicului Bucium, îi vinde marelui pitar Ionaşco Cehan, drept 60 taleri de argint, „o parte de ocină din satul **Sclipotenii** (azi Slipoteni, lângă Izvorul Berheciului, Bacău), din a patra parte, a treia parte, cu vad de moară în apa Berheciului şi cu loc de prisacă pe pârâul Şleapotea, în ţinutul Tecuciului, şi din a patra parte din satul **Obârşiei Berheciului** (comuna Izvorul Berheciului, Bacău), a treia parte… care aceste părţi au fost cumpărătură lui Vitolt logofăt de la Isaiia sin Magdei, nepot Danului". / Ionaşcu Cehan mai cumpără şi alte părţi din Sclipoteni, de la aceeaşi Tofana şi de la Draguş monah, feciorul Ivului, nepot lui Luca… apoi „şi un vad de moară şi cu pietre din satul **Brătenii** (lângă Pogoneşti, Lăpuşna, Moldova), de la Ştefan, ginerele lui

Crasnăş, şi de la Apostol, fiul lui Crasnăş, drept 25 taleri de argint”. De la Gheorghie, fiul lui Zbera, nepotul Bârzului şi Ţampului, Ionaşco Cehan cumpără părţi „din satul **Măzdăşănii** (azi Măgdăşeni, lângă Avereşti, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului”[228].

FÂNTÂNA LUI VLAD

(raionul Vulcăneşti, Moldova).

Întărit, în **1503**, de Ştefan voievod, fraţilor Stan, Ion, Şerban şi Ichim, care primesc uric pentru „un loc pustiu pe Cahove, la Fântâna lui Vlad, ca să-şi facă sat”[229]. Hotarul, „cât va putea să trăiască un sat de ajuns!.

FÂNTÂNELE

(sat în Cârligătură, înglobat în Popeşti, Iaşi).

Întărit, în **12 august 1426**, de Alexandru cel Bun, lui Giurgiu Stângaci, care primeşte uric pentru „patru sate în Cârligătură, anume: Popeştii, unde este casa lui, şi Fântânele, şi Mihneştii, pe Bahlui, şi Cioltanii de la Glod şi poiana din bucovină… Iar hotarul acestor sate să fie cu

[228] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 338, pp. 462, 463

[229] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 284, p. 506

toate hotarele vechi, din toate părţile, pe unde au folosit din veac”[230].

FÂNTÂNELE

(pe Suceava, lângă Băneşti, Suceava).

Câteva moşii, cu conac boieresc în Fântânele şi Băneşti, adunau satele din unghiul Siretului şi Sucevei, ba şi Joldeştii de pe malul stâng al Siretului, într-o viitoare comună, care, până în 1868, s-a numit Băneşti, iar după aceea Fântânele. Practic, cele două sătuleţe erau lipite între ele, biserica de la Băneşti, în cimitirul căreia fusese îngropată bunica maternă a lui Eminescu, aflându-se la câteva sute de metri de primăria actualei comune Fântânele. Despre Roşcani, sat din această comună, am scris separat, aşa că povestea care urmează este cea a satelor Fântânele şi Băneşti. Plus cătunele şi părţile celor două moşii, plus un episod hazliu din tinereţea bunicului matern al lui Eminescu, Vasile Iuraşcu, un zeflemitor înnăscut, deloc pe placul celui care îl angajase, postelnicul Costache Cananău.

1654, februarie 8: „Un ispisoc de la Gheorghe Ştefan Vodă, întăritor lui Lupu Şeptilici vornic pe 3 jirebii din Hilişeni (Chilişeni – n. n.) şi pe 6 ot Băneşti, ce le-a avut danie de la Graca”[231].

---

[230] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 64, pp. 93, 94

[231] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, p. 206

1689 (7197), decembrie 20: Printre scrisorile familiei Cananău se află „O mărturie de la Aftănasă călugăr, în care mărturiseşte că, **fiind preot la Băneşti** 30 de ani (deci, din 1659), prin mâna sa a cumpărat Gheorghe Şeptilici unele părţi dintr-aceste moşii, adică din Băneşti, din Lăţicani, din Mărăşeni, din Lipăeşti, şi arată hotarul că trece peste Suceava, pe din sus de Hilişeni (Chilişeni – n. n.), şi multe adeveriri arată, cât şi pentru Unghiul Hancii, ce este peste Suceava, arată că l-a avut el (Şeptilici – n. n.) fânaţ, de vreme ce a fost şezător în Băneşti”[232].

1766: „Emigrarea muncitorilor ruteni în Moldova a început pe la 1766, urmând să fie chiar încurajaţi de agenţii boierilor moldoveni, care duceau nevoie de braţe de muncă pe numeroasele şi întinsele lor moşii. Este deci lesne de înţeles că colonii ruteni nu se aşezară numai pe pământurile Bucovinei de mai târziu, ci deopotrivă ei pătrunseră şi mai adânc în Moldova. Aşa s-a putut întâmpla că, la tragerea cordonului între Bucovina şi Moldova, mulţi fugari ruteni să rămână dincolo de cordon, în Moldova. Mai ştim încă din istoria ocupării că stabilirea definitivă a fruntariilor Bucovinei spre Moldova se făcu numai la 1776. Între anii 1774 şi 1776, pajurile împărăteşti urmară să fie de mai multe ori mutate, când încolo, când încoace, până ce se înfipseră definitiv de-a lungul hotarului de azi. La aşezarea definitivă a hotarului, pe temeiul convenţiunii de la Balamutca, rămaseră dincolo de cordon 64 sate şi 10 cătune, cu o populaţie de vreo 12.000 de suflete. Sunt satele de la frontiera Bucovinei, ca Hreaţca, Molniţa, Godineşti, Mogoşeşti, Turiatca,

[232] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, p. 204

Balileştii Ruseşti şi ai lui Ciomortan, Adâncată, **Burdujeni**, Plopeni, Salcea, Horodniceni, Mihăeşti, Rotopăneşti, Dolheşti, Onceşti, Zamostea, Dumbrăveni, Fântânele, Şerbăneşti, Honceşti, Baloşeni, ş. a. În satele acestea se adăpostiră mulţi fugari ruteni, care, după aşezarea hotarului, n-aveau nici un motiv să se mute în Bucovina, ci, din contra, pribegii adăpostiţi în Bucovina năzuiau mereu spre hotarul Moldovei şi anume mai ales din momentul în care ei urmară să fie reclamaţi de stăpânii lor din Galiţia şi de când administraţia Bucovinei se învoi să-i extrădeze. Aceasta o ştiau fugarii ruteni prea bine şi, de aceea, cei cari mai reuşeau să se furişeze peste hotar în Bucovina, grijeau să se adăpostească în satele de la hotar, pentru ca, în momentul când ar fi ameninţaţi cu extrădarea, la Galiţia şi darea din nou pe mâinile vechilor lor stăpâni, ei să poată fugi imediat, peste cordon, în Moldova. La 1779, Enzenberg raportează consiliului aulic de război din Viena că, cu prilejul călătoriei sale de-a lungul fruntariilor, de la Nistru, până la hotarul Transilvaniei, nimerise foarte mulţi fugari din Galiţia, care, înainte cu câţiva ani, se aşezaseră drept la hotar şi-şi clădeau acolo case. Se putea observa foarte bine că ei numai de teamă de a nu fi prinşi şi trimişi înapoi la Galiţia se sălăşluiau la hotar, pentru a-l putea trece la caz de nevoie"[233].

1772: Într-o scrisoare, din 1782, pitarul Iordache Cananău îi scrie, printre altele, unchiului său, fostul mare paharnic Ioniţă Cananău: „Cu multă plecăciune sărut cinstita mâna dumitale, bădiţă Ioniţă… Pentru satul **Fântânelile**, după porunca dumitale, au dat ajutor la

---

[233] Nistor, I., *Românii şi rutenii în Bucovina*, Bucureşti 1915, pp. 56, 57

lucrul morii cinzeci de cară şi cinzeci de pedestraşi, de luni, până sâmbătă seara, fiind şi eu acolo nelipsit până s-a isprăvit tot lucrul morii. Şi mă rog ca să se trimită ţidule de la priemetoriul zaherelei de la Galaţi pe grâul ce am să dau eu, şi satul, şi pochii; pentru preuţi să aibă înştiinţare câte cât este dimirlia de grâu, ca, câţi bani s-or face, să-i împlinesc şi să-i trimit dumitale. Numai mă rog cât de în grabă să se trimită ţidulele, că mare supărare tragem de la isprăvnicei. Dumnealui, spătarul Dumitrache Ghica, mi-o zis ca să scriu dumitale că este foarte paraponisât cum dumneata nu i-ai scris niciodată pentru satul Băneştii, să nu fii supărat la havalele, căci, după ce a văzut atâta lucrul la moară, singur dumnealui mi-o zis că am toată dreptatea, pentru sat, să nu fii supărat la havalele, spunându-ţi el câţi bani am dat dumitale pentru ţărani, la sferturi şi la ajutorinţa de iarnă, şi alte cheltuieli ce s-au mai făcut cu moara. Deosebit mi-o zis şi aceasta, că prin toate casele boiereşti te jăluieşti de dumnealui: bine este ca, pentru interesul satului dumitale, să-i faci o ţărmonie, să-i scrii, ca să nu supere satul la havalele; şi dumneata fără sminteală să-i scrii că acmu, la banii mezilului, au fost să dea satul Băneştii o sută patrusprezece lei, şi l-o lăsat numai cincizeci de lei, şi din banii sfertului Octovrie a mai ridicat un leu. Şi, când dumneata îi scrii dumisale, spătarului, ca să nu fie supărat satul la havaleli, atunci voi putea face şi ograda, după parola ce am dat dumisale, cucoanei Măriorei, că voi face. Cu lesnire mi-ar fi a face ori la ce ar fi porunca dumitale, dar cu vâtaful ce aveţi prea cu greu îmi este, că nu-i de nimica: atâta este bun, să cântărească icre şi măsline la tarabă. Şi după altele, îi şi beţiv. Pentru două sănii lipovineşti, ce îmi scrii, după porunca dumitale oi pune de şi le face, numai să mă

înştiinţezi cât să fie de mari. / Ca unul ce sunt a dumitale plecat fiu, Iordache Can(anó) Pit”[234].

1773: Eftimie Cananău, călugărul, îi scrie lui Ioniţă Cananău, nepotul său de văr: „iar cu ţara nemică nu te foloseşti, casele nu-ţi sunt gata, mori n-ai, moşia ţi-au împresurat-o Stămati şi Ştirbăţ, şi dinspre Ştirbăţ ţi-au hotărât spătarul Lupu Balş prea bine; de-i fi fost dumneata hotarnic sau eu, nu puteam să-ţi îndreptez moşia aşa bine. Şi a făcut şi semne, unde să pună pietrele hotare, şi dinspre Băneştii, şi dinspre Mărişeni, prea bine a îndreptat hotarele; dumneata n-ai mai pus pietrele hotară. Ştirbăţ zice că a hotărât spătarul Balş, dar pietre hotare n-a pus, nici mărturie hotarnică n-a dat; şi acel hotărât al spătarului Balş nu-i nici într-o seamă, şi el şi-a stăpâni moşia pe unde a stăpânit şi mal înainte, şi iar este gâlceavă. Numai dumneata te sileşte de e mărturie hotarnică de la spătartul Lupu, şi fă o carte domnească de hotărât la paharnicul Vasile Crupenschi şi la stolnicul Ioniţă Vărnav de la Tudora, ca să vină să hotărască Băneştii dinspre Stămati şi dinspre Ştirbăţ, că nu e pietre hotare, după cum a hotărât spătarul Balş, şi carte de hotărât, dacă îi face-o, o trimite la mine. Şi scrie paharnicului Vasile Crupenschi şi stolnicului Ioniţă Vărnav, şi îi pofteşte pe dumnealor să ia osteneală, să meargă până la Băneşti, că mai mult decât într-o zi zăbavă nu este, că dinspre Ştirbăţ n-au să hotărască, numai să pună pietre hotare dinspre Stămati, iar din drum, din butcă pot să hotărască, n-au să se ostenească necăieri. Şi dacă îi trimite dumneata carte de hotărât la mine şi răvaşe la boierii hotarnici, oi lua eu carte şi răvaşurile ce le-or scrie

[234] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 159-161

dumnealor şi oi merge la dumnealor, şi socotesc că or merge la hotărât. Şi oi sta eu şi cu bătrânii care ştiu pricinile hotărâtoare, şi socotesc că s-a îndrepta hotarul Băneştilor, că mi-au spus mie bătrânii toate pricinile hotarelor, şi dumneata nu lăsa o treabă isprăvită şi să rămână la nimică, că de la Dumnezeu ai odraslă, şi cel mai scump odor şi mai folositor feciorilor unui părinte moşia este. Şi carte de hotărât o fi să hotărască Băneştii şi din jos, că Băneştii merg în jos până în Balta Neagră; până din jos de casele Saftei o curmă, şi acolo să nu vă mai sfădiţi. / Cu aceasta sunt / a dumitale sufletesc părinte şi frate / Ieftimie Can(anó) proegumen”[235]. **Şi tot de atunci:** „Înştiinţez pe dumneata că, fiind Mărioara aice, la Băneşti, mi-a cerut ca să vă dau danie pe Priian Ţiganul şi, măcar că Priian Ţiganul acum nu este la mine, îl stăpâneşte Mitropolia, dar este drept ţigan al nostru, şi ţi-am făcut scrisoare de danie, şi ţi-am trimis-o, şi din scrisoarea de danie vei înţelege toată pricina ţiganilor. Şi scrisoarea aiasta de danie să o arăţi la Preosfinţia Sa, părintele Mitropolitul, şi noi avem toată dreptatea ca să ne dea Mitropolia ţiganii, că Ciudin şi-a scos partea lui, şi cu Divan poţi dumneata să scoţi ţiganii, dacă n-a vrea părintele Mitropolitul să ţi-i dea. Scrisorile ţiganilor Furniceşti sunt la fratele nostru, la Iordachi; dumneata scrie lui Iordachi să-ţi dea scrisorile. Că partea de ţigani, pe care o are părintele Iftimie din ţiganul Priian Furnică, mi-a dat-o mie părintele şi ei am cerut ţiganii la părintele Mitropolit, şi părintele îmi stă împotrivă, nu vrea să mi-i dea, şi eu cu Mitropolia m-oi judeca la Divan, numai scrisorile să-mi trimiţi, că, fără scrisori, nu pot să mă

[235] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 165-167

judec. Aceste le scrie lui Iordachi şi, de ţi-a da scrisorile, să nu le mai dai la nimeni. Eu socotesc că părintele Mitropolitul ţi-a da crezământ şi din scrisoarea care ţi-am dat eu de neamul ţiganilor, şi, de s-a primi părintele Mitropolitul ca să-ţi dea ţiganii, 2 sălaşe de ţigani din feciorii lui Furnică au fost la dumneata, în Băneşti, şi de acolo au fugit şi s-au dus la mănăstire, la Slatina. Dacă ţi-i învoi cu părintele Mitropolitul, să-ţi dea acele 2 sălaşe de ţigani, să-i aduci la Băneşti, şi oi chema eu un ţigan de acie la mine şi mi-a spune tot neamul lui Furnică, şi te-oi înştiinţa eu pe dumneata, şi, de îi scoate pe Priian Furnică de la Mitropolie, nici un suflet să nu dai niciunui frate. Şi fetele lui Furnică, care ţi le-am arătat în scris măritate, au feciori însuraţi şi nepoţi însuraţi, şi, până n-om lua toate sufletele la izvod, împărţeală nu s-a face. Numai dumneata cere la părintele Mitropolitul să-ţi dea acele 2 sălaşe de ţiganii, care, şi dacă îi vei aduce la Băneşti, dintr-aceia i-om afla pe toţi, până la un suflet, şi pe urmă s-a face şi împărţeală, osebit. Pentru hotărâtul Băneştilor dinspre Stămati şi pentru pusul pietrelor dinspre Ştirbăţ, şi de-i socoti să faci carte de hotărât, scrie paharnicului Vasile Crupenschi şi stolnicului Ioniţă Vărnav, ca să hotărască dinspre Stămate şi să pună pietre dinspre Ştirbăţ. Acum, fă carte şi o trimite cu omul acesta, şi scrie şi boierilor hotarnic, şi-i pofteşte să meargă să hotărască, că nu este zăbavă mai multă de o zi, cel mult două. Dinspre dumneata oi răspunde eu, osebit”[236].

1774: Conform recensământului generalului austriac Spleny pentru Ocolul Siretului, **Fântânele** avea 3

---

[236] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 167, 168

boieri, 2 popi şi 35 ţărani, **Băneşti** – 1 boier, 2 popi şi 12 ţărani, **Băluşeni** (**Stamate**) – 8 ţărani.

1775, iulie 24: În legătură cu moşia Băneştilor, a Mariei Jicnicereasa. „Facem ştire cu această carte de judecată a noastră că, arătându-ne dumnealui, medelnicerul Iordache Cananó, pentru o ţigancă, anume Catrina, ce a ţinut-o Ion Priian, ţigan, ce-i zic Furnica, care ţigan se aflǎ supt stăpânirea Mitropoliei şi, acuma, cu judecată, după dovezi din scrisori încredinţate, ce s-au găsit, s-a dat supt stăpânire căpitanului Ion Ciudin, că este acea ţigancă a dumisale medelnicerului; la care au arătat şi dovadă: întâi o însemnare de mărturisire a cestui Ion Priian, ţigan, ce este la mâna căpitanului Ion Ciudin, iscălită de stolnicul Manolache, ce-a fost ispravnic la Suceava, la anulă 1767, iulie 18, în care arată că a mărturisit singur ţiganul Ion Priian cum că ţiganca lui a fost de la Băneşti. Şi a mai arătat dumnealui medelnicerul cum că pe fraţii acestei ţigănci, ce a ţinut-o Ion Priian, îi are supt stăpânire şi astăzi, încă şi pe o fată a acelui Ion Priian şi a ţigăncii lui o are supt stăpânire, care la aceasta au mărturisit şi singuri feciorii lui Ion Priian înaintea noastră, cum că cu adevărat au pe o soră a lor supt stăpânirea medelnicerului Iordache Cananó. Şi fiind şi părintele Methodi Dichiu faţă, l-am întrebată ce are să răspundă asupra acestei ţigănci, ce o trage medelnicerul supt stăpânirea dumisale, şi Sfinţia Sa a arătat că nu ştie ce să răspundă, nici vreo dovadă încredinţată n-a arătat asupra ţigăncii. Şi, cunoscându-se că ţiganca este dreaptă a dumisale medelnicerul Cananó, după dovezile ce a arătat, i s-a dat supt stăpânire, cu tot neamul ei, ce s-a face partea ei. Însă, pentru ca să nu se lungească mai mult pricina aceasta, de va fi mai având Sfinţia Sa, părintele Mitropolitul, niscaiva dovezi

din scrisori asupra acestei ţigănci şi împotriva dovezilor medelnicerului, s-a socotit şi, de astăzi, iulie 4, s-a pusă vadè o lună de zile, ca să le scoată şi să se cerceteze. Iar de nu va scoate dovezi ca acestea, până la sorocul arătat, atuncea se va lua ţiganca, cu partea ei de feciori, şi, după dreptate, se va da supt stăpânirea dumisale medelnicerul Iordache Cananó. Şi, trecând sorocul ce este arătat mai sus, de va şi scoate Mitropolia niscaiva scrisori asupra ţigăncii acesteia, nu se vor ţine în seamă. După cum s-a socotit că este cu cale şi cu dreptate, s-a dat această carte de judecată la mâna dumisale, medelnicerului. / 1775, iulie 24. / Nani, ispravnic"[237].

1779, iulie 23: „Un răvaş al lui Ilie Crăstea şătrar, ispravnic de Suceava, din vremea ce au cuprins Bucovina armiile chezariceşti, prin care adevereşte că, având dumneaei jicniceroaia Maria o bucată de loc în ţisăreasca Bucovină, o poiană ce se numeşte Hancea, care poiană, învoindu-se cu Rucsanda Ştirbeţoaie din Hilişeni (Chilişeni – n. n.), au făcut schimb, să cosească Ştirbeţoaia Hancea şi dumneaei jicniceroaia alt loc, în partea Moldovei, deci volnică fiind dumneaei jicnicereasa cu a dumneaei dreaptă moşie, are volnicie Rucsanda Ştirbeţoaia să cosească poiana Hancea şi alţii să nu se amestece"[238].

1797: Revenind de la un pelerinaj la Suceava, jitnicereasa Maria Cananău „îşi încheiase zilele" la Bă-

---

237 Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 177, 178

238 Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, p. 204

nești, unde a și fost înmormântată, lăsând lui Ioniță această moșie[239].

1806: „Izvod de țiganii ce se află supt stăpânirea dumisale, păhărnicesei Saftei Cananău ot Fântânele”[240].

1807, iunie 1: „Sama de banii ce are a lua dumnealui paharnicul Enăcaci Milo de la dumnealui spătarul Ioan Cananó, pentru parte din moșie ot Fântânele, ținutul Sucevii”[241]. Dar Ioan Cananău nu mai apucă anul 1808, săvârșindu-se.

1808, aprilie 23: „Socoteala cu dumnealui pitarul Iordachi, pe banii sfertului întâi ce are să dea pentru venitul moșiei Bănești, pe anul ce se începe acum”[242].

1817, martie 11. În „răspunsurile mele împotriva jalobei mătuși-mi Maria Cananó și a fiilor dumisale”, spătarul Ioan Cananău precizează că „dumneaei știe că răposatul a rămas clironom în casă a așezării dumisale Băneștii, cu cele de primprejur, moșie întreagă: cu pădure și cu părți alăturate, și cu toate acareturile de pe dânsa, împreună cu moșia Hancii și părțile de primprejur”[243].

1818, mai 25: „În legătură cu averea și procesele lui sunt aceste acte (într-unul, din Suceava, 25 Mai 1822, i se zice „dumnealui Costachi Cananò Spătaru este drept fiu a răposatului Spătar Ion Canano și clironom, cu fratele

---

[239] Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 174

[240] Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 186

[241] Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 188

[242] Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, pp. 188, 189

[243] Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911, p. 192

dumisale, a averii părinteşti”): / „I. Fiindcă, după tocmeala ce am săvârşit prin contract, la 1818, Aprilie 23, cu dumnealui Costache Cananou Spătarul pentru venitul moşiilor ce am cumpărat de la dumisale, adică **Fântânelele** şi **Roşcani**, cu toate cotunurile, într-acest chip după cum prin alăturatele ponturi ce se arată. Adică: **A 1).** Prin acelaşi contract glăsuieşte ca să dăm pe an câte 12.000 lei, adică douăsprezece mii lei. Dară acu' au rămas ca pe aceşti doi ani, ce se încep de la anul 1819, Aprilie 23, avem a da dumisale câte 9.000 lei pe an, adică câte nouă mii lei, care bani avem a-i răspunde cu aceste vadele, adică 5.000 lei acu', la începutul anului, April 23, 1819, şi 4.000 lei la Sfântul Dimitrie, Octv. 26, şi al 3 vadè iarăşi la Apr. 23, 1820, să-i răspundem 5.000 lei, şi al 4-le vadè la Oct. 26, şi, aşa, într-aceste vadele să-i dăm tot istovul. / **A 2).** Osăbit să avem a-i da, pe an, câte 100 merţe ovăz, adică una sută, adus la hambarul dumisale, şi cu del. de 12 ocă. / **A 3).** 45 fălci iarbă pe an, care avem a le răspunde dumisale, 40 fălci fân gata şi 5 fălci iarbă în picioare, şi fân bunii, şi iarba. / **A 4).** Pe tot anul să-i dăm câte două fălci loc de arat, care are a şi le ara dumnealui. / **A 5).** La banii scutelnicilor ce-i are dumnealui pe moşiile dumisale, noi n-avem nici o trebuinţă a mai lua nici un ban, ci dumnealui, după aşezarea ce o are de la cinstita Vistierie are a-şi trage banii de la dânşii. / **A 6).** Căci, şi cu 18 oameni ce a avut ai dumisale, i-am mai dat 3 oameni, care fac 22 (sic), care sunt arătaţi prin osebit izvod, cu aceştia n-avem nici o trebuinţă noi, ci rămân ai dumisale, decât ne îndatorim a le da loc de hrană, de arătură şi fânaţ, care l-au avut şi până acu', iar nu mal mult o palmă măcar. / **A 7).** Să-i dăm şi pasările ce se arată prin contract, 50 găini, 50 pui. / **A 8).** Cu toţi ţiganii

ce-i are dumnealui în Fântânele, măcar că în contract glăsuieşte ca să nu avem trebuinţă cu 7 sălaşe de ţigani, dar de acu' să n-avem trebuinţă nici cu unu, rămânând pentru trebuinţele dumisale. Iară loc de arat şi de cosit noi să fim datori a le da; însă acele locuri ce le-au avut şi până acu', arându-şi şi cosându-şi singuri, n-avem a ne supăra. / Şi ne îndatorăm cu însuşi a noastre iscălituri, a fi întocmai următor contractului şi ponturilor alăturate. Iar când, dimpotrivă, ne vom arăta împotrivitori celui mai mic pont, atunce dumnealui volnic să fie a ne da afară din stăpâniri, şi, orice vom avea pe moşiile dumisale, toate să ni li pună supt sechestru, şi să stea până atunce când ne vom îndrepta greşeala împotrivirii şi ne vom pune la cale cu dumnealui. Deci şi dumnealui, dacă ar voi a ne aduce la oareşicare păgubire, care, socotindu-se binişor, dacă se va dovedi că acea păgubire cu dreptăţi ne-au pricinuit-o, atunce acea păgubire să ne-o răspundă dumnealui. Şi, spre mai adevărată credinţă, dovedeşte a noastre iscălituri. Cum şi 20 breslaşi ce are dumnealui, a rangul boierie, rămân ai noştri, să ne punem la cale cu dânşii, după cum ne vom socoate cu dânşii. / 1819, April 23. / (Trei iscălituri, una a lui Vasile Bahrin)"[244].

1822, mai 25: În înscrisurile procesului se zice că „dumnealui Costachi Cananó este drept fiu al răposatului spătar Ion Cananó şi clironom, cu fratele dumisale, a averii părinteşti", dar „după tocmeala ce am săvârşit prin contract, la 1818, aprilie 23, cu dumnealui Costache Cananou, spătar, pentru venitul moşiilor ce am cumpărat de la dumisale, adică Fântânele şi Roşcani, cu toate cotunurile, într-acest chip, după cum prin alăturatele pon-

---

[244] Iorga, Nicolae, *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 193-195

turi se arată"[245] – ponturi pe care le-am reprodus în povestea Roşcanilor şi, deci, nu le mai reiau, pentru că nici nu prea contează, pentru cititorii de astăzi, valoarea unor dări, pe care nu le pot aprecia la cursul zilei.

1835, decembrie 27 – postelnicul Costachi Cananó, soţiei Catinca: „Eu la Fântânele şed de nevoie şi fără mulţumirea mea, şi mai mult singur şi cu supărări, fiindcă, de o parte, mă supără fraţii dumitale, care, când ne vom întâlni, cu ajutorul Domnului, îţi voi spune toate, vrând şi luându-mă dumnealor şi în batjocură… Iar eu acum şed la Fântânele numai cu păhărniceasa Obrăjoaie şi cu un părinte de la Roman. Şi vei mai şti că florile, câte le-ai avut în oale, s-au uscat toate, din pricina lui Iordache, că le-a pus în odaia cea mare, nelăsând să facă foc, zicând că se strică, dacă va fi cald în casă, şi ele au îngheţat toate, şi s-au şi uscat toate florile din toate oalele. Şi, pe lângă altele, nici în ogradă n-au căutat de nemică, nici caută, că din cuhne au scos vreo trei care de gunoi şi de scârnăvii"[246]. În aceiaşi scrisoare, postelnicul, chinuit de boală, la Fântânele, îi cere nevestei sale să-l îndeparteze pe Vasile Iuraşcu, cel care avea să fie bunicul matern al lui Eminescu: „Pentru Vasilică Iuraşc bine ar fi să-i zici să-şi caute gazdă, pentru că el, ori în ce casă şade, trebuie să scoată vreo catigorie casei aceleia. Eu, pe cât am înţeles, mi se pare că ar fi intrigant întru interesurile noastre". Flăcău, deh, care abia peste cinci ani, în 1840, avea să se însoare.

---

[245] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, p. 201

[246] Iorga, N., *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, Bucureşti 1911, pp. 222, 223

1894: Barbarie la Băneşti. „La moşia din Băneşti, aproape de gara Vereşti, o crimă teribilă tocmai s-a comis, din ordinele baronului Kapri, proprietarul acestei moşii. Un copilaş, fiul unui biet ţăran, a îndrăznit să intre în livada învecinată curţii susnumitului baron. Doar pentru aceasta, doamna a încuiat copilaşul în hambar şi a poruncit slugilor să-i verse o găleată cu gudron în cap. Nefericitul copilaş a fost orbit de lichidul care i-a intrat în ochi. Aceasta nu a fost suficient pentru ignobila stăpână, care le-a cerut, apoi, slugilor să înmoaie copilul în smoală dizolvată, din cap, până în picioare, şi să-i dea foc. Această ultimă poruncă, după ce au fost executate cele anterioare, au fost refuzate de slugi, care nu au avut putere să-l supună pe bietul copilaş şi acestui ultim supliciu”[247]. Ştirea despre barbaria de la Băneşti, comunicată de la Bucureşti în 15 octombrie 1894, a fost vehiculată, cu stupefacţie, în toată Europa, iar în Franţa, de gazetele *Le Radical, Le Pays, Le Signal, La Lanterne* etc., dar în nici o publicaţie românească a vremii. C-aşa-i românul…

1895: „Prin deciziunile dlui director general al regiei monopolurilor Statului, cu No. 11.570, 12.097, 12.531, 12.855 si 13.247 din luna iulie 1895, s-au numit debitanţi pentru vânzarea tutunurilor, timbrelor, chibriturilor, cărţilor de joc următoarele persoane, şi anume: **Zaharia O. Negruţ**, în cătunul şi comuna Fântânele, plasa Siretul, județul Botoșani”[248].

1895: „În ziua de 2 august 1895, pe timp de ploaie, pe teritoriul comunei Fôntânele, judeţul Botoşani, trăsnetul a lovit un bou al locuitorului Gheorghe al lui

[247] *Les civilisés sauvages,* in *La Fraternité*, Cinquieme année, No. 2, Paris, le 24 octobre 1894, p. 2
[248] *Monitorul Oficial*, No. 107, 12/24 august 1895, p. 3651

Vasile Popovici, din zisa comună. Boul a rămas mort pe loc”[249].

1899: Prefectura judeţului Botoşani publică, în Monitorul Oficial, un „Tablou de tinerii din judeţul Botoşani care urmează a fi înscrişi pe tabelele de recensământ ale clasei anului 1901 şi care sunt dispăruţi de prin comunele unde s-au născut”. Din Fântânele, „dispăruţii” au fost: Rusu Toader, fiul lui Petrea şi al Irinei, Ioseb Mein, fiul lui Iosub şi al Reizei, Rusu Gheorghe, fiul lui Gheorghe şi al Mariei, Dolea Costache, fiul lui Gheorghe şi al Aniţei, A Basenei Costache, fiul lui Ion şi al Mariei, Hânţescu Costache, fiul lui Iordache şi al Catincăi, Balan Niculae, fiul lui Gheorghe şi al Mariei, Turtureanu Mandache, fiul lui Vasile şi al Saftei, A Solomei Ion, fiul lui Gheorghe şi al Mariei, Suman Ion, fiul lui Vasile şi al Magdalinei, David Copel, fiul lui David şi al Tobei, A Ciubotăriţei Gheorghe, fiul lui Dumitru şi al Zamfirei, Radiu Vasile, fiul lui Ion şi al Mariei, Cotruţă Ion, fiul lui Iordache şi al Zoiţei, Pădurariu Vasile, fiul lui Dumitru şi al Mariei, Angheluşi Vasile, fiul lui Petre şi al Elenei, Răileanu Dumitru, fiul lui Niculae şi al Dochiţei, Dobrea Dumitru, fiul Elenei, Roscănianu Vasile, fiul lui Gheorghe şi al Sultanei, Morga Constantin, fiul lui Vasile şi al Mariei, A Ivănesei Dumitru, fiul lui Vasile şi al Mariei, Seniţu Costache, fiul lui Gheorghe şi al Lisavetei, Ivănuţă Vasile, fiul lui Petrea şi al Mariei, Tudorică Gheorghe, fiul lui Iordache şi al Paraschivei, Iacob Gheorghe, fiul lui Gheorghe şi al Mariei[250].

---

[249] *Monitorul Oficial,* No. 108, 13/25 august 1895, p. 3682

[250] *Monitorul Oficial*, No. 165, Sâmbătă 23 octombrie / 4 noiembrie 1899, pp. 5649, 5650

1899: Într-o hotarnică a unui teren scos la licitaţie sunt menţionate „moşia Fôntânele, a domnului Silion”, care „se atinge cu apa Siretului”, „cotul Fôntânelelor, de pe proprietatea particulară Fôntânele”[251].

1900: „**Fântânele, comună rurală**, situată în partea de sud a plasei Siretul, judeţul Botoşani. Se întinde pe dealul Deleni, şesurile Sucevei şi Siretului şi parte pe valea şi dealurile din stânga Siretului şi se compune din satele: **Băloşeni** (**Stamatele**), **Băneşti**, **Fântânele**, **Joldeşti**, **Roşcani** şi **Slobozia** (**Buştiucul**). Teritoriul comunei, care ocupă o suprafaţă de 1.386 hectare, este mai mult şes, ocupând văile Siretului şi Sucevei. Are o suprafaţă de 4.359 hectare şi o populaţie de 927 familii sau 4.000 suflete, locuitori români şi parte ruşi românizaţi; sunt şi câteva familii de evrei, germani şi armeni. Sunt 3.903 hectare pământ de cultură. Comuna este de ajuns udată de apele Siretului, la est, şi de Suceava, la vest, de mai multe pârâiaşe şi de un mare număr de bălţi şi iazuri, parte având izvoare proprii, parte formate din vărsăturile Siretului şi care sunt foarte bogate în peşti şi raci. Numărul vitelor e de 2.073: 1.100 boi şi vaci, 209 cai şi 764 porci. Sunt 3 prisăci, care produc, pe an, 3.000 kg miere şi 300 kg ceară; 3 mori de apă. Şosele pietruite străbat comuna în toate părţile; astfel sunt: calea judeţeană Burdujeni – Slobozia – Hancea; altă ramură, care trece Siretul la Joldeşti, pe un pod umblător, făcut de judeţ. Sunt 6 biserici, deservite de 5 preoţi şi 7 cântăreţi; 4 şcoli mixte, conduse de 4 învăţători şi frecventate de 230 şcolari. Bugetul comunei are, la venituri, 8.961 lei şi, la cheltuieli, 8.933 lei. Până la 1868, comuna a purtat numele de Băneşti. În comună sunt 8 cârciumi, 15 comer-

[251] *Monitorul Oficial*, No. 174, 4/16 noiembrie 1899, p. 6028

cianţi şi 41 meseriaşi. / **Fântânele, sat**, situat pe loc şes, în centrul comunei Fântânelele, plasa Siretul, judeţul Botoşani. Are 3 sate: Fântânele, Roşcani şi Slobozia, aşezate pe o întindere de 1.929 hectare, cu o populaţie de 104 familii sau 528 suflete. Moşia de pe sat e proprietate particulară. Teritoriul ei este aproape un şes, care se întinde între Siretul şi Suceava şi care, în mare parte, este inundat în timpul revărsărilor; are multe bălţi, iazuri şi gârle. Numărul vitelor e de 284 boi şi vaci, 41 cai, 702 oi, 167 porci. Sunt 295 stupi cu albine. Pe moşie se află o pădure de 20 hectare. Este reşedinţa comunei Fântânele. Are 1 biserică, cu 1 preot şi 1 cântăreţ; 1 şcoală mixtă, cu 1 învăţător şi 39 şcolari. Se află aci: 1 cârciumă; 3 comercianţi şi 7 meseriaşi. / **Băneşti, sat**, în centrul comunei Fântânelele, plasa Siretul, judeţul Botoşani, pe şesul Siretului. Are o suprafaţă de 595 hectare şi o populaţie de 127 familii sau 405 suflete. În acest sat e o luncă de salcie şi plop la Siret; în sat e o moară de apă, la iazul Văduleţ. Are 1 biserică, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi. Numărul vitelor: 118 vite cornute, 28 cai mari şi mici, 160 oi şi 51 porci; 95 stupi. În localitate sunt 9 meseriaşi şi 3 comercianţi; 2 cârciume. / **Băluşeni-Stamate, sat**, în partea de nord a comunei Fântânelele, plasa Siretul, judeţul Botoşani, aşezat pe loc şes. Are o suprafaţă de 938 hectare şi o populaţie de 281 familii sau 1.446 suflete şi 300 contribuabili. Locuitorii sunt parte români şi parte ruşi; sunt şi câteva familii de evrei. Locuitorii se ocupă cu agricultura şi cu creşterea vitelor. Pe moşie se află o mică pădure de stejari, de 13 hectare, şi câteva lunci, păduri de răchită, la Siret. Se află şi o moară de apă, pe gârla morii; un lac, numit Plisa; şi bălţile: Alior, Iliasca şi Trestioasa, bogate în peşte. În acest sat se află o biserică, cu un preot

şi doi cântăreţi; o şcoală a comunei, cu un învăţător şi 49 şcolari. În sat se găsesc: 471 vite cornute, 50 cai mari şi mici, 1.351 oi, 8 capre, 111 porci şi 275 stupi. Se află doi comercianţi; 11 meseriaşi; o cârciumă. / **Joldeşti, sat**, în partea de est a comunei Fântânele, plasa Siretul, judeţul Botoşani, pe şesul din stânga Siretului, udat de pârâul Vorona Mare, care formează iazul Joldeşti, în sat. Moşia are o suprafaţă de 899 hectare. Satul este locuit de 180 familii sau 822 suflete. Are: 1 biserică, cu 1 preot şi 2 cântăreţi; o şcoală, condusă de 1 învăţător şi frecventată de 55 şcolari. Prin acest sat trece şoseaua ce vine, pe stânga Siretului, şi se uneşte cu şoseaua judeţeană Botoşani-Fălticeni. Vite: 197 vite mari cornute, 37 cai, 190 oi şi 44 porci. Sunt 241 stupi cu albine. În satul Joldeşti, a fost război între Ştefan cel Mare şi Petru Aron pentru domnia Moldovei, în ziua de Joia Mare, la 12 aprilie 1457, învingând Ştefan pe Aron. **Joldeşti, iaz**, în judeţul Botoşani, satul Joldeşti, comuna Fântânele, plasa Siretul, format din pârâul Vorona Mare, ce vine din Poiana Lungă; are moară de apă. **Slobozia, sat**, pe ţărmul drept al Siretului, în partea de est a comunei Fântânelele, plasa Siretul, judeţul Botoşani, pe moşia Fântânelele, cu o suprafaţă de 289 hectare şi o populaţie de 76 familii sau 319 suflete. Vite: 51 boi şi vaci, 11 cai, 55 oi şi 31 porci. Locuitorii posedă 76 stupi cu albine”[252].

1907: „Pe toată valea Siretului, din judeţul Botoşani, s-a întins distrugerea. Hancea, Băneştii, Fântânelele au avut soarta Salcei; numai Dumbrăvenii nu au suferit

---

[252] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III 1900, p. 374; volumul I, Bucureşti 1898, pp. 317, 318 şi 311; volumul IV, Bucureşti 1901, p. 114; volumul V, Bucureşti 1902, p. 439

nimic. Şi, lucru curios: se spune că în judeţul Botoşani răscoalele au avut un caracter antisemit; cu toate acestea, şi Salcea, şi Hancea, şi Fântânelele erau gospodării creştineşti şi au fost distruse, iar Dumbrăvenii, moşie arendată unor evrei, au fost cruţaţi”[253].

1941, septembrie 30: „Se publică mai jos lista Nr. 16, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Răileanu Gh. Petre**, fruntaş, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, judeţul Botoşani, mort la 5.VIII.1941; **Luca Dumitru**, sergent, ctg. 1938, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, judeţul Botoşani, mort la 14.VIII.1941; **Bălan Gheorghe**, caporal, ctg. 1934, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, judeţul Botoşani, mort la 12.VIII.1941; **Strugaru Gheorghe**, soldat, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu în comuna Fântânele, jud. Botoşani, mort la 12.VIII.1941”[254].

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educaţiei Extraşcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniştri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942… / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurnişti la formaţiunile tineretului extraşcolar, următorul personal, plătibil cu îndemnizaţia de şedinţă respectivă: **Bercea Gheorghe**, învăţător, şeful Subcentrului Nr. 1 băieţi, Fântânele; **Brânzac Aglaia**, învăţătoare, şefa Subcentrului Nr. 1 fete, Fântânele; **Huţupaş Constantin**, învăţător, şeful

---

[253] Gorovei, Artur, *Cruzimi*, Iaşi, Editura *Viaţa Românească*, 1921, pp. 235-242

[254] *Monitorul Oficial*, Anul CIX, Nr. 231, marţi 30 septembrie 1941, pp. 5805 şi urm.

Subcentrului Nr. 2 băieţi, Fântânele; **Pricop Vastia**, învăţătoare, şefa Subcentrului Nr. 2 fete, Fântânele”[255].

FÂNTÂNELE

(numit iniţial Fintirele, comuna Puieşti, Vaslui).

1439, iulie 30: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi fraţilor Oană Roşca şi Cojea Pătru, care primesc uric pentru „satele pe Tutova, anume: Călimăneştii, unde este Ion, mai sus de Laleşti, şi, mai jos, Coţmăneştii, unde a fost Coţman, şi, mai jos, Coleşăua, unde au fost Hodco şi Măciucă, şi seliştea lui Brătan, şi unde a fost moara lui Brătan să-şi facă moară, şi prisaca lui Micşin, pe Pârâul Sec, şi, mai jos, un loc să-şi adune fân, alt loc… mai sus de Lungani, **anume Fintirele** … Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac. Iar hotarul pustiilor să fie cât vor putea folosi îndestul”[256].

1443, mai 27: Fântână, unde s-a aşezat sat, întărită de Ştefan voievod lui Gherei, care primeşte uric pentru „satele anume Nena, pe Studineţ, unde este casa lui, pe din sus de Mic Jăurescu, unde a fost Clopot, şi, pe din jos de Iazăru, Bălăceştii, şi pe din jos de Bălăceştii, **o fântână, anume Prozioane (mai jos de Bălăceşti, comuna Puieşti, Vaslui), pe din sus de Ezăreanu**, să-şi aşeze

[255] *Monitorul Oficial,* Anul CX, Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942, pp. 561, 565

[256] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 199, pp. 281-283

acolo sat, şi, deasupra Cociubii, o fântână, să-şi aşeze iarăşi sat, şi, la Vatice, unde au fost Ştefan Răspop, şi, la Chengaci, unde au fost Cergăşă, şi, pe Prut, unde au fost Badea Bratişanul, şi loc de moară şi selişte… Iar hotarul tuturor acelor sate să fie cu toate hotarele lor cele vechi, pe unde au apucat din veci”[257].

1448, iulie 27: Întărit, prin „pe Tutova, Mihail Croitor”, satul Croitori fiind înglobat Fântânele, de Petru voievod lui Ion Porcu, care primeşte uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, şi Sârbi, şi Arămeşti, şi Româneşti, şi Ştiubeeşti, şi Corneşti, şi Tuleşti, şi moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, şi Cuciulăteşti, şi Bârjoveni, şi seliştea lui Manuil, şi Săcuiani, şi, **pe Tutova, Mihail Croitor**, şi la Glog, şi, pe Bâc, la Botne, Voloseni, şi la Creţul, şi la Clim, şi unde este Cruglici, şi prisaca, şi, la Mealure, unde este Oancea, şi la Jac, şi la Dragoman, şi Grozeştii lui Marco, şi la Golâmboanie, cu vadul, şi Nebureşti, şi, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părţile pârâului, şi casa lui Frâham din Tirgul de Jos”[258]. Hotarele, din veac.

1674, iunie 10: Vasile şi femeia lui Vasâlca, fata Teclăi din satul **Croitori** (pe Tutova, satul lui Mihail Croitor, inclus în Fântânile[259], Vaslui), dăruiesc logofătului Vasile Gheuca, „pentru mult bine ce ne-a făcut şi ne-a scos din multă nevoie… toată partea femeii mele Vasâlca, ce se va alege la satul **Sămzăneşti** (pe Tutova,

---

[257] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 233, pp. 327, 328

[258] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 282, pp. 402, 403

[259] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 161

lângă Croitori, inclus în Fâmtânile, Vaslui), ce este la ţinutul Tutovei”[260].

1675, martie 12: Cristea, feciorul lui Toader Coșciug din satul **Croitori**, dăruieşte logofătului Vasile Gheuca, „pentru mult bine ce ne-a făcut de aceste nevoi ce sunt pe ţară… toată partea mea de ocină şi moşie danie, câtă are tatăl meu în satul **Croitori** pe Tutova şi două săpături, din casa Cozmei, în sus”[261].

1675, aprilie 9: Vasile Rătundul din **Croitori** şi femeia lui Maria dăruiesc logofătului Vasile Gheuca, „pentru binele ce mi-a făcut… un pământ şi două săpături la satul **Sâmzăneşti**, ţinutul Tutovei, partea noastră din bătrânul Mihul şi a Mărişăştilor”[262].

FÂNTÂNELE

(lângă Tămăşeni şi Dodeşti, comuna Viişoara, Vaslui).

1626, aprilie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod diacului Vasile Corlat şi nepoţilor săi, Păcurariu, Toader, Vasile şi Apostol, fiii Irinei, toţi nepoţii Gagei, strănepoţi ai lui Pătru şi ai lui Vlaico, care primeşte uric pentru „jumătatea satului **Tămăşenii** (sat, Vaslui), care este în ţinutul Fălciului, pe râul Jigăliei, care a fost

---

[260] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 65, 66

[261] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, p. 67

[262] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 69, 70

cumpărătură a străbunicilor lor Pătru şi fratele său Vlaicul de la Toader paharnic, fratele lui Stan, şi de la Negrilă ceaşnic, din privilegiul Gorbăneştilor, pentru 60 zloţi tătă-reşti, şi satul **Fântânele** (lângă Tămăşeni, Vaslui), unde au fost casele lor, şi la **Horeştii de Sus** (selişte inclusă în Urdeşti, Vaslui) şi **Urdeşti** (selişte mai jos de Găgeşti, Vaslui), altă silişte mai jos de **Găgeşti** (sat, Vaslui) şi altă silişte la Capul Piscului, care acum se cheamă **Busteştii** (mai jos de Găgeşti, Vaslui)"[263].

1635, februarie 5: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Vasile, Păcurar, Toader şi Apostol Corlătescul, fiii Erinei, nepoţii lui Corlat cel bătrân şi strănepoţii lui Gagea, nepotul lui Pătru şi al lui Vlaicul, care primesc uric pentru „un sat, anume **Tămăşenii** (înglobat în Dodeşti, comuna Viişoara, Vaslui), pe pârâul Jigălie, care este în ţinutul Fălciului, cumpărătura străbunilor lor Pătru şi fratele lui Vlaicul de la Toader ceaşnic, fratele lui Stan, şi de la Negrilă ceaşnic, din privilegiul Gurbăneştilor, şi satul **Fântânele** (lângă Dodeşti, comuna Viişoara, Vaslui), unde au fost casele lor, şi, la deal, **Horeştii** (înglobat în Urdeşti, comuna Viişoara, Vaslui) şi **Urdeştii** (comuna Viişoara, Vaslui), o selişte la capătul Pisului, care se numeşte acum **Busteştii** (lângă Peicani, comuna Găgeşti, Vaslui), din acelaşi ţinut al Fălciului… Şi mai întărim lui Vasile Corlătescul şi cneaghinei lui Annasiia, deosebit de ceilalţi fraţi ai lui, alte părţi de ocină… pe care le-a avut socrul lui Sofron stolnicel… o parte de ocină din satul **Turbăteşti** (înglobat în Vocoteşti, comuna Voineşti, Iaşi), care este în ţinutul Cârligăturii… cumpărătură de la Ionaşco Rafeiu, fiul lui Zane şi de la Maria, nepoata

[263] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 45, pp. 62, 63

Zanei… / Şi de asemenea le întărim un loc de prisacă în pădure, în hotarul **Budeştilor** (comuna Creţeşti, Vaslui), pe Pârâul Glodului… schimb pe care l-a avut Sofron stolnicel cu popa Vasile, fiul lui Gheorghe din Budeşti, pentru o parte de ocină din Turbăteşti, a şasea parte din a cincea parte”[264].

1643, martie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului cămăraş Vasile Corlat, fraţilor lui, feciorii Irinii, şi nepoţii de fraţi, feciorii Anii, sora Irinii, toţi nepoţi Gagii, strănepoţi lui Pătru şi lui Vlaicu, care primesc uric pentru „satul **Tămăşenii** (în Dodeşti, azi Băseşti, comuna Viişoara, Vaslui), pe pârâul Jăgălia, în ţinutul Fălciului, cumpărătura moşilor lor Pătru şi Vlaicu de la Toader paharnic, fratele lui Stan, şi de la Negrilă paharnic, din dresul Gorbăneştilor, pentru 65 zloţi tătăreşti. / Satul **Fântânelile** (lângă Dodeşti, comuna Viişoara, Vaslui), unde a fost casa lor, din acelaşi ţinut şi acelaşi dres, şi saul **Hureştii la Deal** (comuna Horeşti, judeţul Chişinău, Moldova) şi iarăşi **Hurdeştii** (azi Horeşti, comuna Horeşti, judeţul Chişinău, Moldova) şi o selişte, pe din jos de **Găgeşti** (comuna Găgeşti, Vaslui), şi altă selişte la sfârşitul piscului, care se cheamă **Busteştii** (lângă Peicani, comuna Găgeşti, Vaslui), cu loc de heleşteie şi de mori. / Şi iarăşi întărim lui Vasile Corlat, fraţilor lui şi altor rubedenii, nepoţii Niacşăi, strănepoţi lui Stan Răpide… satul **Corlăteştii** (comuna Bogdăneşti, Vaslui) pe Horăiata, în ţinutul Tutovei, şi satul **Drujăştii** (Drujeşti, comuna Zorleni, Vaslui), care acum se cheamă **Steşâneştii**, întru acelaşi ţinut, şi nişte pământuri de rediu, care le-au fost stăpânit **Vlădeştii** (comuna Ivăneşti,

---

[264] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 28, pp. 27, 28

Vaslui) cu împresurare, iar după aceea Vasile Corlat le-a scos de la dânşii… / Şi o altă bucată de loc din hotarul satului Corlăteştii, care au fost ţinut-o Costache şi rudenia lui Stoica, nepotul Itului şi al lui Ioan Fiultei şi al Martei… / Şi iarăşi îi întărim lui Vasile Corlat, deosebit de alţii, nişte vii ce sunt în hotarul satului **Tămăşănii**, în ţinutul Fălciului, pe care i le-a dăruit lui moaşa (bunica) lui Iliana, fata lui Onică… / Şi iarăşi îi întărim lui Corlat şi cumnatului său Dănilă, feciorul Ilenii, nepotul lui Ion Zane, strănepot lui Fetion… a treia parte din satul **Gângureştii** (lângă oraşul Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşului, care este între Şocani şi între Mânzăşti”[265].

FÂNTÂNELE

(comuna suburbană Hămeiuşul, Bacău).

1627, aprilie 20: Catastiful satelor marelui logofăt Dumitraşco Ştefan şi ale cneaghinei sale Ziniica, fiica lui Mogâldea vornic: „Selo **Brătulenii** (sat, Iaşi), ce este în ţinutul Cârligăturii, cu heleşte şi cu mori, şi satul **Fântânele** (sat, Bacău), în ţinutul Bacăului, suntu-ne aceste două sate cumpărătură de la Candachiia, jupâneasa lui Dumitru Goei postelnicul, radi 300 de galbeni roşii, pentru că a fost luat Dumitru Goia postelnic 500 de galbeni de la Costantin Batişte ce a fost paharnic, în zilele

[265] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 64, pp. 73, 74

lui Alexandru vodă, de s-a plătit de o nevoie ce a avut către Alexandru vodă, şi pentru acei bani fost-i-a făcut drese pe nişte sate ale lor, anume **Doljeştii** (sat, Neamţ) şi **Balomireştii** (comuna Bâra, Neamţ), în ţinutul Romanului. După aceea, venit-a jupâneasa Candachiia Goiuae de ş-a întrebat cu Batişte înaintea dumisale domnul nostru. Deci legea s-a aflat să jure Batişte cum a dat acei bani. Deci Batişte a jurat. Dacă a văzut jupâneasa Goiuae că a jurat, căzut-a cu boierii de s-au rugat lui Batişte să-i mai ierte din acei bani. Deci Batişte o au iertat pe 250 galbeni. Deci ea n-a avut de unde"[266].

1632, august 28: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Dumitraşcu Solomon, care primeşte uric pentru „satul **Fântânelili** (Fântânele, comuna Hemeiuş, Bacău) şi cu vad de moară în Bistriţă, ce este în ţinutul Bacăului; care acel sat, din zilele vechi, din vremuri de demult, a fost în ocolul târgului Bacăului, ce l-a cumpărat el de la Gheorghiţă şi de la fraţii lui Grigoraş şi Vasile, feciorii răposatului Dumitraşcu Ştefan logofăt, drept 300 galbeni ungureşti… / nişte părţi de moşie din sat **Năsoeştii** (azi Cetăţuia, comuna Strugari, Bacău), ce iarăşi este în ţinutul Bacăului, ce şi l-a cumpărat el de la Ştefan, fecior lui Tetiu, şi de la Alexa, fecior Tomii, şi de la Toma, fecior Zamfirei, nepoţii lui Buzdugan, toate părţile lor din ocină, drept 55 taleri de argint. / Şi iarăşi, altă parte din Năsoeştii… ce şi l-a cumpărat el de la fraţii Gheorghe şi Ion, feciorii lui Grozav, nepoţii Vişii Drăgoaia, dintr-un bătrân a patra parte, jumătate, drept 30 zloţi bătuţi. / Şi iarăşi… o ocină dintr-acelaşi sat Năsoeşti, cu loc de eleşteu şi cu tot venitul, ce-i este lui schimb cu

---

[266] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 186, p. 245

mănăstirea Berzunţii, pentru o poiană ce se numeşte Pârjoaia… / Şi iarăşi… nişte părţi de ocină din sat de **Iadumireştii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului, ce şi l-au cumpărat de la Mărica, fata Ilenii, nepoata Petrii, drept 15 taleri bani gata număraţi. / Şi iarăşi… dintru acela sat Iadumireştii… ce şi l-au cumpărat el de la fraţii Ion şi Nastasia, drept 70 taleri… / Şi iarăşi… altă parte din Iadumireştii, ce şi l-au cumpărat el de la Ion şi Tudora, feciorii lui Toader diacon, drept un cal bun şi 30 taleri număraţi… / Şi iarăşi… altă parte de ocină din sat **Săcătura** (Secătura, azi Pădureni, comuna Mărgineni, Bacău), ce este iarăşi la ţinutul Bacăului, ce au cumpărat el de la Tiron, feciorul lui Dimitrie, drept 40 taleri bani buni. / Şi iarăşi… dintru acelaşi sat Săcătura… ce şi l-au cumpărat de la Dumitru, Vasile şi Nastasia, feciorii lui Trif, drept 40 taleri bani buni. / Şi iarăşi… din Săcătura, ce a cumpărat el de la Agafia, fata Şandrii, nepoată lui Petre biv vel armaş, drept 12 taleri număraţi. / Şi iarăşi… nişte părţi de ocină din sat **Alboteştii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului, ce şi le-a cumpărat el de la Chelsia şi Loghina, fetele Măgdălinii, nepoatele Lupii, drept 45 taleri număraţi, însă cu partea fratelui lor, a lui Constandin, fiindcă s-au tocmit cu dânsul ca să aibă el a stăpâni şi părţile lor din **Petrimăneşti** (lângă Poduri, Bacău). / Şi iarăşi îi întărim altă parte de ocină din sat **Băsăştii** (comuna Pârjol, Bacău), ce este iarăşi în ţinutul Bacăului… ce şi-a cumpărat el de la fraţii Lazăr, Petre Borza, Tănase şi Dochia, feciorii lui Ion Pravăţ, nepoţii Lucăi, drept 40 taleri număraţi”[267].

---

[267] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 184, pp. 237-240

1640, septembrie 1: Cârstina şi Safta, fetele Toşlei, nepoatele lui Bordogan, şi vara lor Docâţa, fata Martei, nepoata lui Bordogan, şi fratele ei Ursul vând lui Iusip din **Lolcani** (Luncani, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), pentru 39 zloţi, „partea lor de ocină din **Saca** (Săcătura, în Pădureni, comuna suburbană Mărgineni, Bacău), jumătate din partea lui Bordogan, ce se va alege… Şi în această tocmeală au fost Constantin şi popa Puiul din **Mărgineni** (comuna suburbană Mărgineni, Bacău), Toader şi Idnat ginerele ot **Fântânele** (comuna suburbană Hămeiuşul, Bacău), Pentelei, Ştefan ginerele Martei, Scântei, Mihăilă Talaba, Dahid Drolea din **Saca**, şi alţi oameni buni”[268].

1774, iunie 15: Satul **Fântânele**, ţinutul Bacău, ocolul Bistriţei de jos, al lui Iordache Ruset, avea, după recensământul lui Rumeanţev[269]**: Toată suma caselor**: 85. Scădere rufeturi, însă: 46: 2 preoți, 1 dascăl, 6 țigani, 4 sărace, 25 scutelnici cu cartea Divanului ai dumisale Iordache Roset, din let 1774, 8 scutenici ai lui Roset, cu cartea din let 2774, aprilie 9. Rămân birnici 39. / **Birnici:** Lupul, vornic / Vasile Palade / Costandin, crav / Vasile, pâslar / Vasile Tărcuță / Ioniță, ciobotar / Dima, ciobotar / Tănasă Tărcuță / Ștefan Duduman / Andrieș, ungurul / Toader, ciobotar / Gheorghi Căruță / Toader, ungurian / Ariton / Pinteleiu /Ștefan, pușcaș / Vasile, pușcaș / Andrieș, pușcaș /Mihaiu, pușcaș / Gheorghi, pușcaș /Mârza, plugar / Macovei, plugar / Mihaiu, ungurian / Ion, muntean / Bogdan, chelariul / Mitre, văcariul /

---

[268] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 448, pp. 443, 444

[269] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 289, 290

Gheorghe, mocan / Gligori, pușcaș / Ion, olariul / Sandul Rugină / Gavril Degeratu / Arhip, vieriul / Ion Paladi, păscar / Dumitru sin (fiu) lui Ion, păscar / Ion, morariul / Ion, muntean / Lupul, bejenar, fiul Bârsăniței / Ioniță Sârgii, pas / Miron Stan, pas / Toader Samson, pas / David Crihan ot (din) Raiu / Ștefan Ciosul, de acolo / Gheorghi Bârsănuță, de acolo / Vasile Roian, de acolo / Mitrofan, de acolo / Istrate fiul lui Mitrofan, de acolo / Ianăș Doboș din Scanei / Petre Borbole / Ion, rotar din Racila / Ion socru rotarului / Lupul zet (al) vrâncian / Neculai Prutian, slugă / Petre, mocan / Alecsandru Dobriș / Radul, mocan / Gavril al lui Ion, morar / Apostul, mocan / Gheorghe fiul lui Ciosul / Iftimi Dămian / Manoli fiul lui olar / Ion, mocan / Lazor, podar / Ion, muntean din Hămeiuș / Ion Lazor /Năstas, podar /Andreiu Căruță / Ignat Vințul / Mărian, păscar / Cozma Banu / Neculai Banu / Petre, mocanu / Dumitrașcu, vătav // **Femei sărace:** Lupa, săracă / Măria Tănăsoae / Măriuța, săracă / Frăsâna, săracă // **Rufeturi:** Anton, preot / Lupul, preot / Ursachi, dascăl / Toader Guza, țigan / Ștefan Dămian, țigan / Neculai, bucătar, țigan / Hăsan, grădinar, țigan / Bălan, țigan / Stoica, țigan.

1900: „**Fântânelele**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Bistriţa de sus, cu 5 cătune: Andrieşeşti, Hemciuși (reşedinţă), Fântânelele, Trebişul şi Secătura, situate: pe dealul Andrieșești, pe coastă (Fântânele), în valea gârlei Bistricioara (Hemciuși) şi în valea pârâului Trebişul (Trebişul și Secătura). Apele Bistricioara şi Trebișul, încărcat de pârâiaşul Cârligata, mișcă mai multe mori. Teritoriul acestei comune se învecinează, la est, cu comunele: Săucești, Schineni și Ciumaşi, de care se desparte prin râul Bistriţa; la est, cu comuna Luncani; la

sud, cu comuna Mărgineni-Munteni, și, la nord, cu comuna Gârleni. În această comună se află un izvor de apă sulfuroasă și cu fier, în pădurea de pe dealul Căpăţâna, şi altul cu apă sărată (slatină); sunt ambele în secţia Secătura. În *Chestionarul Archeologic* (1873, Academia Română) se spune că: în partea de vest a moşiei Fântânelele se află Piscul lui Stan, de unde se scotea înainte sare… În comună sunt 3 biserici, deservite de 2 preoţi şi 3 cântăreți; 1 biserică catolică, cu un preot din Liuzii Călugăra; o capelă protestantă; 11 cârciumi; o velniţă; o şcoală, întreţinută cu procentele de 5.560 lei ale donaţiunii principesei Wittgenstein, în secţia Hemeiuşi. În anul 1891, şcoala a fost frecventată de 14 copii, dintre care 1 fată. Populaţia se compune din: 451 familii sau 1.708 suflete: 1.063 români, 1 grec, 5 bulgari, 29 germani, 464 unguri și 146 izraeliţi; 1.664 sunt de protecţiune română, 10 de protecțiune austro-ungară, 29 de protecţiune germană şi 5 de protecţiune bulgară; 849 agricultori, 14 meseriaşi, 1 industriaș, 7 comercianți, 10 având profesiuni libere şi 40 servitori. Ştiu carte 152 persoane, din care 41 femei. Totalul pământurilor de cultură este de 978,12 hectare. Sunt 400 contribuabili, după recensământul din 1891. După legea rurală din 1864, s-au dat, în această comuna și în secţia Iteşti, din comuna Ciumași, la 295 locuitori, 866 fălci și 40 prăjini… Vite sunt: 120 cai, 1.159 vite mari cornute, 262 porci şi 131 oi. Stupi de albine sunt 86. / **Fântânele**, sat din comina cu același nume, situat pe coasta dealului din dreapta Bistriţei, lângă orașul Bacău. Biserica este zidită de Lascarache Cilighiul, la 1786 .şi este deservită de un preot şi de un cântăreţ. Tot aci se află castelul Princesei Lucia Schönburg-Waldenburg. De castel este alipită o

capelă protestantă. Castelul şi capela sunt înconjurate de un frumos parc, cu florile cele mai rare, croit chiar în pădure. Tot aci se află de grădini de legume şi livezi de arbori fructiferi. Populaţia se compune din: 212 români, 12 unguri, 4 evrei şi 88 ţigani, împrăștiați în 82 familii. Vite sunt: 53 cai, 94 vite mari cornute, 1.601 oi şi 54 porci. Cârciumi sunt 2. Acest sat este depărtat de 2 km de cătunul cu școală (Hemeiuşi)”[270].

FÂNTÂNELE

(lângă Hanul Conachi, Galaţi).

1628, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod hatmanului Nicoară, pârcălab al Sucevei, care primeşte urice pentru „12 pământuri din frunte, din hotar până în hotar, din satul **Ionăşăştii** (pe Siret, Galaţi), cu parte din moară şi din pod, ce este în ţinutul Tecuciului pe Siret”, cumpărătură de la Trifan sin Efrem, popa Theodor ginerele lui Iosif, Ion şi Toader Bueban, feciorii Dimii, Avram feciorul popii Albul, Stan feciorul Calciului, cu 25 ughi aur; / „a treia parte din satul **Tinpeşti** (Timpeşti, lângă Ciorăşti, Galaţi) şi din **Prăjeşti** (lângă Ciorăşti, Galaţi) două părţi, şi cu două vii dinspre răsărit, şi cu vad de moară pe pârâul Bârladului”, cumpărătură de la Pătrăşcan, feciorul Galbănului, cu 120 ughi aur; / „jumătate dintr-un bătrân din satul **Galbenii** (pe Zeletin,

---

[270] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 376-378

Vrancea) ot ţinutul Tecuciului, cu o vie şi cu pometuri, şi cu loc de prisacă şi cu loc de moară pe pârâul Zeletinul", cumpărătură de la Ursul, feciorul Neagului Lopată, drept 30 taleri; / „şi iarăşi… jumătate dintr-acelaşi sat Galbenii, cu vad de moară pe pârâul Zeletinului, şi din vatra satului şi din câmp", cumpărătură de la Ursul Vartic, de la Ion Ţară-Lungă şi de la Ionaşcu, feciorii Lupii; / „o vie din satul **Fântânelile** (lângă Hanul Conachi, Galaţi), dintr-acelaşi ţinut", cumpărătură de la Platon de acolo, drept 10 taleri bătuţi; / „a patra parte din **Ceucani** (azi Ciocani, Vaslui), ce este în ţinutul Tutovii", cumpărătură de la Zaharie de la **Ghergheşti** (în Tutova, Vaslui), drept 34 taleri bătuţi; / o „moşie din satul **Bănceni** (azi Bănceşti, Vaslui), a treia parte, cu loc de moară şi cu tot venitul, ce este în ţinutul Tutovii", cumpărătură de la Trifan sin Mânzatul din **Cirbi** (azi Sârbi, lângă Oancea, Galaţi) ot Covurlui, drept 20 taleri bătuţi; / „o parte de ocină dintru acest sat Băncenii pe pârâul Tutovii", cumpărătură de la Zatic, feciorul Zbiarăi, drept 20 taleri bătuţi; / „a treia parte dintr-un bătrân din satul **Răsipeni** (jângă Ciocani, Vaslui) ot ţinutul Bârladului, din câmp, din vatra satului şi din pădure", cumpărătură de la Necula, feciorul lui Hilohie, drept 20 taleri bătuţi; / „a patra parte din satul **Costeştii** (pe Bârlad, Vaslui), cu vad de moară pe pârâul Bârladului şi cu două vii", cumpărătură de la Sava sin Băloş, drept 30 ughi bani buni; / „o moară gata şi cu vad de moară întru acest sat Costeştii", cumpărătură de la fraţii Toader, Irina şi Drenostu, feciorii lui Colici, drept 30 ughi aur; / o „moşie din satul Fântânelile, din vatra satului şi din câmp, şi din pădure, şi cu vad de moară", cumpărătură de la Măriica, fata Toatei, nepoată lui Coman, drept 100 taleri bătuţi; / „din satul Fântânelile,

din a treia parte, partea de mijloc, cu vad de moară pe Bârlad şi cu hotarul pe amândouă părţile Bârladului şi până la Călmăţui", cumpărătură de la jupâneasa postelnicului Vrabie şi de la fetele lor Anna şi Marica, „care şi lor le-a fost cumpărătură de la Ager, feciorul Necşii, şi de la Neagul, feciorul lui David, şi de la Theodosia, fata Bratului, toţi nepoţii Şăndrescului", drept 16 ughi aur; / „Şi iarăşi… din Fântânelile, din partea de mijloc, din vad, din moară", cumpărătura de la Stana, fata Odochiiţăi, şi de la Ion, feciorul Sprincetei, nepoţi altui Stan, şi de la Iloae, drept 22 ughi aur; / „şi aşijderi… dintru acest sat, din partea din mijloc… părţile ce-au fost cumpărătură de la Gârle, feciorul Trinoae, nepot lui Drăguş, şi de la Cârste, feciorul Gârlei, şi de la Cristina Ţiganca, toţi nepoţii lui Enache, drept 12 ughi aur"; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile, din partea de mijloc şi cu parte de vad de moară… cumpărătură de la Petrea, feciorul Buloae, nepot Marinei, de la Marco Boaebanu şi de la Ruşca şi Maria, fetele lui Pătraşcu, drept 12 ughi de aur"; / „altă parte din Fântânelile, din patea de mijloc şi cu parte din vad de moară… cumpărătură de la Muşa, fata lui Negrilă, şi de la Mareş, feciorul lui Ciocan, toţi nepoţii lui Dercan, drept 12 ughi aur; / „şi iarăşi dintru acest sat, iarăşi din partea de mijloc… cumpărătura de la Stoica Câlţul şi de la feciorul ei Gânba, de la Lupul, Smoleanul şi Rişe, toţi nepoţii lui Bilţu, drept 12 ughi aur"; / „altă parte de ocină dintru acest sat, din partea de mijloc", cumpărătură de la Murgoci şi Blăjar, feciorul lui Batic, şi de la fratele lui Bratiţ, şi de la Bila, Boghiian, Negură, Cârstina, partea pe care ei o cumpăraseră de la Hadâr feciorul, drept 12 ughi de aur; / „altă parte dintru acest sat Fântânelile", cumpărătură de la Arion ot **Lieşti** (în

Covurlui, Galaţi) şi de la Vasile sin Ursul din **Tomceşti** (lângă Tudor Vladimirescu, Galaţi), care lor le-a fost cumpărătură de la Buce, feciorul lui Negrelă, drept 10 ughi aur; / „altă parte dintru acest sat, dar din partea din jos", cumpărătură de la Crâmpotă feciorul, drept 8 ughi"[271].

FÂNTÂNENI

(ţinutul Hârlău, Iaşi).

1624, octombrie 17: Zapisul de vânzare al lui Popa, feciorul lui Dăvid, şi al feciorului său Lazăr, nepotul lui Ştefan, strănepot lui Dăvid, care a „vândut o casă cu vatra satului şi cu vad de moară… cumpărătură de la Mirceanca, fata lui David, a şasea parte din Dăvidescul… vornicului Necoară şi jupânesei dumisale Todosie, drept 40 taleri", şi zapisul de vânzare al lui Tâmpa şi al femeii sale Grozava, fata lui Mareş, nepoata Simei din Fântâneni, care i-au vândut „o casă şi cu vatra satului, şi cu vad de moară, ce se va alege partea Grozavei din sat din Fântâneni", martori fiind Istratie Bolea, Dumitraşco Gheoca, fostul stolnic Crăciun, Neculei Gheormei, Băltag, toţi „din sat din Fântâneni, şi dinaintea a mulţi oameni buni"[272].

---

271 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 340, pp. 466-470

272 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 236, p. 303

FÂNTÂNENI

(lângă Hanu Conachi, Galaţi).

1627, noiembrie 19: Zapisul „şoltuzului Dumitru şi cu 12 pârgari de târg de **Tecuci**”, prin care mărturisesc cum au venit înaintea lor „Trif, feciorul lui Efrim şi alţi răzeşi ai lui, popa Toader ginerele lui Iosip, Ion Boeban fecior lui Ilie Boeban, Toader feciorul Dimei, Avram feciorul popii Albului, Stan feciorul Calcei… ş-au vândut a lor dreaptă ocină şi moşie din sat din **Ionăşeşti**, pe mal, în ţinutul Tecuciului: Trif – d2 pământuri în frunte, popa Toader – 2 pământuri, Ion Boeban – 2 pământuri, Toader Dima – 2 pământuri, Avram – 2 pământuri, şi Stan Calcea diac – 2 pământuri,, şi cu tot venitul acelor 12 pământuri, din hotarul Dumitreştilor, până în apa Siretului, şi cu părţile lor de pod şi în moară, şi în vatra satului… hatmanului Necoară… / Aşijderea Vărvara, fata lui Ion Şetraca… şi-a vândut moşia din sat din **Fântâneni**, 40 de paşi din hotar în hotar, şi cu partea ei din vatra satului şi din moară şi din tot venitul… hatmanului, drept 15 taleri bătuţi”[273].

---

[273] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 260, pp. 342, 343

FÂNTIRILE

(satul Cârniceni sau Fântirile, comuna Ţigănaşi, Iaşi).

1448, octombrie 10: Dăruit de Crâstea mănăstirii Neamţ, căreia îi închina satul Cârniceni, „pentru sufletul meu şi pentru sufletul iubitului meu fiu, Ilaşcu, şi pentru sufletul paniei noastre şi a tuturor copiilor noştri… Iar hotarul satului să fie mai sus pe pârâu, în jos, la Fântâna Dulce, de la fântână la Pobrata, pe Pobrata în jos, de la Pobrata la fântâna lui Borea”[274]. Întăritură domnească, în aceeaşi zi[275].

FĂORENI

(lângă Şcheia, Iaşi).

1634, mai 13: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Mancăşi din **Uricani** (comuna Miroslava, Iaşi), în baza zapisului de mărturie de la jupânul Toader, Hilimon, Petre şi Gheorghe Ciupag din **Găureni** (azi Văleni, comuna Ţibăneşti, Iaşi), Toader grecul din **Făoreni** (lângă Şcheia, Iaşi) şi Istrati din **Uricani**, care au

[274] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 289, p. 413
[275] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 290, pp. 414, 415

mărturisit cum a venit Alexa sin Ion Strugari din **Spineni** (pe Şacovăţ, Vaslui) şi a vândut o parte din moşia **Poiana Mănăstirii** (comuna Ţibana, Iaşi) cu loc de prisacă şi de fânaţ, şi cu vad de moară pe pârâul Şacovăţului, din partea satului **Gârbeştii** (comuna Ţibana, Iaşi)… lui Gheorghe şi femeii lui Sorca, drept 25 taleri bătuţi”[276].

FĂRÂMEŞTI

(comuna Zorleni, Vaslui).

1644, februarie 1: Anghelina şi feciorul ei Vasile, fata lui Simion Miera, feciorul Nastei, fetei lui Ion Fărâmă de **Fărâmeşti** (comuna Zorleni, Vaslui), vinde lui Scărlet de **Zorileni** (comuna Zorleni, Vaslui), drept 100 lei bătuţi, „doi bătrâni, ce-au fost partea ei de la moşul ei Fărâmă şi de la Fărâmoaie, din siliştea Fărâmeştilor, din Movila Iepei, la vale, pe drum, prin gura Iepei… în faţa lui Simion Cernea şoltuzul, cu 12 pârgari, popa Ştefan cel domnesc, Ionaşco Dinga neguţătorul, Nacul tij (la fel), Vântul tij, Ciudin tij, Neagoe ce-a fost şoltuz şi mulţi oameni buni din târg de **Bârlad**, Drăgan de **Zmiiani** (Zmieni, contopit cu Băcani, comuna Băcani, Vaslui), Bălan Hulpe şi Bolea de **Hulpăşeni** (comuna Băcani, Vaslui), Petrea de **Banca** (comuna Banca, Vaslui), şi Necoară de **Suseni** (comuna Băcani, Vaslui)”[277].

---

[276] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 125, pp. 135, 136

[277] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 243, p. 223

1644, august 16: Zapis de la Simion Gane şoltuzul, cu 12 părgari, de la popa Ştefan cel domnesc, Ionaşco Dinga neguţătorul, Nacul tij (la fel), Vântul tij, Ciudin tij, Neagoe ce-a fost şoltuz şi mulţi oameni din **târgul Bărlad**, aşijderi Drăgan, slugă domnească din **Zmiiani**, Bălan Hulpe şi Bole de **Hulpăşeni**, Petre de **Banca**, Nicoară de **Susăni**, în care mărturisesc „cum a venit Anghelina, cu feciorul ei Vasile, fata lui Simion Miera, feciorul Nastei, fetei lui Ion Fărâmă de **Fărâmeşti**, şi au vândut… doi bătrâni ce-au fost partea ei de la moşul (bunicul) ei Fărâmă şi de la Fărâmoaia din selişte Fărâmeştilor, şi vor şti oamenii: din movila Epii, la vale, pe drum, prin gura Epii şi pe câmp, până în apa Bârladului, cu vad de moară în Bârlad… jupânului Scarlet de **Zorăleni**, drept 100 lei bătuţi"[278].

FARAOANI

(comuna Faraoani, Bacău).

1615, martie 24: Dăruit de Ştefan Tomşa voievod mănăstirii Solca, ctitoria sa, după ce cumpără, „cu ai noştri drepţi bani, 1.000 de galbeni ungureşti… satul **Fărăoanii**, ce-i la ţinutul Bacăului, scos la vânzare de Dumitru Goia şi Irina, fiii Anghelinei; neamurile lor Marica, Nastasia şi Irina, fetele lui Petrea spătar, nepoţi Anghelinei; rudele lor Vasilw şi Anghelina, fiii lui Lupul,

---

[278] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iaşi 1929, p. 60

nepoţi Anghelinei; ruda lor Petrea Hadâmbul, fiul Ştefanei călugăriţei, nepot Anghelinei; neamurile lor Iacob, Toader, Nechita, Lazor şi Titiana, fiii Todosiei, fata lui Eremia cămăraşul; rudele lor Toader, Vasile, Grigore, Todosia, Anghilena şi Porfira, fiii lui Nechita aprodul, nepoţii lui Toader Miedarul, strănepoţi Petricăi; rudele lor Ionaşco, fiul lui Avraam din **Meseheneşti** şi fratţii săi Vasile, Gligore, Ştefan şi Toader, nepoţi lui Ion vistiernic, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Cozma cămăraş"[279].

1623, martie 5: Întărit de Ştefan Tomşa voievod mănăstirii Solca, care primeşte uric pentru „satul Fărăoani, ce este la ţinutul Bacăului"[280].

1635, septembrie 1: Ispisoc de întărire, dat de Vasile Lupu voievod lui Vasilie și fraților lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, și verilor lor Petriceaico mare armaș, și Avram fost vornic și Cozma, și verilor lor, fiii lui Isac, nepoții lui Ion vistiernic, și verilor lor Petre Hadâmbul și fiilor Goioaei, nepoții Solomiei, și de asemenea lui Toader Moțoc și fraților lui, fiii Todosiiei, nepoții Irimiei Pițigae, toți nepoții și strănepoții Petricăi hatman… și au împărțit între ei dreptele lor ocini și dedini, din dreptele și propriile lor drese și uric de împărțeală pe care îl au ei de la Alexandru voievod, satul **Cărbunești** (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), care este în ținutul Neamț, și **Blăgești** (comuna Blăgeşti, Bacău) și **Fărăoani** (comuna Faraoani, Bacău) și **Movileni** (lângă Hertioana-Răzeşi, comuna Traian, Bacău), care sunt în ținutul Bacău, și **Mesăhănești** (Misihăneşti, comunaRoşiori, Bacău) și satul **Rușì** (înglobat în Roşiori,

---

[279] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 272-281
[280] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 26, pp. 34-37

comuna Roşiori, Bacău), în ținutul Roman, și **Nănești** (comuna Tănăsoaia, Vrancea), de la Tecuci, și **Vlădești** (înglobat în oraşul Vaslui), pe Tutova, și **Sângerei** (comuna Sângerei, raionul Sângerei, Moldova), din ținutul Iași, și **Pleșești** (azi Zmeu, comuna Lungani, Iaşi), de la Cârligătură, și șase fălci de vie, care sunt la **Cotnari**. / Astfel, a căzut în partea lui Petriciaico şi a verilor lui, Ionașco Avram fost vornic și Cozmei, și altor veri ai lor, a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătatea de sat Farăoani și Mesăhănești, și a patra parte din satul Nănești și două fălci de vie, care sunt la Cotnari. / Și în partea lui Toader Moțoc, cu alți frați ai lui, s-a cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și satul Movileni, și jumătate de sat din Pleșăști, și cu două fălci de vie, tot de la Cotnari. / Iar în partea lui Petrea Hadâmbul şi a fiilor Goioaei, nepoții Solomiiei, s-au cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din satul Blăgești, și a patra parte din jumătate de sat Fărăoani, și jumătate din Ruși, și jumătate din Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și o falce de vie, tot la Cotnari. / Și iarăși, în partea slugii noastre Vasilie, cu frații lui, fiii lui Nechita, nepoții lui Toader, s-au cuvenit a patra parte din satul Cărbunești, și a patra parte din Blăgeşti și a patra parte din jumătatea de sat Fărăoani, și jumătate de sat Ruși, și jumătate dc sat Sângerei, și a patra parte din satul Vlădești, și cu o falce dc vie, tot la Cotnari”[281].

1637, octombrie 20: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Evloghi, episcop de Rădăuţi,

---

[281] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 228, pp. 268, 269

ca să stăpânească în pace partea ce „a cumpărat de la Toader Moţoc o bucată de loc lângă **Faraoanii** de la Cleja, cu 100 de lei galbeni”[282].

1638, noiembrie 26: Întărit de Vasile Lupu voievod „sfintei mănăstiri de la Solca, miluire din dresele de danie de la Ştefan Tomşa, voievod, satul anume **Faraoani**… cumpărătura lui Ştefan Tomşa voievod cu ai lui drepţi bani… / şi să n-aibă nici o treabă cu acel sat **nici una din fetele lui Ştefan Tomşa** vodă, dar nici la viile lor”[283].

1644, septembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Evloghie, episcop de Roman, care cumpără, cu 100 lei bătuți și un cal bun, de la Toader Moțoc și de la fiul său Ștefan „o bucată de pământ lângă **Faraoani** (comuna Faraoani, Bacău), dinspre **Clejea** (Cleja, Bacău), între ținutul Bacău și ținutul Trotuș, din uricul de cumpărătură pe care l-a avut bunicul lor Cozma fost cămăraș. / Și se începe hotarul acestei bucăți de pământ de la Fântâna Nucului, drept până la Răcăciunii Mari, și de acolo un loc de sat și loc de moară în pârâul Răcăciuni, iar de acolo până la Clejea Mare, iar de acolo până la Clejea Mică, iar de acolo până la deal, la Runcul Boghiului și la Glodul cu Sare, iar de la Glodul cu Sare până la Dealul Dracei, iar de acolo iar la Fântâna Nucului și la Lacul cu Lozii, iar de acolo la **Răcăciuni** (comuna Răcăciuni, Bacău). Atât este hotarul acestei bucăți de pământ”[284].

---

282 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 205, p. 190

283 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 141-143

284 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 436, p. 415-417

1734, iulie 10: **Hotarnica Fărăoanilor:** „Adică noi, sătenii de Faraoani, bătrânii satului, anume Benke Ianăș, Antal Ianăș, Roca Ghenghel, Giurgiu Bejan, Petrea Ciulei, Mihai Patraș, Andrieș Ștefan și cu tot satul Fărăoani făcut-am mărturia noastră la mâna egumenului de Solca și a tot soborul, precum mărturisim cu sufletele noastre cum ne-au spus și nouă părinții noștri și ne-au arătat pe unde bate hotarul mănăstirii Solcăi, unde se hotărăște cu **Clujanu** (Cleja), de unde se începe hotarul, din drumul ce trece peste pădure, spre Cleja, unde se împarte hotarul Solcăi cu al Clejanului, și apoi, în jos, pe sub pădure, pe drumul cel vechi, și se pogoară din podiș, la vale, pe drumul cel vechi, și ia în jos, pe sub deal, și lovește în pădureț, unde este și bourul în pădureț, care se vede astăzi, și din bour lovește în jos, la capul dealului, între hotare, unde au înțepat omul cel tâlhar; și de acolo trece peste pârâu, pe din jos de unde a făcut acum crâșma Clejanu, și lovește în crâșma cea veche, ce a fost de mult între hotare, între hotarul Solcăi și între hotarul lui Toderașcu de Răcăciuni, și de acolo lovește în ulm, unde este și bourul, și de acolo lovește în piatră, și din piatră lovește în Siret, și precum știm din părinții noștri, și am apucat, așa și mărturisim cu sufletele noastre; și pentru credință ne-am pus și degetele”[285].

1742, mai 23: **Hotarnica Clejei** de sus, făcută de Constantin Mărgineanu, şi care a mers la Cleja, împreună cu proprietarul Toader Moţoc, şi a strâns martori, pe Catargi cel bătrân, Vasile, Constantin, Ianăş, Mihai din **Valea Sacă**, Cazacul, sluga lui Duminică, Toma din **Galbăna**, Ianăş, Lorica, Farcaş, Patraşcu, Neştelea şi Gavril vornicel ot **Fărăoani** şi pe Ion Dolhoi ot **Paşcani**,

[285] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 221, 222

care i-au „arătat cu sufletele unde ştiu ei că este vatră de sat în hotarul Clejăi, unde au locuit răzeşii unguri; şi ei au arătat vatră de sat Fântâna Nucului, în apa Răcăciunului mare, şi au mărturisit că au locuit unguri răzeşi… / şi semnele acestei vetre de sat a Fântânii Nucului în apa Răcăciunului le-am găsit”[286].

1774, iunie 15: Satul **Faraoani**, ţinutul Bacău, ocolul Bistriţei de jos, satul mănăstirii Solca, avea, după recensământul lui Rumeanţev[287]**: Toată suma caselor**: 154. Scădere rufeturi, însă 4: 4 femei sărace. Rămân birnici 150. / **Birnici:** Giurgiu Iurca / Ianăș Demșe / Ștefan Farcaș / Martin Farcaș / Giurgiu Cotor / Mihaiu Iștoc / Petre Cotor, vornic / Ștefan Iștoc / Ianăș Cadar / Mihai Antal / Ianăș Balin / Ianăș Farcaș / Gherghel Giurca / Giurgiu Cotor / Petre Farcaș / Mihaiu Farțad / Ianăș Farcaș / Giurgiu Duma / Martin Farcaș / Antal Farcaș / Ianăș Iștoc / Mihaiu Iștoc, scutelnic al popei / Martin Iștoc / Antal Farțad / Giurgiu Farcaș / Ștefan Farcaș / Petre Danca / Petre David / Petre Roca / Ianăș Bulaiu / Ștefan Iștoc / Ianăș Cotor / Gheorghi Cotor / Antal Cotor / Giurgiu Cotor / Petre Cotor / Gheorghe Anta / Ianăș Anta / Ianăș, panțărul / Petre, panțăr / Ianăș Iștoc / Ianăș Duma / Ștefan Pătrașcu / Andrieș Bărbuță / Giurgiu Doboș / Gherghel Farcaș / Mihaiu, diacu / Martin Doboș / Giurgiu Farcăș / Ianăș, ciurar / Giurgiu Iștoc, scutelnic al popii / Giurgiu Farcăș / Ștefan Farcăș / Lupan Farcăș / Giurgiu Duma / Mihaiu Iștoc / Ianăș Farcaș / Giurgiu Doboș / Gherghel Farcăș / Mihai Duma / Niculaiu / Mihaiu Duma / Ianăș Aslău / Giurgiu Farcăș /

---

[286] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 223-225

[287] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 295, 296

Petre Farcăș / Martin Duma / Antal Aslău / Mihaiu Coș / Martin Sabău / Ianăș Ceceu / Martin Roca / Ianoș Roca / Giurgiu Ceceu / Ștefan Ceceu / Ianăș Pătrașcu / Mihaiu, ciurar / Petre, frâncu / Ianăș Roca / Mihaiu Sar / Iacob Ianăș / Martin Dedeș / Martin Roca / Oanăș Duma / Giurgiu, frâncul / Antal Pătrașcu / Ianăș Sabău / Ianăș Bejan, scutelnic al popii / Petre Dumșe / Ianăș Bulaiu / Antal Duma / Mihaiu Bulaiu / Ianăș Pătrașcu / Petre, ciurar / Ianăș Coșe / Martin Farcaș / Solomon Patrașcu / Ianăș Antal / Ianăș, ciurar / Ianăș Roca / Petre, ciurariu / Andrieș Duma / Antal Antal / Miclăuș Mati / Petre Manghereș / Iuje Manghereș / Andrieș Manghereș / Giurgiu, ciurar / Petre Pal / Antal Duma / Martin Roca / Petre Farcaș / Giurgiu Antal / Antal Cotor / Martin Bărbuță / Andreeș Cotor /Giurgiu Pătrașcu / Giurgiu Bene / Antal Patrașcu / Ianăș, tălmaciul / Antal Iștoc / Martin Peșan / Mihai Peșcan / Ștefan Roca / Ștefan Bene / Ilieș Bene / Petre Ceceu / Mihaiu Bejan / Mihaiu Borteș / Petre Sascău / Ianăș Sascău / Petre Balin / Antal, ciurar / Ianăș, ciurar / Petre, ciurar / Gherghel Dumșa / Giurgiu, ciurar / Ianăș Antal / Ianăș, ciurar / Ianăș Duma / Neculaiu Odobescu / Mihaiu Bulaiu / Toma Odobescu. // **Femei sărace:** Varvara, săracă / Iliana, vădană / Dumșuliasa, săracă / Magda, săracă.

1805, septembrie 30: Sătenii din **Fărăoani, Cleja** şi **Valea Mare**, „şezători pe moşia boierului Iordache Ruset”, reprezentaţi de Petre Cotor, vornic de **Fărăoani**, Ioannes Dobro, Antoc Bulaj, Andios Gorov, Antall Bulali, Petre Barboc, Ioannes Barboc, Georgios Cati vornic din **Cleja**, Martin Bence şi Petrus Petras, „fiind chemaţi la ispravniciui de ţinutul Bacăului… fără vreo împotrivire ne îndatorăm, cu toată supunerea şi ascul-

tarea, să avem a lucra şi a da adetul moşiei din toate, după obiceiul pământului”[288].

1900: „**Faraoani**, comună rurală, judeţul Bucău, plasa Bistriţa de jos, situată pe şesul din dreapta Siretului; cuprinde un singur sat, Faraoani. Moşia acestei comune aparținea clerului din Bucovina (*Condica Liuzilor*, 1803); iar teritoriul său este cuprins între comuna Valea Mare, la nord, şi comuna Cleja, la sud, întinzându-se, la est până la malul Siretului, care o desparte de comuna Gioseni, și, la vest, până în comuna Valea Rea (Orășa). Dimitrie Cantemir ne spune, în „*Descrierea Moldovei*”, că acest sat ţinea de ţinutul Romanului, aparţinând familiei Cantemireştilor; că avea o biserică veche de piatră şi că era locuit de vreo 200 familii, toate catolice. Are o biserică catolică, deservită de un preot; 368 case de locuit; 3 cârciumi; 5 mori de apă. Populaţiunea este de 369 familii sau 1.508 suflete, dintre care: 36 români, 1.443 unguri, 10 germani, 9 armeni, 9 izraeliți şi 1 italian; 1.099 agricultori; 1 meseriaș; 5 comercianţi; 4 având profesiuni libere; 200 muncitori și 13 servitori. Contribuabili sunt 341. După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 258 locuitori, cu 611 fălci şi 11 prăjini, în țarină. Teritoriul comunei are o întindere apoximativ de 5.500 hectare. Proprietari mari sunt: Alexandrina Casso și Andrieş Fodor… Vite sunt: 190 cai, 513 vite cornute, 686 porci, 179 capre şi 182 oi. / **Faraoani**, sat, reşedinţa comunei cu același nume, pe valea Bancea şi dintre pâraiele Valea Mare, Cleja şi pe podișul format de dealul Bitcheșul. Are o şcoală; o biserică catolică, clădită de locuitori, la 1700; 3 cârciumi. Sunt 369 familii sau 1.508 suflete, toţi unguri. Vite sunt:

[288] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 201-203

190 cai, 513 vite cornute, 686 porci, 179 capre şi 192 oi”[289].

FĂRCĂŞANI

(pe Siret, lângă Şcheia, Iaşi).

1774, iunie 26: Satul **Fărcăşanii**, al mănăstirii Trisfetitele, ţinutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[290], avea **toată suma caselor 31**. Scădere rufeturi 13: 1 monah, 5 ţigani, 7 case pustii. Rămân birnici 23. / **Birnici:** Andrei Beliboc / Andrei sin (fiu) Petre / Ianăş brat (frate) lui / Mărtin frate lui / Andrei fiul lui Mărtin / Petre Lorinţu / Gal Mărtin / Mihai, săcui / Sâmon / Andrei Bahlă / Antal Mărtin / Andrieş, butnar / Gherghel fiul lui Iacob / Antal fiul lui Andrei Beliboc / Ion Spănache / Sava, văcariu / Toader, ciobotar / Sânovi lui Martin Beliboc. // **Rufeturi:** Ion Chiper, monah / Chiriac, ţigan / Toader, brat (frate) lui, ţigan / Ion Nartia, ţigan / Ion Dobă, ţigan / Toader, ţigan. // **7 case pustii**.

1900: „**Fărcăşani**, sat în judeţul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Scheia, spre nord-est de satul Scheia și la o depărtare de 4 km de el. Are 145 familii sau 688 suflete, locuind în 180 de case. Ştiu carte 14 persoane. Sunt 128 contribuabili. Populaţia acestui sat este

---

289 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 324, 325

290 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 261

aproape toată compusă din unguri (120 familii sau 480 suflete). Are o biserică catolică de zid. Ungurii din acest sat ţin de parohia catolică Butea. Se face bâlci în ziua de 18 august, când este şi hramul bisericii catolice”[291].

*

FĂRCENI (Frăceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova).

1502, iulie 2: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Putna, căreia îi dăruieşte: „o bucată de loc din **hotarul Boiştei** (comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), puţin mai jos de gura Boiştei şi vărsătura gârlii, unde iese din Talharu şi până unde dă în iezerul **Cerlenul** (sate în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova)şi cu toate gârlele şi cu toate băltiuganele, cum şi satul pe Frumuşica, **unde a fost Falcin** (sat în comuna Roşu, raionul Cahul, Moldova), mai jos de Andrieş”, pe care le cumpărase, cu 100 zloţi tătăreşti, de la Muşa, fata Dumei Mădoia, de la feciorii ei Lupe şi Nastea, şi de la nepoţii ei de soră Ignat şi Malea, toţi nepoţii Dumei Mădoia; „un iezer peste Prut, anume iezerul Cerlenul, şi în marginea acestuia satul **Balinteşti** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova), şi din jos de Balinteşti, **seliştea Manei** (lângă Roşu, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumuşiţei, cumpărate cu 500 zloţi tătăreşti de la fraţii şi nepoţii de soră ai lui Tuduran, Vlad, Luca Joriţă, Toader Păcurariul, Birţcu, Marta, Danciul, feciorul lui Marcu, Ignat şi Ivan, Rada, fata Oanei Lărgianului, şi de la fata lui Stoian, şi de la tot neamul şi sămânţa lor, nepoţii Cristei Negrului şi a

---

[291] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 345

frăţâne-său Giurgiu; „trei sate peste Prut, pe Frumoasa, anume **Frăcenii** (Fărceni, lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) din jos de Troian şi cu moară, şi **Şcheia** (lângă Cahul, raionul Cahul, Moldova) în gura Frumoasei, şi la **Fântâna lui Maciş** (Fântâna Măceşul, între Roşu şi Cahul, raionul Cahul, Moldova), ce-i în capul cel de jos a iezerului Cerlenul şi cu toate gârlele ce sunt în dreptul acelor sate şi până la Prut", cumpărate de Ştefan Vodă. cu 330 zloţi tătăreşti, de la fraţii Manuil Păşco şi Toader şi de la nepoata lor de soră Niaga, nepoţii logofătului Niagoiul"[292]. Hotarul, din veci.

FĂRCENI

(lângă Dimăcheni, Botoşani).

1626, aprilie 30: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Dragomirna, care primeşte uric pentru „un sat ce se numeşte **Fărcenii**, în ţinutul Dorohoi, şi cu vad vechi de moară pe Jijia, şi cu tot hotarul acestui sat, care a fost dreaptă ocină şi cumpărătură a lui Isac Balica hatman, de la cneaghina lui Andreica… Domnia mea am dăruit acest sat pentru pomenirea răposatului Isac Balica hatman şi a părinţilor lui"[293].

1627, martie 16: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Dragomirna, care primeşte uric pentru

---

292 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 282, pp. 501, 502

293 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 53, pp. 71, 72

„două sate, anume Salcea din ţinutul Sucevei (judeţul Suceava)… şi satul anume **Fărcenii** din ţinutul Dorohoiului, cu vad vechi de moară pe râul Jijia şi cu tot hotarul satului, care sat Fărcenii a fost dreaptă ocină şi cumpărătură a unchiul domniei mele, Isac Balica hatman”[294].

1630, septembrie 2: Întărit de Moise Moghila voievod mănăstirii Dragomirna, care primeşte ispisoc pentru „un sat ce se numeşte **Fărceanii**, din ţinutul Dorohoiului, cu heleşteu şi cu vad de moară în apa Jijiei”[295].

FĂRCEŞTI

(pe Pârâul Negru, lângă Spineni şi Şofrăceşti, Neamţ).

1608: „Cum s-a făcut o moarte de om în satul **Şolcani**, în ţinutul Neamţului, şi pentru acea moarte de om s-au lepădat ăilalţi fraţi ai Măgdălinei, toţi, şi s-au sculat de au luat bucatele altor oameni, dintr.alt sat, ce n-au fost având ocină acolo, în Şolcani, deci câţi fraţi a avut Măgdălina, toţi s-au lepădat, să nu plătească moartea de om, ci s-au sculat de au luat patru boi ai Măgdălinei din satul **Şofrăceşti**, din ţinutul Neamţului; pentru care au avut ocină acolo, în Şolcani, şi au pierit boii toţi patru pentru acea moarte de om, şi au fost mulţi oameni buni, anume Zaharia şi Marco din **Fărceşti**, Gligorie, Toader şi

[294] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 165, pp. 206-209

[295] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 104-106

Cârstea din **Şolcani**. Deci aşa ştim noi cu sufletele noastre”[296].

FĂRCEŞTI

(pe Siret şi Trotuş, lângă Micleşti şi Şişcani, Vrancea).

1546, mai 14: Întărit de Petru (Rareş) voievod moştenitorilor lei Andrei Dolha şi ai fratelui său Micle, care primesc ispisoc de împărţeală pentru „două sate pe Siret, anune **Fărceştii** şi **Osmeleştii**, care astăzi se numesc **Micleştii** (pe Siret, fost Măleşti, Oşmeleşti, Uşmeleşti, lângă Şişcani[297], Vrancea), şi este mai sus de Şişcani şi de Martineşti pe Trotuş”[298].

---

[296] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 165, 166
[297] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 160
[298] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iaşi 1927, p. 223

FĂRLĂEŞTI

(sau Fârloeşti, sat pe Tazlău, lângă Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău).

1461, august 17: Întărit de Ştefan voievod lui Luca Pârcălăbescu, care fusese pârât Petrişor, feciorul lui Galin, şi primeşte uric pentru „Fărloeşti de pe Tazlău. Şi după ce s-au pârât, s-a sculat sluga noastră Petrişor, cu a sa bunăvoie şi s-a lăsat de acest sat şi au dat-o Lucăi. Şi dumnealui Luca i-a dat 20 galbeni lui Petrişor”[299]. Hotarul, din veci.

1565, iulie 11: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod vornicului Dinga „cumpărăturile de la unchiul lui, a treia parte din jumătate de **Fârleşti** (sau Fărlăeşti, Farloeşti, pe Tazlăul Sărat şi pe Solonţ, în **Stăneşti**[300], Bacău) şi a treia parte de unde cade prihodiştea Solonţului, şi a treia parte din poiana cu păcură, a treia parte din **Poiana Preluncilor** (la Stăneşti[301], Bacău), a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (la Stăneşti, Bacău), a treia parte din **Poiana de la Chilia** (lângă Băseşti[302], Bacău), a treia parte, de pe Tazlău, de la **Geamăna** şi a treia parte

---

[299] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 101, p. 144
[300] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 96
[301] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 198
[302] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 197

din **Frumoasa** (pe Tazlăul Mare[303], Bacău), unde este poiana Costeleva”[304].

1610, mai 20: Carte de împuternicire, dată de Constantin Moghila voievod Saftei, fata Dingoaei, şi nepoata ei Dingoaea, fata lui Grigorie, nepoata Dingoaei, „să aibă a stăpâni în două a patra parte din **Târgovişte**; dar mo moară, ce a avut Safta, să fie numai a ei, iar celălalt loc de moară să fie al nepoatei sale Dingoae, cum şi a treia parte din satul **Fărloeşti**, cu fântânile de păcură, cum şi jumătate sat din **Dingani**”[305].

1638, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Mărica, fata Saftei, şi cu Ştefan s-au tras în judecată, în faţa noastră, cu neamurile sale, cu Dingana, fata lui Gligorie, cu Solonca, femeia lui Ionaşco, cu Neculai, feciorul lui Vasile Grumaz, toţi nepoţi şi strănepoţi Dingăi hatmanului, pentru moşiile ce le-a avut moşul lor Dinga, zicând că ar fi având strâmbătate unii de către alţii. / Deci Mărica, fata Saftei, şi cu Ştefan ne-au arătat un ispisoc de la Constantin Movila voievod, scriind precum că părinţii lor toate dreptele moşiile lor, ce le-a avut Dinga hatmanul, şi le-au împărţit între dânşii. Şi în partea Saftei, maicii Măricăi şi a lui Ştefan, s-au venit satul anume **Oltenii** (sau Olteneşti, între Cuca şi Folteşti, comuna Folteşti, Galaţi), pe Prut, şi a tria parte din jumătate de sat **Fârloeşti** (înglobat în Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău), şi a patra parte din sat **Târgovişte**

---

303 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 104

304 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 67, 68

305 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 186, 187

(Târgoveţi, lângă satul Putna, comuna Boloteşti, Vrancea) şi cu mori pe Putna. Şi în partea lui Vasile Grumaz s-au venit satul **Feriianii** (Ferăiani, lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) şi jumătate de sat din **Carapuşceni** (Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) şi cu o pivniţă de piatră în târgul Iaşului. Şi în partea Irinei, fetei lui Ionaşco, şi a Soloncăi s-a venit satul **Vlăşineştii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) şi jumătate de sat din **Carapuşceni** şi cu mori, şi a treia parte din **Mirceni** (Mirceşti, comuna Boghenii Noi, raionul Ungheni, Moldova), şi a treia parte din **Cârsteşti** (azi Kerstenţi, raionul Hotin, Ucraina). Cum şi Dinganii, fetei lui Gligorie, i s-au venit satul **Dângenii** (alt nume al satului Dingani), cu iaz şi cu moară, şi jumătate de sat din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ), cu iaz şi cu moară, şi a treia parte din satul **Dinganii** (lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova). / Deci domnia mea… i-am lăsat să-şi stăpânească moşiile după cum şi le-au împărţit părinţii lor împreună"[306].

1638, iunie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Verdeş, Ştefan, Pătraşco fost agă, Gabăr, Moţei şi fătul. Toţi nepoţoo Dingăi hatmanul, s-au pârât de faţă cu Vasile Valişte şi cu Toader, rudă lui Vălişte, pentru satul **Fârloeşti** (înglobat în Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău şi pentru fântâni de păcură ce sunt pe hotarul Fârloeştilor, zicând Verdeş şi cu oamenii lui cum acel sat şi cu fântânile de păcură este a lui dreaptă ocină şi moşie, iar Vălişte şi cu oamenii lui au zis că este acel sat şi fântânile de păcură al lui; şi şi-au luat zi, ca să

[306] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 390, pp. 378, 379

aducă dresele de moşie înaintea noastră. Deci, când le-a fost ziua, Vălişte şi oamenii lui n-au venit la zi, nici şi-au adus dresele de moşie. Cum ei au avut cu Vălişte şi cu oamenii lui şi alt sat de moşie împreună, anume **Fârţiganii** (sau Firţigani, azi Fârţăneşti, comuna Fârţăneşti, Galaţi), şi-au adus şi mărturie oameni buni, de au mărturisit cum au vândut Vălişte şi cu oamenii lui satul Fârţiganii, şi părţile lui Verdeş şi ale oamenilor lui de acolo, dintr-acel sat. Şi au aşteptat o săptămână după zi ce au avut împreună şi Vălişte cu oamenii lui tot n-au venit"[307].

1715, martie 3: Zapisul lui Grigorie, fiul popii Vasile, despre moşia **Bereşti**, „Precum ştiu că aam apucat de la părinţi: Iar la Bereşti, mai mult am ştiut, că mi-a spus unchiul meu, popa Lupu, s-a fost cu Pepelea şi cu alţi răzeşi, bătrânii locului, de au hotărâz. La Bereşti au fost 3 bătrâni, Busdugan, Păstrăv şi Mândrul, iar partea Mândrească a vândut-o Pepelea mai toată; numai n-a vândut din acest bătrân ce s-a alege partea lui Gavril şi a Alexiei, că aceştia sunt toţi din Mândru. Şi acum se împarte Bereştii numai în cei 2 bătrâni, Buzdugan şi Păstrăv. Iar din Mîndrul numai ce s-a veni Gavrii și Alexiei, iar altă parte au vândut-o toată Pepelea, și stâlpită pe din jos de biserica cea veche, bătrână, și se împart **Bereștii**, din lunca Teţcanilor, în jos. dintr-o poieniță, și din capul poieniței din sus, ce a stricat-o Tazlăul, în jos, cu **Boșotenii** în jos, până din jos de biserica cea veche, bătrână, în hotar, și peste deal, și se pogoară în pârâul fânațelor și pârâul, peste deal, până în fund, la Turlui, și noi ținem partea Păstrăvască, și cu alți răzeși,

[307] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 392, p. 381

cine or fi din Păstrăv; și ținem și din Mândrul, partea Gavrii, de pe moașa (bunica) noastră Nastasia, a mamei mele, care a fost fată lui Trif, și Trif a fost fecior Anăsiei, fetei Gavrii, și Gavra a fost fecior Mândrului. / Iar din Buzdugan țin ficiorii lui Pătrașc și răzeșii lor; iar în bătrânii noștri n-au treabă; / iar la obârșia din hotarul **Nadeșei**, în sus, cât țin **Năsoeștii**, țin tustrei bătrânii Bereștilor, cu Cârligătura, cu valea Blândului și podul Blândului, și trece peste Codru, până în Slatina Sârghilor; iar la obârșie, ținem fundătura cea Păstrăvească, și o ținem numai noi, că a fost vândută de Drghe lui Beldiman, și a răscumpărat-o moșul (bunicul) Ignat, și alți frați nu i-au întors, numai Ursul Floreș, și ținem fundătura toată, până în pisc, lângă seliștea Năsoeștilor, și toată costișa în sus, până în deal, și până în pârâu, până în piscul lui Beldiman; iar piscul lui Beldiman ține 20 de prăjini, iară în sus este a noastră, până lângă fund, că în fund este puțină parte Brătilenească, și însemnată în niște copaci, și în ceea margine și în cealaltă, iar la orziște, în fundătura cea Mândrească, ținem partea Gavrii, că Gavra îi din Mândrul, și așa ținem la Berești, și la obârșie. / Iar la **Nadișa** sunt 4 bătrâni, Solomon, Stănilă, Trebeșan şi Giurgiu, iar noi ținem partea cea Solomonească, și cine s-or mai afla din Solomon; și ținem și din Trebeșan, partea Gavrii; iar din Stănilă țin ficiorii lui Chiițăș, și din Giurgiu, ficiorii lui Pătrașcu și cu răzeșii lor; iar în bătrânii noștri, ei n-au treabă, nici feciorii lui Chiţăş, nici ai lui Pătrașcu, ei n-au nici din Solomon, nici din Trebeșan. / Și pentru curături ce făceau ficiorii lui Chițăș, fiind ei trăitori la Nadișa, făceau Nadișa mai toată curături, și ziceau că-s ale lor. Și mi-am întrebat cu dânșii, la boieri mari, și i-am rămas, și mi-au făcut boierii și scrisoare la mână, cu dreaptă

judecată, de nu s-or afla și alți bătrâni să mărturisească, ei să nu se creadă, ci să fie tot locul împărțitor pe toți bătrânii. / Și așa se împarte la Nadișa. / Iar la Brătila, au ținut moșul (bunicul) Ignat, cu Leca, iar la **Negoești** și la **Orșa**, ținem partea Puiască și Solomonească, din popa Boncoș, și din popa Ioan Demul; iar la **Fârloești** și la **Moinești**, și la **Beleghet**, ținem partea Șoșască, cu al de Moței și cu cine or mai fi răzeși. Această scrisoare să se știe pe unde avem moșie și din cine ținem”[308].

FÂRŢĂGANI

(comuna Scorţeni, Bacău).

1639, iulie 29: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, lui Verdeş, Gabăr, Moţăi, Pătraşco fost agă, Ştefan şi Fătu, toţi nepoţi Dingăi hatmanul, după ce se pârâse cu Văleşte şi ai lui pentru nişte părţi din „satul **Fârţăgani** (comuna Scorţeni, Bacău)”[309].

[308] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 255-258
[309] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 192, pp. 199, 200

FÂRŢĂNEŞTI

(prin seliştea Şcheilor, a lui Radul şi a lui Radici, comuna Fârţăneşti, Galaţi).

1448, iulie 15: Întărit de Roman voievod fraţilor Cernat Ploscar şi Şteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăeşti, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloţi, amândouă părţile, şi, pe aceeaşi parte, între Motoşeşti şi între Vitezeşti, un loc de pustie să întemeieze sat, şi, mai jos de Vitezeşti, la fântână, un loc din pustie să facă sat, şi Zmulţi, pe Suholui, şi, mai jos, unde este jude Uliu, anume Mileşti, şi seliştea Dăbeştilor, şi Cernăteşti, la obârşiile Gerului, şi, mai jos, Goruneşti, şi, între Mileşti şi între Frăţileşti, un loc din pustie, şi seliştea Frăţileştilor, şi, la obârşia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, şi, în dreptul Cojoeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunoasa, de la obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţco Furul, pe Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, pe Covurlui, şi **seliştea Şcheilor**, şi, mai jos, seliştea lui Fâlfoi, **şi a lui Radul, şi a lui Radici,** unde este jude Dragoş, şi iezerul Covurluiului cu gârla, şi unde a fost Cudrea, şi, pe Prut, Făreşti, şi gârla Flămîndzilor, şi jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure, şi jumătate din şteze, şi din peşti şi din tot venitul, şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi pe aceeaşi parte a iazului să-şi facă dârstă, şi de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile

toată această vamă, şi pe apă şi pe uscat, şi **seliştea Folteştilor**, şi seliştea lui Berevoi, pe Ialan, şi fântâna lui Balea, pe Suholui, şi fântâna lui Cucu şi, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi, pe Bârlad, Blajari, şi Mereşti, şi mănăstirea la gura Bârlăjiţei, unde este Agapie, şi Lieşti, şi Gârleşti, şi Tălăbeşti, ocina lor, unde au fost Voico şi Şteful şi Micu, cu toată gârla de la Bârlad, şi Tonceşti, cu gârla, şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea lui Duma, pe Călmăţui"[310]. Hotarele, din veac.

1468, septembrie 24: Întărit de Ştefan voievod lui Şteful Cernătescul, care primeşte uric pentru „ocina lor dreaptă, satele anume: Cernăteşti, unde îi este casa, pe Corod, pe care l-a cumpărat de la Stan Pâtcău pentru şaptezeci de zloţi, şi, aproape de acesta, mai sus, satul anume Motişeştii, şi, mai sus, la obârşia Corodului, seliştea lui Tatul, şi, deasupra, poiana de la Deochiaţi, pe care le-a cumpărat de la Herman, din uricul lui Oţel, pe care l-a dat Oţel nepotului său, Herman, iar pan Herman a vândut aceste sate şi poiana pentru şaptezeci şi cinci de zloţi, şi la obârşia Bârzotei, la Fântâna Călugărului, la horodişte, şi, pe Bogdana, unde este casa lui, unde a fost Petru Delţag, şi cu moară şi cu toate hotarele sale cele vechi, şi la obârşia Smilei, o moară, unde a fost moara lui Petru Delţag, la Bucoveni, între morile lui Vulpaş şi a lui Giurgiu Pleşan şi între moara lui Şteful şi moara Pleşanului, să-şi facă pan Şteful moară, şi loc din pustie pe Smila, şi, pe Suceava, Ruşciori, şi jumătate din Răoseni, şi, pe Suceava, loc să-şi facă moară, şi, mai sus de acesta, cutul Hueţenilor, anume Unguraşii, şi, în jos pe Suceava,

[310] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 280, pp. 397-399

seliştea unde a fost tătarul Petir şi poiana, şi jumătate din iezerul Covurlui şi jumătate din gârlă, şi satul de lângă morile de la Prut, unde a fost Fara şi, pe Covurlui, **satul anume Rădiceşti** (inclus în Fârţăneşti), şi, mai sus, unde a fost satul bulgăresc, şi, la obârşia Gerului, seliştea anume Cernăteştii”[311]. Hotarul, din veac.

1638, iunie 29: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Verdeş, Ştefan, Pătraşco fost agă, Gabăr, Moţei şi fătul. Toţi nepoţoo Dingăi hatmanul, s-au pârât de faţă cu Vasile Valişte şi cu Toader, rudă lui Vălişte, pentru satul **Fârloeşti** (înglobat în Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău) şi pentru fântâni de păcură ce sunt pe hotarul Fârloeştilor, zicând Verdeş şi cu oamenii lui cum acel sat şi cu fântânile de păcură este a lui dreaptă ocină şi moşie, iar Vălişte şi cu oamenii lui au zis că este acel sat şi fântânile de păcură al lui; şi şi-au luat zi, ca să aducă dresele de moşie înaintea noastră. Deci, când le-a fost ziua, Vălişte şi oamenii lui n-au venit la zi, nici şi-au adus dresele de moşie. Cum ei au avut cu Vălişte şi cu oamenii lui şi alt sat de moşie împreună, anume **Fârţiganii** (sau Firţigani, azi Fârţăneşti, comuna Fârţăneşti, Galaţi), şi-au adus şi mărturie oameni buni, de au mărturisit cum au vândut Vălişte şi cu oamenii lui satul Fârţiganii, şi părţile lui Verdeş şi ale oamenilor lui de acolo, dintr-acel sat. Şi au aşteptat o săptămână după zi ce au avut împreună şi Vălişte cu oamenii lui tot n-au venit”[312].

1639, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vameş Conde şi feciorului său Ion, care primeşte

---

311 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. II, Bucureşti 1976, doc. 154, pp. 225, 226

312 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 392, p. 381

uric pentru „a lor dreaptă ocină şi moşie din sat din **Măstăcani** (comuna Măstăcani, Galaţi), ce este în ţinutul Covurlui, pe unde le-a hotărât şi le-a stâlpit Dondoş, hotnogul de curteni, şi Dumitru uricarul, cu oameni buni şi bătrâni, megieşi, anume: Constantin aprod ot **Pogăneşti** (comuna Stănileşti, Vaslui), Manta ce a fost pârcălab, Pavăl căpitanul, Toader iuzbaşa, Horga cel bătrân şi Mafteiu Oaeş de **Folteşti** (comuna Folteşti, Galaţi), Neniţa şi Bărbânţă de **Fârţăneşti** (comuna Fârţăneşti, Galaţi) şi Ionaşco din **Piscani** (comuna Cavadineşti, Galaţi)**.** / Şi li s-a venit al şaselea bătrân din vatra satului, din ţarină, din vii şi din nămaş, pe unde le-au stâlpit. Şi din ţară de li s-a venit din Valea lui Ernilă, în jos, pe Valea Părului, până unde au pus stâlp de piatră, 19 pământuri, cu oamenii săi, de nu vor fi vândut, şi 3 pământuri de pe piscul Crumădzuaei, şi 3 pământuri de pe Crumădzuae, şi din ogoare din gura văii Părului, iar trei pământuri şi jumătate şi trei pământuri şi a treia parte spre piscul Horileşcei dinspre sat, de către Valea Părului, şi un pământ în dealul Bogziei dinspre răsărit, şi 6 pământuri din ţarina din sus, iar din partea din sus. Şi 5 pământuri şi jumătate în ţarina deasupra Ceretului, însă din jos, şi 7 pământuri ce i s-au venit în ţarina deasupra satului dinspre răsărit, iarăşi din sus. Şi 14 pământuri din hotarul din sus, din şesul Prutului, şi cât ţine peste tot, până în malul Prutului, cu tot venitul din bălţi şi din gârle. Şi din izvorul Ceretiului, a şasea, cu loc de două vii în sus, până-n acela hotar din sus. Şi toate pământurile sunt câte de 32 de paşi. Şi din vii li s-au venit 99 de paşi în frunte şi s-au pus pietre. Şi din nămaş de vii, iarăşi li s-au venit 110 paşi în frunte”[313].

[313] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 157, pp. 170, 171

1774, iunie 5: Satul **Fârţăneştii**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[314]**. Ce ţin poştă la Golăşăi:** Costandin Epure / Dimofti Tiron / Vasile Tiron / Antohi Jăliga / Gheorghe, crav / Ion a Stratii / Gheorghe Mădilian / Ionaşco / Costandin Mârza / Gavril Frunză / Toader Holeră / Dumitraşco, cojocar / Alicsandru, cibotar / Gligoraş Jăliga / Toader, cibotar / Ştefan, cibotar / Simion Liga / Vasile Tărăbuţă / Costandin, vornic / Vicol Onică / Neculai Pricop / Onul Solomon / Andrei Gugoaşă / Ursul Vlasie / Donosi Drăgan / Mihăilă Cucor / Ion Cucul / Apostol Vlasii / Andrei Tărăbuţă / Andrei Cofă / Gavril Ciocan / Vasile Ciocan / Gligore fiul Stratii / Gavril, chihae / Pavel Fele / Paraschiv Drăgan / Gavril Huhule / Gavril Gugoaşă / Margine Tiron / Cârste Hilimon / Toader Alisei / Toader Gugoaşă / Petre Oană ce s-a găsit în Mileşti / Ion Buzdugan ce s-a găsit în Băniasa / Costandin Maravela ce s-a găsit în Crăeşti, // **Rufeturi:** Popa Antohi / Ifrosii, diacon / Iordache Hogaş, ruptaş / Româniasa, văduvă / Baba Vlăsiasa.

1900: „**Fârţăneşti**, comună rurală în plasa Prutul, judeţul Covurlui, aşezată pe valea Covurluiului, la distanţă de 41 km de Galaţi. Se mărgineşte, la nord, cu cătunul Roşcani (comuna Vlădeşti), la sud, cu cătunul Fântânele (comuna Folteşti), la est, cu comuna Măstăcani, și la vest, cu Băleni… Are o populaţie de 428 familii sau 1.726 suflete, din care: 870 bărbaţi, 856 femei; 889 necăsătoriţi, 732 căsătoriți și 105 văduvi. Contribuabili sunt 293; case de locuit 397; ştiu carte 154 persoane, nu ştiu 1.572. Numărul vitelor e de 1.755 capete, din care: 8

[314] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 90, 91

tauri, 738 boi, 471 vaci, 41 junci, 36 junce, 55 gonitori, 71 gonitoare, 85 mânzaţi, 95 mânzate și 155 viței. Locuitorii au 160 pluguri, din care 20 sistematice; 3 grape de fier; 1 mașină agricolă. Sunt 5 cârciumi, 2 mori cu aburi. Este o școală mixtă, care, în 1889-1990, s-a frecventat de 42 elevi”[315].

FÂRŢEŞTI

(numit apoi Frăteşti, apoi Buhonca, azi Buhoana, comuna Doljeşti, Neamţ).

1617, martie 12: Întărit de Radul Mihnea voievod lui Gheorghe Siminiceanul, fost vornic de poartă (divan), fiul Odochiei, nepot lui Dumitraşcu, strănepot lui Gavril şi răstrenepot lui Coman Băicescul, primeşte ispisoc, „din drese ce a avut bunul său Cozma Baicescul de la bătrânul Ştefan voievod, satul cu numele **Siminiceanii**, ce-i în âinutul Romanului, ce a fost al maicii sale Odochia; jumătate din acelaşi sat Siminiceanii, schim cu rudele ei Anton, Frăţiman şi Vărvara, copiii Magdalinii, pentru o jumătate de sat **Frăţeşti**, ce-i în ţinutul Cârligăturii… / şi alt sat, cu numele **Brăbăteştii**, iarăşi în ţinutul Romanului, şi cu două locuri de prisăci dinspre răsărit, şi cu loc de moară pe Bahlueţ; un loc de prisacă la **Băiceani**, alt loc este dinspre **Tâmpeşti**, din uric de cumpărătură ce au avut de la Eremia voievod, cumpărătură de la sămânţa lor

---

[315] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 345

Lupul, Moga, Anuşca şi Toader, feciorii Mogăi sulgerul, de la Tudora, sora Boldurului diac, şi de la Candachia cu fraţii ei, copiii Boldurului diac… / aşijderi îi întărim, din aceleaşi drese de la bătrânul Ştefan voievod, saul **Mateuţii** pe Nistru şi, în acelaşi hotar, satul **Cobileanii**, şi seliştea **Stodolna**, seliştea **Eţcanii**, toate pe Nistru, în ţinutul Orhaiului, care jumătate de sat **Mateuţii** îi este cumpărătură de la ruda lor Ionaşco Iaţco, fiul bătrânului Iaţco, pentru 200 taleri argint… / şi aşijderea îi întărim lui Gheorghe o parte de ocină de la satul **Şircanii**, din jos şi din sus, cu heleşteu pe pârâul satului, ce-i în ţinutul Orheiului, cumpărătură de la Nistor, feciorul lui Şirco, de la Caisin, feciorul lui Constandin, de la Agafia, fata popii Simion, de la Salomia, fata lui Sprăl, de la fiul Motrii, nepotul lui Sprăl, de la Gheorghe, fiul Tudorii, de la Mihăil şi Ihnati, feciorii Fadorii, , de la Efrim, fiul lui Bucul, de la Cantea, Fedor şi de la fiul său Toma, toţi strănepoţi lui Fedor Faurul… / şi aşijderi, îi întărim şi alte părţi din **Şircanii**, cumpărătură de la Macsin, de la Toma, fiul Petrii, şi de la Marica, fata Motrii”[316].

1632, februarie 12: Zapisul lui „Nenul (Neniul) vornic de-i de cumpărătură de la Pârvul şi de la nepotul său Costantin, feciorul lui Costantin Calapod, pe jumătate de sat”[317] Fârţăşti (numit apoi Frăteşti, apoi Buhonca, comuna Doljeşti, Neamţ).

1634, august 28: Întărit de Vasile Lupu voievod jupânesei Goei, după pâra lui Iuraşco, zicând că are Iuraşco moşie la nişte părţi de ocină în sat în **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), şi în **Fârţeşti** (azi Buhoana,

---

[316] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 148-151
[317] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 8, p. 8

comuna Doljeşti, Neamţ), şi în **Ruşii Blăgoeşti** (Ruşi, contopit cu Roşiori, comuna Roşiori. Bacău), iar jupâneasa Goei a arătat uric şi ispisoace de la Radu vodă, cum le-a cumpărat jupânul său Goia acele părţi de ocină de la Iuraşco”[318].

1638, octombrie 20: Rusul, feciorul Neniului din Scorţeşti, dăruieşte „o vie de la **Scorţeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) schitului părintelui Partenie, unde este hramul Sfântului Ioan Bogoslov, pentru păcatele părinţilor noştri şi ale noastre. Şi ne-a scris la pomelnic, anume Neniul şi femeia sa Anca, şi Rusul, şi Deleu frate-său, feciorii Neniului. Şi acest zapis s-a făcut în ziua hramului, dinantea lui Ion Bucatedrepte şi frate-său Ursea din **Vidra** (comuna Vidra, Vrancea), Crăciun, Chervasie, Murgină, Eremiia Platon, frate-său Ion Telincă, Ion Ţăpa şi Mărăuţă din **Cucuiaţi** (înglobat în Şerbeşti, comuna Vidra, Vrancea), Dumitru de **Şerbeşti** (azi Ştefan cel Mare, Neamţ – cf. Indice, dar mai probabil Şerbeşti, comuna Vidra, Vrancea), Giurgea de **Vezeuţi** (comuna Vizantea-Livezi, Vrancea), Stoica şi Marco din **Scorţeşti**, Dumitru, Popa Isaiia din **Clipiceşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Mirăuţă din **Găgeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), popa Ionaşco din **Fărţeşti** (Frăteşti, azi Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ), popa Dumitru din **Călimani** (lângă Troiţa, azi Dochia, comuna Girov, Neamţ)”[319].

1639, ianuarie 22: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Iuraşco, fiul Maricăi, nepoata lui de soră Arvasiia peoteasa şi popa Sanson s-au pârât de

---

[318] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 244, pp. 273, 274

[319] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 486 pp. 453, 454

faţă, înaintea noastră, cu Gligoraşco, Iurdachii, Apostol şi Lupaşco, fiii lui Dumitru Goe fost paharnic, nepoţii Anghelinei, pentru nişte părţi de ocină din satul **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), din **Fârţeşti** (înglobat în Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ) şi din **Ruşi** (înglobat în Roşiori, comuna Roşiori, Bacău), zicând Iuraşcu, Arvasia şi popa Sanson că le-a cotropit aceste părţi de ocină Dumitru Goe. Iar fiii lui Dumitru Goe au arătat un ispisoc de la Constantin Moghilă voievod, că tatăl lor Dumitru Goe a plătit capul lui Isac, fiul Maricăi, de la Lazor şi Păcurar, pentru o faptă rea, ce a făcut-o el, şi a dat pentru el 112 taleri buni, cu cheltuiala ce a făcut, scriind, de asemenea, în acel ispisoc de la Constantin Moghilă voievod că a vândut Iuraşco, fiul Maricăi, fratele lui Isac, dreptele lui ocine din Doljeşti, Fârţeşti şi Ruşi”[320].

1640, ianuarie 14: Arvasiia, fata Cătălinei, nepoata Măricăi, strănepoata Anghelinei Goioae, vinde unchiului ei Gligoraşco Goia, drept 25 galbeni, „ce se va alege din sat din **Doljeşti** (comuna Doljeşti, Neamţ), de la ţinutul Romanului… şi altă parte de ocină din sat din **Fârţeşti** (înglobat în Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ)… dinaintea lui Ionaşco şi Oprea, aprozi de **Iaşi**, Avraam şi Ivan de **Iucşeşti** (comuna Iucşeşti, Neamţ), popa Gheorghe, popa Ionaşco şi diaconul Leavul din Doljeşti”[321].

---

[320] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 15, pp. 16, 17
[321] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 287, p. 280

FÂRŢĂŞTI

(comuna Garoafa, Vrancea).

1634, decembrie 20: Zapisul lui Repede, feciorul Drăgălinei, nepotul lui Ioniţă Vaşul, prin care vinde „o jumătate de vad de moară în gârla de jos a Putnei, în hotarul **Făureilor** (comuna Garoafa, Vrancea), mai jos de Lupăceasă, Burducăi din **Fârţăşti** (comuna Garoafa, Vrancea), drept 20 ughi”[322].

FÂSTÂCI

(sat pe Stemnic, fostă schitul Racoviţă,
comuna Deleşti, Vaslui).

1592, mai 7: Măriuca Iosipoae, fata Vlaucului de **Băseşti**, din ţinutul Fălciului, dăruieşte, „la datul sufletului şi înaintea duhovnicului său, popa de la biserica lui Ştefan vodă, ce se zice Zlataus, a ei parte de ocină şi moşie ce-a avut de la părinţii ei în satul **Băseşti** şi în **Făstăci**, de ceea parte de Prut, lui Baldovici şi lui

---

[322] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 294, p. 332

Gheorghe Baldovici, frăţâne-său, ce-i sunt ei nepoţi de soră, pentru sufletul ei şi al coconilor”[323].

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zapis de la popa Vasile, Marco hânsar şi pitărelul Ciocârlie din **Fereşti** (comuna Laza, Vaslui) şi de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zapis că au venit înaintea lor Mateiu şi surorile lui Sora şi Marica, fiii Anei, nepoţii lui Gheorghie… şi au vândut dreapta lor parte de ocină şi dedină din satul **Româneşti** (lângă Micleşti, Vaslui), partea de jos, din vatra satului şi cu fânaţ, şi din câmp şi din ţarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri număraţi şi o iapă. / Şi de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea… şi a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstâci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de ţarină şi cu loc de prisacă şi de fânaţ… lui Petrea Ceha, pentru 15 taleri număraţi. / Şi, de asemenea… Vasile, fiul lui Frăţiia, nepotul lui Brânduşă din **Brânduşeni** (comuna Brânduşeni, Vaslui)… a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri număraţi. / Şi de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, şi fiii ei Gligorie şi Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui)… au vândut dreapta lor ocină şi dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 10 zloţi număraţi. / Şi de asemenea… Busca, fiica lui Ionaşco din **Troeneşti** (sau Brăteni, lângă Bouşori, Vaslui), nepoata lui Budul, şi Ghiorghie Ţânpău şi au vândut dreapta lor ocină, un loc

---

[323] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 27

de la **Nedee** (sat inclus în Bouşori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână şi cu loc de grădină şi cu cât loc le spune privilegiul… lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri număraţi. / Şi de asemenea… Moţoc, cu fiii lui Macovei şi Ţonţa, şi Ileana Părtăţoae şi fii ei Măteiu şi Obrejie… şi au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici…lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri şi jumătate. / Şi de asemenea… Ştefan Fortos şi femeia lui Ţâganca, fiica lui Alexa… au vândut a patra parte din satul **Dobroslăveşti** (comuna Dobroslăveşti, Vaslui), care este pe râul Bârlad, şi cu vad de moară, şi cu loc de ţarină şi cu fânaţ… lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri număraţi”[324].

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru şi a armaşului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce şi Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă… loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oşeşti** (comuna Oşeşti, Vaslui). Martorii chemaţi de trimişii domneşti au fost Sanson şi Gavril Ciurlan de **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Gavril de **Ruginoşi** (înglobat în Oşeşti, comuna Oşeşti, Vaslui), Gligore, Pavel şi Cârstea Zăpodie de **Cozmeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Porcea de **Băleşti** (comuna Deleşti, Vaslui), Dumitraşco de **Pietreşti** (azi Chetreşti, comuna Bălteni, Vaslui), Busul şi Ştefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviţă, comuna Deleşti, Vaslui) – „toţi de valea Stemnicului”, şi Pinul şi Lazor din **Hultureşti** (comuna Vultureşti, Vaslui), Constantin de **Tărâceni** (lângă Unceşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitraşco şi Pascal de **Buhăeşti** (Buhăieşti, comuna Vultureşti, Vaslui), Portărescul de **Condreşte** (lângă

---

[324] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 398, pp. 462-465

Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleşcani** (lângă Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Raţea şi Dumitru Gâdea de **Ţigăneşti** (înglobat în Dumeştii Noi, comuna Dumeşti, Vaslui), Bejan şi Melintie de **Dumeşti** (comuna Dumeşti, Vaslui), Vicol şi Florea de **Borăşti** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru şi Silion de **Armeneşti** (lângă Cotic, comuna Todireşti, Vaslui) – „toţi de pe apa Bârlădzelului", şi Gligore şi Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) şi Căzacul de **Curceci** (azi Curseşti Deal, comuna Pungeşti, Vaslui) – „de pe apa Racovei". Acestora le-au „pus brazde de pământ în capetele lor şi-au mers pe unde au ştiut că merge hotarul Oşeştilor şi se întâmpină cu hotarele satelor dinspre Bârlădzel; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oşeştilor şi am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oşeştilor. Iar acelui uric, cel are Dumitraşco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc"[325].

1637, iulie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan, care cumpără, cu 10 galbeni ungureşti, de la Tudora şi Căzaca, fiicele Dochiei, nepoatele lui Anton, strănepoatele lui Vreameş, „căt se va alege partea lor din **Fereşti**, ce este la ţinutul Vaslui", iar de la Ştefan cizmar din **Vaslui**, fiul Antemiei, tot cu 10 ughi, partea lui de „moşie din satul **Fâstâci**, care este la ţinutul Vaslui, partea de jos din vatra satului şi din câmp"[326].

---

[325] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 360 şi 361, pp. 404, 405

[326] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 150, p. 141, 142

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Siliştеanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân,

cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului"[327].

1900: „**Fâstâci**, sat în partea de nord-vest a comunei Cozmești, plasa Stemnicul, judeţul Vaslui, situat pe văile Secătura, Râpa şi Dealul Viei, pe o întindere de 2.302 hectare, din care 786 hectare pădure, 371 hectare loc arabil, 129 hectare imaş, proprietatea locuitorilor clăcași. Are o populaţie de 219 familii sau 832 suflete, din care 70 ţigani şi 4 evrei. Numărul vitelor e de 1.340: 520 vite mari cornute, 70 cai, 350 oi și 400 râmători"[328].

---

[327] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

[328] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 381

FÂŞCANI

(comuna Bereşti-Avereşti, Vaslui).

1528, aprilie 4: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Fedor, feciorul Anuşcăi, şi seminţiei lui Trifan, Maria, Ana şi Irina, fiii Ivanciului, care primesc uric pentru „un sat pe Crasna, anume **Făşcanii**, jumătate să-i fie numai lui Fedor, iar cealaltă jumătate să-i fie lui Trifan, Maria, Ana şi Irina, fiii Ivanciului”[329].

1547, aprilie 3: Întărit de Iliaş Rareş voievod vornicului Borcea, fraţilor săi Toader şi Sora, fiii lui Fedor, nepoţi Anuşcăi, seminţiei lor Trifan şi surorilor lui Mărica, Ana şi Irina, fiii lui Ivanciu, care primesc uric pentru „moşia din ispisoc de cumpărătură, ce l-au avut Ivanco şi Anuşca de la moşul (bunicul) domniei mele Ştefan voievod... un sat pe Crasna, anume **Făşcanii**, ca să le fie lor uric cu tot venitul; însă satul acesta să le fie lor în două: jumătate sp fie lui Borcea şi fraţilor lui, iar cealaltă jumătate neamurilor lor, Trifan şi surorile lui… Iar hotarul să le fie după vechiul hotar, pe unde din veac s-au apucat”[330].

1643, octombrie 12: Macsin, feciorul lui Funingine, şi cu nepoţii lui Vlasie, Ion şi Sohiica, feciorii popii Ignat, şi Florea, feciorul Petrei, şi Ionaşco, nepotul So-

---

[329] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iaşi 1927, pp. 134, 135

[330] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 1, 2

răci, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trifan, vând fostului postelnic Gligorie, drept 20 de galbeni, „a patra parte din jumătate de sat **Fâşcani** (comuna Bereşti-Avereşti, Vaslui), pe Valea Borcei, în ţinutul Vasluiului”[331].

FĂTĂCIUNI

(comuna Motoşeni, Bacău).

1637, septembrie 1: Constandin, fiul lui Ion Hudeciui vinde Lucăi Albul partea lui de „moşie de **Fătăciuni** (comuna Motoşeni, Bacău)… şi altă parte, ce-a fost cumpărată de la Ilieş sin (fiul) lui Avram vistier… din hotarul sfintei mănăstiri de piatră, partea dinspre răsărit”[332].

FĂUREI

(sat pe Vaslui, lângă Beneşti, comuna Tanacu, Vaslui).

1429, septembrie 24: Întărit de Alexandru cel Bun lui Bena şi fraţilor săi Macrea, Mihail, Giugiu, Micul şi Manea, care primesc uric pentru „trei sate: un sat pe Vas-

---

331 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 200, p. 185

332 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 172, p. 160

lui, **jumătate din Făurei**, iar alt sat, Miroslăveşti, sub Rediu, al treilea sat unde a fost casa tatălui Petru… Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele vechi, pe unde au folosit din veac”[333].

1620, iulie 27: Întărit de Gaşpar voievod lui Petru Cehan, care cumpără de la Vasile Bogza fost comis, cu 100 taleri bătuţi şi un cal bun, „a patra parte din ambele sate **Făurei** şi **Grumăzeşti**, ce-s la apa Vasluiului, cu vaduri de moară în ambele sate… ce-i este lui Vasile Bogza cumpărătură de la cumnatul lui Ghidion, fiul lui Voico logofătul, iar lui Voico logofăt îi este cumpărătură de Simion Crasneş”[334].

FĂUREI

(satul Faurei pe Prut, azi Văleni,
comuna Pădureni, Vaslui).

1448, iulie 15: Menţionat de Petru voievod, când întăreşte moşiile fraţilor Roşca şi Cojea, care primesc uric pentru „satele anume: Călimăneşti, sub Dumbravă, unde este casa lui Roşca, şi, pe Tutova, Broşteni, unde este casa lui Cojea, şi seliştea anume a lui Stan, şi, mai jos de Micul, unde a fost Căliman, şi Călimăneşti, unde a fost Ion Călimănescul, şi Bogeşti, şi, la obârşia Luminatei, la fântână, seliştea de lângă Ivul, de asemenea şi Măciucă,

[333] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. I, Bucureşti 1975, doc. 94, pp. 141-143
[334] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 27, 28

şi, mai jos, Muncelul, şi cu seliştea lui Brătan, şi prisaca lui Micşin, şi, la Seaca, mai jos de prisacă, un loc din pustie, şi, la Prut, mai sus de Faurei... Miroslăveştilor, un loc din pustie şi, pe Ialan, Micşineşti, al copiilor lui Micşin"[335]. Hotarele, din veac.

1673, mai 20: Carte de împuternicire, dată de Ştefan voievod lui Mârzac, hotnogul de călăraşi, „să fie tare şi puternic a ţine şi a opri ale lui drepte moşii şi cumpărături ce are din satul **Scorţeni**, partea lui Lohanaş, şi din satul **Copăceana**, şi din **Faur**, şi din **Vâtcani**, şi din **Lungeani**, şi din **Voroveani** şi să aibă a lua de a zecea… Aşijderi, să aibă a opri pe Vârnă din satul Lungeani, dinspre partea Stratului, şi să aibă a spune răzeşilor, pentru un vad de moară ce este la **Scorţeni**, anume lui Ivan şi lui Vârnă, să iezească acolo acel vad de moară dimpreună cu Mârzacul, cine cât îi va fi partea, într-o lună; iar cui i se va părea cu strâmbul, acela să vină de faţă înaintea domniei mele"[336].

FĂUREI

(sat pe Bistriţa, comuna Făurei, Neamţ).

1459, septembrie 3: Întărit de Ştefan voievod lui Gostilă, care primeşte uric pentru „dreapta lui ocină şi dedină, satele anume: Gostileşti, unde îi este casa, şi

[335] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 281, pp. 400, 401
[336] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 81, 82

Negoeşti, şi Bahna, şi Făurei, şi Bârzoteşti pe Bistriţa, şi Măneşti pe Neamţ, şi Bran pe Cneaja, şi seliştea unde au fost Voroveştii, şi Băloteştii, şi, mai jos, Comăneşti, şi unde este Hasniş, şi Şpătoreşti şi Gheuroeşti"[337]. Hotare, din veac.

1495, martie 18: Întărit de Ştefan voievod, lui Petre Căliman şi nepoţilor săi de frate Isaia, Armean, Anna şi Măruşca, care cumpără cu 80 zloţi tătăreşti, de la fraţii Ilia, Petrea, Gavril şi Frăţilă, fiii lui Jula, şi de la nepoata lor Fatoşe, fiica lui Ivaşco Clecea, nepoata lui Coste Dabija, „un sat la obârşia Oarbicului, anume Tatomireştii"[338] (contopit cu Făurei). Hotarele, din veac.

1623, iunie 15: Mărturia lui Gărdan din **Bahnă** (sat în Neamţ), care rămăsese dator pentru nişte mascuri ai „lui Larion din **Urdzecii** (satul Urzici, contopit cu Bahna, Neamţ), deci şi ai Ştefului, ai ţiganului", pe care nu-i putea plăti, pentru că pusese zălog ocina din Bahnă, pentru 25 de taleri, împrumutaţi de la Zaharie din **Berbeşti** (lângă Brănişteni, Neamţ), martori fiind Mihăilă Hoţmăndii, popa Larion, Gavril şi Miloş Podrigă din **Mărişeşti** (sat inclus în Făurei, Neamţ), Ionăş, Toader, Berheci şi Vasilie din Berbeşti[339].

1774, iunie: Satul **Făurei**, ţinutul Neamţului, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[340], avea **toată suma caselor 25**. Scădere rufeturi 13: 1 popă,

---

337 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 87, pp. 124-126

338 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 190, pp. 345-347

339 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 83, p. 123

340 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 35, 36

5 văduve, 5 ţigani, 2 case pustii. Rămân birnici 12. / **Birnici:** Ion, muntean / Gheorghe, muntean / Soare, muntean / Marin, muntean / Gheorghe Boghin, plugar / Radu, muntean / Lupul Gânga / Velişco, cioban / Ion Neguriţă / Ion sin (fiu) lui Vasile / Grigoraş, plugar. // **Rufeturi:** Popa Luca / Nastasia, văduvă / Ioana / Safta / Maria / Măriuţa / Ion, ţigan / Costantin, ţigan / Tănase, ţigan / Costantin, cojocar, ţigan / Radu, ţigan.

1900: „**Făurei**, sat în judeţul Neamţ, comuna Budeștii Ghicăi, plasa de Sus-Mijlocul, situat lângă dealul cu același nume; este cuprins între satele: Climeşti, Itrimeşti și Tatomirești. Are o populaţiune de 93 familii sau 434 suflete. Numărul contribuabililor e de 120. În sat este 1 biserică, cu un dascăl. Numărul vitelor este de 410 capete, dintre care: 105 boi, 39 vaci, 162 oi, 24 cai, 44 râmători, 28 junci”[341].

FĂUREI

(sau Făureşti, comuna Garoafa, Vrancea).

1634, decembrie 20: Zapisul lui Repede, feciorul Drăgălinei, nepotul lui Ioniţă Vaşul, prin care vinde „o jumătate de vad de moară în gârla de jos a Putnei, în hotarul **Făureilor** (comuna Garoafa, Vrancea), mai jos de

[341] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 346

Lupăceasă, Burducăi din **Fârţăşti** (comuna Garoafa, Vrancea), drept 20 ughi”[342].

1640, februarie 5: Anuţa şi Rusca, fetele lui Ioniţe vătav, vând cămăraşului Iorga, drept 32 lei bătuţi, „o jumătate de vad de moară pe Gârla Putnii din jos, în hotarul **Făureilor**, pe din jos de Lupăciasă”[343].

1640, august 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Vasile Crucean din **Ionăşeşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi) s-a pârât de faţă cu Dzămoae, sora lui Mirăuţă din **Făureşti** (comuna Garoafa, Vrancea), pentru o parte de ocină din satul **Mihăileşti** (lângă Bereşti, comuna Sascut, Bacău), ce este în ţinutul Putnii, care parte a fost lui Mirăuţă cumpărătură, zicând Dzămoae (văduva lui Zamă) că acea parte de ocină a vândut-o lui Crucean drept 40 de galbeni, un bou, o vacă şi o sucnă, şi acum îi dă banii şi bucatele şi-şi cere ocina, iar Crucean nu vrea să-şi ia banii, ci îi ţine ocina. / Iar Crucean a arătat un zapis de la Şerbu, ce-a fost pârcălab de Putna, de la Gaşpar vodă, de la Vulpaş vătavul de hânsari, Nistor vătavul, Sturdza diacul, Costache diacul, Nica de **Focşeni**, Lefter, Scânteie vătavul de Gârlă, scriind cum Dzămoe a vândut lui Crucean două vaduri de moară, pe apa Putnii, drept 40 galbeni, un bou, o vacă şi o sucnă. După aceea, a venit Lupu spătar şi a luat cele două vaduri de moară de la Crucean, căci i-au fost moşie de pe jupâneasă-şi, iar Crucean şi-a cerşut banii şi bucatele de la Dzămoae, iar Dzămoae, pe acea vreme, n-a avut bani să dea lui Crucean, ci i-a dat acea parte din **Mihăileşti**,

---

342 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 294, p. 332

343 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 292, p. 284

partea frăţâne-său Mirăuţă… Deci Dzămoae a rămas dinaintea domniei mele şi din toată legea ţării”[344].

1698, februarie 25: Întărit de Antioh Constantin (Cantemir) voievod fostului comis Ilie Catargiul, feciorul lui Apostol Catargiul, şi jupânesei Safta, fata lui Iordache Ruset mare vistiernic, nepoată de fiică răposatului domn Evstratie Dabija vodă, care primesc ispisoc pentru moşiile „din drese domneşti şi din zapise de cumpărături ce-a cumpărat răposatul domn Dabija vodă, satul întreg **Crainicii** în Polocin, cu vecini, cu locuri de heleşteu, de moară şi de pod în apa Siretului, ce este la ţinutul Putnei, jumătate de sat ce-a fost schimbătură cu Neculai Buhuş logofăt… i-a dat Dabija vodă lui Buhuş, pentru jumătate de cat Crainici, satul **Tămăşeanii** (sau Tămăşoani, raionul Vulcăneşti[345], Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaşilor, iar jumătate din satul Crainici, partea din sus, a cumpărat-o de la Gavril, popa Cornilie feciorul popii Hilohie, şi de la seminţia lor fraţii Necula, Vasile şi Loghin, drept 400 lei bătuţi. / Şi satul **Poenariul**, din jos de Crainici, ce se hotărăşte cu Crainici, cu Covrigul şi cu alte bălţi de peşte, cumpărătură Dabijei vodă de la mulţi răzeşi, drept 185 galbeni, cum arată zapisul de la Vasile vodă. / Şi satul **Sucmezăul**, cu **Rogoazăle**, iar la ţinutul Putnei, cu vecini, cu moară cu heleşteu, ce se hotărăşte cu Măţcani, cumpărat de Dabija vodă de la Irimia Nădabaico cel bătrân şi de la feciorii lui Cozmiţă şi Nastasia, drept 400 lei bătuţi… / şi satul **Măţcanii**, iarăşi în ţinutul Putnei, pe Polocin, cu vecini, cu moară cu heleşteu, care a fost danie

---

[344] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 411, pp. 419, 420

[345] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 254

de la Gheorghe Ştefan voievod Dabijei vodă pentru 700 taleri ce i-a fost dat Dabija, în boierie, pentru treaba ţării, care sat Măţcani l-a fost cumpărat Iorga postelnic cu jupâneasa sa, fata lui Trufandă, şi după moartea Iorgăi, neavând feciori, fiind Iorga văr primar cu Vasile vodă, a rămas acel sat domnesc şi, domnindu-se, pe urmă, Gheorghe Ştefan vodă, l-a dat danie Dajijei, pentru acei bani, iar mai pe urmă, sculându-se rudele Iorgăi, de-au tras parte, Dabija încă le-a mai dat 500 lei, ca să nu mai aibă treabă cu acel sat Măţcani… / Şi satul **Baloteştii**, la ţinutul Putnei, pe Zăbrăuţ, pentru care a fost dat Dabija vodă 600 de galbeni pentru nevoile oamenilor din Baloteşti, la domnia lui Gheorghe Ştefan, cum arată ispisocul de la Gheorghe Ghica vodă, precum le-a pus zi acelor oameni, să dea acei bani, şi nu i-au mai dat, şi neavând bani la zi, a rămas satul Dabijei vodă. / Şi părţile din **Bodia**, iarăşi la ţinutul Putnei, cu vecini, danie Dabijei de la Gheorghe Ştefan voievod. / Şi satul **Domneştii**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini, şi satul **Mihăileştii**, din jos de Domneşti, şi satul **Volovaţii**, din sus de Domneşti, şi satul **Făureştii**, din sus de Volovaţi, ce le-au cumpărat Dabija vodă şi Iordache Ruset vistiernic de la mulţi răzeşi din acele selişti, cum arată zapisele acelor vânzători, şi satul **Dănăeşti**, cumpărătura lui Ilie Catargiul comisul… / Şi jumătate de sat **Bârlădeani**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vad de moară în Sireţel, cumpărătura Dabijei vodă de la Alexandra, sora Iorgăi, şi de la feciorul ei Toderaşco, drept 350 lei bătuţi. / Şi satul **Răcăciunul**, iarăşi în ţinutul Putnei, cu vecini şi cu vaduri de moară, cumpărat de Dabija vodă de la răposatul Ştefăniţă vodă, feciorul răposatului Vasile (Lupu) vodă, cu locuri de fânaţ în Vlamnic şi cu o poiană ce se cheamă Mărvila, drept 1.000 taleri,

care sat a fost al lui Gheorghe Ştefan vodă, şi l-a luat Ştefăniţă vodă, cu alte moşii, pentru 20.000 taleri, ce-a fost dat Vasile vodă să-i ţină Gheorghe Ştefan, pe când era logofăt mare, iar el s-a ridicat cu acei bani, cu ungurii, pe domnia lui Vasile vodă… / Şi iarăşi alt sat întreg, **Lunca mare**, lângă Răcăciuni, la ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija vodă şi doamna Dafina de la Anuşca, femeia lui Dănăilă Vitolt, strănepotul lui Bucium ce-a fost vornic mare, şi de la feciorii lor Vasile şi Marica, din jumătate de sat Lunca mare, a patra parte, din partea de jos, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, partea din jos, a patra patre, cumpărată de Dabuja vodă de la Gligorie şi femeia lui Tudosca, şi de la fraţii lor Gheorghiţă, Băluţă, Nastasia şi Mărica, feciori Artemiei, fetei lui Vitolt, ce-a fost logofăt mare, drept 220 lei, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea de jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Gavrilaş şi Mărica, feciorii lui Lupaşco Vitolt, ce-au fost făcuţi cu Aviiana, fata lui Ciocârlie, şi de la Ştefanşi Tofana, iarăşi feciorii lui Lupaşco Vitolt, făcuţi cu Nastasia, nepoata Corpăcioae, drept 150 lei bătuţi, şi iarăşi, din jumătate de sat Lunca mare, din partea din jos, a patra parte, cumpărată de Dabija vodă de la Solca, femeia lui Ilie Băicescul ce-a fost pivnicer, şi de la feciorii lor Ansiniţa şi Gavrilaş, drept 220 lei bătuţi, care fac aceste cumpărături jumătate de sat, drept 740 lei bătuţi, iar jumătate de sat **Lunca mare** a cumpărat-o Dabija vodă de la fraţii Lupaşco şi Ionaşco de **Măneşti**, feciori Acsiniei, nepoţi lui Bucium vornicul, drept 600 lei, care s-au făcut, pentru tot satul Lunca mare, drept 1.340 lei; / aşijderi satul **Stoileşti**, la ţinutul Putnei, pe gârla Putnei din sus, cu vad de moară, ce este de moşie Dabijei vodă şi cumpărătura, ce-a

cumpărat un vad de moară de două roate de la Bejan Gheuca mare pitar, drept 40 galbeni, şi 2 pământuri de frunte, cu vad de moară şi cu casă făcute, cu 3 pogoane de vie, cumpărate de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, drept 60 galbeni, şi 4 pământuri în frunte, tot în satul Stoileşti, primite danie de Dabija vodă de la Toader Ciohodarul, fecior Sanfirei, nepot lui Vartic vornic, şi un vad de moară, cumpărat de la Tudora, fata lui Dragotă, nepoată lui Oţăl şi Avrămiei, fata lui Puşcă, iar nepoată lui Oţăl; / satul **Oleşeştii**, cu vecini, ce este pe gârla Putnei, din sus, în ţinutul Putnei, cumpărat de Dabija voievod de la Pavăl fost logofăt şi de la alţi răzeşi, cu vad de moară şi cu vii, drept 330 lei bătuţi. / Şi satul **Sascut**, ce-a fost moşie Dabijei vodă şi cumpărătură de la răzeşi… / şi, din 7 bătrâni din satul **Conţăşti**, 5 bătrâni, cumpăraţi de Dabija vodă de la Feona arhimandritul, ce-a fost egumen la Galata şi Caşin, drept 500 lei"[346].

1774, iunie 26: Satul **Făurei**, ţinutul Putnii, ocolul Gârlelor, după recensământul lui Rumeanţev[347], avea **toată suma caselor 39**. Scădere rufeturi 30: 26 scutelnici, 2 nevolnici, 1 slugă, 1 mazil. Rămân birnici 9. / **Ce s-au dat vieri mănăstirii Frumoasei**: Necula, morar, vier mănăstirii Frumoasei / Stroe, la fel / Cârste fiul lui Dumitru, la fel / Postolache, morar, la fel / Mihai fiul lui Ion, la fel / Grigori, vornic, la fel / Ştefan Tărâţă, la fel / Toader fiul lui Grigore, la fel / Ursul Tărâţă, la fel / Ion, cărbunar, la fel / Ion Odobescul, la fel / Apostol Novac, la fel / Candre, cojocar, la fel / Vasile fiul lui Dumitraşco

---

346 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iaşi 1914, pp. 189-195

347 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 319

Mane, la fel / Costantin frate lui Stan, la fel / Hurge, la fel / Dumitru, butnar, la fel / Gheorghe fiul lui Dumitru, la fel / Radul, morar, vier dumnealui vornicului Costantin Ruset / Dumitraşco, la fel / Niagul, la fel / Gheorghe, la fel / Frăţilă, la fel / Ioniţă Drângă, la fel / Toader, gălăţean, la fel / Nica, la fel / Stan fiul lui Radul, slugă dumnealui polcovnicului Trubenski / Stan fiul lui Ivan, la fel / Matei Chelmeş, la fel / Costantin fratele lui, la fel / Muşat, morar, la fel / Avram, cârciumar, la fel / Ion, sârbul, slugă praporcicului Lazar / Negoiţă, păscar (pescar – n. n.) , la fel / Vasile Caragaţă, la fel / Popa Nica / Ioana, văduvă / Aniţa, săracă / Toderaşco, ce se numeşte mazil.

1900: „**Făurei**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Șuşiţa. Este așezată pe malul Putnei, pe drumul ce merge de la Focșani spre Siret. Tot pe aci trece și gârla din partea dreaptă a Putnei. Distanţa de la reşedinţa subprefecturii e de 16 km, iar de la capitala județului, de 8 km. Comuna Făurei se compune din cătunele: Balta Raţei, Bizighești, Făurei (unde e şi primăria comunei) și Precistanul. Populaţiunea comunei, după cel din urmă recensământ, e de 275 familii sau 967 suflete (504 bărbaţi, 403 femei) ; sunt 392 neînsuraţi, 59 văduvi (17 bărbați, 42 femei); 514 însuraţi (229 bărbaţi, 163 femei); 936 români, 12 greci, 1 bulgar, 5 unguri şi 13 de diferite naționalități; 949 ortodoxi, 5 catolici și 13 mozaici; 217 agricultori, 14 meseriași, 42 comercianţi, 8 profesiuni liberale, 69 muncitori și 26 servitori. Știu carte 120 persoane. Case de locuit sunt 278. / **Făurei**, cătun în comuna cu același nume, așezat pe malul Putnei, pe drumul ce duce de la Focşani spre Siret. Este amenințat vecinic de inundaţii. Are 1 biserică parohială, cu hramul Sf.

Gheorghe; o școală mixtă, frecventată de 19 copii, din 50, în vârstă de școală”[348].

FĂUREI

(Făureni, azi Făurei, lângă Coroieştii de Sus, comuna Coroieşti, Vaslui).

1640, aprilie 18: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Andrei, ginerele lui Lazor şetrar, a pârât de faţă pe Corui fost comis (cumnatul său) pentru o parte de ocină din satul **Făureni** (Făurei, lângă Coroieştii de Sus, comuna Coroieşti, Vaslui), lângă **Băicani** (comuna Coroieşti, Vaslui), cu iaz şi cu loc de prisacă, pe care l-a cumpărat Corui comis de la socrul său, Lazor şetrar, pe când trăia, spunând Andrei că nu a cumpărat Corui comis această parte de ocină, ci îi face asuprire. Corui a arătat un zapis de la însuşi Lazor şetrar, scriind cum a cumpărat Corui comis acea parte de ocină de la socrul său Lazor şetrar. / Apoi Andrei, dacă a văzut că rămâne fără lege, el iarăşi a pârât, ca să întoarcă şi să răscumpere această ocină de la Corui comis. / Deci i-am judecat după legea ţării şi le-am aflat judecată ca să aibă a stăpâni Corui comis această parte de ocină”[349].

1643, ianuarie 13: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Andrei şi femeia lui Ştefana, ne-

---

[348] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 346

[349] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 337, pp. 352, 353

poata lui Lazor Chişineu, au pârât de faţă, înaintea domniei mele, pe comisul Corui, pentru nişte părţi de ocină din satul **Făureni** (comuna Coroieşti, Vaslui), ce sunt în ţinutul Tutovei, zicând Andrei şi cu femeia lui cum le este lor acea parte de ocină dreaptă moşie. Iar Corui aşa a dat seamă înaintea noastră, cum îi este lui dreaptă cumpărătură de la Chişineu şi a arătat zapis de cumpărătură de la Alexandru Iliaş vodă. / Deci le-am aflat lege dreaptă să-şi ţină Corui comis părţile după cum spun dresele”[350].

1643, februarie 5: Andrei şi femeia lui Ştefana, nepoata lui Lazăr şetrar, vând vornicului de gloată Dumitraşco Gheuca „a şasea parte de sat din **Băicani** (comuna Coroieşti, Vaslui), partea din sus, cumpărătura moşului ei Lazăr şetrar de la Ion Ciobănelul şi de la Buga din **Chilieni** (comuna Coroieşti, Vaslui) şi alţi nepoţi ai lor, precum şi toate părţile lui Mihăilă, feciorul lui Ionaşco, nepotul lui Andrei, şi ale lui Bejan din **Făureni** (comuna Coroieşti, Vaslui), cu vad de moară şi cu loc de prisacă”[351].

---

350 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 9, p. 11

351 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 22, p. 27

FĂURENI

(lângă Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău).

1632, iunie 9: Întărit de Alexandru Iliaş voievod comisului Corui, care primeşte uric pentru ocina din „sat din **Făureni** (lângă Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), aproape de **Băicani** (Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), cu vad de moară, ce-i în ţinutul Tutovei”, cumpărată, cu 10 ughi de aur şi nişte postav de Flandra, preţuit drept 7 zloţi bătuţi, de la fostul şetrar Lazor Chişinău, care îi vinde „toată partea lui David, ce a avut-o de moştenire de la neamul lui”; / „ocina ce se va alege din satul **Obârşie** (Obârşia, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), ce este în ţinutul Tecuciului, cumpărată, cu 20 taleri, în baza unui zapis de mărturie de la Ştefan Bechea şi Marcu pitarul din **Bogdăneşti** (comuna Traian, Bacău), Stratie spătărel din **Certiiani** (lângă Izlaz, contopit cu Poiana, comuna Negri, Bacău), Zapalce, popa Gavril şi popa Ştefan din **Săcuiani** (Secuieni, comuna Secuieni, Bacău), Daniil, Lazor, Ichim, Toader şi Gavriţa din **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău), de la Vicol din Prăjeşti, fiul Dochiei, nepotul Alexei, şi de la Petrea, Ipatie, Chelsie şi Ahilie, feciorul lui Leul din Prăjeşti, toţi nepoţi lui Alexa; / „ocină din satul **Buecani** (Băicani, adică Ruseni), din tot locul 12 pământuri şi cu loc de casă şi cu grădină”, cumpărată, cu 21 taleri de argint, de la fraţii Zaharia şi Ioniţă, şi de la fiii lor”; / „a treia parte din partea Ţopei, din satul **Făureni**, ce ăi este lui zestre de la

socrul său Dumitraşco, vornic de gloate, care i-a fost lui cumpărătură de la fiica Ţopei, drept 150 zloţi tătpreşti"; / „dreapta ocină şi dedină din jumătatea satului **Ruseni** (numit şi Buecani, şi Băicani, azi Rusenii de Sus şi Rusenii Răzeşi, comuna Plopana, Bacău), ce se numesc acum **Băicani**, a şasea parte, ce-i este zestre de la socrul său Dumitraşco vornic, cumpărătură de la Ion şi de la feciorii lui Toader, Petrea, Sanhira, nepoţii lui Lazor popa, pentru 50 taleri"[352].

FĂUREŞTI

(lângă Jigoreni, Vaslui).

1625, august 6: Zapisul de mărturie prin care Mihai din **Jigoreni**, fiul lui Ciul, vinde „opt delniţe de fân, în locul Poiana Mănăstire, lui Toader Grecului din **Făureşti** şi frăţâne-său, lui Dumitru ot tam, drept 25 de taleri bani buni… Şi Vasilie, feciorul lui Coste din Jigoreni au vândut partea sa şi partea lui Meşco şi Toader Auru din **Olăşei** şi-au vândut partea toată, şi Tomeghia şi Toader, feciorii lui Gheorghiaş din Jigoreni… pentru 16 taleri bani buni, aşijderea lui Toader Grecului şi frăţâne-său Dumitru… Şi în tocmeala noastră au fost Andruşco, Braia şi Gherasim din **Făureşti**, şi Ionaşco din **Glodeni**, şi popa Vasile din Jigoreni"[353].

---

352 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 115, pp. 140-143

353 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 364, p. 434

1625, decembrie 16: Întărit de Radul voievod fraţilor Toader Greculeţ şi Dumitru din **Făureşti** (lângă Jigoreni, Vaslui), în baza unui „zapis de mărturie de la mulţi oameni buni”: Andruşco, Braia şi Gherasim din Făureşti, Ionaşco din **Glodeni** (lângă Cristeşti, Vaslui), preotul Vasile şi Solomon din **Jigoreni** (sat, Iaşi), „scriind în acel zapis că el şi-a cumpărat loc de fânaţ în Poiana Mănăstirii şi din pădure, a cumpărat partea lui Mihail din Jigoreni, ce se va alege partea lui din Poiana Mănăstirii şi din pădurea de acolo, şi de la Gavril de acolo, şi de la Vasile, fiul lui Costea din Jigoreni, şi de la Meşco de acolo, şi de la Tomeghia de acolo, şi de la Toader, fiul lui Gheorghiaş de acolo, şi de la Toader Auru din **Oloşei** (Olăşei, azi Văleni, comuna Ţibăneşti, Iaşi)… Şi le-a dat pentru aceste părţi 41 taleri număraţi”[354].

FĂUREŞTI

(pe Sărata, apoi Şchiopeni, azi Pădureni,
comuna Pădureni, Vaslui).

1492, martie 14: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod lui fraţilor Ion, Nichita şi Micul, care cumpără, cu 50 galbeni tătăreşti, de la Mirza Ezereanul, fiul lui Drăguţ, nepotul lui Grad, „a patra parte dintr-un sat pe Tutova, anume **Făureştii**, unde a fost Stanco, în partea de jos… / Iar hotarul acelui sat, partea de jos, îbcepând de la

[354] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 400, p. 466

capătul megieşilor cu Făureştii de la Tutova, de la gura gârlei, prin câmp, la Solotvina; apoi la trei stejari, apoi la un stejar însemnat, mai sus de rediu; apoi pe vârful dealului, pe cale”[355].

1563, iunie 6: Întărit de Ioan (Despot) voievod lui Frij, neamului lui Pantea şi surorii sale Goalba, surorilor Măgdălina, Dolca, Ileana şi Aniţa, nepoţi Tomii, precum şi neamurilor lor Iosăp şi fratele său Petre, Stănilă şi fratele său Oane, toţi nepoţi Micului, care, „cu mare jalobă şi mare mărturie” s-au plâns că au pierdut dresele strămoşilor lor „pe un sat, anume **Făureştii**, unde au fost casele lui Toma şi Micul, pe Sărata, în vremea când a pribegit Alexandru voievod”[356].

FĂUREŞTI

(comuna Făureşti, raionul Kotovsk, Moldova).

1634, mai 10: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Vasile, fiul lui Constantin, care în urma unui zapis de mărturie de la Lazor din **Dragomireşti** (comuna Iurceni, raionul Călăraşi, Moldova), Ionaşco din **Borsuneşti** (Bolţun, comuna Iurceni, raionul Călăraşi, Moldova), Mihalcea, fiul lui Hărcul din **Săcăreni** (Secăreni, comuna Paşcani, raionul Kotovsk, Moldova), Guţul din **Făureşti** (comuna Făureşti, raionul Kotovsk, Moldova), primeşte

---

355 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 438-443
356 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 81, 82

uric pentru „ocina şi dedina din satul **Dragomireşti**, din partea de sus, care se numeşte Fundătura, până la Mârzoaia", cumpărătură de la Ionaşco Crasnicel, fiul lui Andronic, şi Toader, fiul lui Ion Brăteanul… pentru doi boi de negoţ şi 8 zloţi bătuţi"[357].

1800, septembrie 8: Rânduiţi de Constandin Alesandru Ipsilant voievod să facă cercetare asupra dreptului de a face mori pe apa Bâcului, care desparte ţinuturile Lăpuşnei şi al Orheiului, spătarul Donici şi sulgerul Tăutul, izbutesc, în scrisoarea către vodă, o adevărată sinteză a istoriei târgului **Chişinău** şi a satelor din ămprejurimi, pornind, în cercetarea lor, „de la ispisocul de la domnul Ştefan vodă (cel Tânăr), din anul **1525** (7033), pe jumătate de sat **Visternici**, partea din sus, arată semne nestrămutate, zicând: „de ceea parte de Bâc, în dreptul lazului **Albașului** (ctitorul „cheşenăului lui Acbaş", din 17 iulie 1436; deci „cheşenău" înseamnă laz, loc defrişat, curătură – n. n.), la fântâna cea mare și cu heleșteu, și cu moară în Bâc, și de la deal să fie după vechiul hotar, iar de la vale, să fie începând de la iezătura heleșteului **Chișinăului**, tot pe hotarul lui Șearpe postelnic, până la vârful dealului ce-i pe Tohan"; / să cercetăm ca să dovedim semnele acestea și să măsurăm cu stânjenul, în curmeziș, acea jumătate de sat din **Visternici**, partea de jos, spre întregimea a tot trupului acelei moșii, și apoi să cercetam de unde se va dovedi iezătura **Chișinăului**, în dreptul a tot trupul moşiei **Vistiernicii** și a **Buiucanilor**, câte iazuri sau vaduri de moară vechi sunt în apa Bâcului, și de poate să aibă şi Visternicii, și Buiucanii iazuri şi mori în apa Bâcului, şi să îndatorim și

[357] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 116, pp. 125, 126

pe stolnicul Râșcanul ca să scoată toate scrisorile vechi ale moșiei **Gheţăoanii**, ca să se vadă de au și Gheţăoanii vaduri de moară în Bâc, şi de vor arăta că au vreun vad, să cercetăm și să dovedim la ce loc a fost și câte vaduri de moară vechi sau heleșteu sunt pe Bâc, în dreptul Chișinăului și a Gheţăoanilor, și după cum vom afla și vom dovedi pentru toate să dăm mărturia pe larg și să facem și harta de starea locului, ca să se dea hotărâre. // După poruncă, am venit la starea locului, unde faţă fiind cuvioșia sa chir Ioachim arhimandritul, egumenul mănăstirii Frumoasa, răspunzător din partea mănăstirii Sfânta Vineri, şi cuvioșia sa chir Sarafim, egumenul mănăstirii Căpriana, şi cuvioșia sa chir Anthim, egumenul Sfântului Arhanghel, și stolnicul Dumitrache Râșcanul, întâi am citit scrisorile fiștecărei părți, adică cuvioșia sa arhimandritul Ioachim, egumenul de Frumoasa, au mai arătat și aceste scrisori: / **Întâi**, o carte gospod (domnească) din **1641** (7149), august 4, de la domnul Vasile vodă, dată călugărilor de la mănăstirea Sfânta Vineri și de la mânăstirea Balica, ca să fie puternic a lua a zecea din toate din **sat de la Chişinău**. / **Al doilea**, alta carte gospod, de la același domn, ce scrie către pârcălabii de Lăpușna ca să hotărască moșia **Chișinăului** dinspre alte hotare. / **Al treilea**, o mărturie fără veleat, de la Fote și Drăguș, pârcălabii de Lăpușna, în care arată că, după poronca domnească, au ales locul **Chișinăului**, de către **Hruţca**, din matca Bâcului, până unde se adună cu locul **Spinoasei**. în vărsătura apei, și pe muchie, până în locul **Buicanilor**, și au pus și stâlpi, și s-au tocmit pe unde au poftit Traisteștii și Drăguș pârcălabul, și pe unde au arătat și oamenii bătrâni, ce au știut locul și semnele cele bătrâne cu sufletele lor, iar a măsura n-au măsurat, rugându-se Traisteștii să nu

măsoare, pentru că aveai niște pământuri arate. / **Al patrulea**, o carte gospod din **1735** (7243), ianuarie 24, de la domnul Grigore Ghica voievod bătrânul, ce scrie către Postolachi Donici, biv (fost) vtori (al doilea) logofăt, și către Vasălachi Mazarachi, biv vtori vistiernic, ca să hotărască **locul târgului Chișinăului** al mănăstirii Sfeti Arhanghel și al Sfintei Vineri, de către **Hrusca** și de către **Buiucanii** Galatei, după hotărâtura ce au făcut în zilele domnului Vasile voievod, trimiţându-le și suret de pe acea hotarnică. / **Al cincilea**, o mărturie de la acei boieri, tot dintr-același an, martie 19. prin care arată că, dinspre **Hrusca**, au mers pe hotarele acele vechi, iar dinspre **Buiucani** n-au putut îndrepta, până n-or veni călugării de faţă. / **Al șaselea**, o carte din **1748** (7256), iulie 12, de la răposatul Costachi Razul vel vornic, de judecata ce a fost între **târgoveții de Chișinău** și între egumenii de Galata și de Sfeti Arhanghel, nevrănd târgoveții să plătească bezmăn, zicând că ar fi loc domnesc și, după ispisoacele ce au arătat mănăstirile pe Chișinău și pe Buiucani, s-a dovedit că sunt drepte moșii ale mănăstirilor, și se hotărăște, ca să-și ia mănăstirile venitul moșiilor neapărat. / Și **al șeptelea**, o mărturie din anul trecut, 1799, septembrie 2, de la câțiva oameni, anume Gheorghe Belibou, Ștefan Blănarul, Vasilie sin (fiu) Chiriac Cojocariul, Sârghie Lazor, Constandin Gratin, Neculai Dumbravă, adeverită și de spătarul Teodorachi Dibolu, serdar de Orhei, prin care se cuprinde ca fiind ei din vechi **trăitori în Chișinău**, pe moșia Sfintei Vineri, unde i-au și făcut părinții lor, mărturisesc, în frica lui Dumnezeu, că matca Bâcului a fost pe dincolo, pe la moara ce este veche a stolnicului Dumitrache Râșcanu, iar nu pe unde merge acum apa, și în ostrovul ce este acum între ape, acolo au apucat meri și

peri, și deosebit mai mărturisesc că răposatul vornic Constandin Râșcanul a tăiat gârla din iazul stolnicului Dumitrache Râșcanul, de a dat drumul apei la moara ce a făcut nouă. / Cum și cuvioșia sa Antim, egumenul Sfinților Arhangheli, peste ispisoacele ce a arătat la judecata care este pomenită mai sus, a mai arătat o copie de pe o mărturie din **1741** (7249), octombrie 20, de la Toader Carp medelnicer, Panaite serdarul și Vasilache Măzărachi, biv vistiernic, pentru despărțirea hotarului între **Chișinău** și între **Buiucani**, încredințată fiind de răposatul Ioan Canta vel logofăt, și hrisov de întăritură asupra acelei mărturii, de la răposatul domn Grigorie Ghica voievod bătrânul, tot dintr-același an, octombrie 24. Iar cuvioșia sa Sarafim, egumenul Căprianei, altă scrisoare n-a arătat. // Dar stolnicul Dumitrache Râșcanul a arătat scrisorile atât ale **Visternicilor**, cât și a **Ghețăoanilor**, însă **pentru Visternici** au arătat aceste scrisori. / **Întâi**, o scrisoare din **1700** (7208), de la Ana, jupâneasa logofătului Solomon Bârlădeanul, prin care se cuprinde că părintele ei Ionășcuță logofătul a avut sat întreg **Visternicii**, la ținutul Orheiului, **lângă târgul Chișinăului**, pe apa Bâcului, și la împărţeală i s-a venit ei jumătate de sat, iar jumătate de sat i s-a venit frățâne-său, lui Toderașco crucerul, și acea jumătate de sat a ei a dat-o danie nepoatei sale Acsănia, fata frățâne-său Toderașco, când a botezat-o, pe care a ținut-o Ştefan Habășăscul, portar de Suceava. / **Al doilea**, un ispisoc, tot dintr-același an, martie 1, de la domnul Antiohie Constandin voievod, ce întărește dania de sus arătată. / **Al treilea**, un zapis din **1704** (7212), ianuarie 25, de la Ştefan Hăbășescul portar și de la soția lui Acsănia, fata lui Toderașco Rusul clucer, cu care vând acea jumătate de sat de **Visternici** cumna-

tului lor Mihai pârcălab, dându-i și scrisorile de sus arătate și arătând că cealaltă jumătate de sat este a cumnatului lor Toderașco. / **Al patrulea**, o carte gospod din **1707** (7215), februarie 24, de la domnul Antioh Constandin vodă, scrisă către Gheorghe vel comis ca să ia seama între Dracea pârcălabul și între Mihnea căpitanul, pentru o tovărășie la vama Lăpușnei și a Orheiului, când Dracea ar fi ridicat bani cu dobândă și Mihnea nu vrea să stea la socoteală. / **Al cincilea**, o carte gospod din **1708** (7216), februarie 20, de la domnul Mihail Racoviță voievod, cu iscălitura și pecetea dată Dracei pârcălabului, ca să fie volnic a afla vite sau moșii ale lui Mihnea căpitanul, și să le vândă pentru o datorie, ce au fost împreună datori și a fugit neplătindu-și datoriile. / **Al șaselea**, un hrisov din **1725** (7233), mai 9, tot de la același domn, prin care se cuprinde ca Dracea serdarul, fiind om străin și murind aici, în țară, și-a fost cumpărat o moșie pe Bâc și și-a fost făcut și moară în apa Bâcului, lângă **târgul Chișinăului**, și neavând pe nimeni, s-au luat pe sama domnească, fiind dator și domniei cu 100 lei, și a dat-o la mănăstirea Căpriana pentru sufletul lui, iar pentru o scrisoare ce făcuse un Ganea, din partea Dracei, că ar fi dat-o unei copile a lui, dovedindu-se viclenia, hotărăște să nu se ia în seamă niciodată. / **Al şaptelea**, o scrisoare din **1732** (7240), april 21, de la Chiril, egumenul Căprianei, prin care se cuprinde că, dând răposatul domn Mihai Racoviță voievod danie la mănăstire o moșie ce au fost a Dracei serdarului, s-a pus cu greșeală la ispisoc tot satul, căci jumătate de sat, cu jumătate de vad de moară, este a postelnicului Neculai, ginerele lui Durac Lozănschi. / **Al optulea**, un zapis din **1745** (7253), februarie 3, de la Neculai postelnicul şi fiul său Ioniță comis, cu care vând lui

Toader Râșcanul jicnicer jumătate de sat de **Visternici**, cu vad de moară. / **Al nouălea**, o scrisoare, tot dintr-același an, iulie 21, de la Daniil Mihnea monah, fecior Mihnei pârcălabului, prin care arată cum s-a luat jumătate de sat de **Visternici** de la Dracea serdarul pentru datoria tătâne-său și cum s-a dat, de răposatul domn Mihai Racoviță voievod la mănăstirea Căpriana, și vrând el s-o răscumpere, apoi s-a învoit cu mănăstirea să o stăpânească cât a trăi și, după moartea lui, să rămână tot a mănăstirii. / **Al zecelea**, o carte gospod din **1755** (7263), octombrie 15, de la domnul Matei Ghica voievod, scrisă lui Manolachi vel serdar, Constantin Donici medelnicer şi Carp jicnicer, și lui Toader Bogoș, ca sa ia seama între medelnicerul Constantin și între Chiril, egumenul Căprianei, pentru vadurile de moară de pe moșia **Visternicilor**, ce era jumătate din moșie mănăstirii și jumătate a medelnicerului Constantin, și egumenul zice ca sunt două vaduri de moară, și medelnicerul zice că este numai un vad. / **Al unsprezecelea**, o mărturie, tot din același an, septembrie 2, de la acei rânduiţi, prin care arată ca au cercetat și alt iaz nu s-a găsit pe moșia **Visternicii**, fără numai iazul în care avea mănăstirea moara, și au găsit cu cale ca să-și facă și sulgerul Constantin moară alăturea cu moara mănăstirii, tot într-un iaz, însă arată că egumenul n-a vrut să trimită scrisorile la cercetare, și după această mărturie s-a dat sulgerului Constantin și carte gospod de volnicie ca să-și facă moara. / **Al doisprezecelea**, o anaforă, tot dintr-același an, octombrie 26, întărită de răposatul domn Matei Ghica voievod bătrânul, ca și medelnicerul Constandin să-și facă moară în iazul Căprianei și peștele să-l împartă în două. / **Al treisprezecelea**, un zapis din **1762** (7270), iunie 1, de la feciorii lui Neculai

Feștilă postelnic, pe care apucându-l stolnicul Constandin Râșcanul, ca să dea scrisorile pe jumătate de sat de **Visternici**, după vânzarea tatălui lor, ei au arătat că nu sunt la dânșii, ci oriunde se vor ivi, să le ia. / **Al patrusprezecelea**, o scrisoare din **1772**, decembrie 3, de la Ignatie, egumenul de Căpriana, de învoiala ce a făcut cu spătarul Constandin Râșcanul pentru moșia **Visternicii**, ca să o stăpânească în două, arătând și măsurile, și să-și facă spătarul Râșcanul și moară în iazul mănăstirii, după cum a avut. / **Al cincisprezecelea**, altă scrisoare, tot dintr-același an și zi și tot de la același egumen, de schimb ce a făcut cu spătarul Constandin Râșcanul, adică a dat la spătarul jumătate de sat de **Visternici**, partea de sus, și a luat jumătate de vad de moară, tot dintr-aceeași moșie, cum și 100 matce. / Și **al șaisprezecelea**, o scrisoare fără veleat, ianuarie 9, de la Dionisie, egumenul mănăstirii Dobrovățului, ce scrie către spătarul Constandin Râșcanul cum că a primit schimbul ce a făcut cu egumenul de Căpriana. // Iar **scrisorile pentru Ghețăoani** sunt acestea: / **Întâi**, o carte gospod din **1666** (7174), mai 4, de la domnul Duca vodă. cu iscălitură și pecete, dată Hâncului vel medelnicer, ca să ţină și să oprească a sa dreaptă ocină, satul **Ghețăoanii**, ce sunt în ținutul Orheiului, pe Bâc, **lângă Chișinău**, cu tot hotarul și cu tot venitul, precum îi scriu dresele cele bătrâne. / **Al doilea**, o carte gospod, tot de la același domn. din **1670** (7178), iulie 2, ce scrie către Constandin ca să măsoare seliștea **Ghețăoanii**, să fie pentru **hrana târgoveților de Chișinău**, și lui Mihalcea Hâncul serdar să-i dea pe atâta loc din locul târgului Lăpușna, din partea de sus, dinspre satul său, despre **Mlădinești**. / **Al treilea**, o mărturie tot dintr-același an, august 5, precum a măsurat **Ghețăoanii**,

cum şi bucata aceea de loc din Lăpuşna. / **Al patrulea**, un ispisoc din **1676** (7184), de la domnul Antonie Ruset vodă, cu care întărește lui Mihalcea Hâncul stolnic ca să stăpâneasca bucata aceea de loc din Lăpuşna, cu moară, fiind că și **Gheţăoanii**, care i-a dat cu schimb cu două iazuri şi vaduri de moară în Bâc. / **Al cincilea**, un ispisoc din **1705** (7213), ianuarie 12, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâra ce a fost între Mogăldea căpitanul, ginerele Hâncului, şi Grigore sin (fiu) Hâncul, și între Bogos pârcălabul pentru niște mori, ce a fost făcut Bogos în apa Bâcului. la **Gheţăoani**, împotriva Chișinăului, cu cuvânt că acel vad de mori i-ar fi dat danie domnul Constandin Cantemir vodă, și Mogâldea şi Grigore Hâncul arată că-i dreaptă moșia lor, și rânduindu-se pe Gheorghe Apostol vistiernic și Ion Sturza serdar, de au făcut cercetare la faţa locului, ar fi mărturisit cum că tot ținutul Lapușnei și al Orheiului n-are nici o treabă să facă mori sau iazuri în apa Bâcului, și asemenea ar fi arătat și logofătul Neculai Donici și pe câțiva martori s-au dus și înaintea domniei, de au mărturisit cu sufletele lor precum tot ținutul Lăpușnei nu are treabă în apa Bâcului, să facă mori sau iazuri, fără decât **făcându-se Chișinău târg mare, în zilele domnului Dabija Vodă** și la domnia domnului Duca Vodă, jeluind târgoveții că n-au loc șă se hrănească, au făcut schimb cu Hâncul stolnic, de luase moșia **Gheţăoanii** și o dăduse târgoveților, și atunci începuse Chișinăul a face iazuri în Bâc, și pe Bogos se dă rămas, ca să lipsească dintr-acele mori, ci să le stăpânească Mogăldea și Grigore Hâncul, aflându-se că-s pe dreapta moșia lor, care acea hotărâre pentru apa Bâcului se vede păzită și până acum. / **Al șaselea**, un hrisov din **1706** (7214), mai 25, de la domnul Antioh Constandin

(Cantemir) voievod, pentru de iznoavă judecată ce a mai avut Bogos pârcălabul cu Mogăldea căpitanul, ginerele Hâncului, și cu Grigore Hâncul, tot pentru acele mori, și pe Bogos se dă iarăși rămas, întărind, asemene după ispisocul de sus arătat, ca Lăpușnenii să nu aibă treabă în apa Bâcului. / **Al șaptelea**, un ispisoc din **1717** (7225), decembrie 9, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâră ce a fost între Grigore Hâncul postelnic și între Grigore Sava pârcălabul pentru un vad de moară, ce este lângă târgul **Chișinăului**, pe apa Bâcului, într-o gârlă, pe care loc își făcură Grigoraș Sava și moară, după dania ce avea de la domnia sa și după alte cărți de întăritură de la domnul Antioh voievod, cum că ar fi fost acel loc domnesc, dar după dresele Hâncului s-a dovedit că nu este loc domnesc și cu greșeală i se dăduse dania, care i s-a și luat din mână, arătându-se și judecata ce a fost între Hâncul și între Bogos, pentru alt vad de moară, ce era tot acolo, mai jos în apa Bâcului, și cum că târgoveții numesc **Ghețăoanii** loc domnesc după schimbul ce făcuse domnul Duca voievod cu Hâncul, care schimb. pe urmă, s-a stricat și a rămas ca să fie apa Bâcului tot de ținutul Orheiului. / **Al optulea**, o mărturie din leal **1723** (7231), iulie 31, de la vornicii de poartă, cu pecetea porții gospod, precum din porunca domnească au adus în biserică pe Grigoraș Hâncul, cu frații lui Neculai și Miron, feciorii lui Dumitraşco Hâncul, de au jurat pentru moșia din **Ghețăoani**, precum Done, unchiul lui Constandin Potlog sin (fiu) Neculai, n-a stăpânit **Făureștii** în chip că ar fi fost moșia lui, ci a ținut numai odaia, și cum n-a cumpărat moșul Hânceștilor acea moșie, când a ținut pe muma Neculii și a lui Doni, și precum n-a auzit de la nimeni, nici știu ei să fi dat Doni, cu frații lui, bani la

răscumpăratul Gheţăoanilor, și precum nu îmblau ei nici cu un meşterşug și nici au vreun zapis tăgăduit, fără de câte au scos la divan. / **Al nouălea**, o carte gospod, tot dintr-același an și zi, de la domnul Mihai Racoviță voievod, de pâra ce a fost între Mogâldea medelnicer şi cumnații săi Grigoraș, Neculai și Miron, feciorii lui Dumitrașco Hâncul, nepoţii lui Mihalcea Hâncul stolnic, și între Constandin Potlog, feciorul Neculii, şi Gheorghiță, feciorul lui Constandin Potlog, pentru moșia din săliștea **Gheţăoani**, pe care o trag Potlogeştii că ar fi dreaptă moșia lor, de pe Necula, tatăl lor, și de pe fraţii Neculii, Doni şi Constandin, care au fost hiastri Mihalcei Hâncului, și de pe moașa (bunica) lor Nastasia, pe care a ținut-o Mihalcea Hâncul, care moșie ar fi fost zălogită de un neam al lor, și pe urmă dară a luat Mihalcea Hâncul pe moașa (vunica) lor Nastasia și s-au rânduit feciorii ei Necula, Doni și Costandin, şi ar fi răscumpărat moşia Gheţăoanii, și Doni ar fi făcut schimb cu domnul Dabija voievod, luând din hotarul târgului Lăpușna, și apoi iarăși același domn ar fi stricat acel schimb. rămânând **Făureștii** loc gospod, și Doni și-a luat Gheţăoanii, și după ce a pierit Doni, și au murit și Necola și Costandin, ar fi rămas acele zapise ale Gheţăoanilor la muma lor, ce a ţinut-o Mihalcea Hâncul, și după moartea ei au rămas la Hâncul; și Hânculeștii încă au arătat că moșia Gheţăoanii întâi a cumpărat-o domnul Vasile (Lupu) voievod, încă din boierie. de la niște femei, Irina, Gaftona şi Marula, arătând ei zapisul, şi apoi a dat-o domnul Vasile voievod danie unui Marcu jicnicer, arătând ei și ispisocul acela de danie, și de la Marcu jicnicer ar fi cumpărat-o Mihalcea Hâncul, și zapisul s-ar fi înecat, dar a mărturisit Todirașco crucerul, om bătrân, că a văzut și a citit zapisul, și li se

încheie judecata după jurământul ce au făcut Hânculeștii pe ponturile ce se arată prin mârturia vornicilor de poartă (divan), dându-se pe Potlogești rămași. / **Al zecelea**, un zapis din **1744** (7252), ianuarie 13, de la Lupa, jupâneasa lui Mogăldea medelnicerul, cu care a dat danie lui Vasilache Măzărachi jicnicer jumătate de moșie **Gheţăoanii**, cu jumătate de moară, ce a avut de la părinţii ei, iar jumătate de moșie și cu jumătate de moară arată ca este a frăţâne-său Grigorașco postelnic. / **Al unsprezecelea**, un hrisov din **1745** (7253), noiembrie 25, de la domnul Ioan Neculai voievod, cu care întărește lui Vasilache Măzărachi jicnicer jumătate de **Gheţăoani** și jumătate de moară, după dania sus arătată. / **Al doisprezecelea**, un zapis, tot dintr-același an, martie 24, de la Grigoraș Hâncul postelnic, feciorul lui Dumitrașco Hâncul, cu care a vândut lui Vasilache Măzărachi medelnicer și cealaltă jumătate de sat de **Gheţăoani**, drept 150 lei. / **Al treisprezecelea**, o carte din **1746** (7254), ianuarie 3, iscălită de Iordachi Canta hatman, de judecata ce a fost între Miron Hâncul, care zice că dania surori-si Lupa ar fi fost dată cu înșelăciune, și intre medelnicerul Vasilache Măzărachi; și Miron Hâncul se dă rămas. / Și **al patrusprezecelea**, o mărturie din **1754** (7262), iulie 28, de la câţiva oameni, prin care arată că moșia **Gheţăoanii** s-a stăpânit de Lupa medelniceriţa și de frate-său Grigoraș, iar alţi fraţi nu s-au amestecat. // Deci, după ce am citit scrisorile tuturor părţilor și am văzut și starea locului, am înţeles **întâi** că scrisorile **Buiucanilor** nu arată să fi avut vreodată iaz și moară în Bâc, nici mai înainte, până a nu intra la mănăstirea Galata, cum nici după ce a intrat la mănăstire, ci scriu numai cu loc de iaz și de moară în Bâc, iar mănăstirea Căpriana pe moșia **Visternicii**, atât din ispisocul

domnului Ștefan voievod (cel Tânăr) din **1525** (7033), cât și după cele mai din urmă scrisori, ce sunt la stolnicul Dumitrașco Râșcanul, cum și după știința oamenilor se dovedește că au avut iaz şi moară în Bâc, care iaz se vede de față, și nu poate mănăstirea Galata a se acolisi de iazul acela, mai ales că. după cumpănirea apei, ce s-a făcut de către morari pe care înșiși părinții egumeni i-au adus, are loc să-și facă și mănăstirea Galata, pe moșia **Buiucanii**, iaz și moară, din sus de movila lui Bâtcă, însă păzind și mănăstirea Căpriana a nu-și înălța iazul mai mult decât a fost din vechi; **al doilea**, pentru pretenția ce face cuvioșia sa, egumenul de Căpriana, ca să strice schimbul, cu cuvânt că și acea jumătate de vad de moară, ce l-a luat mănăstirea de la răposatul vornic Constandin Râșcanul, ar fi fost tot al mănăstirii, după cuprinderea pomenitului ispisoc de la domnul Ștefan voievod, care ispisoc, după cercetarea ce am făcut, măcar că nu arată numele moșiei, dar după arătare semnelor, adică pomenind, la capătul dinspre Bâc, de **Chișinău**, și la capătul de dincolo de dealul ce este deasupra Tohatinului, până unde și acum se stăpânesc **Visternicii**, și mai pomenind și, de iasta parte de Bâc, de o fântână și șipote de piatră, cu izvoare îndestul curgătoare și cunoscute din vechi, se cunoaște că cuprinderea acelui ispisoc de locul acesta trebuie să fie dar ori de a fost a mănăstirii Căpriana și s-ar fi numit vreodată Moldovița, s-au de a fost acelei știute mănăstiri Moldovița, însă stăpânirea, după ispisocul acesta, se vede părăsită, căci, de la acel ispisoc și până la scrisoarea de danie a Anii, logofeteasa lui Solomon Bârlădeanul, ce a făcut către nepoată-sa Acsănia, se văd trecuți 175 ani, și mănăstirea Căpriana nu se vede că a stăpânit, până la anii **1727** (7235), când răposatul domn Mihai Racoviță voie-

vod, după moartea lui Dracea serdarul, a luat moșia Visternicii și a dat-o numitei mănăstiri Căpriana; **al treilea**, pentru iazul cel cere și mănăstirea Sfânta Vineri, ca să-l aibă moșia **Chișinău** în apa Bâcului, adevărat, atât ispisoacele mănăstirii, cât și în ispisocul de sus pomenit, al domnului Ștefan voievod, ce l-a arătat egumenul de Căpriana, arata că și Chișinău a avut iaz și moară în Bâc și, încât la ispisocul domnului Ștefan voievod arată pe iazul Chișinăului drept hotar, la marginea cea din jos, a acelei jumătăţi de sat, ce o cuprinde acel ispisoc. Dar cercetând noi, acum, de la iazul Căprianei pe Bâc, în jos, între moșia Ghețăoani și între moșia Chișinăul alte iazuri nu sunt, fără numai două iazuri, pe care scrisorile Ghețăoanilor în cel mai din sus iaz, pe care cuvioșia sa egumenul de Frumoasa îl pretinde că ar fi iazul Chișinăului, arată că şi-ar fi făcut moară într-o gârlă un Grigoraș Sava pârcălabul, dar de a făcut el iazul din pajiște sau de a găsit iezătură veche acum nu se poate ști; cel mai din jos iaz decât acesta îl arată că este făcut de un Bogos pârcălabul, și aceste două iazuri nu pot să încapă, căci cel din jos îneacă pe cel din sus; se mai cunoaște un iaz vechi, mai în jos la marginea cea din jos a moșiei Ghețăoanii, care acum se află în cuprinderea stăpânirii Ghețăoanilor, dar a ieșit protopopul Stavarachi, care are moară puţin mai în jos, și a zis că-i de moșia sa **Ciorna** și, pentru că îneacă iazul ce îl făcuse Bogos, l-ar fi lăsat moșii (bunicii) săi și el s-a pogorât mai jos, de și-a făcut moară. Dar niscaiva scrisori vechi nu ne-a arătat, ci numai niște zapise mai noi, zicând că scrisori vechi, de vor fi, sunt pe la alţi răzeși împrăştiaţi și nu poate acum să le aducă. / Și așa, precum am arătat, între Gheţăoani și între Chişinău neputâud să încapă două iazuri și dacă tot ispisocul dom-

nului Mihai Racoviţă voievod din **1705** (7213) nu va putea să apere apa Bâcului dinspre ținutul Lăpușnei, precum până acum s-a stăpânit, apoi va intra și Chișinăul la un vad de moară, și un vad va rămâne al Gheţăoanilor. // Prin luminată cartea măriei sale lui vodă, ni se poruncește ca să măsurăm de-a curmezișul acea jumătate de moșie, ce o cuprinde ispisocul domnului Ştefan voievod, după semnele ce le arată. și pe atâta să mai dăm în jos și cealaltă jumătate de sat, și apoi să măsurăm și Ghețăoanii, pentru care, după poruncă, am făcut această ispită, ca să măsurăm tot trupul cât să stăpânește cu nume de Visternici, și să-l dăm în două. Dar apoi cu totul fugi din noima ispisocului, nerămânând jumătății celei de sat, din partea de sus, nici unul dintr-acele semne, adică nici se atinge nimic de Chișinău, nici împotrivă nu este vreo fântână, cum nici la înjumătățirea vreunui iaz; ci noi am măsurat de-a curmezișul tot trupul, cât se stăpânește cu nume de Visternici, din marginea din sus, dinspre Petrecani, de la movila lui Bâtcă, și până la marginea cea din jos, dinspre Ghețăoani, în capul iazului ce-l pomenesc scrisorile Ghețăoanilor că-și făcuse Grigoraș Sava moară, și au ieșit 1.065 stânjeni gospod; au măsurat, de acolo, din jos cât se stăpânește cu nume de Ghețăoani, și au ieșit 1.095 stânjeni; însă cu 200 stânjeni, ce a arătat protopopul Stavarachi împresurați din moșia sa Ciocanii, ce este alăturea cu Ghețăoanii, pe din jos. / Deci într-acest chip aflând pricinile, precum arătăm, am făcut și hartă de starea locului, și luminatul divan va da hotărâre după cum va fi drept”[358].

[358] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 198-213

1774, iunie 5: Satul **Făureşti**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Satele de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[359], avea **toată suma caselor 23**. Scădere rufeturi 1: 1 femeie săracă. Rămân birnici 22. / **Ţărani (birnici):** Maftei, vornic / Timofti Agărici / Gheorghe Pintilii / Toader, cioban / Ioniţă Pătrăbu / Ion Pătrăbu / Sava Cucoş / Toader Bălaor / Istrate Frunză / Grigori Timofti / Ion Bălaor / Vasile Ţâncă / Grigoraş Penteleiu / Grigoraş, bejenar / Petre fiul lui Răzmeriţă / Toderaşco fratele potropopului / Simion Sucitul / Ştefan Vădianu / Ioniţă cumnat potropopului / Ioniţă Trepăduş / Istrate Chiriac / Gheorghe fiul sârbului. // **Femei sărace:** Gafiţa, săracă.

1904: „**Făureşti**, sătuc în judeţul Orhei, volosti Hârtop, aşezat pe ţărmul stâng al râuleţului Ichel, la gura Scurta. Are 34 case, cu o populaţie de 185 suflete”[360].

FĂUREŞTI

(lângă Miroslava, comuna Miroslava, Iaşi).

1635, iulie 16: „O mărturie hotarnică de la Costantin Hăugul, scriind” cum a mers „să aleagă cu sufletele a oameni buni hotarul **Mihăileștilor** (lângă Brătuleni, comuna Miroslava, Iaşi) dinspre hotarul **Brătulenilor** (comuna Miroslava, Iaşi) și dispre hotarul

---

[359] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 456

[360] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 94

Tăuteștilor (comuna Rediu, înglobat în Iaşi)… Pusu-s-au și semne de asupra Mihăileștilor, între Brătuleni. În dial, într-o moviliță, au pus un stâlp de piatră; dintr-acel stâlp de piatră, în dreptul locului, peste Bahlui, la Colacul Ulmului. De aici, o ia peste șes, la dial, în Glodul Albu, drept la deal, în drumul Mihăileștilor. Deci, ia la deal, pe din jos de Movila Găunoasă. Deci, ia culme în sus, pe deasupra Tălpălăilor, la stâlpul vechi; din stâlp, la vale, unde coboară drumul Tăuteștilor, la alt stâlp, peste drum, deasupra Glodului Albu, pe coaste, în dreptul locului, la spinii lui Răhat. De-acia, pe drum la dial, la Vale Gedzuniilor, în jos pe Vale Lățcanilor, până în Bahlui, drept la dial în pisc, dinspre **Cogești** (Cogeasca, comuna Leţcani, Iaşi), până în obârșiile Răcii, la aria cea călugărească, apoi la Rece în gios, peste drum la deal, până în vârf, unde se împreună hotarul, cum au ridicat cu sufletele lor acești oameni buni, anume: vătămanul din **Brătuleni**, și vătămanul Brae din **Făurești** (lângă Miroslava, comuna Miroslava, Iaşi), și vătămanul din **Mihăilești**, și vătămanul din **Tăutești**, și Ionașco Argig de acolo și alți oameni buni”[361].

1638, octombrie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Gheorghe Maicăş şi lui Toader Grecul din **Făureşti** (comuna Miroslava, Iaşi), să meargă „la satul **Uricani** (comuna Miroslava, Iaşi), împreună cu acest fecior al lui Gavrilaş, logofătului celui mare, şi să socotiţi, cu oameni buni şi cu acest fecior, şi să alegeţi partea

---

[361] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 169, pp. 203, 204

Tomei, din jumătate de sat de Uricani, a patra parte, să i se dea lui deosebi de către alţi răzeşi"[362].

FAURI

(lângă Beneşti, comuna Vutcani, Vaslui).

1558, aprilie 14: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod urmaşilor fraţilor Dragomir şi Groza Caşotă, adică Tudora, Neaga şi Ana, fetele lui Ion, nepoţii lor Titiul, Gliga, Palaga, Anuşca, Magda şi Agafia, fiii Mărinei, fata Fedcăi, fiii Mircei, nepoţi lui Dragomir Caşotă, nepoata lor Anuşca, nepoţii de frate Leahul şi Ileana, fiii Şandrei, nepoţii lui Dan şi Gavril, fii ai lui Vasco, fii ai lui Udrea, toţi nepoţi lui Groza Caşotă, care primesc ispisoc pentru moşiile „din ispisoc de întăritură ce-au avut părinţii lor Mircea şi Udrea de la moşul (bunicul) nostru, bătrânul Ştefan voievod, satele anume **Sârbii**, în gura Lohanului, care acum se numesc **Căşoteştii** şi cu mănăstire, **Tecuceştii**, în dreptul Căşoteştilor şi în dreptul gurii Lohanului, de ceea parte de Crasna **Faurii** şi pe Horăiata**, unde a fost Vâlce**, şi în matca Chigheciului **unde a fost Silea** şi peste deal, pe Ialpuh, **fântânele Căşoteştilor**"[363].

1602, februarie 24 : Ispisoc de întăritură de la Ieremia Movilă voievod, după împărţirea moşiilor lui

[362] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 490, p. 458

[363] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 35-37

Bucium vornic, între văduva lui Antemia şi feciorul lor lor Grigore Bucium… / Şi s-au venit în partea lui Bucium vornicul „jumătate de sat **Crainici** pe Polocin, satul **Faurii**, cu vad de moară, satul ce se cheamă **Lunca Mare**, cu vad de moară, jumătate de sat **Oteştii**, cu vad de moară în Răcătău, jumătate de sat **Buciuleşti**, cu vad de moară în Bistriţa, jumătate de sat **Găureni** pe Prut, a treia parte de sat **Echimăuţi**, în ţinutul Orheiului, a treia parte de sat **Săharna**, satul **Boşotenii** pe Bistriţa, cu vad de moară, a patra parte de sat **Poienile**, la Vaslui, 2 fălci de vii în dealul **Horodiştii**, lângă **Cotnari**, şi o falce de vie la **Zlodiica**… / Şi jupânesei Antemia i s-a venit satul **Năneştii** şi cu hotarul **Ungurenii**, jumătate de sat **Horgeştii** pe Răcătău şi cu vad de moară, a patra parte din sat **Găleşti**, pe pârâul Răcătăul, a patra parte din **Bizigheşti**, cu moară, a patra parte a satului **Poenile**, la Tecuci, jumătate de sat **Voineşti**, a patra parte de sat **Corneştii** de la Cârligătură, a patra parte de sat **Porosălnici**, trei fălci de vie la **Cotnari**, 2 fălci la dealul **Horodiştii**, 1 fălci la **Zlodiica**… / Deci s-au aşezat de bunăvoie”[364].

1613, martie 4: Zapis de mărturie de la Andrieş şoltuzul şi 12 pârgari din **târgul Vasluiului**, Ionaşco Peaicul, Dumitru uricar, Ionaşco vatav de hânsari, Petre Goagă din **Părtanoşi**, Petriman visternicel de acolo, Epatie ot **Mărăşei**, popa Gligore din **Popşori**, Pătraşco Măreiai, Ionaşco, Stoica Muntean şi Anton din **târgul Vasluiului**, în care mărturisesc cum au venit Simion Crasnăş, fiul Măricăi, nepot Giurgei Crasnăş, şi a vândut din jumătate de sat **Grumăzeşti**, jumătate, şi din jumătate de sat **Fauri**, iarăşi jumătate, cu loc de moară în apa

[364] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 17, pp. 28, 29

Vasluiului, dumisale lui Voico marele logofăt, pentru 150 taleri de argint”[365].

1628, septembrie 1: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui clucer Ionaşco Cujbă, după o pâră la Divan, depusă de Gavrilaş şi Antimia, fiii lui Gligorcea, şi de la verii lor Dumitraşco şi Solomon, fiii Măriicăi, toţi nepoţii lui Nicoară Liciul, „pentru jumătate din satul **Cârsteştii**, ce este pe Moldova, în ţinutul Sucevei, spunând că le este dreaptă ocină şi dedină şi le face mare asuprire şi le stăpâneşte ocina… Ionaşco clucer a arătat înaintea noastră un ispisoc de la Simion Moghila voievod, că a avut pâră atunci cneaghina lui Golăi logofăt cu nepoţii lui Nicoară Liciul şi ai lui Romăşcel pentru nişte bani ce a dat panul ei, Golăi logofăt, bunicului lor, Nicoară Liciul, şi lui Romăşcel. Şi puseră ei zălog două sate, **Faurii** şi **Grumăzeştii**, ce sunt în ţinutul Vasluiului, şi cu acei bani şi-au cumpărat nişte robi de la tătari. Apoi s-a aflat că n-au nici o treabă cu acele sate şi s-au luat de la Golăi logofăt şi au rămas nepoţii lui Nicoară Liciul şi ai lui Romăşcel să-i plătească acei bani. Iar alte rude ale lor şi-au plătit partea, iar dintre nepoţii lui Liciul nu s-a aflat nimeni să plătească, ci numai a a dat boierului nostru mai sus-zis, Ionaşco Cujbă clucer, 120 ughi galbeni, pentru că cneaghina lui, Stana, a fost nepoată lui Nicoară Liciul. / La aceasta, domnia mea şi cu sfatul nostru i-am judecat după legea ţării şi am aflat ca, deoarece n-a avut Cujbă clucer copii cu cneaghina lui Stana, să-i întoarcă nepoţii lui Liciul banii mai sus-scrişi, 120 ughi galbeni, şi de asemenea 363 ughi bani buni pentru aşezările de a făcut acolo, iazuri şi mori, şi berării şi sladniţe, şi vecini,

[365] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 205-207

şi prisacă, şi 13 case, pe care le-a preţuit Cehan mare pitar cu oameni buni şi să-şi stăpânească dedina. Iar nepoţii lui Nicoară Liciul, dacă au văzut că le vine să întoarcă atâţia bani, nu s-au apucat să întoarcă, ci s-au tocmit cu boierul nostru şi i-au vândut această jumătate din satul Cârsteşti, pentru 280 taleri bătuţi”[366].

1643, aprilie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Apostol Cehan. Care cumpără, cu „trei cai, două vaci cu viţei, 20 ughi (ducaţi ungureşti) şi 14 stupi”, de la Vasile Bolişor, în temeiul unui zapis de mărturie de la preotul Vasile, Toma, Dănăilă, Toader Pleşca, Vasile Cotea şi Necula din **Iveşti** (comuna Iveşti, Vaslui), „dreptele sale ocini din satul **Măreţei** (comuna Tanacu, Vaslui), din **Poeneşti** (comuna Poieneşti, Vaslui), din **Grumădzeşti** (comuna Tanacu, Vaslui), din **Fauri** (comuna Vutcani, Vaslui), din **Prigorceni** (comuna Văleni, Vaslui), din **Tăcmăneşti** (comuna Ştefan cel Mare, Vaslui), din **Petreşti** (comuna Văleni, Vaslui) şi din **Băileşti** (comuna Poieneşti, Vaslui)… / Şi la acestea, întărim lui Apostol Cehan şi altă parte din satul Prigorceni, cumpărată de la Loghina, fiica lui Bogze logofăt, şi de la fiul ei Orăş”[367].

1645, martie 16: Cârstiian, feciorul Măriei, nepotul lui Gavril, sora lui Tiliman şi a lui Petrilă, din satul **Vorniceni** (comuna Tuluceşti, Galaţi), dăruieşte Măriei de Bancovici, „drept sufletul mâne-mea Mărie şi drept sufletul meu, ca să ne fie pomană în veci… toată partea mâne-mea Măria din satul **Fauri** (azi Poşta Elan,

---

366 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 397, pp. 543, 546

367 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 83, p. 89, 90

comuna Vutcani, Vaslui), ce este pe valea Bancovicilor, mai sus de **Piscani** (lângă Vlădeni, Galaţi), ce se împarte cu răspopul Mihăilă şi cu Dămian Cioroiul… dinaintea poporului şi a bisericii, a popii lui Eftimie din **Popeşti** (comuna Micleşti, Vaslui), Miron Şuşman de **Giurcani** (comuna Găgeşti, Vaslui), Ionaşco Fâsteci, Oarţa de **Păgăceni** (lângă Popeni, Vaslui), Nistor a Flocoasei, Cazanoschi şi mulţi oameni buni"[368].

1753, iunie 1: Fostul mare şetrar Ion Racoviţă, fiul răposatului hatman Dumitraşco Racoviţă, vinde „fratelui meu cel mai mare, Radul Racoviţă vel vistiernic, drept 1.845 lei, toată partea mea de moşii de aici, din Moldova, anume **Fireştii** întreg şi cu toate casele şi namestiile de primprejur; **Părtenii**, cu heleşteu; **Sărata**, cu heleşteu; **Valea Ră** ce se zicea **Răii**, cu moară gata pe apa Vasluiului; părţile din **Tătărăni**; părţile din **Portari** şi din **Olari**; **Prigorceni**, sat întreg, cu heleşteu; părţile din **Ţigăneşti**; părţile din **Boţoae** şi din **Chihoae**; **Faurii**, sat întreg; un loc de prisacă din **Băicani**; parte din **Drăcşani**; satul din gura **Ocoalelor** din ţinutul Lăpuşna; 7 pogoane de vie la **Timerleani**"[369].

---

368 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 30, p. 23

369 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 128

FAURI

(contopit cu Zăneşti, comuna Zăneşti, Neamţ).

1462, septembrie 15: Întărit de Ştefan voievod, „mănăstirii noastre de la Piatra lui Crăciun (Piatra Neamţ), unde este hramul Adormirea preasfintei născătoare de Dumnezeu şi pururi fecioară Maria”, care primeşte uric pentru „anume satele şi morile: moara cea mare care este pe Bistriţa (Bistriţa, comuna Viişoara, Neamţ) şi în Zdvijinţii (Zvijinţi, Arca sau Doamna, parte din Piatra Neamţ), de la Doamna şi Soboleşti (sat lângă Săvineşti, Neamţ), şi **Faurii** (înglobat în Zăneşti, Neamţ), şi Vascăuţi (lângă Săvineşti, Neamţ), şi Braşeuţi (Brăşăuţi, comuna Dumbrava Roşie, Neamţ), şi Bulgari (partea a municipiului Piatra Neamţ), şi Mărăţei (în Piatra Neamţ), şi Dărmăneştii pe Chivejdi (în Piatra Neamţ), şi Oprişani (Cuejdiu, comuna Gârcina, Neamţ), de asemenea pe Chivejdi, şi Răidăceştii (lângă Turtureşti, comuna Girov, Neamţ), şi Tortoreştii (numit şi Tătăraşi, azi Turtureşti, comuna Girov (neamţ), două părţi – o parte pe care ei au cumpărat-o de la Cozma, fiul lui Băloş, pentru 75 de zloţi tătăreşti –, şi Căuceleştii pe Cracău şi cu moară (Căciuleşti, comuna Girov, Neamţ), şi Mândreştii pe Orbic (lângă Goşmani, comuna Români, Neamţ), şi satul lui Şerbu Răspop (Beşicani, comuna Săuceşti, Bacău), şi Stăuciani, amândouă cuturile şi cu moară şi cu iaz (Săuceşti, Bacău), şi morile de la Bacău, pe care ei le-au întemeiat din pustiu, şi prisaca de la

Fundu, dincolo de Siret (Siretu, comuna Letea Veche, Bacău), unde a întemeiat Martie, şi via de la sare, la Bacău, în Dealul Sării, şi Vâlsăneştii, mai sus de Bacău, şi cu dârsta (partea de sus a Bacăului), şi Lucăceştii pe Tazlăul Sărat (parte a oraşului Moineşti, Bacău), şi satul anume Heciani, şi cu morile, pe Siret, pe care l-a dat lor pan Hodco Ştibor din uricul său, pentru sufletul său, şi mănăstirea unde este hramul Sfântul Bogoslov, şi mănăstirea de la Bahlui, şi cu moara, şi mănăstirea de la Bohotin, şi cu moara, şi prisaca Cozia, de la Bohotin, şi Botna, pe Nistru, şi cu prisaca şi cu Iezerul Alb şi cu toate gârlele, care din veac ascultă de Botna, şi moara de la gura Chivejdiului, sub Piatra lui Crăciun, şi prisaca de la Itchil, şi poiana de sub Ceahlău, şi poienile de la Chivejdi"[370]. Hotarele, din veac.

1468, februarie 5: Întărit de Ştefan voievod lui Dragoş, care primeşte uric pentru „ocina lui, satele anume Faurii pe Bistriţă şi cu loc de iaz la Bistriţa, iar de aici, drept în faţă, satul Băhneni, la gura Bahnei şi cu loc de iaz şi cu mori… Iar hotarul acestor ocine mai sus scrise, **părţi din satele Fauri** cu Băhneni la gura Bahnei, şi cu loc de iaz şi cu mori, să fie cum se va alege pe părţi, iar din celelalte părţi, după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac"[371].

1491, aprilie 20: Întărit de Ştefan voievod „sfintei noastre mănăstiri, pe care am făcut-o la Tazlăul Mare, trei sate din satele noastre drepte domneşti, ce sunt pe Bistriţa, anume: Zăneştii şi Stolnicii (comuna Zăneşti) şi

---

[370] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 107, pp. 151-154

[371] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 151, pp. 219, 220

Faurii (contopit cu Zăneşti), mai jos de gura Cracăului, care acele sate au fost din ocolul curţilor noastre de la Piatra… Şi iarăşi am dat şi am miluit domnia mea sfânta noastră mănăstire mai sus scrisă, Tazlău, cu un sat, anume Bureştii pe Siret, unde se numeşte Fundul (Buneşti, numit şi Fundul lui Bogdan, apoi Siretu, Bacău), care acel sat Bureştii a fost ascultător de curţile de la Bacău, şi cu loc de prisacă peste Siret, în pustie, unde se cheamă Mănăstirea, şi cu bălţi la Siret, să fie sfintei noastre mănăstiri mai sus scrise, a Tazlăului, şi cu tot venitul, de la noi uric, neclintit niciodată, în veci. Iar hotarul acelor sate mai sus scrise pe Bistriţa să fie după vechile hotare, şi al acelui sat de pe Siret să fie din toate părţile după vechile hotare, pe unde au folosit din veac”[372].

1623, martie 9: Porunca lui Ştefan Tomşa voievod, dată slujbaşilor şi dăbilarilor de a lăsa „foarte în pace satele Zăneştii şi Dinganii (inclus în Zăneşti), care sunt ale sfintei mănăstiri Tazlău”[373].

1634, aprilie 25: Zapisul popii Ionaşco şi al fratelui său Gheorghe din **Ruşciori** (lângă Jideşti, contopit cu Dochia, comuna Girov, Neamţ), prin care mărturisesc că au vândut a lor „dreaptă moşie din sat din **Aldeşti** (înglobat în Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), din jumătate de sat jumătate, adică din tot satul Aldeşti, a patra parte de sat… jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâneasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare şi cuconilor dumisale, drept 120 lei… Şi în tocmeala

---

372 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 93, pp. 185, 186

373 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 31, pp. 45, 46

noastră au fost preotul Trifan şi Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podoleni, Neamţ), Ionaşco vătămanul ot **Podoliani** (comuna Podoleni, Neamţ), Păntelei şi Dumitraşco sinovi Păntelei ot **Hărliceşti** (înglobat în Orbic, contopit cu oraşul Buhuşi, Bacău), Constantin Bantăş, ot **Fauri** (contopit cu Zăneşti, comuna Zăneşti, Neamţ) şi mulţi oameni buni s-au prilejit”[374].

1900: „**Faurii de Jos**, sat în judeţul Neamţ, plasa Bistriţa, comuma Zăneşti; formează, cu marginile sale dinspre sud, hotarul dinspre comuna Podoleni; este situat spre sud de satul Faurii de Sus, la 20 km depărtare de orașul Piatra. / **Faurii de Sus**, sat situat în drumul şoselei judeţene mixte Piatra-Bacău, la sud de satul Zăneşti, depărtare de 18 km de la orașul Piatra”[375].

FECHETEŞTI

(sau Fichiteşti pe Răcătău, Bacău).

1546, martie 20: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Gherasim Truşan vătav, care cumpără, cu 250 zloţi tătăreşti, de la Grozav şi soră-sa Gora, „partea lor de moşie… ce este pe pârâul Răcătăului, ţinutul Adjudului, anume **Fichiteştii**, şi a mai cumpărat o bucată de moşie de la Fetion, neam lui Ştefan voievod, drept 40 zloţi

[374] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 104, p. 116
[375] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 328

ungureşti, care moşie este o poiană pe zeletin şi are hotar vechi o fântână, anume Căzăpada”[376].

1546, aprilie 22: Întărit de Petru (Rareş) voievod Muşei şi seminţiei ei Dragotă, care primesc ispisoc, „din dresele ce au avut moşii (bunicii) lor Ulea şi Iuga de la Işiaş şi de la Ştefan voievozi, jumătate de sat **Sperleşti**, partea din sus, jumptate de sat **Proceşti** (pe Turlui, mai jos de Şperleşti, lângă Turluianu[377], Bacău) şi jumătate de fat **Fecheteşti** (sau Fichiteşti pe Răcătău, ţinutul Adjud[378], Bacău), ca să le fie de la noi uric”[379].

FEDELEŞENI

(comuna Strunga, Iaşi).

1491, ianuarie 7: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Mircea şi Anuşca, fraţilor Lazor, Dragotă, Andruşco, Neaga şi Mărina, fraţilor Coste şi Fedca, nepoţilor lor Toader, Sofiica şi Nastea, fiii lui Ivanco Vărsatu, şi Stanei, fiica lui Dragomir Caşotă, şi nepoţilor ei Ion şi Fedca, fiii lui Mircea Caşotă, nepoţii lui Bratul viteazul, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satele anu-

[376] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. XX, Iaşi 1928, pp. 9-10

[377] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 204

[378] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 102

[379] Codrescu, Theodor, *Uricarul,* vol. X, Iassi 1888, pp. 228, 229

me: Brătuleştii, şi Fedeleşanii, şi, la Cârligătura, Goeştii şi Vârstaţii"[380]. Hotarul, din veac.

1617, aprilie 16: Radul voievod întăreşte lui Nistor Ureche toate satele lui din Moldova, printre care „partea lui din **Brătuleşti** şi jumătate de sat de **Fedeleşeni**… şi satul **Goeşti**… şi partea lui de sat din **Sârbi**… şi din **Lungani** şi din **Şăpticeni**… din ţinutul Cârligăturii"[381].

1626, noiembrie: Zapisul lui Chirilă din **Fedeleşeni**, feciorul Onciului, nepotul lui Dumitru Ferăchi, strănepotul Drulei spătarul, prin care mărturiseşte, în prezenţa aceloraşi martori, că a „vândut dumisale Lupului Prăjescul toată partea mea, câtă se va alege, din sat de **Druleşti**, din partea dinspre Popeşti, cu tot venitul, cu vad de moară în Siret şi în valea satului şi cu vad de moară în valea ce se cheamă Lăţăcoaia, şi cu fânaţ la luncă şi la deal, şi cu pomete şi cu bălţi de peşte la Siret… drept 6 taleri de argint"[382].

1633, martie 8: Zapisul lui Gligorie Goia, Gheorghe Năvrăpăscul, Iacob Moţoc şi Romanot **Văscani**, Lazor Moţoc ot **Movileni**, Dănilă din **Hândreşti**, Grigore din **Miclăuşeni** şi Chirilă de **Fedeleşeni**, în care mărturisesc că surorile Anna şi Palaghia, fetele Măricăi, nepoatele lui Toader Ferghi, strănepoatele lui Paşco, şi seminţia lor Aftimiia preoteasa, fata popii Simion, nepoata lui Ferghi, strănepoata lui Paşco, „au vândut toată partea lor, ce se va alege din jumătate de sat din **Druleşti**,

---

380 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 84, pp. 167-169

381 Buletinul *„Ioan Neculce"*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

382 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 137, pp. 165, 166

cu vad de moară în Siret şi-n valea satului… dumisale Lupului Prăjescul postelnic, drept 12 taleri bătuţi”[383].

1774, iunie 26: Satul **Fedeleşanii**, sat răzeşesc, ţinutul Romanului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[384], avea **toată suma caselor 10**. Scădere rufeturi 6: 3 popi şi diaconi, 3 mazili şi ruptaşi Rămân birnici 4. / **Birnici:** Ion Fedeleşan / Costantin Bezade / Mihălache Fedeleşan / Apostol, vieriul din Brătuleşti. // **Rufeturi:** Popa Ştefan / Ursachi, diacon / Căsian, monah / Grigoraş Pilat, mazil / Neculai sin (fiul) lui, mazil / Vasile Albul, ruptaş.

1900: „**Fedeleşeni**, sat în judeţul Roman, plasa Siretul de sus, comuna Strunga, spre sud de băile Strunga şi la o depărtare de 3 km 500 m de ele. Are 79 familii sau 365 suflete, din care 100 contribuabilă. Știu carte 9 persoane. Sunt 91 case. Are o biserică de lemn. Se lucrează rotăria. Sunt 285 vite mari cornute”[385].

FEDEŞTI

(comuna Şuletea, Vaslui).

1488: Întărit de Ştefan voievod lui Toader German, care cumpără, cu 60 zloţi tătăreşti, de la Daşco, fiul lui Gostilă, „seliştea **Lăhovenii** (sat dispărut, din comuna

[383] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 310, p. 400

[384] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 262

[385] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 347

Fedeşti, aproape de Banca, Tutova)”[386].

1489, ianuarie 16: Întărit de Ştefan voievod lui Mihul Ciocan, care cumpărase, cu 50 de zloţi tătăreşti, de la fraţii Lazea şi Micul, fiii lui Ivan Ciumalea, şi de la verii lor, Sima, Ivan şi Măria, fiii lui Toader Ciumalea, „dreapta lor ocină şi dedină, din uricul şi privilegiul bunicului lor Ivan Drocici… jumătate din sat **Fedeşti**, partea din câmp”[387]. Hotarul, jumătate din tot hotarul.

1675, martie 17: Gligoraşco, feciorul lui Silion de **Fideşti**, vinde vistiernicului Tudosă Dubău şi jupânesei Marecuţa, pentru 12 lei, „o parte de ocină din satul **Itrineşti** şi din **Baloseneşti**, cumpărată de tatăl meu Silion şi de mama mea Aniţa de la Ştefan, feciorul Ioanei, nepot lui Dorin”[388].

1900: „**Fedeşti**, sat în judeţul Tutova, plasa Târgul, comuna Banca, spre est de Banca, în marginea de est a judeţului. Are 373 locuitori, din cari 36 ştiu carte, și 81 case”[389].

---

386 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 6, pp. 9-11

387 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 45, pp. 84-86

388 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 88, 89

389 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 348

FEDEŞTI

(pe Prut, între Camenca şi Dubovăţ, ţinutul Iaşi, lângă Cohăneşti, raionul Glodeni, Moldova).

1617, august 14: Întărit de Radul voievod fraţilor Luoul, Grigore, Gheorghe şi Fedora, feciorii Cristii Balş şi ai jupânesei Odochia Ruxandei, / nepoatei lor de frate Tudosca, fata lui Mateiaş, / nepoţilor de soră Costanda şi Pavăl, feciorii Antemiei, / toţi nepoţi şi strănepoţi lui Ionaşco Căpotici, Ilie Mustaţă postelnic, Bulhac paharnic şi Moga aprod, care primesc ispisoc „pe a lor ocine şi moşii ce au avut de la moşii lor… „jumătate de sat, anume **Albeştii** bătrâni pe Jijia, cu vii şi cu livezi, şi jumătatea satului **Şărbăneştii**, partea din sus, de către Albeştii bătrâni, iarăşi pe Jijie, în ţinutul Hârlăului, şi satul **Zlătarii**, între Cozancea şi satul **Ionăşenii**, iarăşi pe Jijia, cu mori pe Jijia şi cu hotar pe amândouă părţile Jijiei… şi jumătate de sat **Albeşti**, partea de sus, cu mori pe Jijia, ce sunt în ţinutul Dorohoiului, şi jumătate din satul **Fedeştii** pe Prut, şi bălţi de peşte şi cu loc de iaz şi de moară în Camânca şi în Dubovăţ, şi satul **Corhăneştii** şi cu cutul **Giuleşti**, iarăşi pe Prut, într-un hotar cu Fedeştii, ce sunt în ţinutul Ieşului, şi jumătate de sat din **Ciuheşti**, parte de sus şi cu vad de moară în Siret, şi cu râmnice ce sunt în ţinutul Sucevei, şi a treia parte din jumătatea satului **Capoteni** sub Trebice, ce este în ţinutul

Hotinului, care aceste moşii sunt osebite de către alte rudenii ale lor”[390].

FELEŞTI

(inclus în Brănişteni, Neamţ).

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărţirea moşiilor, între urmaşii lui Seachil, când s-a convenit şi „s-a venit în partea slugii noastre Dumitraşco Seachil şi a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliştea Rusii** (Selişte, Neamţ) şi satul **Bârjovenii** (comuna Secuieni, Neamţ) şi **Feleştii** (inclus în Brănişteri, Neamţ); iar în partea lui Tofan Seachil şi a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goşmani, Neamţ) şi satul **Arămeştii** (comuna Bahna, Neamţ) şi **Seliştea Rumânii** (Seliştea, Neamţ)”[391].

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărţirea moşiilor între neamurile Seachil. „Şi s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ) şi din cealaltă jumătate de sat, a patra parte şi jumătate de sat din **Arămeşti** (comuna Bahna, Neamţ). Şi ceste părţi de sat fost-au date şi tatăl lui Neculai Seachil frăţâne-său Tofan. / Aşijderea, Neculai Seachil şi cu văru-său Constantin au mai dat partea din **Ţuţcani** (comuna Bahna, Neamţ), câtă se va

[390] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 235-237

[391] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 131, p. 179

alege, cu tot venitul. / Aşijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părţi din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliştea, comuna Români, Neamţ), iar a patra parte de sat este a răzeşilor, şi jumătate de sat din **Feleşti** (înglobat în Brănişteni, comuna Trifeşti, Neamţ). / Iar siliştea **Ruşii** (comuna Moldoveni, Neamţ) s-a venit, de pe partea moaşă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuş s-a venit satul **Siliştea Rumânii** (azi Siliştea, comuna Români, Neamţ)… Iar cine va porni pâră, să aibă a da porţii 50 de boi”[392].

1900: „**Feleşti**, sat compus numai din câteva case, în judeţul Roman, plasa Siretul de jos, comuna Brănişteni, şi spre nord de satul Brănişteni. Este așezat pe şoseaua judeţeană Roman-Piatra și la o depărtare de 7 km de orașul Roman”[393].

FERĂIANI

(Feriianii sau Ferăiani, lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova).

1638, iunie 28: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce Mărica, fata Saftei, şi cu Ştefan s-au tras în judecată, în faţa noastră, cu neamurile sale, cu Dingana, fata lui Gligorie, cu Solonca, femeia lui Ionaş-

---

392 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 252, pp. 282, 283

393 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 348

co, cu Neculai, feciorul lui Vasile Grumaz, toţi nepoţi şi strănepoţi Dingăi hatmanului, pentru moşiile ce le-a avut moşul lor Dinga, zicând că ar fi având strâmbătate unii de către alţii. / Deci Mărica, fata Saftei, şi cu Ştefan ne-au arătat un ispisoc de la Constantin Movila voievod, scriind precum că părinţii lor toate dreptele moşiile lor, ce le-a avut Dinga hatmanul, şi le-au împărţit între dânşii. Şi în partea Saftei, maicii Măricăi şi a lui Ştefan, s-au venit satul anume **Oltenii** (sau Olteneşti, între Cuca şi Folteşti, comuna Folteşti, Galaţi), pe Prut, şi a tria parte din jumătate de sat **Fârloeşti** (înglobat în Stăneşti, comuna Măgireşti, Bacău), şi a patra parte din sat **Târgovişte** (Târgoveţi, lângă satul Putna, comuna Boloteşti, Vrancea) şi cu mori pe Putna. Şi în partea lui Vasile Grumaz s-au venit satul **Feriianii** (Ferăiani, lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) şi jumătate de sat din **Carapuşceni** (Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova) şi cu o o pivniţă de piatră în târgul Iaşului. Şi în partea Irinei, fetei lui Ionaşco, şi a Soloncăi s-a venit satul **Vlăşineştii** (comuna Lunca Banului, Vaslui) şi jumătate de sat din **Carapuşceni** şi cu mori, şi a treia parte din **Mirceni** (Mirceşti, comuna Boghenii Noi, raionul Ungheni, Moldova), şi a treia parte din **Cârsteşti** (azi Kerstenţi, raionul Hotin, Ucraina). Cum şi Dinganii, fetei lui Gligorie, i s-au venit satul **Dângenii** (alt nume al satului Dingani), cu iaz şi cu moară, şi jumătate de sat din **Goşmani** (comuna Români, Neamţ), cu iaz şi cu moară, şi a treia parte din satul **Dinganii** (lângă Caracuşenii Vechi, comuna Caracuşenii Vechi, raionul Briceni, Moldova). / Deci domnia mea… i-am lăsat să-şi

stăpânească moşiile după cum şi le-au împărţit părinţii lor împreună”[394].

FEREDIENI

(sat cu moară pe Sitna, Botoşani).

1480, mai 12: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Putna, care primeşte danie de la Ştefan cel Mare „o moară din **Feredeieni**, cumpărată, cu 60 de zloţi tătăreşti, de la Mitropolitul Sucevei Theoctist, care, la rândul său, o cumpărase „de la Stanciul, feciorul Spătăroae”[395].

1518, aprilie 22: Întărit de Ştefan (cel Tânăr) voievod lui Toader, pârcălab de Roman (Novogradschi), care primeşte uric pentru „dania şi întăritura părintelui domniei mele Bogdan vodî, trei locuri în pustie; un loc pe Bâc, pe din ceea parte de Bâc, între Drăganul şi între Purcelul; al doilea loc pe Cahov, pe din jos de Troian, la la fântîna cea mare; al treilea loc la capătul din jos de Bileva şi cu iezăraşi, ce sunt într-acelaşi hotar, dar osebit de Bileva şi de Chiceşti; şi iarăşi, un sat pe Sitna, anume **Ferenienii**, ce şi-a cumpărat el acel sat de la Măriica, fata Vasutcăi, nepoata Petrei spătarul, drept 400 zloţi tătăreşti, şi un sat pe Cozancea, anume **Corceştii**, ce a cumpărat el

---

[394] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 390, pp. 378, 379

[395] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 225, p. 343

acel sat de la Zoica şi Varvara, fetele Simei Corce, drept 500 zloţi tătăreşti”[396].

1590, iulie 29: Întărit de Petru (Şchiopul) voievod, drept danie domnească, hatmanului Andrei, care primeşte ispisoc pentru „o selişte, anume **Feredeeanii**, şi cu un heleşteu, anume Leahul, ce este la ţinutul Hârlăului, care au fost drept domnesc”[397].

1774, iunie: Satul **Feredienii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[398]**, toată suma caselor: 71**. Scădere rufeturi 58: 1 popă, 2 dascăli, 20 scutelnici ai paharnicului Crupenschi, 15 scutelnici ai dumisale stolnicului, 10 scutelnici ai fiilor dumisale, 4 scutelnici ai maiorului Trebinschi, 6 ţigani. Rămân birnici 13. / **Birnici:** Gheorghi Strahotian / Ştefan Manoli / Ion Cătană / Apostu Bole / Grigori Ţibuliac / Gavril, ungurian / Ioniţă, cioban / Ion Creţu / Pintilei Straton / Sandu Gurălată / Ioniţă Ticu / Ilie, petrariu / Costandin, butnar. // **Rufeturi:** Alecsandru Drobotă, scutelnic paharnicului Crupenschi / Prodan, rus, tij (la fel) / Vasili Creţu, la fel / Arseni, la fel / Iftodi Ţibuliac, la fel / Toader Durlan, la fel / Irimie, plugar, la fel / Lupu Mititelu, la fel / Vasili, olariu, la fel / Ion, olariu, la fel / Toader Spănachi, la fel / Toader Chitic, la fel / Ştefan Botezat, la fel / Toader Eni, la fel / Neculai, puşcaş, la fel / Pintilei Drobotă, la fel / Grigoraş, ciubotar, la fel / Grigori, cioban, la fel / Zaharie, plugar, la fel / Toader

---

396 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iaşi 1930, pp. 163, 164

397 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 20

398 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 233, 234

Budur, la fel / Zaharie Bălaci, scutelnic stolnicului / Manolachi, slugă, la fel / Ion Manoli, la fel / Toader, la fel / Costandin, croitor, la fel / Gheorghi, crav, la fel / Mihălachi, argat, la fel / Radu, vezetiu, la fel / Dumitraţcu, bucătar, la fel / Postolachi, la fel / Iftimi, crav, la fel / Nichifor, la fel / Darii, crav, la fel / Lupu, grădinar, la fel / Neculai Zamifrachi, la fel / Costandin, bărbieru, scutelnic la fiii dumisale stolnicului / Ion, slugă, la fel / Iftimi, petrar, la fel / Neculai, petrar, la fel / Gavril, bivolar, la fel / Miron, vieriu, la fel / Gavril, vieriu, la fel / Ion, văcariu, la fel / Neculai, plugar, la fel / Miron Bolburosu, la fel / Dumitru, muntean, scutelnic al maiorului Tribinschi / Radu, muntean, la fel / Iancu, muntean, la fel / Mihai, muntean, la fel / Popa Manolachi / Ion, dascăl / Andrei, dascăl / Toader Cârlan, ţigan / Stoica, ţigan / Gheorghi Bucăţică, ţigan / Ion Şuşu, ţigan / Apostu Holban, ţigan / Ion, vezetiu.

1900: „**Feredieni**, comună rurală în partea de nord-vest a comunei Deleni, plasa Coșula, judeţul Botoşani, care se compune din satele: Feredieni, Poiana și Unsa… Vite sunt: 416 boi şi vaci, 95 cai, 345 oi, 125 porci. Locuitorii posedă 260 stupi cu albine. Sunt 7 mori de apă pe pârâul Cerbătoarea. În comună sunt 2 biserici, deservite de 1 preot şi 2 cântăreți; 1 școală mixtă, a comunei, condusă de 1 învăţător și frecventată de 10 elevi. Sunt aci 20 olari şi 7 rotari, / **Feredieni**, sat, situat pe coasta de nord-est a dealului Cerbătoarea sau Gâlgâitoarea. Acest deal nu e decât continuarea dealului Țencușa din comuna Storeşti și Rădeni, de unde trece în comuna Deleni. Moşia e a statului, rămasă de la Grigore Krupenschi fără urmași; are o întindere de 2.259 hectare, din care 1.287 hectare pădure. Comuna are o populaţie de

119 familii sau 471 suflete. Locuitorii se ocupă cu agricultura, rotăria și olăria. Aici este reşedinţa comunei. Are o biserică, deservită de 1 preot şi 1 cântăreţ; 1 şcoală, condusă de un învăţător și frecventată de 10 elevi. Vite sunt: 243 boi şi vaci, 47 cai, 131 oi și 80 porci. Locuitorii au 210 stupi cu albine. Sunt 7 mori de apă pe pârâul Cerbătoarea. Satul e străbătut de o şosea pietruită. / Cea mai veche familie cunoscută că a stăpânit această moșie este Lupu Krupenschi (în realitate, cel mai vechi stăpân a fost Stanciul, feciorul Spătăroaiei); aceasta se constată atât din testamentul lăsat de Grigore Krupenschi, când a dat moșia mănăstirii Neamţului, cât şi din inscripţiile bisericii, despre care vom vorbi. Biserica actuală din satul Feredieni este zidită de Iordache Krupenschi, după cum se constată din inscripţia de deasupra ușii din pridvor, fără însă a pune data. Se constată însă, de pe o piatră mormântală din biserică, data aproximativă a re-edificării: mănăstirii: „Sub această piatră sunt oasele robilor lui Dumnezeu Lupu Krupenschi stolnic şi a soţiei sale Safta Cuzoia, care au răposat la veletul 1775, genar 2, iar răposatul la 1770, april 25, cum și viaţa sa a fost 73 ani, a căror oase s-au adus de la alte biserici, de mine, Iordache Krupenschi, fiul lor ”[399].

[399] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 348, 349

FEREŞTI

(sat pe Racova, contopit cu Prigorceni, comuna Laza, Vaslui – „Fereşti, depărtaţi de Vaslui la 13 km spre nord… Comuna Fereşti este aşezată pe valea dintre dealurile Zăpodeni, Dăneşti şi Valea Rea”[400]).

1400, februarie 11: Întărit de Alexandru cel Bun lui Dan vameşul, care primeşte uric pentru „6 sate într-un horar, şi anume **Şurineştii**, **Mânjeştii, Todireştii, Şerboteştii, Lăţcanii** şi **Iacobeştii**, unde a trăit Iacob Orbul… de la ruptură, drept la apus, peste câmp, la movila săpată, unde se întâlneşte hotarul cu hotarul lui Feair **(Fereşti)**”[401].

1487, ianuarie 12: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Ioan, Andrieş, Gavril şi Petru, care cumpără, de la Mărina, Titiana şi Muşa, fetele lui Feair, cu 40 zloţi tătăreşti, „un sat, anume **Tătăreştii**, mai sus de **Feereşti**, pe acelaşi pârâu”[402].

1491, octombrie 15: Întărit de Ştefan voievod sieşi, care cumpără şi dăruieşte „târgului nostru al Vasluiului”, odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloţi, de la mănăstirea Bistriţa,

---

400 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. I

401 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 1

402 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 1

„anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejeneşti, comuna Laza, Vaslui), şi al treilea sat, anume Curteştii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneş" (satul Curteşti, comuna Poieneşti, Vaslui); de la Drăgălina şi Maruşca, fetele Cozmei Streaşină şi nepoţii lor Ion şi Maria, copiii Mihului, toţi nepoţi ai lui Feir, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloţi, „acest sat pe Rahova, anume Feereştii, unde au fost casele moşilor lor, a lui Feir şi a lui Pătru şi a Cozmei Streaşină" (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui şi Neacşa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloţi, „un sat pe Rahova, anume Păuceştii, unde a fost Păucă cel bătrân" (Rediul Păuceşti, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăş Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohaţii, unde a fost casa tătâne-său", cu 50 zloţi (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăş, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloţi tătăreşti, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebnicului (comuna Bălteni, Vaslui), şi, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui) şi o selişte, anume Micleştii" (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea şi Sohiica, fetele lui Steţco Dămăcuşescul, nepoatele lui Dămăcuş stolnicul, cu 70 zloţi, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreşenii, unde a fost Mareş judele" (Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăş şi Drăghita, fiii Armancăi şi seminţia lor, Toader, Sasca, Parasca şi Docica, fiii Anuşcăi, toţi nepoţi ai lui Ştefan Mesehnea, cu 50 zloţi, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moşului lor, a lui Ştefan Mesehnea; de la Anna,

Maruşca şi Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloţi, „două sate pe Vaslui, din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureştii, unde a fost satul lui Drăgoi şi a Tomei" (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionaşco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloţi, „un sat anume Mărăţăi pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoşi" (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anuşcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloţi, „două sate între Crasna şi între Bârlad, anume Filipeştii şi, mai jos de acest sat, într-acelaşi hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul"; de la Şteful şi Mărina, fiii Maruşcăi, şi seminţia lor… Bila şi Oance, feciorii Marinei, nepoţi ai lui Giurge Jumătate, şi Marina, fata Mândrei şi nepotul ei de frate Silea, şi soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoţi ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloţi, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuţii" (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)… Apoi iarăşi domnia mea am socotit şi am miluit pe şoltuzii şi pârgarii şi pe toţi oamenii cei săraci din târgul Vasluiului şi le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înşii, dintru care au lăcuinţă a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puţină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alişveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce peşte în târg, adică de la o maje, un peşte, şi de la o căruţă, iarăşi un peşte, iară mai mult nimic"[403].

[403] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 96, pp. 188-190

1496, octombrie 9: Mihul din **Fereşti** vinde lui Ursul, drept 35 zloţi. „jumătate din satul **Stârceşti**, la gura Tutovei”[404].

1587, ianuarie 31: Întărit de Petru voievod lui Antânas, care cumpără de la seminţia sa Ion, fiul Turşei, cu 150 zloţi, „jumătate din partea surorii sale Anna, ce i se va alege din sat **Fereşti**, care acea parte îi este lui schimb cu sora sa Anna şi a dat el loc pentru loc, partea sa din **Popeşti**”[405].

1590, noiembrie 9: Întărit de Petru voievod fraţilor Iachim şi Lupul, şi femeii lui Flore, care cumpără de la Annesica, preoteasa lui Gherman, cu 170 zloţi, „toată acea cumpărătură ce i se va alege din satul **Fereşti**, din ispisoc de cumpărătură ce l-a avut de la domnia mea”[406].

1607, mai 31: Întărit de Simion Moghila voievod Erinei, fata Turşei, care răscumpără de la Toader, fiul lui Sotir, cu 320 zloţi, „partea de ocină din satul **Fereşti** din partea tatălui ei, Turşea, a treia parte, ce a fost vândută de fratele ei Ion Turşea”[407].

1614, iunie 12: Nastasia, fata Neanului, nepoata lui Lupe, cu feciiorii săt, din **Dumbrăveni**, vând lui Constantin Cehan, drept 5 taleri bătuţi, „partea de ocină ce se va alege în tot locul, cu loc de prisacă, de fân, de ţarină şi în vatra satului **Dumbrăveni**… dinaintea lui Albotă, Cozma şi Ionaşco Marmure de **Grăcini**, Filip,

---

404 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 4

405 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 5

406 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 6, 7

407 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 14

Sava ginerele Moisei de **Fereşti** şi a mulţi oameni buni”[408].

1618, august 12: Radul Mihnea voievod întăreşte vătahului Petre Cehan, în baza unui zapis de mărturie de la Nădăbaico mare vătah de Vaslui, Leahul hânsărel de **Podeni**, Costea aprod de **Beliţeni**, Ion Neamişul (Nemeş). Popa Costin din **Soleşti**, popa Toader, Cocială aprod şi Tăbuci din **Ştioborăni**, şi Dodul hânsărel din **Fereşti**, părţile de moşie cumpărate de la Erina, fata Turşei, cu 205 taleri de argint, „din partea tatălui ei Turşea, a treia parte din satul **Fereşti**, cu loc de hreble, de vie, de prisacă, cu livezi unde a fost livada lui Pop”… / În baza unui zapis de la Andrei şi Lazăr din **Tătăreni**, Berheci hânsărel, Toader Ţintă şi Crăciun meşter din **Fereşti**, părţile de moşie cumpărate de la Ionaşco Benea, Hoţul, Gheorghie, Dumitru, Mărica, Tudosia şi Pinţa Hilka, drept 53 taleri de argint, „a lor parte de ocină, ce li se va alege, din satul Fereşti”[409].

1620, august 10: Busca, Loghina şi Vasile, feciorii Bozei logofăt, vând lui Petru Cehan, „drept un cal bun, 2 vaci şi 70 taleri bani gata… a lor dreaptă ocină **Nerăii**, în ţinutul Vasluiului, cu vad de moară în Vaslui… dinaintea popii Vasile ot **Fereşti**, preotul Costin ot **Băliţeni**, preotul Gheorghiţă sin (fiu) Rozojanul, preot Ion Munteanul şi preot Panhilie ot **Grumăzeşti** şi dinaintea a mulţi oameni buni”[410].

---

[408] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 23

[409] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 30, 31

[410] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 31, 32

1620: Solomia, fata lui Vreameş, vinde lui Petrea Cehan, drept 18 zloţi, „a sa dreaptă ocină, cumpărătura părintelui său de la Ion Torşia, şi altă parte, de la Mareş, ce se vor alege din satul **Fereşti**… dinaintea Petrei, lui Gavril şi Moisa din Fereşti"[411]. Condrea sin Maicăi, nepot Savei din satul Fereşti, dă lui Petre Cehan, „pentru un cal, şi calul a fost biciuluit (preţuit), drept 22 taleri bătuţi… partea mea de ocină ot **Fereşti**… căci cu altă n-am cu de plăti"[412].

1621, mai 9: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Apostol Cehan, în baza unui zapis de la Toader din **Murgeşti**, Petrea hânsărel, Berbiaci şi popa Vasile de **Fereşti**, în care mărturisesc cum au venit fraţii Pavel, Ion, Moisă şi Andronic, feciorii Ansiei Popiţoaie „şi au vândut a lor dreaptă ocină şi moşie, toată partea lor ce li se va alege, din satul **Prigorciani**, ce este pe o despărţire a apei Vasluiului, tot în ţinutul Vasluiului… lui Apostol Cehan, drept 53 taleri bătuţi"[413].

1621, martie 4: Nastasia, fata Neanului, nepoata lui Lupe, cu feciorul ei Simion şi fata Grozava, din satul Dumbrăveani, vând lui Constantin Cehan, cu 15 taleri mari, partea lor de ocină din „**Dumbrăveani**, cu loc de prisacă, de grădină, de fânaţ şi ţarină în vatra satului… dinaintea lui Albotă şi Cozma de **Grăcini**, Filip şi Sava zet (ginere) Moisei de **Fereşti** şi a mulţi oameni buni"[414].

---

411 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 25

412 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 25

413 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 32

414 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 63

1622, aprilie 15: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Petre Cehan şi fiului său Constantin, care au cumpărat, conform zapisului de la popa Vasile, Petre hânsărel, Marta, Ciocârliem Berdean şi Toma ot **Fereşte**, de la Dumitra, fata Todoricăi, nepoata lui Anton Vreameş, cu 30 ughi (ducaţi ungureşti), „toată partea ei câtă e se va alege din satul Fereşti, dinspre Antănăseşti", iar de la Dumitra, fata Gligănii, nepoata lui Fărână, drept 22 ughi aur, „părţile ei, cât i se vor alege în satul **Prigorceani**"[415].

1623, februarie 6: Cedat lui Petrea Cehan, drept chezăşia lui Condrea din **Fereşti** pentru „Nicoară, feciorul lui Dumitru Erhan", care-i furase un cal lui Cehan şi, pentru că „l-a apucat moartea, nu l-a mai putut plăti", aşa că chezaşul oferă satul lui: „Şi, când i-am dat ocina mea, fost-au oameni buni: Ion Madzare din Şiviţă, şi Andreiaş de acolo, şi păcurar, şi preotul Panhili tij (la fel)"[416].

1623, februarie 6: Martori din Fereşti la mărturia fraţilor Gavril sin Ştefan ot Criceşti (comuna Micleşti, Vaslui) şi Gheorghe şi a Bălaiei, fata popii lui Suholeţi ot Burdoani (Burdogani, lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), din **6 februarie 1623**, prin care confirmă că au vândut lui Petru Cehan „a noastră ocină şi moşie din sat de Prigorceni (lângă Sărata, Vaslui)… Această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Dumitraşco Suru ot Micleşte (comuna Micleşti, Vaslui) şi popii lui Vasilie ot **Fereşte**

---

415 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 38, 39

416 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 14, p. 14

(comuna Laza, Vaslui), Berbece ot tam şi Petrea hânsar ot tam”[417].

1623, februarie 25: Martori din Fereşti, atunci când este întărit de Ştefan Tomşa voievod, lui Petrea Cehan, pentru pagubă („1 cal tretin şi 5 strigiiaci”), care primeşte uric pentru despăgubirea făcută de fraţii Ihnat şi Ştefan, fii Annei, nepoţi popii lui Plătică din sat de Strâmtură, volostea Vasluiului, care i-au dat „ocină şi moşie ce se va alege din sat de Strâmtură, cu vad de moară… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea unor oameni buni: Marco hânsar ot Fereşti, Petrea hânsar ot tam (tot de acolo), Parca şătrar ot tam, Necoară ot Şcheai, Ion vătăman ot tam şi Baico ot tam”[418].

1623, martie 1: Martori din Fereşti la mărturia fraţilor Gavril, Todosie şi Măria, feciorii Chiliei, nepoţii Hreanciuloie, din 1 martie 1623, privind vânzarea părţilor lor, „ce se vor alege din sat de Româneşti, partea de jos lui Petrea Cehan, drept 9 taleri… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea lui Bogonosie paharnic ot (din) Gărcine, Petrea hânsar ot Fereşte, Marco hânsat ot tam (de acolo) şi Gligorie ot Mirceşti”[419]. Ihnat Dovalmul şi Ştefan sin (fiu) Anei, nepoţi popii Plătică dăn satul **Strămtură** ot volost Vaslui, „au dat partea lor de ocină şi moşie, ce se va alege, din satul **Strămtură**, cu vad de moară şi cu tot venitul Petrei lui Cehan, pentru că a pierdut Ihnat Doval-mul un cal tretin şi 5 strigiiaci, de nu şi-au putut da seama

[417] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 15, p. 15
[418] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 17, p. 20
[419] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 18, pp. 21-24

nimic de acel cal şi, aşijderi, fratele lui Ştefan a pierdut un cal foarte bun, deci pentru paguba ce s-a făcut Petrei lui Cehan… dinantea lui Marco hânsar, Petrea hânsărel şi Parcă şetrar din **Fereşti**, Necoară, Ion vătămanul şi Ion ot **Schiai**”[420].

1623, martie 1: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Petre Cehan, care a adus zapis de mărturie de la Marco, Petrea şi Parcoşetrar, hânsari din Fereşti, de la Ion vătăman, Nicoară şi Baico din Şchei şi popa Vasilie din Fereşti, „scriind cum au venit înaintea lor Ihnat duhalmul şi fratele lui Ştefan, fiii Annei, nepoţii popii Plătică” şi i-au dat lui Cehan partea lor din „satul Strâmtură din tot locul ce este cu loc de moară pe râul Vaslui… slugii noastre Petrea Cehan, pentru că i-au pierdut doi cai buni şi cinci strijaci”; iar Gavril, Todosia şi Maria, fiii Chiliei, nepoţii lui Hreanciul, i-au dat, conform mărturiei lui Bogonos, păharnic din Gârcini, Petrea, Petrea şi Marco, hânsari din Fereşti, Gligorie din Mirceşti şi popa Vasilie din Fereşti, i-au „vândut dreapta lor ocină şi cumpărătură, toată partea cât se va alege din satul Românești, care este în ţinutul Vaslui… pentru zece taleri bătuţi”; iar de Condrea, fiul Maicăi, nepotul Savei, conform mărturiei lui Inosie din Crăsnici, Berbecea, hânsar din Fereşti, Moise din Zăpodiani şi Mihăilă din Steţcani, i-ar fi dat, ca chezaşi pentru Nicoară, fiul lui Erhan, „pentru un cal bun, preţuit 44 taleri de argint, partea lui „câtă se va alege din satul Fereşti, în ţinutul Vasluiului”[421].

---

[420] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 38
[421] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 20, pp. 25, 26

1625, ianuarie 9: Istratie, păhărnicel de **Albeşti**, scrie despre rezolvarea conflictului dintre Racoviţă, feciorul lui Cehan, „cu popa Gonţea din **Soleşti** şi cu ai săi răzeşi pentru o moară ce au făcut ei împreună în apa Vasluiului", care, după judecata boierilor, s-au înţeles ca, „de acum, înainte, să aibă a ţine împreună şi înţelepţeşte… Şi-ntr-această tocmeală au fost preotul Toader de **Şteboreni**, şi Grozea armăşel şi Petrea hânsărel de **Fereşti**, şi Parca şetrărel de acolo, şi Ursu de Soleşti, şi Toma Toderiţă de Fereşti"[422].

1625, decembrie 14: Întărit de Radul voievod lui Petrea Cehan, în baza unui zapis de la popa Vasile, Marco hânsar şi pitărelul Ciocârlie din **Fereşti** (comuna Laza, Vaslui) şi de la Ionosie din **Bosânceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), „scriind în acest zapis că au venit înaintea lor Mateiu şi surorile lui Sora şi Marica, fiii Anei, nepoţii lui Gheorghie… şi au vândut dreapta lor parte de ocină şi dedină din satul **Româneşti** (lângă Micleşti, Vaslui), partea de jos, din vatra satului şi cu fânaţ, şi din câmp şi din ţarină. Aceasta au vândut-o slugii noastre Petrea Cehan, pentru 60 taleri număraţi şi o iapă. / Şi de asemenea a venit Bogza, fiul Buscăi, nepotul lui Ion Bolea… şi a vândut dreapta lui parte de ocină din satul **Fâstâci** (sat pe Stemnic, Vaslui), ce se fa alege din fundătura de ţarină şi cu loc de prisacă şi de fânaţ… lui Petrea Ceha, pentru 15 taleri număraţi. / Şi, de asemenea… Vasile, fiul lui Frăţiia, nepotul lui Brânduşă din **Brânduşeni** (comuna Brânduşeni, Vaslui)… a vândut dreapta sa ocină ce se va alege din satul **Prigorceni** (lângă Sărata, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 20 taleri

---

[422] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 257, pp. 324, 325

număraţi. / Şi de asemenea, Anna, fiica Vărvarei, şi fiii ei Gligorie şi Mârzea din satul **Strâmbi** (Strâmba sau Cetăţuia, comuna Puieşti, Vaslui)… au vândut dreapta lor ocină şi dedină din satul **Strâmturi** (Strâmtura, Vaslui)… lui Petrea Cehan, pentru 10 zloţi număraţi. / Şi de asemenea… Busca, fiica lui Ionaşco din **Troeneşti** (sau Brăteni, lângă Bouşori, Vaslui), nepoata lui Budul, şi Ghiorghie Ţânpău şi au vândut dreapta lor ocină, un loc de la **Nedee** (sat inclus în Bouşori, Vaslui), jumătate din acest loc, până la fântână şi cu loc de grădină şi cu cât loc le spune privilegiul… lui Petrea Cehan, pentru 32 taleri număraţi. / Şi de asemenea… Moţoc, cu fiii lui Macovei şi Ţonţa, şi Ileana Părtăţoae şi fii ei Măteiu şi Obrejie… şi au vândut dreapta lor ocină din satul Fâstici…lui Petrea Cehan, pentru 11 taleri şi jumătate. / Şi de asemenea… Ştefan Fortos şi femeia lui Ţâganca, fiica lui Alexa… au vândut a patra parte din satul **Dobroslăveşti** (comuna Dobroslăveşti, Vaslui), care este pe râul Bârlad, şi cu vad de moară, şi cu loc de ţarină şi cu fânaţ… lui Petrea Cehan, pentru 15 taleri număraţi”[423].

1625, decembrie 16: Zapisul lui Banol, feciorul Gligorcei ot **Prigorceni**, nepotul lui Anton Vreameşu, prin care vinde lui Constantin, feciorul lui Petre Cehan, pentru 12 taleri, „partea mâni-sa, a Anei, de sat de **Fereşti**… tot locul în sat şi în ţarină şi de fânaţ. Şi s-a vândut dinaintea lui Costin, Ducăi comis, Chirilei dascălul, Gheorghiţă Rogojanul şi Hulpe, feciorul lui Moise meşterul din târgul **Huşi**”[424].

---

[423] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 398, pp. 462-465
[424] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 400, p. 466

1629, ianuarie 24: Carte de împuternicire, dată de Miron Barnovschi voievod lui Constandin Cehan din **Fereşti** „spre aceea, să fie tare şi puternic a ţine şi a-şi apăra ale sale drepte cumpărături şi moşii, pe unde va avea, şi o moară ce-a făcut la satul **Strâmtura**, pe apa Vasluiului să aibă a se hrăni el cu dânsa”[425].

1630, aprilie 2: Măricuţa, fata lui Călmăţui şi a Varvarei, cu nepoţii ei Vasile, Gavril şi Anesia, fata Tudorii, cu feciorii ei Gavrul, Gheorghe şi Anghelina, cu Cerna, fata Bălei, cu feciorul ei Matei, cu Toader, nepotul Tudorei, cu feciorul ei Ionaşco, cu Gligorie şi Toader vând lui Constantin şi Apostol Cehan, drept 200 zloţi bătuţi, a lor „dreaptă moşie din satul **Chiujdiani**, ce este pe apa Vasluiului, cu loc de moară, de prisăci şi cu tot venitul, şi partea Salomiei, ce se cheamă parte bisericească, acest sat tot l-am vândut… dinaintea lui Ionaşco Cehan pitarul, Focea uricar, Gabăr pârcălab, Mierăuţă Coşescul, popa Mihai din **târgul Vaslui**, popa Damaschin de **Horjeşti**, popa Ştefan de **Gugeşti**, popa Vasilie de **Fereşti**, Tomşa de **Şurineşti**, Bălan de **Şerboteşti** şi Istratie de **Olăneşti**”[426].

1631, aprilie 24: Întărit de Moise Moghila voievod lui Racoviţă Cehan, fiul Petrei Cehan, care a cumpărat, cu 33 taleri de argint, conform unui zapis de mărturie de la Crăciun Roşcam Gheorghe Grecul şi Trif din **Bosănceani**, de la Dodul şi Berbeace din Fereşti, „toată partea lui Echim, câtă se va alege, din satul **Fereşti**… care acea parte Echim a pierdut-o pentru dabile,

[425] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 46
[426] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 47, 48

căci au plătit pentru el acei oameni la dare". / Şi, conform unui zapis de mărturie de la Petre, Gavril şi Moisea din Fereşti, a cumpărat, de la Solomia, fata lui Vreameş, drept 80 taleri de argint, „ce a cumpărat tatăl ei Vreameş de la Ion Porşea şi de la Mareş, toată partea lor din acelaşi sat Fereşti". / Şi iarăşi, cu zapis de la Nacul aprod din **Olăneşti**, Petrea hânsărel, Parca şetrărel, popa Ştefan şi de la Gavril hânsărel din **Fereşti**, a cumpărat de la Palaghia, cu fiii ei Constandin şi Ionaşcu, nepoţii lui Bantăş vornic, drept 12 ughi (ducaţi ungureşti) şi jumătate, „jumătate de bătrân (pol star) din **Vilneşti**, partea fratelui ei Dumitraşco Bantăş, câtă i se va alege din acel sat Vilneşti"[427].

1637, iulie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan, care cumpără, cu 10 galbeni ungureşti, de la Tudora şi Căzaca, fiicele Dochiei, nepoatele lui Anton, strănepoatele lui Vreameş, „căt se va alege partea lor din **Fereşti**, ce este la ţinutul Vaslui", iar de la Ştefan cizmar din **Vaslui**, fiul Antemiei, tot cu 10 ughi, partea lui de „moşie din satul **Fâstâci**, care este la ţinutul Vaslui, partea de jos din vatra satului şi din câmp"[428].

1638: Căzacul, feciorul popii Mihăilă din **Cursăci** vinde lui Constantin Cehan, „drept un cal bun, biciuluit drept 20 ughi (ducaţi ungureşti) şi 2 ughi… prisaca cea bătrână de pe valea pomilor, cu zămnic în prisacă şi cu pomi în prisacă şi prin jur, şi o selişte de vie cu pomi pe prelugul viei, aşijderi în valea pomilor, lângă prisacă, şi un loc de zămnic în valea pomilor, să fie de udat grădina,

---

[427] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 52, 53

[428] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 150, p. 141, 142

în vatra satului Cursăci… dinaintea popii Bosie, Lepădat, Moisăi, Sirian sin (fiu) Rogojan din **Fereşti**, Marie sin Guzuc ot **Codăeşti**, Andronic de **Părtănoşi** şi a mulţi oameni buni”[429].

1638: Orăş, feciorul Bolei, vinde lui Apostol Cehan, pentru 15 ughi (ducaţi ungureşti), „partea mea de ocină şi de cumpărăruri din satul **Răteazi**, de ţinutul Tutovei… partea mea din **Poeneşti** de pe Racova… partea mea din **Pietreşti**… partea mea din **Prigorceni**, de ţinutul Vasluiului… dinaintea lui Bălan de **Coocari**, Gligorie Prosie, Vasile Răşgău, popii Vasile, diaconului Bosie, Nechifor, Ion, Lepădat, Tomei şi a lui Toderici de **Fereşti** şi a mulţi oameni buni”[430].

1641, aprilie 21: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi soţiei sale Tofana, care primesc ispisoace pentru „satul **Bălăsineştii**, ce-i în ţinutul Hotinului, cu iazuri şi moară în apa Viliei, cumpărătură de la Tudori fost pârcălab, pentru 19 ughi galbeni (ducaţi ungureşti de aur), căci le-a fost lor moşie de la mătuşa lor Cristina pârcălăboaie; / partea lor din satul **Soleşti**, ce-i în ţinutul Vasluiului; / a treia parte din satul **Moiceştii**, ce-i pe apa Vasluiului, în acelaşi ţinut, cumpărătură de la Vasile Nădăbaico din Soleşti, drept 20 ughi galbeni; / ce i se va alege partea Loghinei şi a lui Visarion Bogza călugăr, fiii lui Bogza logofătul, din satul **Vilneşti**, din acelaşi ţinut, cumpărată cu 25 ughi galbeni; / partea Tudorei şi Căzacei, fetele Dochiei, din satul **Fereştii**, tot în acelaşi ţinut, cumpărată cu 10 ughi

---

429 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 62

430 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 63

galbeni; / altă parte, câtă i se va alege Antemiei, din satul **Făstăci**, din partea din jos, din acelaşi ţinut, cumpărată de la Ştefan Cizman, fiul Antemiei, drept 10 ughi; / şi un iaz din satul Făstăci, din partea de sus, cu loc de prisacă, cumpărat de la Gavrilaş, fiul lui Miron, drept 25 taleri de argint; / satul **Stănileşti**, ce-i pe Prut, în ţinutul Fălciului, care a fost domnesc şi a dat şi a miluit Ştefan voievod pe unchiul său Cehan vornic, iar după moartea lui Ionaşco Cehan vornic, domnia mea luat-am acel sat; şi după aceea am dat şi am miluit pe boiarinul domniei mele, iar el mi-a dat doi cai buni; / satul **Cărstănici**, ce este în acelaşi ţinut al Fălciului, şi satul **Stoineşti** la Prut, în acelaşi ţinut, şi satul **Bărboşii**, ce-i pe apa Moisiia, în acelaşi ţinut, şi încă satul **Siliştenii**, din acelaşi ţinut, cumpăritura tatălui său Petre Cehan de la fiii Siliştеanului din Bârlad, şi iarăşi o parte de ocină din satul **Răicenii**, cumpărătura părintelui său Petre Cehan; / şi iarăşi îi întărim un bătrân, cât i se va alege, din satul **Răspopi**, din acelaşi ţinut al Fălciului, şi iarăşi un bătrân din satul **Pogăneşti**, ce-i în ţinutul Lăpuşnei, din acelaşi uric, care acele două părţi din Răspopi şi din Pogăneşti a fost dat Răcoviţă Cehan 50 ughi galbeni, în mâinile lui Ureche vornic pentru Barna, fiul Urâtei, şi pentru Balan, şi a plătit capul lor de la moarte, şi n-a avut cu ce plăti dinspre Toader Cehan fost sulger, şi a dat cele părţi de ocină sin satele Răspopi şi Pogăneşti pentru cei bani şi pentru cel cal; / şi iarăşi le întărim ale lor drete moşii, ce a avut tatăl lor Pătraşco fost logofăt de la Constantin voievod, satul **Storeştii** şi **Şendreni**, cu loc de heleşteu în apa satului, ce-s în ţinutul Hârlăului”[431].

[431] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 281-288

1649, decembrie 20: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Racoviţă Cehan, care cumpără de la Gârlea, nepot lui Vasile Hărman, de la femeia lui Parasca şi de la fetele lor Vasilca şi Gafia, cu 5 ughi, „jumătate dintr-un hotar din satul **Fereşti**, în ţinutul Vasluiului”, iar de la Petrea şi femeia lui Grozava, fata lui Buzdugan din **Botniani**, nepoata lui Dumitru Covrig vătav, primeşte în dar toate părţile lor din „moşia de la obârşia Crăsniţei (**Crăsniţa**)”[432].

1659: Protasia, femeia lui Ciocârlie, şi feciorii lor Gavril, Toader, Ion, Aniţa şi Tofana dau postelnicului Neculai Racoviţă, care le-a plătit capul cu 20 lei, „partea noastră de moşie din satul **Fereşti**, dintr-un bătrân, jumătate de bătrân, şi dintr-alt bătrân, a patra parte… dinaintea fostului sulger Farcaş, Ştefan Porca, Păntele Fleşca, Stratul sin Porca, femeia lui Vasile Liaţai, Necula şi Ion feciorii popii Ştefan, Costache şi Pandelie din **Fereşti**, Pătraşco, Ionaşco Bogonos, Piatco şi Toader Piratco iuzbăşel din **Olăneşti**, Vasile Benkişor de **Tătărani** şi mulţi oameni buni”[433].

1665, aprilie 16: Zapisul popii Ion şi al Rucsandei, feciorii lui Dănăilă, nepoţii popii Vasile din Fereşti, în care scriu că au vândut paharnicului Ion Racoviţă, drept 70 lei bătuţi, „din satul **Fereşti**, ce este în ţinutul Vasluiului, ce ni s-a ales dreaptă moşie de pe părinţii noştri, din jumătate din bătrânul Feair, a cincea parte, ni s-au ales 8 pământuri, şi din cumpărături ce-am avut încă de la părinţii noştri în acel sat fereşti, din bătrânul Giurgiu, din

---

432 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 78, 79

433 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 82, 83

a treia parte, nu s-au ales 26 de pământuri, şi din bătrânul Timotin ni s-au ales, din a patra parte, 19 pământuri şi jumătate”[434].

1667, iunie 5: Întărit de Iliaş Alexandru voievod lui Apostol Cehan, care cumpără de la Tudora Mihăcioae şi de la feciorii ei Onofrei, Grozav şi Andrei, conform zapisului de mărturie de la Samson din **Albeşti**, Petrea Ţuţco, Gligoriţă Hăiul, Ştefan şi Costache din **Fereşti**, „srept un cal preţuit drept 20 lei, un poloboc de miere, preţuit drept 10 galbeni şi 8 galbeni gata… jumătate de sat **Petreşti**, partea din jos, ce este pe Stemnic, în ţinutul Vasluiului”; / de la Dinică, Aniţa şi Vădian, feciorii Costinei, nepoţii ai Tudosei, ai lui Ifrim şi ai lui Arvat, şi de la seminţia lor Căzacul şi Mirca, feciorii Măricăi, nepoţi ai Tudosei, ai lui Ifrim şi ai lui Arvat, de la Maria, fata Măricăi, şi feciorii ei Vasile, Ştefan, Grozav, Irodia, Brânduşa şi Stanca, nepoţi ai Tudosei, ai lui Ifrim şi ai lui Arvat, dztănrpoţii Iliei, „drept 50 taleri bătuţi… cumpărătura strămoşului lor Ilea, din uric de la Ion vodă, din satul **Ştirbeşti**, ce se cheamă **Brăileştii**, la ţinutul Tutovei, până în ulmi şi din ulmi la deal, cu dumbrava, şi de acolo la vale, până în jotarul Bărboşianilor”[435].

1667: Aniţa, Doroftia şi Frăsina, fetele Dochiei, nepoatele Oanţei, cu feciorii lor Dumitraşco, Ion, Grozava, Nastasia şi Mărica vând paharnicului Ion Racoviţă, drept 9 ughi, „a noastră dreaptă moşie din **Fereşti**, ce s-au ales 19 pământuri… dinaintea Diaconului şi a lui Pandele

---

[434] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 90, 91

[435] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 315, 316

de Fereşti, Chirilă şi Apostol de **Băliţeni**, Apostol de **Ciofeani** şi a mulţi oameni buni"[436].

1668, octombrie 20: Anna Măldăroae şi fiii ei Marcu, Constantin, Alexandra, Antonia, Maria şi Gahia vând paharnicului Ion Racoviţă, drept 40 taleri, „via lui Mardar, la satul **Fereşti**… dinaintea lui Gheorghe de **Fereşti**, Chirilă de **Băliţeni**, Ostahie de **Tătăreani**, Pătraşco de **Popeşti**, Vasile Cogălniceanu vătav, Constantin vataman ot **Podolean**, şi, pe mai mare credinţă, peceţile ne-am pus"[437].

1707, iulie 20: Gheorghe Cehan, „văzând că mi s-au dus feciorii prin alte ţări şi eu căzând în lipsă în grele bătrâneţe", dă văduvei vornicului Ion Racoviţă, în **Fereşti**, „partea mea, ce se va alege dintre alţi fraţi, din **Valea Ră** şi din **Sărata**… dumneaei să aibă a mă griji până când oi trăi şi după moartea mea"[438].

1753, iunie 1: Fostul mare şetrar Ion Racoviţă, fiul răposatului hatman Dumitraşco Racoviţă, vinde „fratelui meu cel mai mare, Radul Racoviţă vel vistiernic, drept 1.845 lei, toată partea mea de moşii de aici, din Moldova, anume **Fireştii** întreg şi cu toate casele şi namestiile de primprejur; **Părtenii**, cu heleşteu; **Sărata**, cu heleşteu; **Valea Ră** ce se zicea **Răii**, cu moară gata pe apa Vasluiului; părţile din **Tătărăni**; părţile din **Portari** şi din **Olari**; **Prigorceni**, sat întreg, cu heleşteu; părţile din **Ţigăneşti**; părţile din **Boţoae** şi din **Chihoae**; **Faurii**, sat

---

[436] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 92

[437] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 92

[438] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 115

întreg; un loc de prisacă din **Băicani**; parte din **Drăcşani**; satul din gura **Ocoalelor** din ţinutul Lăpuşna; 7 pogoane de vie la **Timerleani**”[439].

1774, iulie 5: Satul **Fereştii**, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[440], avea următorii: **Birnicii:** Ioniţă Dârdără / Donos vornic / Antohi, muntean / Arteni zet (ginere) lui / Ioniţă Baron / Anton Potoracu / Timofti Bucul / Gavril, mocan / Ioniţă Câcâcia / Macoveiu / Ion Chiriţa / Simion, muntean / Ianachi, vătăman / Şerban, herghelegiu / Costandin, văcar / Neculai, plugar / Todos, plugar / Vasile sin (fiu) Chiriţii / Ilii, dârvar / Ursul fiul lui Chiriţa / Gavril fiul vătămanului / Dănăilă, pas / Vasile, scutar / Gheorghi, cioban / Ştefan, văcar / Postolachi, herghelegiu / Toma, cioban. // **Preoţi:** Popa Vasile. // **Diaconi:** Mihalachi, diacon. // **Ţigani:** Ioniţă, judele / Gheorghiţă / Vasile fiul lui / Beşliaga / Mazire / Caloian / Savin / Rogoz / Şerban / Ion, pânzar / Mănăilă / Ion fiul lui / Neculai fiul lui Caloian / Boboc.

1803, Condica Liuzilor: „Satul **Fereşti** aparţinea banului Ioradache Roset, ca şi satul **Valea Ră**. În condica liuzilor se arată că, în 1803, trăiau în Fereşti 40 liuzi, care plăteau la sfert 163 lei, iar pe an 652 lei, şi că numai 2 liuzi erau fără bir, în slujba boierului. Toţi aceşti 40 liuzi se ocupau cu lucrul pământului. Mai trăiau, tot atinci, în

---

439 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 128

440 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 227

Fereşti, 16 breslaşi, care plăteau pe sfert 75 lei, iar pe întregul an 300 lei”[441].

1820, Catagrafia Vasuluiului: „Satul **Fereşti** al casei banului Ioan Roset: **Starea I** are 167 liude (oameni străini, din care 84 birnici, ce plătesc 306 lei bir pe sfert (1.224 lei pe an), şi anume: Grigore Vătămanu / Stoica Macovei / Condre Căldare / Pavăl Tofercă / Toderaşco butnar / Constantin Anton / Vasile Moroşanu / Constantin Stolnicu / Vasile Ilie / Ioan Bobei / Constantin Ilie / Ioan Buzilică / Grigore Ghiriţă / Mane Mocanu / Gheorghe Chiriţă / Vasile Burcuţă / Lupu Filip / Pavăl Chiriţă / Nechita zez (ginere) Pavăl / Simion Tudosie / Ianachi Tudosăi / Ion Boncu / Ştefan sin (fiu) Diacon / Gheorghe Micinelu / Vasile Antic / Vasile a Babei / Ursachi a Babei / Toader sin Butnariu / Dumitru Olăriţii / Toader Prundianu / Ştefan a Babei / Ion Pribăscu / Vasile Pribăscu / Iacob Ciorescu / Lupul Vacariu / Toader sin Lupul / Şofran Rotari / Vasile Rusu jitar / Ion Slusăru / Ion a Ruşcii / Iordachi Ilie / Opre Zărnescu / Vasile Butnariu / Simion a Rădoaei / Ion a Moşneagului / Constantin Mane / Coman Mane / Petre Cămară / Loghin Haidău / Ion Roznov / Constantin Roznov / Constantin Simionică / Constantin Iacob Boncu / Gavril a Iftimiei / Ioan Toma Boncu / Leon sin Loghin Haidău / Iacob Boncu / Ilie Ghirasă / Toader Stridie / Vasile Sărghi / Vasile Stridie / Ion a Vădanei / Ion Gorce / Nistor Cotleţ / Alexa Gorce / Gheorghe a Vădanii / Ion Gavril Sirghie / Dumitru Simioniţă / Gheorghe Rotăraş / Andronic Gorce / Gheorghe Gorce burlac / Dumitru Ghirasă burlac / Gheorghe Climu / Pavăl a Ursulesăi / Ion Ghirasă (aceşti

---

[441] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 128

17 birnici de la Ilie Gherasă – Ion Ghirasă a fost al lui Ilie Cogălniceanu, osebit condei prin tablă) / Tanasă Tătaru / Ion Găină / Gavril Moisa / Ştefan Lazariuc / Alexandru Patruroi / Ion Albu / Dumitru Butnariu / Gheorghe Rotariu / Timofte Răspopa / Grigore Folariu. / Din aceşti 84 birnici, 29 sunt scutelnici, 20 breslaşi şi 35 trecuţi. / **11 bejenari**, daţi în bir de la sfertul al doilea, anul 1817: Ioan Şăran / Casian Ungurean / Alexa Jitariu / Mihai Climu / Vasile Moisa / Ostahie Rusu / Ion Creşu / Flore Păscariu / Ştefan Toader Rusu / Vasile Ungureanu / Ion Jitariu. Aceştia plătesc 40 lei bir pe an. / **15 slugi boiereşti**: Nicolae Trufanda / Carpu Machidon / Vasile Scutar / Cririlă Istinic (aceştia ai spătarului P. Roset) / Gheorghe Toma Manole / Vasile zet (ginere) Pribăscul / Andrei zet Radioală (aceştia ai logofătului Lupu Balş) / Constantin Popa / Ilie Micinelu / Ion Popa / Ion Radu / Toader Trohin / Dumitru Ilaşcu / Mihai Ilaşcu / Ştefan Boţu (aceştia ai casei banului I. Roset). / **20 bejenari fără bir**, supuşi la ispravnicul de copii D. Măcărescul: Lupu Vezăteu / Leonte Vezeteu / Toader Dochian / Ignat Leahu / Toader Zbughină / Ion Mihai / Manole Toma / Mihai Ştefan Rusu / Iftime Moscu / Nechita Salahoru / Andrei Mazga / Ion Porfirianu / Gavril Băetanu / Vasile Porfirian / Toader Porfirian. / **10 bejenari fără bir**¸ care sunt pădurari şi plugari tocmiţi cu hac (leafă) pentru trebuinţele moşiei: Ion Mocanu / Toader Pânzariu / Toader Merilă / Toader Popovici / Vasile Stroescul / Gheorghe Andrieşanu / Ion Rusu Chelariu / Ioniţă Hujdu pădurar / Ion Rusu pădurar / Pricop Baciu pădurat. / Ioniţă Grecu este surugiu isprăvniciei. / **16 copii din casă**: Ştefan Donosă / Mihai Andonu / Artenie Pleşcanu / Gheorghe Cimpoacă / Stoica zet (ginere) Cimpoacă /

Nicolae Burnariu / Ştefan Simionică / Ilaşcu Rusu / Toader Moţoc / Ambrosie Mocanu / Grigore Donosă / Ion Donosă / Ioan Câmpoacă / Ioniţă Crişu / Iftimie zet Boncu portărel / Trohin Boncu călăraş isprăvnicesc. / Gavril şi Costachi preoţi / Grigore şi Constandin dascăli. / Costachi sin (fiu) preot Gavril, neaşezat la dajde. / Bercu, jidov orândar, care este în bir cu jidovii din târgul Vasluiului"[442].

1820, Catagrafia Vasuluiului: „Satul **Fereşti** al agăi Scarlat Donici: **5 slujitori bisericeşti**: preot Constantin sin (fiu) preot Neculai Cernătescu, slujitor la biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului / diaconul Vasile sin Neculai Niţă / Grigore sin Constantin Stolnic dascăl / Ion sin Vasile Pester pălimar / Gheorghe sin preot Irimia, staroste. / **5 privilegiaţi**: Ioniţă sin preot Gavril / 1 polcovnic cu 3 copii – Carte de scutire de la Ion Sandul Sturza voievod dun 1814; are a scuti 100 oi, 100 stupi, sfini (porci) şi 100 vedre de vin. / Toader sin preot Gavril Cotoavă postelnicel – cu carte de de la Ion Sandul Sturza voievod din 1823; are a scuti 250 oi, 250 stupi, sfini (porci) şi 250 vedere vin. / Trohin sin Ştefan Boncu stegar, cu 3 copii – cu carte de la Ion Sturza voievod din 1826; are a scuti 30 oi, 30 stupi, sfini (porci) şi 60 vedre de vin. / Ambrosie zet (ginere) preot Trohin Boncu stegar – cu carte de la Ion Sturza voievod din 1826; are a scuti 30 oi, 30 stupi, sfini (porci) şi 60 vedre vin. / **13 bătrâni nevolnici**: Constantin Stolnicu / Grigore sin Ursul Chiriţă / Ursachi a Babei / Luoul văcariul / Dumitru şi Gherasă / Ioniţă vătăman / Ion Găină / Simion Rădoaei / Vasile sin Pribescu / Ion sin Gavril Serghie / Vasile sin Brânzan /

---

[442] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 139. 140

Chirilă sin Donosă / Neculai Nica mazil. / **26 văduve**: Sămina Machidonească maziliţă – cu cartea bărbatului ei de la Mihai Suţul voievod din 1793 / Ruxanda lui Sămion sin Tudosă / Paraschiva lui Ion sin Neculao Boncu / Aniţa lui Gheorghe sin Ion Chiriţă / Ioana lui Nistor Cotleţ / Anisia lui Antohi Rusul / Catrina lui Alexandru Mogza / Paraschiva lui Ion Porfirian / Maria lui Ion sin Mihai / Sofronia lui Manoli sin Toma / Nastasia lui Vasile Orfirian / Titiana lui Toader Moscul / Maria lui Ioniţă sin Ion Ungurianu / Iliana Climoae / Nastasia lui GheorgheToma / Palaghia lui Ştefan Donosă / Maria Oprei / Iftinca dascălului Ioan / Ilinca lui Ignat Mihul / Maria Hâjdui / Chiţa plugăriţa / Catrina Condrei / Ruxanda Moscului / Gaghina lui Grigore Vătăman / Nişa lui Toader Albu / Irina lui Gheorghe Munteanu. / **2 mazili**: Dumitru sin Moscu / Grigore sin Mihai Popa. / **6 feciori privilegiaţi**: Grigore sin Ioniţă Cotoavă postelnic / Constandin sin preot Simion / Neculai sin Ioniţă Cotoavă postelnicul / Ioan sin Lazor Bulat, vatav la aga Scarlat Donici / Gheorghe zet (ginere) Ioniţă Cotoavă / Ion sin Neculai Nica – poartă dajdia tatălui său, nevolnic fiind. / **2 oameni fără nici o dare**, scutindu-se pentru fiii lor, daţi în strajă pământească: Ion sin Tacu visternicel / Ion Ungureanu scutar. / **64 birnici valavagii**: Toader sin (fiu) Ioniţă Vătăman / Constandin sin Anton Potorac / Stoica sin Macovei / Pavăl sin Todercă / Pavăl sin Vasile Chiriţă / Ioniţă sin Condre / Vasile sin Moroşan / Ion sin Ioniţă Ghidriman / Iordachi sin Ion Buzilică / Coste sin Grigoraş Chiriţă / Leon Bobeiu / Vasile sin Ilie Cucoş / Iordachi sin Cucoş / Toader sin Lupul Filip / Lupul sin Filip / Condurachi sin Gheorghe Chiriţă / Coman sin Mane Mocan / Toader sin Vasile Prundian / Costache sin Mane

Mocanul / Ion sin Pavăl Chiriţă / Vasile brat (frate) lui Ianachi sin Tudosă / Ioan sin Vasile butnariul / Ifteme sin Vasilcăi / Constandin sin Lupul Filip / Ioan Mocan / Ştefan sin Moscul / Ioniţă Zăpodian / Vasile Muntean / Dumitru Budean / Toader sin Vasile Butnariul / Ion sin Roznov / Constantin sin Iacov Bocu / Vasile a Babei / Ilie Mucinel / Ioniţă sin Lupul Filip / Vasile sin Gavril vătăman / Iacov Mirciul / Toader sin Lupul văcariul / Neculai sin Toader a Lupei / Iacov sin Ioan Slugăr / Ion a Ruştei / Vasile sin Moisă / Ion sin Moisă / Chiriac sin Lupul văcariul / Pavăl a Vădanei / Ioan a Vădanei / Vasile a Vădanei / Gheorghe a Vădanei / Ioan sin Nechita Gorce / Vasile Stridie / Ion sin Stridie / Alexa sin Nechita Gorce / Andronic brat (frate) lui / Pavăl sin Nistor Coplet, Constandin sin Simion a Rădoaei / Grigore zet (ginere) Lupul Filip / Grigoraş sin Gheorghe Chidiţă / Toader sin Ion Găină / Ion sin Ştefan a Diaconiţei / Alexandru Dârţu / Vasile sin Toma Boncu / Toader Trohin / Ştefan a babei butnar (supus la spătarul Grigore Codrianul). / **20 birnici hrisoviţi** ai Măcarescului: Grigore Gherman / Toader sin Ioan Porfirian / Lepul vezeteul / Ioan sin Gheorghe Andrieşan / Vasile sin Grigore Sofian / Vasile sin Ion Albu / Vasile sin Axinte / Toader Chirilă / Dănilă sin Timofte Răspopa / Ion sin Grigore Sofian / Ioan sin Petre Hârjeu / Ioniţă Hujde / Dumitru sin Ion Mihaiu / Petre sin Grigore Sofian / Andrei cojocar / Ilie sin Zoader Moscu / Mihalache Salahor / Iftime zet Iacov Boncu / Pricop Baciul. / **16 slugi** ale rangurilor şi ale moşiei: Constandin sin oreot Simion, trecut la feciori neaşezaţi / Iordachi sin Ignat Mihail / Gheorghe sin Constandin Stolnic / Ioniţă sin Radul / Dumitru sin Ilaşcu / Simion sin Sofronii / Gheorghe sin Manoli Toma / Gheorghe sin Alexandru

Măzga / Constandin sin Ion Şărian / Vasile zet Mihai Rusul / Toader Moţoc / Ioan Rusul / Ioan Rusul pădurar / Mihai Rusul / Chirilă Muntian / Iordanchi sin Neculai Trufangiu toţi aceştia ai moşiei agăi Scarlat Donici. / **10 copii din casă**: Ştefan sin Simionică / Ianachi sin Ioan Ungurian / Lupul sin Ioan Butnariul / Mihai sin Anton Potorac / Cozma sin Toderaşco butnar / Arteni sin Vasile Plecanu / Andrei Cule / Vasile şi Alexandru Mazga / Neculai sin Ioan Butnariul / Arteni sin Trohin Boncul. **3 jidovi orândari**: Avram sin Haim din Vaslui / Şaim, argat lui / Iancul tij (la fel) argat. / **25 oameni străini**, tocmiţi cu hacne la unii şi alţii: Ioan Ignătescul vacar, Nechita sin Nechita Gorce / Ioan Morăraşul plugar / Gavril sin Găluşcă plugar – aceştia la aga Scarlat Donici / Mihalachi burlac – argat la diaconul Vasile / Ştefan sin Toma argat / Toader Burlac argat / Todosă sin Timofte Răspopa argat / Dumitru Burlacu cioban / Vasile Rusul argat / Nechita Machidon argat / Costin sin Timofte Răspopa cioban / Ion sin Moscul Burlac cioban / Toader brat (frate) lui Burlacu cioban / Costachi, cioban la Lupu Vezeteu / Vasile Burlacu. cioban la Ioniţă polcovnicul / Gheorghe Burlacu argat / Carpu Mocanu / Casian Ungurian – aceştia doi la Ştefăniţă Constandinu / Vasile sin preotul Irimia / Petre sin Toader burlac – la serdarul Măcărescul. / Iar peste tot, fac **187 locuitori** în tot satul **Fereşti**"[443].

1900: „**Fereşti**, comună rurală, în partea de sud a plăşii Mijlocul, judeţul Vaslui, la distanță de 13 km de la orașul Vaslui şi de 17 km de comuna rurală Codăești, situată pe valea dintre dealurile Zăpodeni, Dănești şi

[443] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 141-144

Valea Rea. E formată din satul Feresti. Are o întindere de 2.907 hectare, din care 228 hectare pădure şi 2.060 loc de cultură, fânaţ şi imaş ale proprietăţii, iar 619 hectare ale locuitorilor, cu 4 hectare vie. Populația este de 332 familii sau 966 suflete, din care 60 familii de ţigani, şi 5 familii de evrei. Pământul e de calitate bună și produce tot soiul de cereale. Are o biserică de vălătuci, veche de 90 ani, deservită de 1 preot şi 2 cântăreţi; o şcoală, înființată la 1865, frecventată de 33 elevi; două mori: una de vânt, iar alta cu aburi; 2 iazuri; 2 crâşme. Comerţul se face de 10 persoane. Numărul vitelor e de 1.752: 470 vite mari cornute, 1.060 oi, 72 cai şi 150 râmători. Sunt 159 contribuabili. Locuitorii posedă: 30 pluguri şi 70 care cu boi, 8 pluguri şi 16 căruţe cu cai; 140 stupi”[444].

FEREŞTI

(comuna Văleni, Vaslui).

1487, ianuarie 12: Menţionat de Ştefan voievod, atunci când întăreşte moşiile fraţilor Ioan, Andriaş, Gavril şi Petru, care cumpăraseră, cu 40 zloţi tătăreşti, de la Mărena, Titiana şi Muşa, fiicele lui Feir, „un sat anume Tătăreştii, mai sus de Feereşti, pe acelaşi pârâu… Iar hotarul acestui sat de la Fereşti să fie începând de la bura a două pâraie, unde cade în drum, drept peste pădure, până la capătul de jos al poienii, la hotarul Titeştilor, iar

[444] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 349, 350

din celelalte părţi după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”[445].

1487, octombrie 7: Întărit de Ştefan voievod lui Toma Prigorcea, care cumpărase, cu 30 de zloţi tătăreşti, de la Oana Murgu, „jumătate din satul anume Cârjanii pe Sărata, partea dinspre Vaslui”[446] (ulterior Prigorceni, contopit cu Fereşti). Hotarul, din veac.

1487, octombrie 9: Menţionat de Ştefan voievod Mihul din Feereşti, care vinde lui Ursu, cu 35 de zloţi tătăreşti, „din uricul său drept şi propriu, jumătate din satul Stârceşti la gura Tutovei”[447]. Hotarul, din veac.

1635, ianuarie 24: Întărit de Vasile Lupu voievod logofătului Racoviţă Cehan şi fratelui său Apostol, care „au arătat un zapis de mărturie de la popa Vasilie, Petrea păhărnicel şi Ciocârlie din **Fereşti** (comuna Văleni, Vaslui), Vasile diac din **Zlătari** (comuna Văleni, Vaslui), Leahul diac din **Olăşeşti** (înglobat în Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui)… cum a venit înaintea lor Toader diac din **Portari** (comuna Zăpodeni, Vaslui), şi a vândut… o parte de ocină din satul **Prigorceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui),, care i-a fost cumpărătură de la Zaharia, fiul lui Toader, nepot Ignătoae, sora lui Berdilă cel bătrân… lui Cehan logofăt şi fratelui său Apostol, pentru 10 taleri buni”[448].

1635, iulie 18: Scrisoarea vornicului de gloată

---

[445] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 3, pp. 2-4

[446] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 11, pp. 17-19

[447] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 15, pp. 24, 25

[448] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 19, pp. 20, 21

Neaniul, în care mărturiseşte că, după ce s-au pârât Apostol Cehan şi Racoviţă logofătul cu Moisea din **Olăneşti** (sau Olăşeşti, înglobat în Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui) „pentru nişte părţi de pcină din sat din **Prigorceni** (lângă Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), din partea dinspre apus, partea lui Berdilă, și partea Alexei Măniiacul, și partea altui Alecsăi… şi Giurgioae, și parte lui Toader de **Portari** (comuna Zăpodeni, Vaslui), și partea Petrei și a surorii lui, a Teclei, feciorii Bâcăi, zicând Apostol că acele părți de ocină au fost cumpărătură socru-său, Bolei, ce a fost vornic, de la acei oameni ce mai sus scriem. Iar Moisea a zis, cu seminția lui, că acele părți de ocină, ce a fost cumpărat Bolea, i-au întors banii înapoi și are mărturii, oameni dinaintea cui a întors banii Bolei. / Deci, Măriia Sa Vodă m-a trimis pe mine acolo, să strângem oameni buni și să socotim; de se va afla că a cumpărat Bolea acele părți de ocină și nu va fi întors Moisea, cu ruda sa, acei bani Bolei, ca să aibă a le ține Apostol și cu frații săi acele părți de ocină, iar de va avea Moisea mărturii cum a întors banii Bolei înapoi, el să le ție, Moisea și cu seminția lui. / Deci, noi am strâns oameni buni, megieși, preoți și slugi domnești, și au mărturisit cum a întors Moisea și cu oamenii săi bani Bolei. Deci, eu nici așa nu i-am crezut, cei le-am dat lege, să jure Moisa, cu 24 de oameni, pe Sfânta Evanghelie. Și au jurat cu toții, cu acei jurători, cum a întors Bolei banii înapoi, câți a fost dat pe acele părți de ocină. / După aceea, s-au sculat Apostol și cu logofătul Racoviță, au adus martori pe Alexa și pe Banul, și mulți oameni și au mărturisit cum acei bani nu i-a întors Moisea Bolei, ce au jurat pe strâmbul. Deci, Moisca, văzând că a greșit, venit-a înaintea noastră și a căzut și s-a rugat dumisale logofă-

tului Racoviță și frățâne-său Apostol pentru acel jurământ, ce au greșit cum nu se cade. Deci, logofătul și cu Apostol… n-au vrut să-l mai pârască pe Moisea într-alt chip, ci l-au lăsat și s-au împăcat dinaintea noastră, ca să aibă a ține logofătul Racoviță și cu Apostol, și alți frați ai lor, toate acele părți de ocini din Prigorceni”[449].

1636, martie 6: Zapisul lui Nestor păhărnicel ot **Boneşte** (Beneşti, comuna Tanacu, Vaslui), Gheorghe păhărnicel ot **Gârbeşte** (Gârbeşti, comuna Ţibana, Iaşi), Havril Benche hânsar, Parca şetrărel, Ciocârlie pitărel, Dănăilă sulgerel şi Vasile Leţea ot **Fereşte** (Fereşti, comuna Văleni, Vaslui), în care mărturisesc cum „a venit Ardarie, feciorul lui Domitro Porciol (Dumitru Purcel) şi cu surorile lui Anesia, Nazaria şi Soloica şi au vândut dreaptă ocină şi moşie din sat de **Vilneşte** (Vilneşti, comuna Zăpodeni, Vaslui), în ţinutul Vasluiului… lui Racoviţă al doilea logofăt”[450].

1637, iulie 2: Tudora şi Căzaca, fetele Dochiei, nepoatele lui Anton, strănepoatele lui Vremiş, vând logofătului Racoviţă, drept 15 zloţi, cu mărturia popii Vasile, diaconului Bosie şi a lui Gavril Benchea şi Toader croitorul, „câte părţi se vor alege din satul **Fereşti**, din ţinutul Vasluiului”[451].

1639, septembrie 11: „Adică noi, **Fereştii**, popa Vasile, Parca. Popa Ştefan, Toader Fleşca, Vasile Leţea şi Ciocârlie mărturisim cum am dat un locşor din matca ce-i

---

[449] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 173, pp. 207-208

[450] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 342, p. 384

[451] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 134, p. 127

iaz logofătului Răcoviţă, la deal, pe râpă, spre răsărit, până în drum, în sus până la zănoagă, de aici la vale, să-i fie dumisale moşie… Şi în tocmeala noastră au fost Glegorie dascălul şi Gavril Bechea şi alţi oameni buni, să se ştie”[452].

1639, septembrie 11: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Răcoviţă Cehan, logofăt al doilea, care a adus un zapis de mărturie de la Mihăilă Colivă din **Soleşti** (comuna Soleşti, Vaslui), Mihalcea, Ionaşco Costiceanul, Vasile Burnăi şi alţi oameni buni din **Şerbeşti** (Şerboteşti, comuna Soleşti, Vaslui), „scriind cum a venit înaintea lor Toderaşco din Soleşti şi a vândut a treia parte din satul **Moiceşti** (lângă Satul Nou, comuna Soleşti, Vaslui) lui Răcoviţă logofăt, pentru 9 ughi (ducaţi ungureşti). / Şi alt zapis, de la Vasile, Gavril Bechea, Parca şi alţi oameni buni din **Fereşti** (comuna Văleni, Vaslui), scriind că au venit Loghina şi Vasile călugărul, fiii lui Bogza fost logofăt, şi i-au vândut toată partea lor din satul **Vilneşti** (lângă Butucăria, comuna Zăpodeni, Vaslui), pentru 20 ughi. / Şi alt zapis, de la Gligorie dascălul şi de la Gavril Bechea, scriind că popa Vasile, Parca, popa Ştefan, Toader Fleşca, Vasile Leţea şi Ciocârlie au dat şi au dăruit dreapta lor ocină din satul **Fereşti**, din matca văii, unde este iezătura heleşteului, ce se numeşte al lui Răcoviţă logofăt… / Şi întru asemenea, au venit înaintea noastră Soriţa, Mărica, Vărvara şi Nastasia, fiicele lui Bălea, şi Pătraşco, fiul Măricăi, şi au dat şi dăruit părţile

---

452 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 228, p. 228

lor ce li se cuvin din viile unchiului lor Ionaşco Cehan lui Răcoviţă Cehan logofăt”[453].

1640, iulie 31: Bâşca, femeia lui Vasile Purcel, şi feciorii lor Apostol, Miftodie şi Iordachi, şi cu verii lor vând logofătului Răcoviţă (Cehan), drept 10 ughi de aut (ducaţi ungureşti), „toată partea noastră de sat **Vilneşti** (comuna Zăpodeni, Vaslui), ce-i în ţinutul Vasluiului… Şi în tocmeala noastră au fost Vasile de **Fereşti** (comuna Văleni, Vaslui), Gavril Benchea, Gligorie dascălul şi popa Bosie de **Cetăreni** (lângă Hoiseşti, comuna Dumeşti, Iaşi). Şi eu, Apostol sin (fiu) Vasile Purcel am scris, să se ştie”[454].

1644, iunie 9: Dumitrașco de **Bohăiești** (Buhăești, comuna Vulturești, Vaslui), Pascal și Vasile, nepoții Ghidului de **Prigorceni** (comuna Văleni, Vaslui), vând logofătului Racoviță Cehan, drept 10 galbeni buni, partea lor „din satul Prigorceni, din câmp, din vatra satului și din tot locul... dinaintea popii Vasile, diaconului Bosie, Toader, Leața și Dănăil din **Ferești** (comuna Văleni, Vaslui), Gavril Benchi din **Tătărăni** (fost Găleșești, apoi Tătărăni, Vaslui) și a mulți oameni bătrâni”[455].

---

[453] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 229, pp. 229, 230

[454] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 407, p. 413

[455] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 331, p. 323

FEREŞTI

(Fireşti, înglobat în Bârseşti, Vrancea).

1585, mai 3: Radul Duca ot **Fireşti** cumpără, cu 9 capre cu iezi alături, 3 taleri bătuţi, 1 ţap şi 1 cojoc nou, de la Blaj ot **Topeşti** „partea lui Văscan, feciorul Zeaicăi, a patra parte… şi erau oameni buni în acea tocmeală, anume Nacul ot **Fereşti**, Ionaşco Flaşcă, Stroe, Ion, Crăciun şi Săchel ot **Bărsăşti**, Bălan şi popa Ion ot **Negrileşti**, şi au dat aldămaş 7 vedre de vin”[456].

FETCĂUŢI

(Feteşti, comuna Feteşti, raionul Edineţ, Moldova).

1638, mai 30: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, popii Cozman din **Stănileşti** (comuna Stănileşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), care se înfăţişează la Divan „cu un zapis de mărturie de la Machidon Hirevcescul din **Fetcăuţi** (Feteşti, comuna Feteşti, raionul Edineţ, Moldova), făcut dinaintea a mulţi oameni buni, sciind Machidon că şi-a dat dreapta sa ocină şi dedină din satul **Voicăuţi** (înglobat în Bajura, înglobată în Darabani, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoi, pe râul Prut, a patra

[456] Sava, Aurel V, *Documente Putnene,* II, *Vrancea / Ireşti-Câmpuri*, Chişinău 1931, doc. 2, p. 2

parte din a treia parte… rugătorului nostru popa Cozman, pentru doi boi şi opt stupi, ce i-a pierdut Machidon la dabile, în zilele lui Ştefan (Tomşa) voievod, la a doua domnie. Şi nu a avut a-i plăti cu altceva, ci i-a dat această parte de ocină… Iar când a fost acum, s-a apucat un om, anume Pătraşco, care a spus că este rudă lui Machidon, şi a voit să-l scoată din această ocină, şi şi-a luat zi, ca să vină aici, înaintea domniei mele, să se întrebe pe faţă. Popa Cozma a venit la zi şi a aşteptat p săptămână peste zi, iar Pătraşco a rămas din zi şi din toată legea”[457].

FETEŞTI

(lângă satul Dobrovăţ, Iaşi).

1503, octombrie 7: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Dobrovăţ, drept danie domnească, „mănăstirea ce este la obârşia Dobrovăţului şi cinci sate pe Dobrovăţ: un sat Feteşti, alt sat Alexeşti, unde a fost Radul, al treilea sat Munteni, al patrulea sat Costiceni, unde a fost Andriaş, al cincilea sat Ostroveni”, cumpărate de Ştefan cel Mare, cu 1.500 zloţi tătăreşti, de la Crâstina, fiica lui Voislav, de la nepoata ei de soră Nastasia şi de la vara lor Vasutca, fiica lui Mihul, nepoţii lui Ivan Damianovici… Iar hotarul acestei mai sus scrise mănăstiri şi al satelor care ascultă de mănăstire, dintre Călugăreşti şi Tăcuteşti, să fie începând de la dumbrava din marginea pădurii, de

[457] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 300, pp. 297, 298

la un tei însemnat şi o movilă săpată şi în sus prin făget, tot pe vârful dealului, la alt tei însemnat, tot pe acelaşi vârf şi la un stejar mare însemnat, pe acelaşi vârf şi peste bahnă până la capătul piscului, la un stejar însemnat, şi pe acel pisc, pe vârful dealului, până la marginea altei bahne, la un fag însemnat, aproape de drum, şi, pe acelaşi vârf, până la obârşia Dobrovăţului Mic şi a pârâului Calinei, la un fag însemnat, lângă drum, şi, pe acelaşi vârf, la un fag însemnat, lângă drumul ce vine de la Ruleni, şi, pe acelaşi drum, până la Poiana Nastei, şi, pe vârf, prin poiană şi prin pădure, până la Poiana Mestecenilor, şi, prin acea poiană, la Poiana lui Lehaci, şi, prin acea poiană, la trei tei însemnaţi şi la marginea Poienii Cetăţelii, la un stejar mare însemnat care este lângă drumul ce vine de la Cuţitna, şi, pe acel drum, până la Poiana lui Mogoş, la un stejar însemnat, lângă drum, de acolo, întorcându-se pe marginea acelei poieni, pe obârşiile Dobrovăţului, la poiana celor şapte tei, şi, peste acea poiană, la un stejar mare îngemănat şi însemnat, apoi tot pe deal, pe la toate obârşiile Dobrovăţului, până la Dealul Mare, la movila cea mare a Ciurbeştilor, şi peste drum, pe deal, la obârşia Dobrovăţului şi a Pietroasei, până la obârşia Vasluiului, la un tei mare însemnat, lângă drumul ce merge de la Buciumi la mănăstirea Dobrovăţului, şi pe acel drum, în jos pe deal, la doi fagi însemnaţi, lângă drum, şi din nou pe vârf la vale, până la Poiana lui Andriaş, şi, pe vârf, prin acea poiană şi pădure, la cinci tei însemnaţi, la capătul făgetului, iarăşi pe la obârşia dumbrăvii, până unde se încrucişează drumurile pe valea Pribeştilor, la un stejar însemnat, şi apoi pe drumul cel vechi, pe marginea dumbrăvii, până la vârful dealului, la un stejar însemnat, lângă drum, şi, pe drumul dumbrăvii, până la capătul

Dumbrăvii lui Pribici, la o movilă săpată, şi, pe deal în jos, la Movila Evvei, şi, pe deal, la Movila Tătarului, de la acea movilă la vale, pe vale, drept la matca Vasluiului, pe matca Vasluiului, în jos, până la gura Dobrovăţului, unde cade Dobrovăţul în Vaslui. Acesta este hotarul mai sus scrisei mănăstiri şi al mai sus scriselor sate”[458].

FETEŞTI

(Fedcouţi, Fetcouţi sau Feteşti pe Drabişte,
raionul Edineţ, Moldova).

1625, noiembrie 21: Scrisoarea lui Machidon Hirevce ot **Fedcouţi** (Feteşti pe Drabişte, raionul Edineţ, Moldova), prin care mărturiseşte cum a fost „dator lui Cozman Popei cu doi boi şi cu opt stupi, ce i s-au lat pentru dajdie, pentru mine, şi ş-au pierit acele bucate pentru mine, că n-am avut cu ce plăti, deci i-am plătit cu ce am avut:datu-i-am o parte de ocină ce am avut în **Voicouţi** (raionul Edineţ, Moldova), din a treia parte de sat, a patra parte”. Martori: „Daşa vătămanului de **Călugăreni** (raionul Edineţ, Moldova) şi Părţea, vornicelul de acolo”[459].

1638, mai 30: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, popii Cozman din **Stănileşti** (comuna Stănileşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), care se înfăţi-

---

[458] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 295, pp. 526-530

[459] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 386, p. 451

şează la Divan „cu un zapis de mărturie de la Machidon Hirevcescul din **Fetcăuţi** (Feteşti, comuna Feteşti, raionul Edineţ, Moldova), făcut dinaintea a mulţi oameni buni, sciind Machidon că şi-a dat dreapta sa ocină şi dedină din satul **Voicăuţi** (înglobat în Bajura, înglobată în Darabani, Botoşani), ce este în ţinutul Dorohoi, pe râul Prut, a patra parte din a treia parte… rugătorului nostru popa Cozman, pentru doi boi şi opt stupi, ce i-a pierdut Machidon la dabile, în zilele lui Ştefan (Tomşa) voievod, la a doua domnie. Şi nu a avut a-i plăti cu altceva, ci i-a dat această parte de ocină… Iar când a fost acum, s-a apucat un om, anume Pătraşco, care a spus că este rudă lui Machidon, şi a voit să-l scoată din această ocină, şi şi-a luat zi, ca să vină aici, înaintea domniei mele, să se întrebe pe faţă. Popa Cozma a venit la zi şi a aşteptat p săptămână peste zi, iar Pătraşco a rămas din zi şi din toată legea”[460].

1770-1772: Satul **Feteştii**, ţinutul Hotinului, ocolul Mijlocului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[461], **toată suma caselor: 23**. Scădere rufeturi 1: 1 popă. Rămân birnici 22. / **Birnicii**: Petre, morar / Vasile fratele morariului / Iacob Gribință / Andrei Movilă / Savin Durche / Istrate, pâslariul / Toader Furtună / Ion fiul lui Ursul / Ștefan Ocrain / Timofte Prefăcutu / Toma Roșca / Dănilă Budianul / Grigoraș, cojocar / Simion, cibotariul / Ion Căzacul / Ursan Coca / Simion Traistă / Grigoraș Traistă / Acsenti Baltă / Gheorghiță Leordă, vornic / Ursache fiul lui. // Rufeturi: Popa Andrei.

---

[460] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 300, pp. 297, 298

[461] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 160

1904: „**Feteşti**, sat în judeţul Hotin, volosti Edinţa, aşezat pe pârâul Drabişte, între satul Trinca şi Burlăneşti. Prin sat trece şoseaua dintre Lopatnic şi Briceni. Sat vechi românesc de răzeşi. Are 280 case, cu o populaţie de 1.872 suflete; biserică; 270 vite cornute, 107 cai”[462].

FETEŞTI

(ţinutul Hârlăului, comuna Scobinţi, Iaşi).

1646, iulie: Macri, fost căpitan, şi femeia lui Grăpina dăruiesc nepoţilor lor Constantin, fecioril lui Nicoară de-a fost logofăt, şi Todoscăi, fetei lui Ionaşco Jorea, moşiile lor, adică „satul **Giumătăţenii** (Jumătăţeni, comuna Albeşti, Botoşani), cu curţi gata şi cu heleşteu în Jijia, şi cu alt heleşteu în ţarină, şi cu toţi vecinii; / jumătate din satul **Iurieşti** (Iureşti, comuna Todireni, Botoşani), ce sunt în ţinutul Hârlăului; / jumătate din satul **Holovcinţi** (Holoşniţa, comuna Şeptelici, raionul Soroca, Moldova), cu vecini şi cu vad de moară în Nistru şi cu heleşteu în ţarină, ce este în ţinutul Sorocii; / jumătate de sat **Purciuliani** (azi Oneşti, comuna Zăbriceni, raionul Edineţ, Moldova), cu 12 vecini din **Zubriceni** (comuna Zăbriceni, raionul Edineţ, Moldova), care au fost de loc, unii vecini, de moşia Purciuleni, cu vad de moară în Ciuhur şi cu heleşteu în sat, ce este în ţinutul Hotinului… / şi două

462 Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 96

fălci de vie în **Feteşti** (comuna Scobinţi, Iaşi), în Dealul Ciocârliei”[463].

1653, martie 15: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod lui Contăş, diac de jitnicerie, care primisie, „din uric de danie şi de miluire ce-a avut socrul său, Istratie logofătul, de la Moise Moghila voievod, satul **Feteşti** în ţinutul Hârlăului, cu vii şi cu tor venitul”[464].

1707, martie 22: Serafim Tomiţă, „ajuns la 80 de ani”, împarte moşiile sale feciorilor săi, scriind: „dat-am lui Toader, feciorului meu cel mai mare, la **Mereşti**, partea mâne-sa şi cumpărătura ce am eu la Mereşti, iar Vasile, Ion şi Gligore**,** aceştia mai mici, le-am dat **Şătrăreni** şi jumătate de sat **Crăciuneni**, şi **Giumătăţeni**, ce se va alege cu alţi fraţi şi răzeşi la **Stăneşti**… / Aşijderea şi două vii în paragină, ce am la **Feteştii din sus** este a lui Contăş, din jos a lui Macri, în mijloc, în ţarina care se cheamă Ciocârlie, am dat-o lui Grigore, să le fie moşie în veci… dinaintea lui Iraclie egumenul, preotul Ilie ot **Cotnari**, Tanasăi, Fănina călugărul, Ngrul pivnicerul domnesc, Tănase Bainschi pârcălab de Cotnari, Pilat Vasile armaşul, Neculai Totoescul şi Gavril dascălul”[465].

1774, iunie: Satul **Feteştii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[466]**, toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi 9: 9 dârvari isprăvniceşti. / **Dârvari isprăvniceşti:** Lazor

---

463 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 433, pp. 372, 373

464 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 289

465 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iaşi 1913, pp. 6, 7

466 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 230

Dragu / Chiriac Minciună / Vasile, puşcaş / Ioniţă Borcoi / Ion Tomuleţ / Gheorghe Răpide / Gheorghe Cotul / Macovei sin (fiu) Tomuleţ / Iftimi Minciună.

1900: „**Feteşti**, sat cam în centrul comunei Bădeni, judeţul Iaşi, plasa Bahluiul, spre vest de satul Scobinţi; situat pe dealul cu același nume, pe o întindere cam de 349 hectare. Are o populaţie de 98 familii sau 463 suflete. Aci se află o velniță de fabricat rachiu. Satul e acoperit cu livezi și vii, iar împrejur se află păduri. Numărul vitelor e de 3.348 capete, din care: 481 vite mari cornute, 24 cai, 2.788 oi și 59 râmători”[467].

FETIONEŞTI

(lângă Victoria, Iaşi).

1633, ianuarie 15: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Aron vodă din ţarina Iaşilor, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Fetioneştii** (lângă Victoria, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, pe Jijia, cu vad de moară pe Jijia”, dobândită prin schimb cu „seliştea anume **Selicicanii** (azi Slobozia-Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani), pe Başeu, care este în ţinutul Dorohoi”, fostă a „pârcălabului Gheorghe Jorea”[468].

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din ţarina Iaşilor, care primeşte

---

467 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 352

468 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 269, pp. 340-342

ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeştii** pe Prut, în ţinutul Fălciului, cu toate bălţile sale şi cu jumătate din **Hărceata** (Hereşti pe Moldova, în hotar cu Cârsteşti şi Miroslăveşti[469], Iaşi), în semne, şi alt sat, anume **Avereştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori pe Cracău… satul **Selicicănii**, cu loc de moară în apa Başăului, în ţinutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului Ştefăneşti… / Şi tij (la fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreştii** pe Cracău, în ţinutul Neamţului, cu mori în Cracău… a treia parte din satul **Ochinteştii** din ţinutul Sorocii, danie de la Nastasia Oproae, şi un sat anume **Ştorov** şi cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ţinutul Neamţului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei… şi aşijderi satul **Pârliţii** în ţinutul Sorocii, danie de la Lepndari vameşul, cu limbă de moarte… 510 stânjeni din satul **Mierăeştii**, care vine în ţinutul Tecuciului, pe apa Bârladului, şi altă parte din acelaşi sat Mierăeştii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi şi un cal, preţuit drept 14 galbeni ungureşti… tij (la fel) jumătate din satul **Coropceni**, pe gârla Scumpăi, ce este în ţinutul Iaşului, miluire de la Ionaşco Coropcă şi de la Tărauca… jumătate de sat **Fetioneştii** şi jumătate de sat **Coţmăneştii**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stânca, în ţinutul Iaşului, aproape de hotarul Posadnicilor… şi loc de 14 dughene în târgul Iaşii, cu loc de pivniţă în uliţa nouă”[470].

---

469 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p.120

470 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 180-188

FETIONEŞTI

(pe Sărata, Vaslui).

1671, ianuarie 14: Chirilă, feciorul Nechitei din Fetioneşti, femeia lui Maghina, fiii Negruţă şi Aniţa, şi surorile lui Ţona şi Zlata vând comisului Ion Racoviţă, drept 7 galbeni şi jumătate, din „moşia ce am avut noi la **Fetioneşti**, ce-s la ţinutul Vasluiului, pe Sărata, în vatră de sat şi 15 pământuri în ţarină, cu locuri de fânaţ”[471].

1691, ianuarie 8: Gavril, feciorul lui Vasile Făstăcanul, surorile lui Gahia, Sohica şi Dochiţa, şi Sofronia, fata Nacului, femeia lui Ion Tirlici din Feteoneşti, şi Gavril Potorac cu femeia lui Tofana, cumnatul Toderachi şi feciorii Misail şi Rucsanda, vând Saftei, văduva vornicului Ion Racoviţă, drept 10 lei, „ce avem noi de la părinţii noştri în **Fetioneşti**, la ţinutul Vasluiului, jumătate de bătrân, partea noastră cu loc în vatra satului şi de fânaţ şi 16 pământuri loc de ţarină şi cu loc de grădină”[472].

---

[471] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, pp. 97, 98

[472] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Fereştii, Vaslui*, vol. XVI, Iaşi 1926, p. 108

FILIPENI

(satul Dobrana, numit apoi Lunca, înglobat în Filipeni, „unde este Coste călugărul”, Bacău).

1438, iulie 6: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi pisarului Mihai Oţăl, care primeşte uric pentru „sate, pe Berheci, unde este Loluş şi, mai din jos, unde este Stan judele, de pe amândouă părţile, şi la gura Dunavăţului, şi **Dobrana**, unde este Zlătariu, **şi, mai din sus, unde este Coste călugărul**. Asemene, pe Prut, mai din jos de gura pârâului Oancii, unde este Stanislav Ravasă, şi seliştea cea veche, Stoeneştii, şi, la Corod, unde a fost Dragoşă, şi, din jos, săliştea lui Stan Sârbul, şi la Movila Corodului, Săliştea Sârbilor, şi, de la Movila cea Mare, până la gura Corăzăului, pe amândouă părţile, încât ar putea să-şi aşeze sate cu cotunurile lor şi să aibă şi fâneţe… Iar hotarul acestor sate, cu toate hotarele sale, pe unde s-au hrănit din veac, cum şi hotarul pustietăţilor acelora să fie încât se vor putea hrăni din destul”[473].

1646, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nanea Brahnea, care primeşte ispisoc de cumpărătură, „pe lângă alte cumpărături din **Filipeni** (comuna Filipeni, Bacău), **Oţăleni** (Oţeleşti, comuna Izvorul Berheciului, Bacău) şi **Broşteni** (lângă satul Oţeleşti, comuna Izvorul Berheciului, Bacău), şi pe o parte de moşie din sat de

---

[473] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 185, p. 262

Dobreana (comuna Filipeni, Bacău)”[474].

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Filipeni**, ce au fost scutelnici bănesei Dumitrăchioai, ţinutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanţev[475], avea **toată suma caselor 30**. Scădere rufeturi 7: 2 slugi, 2 nevolnici, 2 văduve, 1 vornic. Rămân birnici 23. / **Birnici:** Constantin Bâdac / Dumitru, funar / Ichim Ciocoiul / Panaiti, plugar / Costantin Luchian / Vasili Prutian / Vasili, grădinar / Sandul, muntean / Vasili Mustiaţă / Harasim Nedelcu / Radu, muntean / Tudori sin (fiu) Ioniţă /Grigori fiul lui Ioniţă / Ion Trăpăduş / Ion Sava / Marin Prutian / Niagu Prutian / Dumitru Tăban / Ştefan, străin / Apostol, bejenar / Iftemi, olar, bejenar / Sandul fiul lui Vartic / Toader Putregai. // **Rufeturi:** Lupu, cioban, slugă dumisale bănesei Dumitrăchioai / Ioniţă Burcă, tij (la fel) / Ion Hâlmaci, vornic / Andrei, şchiopu, nevolnic / Mihăilă, şchiop, nevolnic / Maria, vădană / Baba Aniţa.

1900: „**Filipeni**, comună rurală în judeţul Bacău, plasa Bistriţa de sus, situată în valea pârâului Dunăvăţul şi a afluentului său Sălașul Roșu. Se compune din 3 cătune: Lunca, reședință; Filipeni-Slobozia, cu secţia Filipeni, Pârliturile, Valea Botului; Frunteşti şi Moara Conachi. Această comună, până la anul 1874, a făcut parte din judeţul Tecuci și era compusă din cătunele: Dobriana, azi Siliștea, Filipeni, Fruntești și Ștubeiana. Se mărginește, la est, cu comuna Oncești (judeţul Tecuci), de care se desparte prin zarea dealului Tarniţa, şi cu comuna Oţeleşti,

---

[474] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 364, p. 311

[475] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 592

de care se desparte prin dealul Dobriana; la nord, cu comuna Măreşti: la vest, cu comuna Lecca, de care se desparte prin dealurile: Runcul, Popei, Ungureni și Poeni, și comuna Godineşti (judeţul Tecuci); la sud, cu comunele Godineşti şi Oncești (judeţul Tecuci). Are o școală, înfiinţată la 1865, în satul Lunca, întreţinută de stat, într-un local bun de bârne, construit de particulari şi cu o împrejmuire de 22 prăjini pământ. Şcoala a fost frecventată, în 1891, de 38 elevi, dintre care 4 fete. Sunt 2 biserici: una în satul Lunca și alta în satul Frunteşti, deservite de 2 preoți și 2 cântăreţi; cârciumi sunt 6. Are o populaţie de 572 familii sau 2.288 suflete, dintre care 2.226 români, 49 izraeliţi, 7 armeni, 1 german și un ungur; 900 agricultori, 30 meseriași, 13 comercianți, 45 profesiuni libere, 60 muncitori şi 30 servitori. Ştiu carte 136, dintre care 6 femei; nu știu 2.152, dintre care 1.126 femei. Contribuabili, după recensământul pentru periodul 1891-1896, sunt 443. Teritoriul comunei are o întindere de 4.500 hectare. Proprietari mari sunt: George Sterian, cu o moșie de 750 hectare, dintre care 646,84 hectare pământ productiv, care îi dau un venit anual de 12.038 lei; Eufrosina Rosetti, cu copiii săi, Virginia Lambrino, Vasile Rosetti și Sofia Boteanu, au o moșie de 1.716 hectare, cu un venit de 20.000 lei. Vite sunt (1890): 113 cai, 1.259 vite cornute, 318 porci, 88 capre și 1885 oi. Stupi de albine sunt 123. / **Filipeni**, sătișor care intră în compunerea satului Filipeni-Slobozia. / **Filipeni-Slobozia**, sat al comunei Filipeni, așezat între pârâul Sălașul Roșu și pârâul Dunăvăţul, la o depărtare de 3.600 m de cătunul Lunca. Se crede că, în vechime, era așezat pe coasta dealului dintre dreapta pârâului Dunăvăţul, unde astăzi se află o siliște. Are o populaţie de 99 familii sau 433 locuitori. Este o cârciumă.

Vite sunt: 18 cai, 174 vite cornute, 16 porci și 26 capre”[476].

FILIPEŞTI

(sat pe Oituz, comuna Bogdăneşti, Bacău).

1462, octombrie 6: Întărit de Ştefan voievod lui Petru Negrea, care primeşte uric pentru „ocina lui dreaptă, satele anume: Dzemeştii la gura Tazlăului, pe care el l-a cumpărat de la Trişor, pentru 100 de zloţi, şi a patra parte din **Filipeşti** pe Oituz, şi Săcălişeşti, chiar la gura Tazlăului”[477]. Hotarele, din veac.

1625, aprilie 12: Întărit de Radul voievod fostului ceaşnic Bejan, în baza unui zapis de mărturie de la Nistor voiut şi de la 12 pârgari din târgul **Trotuş**, despre „cum au vândut Ihnat Doboş şi fiica lui Antimia toate părţile lor de ocină din satul **Bahna** (comuna Pârgăreşti, Bacău), lui Tămaş din **Hilipeşti** (Filipeşti, sat pe Oituz, Bacău), pentru 13 taleri bătuţi. Şi după aceea a răscumpărat această ocină mai sus zisul Bejan, fost ceaşnic, de la Tămaş şi i-a dat lui acei 13 taleri…Şi au mai venit Măriica şi Nastea şi sora lor Măgdălina, fiicele lui Tămaş, cu zapis de mărturie de la Nistor şi cu 12 pârgari din târgul Trotuş, scriind astfel în el, cum a întocmit tatăl lor, Tămaş, până la moartea lui, ca să aibă a stăpâni toate trei împreună în

[476] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 360, 361

[477] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 111, pp. 159, 160

ocina lor, ce o au de cumpărătură în satul Hilipeşti şi **Dieneşti** şi unde mai au a stăpâni… de asemenea, a arătat înaintea noastră un zapis că şi-a cumpărat acest loc de prisacă de la Arhip vraciul, pentru 16 taleri”[478].

1633, iulie 29: Zapisul staroştilor de **Trotuş**, Gheorghe şi Petrea, în care mărturisesc cum au venit în faţa lor Unguraşul, Marcul Julfă şi cu Dănăilă, de au pârât pe Verdiş şi pe femeia lui Mărica pentru o ocină din **Chirişomu** (apoi Chiricel, înglobat în oraşul Comăneşti, Bacău). Deci Vediş şi cu Maria şi-au adus drese şi s-a găsit în drese cum au cumpărat Petre Puiul şi cu femeia lui Safta acea ocină de la Burlă şi de la tată-său Nicoară, şi de la Avram, feciorul Magdei. / Deci noi i-am judecat, cu Foloş Martin şoltuzul şi cu 12 pârgari, şi cu alţi oameni buni, orăşeni şi cu slugi domneşti din ţinut, anume Bodiiocu, Ursul şi Sava ot **Bordzeşti** (Borzeşti, înglobat în Oneşti, Bacău), Dumitru Puia de **Negoeşti** (înglobat în Oneşti, Bacău), Constantin Puia de **Hilipeşti** (Filipeşti, comuna Bogdăneşti, Bacău), Ursul de **Verşeşti** (sau Verişeşti, vomuna Sănduleni, Bacău) şi Iliseiu de **Poiană** (Poiana lui Coman, comuna Livezi, Bacău)… şi au rămas Unguraşul, Dănăilă şi Marcul Julfă să nu mai aibă nici o treabă, nici o pâră pentru această pâră”[479].

1635, iulie 21: Porunca dată de Vasile Lupu voievod slugilor domneşti Necula Maroş, Gligorie, Dragul şi Iuraşco din **Hilipeşti** (Filipeşti, comuna Bogdăneşti, Bacău), după ce s-a jeluit Ionaşco de **Bogdăneşti** (comuna Bogdăneşti, Bacău) pe Constantin Puia, „zicând

---

[478] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 306, pp. 377, 378

[479] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 339, pp. 432, 433

că-i împresură nişte părţi de ocină din Hilipeşti şi din **Bahnă** (comuna Pângăreşti, Bacău), şi pe Dumitru, şi pe Drăgan. / Pentru aceea… să strângeţi oameni buni şi să socotiţi foarte cu dreptul şi să alegeţi părţile lui Ionaşco din Hilipeşti şi Bahnă, din tot locul”[480].

1638, aprilie 3: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Nicula Maroşcă din Hilipeşti, după ce „s-au jeluit Ionaşco din **Bogdăneşti** (comuna Bogdăneşti, Bacău) pe Constantin din **Hilipeşti** (Filipeşti, comuna Bogdăneşti, Bacău) şi pe Drăgan şi pe Dumitru, zicând că i-au ales partea lui de ocină din **Bahnă** (comuna Bahna, Neamţ), şi i s-a venit lui şi un vecin, şi i-au ales lui moşia sa dreaptă şi din Hilipeşti, cu cartea domniei mele; iar ei s-au sculat peste cartea domniei mele, de iar i-au luat vecinul şi moşia. Drept aceea, tu să-i faci lege dreaptă cu dânşii, să-i lase vecinul în pace, să-şi ţină el vecinul şi moşiile, şi să-i opreşti, să nu aibă nici o treabă cu părţile lui. Şi să ai a le da lor zi, să vină toţi de faţă înaintea mea”[481].

1661: Constantin şi femeia lui Nastasia vând popii Lăzăroe şi lui Iuraşco de **Hilipeşti** (Filipeşti pe Oituz[482], Bacău), pentru 2 ughi (ducaţi ungureşti) „a noastră parte din vadul popii… dinaintea lui Ion Ciomârtan ot **Bogdăneşti**, Goe ot **Răcăciuni**, Gheorghe, fecior lui Iuraşco, şi Ion, feciorul Stanciului ot **Hilipeşti**”[483].

---

[480] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 179, p. 215

[481] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 306, p. 304

[482] Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 102

[483] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 7, 8

1661, octombrie 24: Lupul şi femeia lui Nastasia vând lui Vasile şi fraţilor săi, pentru 6 taleri, „a noastră parte din vadul Popii, cu gârlă, cu tot, până la moară… dinantea lui Fulga, frate-său Vasile, Gligore Pleşca, Ion Roşca, Gligore şi Vasile feciori lui Fulga de **Bogdăneşti**, Gheorghe şi Iuraşco de **Hilipeşti**… Şi m-am întâmplat şi eu, popa Nichifor de Bogdăneşti, în casa Fulgăi, la aeastă tocmeală”[484].

1666, februarie 23: Gheorghe Gavruţu, Dumitru Boiştan, Toader Coste şi Gavrilaş de **Hilipeşti**, Iuraşco de acolo, Nicula Mahric, Bululet şi Irimie de **Bogdăneşti**, Vasile Boiştan, Ion Ciomârtan, Gligorie Fume, Ilisei şi Fulga „şi toţi fraţii noştri am vândut tot bătrânul nostru, partea Brătilănească din satul **Hărtăneşti** lui Niculai Buhuş, marele logofăt… / iar noi, cu fraţii noştri care nu s-au prilejit aici, Savin cămăraşul şi alţi fraţi pentru Hărtăneşti, să ţină şi părţile noastre la Brătila… / şi în tocmeală au fost Ariton, căpitanul de Bacău, Buznea, căpitanul de Vaslui, Toader Giuncu de **Ruşi**, Toader de **Pătrăşcani**, Gheorghe de **Hilipeşti**, Vasile vătămanul, Vasile feciorul Bechei din **Bogdăneşti**, Vasile Berilă din **Pietrosul**, Gavril Lupan din **Bujoreni** şi alţi mulţi oameni buni”[485].

1667, noiembrie 3: Simeon, feciorul lui Mavruşco din **Hilipeşti**, vinde lui Neculai Buhuş, pentru 12 lei, „o

---

[484] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, p. 8

[485] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 37, 38

prisacă ce este la satul **Hărtăneşti**, la ţinutul Trotuşului, cu pomete şi cu tot venitul"[486].

1667, noiembrie 3: Simeon, feciorul lui Mavruşco din **Hilipeşti**, vinde lui Neculai Buhuş, pentru 15 lei, „a mea dreaptă ocină şi uric din satul **Necoreşti**, ce sunt la ţinutul Trotuşului, din jumătate de sat, a şasea parte din partea Hrăjdească… dinaintea lui Pârvul, Vasile Gâlcă căpitam, Pătraşco Buzme, Albul, Gavrilaş, Iuraşco şi Portolache diac din Hilipeşti"[487].

1774, iunie 15: Satul **Filipeşti**, ţinutul Bacău, ocolul Trotuşului, sat răzeşesc, avea, după recensământul lui Rumeanţev[488]**: Toată suma caselor**: 75. Scădere rufeturi, însă: 39: 2 popi, 3 diaconi, 1 mazil, 6 ruptaşi, 7 femei sărace, 20 scutelnici ai mănăstirii Ocnii. Rămân birnici 36. / **Birnici:** Mafteiu, rotar / Ilii sin (fiu) lui Mafteiu / Constandin, cărnar / Dumitru Buha / Măteiu, puşcaş / Gheorghi Iliseiu / Ion Chiriţa / Lupul Barbul / Ion, volintir /Iftimi Vodă / Petre fiul lui Ion / Grigori Tătaru / Ion Chiriţă / Tănasă Luca / Simion Luca / Vasile, vătavu / Gheorghiţă Lupoiu / Sandul Zarzul / Radul Vodă / Alecsandru Prohoza / Mihăilă Negrişoiu / Crâste, muntean / Iordache Mahruş / Ioniţă Costache / Ion, argat popei / Toader Dabija / Ichim Negrişoiu / Lupul / Neculaiu, butnar / Andreiu Ganciul / Toader Gherman / Sandul / Ştefan Gherman / Costandin Cornescul / Ion Cornescu / Toader Ghiuţă / Ion Ghinez / Grigori,

---

486 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 46, 47

487 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 47, 48

488 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 342, 343

vrâncean / Ion frate lui Gheorghi / Mihăilă / Vasile Bode / Gheorghi Muşat / Gavril, cărăuş / Pricopi Condorachi / Vlad, muntean / Ion Bârzoiu / Vasile, vrâncean / Irimie frate lui Filip / Filip, plăeşu / Radul, cărăuş / Mihaiu Grue / Ion Cotrun /Gheorghi Iliseiu /Radul zet (ginere) Zarzului / Alecsandru a călugărului / Ştefan Luca. // **Femei sărace:** Marie / Floare / Măriuţa / Paraschiva / Ilinca Zărzoae / Dochiţa / Irina. // **Rufeturi:** Preotul Ioniţă / Preotul Apostu / Andreiu, diacon / In (alt) Andreiu, diacon /Radul, diacon /Mihălachi, vornicul, mazil / Condorachi Tanga, ruptaş / Timoftii, ruptaş / Grigori Tanga, ruptaş / Crăciun Tanga, ruptaş / Grigoraş Condorachi, ruptaş /Gheorghi Tanga, ruptaş.

1774, iunie 15: Satul **Hilipeşti**, ţinutul Bacău, ocolul Trotuşului, satul şetrarului Gheorghi Aslan, avea, după recensământul lui Rumeanţev[489]**: Toată suma caselor**: 29. Scădere rufeturi, însă: 14: 1 ruptaş, 13 ţigani. Rămân birnici 15. / **Birnici:** Stan Arnăutul / Ion Frunză / Iftimii, cojocar / Dănăilă / Ion Hapău / Pricopii Hapău / Ursachi / Cârste Gavril / Stoica Busne / Ursul Tudorii / Tudor Grigori / Vasile Hapău / Petcu, sârbul / Radu, sârbul / Iftimii, muntean. // **Rufeturi:** Gheorghi Chiropleş, ruptaş / Anton, judele, ţigan / Ion, scripcar, ţigan / Ion, căldărar, ţigan / Petre, herar, ţigan / Neculaiu, herar, ţigan / Stoica, ţigan / Constandin, ţigan / Dragne, ţigan / Zata, ţigan / Dinul, ţigan / Costandin, ţigan / Stan, ţigan / Radul, ţigan.

1900: „**Filipeşti**, sat în judeţul Bacău, plasa Trotuşul, comuna Oneşti, situat în valea Oituzului şi la poalele dealului Cuciurul, la o depărtare de 4 km de satul

---

489 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 343

Onești. Din acest cătun, în 1891, au urmat la școală 15 băieți, din 188 copii în vârstă de școală. Are o biserică de cărămidă, zidită la 1855, deservită de un preot și 2 cântăreți, și care a fost restaurată de săteni, la 1870. Are o populaţie de 99 familii sau 300 suflete. Este o cârciumă. Vite sunt: 14 cai, 182 vite mari cornute şi 45 porci. Are mori de apă şi o fabrică de olărie”[490].

FILIPEŞTI

(Galbeni, Aldeşti, Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău).

1613, februarie 22: Zapis de mărturie de la Vasile uricarul din Târgul Pietrii şi de la Andrei din târgul Bacăului, „dat la mâna lui Miftodie din **Oteşti**, precum să se ştie că a venit acest om, anume Grozav din **Nisporeşti** şi a dat lui Miftodie, feciorul său, o parte de moşie din satul **Nisporeşti** şi **Filipeşti**, partea mâne-sa, şi o parte din **Mogoşăşti**, partea lui Miftodie, ce-a avut de la mă-sa, pe din jos de casa lui din Oteşti. / Miftode încă a dat în vistierie 90 taleri deplin, pe părţile acestor moşii, cât se va alege, înaintea noastră şi a multor oameni din **Oteşti**, adică Biserenciu vatav, Rusul, Vasile şi Toader Iverinţi”[491].

1623, aprilie 8: Întărit de Ştefan Tomşa voievod fostului mare spătar Gheorghe şi cneaghinei lui Nastasia,

490 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 362

491 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, p. 205

care primesc uric pentru „o selişte, anume Săcălăşeştii (Săcăluşeşti, Neamţ), pe pârâul Topoliţa, cu vad de moară în Topoliţa, ce este în ţinutul Neamţ”; „a şasea parte din satul Galbeni (comuna Filipeşti, Bacău), cu iaz şi cu moară pe pârâul satului, în acelaşi ţinut Neamţ, care îi este dreaptă cumpărătură de la Toma Birtoc şi de la fratele lui Matei aprod, copiii Erinii Birtocoaie, nepoţii Vasilcăi… Aceasta şi-a cumpărat-o pentru patruzeci de ughi galbeni (ducaţi ungureşti – n. n.)”; „o parte de ocină din satul Aldeşti (contopit cu Cârligi, comuna Filipeşti, Bacău), a treia parte din jumătate de sat, ce este în ţinutul Neamţ, care acea ocină le este lor dreaptă ocină şi cumpărătură de la sora lor Dochiţa, fiica Maricăi, şi de la fiii ei, Pătraşco şi Scânteie, şi Simeon, şi Mărica, şi Tudora, pentru cincizeci de taleri de argint”; „două locuri de două case din satul Durneşti (Dorneşti, Bacău), ce şi-au cumpărat de la Todosia, cneaghina lui Stavăr, şi, de asemenea, toată partea ei, ce se va alege de moştenire din acelaşi sat Durneşti, cu loc de iaz. Aceia ei şi-au cumpărat-o pentru patruzeci de taleri de argint”; „o casă din acelaşi sat, din Durneşti, pe care şi-a cumpărat-o de la popa Simeon, şi de la Ion, şi Ilarion, şi Toader, şi de la sora lor Mărica, nepoţii Durnei, pentru treizeci de taleri de argint. Şi, de asemenea, jumătate de jirebie din acelaşi sat, din Durneşti, care aceea ei şi-au cumpărat-o de la Gligorie Nicşea, pentru doisprezece taleri de argint”[492].

1644, mai 20: Zapisul de mărturie de la Drăguș vornicul or **Preutești** (comuna Timișești, Neamț) și Toader a popei din **Stănăslăvești** (comuna Păstrăveni, Neamț), în care scriu „cum a venit diaconul Larion ot

[492] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 51, pp. 73-76

Rătești (comuna Păstrăveni, Neamț) cu cinstită cartea măriei sale lui vodă, ca să mergem noi, cu oameni buni, să-i alegem dreaptă ocină și moșie de **Ungheni** (comuna Păstrăveni, Neamț), partea diaconului Larion, a treia parte de sat Ungheni. / Iar noi am chemat pe pitarul Cărăman Vasile, pe frate-său Gligorașco Cărăman și pe Marco ot **Neamț**, Toader Cumpătu și diaconul Boț ot **Urecheni** (comuna Urecheni, Neamț), popa Vasile, Constantin diaconul, Tuduran și Gheorghe sin (fiu) Tuduran ot **Preutești**, Ifrim vătăman ot **Hilipești** (Filipești, comuna Filipești, Bacău) și alți oameni buni din Preutești, bătrâni și tineri... Și i-am hotărât și i-am ales partea diaconului Larion, din partea de sus, de către hotarul Sârbilor și al Zmeeștilor, și i-am stâlpit partea cum am socotit cu oameni buni... / Și am scris eu, feciorul lui Drăguș, anume Gligorie, ca să se știe”[493].

1644, septembrie 1: Gligore din satul **Cornești** (comuna Filipești, Bacău), fecior lui Ionașco Lipovanul, și femeia lui Ioana, cu feciorii lor Damaschin și Ionașco, vând Savei și lui Mătei din satul **Oncești** (Uncești, comuna Secuieni, Neamț), drept 15 ughi (ducați unguresți), „o parte de ocină a mea, ce mi se vine din vatra satului, din țarină, din pădure și din tot locul din sat din **Filipești** (comuna Filipești, Bacău). / Și la această tocmeală au fost popa Boul, diaconul Toader a Gligoroaie, Meftodie, Grigorie sin (fiu) Făureasca, Ionașco a Vasilcăi ot **Roman**, Bejan ot **Cuciulani** (înglobat în Secuieni, comuna Secuieni, Neamț), Ursu, Pășcan ot **Popești** (comuna Filipești, Bacău) și Mihail ot **Roman**. / Eu, popa Ionașcu, am scris acest zapis, în casa lui Ionașco a lui Cernat. Și a

---

493 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 325, p. 316

fost și Filip ot **Cozmești** (lângă Solonți, comuna Solonț, Bacău)"[494].

1665, mai 21: Fraţii Merăuţ Ţogoe şi Gligorie din **Hilipeşti** vând marelui logofăt Neculai Buhuş „a noastră ocină şi moşie din **Hărtăneşti**, ce sunt pe Oituz, din doi bătrâni câtă se va alege partea noastră"[495].

1900: „**Filipeşti**, sat în jndeţul Roman, plasa Siretul de jos, comuna Galbeni, pe șoseaua națională Bacău-Roman. Are 40 familii sau 90 suflete, din care 39 contribuabili. Știu carte 16 persoane. Locuesc în 10 case. Sunt 60 vite mari cornute"[496].

FILIPEŞTI

(în Dobârceni, contopit cu Mânjeşti, comuna Muntenii de Jos, Vaslui).

Întărit, în **15 octombrie 1491**, de Ştefan voievod, care cumpără şi dăruieşte „târgului nostru al Vasluiului", odată cu hotarnica, multe sate, dintre care trei sate, cumpărate, cu 200 de zloţi, de la mănăstirea Bistriţa, „anume Crăstoae pe Racova, unde a fost Pătru, feciorul Crăstei, alt sat anume Bălcarii tij pe Racova, unde a fost Oană, fratele lui Pătru (toate trei în Bejeneşti, comuna

---

494 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 410, pp. 393, 394

495 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iaşi 1908, pp. 29, 30

496 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 363

Laza, Vaslui), şi al treilea sat, anume Curteştii tij pe Racova, unde a fost feciorul lui Naneş” (satul Curteşti, comuna Poieneşti, Vaslui); de la Drăgălina şi Maruşca, fetele Cozmei Streaşină şi nepoţii lor Ion şi Maria, copiii Mihului, toţi nepoţi ai lui Feir, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 100 zloţi, „acest sat pe Rahova, anume Feereştii, unde au fost casele moşilor lor, a lui Feir şi a lui Pătru şi a Cozmei Streaşină” (comuna Laza, Vaslui); de la popa Băilă din Vaslui şi Neacşa, fiii lui Băilă celui bătrân, a cumpărat, cu 50 zloţi, „un sat pe Rahova, anume Păuceştii, unde a fost Păucă cel bătrân” (Rediul Păuceşti, comuna Laza, Vaslui); de la Groza Rohat, feciorul lui Oanăş Ungureanul, un sat pe Rahova, anume Rohaţii, unde a fost casa tătâne-său”, cu 50 zloţi (comuna Laza, Vaslui); de la Toader Hasnăş, Ştefan cel Mare a cumpărat, cu 240 zloţi tătăreşti, „două sate pe Bârlad, din sus de târgul nostru, de Vaslui, anume Băltenii, în gura Stebnicului (comuna Bălteni, Vaslui), şi, de iastă parte de Bârlad, Delenii (lângă Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui) şi o selişte, anume Micleştii” (lângă Bălteni, comuna Bălteni, Vaslui); de la Nastea şi Sohiica, fetele lui Steţco Dămăcuşescul, nepoatele lui Dămăcuş stolnicul, cu 70 zloţi, „un sat pe Bârlad, din sus de Vaslui, anume Măreşenii, unde a fost Mareş judele” (Mărăşeni, comuna Ştefan cel Mare, Vaslui); de la Costul Părăş şi Drăghita, fiii Armancăi şi seminţia lor, Toader, Sasca, Parasca şi Docica, fiii Anuşcăi, toţi nepoţi ai lui Ştefan Mesehnea, cu 50 zloţi, „un sat în sus de Vaslui, în Dumbravă, unde a fost casa moşului lor, a lui Ştefan Mesehnea (loc între Vaslui şi Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Anna, Maruşca şi Armanca, fetele Dobrei, nepoatele lui Brudur, cu 100 zloţi, „două sate pe Vaslui,

din sus de târgul Vasluiului, anume Brudureştii, unde a fost satul lui Drăgoi şi a Tomei” (Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui); de la Ionaşco, feciorul Jorăi, nepot Giurgii Răspop, cu 70 zloţi, „un sat anume Mărăţăi pe Vaslui, iar numele celui sat din vechi a fost Părtănoşi” (Moara Grecilor, inclusă în Vaslui); de la Nastea, fata Anuşcăi, nepoata lui Ioan Curui, cu 60 zloţi, „două sate între Crasna şi între Bârlad, anume Filipeştii (în Dobârceni, contopit cu Mânjeşti, comuna Muntenii de Jos, Vaslui) şi, mai jos de acest sat, într-acelaşi hotar, Săcuienii, unde a fost Stanciul Săcuiul”; de la Şteful şi Mărina, fiii Maruşcăi, şi seminţia lor… Bila şi Oance, feciorii Marinei, nepoţi ai lui Giurge Jumătate, şi Marina, fata Mândrei şi nepotul ei de frate Silea, şi soru-sa Donea. Fiii Fedorei, nepoţi ai lui Oană Jumătate, cu 500 zloţi, „un sat pe Bârlad, în jos de târgul Vasluiului, tot cu toate cuturile, unde au fost Balosinăuţii” (Muntenii de Jos, comună, Vaslui)… Apoi iarăşi domnia mea am socotit şi am miluit pe şoltuzii şi pârgarii şi pe toţi oamenii cei săraci din târgul Vasluiului şi le-am întărit obiceiul cel vechi, precum că nici un om dintr-înşii, dintru care au lăcuinţă a lor acolo, în Vaslui, nici cât de puţină vamă să nu aibă a plăti acolo în târgul Vasluiului, nici la un fel de alişveriş, fără numai să plătească aceia care vor aduce peşte în târg, adică de la o maje, un peşte, şi de la o căruţă, iarăşi un peşte, iară mai mult nimic”[497].

[497] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 96, pp. 188-190

FIŞCANI

(sat pe Crasna, în Şerbeşti, comuna Ciorteşti, Iaşi).

Întărit, în **21 aprilie 1436**, de Ilie voievod, pârcălabului de Hotin Stanciul Hotnog, care primeşte uric pentru „satul de la Crasna, unde îi sunt şi casele… Iar hotarul celui sat să fie după bătrânele hotare, pe unde din veci au apucat”[498].

FITIONEŞTI

(satul Şoldeşti sau Fiţioneşti azi Fitioneşti, Vrancea).

1469, octombrie 13: Întărit de Ştefan voievod lui Iuga Grasul din Zăbrăuţi, care primeşte uric pentru „a lui dreaptă ocină, pol sat de Şoldeşti pe Zăbrăuţi, ce au cumpărat de la Aldomir, drept 40 zloţi, şi pe jumătate sat din Bătineşti la Putna, ce a cumpărat de la Stamnicău, drept 20 zloţi”[499].

1489, octombrie 31: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Stan şi Onu, feciorii lui Iuga Grasul, care primesc uric pentru „dreaptă ocina lor, jumătate din satul Şoldeştii

---

[498] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 148, p. 203

[499] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 160, p. 237

pe apa Zăbrăuţului, care şi-o au fost cumpărat tatăl lor, Iuga Grasul, de la Aldomir, drept 250 zloţi tătăreşti şi un cal bun”[500]. Hotarul, din veac.

1626, ianuarie 20: Întărit de Radul voievod diacului Pătraşco, în baza unui zapis de mărturie semnat de Ion Bogdan, Toma, Ţapul, Prodan, Glogorie şi Vasile Hulpaş din **Bătineşti** (ţinutul Putna, Vrancea), şi de Procopie, Tofan şi Toma din **Şoldeşti** (azi Fitioneşti, Vrancea), „scriind şi mărturisind acele zapise că… Pătru din Bătineşti i-a vândut un ogor în ţarină, pentru 5 taleri număraţi. Şi de asemenea i-a vândut un ogor în Ţeline, pentru 5 taleri… la **Zăbrăuţi** (comuna Moviliţă, Vrancea)”[501].

1635, decembrie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii lui Aron Vodă, care primeşte uric pentru „o selişte, anume **Feteoneşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), care este în ţinutul Iaşi, pe Jijia, cu vad de moară la Jijia… schimb drept cu Gheorghe Jorea fost pârcălab, căruia i-au dat părinţii monahi, schimb pentru schimb, o selişte, anume **Selicicanii** (Silişcani, comuna Mihălăşeni, Botoşani) pe Başeu, care este în ţinutul Dorohoiului”[502].

1636, aprilie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod cămăraşului Pătraşco, fraţilor şi tuturor rudelor lui, care primesc uric pentru „jumătate din satul **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), pe apa Zăbrăuţi. Şi hotarul acestui sat începe mai în jos de hotarul **Spăriiaţilor** (azi Zăbră-

---

500 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 55, p. 106

501 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 7, pp. 11, 12

502 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 289, pp. 328, 329

uţi, înglobat în Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea), pe valea Zăbrăuţi, drept în sus până la obârşie şi dealul de la **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), pe unde arată şi uricul pe care îl au de la Ştefan voievod cel Bătrân. Iar poienile şi curăturile să aibă a le stăpâni pe unde le-a hotărnicit Dumitraşco Gheuca vornic, cu oameni buni, megieşi, anume: Calcea din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoane, Vrancea), Zăbrăuţi din **Brudureşti** (pe Putna, Vrancea), Ursu Dudăilă din **Săcătură** (în Viişoara, comuna Vidra, Vrancea), Gliga din **Budea** (Buda, înglobat în Angheleşti, comuna Rugineşti, Vrancea) Oprea fost pârcălab, popa Ioachim de la mitropolitul Varlaam, popa Sava de la **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Focea uricar şi Frâncul din **Nădălbiţi** (în Putna, Vrancea), Pricopie diac din **Băloteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea) şi mulţi oameni buni”[503].

1637, februarie 14: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod cămăraşului Pătraşco, „spre aceea ca să fie tare şi puternic a ţine şi a ara două pământuri în **Şoldeşti** (comuna Fitioneşti, Vrancea), ce şi-a cumpărat de la David de acolo şi el le-a rupt de ţelină, şi are şi drese domneşti de cumpărătură pe acele pământuri”[504].

1643, mai 26: Scrisoarea staroştilor de Putna Buta şi Romăşcel, care, primind porunca lui vodă de la Pătraşco, ce-a fost cămăraş, au mers „la sat la **Burduşeşti** (lângă oraşul Mărăşeşti, Vrancea), pe valea Zăbrăuţului, să strângem oameni buni şi să alegem o parte de ocină ce şi-a cumpărat Ion Dărăbanul… toată partea Cudalbului,

---

503 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 385, pp. 432, 433

504 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 31, p. 32

drept 14 galbeni. / Strâns-am oameni buni: Solomon, popa Niştiut, Zaharia Coiandră, Bosie Platon, Sturdzea Munteanul, Gavril şi Ion Fetion de **Şoldeşti** (azi Fitioneşti, comuna Fitioneşti, Vrancea), Dragomir Toader de **Burduşeşti**.., şi i-am ales câmp de moşie 60 de paşi pe deal spre Ciolăneşti, şi ce se va veni din trei ploştence, din a treia parte a şaptea parte, şi din sus de sat… 20 de paşi din ogoare de cânepă şi în vatra satului 16 paşi, şi din jos de sat 52 de paşi, ţi în sus pe vale şi pe deal, dar în săcături în săpături… şi din moară, şi de prin pădure, până unde merge hotarul satului, din a treia parte a şaptea parte să aibă a ţine”[505].

1645, octombrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât de faţă „Pătrăşcan ce a fost cămăraş, Apostol şi Axinte, cu seminţia lor din **Şoldeşti**, cu Ioan Dălban şi seminţia lor pentru un loc pe valea Zăbăuţului, cu poieni, vaduri de mori şi de delniţă, de la Şoldeşti în sus, şi s-a hotărât a stăpâni Pătrăşcan cămăraş moşia de la Şoldeşti, pe valea Zăbrăuţului”[506].

1774, iunie 26: Satul **Fitioneşti**, ţinutul Putnii, ocolul Zăbrăuţului, după recensământul lui Rumeanţev[507], avea **toată suma caselor 110**. Scădere rufeturi 28: 3 scutelnici, 10 popi şi diaconi, 9 nevolnici şi babe, 6 slujitori. Rămân birnici 82. / **Birnici**: Păladi, vornic / Vasili fiul lui Pricop, vătăman / Lupul Alicsandru / Procopie /

---

[505] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 98, pp. 104, 105

[506] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 227, pp. 178, 179

[507] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 293, 294

Macovei / Radu fiul lui Todiraşco / Dobre Plăeşu / Ion Purice / Gafton Moman / Costantin, argat / Vasile Sade / Ion Moman / Cârstian Movilian / Neculai Ghidion / Ion Chiceran / Necula Alduţă / Vasile Duţă / Vasile Susan / Simion Negru-Vodă / Nedelco al lui Bută / Istrate Dumbrăvan / Drăguţul Dumbrăvan / Dumitrache Dumbrăvan / Vasile Crancul / Vasile Robul / Ion fiul lui Vasile Crancul / Miron Dumbrăvan / Alicsandru fiul lui Moman / Enache fiul lui Dabija / Simion Rareş /In (alt) Simion Guliman / Iordache, muntean / Petre Barbul / Ioniţă Soare / Neculai Crancul / Lupul Mazăre / Toader Mazăre / Irimie Dămian / Pătrăşcan Arete / Necului fiul lui Note / Ion Grădiniţă / Vasile Novac / Bucur cumnat lui Grecu / Gheorghe cumnat lui Stan / Ioniţă Ploşniţă / Ion, purcar / Toader Ploşniţă / Toader Dan / Vasile fiul Ancăi / Negul al lui Mihalache / Ursul Ţoneş / Toader, muntean / Mihai al Tomiţăi / Toader, muntean, rotar / Enache, rotar / Costantin Bahul / Vasile al purcarului / Hurdui, morar / Andrei fiul Drăguţăi / Vasile Hohoiu / Gheorghiţă Săvoiu / Enache fiul lui Nedelco / Ion fiul lui Vasâlca / Radul al lui Dabija / Ion Pătrăşcan / Ioniţă Boge / Iftemie al lui Guţă / Pavel Guţă / Ursul al lui Dumitraşco / Miron Vlădian / Ioniţă Vlădian / Irimie Vlădian / Zaharie / Ion Moman / Ene fiul Irimii / Dănilă a prescurniţii / Radul fost torcar / Costantin Chiper / Ion Drăgan / Toader Săvoiul / Condre Mărăscul. // **Rufeturi:** / Mihaiu Grecu, slujitor de Focşani / Negul cumnat lui Grecu, slujitor / Opre al lui Mustiaţă, slujitor / Stan Mustiaţă, slujitor / Radul Mustiaţă, slujitor / Vasile, rus, nevolnic / Neculai Harabin, nevolnic / Lupaşco, nevolnic / Costantin Gorul, nevolnic / Tofan, vier spătarului Iordache Canta / Apostol, vier la fel / Vasile, vier la fel /

Marie, văduvă / Ursa, văduvă / Ioana, văduvă / Iona Dăniasca, văduvă /Marie, preoteasă săracă / Popa Strătulat / Diaconul Vasile / Diaconul Condre / Diaconul Iordache / Diaconul Neculaiu / Diaconul Andronic / Diaconul Alicsanru / Iromonahul Lavrenti din Ciolăneşti / Popa Petre / Diaconul Ion / Toader, cumnat lui Mihai Grecu, slujitor.

1900: „**Fiţioneşti**, comună rurală în judeţul Putna, plasa Zăbrăuţul, așezată în valea Zăbrăuţului, care de aci merge de se înfundă în schitul Moşinoaele, aşezat pe teritoriul acestei comune. Distanţa comunei de reședinţa sub-prefecturii e de 5 km, iar de capitala judeţului e de 35 km. Comuna Fiţioneşti se compune din cătunele: Fiţioneşti (unde e și primăria) și Holbănești. Populaţiunea comunei, după cel din urmă recensământ, e de 352 familii sau 1.272 suflete, din cari: 642 bărbaţi și 630 femei; 639 neînsurați (322 bărbaţi şi 317 femei), 562 însuraţi, 67 văduvi, 4 divorțați; 1.264 români și 8 de diferite naţionalităţi; 1.264 ortodoxi, 5 mozaici și 3 armeni; 260 agricultori, 5 meseriași, 10 comercianți, 12 având profesiuni libere, 97 muncitori și 12 servitori, Știu carte 82 bărbaţi și 7 femei. Case de locuit sunt 306. Sunt 2 biserici: una parohială, cu hramul Sf. Nicolae, şi a doua, filială, cu hramul Pogorârea Sf. Duh. Cam la 20 km se află schitul Moşinoaele. Este o şcoală mixtă, frecventată de 47 copii, din numărul de 150 în vârstă de școală. Școala este subvenţionată de comună cu 374 lei anual. Sunt 221 contribuabili. Vite sunt 1.165, din care: 342 boi, 111 vaci, 99 cai, 400 oi, 67 capre şi 146 porci. Sunt 33 stupi cu albine. Industria și comerţul se practică de 2 cârciumari, 1 băcan, 6 fierari, 12 rotari, 1 vărar. Sunt 6 pive; 17 fabricanți de rachiu şi 5 comercianți feluriți.

Numărul cultivatorilor din comună: 92, / **Fiţioneşti**, cătun, așezat în Valea Zăbrăuţului, are 2 biserici, una parohială, cu hramul Sf. Nicolae, şi a doua, filială, cu hramul Pogorârea Sf. Duh; o şcoală mixtă, frecventată de 38 copii (34 băieţi, 4 fete), din numărul de 145 cu vârstă de şcoală”[508].

FIŢINGHEŞTI

(fost Răzimeşti, azi Bizigheşti, lângă Ivăneşti, Vrancea).

1624, ianuarie 19: Întărit de Radul voievod lui Lupul, fost spătar, în baza unui zapis de mărturie de la Ghedeon, fiul lui Voico logofăt, care „i-a vândut dreaptă a sa ocină şi moşie, cât se va alege din satul **Fiţingheşti** (lângă Ivăneşti, Vrancea), din vatra satului şi pământul lui din ţarnă, şi cu vad de moară şi cu vii, ce au fost cumpărătură tatălui său Voico logofăt” de la Toma, Andreica, Stroie, Nechifor, Giurge, Lupe şi Toader, feciorii Popii, şi de la Petre, Ion şi Ivanu din **Vinişeni** (?), şi Ivanu din **Grozeşti** (Bacău), şi Simion din **Purceleşti** (Putna, Vrancea), „drept 80 taleri, bani gata”[509].

1624, ianuarie 19: Întărit de Radul voievod lui Lupul, fost spătar, „ce a cumpărat de la Ghidion, fiul lui Voico biv logofăt, a treia parte satul **Fiţingheşti** şi a treia parte din vad de moară din gârla Putnii… ce a avut tatăl

[508] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 368

[509] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 161, pp. 212, 213

lui… care a cumpărat de la popa Crăciun şi de la soru-sa Chiriana, fiii Moişei, pepoţii Cernii, drept 30 de taleri”[510].

1626, septembrie 17: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Sima gelepul, care primeşte uric „pentru o cumpărătură, ce a cumpărat vad de moară şi trei pământuri în sat la **Cofeşti** (lângă Ţifeşti, Vrancea) şi două pământuri în frunte de la **Căpoteşti** (sat pe Putna, Vrancea), până în hotarul Milcovului. Şi a chemat Sima gelepul oameni buni din sus şi din jos, anume pe popa Toader, Procopie diaconul, fratele lui Iacob, Constantin Beche, Tilibaşa, Sava Poprişoc, Ionaşco ginerele lui Piţigoi, Mihăilă, feciorul lui Ionaşco, ginerele său din Căpoteşti şi Giurge, fratele său Mihăilă, Ştefan fratele Lupului, Neculae, Grigorie, Ion Robul, Petre, Ionaşco Benevreg, Ion Andreica, Opre, Ion ginerele Giurgii, Dragul, Vasile ginerele lui Gheorghe şi Băloş din **Fiţingheşti** (azi Bizigheşti, Vrancea), Toder Căpăţână de **Ivănceşti** (sat pe Puna, Vrancea) şi socrul popii lui Toader de **Odobeşti**”[511].

1632, februarie 7: Zapisul lui Băloş şi Vasile, feciorii lui Lucoci de Feţingheşti, prin care mărturisesc cum au „vândut o ocină de la sat la **Feţingheşti** sfintei mănăstiri Beserecanilor, drept 138 de lei…eu, Băloş, n-am fost la împărţirea banilor, deci mi-au dat 16 oi mari şi întru mâna frăţâne-meu Vasile 10 lei, ce-au rămas nedaţi, pentru că au venit cu carte de la Corcodel, să se dea acei 10 lei, şi este şi scrisoarea lui Corcodel de faţă. Deci să se ştie că s-a plătit acea ocină de tot… Şi când le-am făcut

---

[510] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 162, p. 213

[511] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 120, pp. 143, 144

această mărturie au fost popa Ionaşco, Hilip, Toader şi Marin din **Găgeşti**, Lazar călugăr ot **Bistriţă**, Pepelea ot **Târgoveţi**, Lupul şi Iacov ot Feţingheşti"[512].

1632, aprilie 5: Zapisul lui Andronic de **Vităneşti**, al femeii lui Măriia, fata lui Ilie, şi al fiului lor Sava, prin care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte şi peste tot sfintei mănăstiri a Bisericanilor, la sat la **Fiţingheşti**, prin din jos de moara mănăstirii, drept doi boi ciciuluiţi drept 10 galbeni. Ţi în tocmeala noastră au fost Oprea pârcălabul, popa Ion şi popa Simion de **Focşeni**, Boldescul şi cumnatul său Precopie din **Cruce**, Dunea, Pavăl şi Lazor din **Grozeşti**, Popelea izbaşea, Lupul călăraşul, Istodie, Mihăilă şi Gheorghie de **Clipiceşti**, Murgină de **Cucuiaţi**"[513].

1632, aprilie 28: Întărit de Alexandru Iliaş voievod mănăstirii Bisericani, care primeşte uric pentru „a treia parte din satul **Feţingheşti**, care acum se numeşte **Răzimeştii**, în ţinutul Putna, care este pe gârla Putnei şi cu vad de mori şi cu vii, partea de jos, pe care a stăpânit-o Caramiz, ce a cumpărat Istratie logofăt de la Duraşco şi de la sora lui Ţonţa, fiii lui Caramiz, nepoţii lui Giurgea Liescul, şi de asemenea de la Băloş şi de la surorile lui Irodia şi Maria, şi de la fratele lor Costantin, şi de la Vlasie, Dumitraşco şi Hărta, fiii lui Nistor, şi fiii lui Lucoci, nepoţii lui Caramiz şi Pătrăşcan, şi de la sora lui Maria, fiii Măriei, fiica lui Caramiz, şi de asemenea de la Simziana, Damaschina şi Marta, fiicele lui Ursul, toţi nepoţii lui Caramiz, şi de la Dumitru, nepotul lui Ursul, şi

---

512 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 6, p. 6

513 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 15, p. 14

de la Gligorcea, Eremia şi Costache, fiii lui Giurgea, şi de la Ileana, fiica Rujei, toţi nepoţi şi strănepoţi lui Giurgea Liescul, pentru 200 taleri de argint. Iar după aceea, Istratie logofăt a dat şi a miluit acea mai sus scrisă sfântă mănăstire cu acea ocină"[514].

1632, mai 3: Zapisul fraţilor Andrei şi Vasile, feciorii Mihului, şi Gurguianu, Cozma, soră-sa Drăgălina, Năstasie zet (ginerele lui) Dumitru, în care mărturisesc cum „au vândut un răzor în frunte din sat din **Feţingheşti**, dinspre gârlă, lui Dumitraşcu stolnicul, drept 25 de lei, cu loc de vie, cu pomăt şi cu selişte şi cu tot venitul, din apa Putnei până în hotarul Milcovului"[515].

1632, mai 3: Zapisul fraţilor Turcul, Hlut, Vâlcea, Neculai şi Toader, feciorii Turcului din Fiţângheşti în care mărturisesc cum „au vândut un răzor de moşie în frunte din **Fiţingheşti**, din apa Putnei până în hotarul Milcovului, cu vatră de sat, lui Dumitraşcu, feciorul Lupului ce a fost spătar, drept 8 zloţi"[516].

1632, mai 3: Zapisul lui Giurgiu, Mihăilă şi Lupul, în care mărturisesc cum „au vândut 3 răzoare în frunte, cu tot venitul, din apa Putnei până în hotarul Milcovului, lui Dumitraşcu stolnicul, la sat la **Feţingheşti**, la ţinutul Putnii"[517].

1632, mai 3: Zapisul lui Lupul, fost mare vornic de Ţara de Jos (biv vel dvornicu Dolnii Zemli) în care

---

[514] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 38, pp. 38-40

[515] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 53, pp. 58, 59

[516] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 54, p. 59

[517] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 55, p. 59

mărturisesc cum „a vândut lui Dumitraşcu stolnic, ce-a fost spătar de **Nicoreşti**, trei vii în Putna, în satul la **Fiţângheşti**, care vii le-a fost luat pentru o moarte de om de la Oprea, feciorul lui Stroe din Fiţângheşti.. drept doi cai buni”[518].

1632, iulie 15: Zapisul Lupului, fecior lui Mihăilă, nepot Giurgii, în care mărturiseşte „precum a vândut o vie din sat din **Fiţăngheşti**, din ţinutul Putnii… lui Dumitraşcu stolnicul, drept 15 galbeni”[519].

1632, august 15: Zapisul lui Giurge Gârbovină şi al fiului său Sima din **Fiţingheşti**, prin care mărturisesc „precum au vândut o vie din sat din Fiţingheşti, de la câmp, lui Dumitraşco stolnic, drept 15 galbeni, însă numai curpenii i-a vândut, iar locul a fost al lui Dumitraşcu stolnicul”[520].

1635, ianuarie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bisericani, care primeşte danie, de la fostul mare logofăt Evstratie, „a treia parte din satul **Feţinghieşti**, ce s-a numit **Rădzimeştii**, din ţinutul Putna, care este pe Gârla Putnei, şi cu vad de moară şi cu vii, partea de jos, pe care a stăpânit-o Caramiz… care acea parte i-a fost dreaptă cumpărătură de la Duraşco şi Tonţa, copiii lui Caramiz, nepoţii lui Giurgiu Liescul, şi de la Băloş, Irodia, Măria, Constantin, Vlasie, Dumitraşco şi Hăreta, copiii lui Nistor, şi de la fiii lui Lucoci, nepoţii lui Caramiz, şi de la Pătrăşcan şi Măria, fiii Măriei, fata lui

---

518 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 56, p. 60

519 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 155, p. 198

520 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 175, p. 226

Caramiz, şi de la Simdzeana, Damaschina şi Marta, fetele lui Ursul, de asemenea nepoţii lui Caramiz, şi de la Dumitru, nepotul lui Ursul, şi de la Gligorcea şi Eremiia Costachi, fiii lui Giurgiu, şi de la Ileana, fiica Rujei, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Giurgiul Liescul, pentru 200 taleri de argint”[521].

1635, martie 25: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bisericani, căreia i se întăreşte hotarul şi care primeşte urice pentru „un sat, anume **Vânători** (înglobat în Piatra Neamţ), pe râul Bistriţa, ţinutul Neamţului”, fost domnesc, cumpărat de postelnicul Chiriţă de Constantin voievod, pentru 2.000 de ughi galbeni, şi dăruit de văduva lui Maria mănăstirii Bisericani; / „jumătate din satul **Şendreşti** (lângă Iteşti, comuna Bereşti-Bistriţa, Bacău), în ţinutul Bacăului, pe râul Bistriţa”, cumpărată de la Candachia, cneaghina lui Goia fost vornic, pentru 150 ughi galbeni, Goia cumpărând de la fraţii Micotici şi Busca, fiii lui Ursu Bărboi vornic; / „a treia parte din satul **Feţingheşti** (lângă Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), care acum se cheamă **Răzimeştii**, în ţinutul Putnei, pe gârla Putnei… pe care a stăpânit-o Caramiz, cumpărătura lui Eustratie logofăt”, cumpărată de la fraţii Duraşco şi Ţonţa, fiii lui Caramiz, nepoţii lui Giurgea Elescul (corect: Liescul), şi de la fraţii Băloş, Irodia, Măria, Constantin, Vlasie, Dumitraşco şi Hărta, fiii lui Nistor şi fiii lui Lucoci, nepoţi lui Caramiz, şi de la Pătrăşcan şi Maria, fiii Mariei, fiica lui Caramiz, de la Simddzana, Damaschina şi Marta, fiicele lui Ursul, nepoţii lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Erimia şi Costachi, nepoţii lui Giurgea, Ileana, fiica lui Ruja, toţi

[521] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 9, pp. 10-12

nepoţi şi strănepoţi ai lui Giurgea Liescul, pentru 200 taleri, şi dăruit mănăstirii de logofătul Istratie; / „a patra parte din satul **Cândeştii** (comuna Cândeşti, Neamţ), din Câmpul lui Dragoş", cumpărată de la Toader şi Tudora, fiii lui Dumitru Meleşco, cu 100 taleri bătuţi, şi „a opta parte din satul Cândeşti, partea lui Toma din partea lui Mihăilă", cumpărată de la Ionaşco şi Vasile, fiii lui Salom, pentru 25 taleri de argint; „toată partea lui Nicoară din Cândeşti, partea lui Gliga Calotă, pentru 18 taleri de argint", „de la Zaharia Dzamă, partea Dumitrei, iarăşi din partea lui Mihăilă, pentru 18 taleri de argint; „o parte din acelaşi sat Cândeşti, pe care au cumpărat-o de la Petru Hadâmbul, pentru 100 de oi"; / „şi de asemenea, două vaduri de mori, pe Gârla cea Mare de Jos a Putnei, cumpărate de Moise Moghila voievod de Eremiia, Dimitraşcu şi Constantin, fiii lui Nădăbaico fost vornic, pentru 220 de taleri de argint şi dăruite mănăstirii"[522].

1636, iulie 19: Porunca dată de Vasile Lupu voievod fostului staroste Dabija, după pâra călugărilor de la Bisericani cu Ileana, Dumitru, Gligorcea şi Hareta „pentru satul **Razimeşti** (noua denumire a satului Feţingheşti). Deci călugării au arătat drese pe acel sat, cum este cumpărătură lui Istratie logofăt şi Istratie l-a dat sfintei mănăstiri, iar aceşti oameni zis că nu şi-au vândut părţile lor. Drept aceea, am trimis pe Focea uricarul, să strângă oameni, să întrebe cum va afla mai cu dreptul, să le aleagă şi să le stâlpească locul… iar tu să mergi, să fii cu oamenii acolo"[523].

---

[522] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 68, pp. 77-80

[523] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 466, p. 527

1636, august 1: Zapisul lui Focea uricarul, în care mărturiseşte şi îl informează pe Vasile Lupu voievod că a fost „la sat la **Feţingheşti**, ce se cheamă **Răzimeştii**, pentru pâra ce-au avut călugării de la Bisericani cu Ileana, soacra lui Iane postelnicul, cu Harita şi Dumitraşco, pentru nişte părţi de ocină”, pe care ei nu le-au vândut. Martorii, Dabija ce-a fost staroste, Scântee vătavul, Dumbravă vătah, Ionaşco Boldescul, Isaiia ce a fost pitar, Oprea şi Bârlădeanul de **Cruce** (înglobat în oraşul Panciu, Vrancea), Văscan Codan, Zaharia diacul şi Dumitru de **Ţigăneşti** (înglobat în Bătineşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), Pepelea Cireş şi Ion Negrul de **Târgoveţi** (sau Târgovişte, comuna Boloteşti, Vrancea), Avram, popa Drăghici, Dumitru şi Ion Iosip din **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), Precup de **Cofeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), Vasile diacul de **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Procopie diacul, Giurgea călugărul şi mulţi oameni buni „aşa au mărturisit ei, cu sufletele lor, că toţi au vândut în această parte de ţin călugării, numai ce s-a aflat o parte puţintea, a Ilenei, soacra lui Iane postelnicul, 10 paşi în frunte. Deci noi am tras funia şi am ales părţile călugărilor şi le-am stâlpit cu bolovani, şi-am ales partea Ilenei şi iar am stâlpit cu bolovani, şi din ţarină, şi din vatra satului. Aşijdere, s-au mai găsit dintr-aceste rude, nescrişi la dresele călugărilor, la vânzare, anume: Harita şi Dumitraşco Sprânceană. Deci şi aceştia şi-au dat ei părţile, ce li se va veni, călugărilor, să le fie pomană la sfânta mănăstire”[524].

1637, aprilie 16: Călugării de la mănăstirea Bisericani au câştig de cauză, faţă de Ileana, fiica Rujei

[524] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 470, p. 531

din **Ciortolomi** (Ciortolom, comuna Tutova, Vaslui), care îi pârâse „pentru o parte de ocină din a treia parte din satul **Feţingheşti**, ce se numeşte acum **Răzimeşti**, din ţinutul Putna, cu vad de moară pe pârâul Putna şi cu vii, partea din jos, pe care a stăpânit-o Caramiz", dar, după aceea, „lui Evstratie logofăt i-a fost dreaptă ocină şi cumpărătură de la însăşi Ileana, fiica Rujei, şi de la toate rudele ei, anume Duraşco şi sora lui Ţonţa, fiii lui Caramiz, nepoţii lui Jurj Iliescul, Băloş, Irodia, Maria, Constantin, Vasile, Dumitraşco şi Hârta, fiii lui Nistor şi ai lui Lucoci, nepoţii lui Caramiz, Pătrăşcan şi Maria, fiii Măriei, fiica lui Caramiz, Simziana, Damascina şi Marta, fiicele lui Ursul, de asemenea nepoţii lui Caramiz, Dumitru, nepotul lui Ursul, Gligorcea, Eremia şi Costache, fiii lui Giurgea, toţi nepoţi şi strănepoţii lui Giurgea Iliescul"[525].

1639, iulie 16: Lupaşco Bucium vinde pârcălabului Dabijea, drept 50 de galbeni, „a cincea parte de sat **Bizigheşti**, ce este în ţinutul Putnei, cu vad de moară în Gârla Putnei de Sus"[526].

1643, februarie 11: Teodosie, feciorul Stancăi, nepotul lui Filip din **Fiţingheşti**, vinde sulgerului Dumitraşco, drept 20 ughi (ducaţi ungureşti) „partea părinţilor mei din sat de Fiţingheşti, din vatra satului, din câmp şi din vad de moară, cât îi hotarul satului, din apa Putnei, până în hotarul Milcovului. / În această tocmeală s-au prilejit Partenie călugărul, Ionaşco nepotul lui Necorici, Lupul feciorul lui Mihăilă, Precopie de a fost preot,

[525] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 67, pp. 66-68
[526] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 175, p. 184

Angel meşterul, Iuraşco, Petrea, Irimia şi Vasile Scântee din **Cofeşti**”[527].

FLĂMÂNZENI

(contopit cu Coşcodeni, comuna Coşcodeni, raionul Lazovsk, Moldova).

1634, iulie 22: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod marelui vornic de Ţara de Jos Savin Prăjescul, „spre aceea ca să fie tare şi puternic a opri şi ţine jumătate de vecini şi jumătate de eleşteu şi un râmnic din satul **Sămăşcani** (comuna Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova), ce-a fost al lui Beldiman logofătul. / Aşijderea să aibă a opri câţi vecini se vor afla în sat, în **Mihăilaşea** (comuna Teleneşti, raionul Lazovsk, Moldova) de moşie. / Aşijderea să fie tare a lua zecia din hotarul **Flămânzenilor** (sat contopit cu Coşcodeni, comuna Coşcodeni, raionul Lazovsk, Moldova), cine va fi arat sau cosit pe locul lui Beldiman ce-a fost logofăt. / Aşijderea să aibă a opri jumătate de sat **Buciocica** (Buciuşca, comuna Horodişte, raionul Rezina, Moldova) şi jumătate de vecini, şi jumătate din tot locul şi să aibă a lua zecia din tot locul dintr-acea jumătate de sat, pentru că este jumătate de sat de la Toader Beldiman şi de la Ghergheloaie”[528].

---

[527] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 27, p. 33

[528] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 201, pp. 229, 230

1904: „**Flămânzeni**, sat în judeţul Bălţi, aşezat pe ţărmul stâng al pârâului Ciulucul Mic. Face parte din volosti Chişcăreni. Are 104 case, cu o populaţie de 899 suflete de români răzeşi, care posedă pământ 1.213 deseatini. Împrejurul satului sunt vii, prisăci şi grădini cu pomi”[529].

FLĂMÂNZI

(ţinutul Hârlăului, Botoşani).

1774, iunie: Satul **Flămânzii**, ţinutul Hârlăului, ocolul Bahluiului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[530]**, toată suma caselor: 44**. Scădere rufeturi 7: 7 scutelnici ai mitocului. Rămân birnici 37. / **Birnici:** Ioniţă ruşcii / Toader Hriţă / Grigoraş Surdu / Toader zet (ginere) trăistar / Arseni Surdu / Lupu Surdu / Irimie, trăista / Ion, cojocar / Ştefan, cojocar / Ioniţă, cioban / Ion Negruvodă / Lupu al lui Răuţu / Iftimii / Dumitru al lui Grigori / Ştefan Nichifor / Vasili Savin / Andrii / Mihălachi Cucu /Ştefan Puiu / Gheorghi, baci / Ioniţă fiul lui Antohi / Antohi, baci / Lupu Gavril / Ion Savin / Ştefan Savin / Toader fiul lui Angheluş / Vasile brat (fratele) lui / Toader Iordachi / Ştefan fiul lui Rădian. // **Liudi** (oameni străini) **ot Flămânzi,** la mitocul Dragomirnei, ce nu dau la rânduieli: Timofti, murar / Ion,

[529] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 97
[530] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 236, 237

ciobotar / Zaharie, ciobotar / Radu, muntean / Simion Gore / Simion Cimpoeş / Petre. // **Liudi munteni,** ce au ieşit din Vlădeni şi s-au amestecat, din porunca Divanului, pe moşia Flămânzii: Sandu, ungurian / Preda / Ion Pleşca / Ion, podariu / Vasili Haba / Costandin Colibă / Sava Strechie / Ion Guzu.

1900: „**Flămânzi**, comună rurală, situată în centrul plășii Coşula, judeţul Botoşani. Se întinde la nord-vestul dealului Țencuşa, pe un teritoriu ondulat de dealuri și acoperit cu păduri. Comuna se compune din satele: Cordunul, Flămânzi, Poiana și Prisăcani. Are o suprafață de 5.900 hectare, din care 1.753 hectare ale locuitorilor și 4.147 hectare proprietate mare, din care 1.287 hectare sunt acoperite cu pădure, în care predomină fagul, carpenul, plopul și teiul, Locurile cultivate au o întindere de 3.600 hectare; viile au o întindere de 10 hectare. Are o populație de 2.895 suflete sau 516 familii, locuind în 534 case; sunt 458 contribuabili. Numărul vitelor e de 2.984: 1.300 boi și vaci, 261 cai, 1.120 oi și 303 porci. Are o moară de apă pe pârâul Miletin. Sunt 4 biserici, deservite de 2 preoți şi 5 cântăreţi; o şcoală de băieţi, condusă de 1 învăţător plătit de stat și 53 elevi; o școală de fete, cu 1 învăţătoare și 19 eleve. Numărul copiilor cu etatea de a frecventa școala e de 158 băieţi şi 143 fete. În acest cătun se află 8 cârciumi; 10 comercianţi şi 17 meseriași. / **Flămânzi**, sat aşezat în partea de sud a comunei Flămânzi. Are o populaţie de 175 familii sau 982 suflete. Sunt 3 biserici, deservite de 2 preoți și 5 cântăreți; 1 școală de băieți, condusă de un învățător și frecventată de 53 elevi; 1 școală de fete, condusă de o învățătoare și frecventată de 19 eleve. Satul Flămânzi nu pare a avea o vechime mare. Cel mai vechi proprietar cunoscut a fost

Teodor Balș, care și-a făcut case de cărămidă în partea de nord a satului și o biserică de zid, pe care o sfinţi la 1813. Treptat îşi mări moșia, prin cumpărături de la Alex. Mavrocordat, fostul proprietar al Storeştilor, și de pe la răzeşi, care, se zice, erau stabiliţi în partea câmpului. Însă, în satul vechi, fiind puţini locuitori, Balș a adus oameni din diferite părți, cum și din Bucovina și din Galiţia, le-a dat voie să-și facă case și să fie ca muncitori pe moșie și cum cei mai mulți erau săraci și lipsiţi de toate, vecinii i-au numit Flămânzi, de unde a rămas numele şi satului, și comunei. O parte de sat mai e numită şi Valea Fundoaei, de la numele văii pe care e așezată. Vite sunt: 280 boi și vaci, 92 cai, 602 oi, 8 capre şi 89 mascuri. Sunt 96 stupi. În sat sunt 2 cârciumi; 3 comercianţi; 8 meseriași"[531].

FLOREŞTI

(Floceşti, lângă Frumoasa, comuna Balcani, Bacău).

1472, octombrie 8: Întărit de Ştefan voievod lui Petru, fiul lui Bâlco, care primeşte uric pentru „ocina lui dreaptă, un sat anume Floceşti pe Tazlăul Mare, pentru că el a şi mărturisit înaintea noastră şi înaintea tuturor boierilor noştri, mari şi mici, şi cu toţi megieşii săi, că privilegiile pe care le-a avut pe acel sat, pe Floceşti pe Tazlăul Mare, de la bunicul nostru, de la Alexandru

[531] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 387

voievod, şi de la unchii noştri, de la Iliaş voievod şi de la Ştefan voievod, aceste privilegii ale lui, pe care le-a avut, toate i-au ars în casa lui Rusul din Floceşti, atunci când a ars şi privilegiul unchiului nostru Vlaicul”[532].

1491, ianuarie 16: Întărit de Ştefan voievod „sfintei mănăstiri a noastre de la Tazlăul Mare… care este la gura Piştoasei”, şi care obţine uric de danie pentru satele cumpărate de Ştefan cel Mare: „o poiană pe Tazlăul Mare, unde a fost satul anume Miceştii” (comuna Tazlău, Bacău), cumpărată, cu 120 de zloţi tătăreşti, de la Neagşa, fiica lui Giurgiu, de la fraţii Grozea, Negrilă şi Măruşca, fiii lui Giulea, şi de la Dragotă, fiul lui Ioan; „o poiană de asemenea pe Tazlăul Mare, la Pârâu” (lângă Balcani, Bacău), cumpărată, cu 460 de zloţi tătăreşti, de la Petriman, Sofiica şi Sasca, nepoţii lui Oană Porcu; „un sat tot pe Tazlăul Mare, anume Floceştii, şi cu moară” (Floreşti, comuna Căiuţi, Bacău), cumpărat, cu 150 zloţi, de la Pătru, fiul lui Bălcu, şi de la copiii lui Isaico, Toma, Andreica, Ioan, Sora, Sofeata şi Mica. „Iar privilegiul de mărturie ce l-a avut Pătru şi cu fiii săi chiar de la noi, cum că au avut ei un privilegiu pentru acel sat, Floceştii, de la bunicul nostru, Alexandru voievod… a ars în casa lui Rusul din Floceşti, când i-a ars casa”[533]. Hotarul, din veac.

1598, decembrie 4: Întărit de Eremia Moghilă voievod pitărelului Pătraşco, care cumpără, de la Ştefan din **Floceşti**, în baza a trei zapise de la şoltuzul de Baia, în care se scrie despre trei vânzări de moşie: „a treia

---

[532] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 188, pp. 280, 281

[533] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 86, pp. 169-172

parte, din partea lui Eremia, ce şi lui i-a fost cumpărătură de la Eremia Deatpisiiuşti din satul **Floceşti**, acea a vândut-o popii Toader, drept 17 taleri, pentru că este mai apropiat neam Eremiei… şi după aceea, Buzul şi cu fraţii săi, copiii Gligăi, au vândut a teia parte din partea Eremiei din satul **Floceşti**… popii Gavril, drept 19 taleri; / şi al treilea zapis, cum Dumitra, fata Mărincii din Floceşti, a vândut lui Toader câtă moşie i se va alege din Floceşti, drept 10 taleri”. Şi „s-a sculat Pătraşco pitărel şi a întors banii”[534].

1627, septembrie 1: Zapisul lui Mârzea, ginerele Dabijei, prin care face un schimb, cu cumnatul său Ghione, feciorul Dabijei, căruia i-a dar partea lui de „vie de la **Georgeşti**”, primind „partea lui de vie de la Cruce, cât i s-a venit a şasea parte… Îndă de voi avea eu vreo nevoie dinspre unchii noştri pentru acea vie, să aibă Ghione să stea cu mine de faţă la pâră. De ne vor scoate unchii noştri din acea vie de la Cruce, el să aibă a-mi plăti partea mea din Geordzăşti cu bani 25 potronici. Şi într-această tocmeală au fost Gavril Cernat, popa Ion de **Floreşti**, Obrejie, Păcurar, Chirvasie şi Dubinschi şi mulţi oameni buni şi de primprejur megieşi”[535].

1629: Măgdălina, fata lui Simion din **Pleşeşti**, fiul lui Isaico din Floceşti, vinde popii Toader şi popii Lupul din satul Floceşti, pentrz 45 taleri, „două părţi din satul

---

534 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 220-223
535 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 241, pp. 325, 326

Floceşti"… iar sora ei Mărica vinde celor doi popi, pentru 23 de taleri, „dreapta ei ocină"[536].

FLOREŞTI

(alt sat Cunicea sub Bineva, Floreşti,
raionul Floreşti, Moldova).

1437, decembrie 20: Întărit de Ilie şi Ştefan voievozi marelui boier Mihail de la Dorohoi, care primeşte uric pentru „satele lui şi privilegiul pe care i 1-a dat sfânt răposatul părintele nostru, anume: satul Chindinţi (Cândeşti pe Siret, comuna Mihăileni, Botoşani), şi satul lui Herţea (Herţa, raionul Hliboca, Ucraina), pe Prut, satul Pecialăuţi (raionul Noua Suliţă, Ucraina), la Pecialova, şi satul Ugrinăuţi (Grineacica, comuna Rohatin, raionul Hotin, Ucraina), şi satul la Iaz (Stăuceni, în Vorniceni, Botoşani), şi satul pe Rochitna (Rochitna, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Dragomir al lui Mândrea (Cerlena, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Coteleu (Cotelău, raionul Noua Suliţă, Ucraina), şi satul Milianăuţi (Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Şizco (Şişcăuţi, comuna Ringaci, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul Dzinăuţi (Dinăuţi, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a fost Malici, lângă Giurgică (Malinţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul de lângă Simca (Sincăuţi, comuna Malinţi, ra-

---

536 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 195, 196

ionul Hotin, Ucraina), încă satul Salicee (Şilăuţi, comuna Bocicăuţi, raionul Hotin, Ucraina), încă satul Cristinţi (Cristineşti, comuna Mălineşti, raionul Noua Suliţă, Ucraina), încă satul unde a şezut Petrişor, la capătul Doljocului (Doljoc, comuna Malineşti, raion Noua Suliţă, Ucraina), şi încă satul, sub Luncuşoară, unde şade Dragomir (Zalucea, comuna Drepcăuţi, raionul Bticeni, Moldova), şi încă satul, în jos de Prut, Itovoeuţi (sat pe Prut, lângă Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Rădăuţi (Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Vişneuţi (Işnovăţ, azi Rediu, comuna Rădăuţi-Prut, Botoşani), şi satul Lipnic, la Nistru (Lipnic la Nistru, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde a fost Cuseară (Bârnova, raionul Donduşani, Moldova, fost Cusareu), şi încă satul unde sunt Caragunicii (Tumaniuca, înglobat în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul la moara Naslavcei (Naslavcea, raionul Donduşani, Moldova), încă satul lui Pavust (Paustova, comuna Lipnic, Moldova), încă satul de lângă Macsim (Maxim, în Mereşeuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşanu, Moldova), încă satul lui Mirişce (Mereşceuca, comuna Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Noguicoi (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul unde a fost Cleţină (lângă Lencăuţi, raionul Donduşani, Moldova), şi satul Tereşeuţi (Teleuşca, raionul Donduşani, Moldova), încă satul unde este Rospop, în jos la Bineva (Făgădău, comuna Văscăuţi, raionul Floreşti, Moldova), şi satul Cuhareuţi (Cuhureştii de Sus şi de Jos, raionul Floreşti, Moldova) şi **alt sat, Cunicea, sub Bineva** (Floreşti, raionul Floreşti, Moldova), şi satul unde este Ţârvici (Ţâra, comuna Ghindeşti, raionul Floreşti, Moldova), încă satul, sub Caragine, unde este Simeon cneaz, la obârşia

Dobruşei, încă satul, sub Caragine, Dobruşa, şi satul, sub Caragine, Mordvina, încă satul, mai jos de Mordovina, sub Caragine, pe Dobruşa, unde sunt Fântânile (toate părţi ale comunei Receşti, raionul Rezina, Moldova), încă satul lui Oleşco, sub Caragine (Olişcani, raionul Rezina, Moldova), încă satul, la obârşia Rezinei, unde şade Ţigan (Sămăşcani, raionul Rezina, Moldova)), încă satul, pe Răut, unde este Vadul Pietrei (Lazo, numit şi Piatra, raionul Orhei, Moldova), şi, mai sus de Vadul Pietrei, tot pe Răut, la capătul Stâncii (Stânca, comuna Slobotca, raionul Ohei, Moldova), încă satele, pe Răut, unde este moara, încă satul, la Moiatinul de Jos (toponim), unde este Nichita (Ghermăneşti, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi satul unde şed Grabăuţii (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), la capătul de sus al Culişăului, unde a şezut Radul (Văsieni, comuna Suhuluceni, raionul Orhei, Moldova), şi încă seliştea unde este iazul, la Cornul Bagului, unde au şezut fiii lui Cosco (Bahu, comuna Seseni, raionul Călăraşi, Moldova), încă seliştea de sub Măiatini, unde şade Rujici, şi, la Moiatinul de Sus, satele ce au fost ale cneaghinei, şi, la Carpeni, satul unde şade Stan, şi, la capătul de sus al Carpenilor, la Başeu, unde şade Matei (Mateieni, comuna Corlăţini, Botoşani), şi, sub Dumbrava înaltă, unde şade Miclouş (Miclăuşeni, comuna Corlăţeni, Botoşani)… Iar hotarul tuturor acestor sate mai sus scrise să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”[537].

---

537 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 175, pp. 245-248

FLOREŞTI

(satul Sârbi, înglobat în Floreşti,
comuna Scorţeni, Bacău).

1470, iunie 5: Întărit de Ştefan voievod vistiernicului Iuri, cumnatul său Petraşco, soacră-sa – „cneaghina lui Steţco, nepotul lui Demecuşescul, Anuşca, şi cu fiicele ei, pe care le-a avut cu Steţco, anume Nastea şi Sofiica”, care primeşte uric, în urma unui schimb de sate cu mănăstirea Bistriţa, „satul anume Sârbi, mai jos de Hemeeani, tot pe Tazlăul Mare” schimbat cu „satul Hemeeani pe Tazlăul Mare”[538].

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturiseşte „cum au venit Nastasia Solomonească cu feciorul său Ionaşco… să mergem să le hotărâm nişte ocine şi să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăguşan, anume la sat la **Băsăşti** (comuna Pârjol, Bacău) şi la **Edumireşti** (Dumitreşti, comuna Scorţeni, Bacău)… Călugării de la schit au adus dresele lor pe jumătate de loc de Băseşti, iar Solomoneasa a scos zapis şi uric de la Alecsandro Vodă… cum a compărat Dumitraşco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Petrea, Bordzea, Tănasie şi Dochia, feciorii lui Ion Plavăţ, nepoţi popii Lucăi, partea lor din sat din Băseşti; şi aşijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, preţuit drept 20 taleri; şi de la Îndreiu, feciorul Oancei,

[538] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 167, pp. 249-250

toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconiţa lui Toader diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebit călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănasie și Dochiia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomoneasa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos… / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul din **Verșești** (comuna Sănduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman, Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Floreşti, comuna Scorţeşti, Bacău), și Constantin ot **Comănești** (oraşul Comăneşti, Bacău), Pătrașco ot **Albotești** (înglobat în oraşul Moineşti, Bacău) și alți mulți oameni buni”[539].

[539] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 327, pp. 370, 371

FLOREŞTI

(comuna Huruieşti, Bacău).

1495, martie 13: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Cozma Vladul, Neaga şi Stana şi nepoatei lor de frate Pătrana, care cumpără, cu 36 zloţi, de la Măgdălina, fiica spătarului Petru, „ocina ei dreaptă, anume jumătate din Floreşti pe Polocin, partea de sus”[540]. Hotarul, din veac.

1495, martie 15: Întărit de Ştefan voievod Măriei, fiica lui Bârsan şi nepoţilor ei de frate Toma Bănilă, Petrea, Sofiica şi Muşa, fiii lui Bănilă, şi nepoţilor ei de soră Ion, Trifu şi Dragoşe, fiii Malei, care cumpără, cu 35 zloţi, de la Măgdălina, fiica spătarului Petru, „ocina sa dreaptă, jumătate din satul Floreşti pe Polocin, partea de jos”[541]. Hotarul, din veac.

1637, septembrie 1: Fraţii Irimia, Dumitraşco şi Tudosiia, feciorii lui Năbădaico, vând „două vaduri de moară, însă vadurile din sat din **Vâlceşti** (comuna Bolo-teşti, Vrancea)… şi jumătate de hotar, drept galbeni 30. Iar cealaltă jumătate de hotar l-am dat sfintei mănăstiri la Băsăricanii, pentru sufletele părinţilor noştri, pe nume Lazar şi Nastasiia, să ne scrie la pomelnicul cel mare şi să facă pamente la anul, să ne pomenească până va fi sfânta mănăstire. Şi această tocmeală am făcut-o dinaintea lui Vasile Banul vistiernic ot Cârligărură, Vărtic, Iuraşco şi

---

[540] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 182, pp. 329-331

[541] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 184, pp. 333-335

Crăciun Pătraşco ot **Sascoţ** (Sascut, comuna Sascut, Bacău), Simion sin (fiul lui) Irimia ot **Cucora** (), Vasile, feciorul Condri şi Tofan, feciorullui Buciumaş din **Drăguşeni** (comuna Şcheia, Vaslui), Mihăilă şi Buzincî ot **Buciumi** (comuna Valea Ursului, Neamţ), feciorul lui Buciumaş Gavrilă ot **Orbeni** (comuna Orbeni, Bacău), Dumbravă ot **Floreşti** (comuna Huruieşti, Bacău) vătaf şi fiul lui Sanfirici, Maftei ot **Grozeşti** (Oituz, comuna Oituz, Bacău), popa Tudor şi Toder Giana ot **Sucmezeu** (înglobat în Movila, comuna Corbasca, Bacău), Dumitraşco Buga ot **Petreşti** (comuna Blăgeşti, Bacău)"[542].

1644, ianuarie 27: Neaga, fata lui Dobrin, vinde Irimiei, pentru 3 ughi (ducaţi ungureşti) „un răzor de frunte. Ce este de moşie la satul **Florişti** (Floreşti, comuna Huruieşti, Bacău) de Jos… din apa Milcovului, până în hotarul Putnii. / Şi când am vrut să o vând toţi oamenii mei, şi ruda mea i-a, întrebat, şi nici unul nu a vrut să o cumpere. De-aceea am vândut-o Irimiei, dinaintea lui Drăgşan, Irimia sin (fiu) Prodan, Neanciul sin Văsiiu, Toader sin Tomşa, Dragomir sin Lupe, Ştefan sin Boldor, Grajdu, Gavril, Vasile, Constantin, apostol şi Neaciul"[543].

---

[542] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 169, p. 158

[543] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 241, p. 222

FLOREŞTI

(contopit cu Câmpineanca, parte a oraşului Focşani).

1633, martie 30: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Nica cupeţ din **Focşani**, care cumpărase, de la Marghita, soacra lui Bulai, „o parte de moşie ot **Holturele** (toponim la Mărceşti), din satul **Mierceşti** (sau Mirceşti, numit înainte Grozeşti, azi Mărceşti, comuna Vânători, Vrancea), a treia parte dintr-un bătrân, cât se va alege partea ei… drept doi pol galbeni, înaintea multor oameni buni şi megieşi din primprejur, anume Pepele, Stoian, Buzinca şi fiii săi Cozma şi Todosie, Iachim zet (ginerele lui) Bosianu, Constandin Mal or **Răduleşti** (comuna Vânători, Vrancea), Mihăilă ot **Bodeşti** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), Lazor şi Constandin ot **Bârlădeni** (ţinutul Putna, Vrancea), Canţir şi Bole ot **Focşani**, Dumbravă vătaf ot **Floreşti** (contopit cu Câmpineanca, parte a oraşului Focşani) fiul lui Sanhiraci şi alţi oameni buni. / Şi ne-a mai arătat alt zapis de mărturie de la Neculai, Lefter Micnici, Crocovel staroste şi Ciohodar hotnog de la **Focşani**, scriind şi mărturisind precum au venit Stan şi Lupe, fiii Armancăi, nepotul lor Stan, fiul lui Stanislav şi Stepan, fiul Tudoscăi şi au vândut… cât se va alege din satul **Mirceşti** şi din partea Holturelului… Nicăi cupeţul din Focşeni, drept 40 taleri bani buni”[544].

---

[544] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 322, pp. 415, 416

1774, iunie 26: Satul **Floreştii**, ţinutul Putnii, ocolul Polocinului, după recensământul lui Rumeanţev[545], avea **toată suma caselor 55**. Scădere rufeturi 29: 3 scutelnici boiereşti, 1 mazil, 6 preoţi şi diaconi, 7 nevolnici şi babe, 2 slujitori, 4 ţigani, 3 slugi boiereşti, 3 argaţi mazileşti, 1 ruptaş. Rămân birnici 26. / **Birnici**: Vasile, cioban / Constantin Mâşcă, vornic / Constantin, olar, vătăman / Mihăilă Racul / Toader Mândrul / Ion Mândrul / Vasilache fiul Candachiei / Sandul fiul bebii Despa / Antohie Arhip / Mihălache Băncilă / Constantin Băncilă / Ioniţă fiul lui / Vasile Ostafie / Gheorghe Macoveiu / Zaharie, crav / Simion / Vasile / Mile / Toader Mane / Manolache frate diaconului / Antohie Mâşcă / Toader Băluţă / Andronachi Mâşcă / Opria, cioban. // **Rufeturi:** Toader, tăbăcaru, călăraş de Adjud / Alecsandru Buflim, călăraş / Ioniţă Mâşcă, argat lui Toader Condurache / Ştefan Cârste, la fel argat lui / Iftenie fiul lui Petru, la fel argat / Moisăi, rus, scutelnic Catrinii jitnicieroaei / Alexa, scutelnic la fel / Lupul Negrilă, scutelnic la fel / Neculai Sămuilian, slugă clucerului Balşe / Apostol Bălăban, slugă la fel / Paraschiva Beldimăniasă, maziliţă / Cârste, căpitan, ce se numeşte neam / Neculai Bârcan, slugă dumnealui hatmanului / Catrina, jitniceroae / Gavril Basoc, ruptaş cămării / Popa Toader Cernat / Diaconul Costantin / Diaconul Ion Aripă / Diaconul Ion Mâşcă / Diaconul Apostol Carcigă / Vasile, monah / Baba Draghina / Baba Irina / Baba Maria / Maria, săracă / Tudosia, săracă / Vasile, pas, nevolnic / Gavril, ţigan / Chiriac, ţigan / Istrati, ţigan / Ene, ţigan.

---

545 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 265, 266

1774, iunie 26: Satul **Floreştii de Sus** şi **Boteştii**, ţinutul Putnii, ocolul Milcovului de Sus, după recensământul lui Rumeanţev[546], avea **toată suma caselor 110**. Scădere rufeturi 79: 24 scutelnici, 1 mazil, 1 popă, 8 nevolnici, 38 slujitori, 5 ciocli, 1 țigan, 1 argat. Rămân birnici 31. / **Birnici**: Vasile, vornic / Mihalache Berilă / Vasile, morar / Ioniță Bunduc, vătăman / Ion Lemnescul / Andrii, chelar / Irimie Homoc / Costantin a Pătrășcesii / Ene Berheci / Iordache Gâde / Ion, vrâncean / Stanciul Balcui / Ivan Anghel / Ioniță, crav / Vasile Pelin / Tudor, dulgher / Nițul Anton din Diocheți / Sandul Pană / Dobre / Ursul / Iordache / Stan / Necula, crav / Opre / Ilie, cârciumar / Ghene, harabagiu /Ion, vier / Dobre sin (fiu) lui Gavril. // **Rufeturi:** Ion Gojan, slujitor de Focșani / Nistor, slujitor / Miron Rață, slujitor / Ioniță, slujitor / Vasile Rață, slujitor / Ion fiul lui Dumitru, slujitor / Simion Huiup, slujitor / Ioniță Prilai, blănar, slujitor / Dumitrașco Gugescu, slujitor / Costantin, slujitor / Andrii din Vadu Turcului, slujitor / Andrei Păcurici, slujitor / Toader Păcurici, slujitor / Costantin brat (frate) popii, slujitor / Ion Orlanda, slujitor / Sava, surlar, slujitor / Ion, tăbăcar, slujitor / Cârste, ungurian, slujitor / Costantin, cârciumar, slujitor / Iordache Dolhan, slujitor / Vasilache, holtei, slujitor / Neculai Boboc, slujitor / Costantin Neculoiul, slujitor / Ionașco zet (ginere) lui Voine, slujitor / State, crav, slujitor / Apostol fiul lui Mafteiu, slujitor / Toma Poiană, slujitor / Ion, slujitor la ceaușul Gavril, slujitor / Barbul, slujitor / Ioniță, slujitor / Sandul Capră, slujitor / Ion Cherdevară, slujitor / Crăciun, slujitor / Mafteiu, păscar (pescar – n. n.) , slujitor /

[546] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 320, 321

Grigoraș fiul Zanfiroaei, slujitor / Dumitrașco al lui Iftodie, slujitor / Gheorghe, dogar, slujitor / Costantin Păcurici, slujitor / Ilie, vier dumnealui comosului Iordache Pășcan / Sandul Stărpul, vier la fel / Costantin Turcul, vier la fel / Dumitrache, vier la fel / Sandul Răcman, vier la fel / Tudose, vier la fel / Gavril Gogance, vier la fel / Simion Cotescul, vier Mitropoliei / Ghorghie ot dom (la casa) popii Macar, vier la fel / Toader Potlog, vier dumnealui Enăcache Calimah / Anghel, vier la fel / Costantin, vier la fel / Ion Turturoiu, vier la fel / Dragomir Cimpoeș, vier la fel / Toader Ghimeș, vier la fel / Hristodor fiul Drăghinii, vier la fel / Toader, vier la fel / Bran, bejenar, vier la fel / Bădița fiul lui Lazăr, vier la fel / Apostol Vârtop, vier la fel / Ioniță Mărițoiu, vier la fel / Ion frate lui Toader Ghimeș, vier mănăstirii Neamțului /Radul, morar, vier la fel / Grigori, ce a fost al armașului, vier la fel / Toader, cioclu / Voico, cioclu / Dumitru, cioclu / Necula, cioclu / Radul, cioclu / Vlad, muntean, argat lui Iordache Stamatin / Ion, argat la fel / Mănăilă, argat bulucbașului Mateiu / Simina Vidrășciasă, maziliță săracă / Baba Dobrița / Baba Floare / Ilinca, văduvă / Baba Vasilca / Ion Neculaiu, slujitor, nevolnic / Popa Toader / Andrii, țigan, chelar mănăstirii Vizantiei / Chiraca, babă / Gafița, babă / Andoni, căpitan, iertat.

FLOREŞTI

(comuna Poieneşti, Vaslui).

1635, august 13: Întărit de Vasile Lupu voievod, în părţi egale împricinaţilor, după o pâră a soborului mănăstirii **Floreşti** (comuna Poieneşti, Vaslui) cu vornicul de gloată Vasile Roşca, „pentru satul **Blăjerii** (de Sus şi de Jos, înglobaţi în Iveşti, comuna Iveşti, Galaţi), pe Bârlad, în ţinutul Tecuciului… zicând călugării cum acel sat a fost cumpărătură de ctitorul lor, Cârste vornicul… iar Vasile Roşca a zis precum acel sat a fost cumpărătură Cârstii vornicului jumătate de sat, iar altă jumătate… s-au sculat nişte oameni din acel sat, în zilele Radului Vodă Mihnea, şi au pârât pe Vasile Roşca şi pe călugării de la acea mănăstire, zicând cum le-a făcut lor Cârstea vornicul mare împresurătură pe acea jumătate de sat, de sus, şi a rămas Vasile Roşca vornicul, şi pe călugări, şi le-au luat dresele, pentru că au fost lor împresurătură. Iar apoi Vasile Roşca multă cheltuială a făcut şi iarăşi a luat acea jumătate de sat, de sus… Deci noi am judecat ca să aibă a ţine călugării jumătate de sat, din jos, iar jumătatea de sat, din sus, să aibă a ţine Vasile Roşca”[547].

[547] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 203, p. 239

FLORINTEŞTI

(sat inclus în Hirova sau Hârsova,
comuna Deleşti, Vaslui).

1624, august 11: „Întărit de Radu voievod slujitorului domnesc Vasilie, şi femeii lui Anuşca, din Florinteşti după ce cumpără, cu 12 taleri, de la Măriica, fata Florii din Florinteşti, în faţa martorilor Andriaş, şoltuzul din târgul Vasluiului, Andreica, Dănăilă, Nicoară, Tulea şi Andrei din Florinteşti, „partea ei de sat Florinteşti”[548].

1636, septembrie 5: Zapisul Todorei Silioie, fata lui Vasile din Florinteşti, în care mărturiseşte cum a dat „moşia mea din sat din **Florinteşti** (lângă Hârsova, comuna Deleşti, Vaslui), ce este a patra parte din bătrâni, a lui Vasile, tătâne-meu… nepotului meu Toader, feciorul lui Raicu, drept sufletul părinţilor… dinaintea Moisei căpitanul, Istratie, Nacul Poşchină, Irimiia, Iocaş Moga, Meleştan, Ignat şi Ionaşco din **Olăneşti** (sat înglobat în Portari, comuna Zăpodeni, Vaslui) şi mulţi oameni buni”[549].

1637, ianuarie 5: „Zapis de danie, prin care Tudora Sălioe afierăsăşte nepotului ei, Toader, fecior Raicului,

---

[548] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 224, p. 295

[549] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 503, p. 559

a patra parte din bătrânul lui Vasile, tatăl ei, din moşia **Florinteştii**”[550].

1639, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Gavril, care primise danie („ca să-i fie lui veşnică pomană”), conform zapisului de mărturie de la Arsănie, Samson, feciorul lui Merăuţă, Gavril Moga, Gavril Ciurlan, Toader sin (fiu) Ciurlan, Crăciun, Ionaşcu, alt Ionaşcu – ginerele lui Necoară, Mihot, feciorul lui Onofrei şi Pătraşco din **Albeşti** (comuna Deleşti, Vaslui), de la Necoară sin Ignat din **Florinteşti** (lângă Hârsova, comuna Deleşti, Vaslui), „cât se va alege din partea Petrinii din satul Florinteştii, ce sunt în ţinutul Tutovii, care el însuşi a cumpărat acea parte de ocină de la Petrina, drept 30 taleri de argint”[551].

FOCŞANI

(prin Sârbi, din 1803, Brătuleni, Brătuleşti, înglobat în oraşul Focşani, Vrancea).

1500, februarie 8: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Bratul, Bolca, Stanciul şi Manea, care primesc uric pentru „o jumătate de sat Sârbi pe Milcov, unde este vadul cel vechi, partea din sus, însă în trei părţi, dându-se acea jumătate de sat două părţi să fie a Bratului şi a

[550] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 1, p. 1
[551] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 232, p. 234

surorii sale Bolca, iar a treia parte să fie a Stanciului şi a frăţâne-său Manea"[552]. Hotarul, din veac.

1623, ianuarie 18: Întărit de Ştefan Tomşa voievod lui Dumitraşco, fost stolnic, care cumpără, cu 30 de taleri, de la Meletiana, fiica lui Gligor, şi de la nepotul ei Gligorie, fiul popii Crăciun, amândoi nepoţii lui Silion, „jumătate din a treia parte a întregului sat **Glodeni** (lângă Cristeşti, Vaslui), cu loc de moară şi cu tot venitul"[553]. Dumitraşco stolnic a mai cumpărat „a patra parte din a treia parte a aceluiaşi sat **Glodenii**", cu 15 taleri, de la Cârstea, Nechifor şi Axenia, fiii lui Ion, nepoţi lui Silion, dar şi „a patra parte din jumătatea satului **Cernaţi, care se cheamă Dilţigani**i pe Bogdana" (înglobat în Cepeşti, comuna Bogdăniţa, Vaslui)), cumpărată, cu 50 taleri, de la Gavril, fiul lui Toader Bălţatul, nepotul lui Cozma medelnicer. De la mătuşa lui, Urâta, fiica lui Moise Boureanul, a primit danie, pentru pomenirea ei şi a părinţilor ei… „cât se va alege din satul **Stoeşti** pe gârla Putnei (în Focşani, Vrancea) şi cu jumătate de vad de moară din acelaşi sat Stoeşti", conform zapisului de mărturie a şoltuzului şi a celor 12 pârgari din Bârlad.

1632, aprilie 5: Zapisul lui Andronic de **Vităneşti**, al femeii lui Măriia, fata lui Ilie, şi al fiului lor Sava, prin care mărturisesc cum au „vândut un pământ de frunte şi peste tot sfintei mănăstiri a Bisericanilor, la sat la **Fiţingheşti**, prin din jos de moara mănăstirii, drept doi boi biciuluiţi drept 10 galbeni. Şi în tocmeala noastră au fost Oprea pârcălabul, popa Ion şi popa Simion de **Focşeni**,

---

[552] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. III, Bucureşti 1980, doc. 251, p. 452

[553] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 6, pp. 6-8

Boldescul şi cumnatul său Precopie din **Cruce**, Dunea, Pavăl şi Lazor din **Grozeşti**, Popelea izbaşea, Lupul călăraşul, Istodie, Mihăilă şi Gheorghie de **Clipiceşti**, Murgină de **Cucuiaţi**"[554].

1633, martie 30: Întărit de Alexandru Iliaş voievod lui Nica cupeţ din **Focşani**, care cumpărase, de la Marghita, soacra lui Bulai, „o parte de moşie ot **Holturele** (toponim la Mărceşti), din satul **Mierceşti** (sau Mirceşti, numit înainte Grozeşti, azi Mărceşti, comuna Vânători, Vrancea), a treia parte dintr-un bătrân, cât se va alege partea ei… drept doi pol galbeni, înaintea multor oameni buni şi megieşi din primprejur, anume Pepele, Stoian, Buzinca şi fiii săi Cozma şi Todosie, Iachim zet (ginerele lui) Bosianu, Constandin Mal or **Răduleşti** (comuna Vânători, Vrancea), Mihăilă ot **Bodeşti** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), Lazor şi Constandin ot **Bârlădeni** (ţinutul Putna, Vrancea), Canţir şi Bole ot **Focşani**, Dumbravă vătaf ot **Floreşti** (contopit cu Câmpineanca, parte a oraşului Focşani) fiul lui Sanhiraci şi alţi oameni buni. / Şi ne-a mai arătat alt zapis de mărturie de la Neculai, Lefter Micnici, Crocovel staroste şi Ciohodar hotnog de la **Focşani**, scriind şi mărturisind precum au venit Stan şi Lupe, fiii Armancăi, nepotul lor Stan, fiul lui Stanislav şi Stepan, fiul Tudoscăi şi au vândut… cât se va alege din satul **Mirceşti** şi din partea Holturelului… Nicăi cupeţul din Focşeni, drept 40 taleri bani buni"[555].

1634, mai 15: Zapisul marelui medelnicer Banul, stolnicului Dumitraşco şi alţii, în care mărturisesc cum au

---

[554] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 15, p. 14

[555] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 322, pp. 415, 416

venit înaintea lor Vicol dascăl din **Focşani**, Avram şi Ţigan din **Căpoteşti**, Văsiian călăraş, ginerele lui Ursu, „de s-au jeluit înaintea noastră, zicând că au un vad pe gârla Putnei, la sat la **Cofeşti**, şi acel vad l-au înecat alte vaduri, ce-s mai în jos şi alţii se hrănesc, iar ei nu se pot hrăni… ne-am sculat şi ne-am dus la acel vad… şi-am aflat o moară a mănăstirii Săcului… Iar popa Procopie, care are şi el o moară mai din jos de moara călugărilor, el a zis că nu va lăsa călugării să-şi pogoare moara mai în jos, căci pământul e al lui. Iar noi am judecat cum e legea gârlei… când va îneca o moară pe altă moară, atunci să-şi sloboadă morile cei din jos, să îmble şi cea din sus, chiar dacă ar fi pământul altuia, că apa nu îmblă cu pământul"[556].

1635, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zapis de mărturie de la Petre şoltuzul şi cei 12 pârgari din **Adjud**, „scriind cum au venit înaintea lor Tudora, fata lui Dragotă, nepoata lui Oţăl, şi Avrămia, fata lui Puşcă, tij (la fel) nepoata lui Oţăl, şi feciorii ei şi au vândut un vad de moară, Vadul lui Puşcă, din sus de **Stoişti** (sat pe Putna, înglobat în oraşul Focşani, Vrancea) lui Dabija părcălabul, drept 20 taleri număraţi, patru boi şi două vaci, înaintea preotului Sava, Ionaşcul, Mircii şi Irimiei din **Păuneşti** (comuna Păuneşti, Vrancea) şi a Iurei din **Bârlădeşti** (lângă Răduleşti, comuna Vânători, Vrancea) şi a multor oameni buni"[557].

1635, iunie 19: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bistriţa, în baza unui zapis de la popa Ion şi

---

[556] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 133, pp. 146, 147

[557] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 110, p. 150

Lazor vătaful din **Sârbii de Sus** (sat înglobat în oraşul Focşani, Vrancea), Neagomir şi Ţigan din **Micău** (sat în ţinutul Putnei, Vrancea), „scriind într-acel zapis cum au venit înaintea lor Lazor Vechiul şi cu alţi răzeşi ai lui, anume Anton din Sârbii de Sus şi alţi fraţi ai lui, anume Ion Robe sinovei Galeş, Şandru, Pegrea feciorul Gagii, Anghelina, fata Fratelui vătafului din **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), Trifan ot **Vităneşte** (Vităneşti, comuna Ţifeşti, Vrancea), ginerele lui Fratele… şi au vândut un vad de moară ce este în Gârla Putnei, la **Găgeşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), lui Ştefan logofătul, drept 40 taleri bătuţi… Şi a făcut Ştefan logofătul moară şi a dat 12 taleri de argint meşterilor şi 12 merţe de grâu, şi o bucată de vie, şi o ialoviţă. Iar apoi, Dumitraşco logofăt, feciorul lui Ştefan logofăt, a dat acea moară sfintei mănăstiri Bistriţei”[558].

1636, octombrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, lui Manea, Stancul, Bratul şi Bolca, după „pâra ce au avut Stan Vişa, Vasilca, Turcul şi Măgdălina, feciori Neagului Momic, Vasile şi Tudoriţă cu feciorii lor, Ion sin (fiul lui) Scântee şi alte rude ale lor, toţi nepoţi şi strănepoţi Manii, Stancul, Bratul şi Bolca cu Gheorghe, Husan şi alte rubedenii ale lor, strănepoţi Oanii Ureche, şi Boaghii şi Fătuşcăi, pentru jumătatea satului **Brătuleşti** (înglobat în oraşul Focşani, Vrancea), partea de sus, care se numeşte **Focşani** pe Milcov, la Vadul Vechi”[559].

---

[558] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 138, pp. 172, 173
[559] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 531, pp. 582, 583

1636, decembrie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Nacul, fiul lui Ene neguţătorul de la târgul Bârladului, care primeşte ispisoace de întărire pe proprietăţile tatălui său, „un vad de moară pe gârla Putnei şi o vie în seliştea **Vităneştilor** (comuna Ţifeşti, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru Bălteanu, ce-a fost pitar, drept 20 ughi, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la Tisul sin Maricăi, nepot lui Tăbălae, strănepot lui Vitan… / şi nişte pământuri mai sus de vie, cumpărătură de la Anghel sin (fiul lui) Lupe, nepot lui Dragoş şi Andruşcă, şi o bucată de pământ, cumpărătură de la Precop şi de la Axintie… / acel vad de moară i-a fost cumpărătură de la Dumitru Bălteanul, drept 100 taleri de argint şi 5 boi buni, iar lui Bălteanu, cumpărătură de la toţi nepoţii şi strănepoţii lui Văscan şi Dragotă, feciorii Petrii, şi de la Costache şi Lazăr Tărâţă, feciorii lui Struţian ce-a fost staroste. / Şi o vie în seliştea **Sârbilor de Sus** (sat înglobat în Focşani, Vrancea), cumpărătura tatălui lui Ene neguţătorul de la fraţii Buceag şi Burghele, feciorii lui Hilip, pentru 50 taleri argint… / şi o parte de un bătrân, din frunte, de vad de moară pe Gârla Putnii de Jos, sub Măgură, cumpărătură lui Ene de la Toma Savii ot **Străoani** (comuna Străoane, Vrancea) şi de la fratele lui, feciorii lui Alban, de la Ionaşco, Berdelin, Costin Sârbul, Bătiia, Groza, Mihăilă şi Andronic Şchiopul, drept 20 taleri de argint. / Şi a cumpărat de la Constantin sin Vlădiul, Maria, nepoata Vlădioe, Grozava Arioneasă, Măria, fata Simii, giurgea zet (ginerele lui) Vlădioe, Tudora Alexuţoe şi sora ei Anuşca, o parte de alt bătrân dintr-acel vad de moară sub Măgura, pentru 20 taleri de argint. / Şi încă a mai cumpărat un bătrân, tot din acel vad de moară, de la Andronic şi sora lui Mărica, Vasile sin Lupului, nepotul

lui Lupul, Ionaşco sin Grigorcea, feciorii Trifãnese şi de la toată seminţia lor, drept 20 taleri buni… / de la Bocul stegar ot **Bătineşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea) şi sora lui Catrina, feciorii lui Stan, ce se va alege din seliştea **Hălmezeştilor** (sau Sârbii de Jos, înglobat în Ivănceşti, comuna Boloteşti, Vrancea), cu vad de moară, drept 20 ughi… / de la Sora, fata Stanii, cu unchiul ei Turcea sin Lupului şi cu mătuşa ei Hiica şi cu fratele ei Toma, toate părţile lor din Hălmezeşti, pentru 30 ughi, pentru că Ene neguţătorul a răscumpărat pe Sora, fata Stanii, de la tătari”[560].

1637, iulie 13: Crăciun şi femeia lui Teodoram fata lui Ion, vând vornicului Tănasie, drept 7 lei bătuţi, „un pământ în frunte, în sat în **Ţigăneşti**… dinaintea Oprei se-a fost pârcălab, Cacovei din **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Mihăilă, Pătrăşcan şi Obrejie din **Ţigăneşti** (comuna Boloteşti, Vrancea), Ion Dragotă şi Tidor vătămanul din **Băloteşti** (Boloteşti, comuna Boloteşti, Vrancea), Ion vătămanul şi Gheorghe din **Spăreaţi** (în Moviliţa, comuna Moviliţa, Vrancea)… Şi am fost şi eu, Costin Bârlibaş de **Focşeni**”[561].

1638, iulie 2: Ionaşco, feciorul popii Baciului de **Băleşti** (ţinutul Putna, Galaţi) „şi cu toţi răzeşii mei, anume Roşca feciorul lui Iachim, Mărin fata lui Gavril Clatea, Maftei feciorul Pietrei”, vând „părintelui Partenie de la Beserecani, drept 40 lei gata”… părţile noastre din vadul morii de jos, în **Ţifeşti** (comuna Ţifeşti, Vrancea), din partea Pravulceştilor. / Şi aşijdere Miftodie şi femeia

---

[560] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 568, pp. 616, 617
[561] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 151, p. 143

mea Protasiia, fata lui Todosie, feciorul lui Nasoe de **Ţifeşti**, partea noastră de vad, văzând noi că alţi răzeşi vând acel vad, noi n-am vrut să cindem partea noastră, ci o am dat să fie a sfintei mănăstiri de ne-au scris în pomelnic… / Şi această tocmeală a fost dinaintea a mulţi oameni buni: popa Murgu, Pepelea ce a fost iuzbaşă, Ştefan, Toader şi Ostahie – feciorii lui Mămaiu, Gavril Dolhan, Giurgea Gătin, Păcurar Constantin, Simionaş din **Ţifeşti**, Ihnat, Andreica, Ion Gogul, Vartic, Dumitru şi Ion fiii lui Vartic, Procopie diacu, Grozea, Necula, Murgu, Ioniţă Ion sin Toma dărăban, Ursul, Ion Calcea, Crăciun şi Vasile – fiii lui Ion Calcea din **Băleşti**, Lupul Romitescul de **Focşani**, Coman, Avram de **Căpoteşti** (comuna Boloteşti, Vrancea) şi alţi mulţi oameni buni”[562].

1638, decembrie 20: Done vinde „moşu-său Miron Ranitea şi cumnatului său Constantin căpitan Uţă partea lui din **Focşani**, toate părţile care i s-au cuvenit”[563].

1639, august 30: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce mitropolitul Varlaam s-a înfăţişat cu un zapis de la „câţiva oameni buni de la ţinutul Putnii, când au fost socotitori la acea margine şi au socotit rândul unui vad de moară, ce-a cumpărat mitropolitul în Gârla Putnei, la sat la **Cofeşti**, care vad a fost înecând alt vad, ce este mai sus, a nişte oameni, anume Vicol dascălul din **Focşeni**, Avram, Ţigan şi Văsiian, ginerele lui Ursu de **Căpoteşti**. / Deci ei au judecat după legea şi după obiceiul Gârlei şi au aflat legea să mute moara părintelui

[562] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 393, pp. 382, 383

[563] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 522, p. 483

mitropolit mai jos, săvai de-ar fi şi pe ocina altuia, să poată îmbla şi cea moară, ce este mai sus. Şi au mutat moara părintelui Varlaam mitropolitul mai jos, pe locul popii Procopie, să umble morile pe acel loc, să aibă treabă numai cu apa, iar pe uscat să-şi ţină popa Procopie, pe unde va fi partea lui. Altă pâră şi gâlceavă să nu fie, nici dănăoară, în veci"[564].

1640, august 5: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Vasile Crucean din **Ionăşeşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi) s-a pârât de faţă cu Dzămoae, sora lui Mirăuţă din **Făureşti** (comuna Garoafa, Vrancea), pentru o parte de ocină din satul **Mihăileşti** (lângă Bereşti, comuna Sascut, Bacău), ce este în ţinutul Putnii, care parte a fost lui Mirăuţă cumpărătură, zicând Dzămoae (văduva lui Zamă) că acea parte de ocină a vândut-o lui Crucean drept 40 de galbeni, un bou, o vacă şi o sucnă, şi acum îi dă banii şi bucatele şi-şi cere ocina, iar Crucean nu vrea să-şi ia banii, ci îi ţine ocina. / Iar Crucean a arătat un zapis de la Şerbu, ce-a fost pârcălab de Putna, de la Gaşpar vodă, de la Vulpaş vătavul de hânsari, Nistor vătavul, Sturdza diacul, Costache diacul, Nica de **Focşeni**, Lefter, Scânteie vătavul de Gârlă, scriind cum Dzămoe a vândut lui Crucean două vaduri de moară, pe apa Putnii, drept 40 galbeni, un bou, o vacă şi o sucnă. După aceea, a venit Lupu spătar şi a luat cele două vaduri de moară de la Crucean, căci i-au fost moşie de pe jupâneasă-şi, iar Crucean şi-a cerşut banii şi bucatele de la Dzămoae, iar Dzămoae, pe acea vreme, n-a avut bani să dea lui Crucean, ci i-a dat acea parte din **Mihăileşti**,

564 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 203, pp. 209, 210

partea frăţâne-său Mirăuţă… Deci Dzămoae a rămas dinaintea domniei mele şi din toată legea ţării”[565].

1645, iunie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Enaca vameşul de **Focşeni**, care cumpără, cu 105 galbeni, de la Petre Teliur şi femeia lui Anghelina, şi de la feciorii lor Baia, Gheorghe şi Florica din **Bodeşti** (comuna Vrâncioaia, Vrancea), „un vad de moară în Gârla Putnei de Jos, între Gheorghe Lambovici şi între Necula, brat (frate) lui Tudosie, ce este în hotarul seliştii **Mirceştilor** (comuna Vânători, Vrancea), şi o vie de peste gârlă”[566].

1659, iunie 4: Ispisoc de judecată de la Grigore Ghica voievod, după ce „s-au pârât Panaioti neguţătorul cu popa Dima din Vrancea pentru 500 de galbeni de aur, 9 inele de aur, o zgardă de mărgăritare împletită, un şirag de mărgăritare şi 2 perechi de sarfi de aur, ce au fost dat Panaioti pe mâna popii Dima, când cu prada grecilor, care bani au fost ai lui Enachi ce a fost vameş de **Focşani**. După răscoală, dacă s-au aşezat, Panaioti a mers la popă, să-i dea banii. Popa a tăgăduit”. Panaioti aduce martori pe fratele popii Saulei, pe Vasile Damulţca vameşul de Focşani şi pe Zota Arbănaşul „de au mărturisit înaintea domniei mele cum au fost ei de faţă când a dat Panaioti acei bani şi acele odoare pe mâna popii Dima. Deci domnia mea i-am făcut lege să-i plătească banii şi odoarele, şi au dovedit Panaioti pe popa Dima şi l-a rămas din toată legea”[567].

---

[565] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 411, pp. 419, 420

[566] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 88, p. 78

[567] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 28, p. 20

1662, martie 20: Anghel sin (fiu) Obrejie ot **Focşani** vinde lui Osasul, drept 10 ughi (ducaţi ungureşti) „un pogon de vie în **Odobeşti**… dinaintea lui Ion Bilaiu, Bejan sin Bilaiu, Istratie sin Ivan Bilaiu, Albul, Fătul, Tatar sin Condrea ot **Focşiani**”[568].

1678, mai 18: Anton Ruset voievod întăreşte lui Vasile, feciorul Bârlădeanului, din satul **Cruci**, nepotul Drăguţului ce a fost vornic, „o curătură la Podul Frumos, în locul satului, deasupra casei lui, cumpărătură moşului (bunicului) său Drăguţul de la Pavăl din **Câmpuri**, drept 20 de taleri, şi altă curătură, ce este în Lunca Largă, împotriva Leurdii, cumpărătura lui Drăguţul de la Iuga, drept 10 taleri, şi altă parte de ocină, din satul **Pomşăşti**, cumpărătura lui Drăguţul de la Procopii, feciorul lui Drăguş, drept 20 taleri, cu parte din vii şi din moară în gârla Putnii cea din sus, şi altă parte, tot în Pomşăşti, cumpărătură de la Condre, drept 20 de taleri… şi altă parte de ocină, din satul **Crucea de jos**, cumpărătură de la Mărica, fata Vlaicului, drept 40 taleri. / Aşijderea, îi întărim o vie cu pomi din satul **Sârbii de sus**, cumpărătura bunicului lui Drăguţul Bogdan staroste, drept 20 taleri, de la Arvat din Sârbii de sus şi alt loc de vie, cu puţintel câmp, ce este în Crucea de jos, cumpărătura lui Drăguţul Bogdan staroste de la Ignat din Crucea de jos, drept 30 taleri bătuţi. Aşijderi îi întărim o parte de ocină din satul Crucea de jos, cumpărătura lui Drăguţul de la Lazăr Bâtie şi de la sora lui Mărica, care au arătat şi ispisocul de pâră de la răposatul Vasile (Lupu) vodă,

---

568 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iaşi 1892, pp. 77, 78

precum s-au pârât părintele lui Bârlădeanul cu feciorul lui Lazăr Bâtie şi i-au rămas”[569].

1686, aprilie: Ursa, femeia lui Moţon din **Odobeşti**, dăruiesc mănăstirii Mera „5 pogoane de vie cu cramă, cu tot, în Odobeşti, şi un vad de moară, cu pământuri în frunte, în hotarul Vârtişcoilor dinspre Munteni, drepte cumpărături pe bani gata, şi o parte de ocină din târgul **Focşani** şi din **Petreşti**, ce se cheamă la uric **Stoeştii**, cumpărătură de la fraţii Nastasie şi Gavril, Nemţenii, drept 70 lei, şi toate moşiile noastre care sunt pe Milcov, împrejurul monastirii şi de la monastire în sus, până la muntele Răiuţului, anume groapa de la Răiuţ, şi toată costişa Răiuţului, şi poeniţa de dubas, şi altă poiană de la Spumă… Acestea toate le-am dat şi le-am dăruit sfintei monastiri ce se cheamă Mira, pe apa Milcovului, pe care o am fost dintâi început noi să o facem până a fost soţul meu Moţoc viu”[570].

1719, mai 21: Carte de judecată de la Mihail Racoviţă voievod, după ce marele vistiernic Constantin Costache şi marele sulger Ada, Luca „şi-au făcut mare jalobă asupra lui Antiohie Căpitanul, feciorul lui Neculai fost clucer, zicând dumnealor cum, într-a doua domnie a domniei mele, cumpărând deseatina la **Tecuci** de la Cochi, Antohie Căpitanul a cumpărat-o de la ei, împreună cu Sârbul şi Gavrilaş, precum mi-au arătat zapis, însă trebuind bani în grabă pentru slujbă, aşa le-a fost tocmeala, dumnealor să afle bani de la turci, cu dobândă, să-i dea pentru slujbă, cu dobânda ce-ar fi fiind, şi au luat

---

[569] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 36, pp. 24, 25

[570] Sava, Aurel V, *Documente Putnene*, I, *Vrancea / Odobeşti-Câmpuri*, Focşani 1926, doc. 49, pp. 29, 30

dumnealor două pungi de bani de la Mehmet Iazagi de **Focşani** şi de la Calafat, de-au dat la cămară, şi pe urmă Antohie Căpitan a dat o seamă de bani la turci, iar cu 386 ughi (ducaţi ungureşti) 12 potronici, au rămas nedaţi la turci, mâncând Antohie acei bani, precum şi soţii lui au arătat aceşti bani asupra lui, cu 70 ughi ce-a făcut deseatina stupilor lui şi ai mâne-sa, şi nestând la cocoteală Antohie Căpitanul, au apucat turcii pe dumnealor, fiind zapisul dumnealor la turci, şi-au plătit toţi banii cu dobândă, cu tot, şi apucând pe Antohie Căpitanul, l-au pus şi la opreală, cu poruncă domnească, pentru istovul slujbei; ci venind maica dumisale, Sandală cluceroaia, a făcut zapis, cu să istovească Antohie toţi banii slujbei, precum scrie zapisul de cumpărare a slujbwi, împreună cu ginerele său Neculai clucer; deci Antohie n-a mai dat acei bani, nici la socoteală n-a vrut să ştie, câtăva vreme îmblând cu felurite meşteşuguri, fiind vremile tulburate din zi în zi, până a stătut la judecată acum, la a treia domnie a domniei mele, deci i-am orânduit lui Dumitru Macri mare ban ca să le ia seama cum va fi mai drept, şi aşa a aflat pe Antohie cu acei bani rămăşiţă, iar Antohie n-a stat să plătească, ci a fugit în ţara muntenească. / Deci domnia mea, împreună cu tot sfatul nostru, aşa am judecat şi le-am dat moşia lui Antohie Căpitanul pentru acei bani, anume satul **Drăguşianii**, ce-i la ţinutul Vasluiului, şi satul **Şendreştii**, tij (la fel) la Vaslui, ce-i este cumpărătură de la frate-său Gavriliţă, drept 90 lei, şi satul **Dănceni** pe Zeletin, la ţinutul Tecuciului, ce-i este cumpărătură lui Antohie de la frate-său Gheorghe, drept 80 lei, 2 boi, 2 vaci şi un cal, să fie volnici dumnealor a le ţine şi a le stăpâni… iar cine din fraţii lui Antohie ar vrea să le

cumpere, să dea banii… căci aşa scrie zapisul cluceroaei, de-a fugi Antohie, să plătească ea, şi n-a mai plătit, ci a murit”[571].

1774, iunie 26: Târgul **Focşani**, ţinutul Putnii, ocolul Milcovului de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[572], avea **toată suma caselor 170**. Scădere rufeturi 81: 4 mazili, 2 popi, 55 slujitori, 5 poștași, 10 ciocli, 5 țigani, 1 ruptaș, 1 cu dajde la Iaș. Rămân birnici 89. / **Birnici**: Vasile, brașovean / Agopșa, arman / Zanfir, vutcar / Ianăș, sas din Brașov / Ivan, lipscan / Lionti, brașovean / Dobre, bogasier / Gheorghe, străin / Mărgărit, grec, horilcar / Iamandi, tovarăș lui / Mihaiu, grec din Ianina / Pascal, cojocar din Eș / Dumitru, grec / Grigori Ivan, văcar / Tănasă, bărbier / Enache, grec, horilcar / Tudor, slugă lui / Stan, bărbier / Avram, cârciumar lui Cărăşel / Zăscăl, jidov / Dima, sârbu, horilcar / Năstas fiul Siminii / Alicsandru, crav, sămilian / Tudor, să dea samă Alicsandru / Trif, salipciu / Necula, sârbul, horilcar / Costantin din Movilău / Feodosie fratele lui / Sandul, cafigiu / Avedic, arman, tovarăș lui / Nicula, hangiu, brutar / Oance, tăbăcar / Nucula, furmagiu / Gheorghe, ce a fost slujitor / Ioniță, mortasip / Dumitrașco, cârciumar / Gavril din Galați / Necula de la Precista / Costantin al lui Dumitru / Dumitru, horilcar / Ilie, cârciumar / Alicsandru, tălmaci / Gheorghe, sârbul / Petre, lumânărar din Tăbăcari / Ștefan, lumânărar din Tăbăcari / Răcoviț din Tăbăcari / Tudor, olar din Tăbăcari / Badul, tăbăcar din Tăbăcari / Stoica, olar din Tăbăcari / Iordache fiul lui din

---

571 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 47-49

572 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 333-335

Tăbăcari / Iorga, tăbăcar din Tăbăcari / Ion, torcar din Tăbăcari / Cârste, tăbăcar din Tăbăcari / Zanfir, ciobotar din Tăbăcari / Radul, ciobotar din Tăbăcari / Petre, cârciumar din Tăbăcari / Ion, străin din Târgu / Simion, mindiregiu / Crăciun, muntean / Toderașco, muntean / Ene, om străin / Gheorghe fiul Catrinii / Ion, sârbul, căldărar străin / Anton, cârciumar egumenului de la Precista / Ion, brăilean / Vasile fratele lui / Șerban, păscar (pescar – n. n.) / Petre, străin / Ioniță, soponar / Sava, lemnar / Ion cumnat lui Ioniță al Enesii / Anton al babii Sandei / Costantin, tăbăcar / Angheluță, crav / Stoian, muntean / Drăghici, muntean / Dămian, muntean / Ursul, muntean / Vasile, muntean / Ion Cazacu / Bondre, muntean / Radul, pitar / Dumitru, băcan / Dumitru, tovarăș Zotii / Costantin, grec, horilcar / Negoiță, băcan / Zanfir, vameș biv (fost) / Istrate, ce a fost slujitor / Chiriac, străin. // **Rufeturile:** Dumitru nepot lui Dobre, ce se numește cu neguțătorii din Eși / Ion fratele lui Ștefan, porușnic, mazil / Iamandi, grec, mazil / Petre fiul lui hagi Toma, ruptaș / Cuciuc Gheorghe, slujitor / Eni, grec, slujitor / Barbu, gălățean, slujitor / Mane, păscar, slujitor / Dima fiul mătăsăriții, slujitor / Dima, pitar, slujitor / Ioniță Bonte, slujitor / Iorga, tăbăcar, slujitor / Vlad, pitar, slujitor / Ion, olar, slujitor / Ionașco, slujitor / Gheorghe Chimul, slujitor / Radul al Dobroaei, slujitor / Răducul, măcelar, slujitor / Niagul, slujitor / Vasile Buzatul, slujitor / Mateiu, slujitor / Grigoraș al Anii, slujitor / Mihaiu din Tăbăcari, slujitor / Radul din Tăbăcari, slujitor / Ioniță Surdul, slujitor / Mihăiță, ciobotar, slujitor / Ștefan Grosul, poștaș la Șândilari / Grigoraș Tuleiu, la fel / Dragne, chehae, la fel / Andronic fiul lui Nicul, la fel / Radul fiul Siminei, la fel / Dumitru

Toropală, cioclu / Stan, cioclu / Dima, cioclu / Vasilache, vătav, cioclu / Băncilă, cioclu / Gheorghe, cioclu / Toader, cioclu / Zanfir, cioclu / Vlad, cioclu / Sandul, vătav de țigani / Nedelco, țigan / Ion, țigan / Ene, țigan / Gheorghe frate lui Ene, țigan / Popa Pavel / Popa Vasile / Cazan, ceauș, slujitor / Soare, slujitor / Ștefan, ceauș, slujitor / Gavril Grosul, slujitor / Radul Toporan, slujitor / Vasile, pâslar, slujitor / Voico, stegar, slujitor / Gheorghiță Cunuhoiu, slujitor / Gheorghiță, ceauș, slujitor / Dragomir, stegar, slujitor / Andrii, cantaragiu, slujitor / Ștefan, măcilar, slujitor / Radul, petrar, slujitor / Stan, slujitor / Neculai, ceauș, slujitor / Arsănie, săponar, slujitor / Crăciun Tebeică, slujitor / Grigoraș Dumbravă, slujitor / Toader a Cârstânei, slujitor / Sandul Crastavete, slujitor / Gheorghe frate lui Hera, slujitor / Ion fiul lui Radul din Tăbăcari, slujitor / Ioniță al Anisâi, slujitor / Gheorghe Topală, slujitor / Ștefan, olar, slujitor / Tănasă Topală din Ciușli, slujitor / Apostol, gălățean, slujitor / Ioniță, morar, slujitor / Ion, ciobotar, slujitor / Ion, gălățean, slujitor.

1784, septembrie 20: Întărit de Alexandru Constantin (Mavrocordat) voievod, drept danie „pentru luminată prea iubita fiică a noastră, Doamna Ralu… ca să aibă a lua venitul mortăsipiei de la **târgul Botoşanilor** şi de la **târgul Focşani**”[573].

1803, mai 24: Rânduiala lui Alecsandru Constantin Moruz voievod ca, „pe lângă şcoala ce este în **Iaşi**, să se rânduiască încă alte 4 şcoale de limba elinească şi moldovinească, la târgul **Focşani, Bârlad, Galaţi** şi **Chişinău**, şcolile din celelalte târguri să fie pe unde se

[573] Gorovei, Artur, *Monografia Oraşului Botoşani*, Ediţia Primăriei de Botoşani 1926, pp. 10, 11

vor întâmpla, iar **şcoala din Galaţi** poruncim să fie în mănăstirea Mavromolu, după cum şi mai înainte”[574].

1900: „**Focşani**, comună urbană, reşedinţa prefecturii judeţului Putna. Situată la limita judeţului Putna, spre sud. Populațiunea comunei, după cel din urmă recensământ, e de 3.819 familii sau 17.039 suflete: 8.272 bărbaţi, 8.767 femei; 11.516 români, 39 greci, 48 sârbi, 32 bulgari, 43 ruși, 25 germani, 3.360 unguri şi austrieci, 13 francezi, 27 italieni şi 1.933 de alte naționalități; 11.627 ortodoxi, 673 catolici, 462 armeni, 4.259 mozaici şi 18 lipoveni. Știu carte 6.283 persoane: 4.152 bărbaţi, 2.131 femei. / În oraş sunt 10 biserici parohiale şi 14 filiale: Parohiale: Biserica Cuvioasa Paraschiva (Domnească), Sf. Gheorghe, Adormirea Maicii Domnului (Donie), Sf. Mina, Nașterea Sf. Ioan Botezătorul, despre care se vorbeşte şi în hrisovul cu anul 7172, al răposatului Grigore Ghica Basarab cel Bătrân, prin care se dovedește că această sfântă mănăstire este fondată de acest domnitor, când a şi înzestrat-o cu moșiile Popeşti şi Bărbuleşti… Celelalte **biserici parohiale** sunt: Sf. Dumitru, Adormirea Maicii Domnului (Jelăboiu), Intrarea în Biserică (Tăbăcari). **Filiale**: Sf. Dumitru, Sf. Nicolae (Nou), Sfinţii Împărați (Robescu), Intrarea în Biserică (Ghergheasa), Sf. Nicolae (Strola), Sfinţii Voevozi (Stamatinești), Sfinţii Apostoli, Adormirea Maicii Domnului, Sf. Nicolae (Vechi), Intrarea în Biserică (Vovidenia), Sf. Spiridon, Sf. Gheorghe (Sudic), Sf. Nicolae (Tăbăcari), Sfinţii Voevozi. / **Învățământul** se predă în 10 școli primare, din cari 5 de băieţi și 5 de fete. Sunt frecventate de 1.464 copii (875 băieţi și 598 fete). Numărul total al copiilor în vârstă de şcoală e de 2.106. Toate aceste școli

[574] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iaşi 1892, pp. 24, 31

sunt construite de comună, după un acelaşi model. / Învăţământul secundar se predă într-un liceu de băieți, cu 7 clase ordinare şi 2 divizionare, situat într-un local propriu, și 1 gimnaziu de fete (cu 5 clase), situat într-un local închiriat. Tot aci mai e o școală profesională de fete, care, de la aprilie 1893, a întrat pe socoteala statului. Această şcoală a fost fondată de Societatea Doamnelor din Focșani și acum e situată într-un local propriu, construit în stil elveţian și situat pe șoseaua Tecuciului. Tot în Focşani se mai află orfelinatul, care a fost, până anii trecuţi, în str. Teilor din București, 2 şcoli mixte izraelite şi 2 şcoli (1 de băieţi și 1 de fete) armenești. / În acest oraș se află 3 **spitale**, din care: unul județean, cu 20 paturi, înfiinţat în 1867, spitalul Profetul Samuil, cu 34 paturi, înfiinţat în 1838 și aparținând Epitropiei generale a bisericilor Sf. Spiridon din Iaşi şi unul izraelit (întreţinut de comunitate) cu 6 paturi, înființat în 1871. / Comuna, care ocupă un teritoriu prea mare în raport cu populaţia, se divide în 4 **despărțiri** sau colori, având 49 suburbii şi 125 strade. Iată și despărţirile, cu suburbiile respective: **Despărțirea I** (coloarea de roşu), la sud-vest, coprinzând suburbiile: Vălcelele, 'Tăbăcari, Sfinţii Voevozi, Jălă-boiul, Caramzulea, Ghergheasa, Ştirbei, Emancipaţii, Pastieştii, Vovidenie, Hanu Mutului, Precista, Grigoriană şi Sf. Nicolae Vechi. **Despărțirea II** (coloarea de verde), la nord-vest, cu suburbiile: Cimitirul, Călieni, Casa Ape-lor, Gherasim, Sf. Gheorghe, Ispirliul, Poşta Veche, Lefteriul, Perjoiul, Grigoriană și Domnească. **Despăr-țirea III** (coloarea galbenă), la nord-est, cu suburbiile: Ovreiască, Profetul Samuil, Sf. Apostoli, Ocolul de vite, Amorţitul, Cazarma Unirea, Chicioruşul, Ionășeşti, Prun-cul, Penitenciarul Central şi Stroia. **Despărțirea IV**

(coloarea albastră), la sud-est, cu suburbiile: Săpunarul, Stamatinești, Sf. Mina, Sf. Dumitru (din Bahne), Bahnele, Cotul Oancei, Balta lui Asanache, Grama, Robeşti, Sârbeasca şi Cotul Bumbacului. / **Stradele principale** ale orașului, sunt: a) **Strada Mare** a Unirii, care începe de la vechea barieră Bucureşti și se termină în nordul orașului. b) **Strada Gării**, prelungită cu strada Centrală, care merge, de la Gară, trece pe dinaintea tribunalului şi se sfârşește pe şoseaua naţională ce merge spre Tecuci. Aceste 2 strade au fost pavate cu bazalt artificial, în urma creditului de 100.000 lei, votat de comună şi împart orașul în cele 4 colori. c) **Calea Naţională**, cu direcția de la sud, spre nord; pe ea se face defilarea trupelor, în zilele de sărbători. 4) **Bulevardul Sf. Ioan**, pe care e situat liceul „Unirea”, teatrul Lupescu, grădina publică şi catedrala Sf. Ioan; începe din șoseaua Naţională, trece prin fața pieţii și dă în strada Mare a Unirii. Ambele sale laturi sunt plantate într-un mod foarte regulat cu arbori. e) **Strada Elisabeta** sau Ocolul, care merge paralel cu strada Mare şi care dă în târgul de vite (ocol). 7) **Bulevardul Cazărmii**, de asemenea pavat cu bazalt artificial, și care e un fel de continuare a stradei Mare a Unirii; începe din faţa clubului subofiţerilor şi dă afară din oraș, la Milcov, trecând prin cele 2 rânduri de cazărmi. g) **Ghergheasa**, care trece bulevardul Cazărmii şi dă în şoseaua Brăilei etc. / **Bariere**. Din orașul Focșani ieșim pe zece bariere: Bariera Gării, la vest, situată pe șoseaua ce duce la Odobeşti; bariera Galaţi şi Brăila, la est; Bucureşti, la sud; Botești şi Corbul, la sud-vest; Odobeşti, la nord-vest; Vrancea şi Amorţitul, la nord. / **Pieţe**. Orașul posedă două piețe, şi anume: una în fața bisericii Sf. Ioan, care e mai mult de brânzeturi, păsări și alte

mărunţişuri, aduse de mocancele din satele învecinate şi care, la serbătorile naţionale, servește pentru stabilirea frontului de soldaţi în faţa catedralei. Cealaltă, situată lângă biserica Domnească, este adevărata piață; ea a fost zidită în 1891, în urma împrumutului de 100.000 lei făcut de primărie. Afară de aceste piețe, mai are și un obor (ocol) de vite, cereale, cherestea etc., situat la nordul oraşului, la capătul stradei Elisabeta (care se numește astfel, fiindcă, după incendiul din 1880, care a consumat toată mahalaua aceasta, augusta noastră regină a contribuit foarte mult pentru restabilirea ei. În urma ordinului primarului acestui oraş, numai stradele Elisabeta şi Coteşti mai pot servi pentru depozitele de cherestea şi lemnării. Târg săptămânal se face duminica, pe cele 2 pieţe ale orașului, și miercuri, la obor, şi consistă în vânzarea cerealelor, vitelor şi lemnăriei aduse de vrânceni, mai ales de cei de la Soveja. / **Edificii publice** sunt puţin numeroase în acest oraș. Mai principale putem nota: Tribunalul, în strada Centrală; primăria, liceul mare, palatul Diviziei şi, în fine, cazărmile, care populează toată câmpia ce se întinde la limita de sud a orașului, până la traseul gării. Grădina publică este situată pe bulevardul Sf. Ioan, este foarte frecventată de locuitori şi posedă un chioșc separat pentru muzică. Se mai afla încă o grădină publică, la nordul orașului, pe șoseaua Tecuci şi în faţa cazărmii de vânători, numită Paradis; pe locul ei s-a clădit Orfelinatul. / **Alimentarea cu apă** a comunei se făcea. până acum zece ani, într-un mod foarte primitiv, din care cauză și incendiile bântuiau foarte des acest oraş. Acum orașul are apă în abundență şi de o calitate foarte bună. Ea a fost adusă din munți, din Babele și alte izvoare, prin olane de tuci, fiind fiecare stradă prevăzută cu una sau

mai multe cișmele de fier, robinete și guri de apă pentru cazuri de incendiu, / Cele mai însemnate **fabrici** sunt ale dnilor Nicu M. Atanasiu, de tăbăcării, în str. Unirea; cea de cherestea a dnului Nicolae T. Nestor, pe Bulevardul Gării; cea de frânghii şi căpestre a dlui Donig Teodor de pe str. Unirea și cea de teracote a dlui Herman Iosef, din suburbia Amorţitul”[575].

FOCŞASCA

(lângă Potropeşti şi Mirceşti, Vaslui).

1774, iulie 5: Satul **Focşasca**, a logofetesei Pălădoaie, ocolul Mijlocului, după recensământul lui Rumeanţev[576], avea următorii: **Birnici:** Mihai sin (fiu) lui Proca / Todose fiul lui Zaharie / Gheorghi, rusul / Vasile Prutian / Micuţă zet (ginere) lui Ţurcan / Grigoraş Fele / Costandin, vornic / Stămati fiul Paraschivei / Ion Veveriţă / Grigoraş, căpitan / Ianachi Boghiul din Tăcuta / Lazor, slugă / Iftemi, grădinar / Antohi fratele lui / Zaharie / Ion Haratunga / Anton Tirijcu / Ioniţă fratele lui / Ioniţă, cojocar / Ioniţă, vânător / Moisei al herghelegiului. // **Ruptaşi:** Vasile Cotae. // **Preoţi:** Popa Neculai. // **Ţigani:** Pavăl, scripcar / Ioniţă Vântul / Ioniţă, herar / In (alt) Ioniţă, herar.

---

575 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 398-404

576 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 225

1900: „**Focşasca**, sat la nord-vest de comuna Tăcuta, plasa Mijlocul, judeţul Vaslui, situat pe dealul Focşasca şi străbătut de pârâul Larga. Are o întindere de 241 hectare, din care 32 hectare loc de cultură, fânaţ şi imaș ale proprietăţii, iar 64 hectare sunt ale locuitorilor, şi o populaţie de 60 familii sau 170 suflete, din care 20 familii ţigani. Numărul vitelor e de 323: 115 vite mari cornute, 149 oi, 28 cai și 31 râmători, Locuitorii posedă: 10 pluguri şi 2 care cu boi, 24 căruţe cu cai”[577].

FOCŞEŞTI

(pe Bâc, Orhei, Moldova).

1757, noiembrie 23: Scrisoare de mărturie a lui Darie Băluţăl, fecior lui Ştefan Băluţăl din **Hârtop**, de la ţinutul Orhei, spre folosul feciorilor lui Toader, Vasile, Postolache şi Neculai şi al fiicelor Măriuţa, Ştefana, Maria şi Catrina, ca să se ştie, în absenţa dreselor arse de un turc, „precum având eu moşii de laştină la satul **Cotelnicii**, partea dinspre apus, ce merge până la apa Ivancei, pe care parte este şi o moară, pe care o stăpâneşte Vasile, feciorul lui Căpotici în tăria lui, neavând nici o treabă, fiindcă este pe hotarul Cotelnicilor şi, de-mi va da mâna, mă voi judeca cu dânsul. / Aşijderea, şi jumătate de sat din **Ohrincea**, de baştină, ce este în jumătate cu Zugrăvoaia şi din jos se hotărăşte cu Oniţacanii, şi un

---

577 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 408

bătrân din jumătate de sat de **Boşcana**, cu vad de moară în Ichel, împreună cu Ioniţă Brâncă, şi în **Chetrosul** iarăşi un bătrân, cu vad de moară, unde are şi Lupul, feciorul lui Postolachi Donici. Aşijderi, în saul **Verpca**, iarăşi un bătrân de baştină, şi **Păuleşti**, pe apa Bâcului, cu vad de moară, şi în **Ciocana**, ce merge până în apa Bâcului, cu vad de moară în Bâc, care vad este vândut dintr-însul partea Mogâldioai lui Măzărachi medelnicerul, ce o stăpâneşte Constantin Râşcanul fost mare stolnic, fiul lui Toader Râşcanul pitar, şi în **Crăsteşti**, la Lăpuşna, şi în **Căzăneşti**, şi în **Găleşti**, tot pe apa Bâcului, pe ţinutul Orheiului, şi în **Focşăşti**, dimpreună cu alţi răzeşi. Pentru acestea toate am avut zapise şi alte drese şi întâmplându-se de mi-a aprins casa un turc, mi-au ars toate scrisorile de aceste moşii şi din altele, ce am mai avut. Şi, nerămânându-mi nici un fel de scrisori, ca să poată stăpâni feciorii mei, le-am dat această scrisoare de mărturie… / Osebit că încă mai am o parte de moşie la **Oniţcani**, partea Ilenii, pe care a fost şi zapis şi l-a apucat hatmanul Ioniţă Sturza şi n-am putut să-l mai scot”[578].

FOFÂŞEŞTI

(lângă Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui).

1495, ianuarie 10: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Vasco, Mihul Bontea, Mihăilă şi Toderică al Dolhii, care cumpăraseră, cu 80 zloţi tătăreşti, de la Pătru

[578] Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 229, pp. 235, 236

Gârbovăţ, fiul lui Pantea, nepotul lui Petru, „ocina lui dreaptă, jumătate de sat pe Cuţitna, anume Fofâşeştii"[579]. Hotarul, din veac.

1638, martie 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Vasile Tăbârţă pivnicerul şi ruda sa Mihăilă cu Toader neguţătorul din târg de **Iaşi** pentru jumătate de sat **Fofoşăşti** (Fofâşeşti, lângă Tăcuta, comuna Tăcuta, Vaslui), ce este în ţinutul Vasluiului, pe apa Cuţitnei, ce acea jumătate de sat de Fofoşăşti a cumpărat-o Toader neguţătorul de la Irina şi sora ei tij (la fel) Irina, fetele Găzdoae, nepoatele Mărinei, strănepoata Mihului Bontea, zicând Vasile Tăbârţă şi Mihăilă cum acea jumătate de sat din Fofoşeşti se trage de moşia lor, şi au moşie acolo, într-acel sat. Domnia mea am socotit cum este legea ţării, cum lui Toader nu i se cade să încapă să cumpere acolo acea ocină, ci se vine lui Vasile Tăbârţă şi rudei sale Mihăilă să cumpere acea jumătate de sat… / Vasile Tăbârţă şi Mihăilă au întors în mâna lui Toader neguţătorul 65 taleri bătuţi, care bani i-a dat Toader pe acea jumătate de sat"[580].

---

579 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 154, pp. 287, 288

580 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 262, pp. 245, 246

FOGODISTEN

(în Iacobeşti**, Bucovina).**

Invitaţi de generalul Spleny, 100 familii de secui şi de ceangăi s-au aşezat, în **1776**, la Iacobeşti, pe moşia mănăstirii Sf. Ilie, întemeind satul Fogadjisten sau Fogodisten. „Primul aflux al acestor coloniști în Bucovina și apariția celor mai vechi două colonii, și anume Ţibeni sau Istensegits și Iacobeşti sau Fogodisten, este învăluit în întuneric. În conformitate cu ceea ce pare a fi o opinie nu prea întemeiată, s-a presupus că acești primii coloniști, în jur de 100 de familii, au venit din Moldova, în 1777, sub conducerea misionarului Mauritius Martonfy și au fondat cele două colonii menționate. Nu ştim să existe vreun raport oficial, care ar consfinţi evenimentele în acest sens; de asemenea, a fost contestat, pe bună dreptate, faptul că Martonfy nu s-a creditat, în nici unul dintre rapoartele sale, că ar fi contribuit la înființarea acestor două sate, deși el, mai târziu, după ce a fost trimis în Moldova, în toamna anului 1784, ca agent pentru migrația secuilor, s-a lăudat că a convins 150 dintre bejenari să se întoarcă în Austria. Pe de altă parte, este cert că minoritul Martonfy fusese numit în Bucovina, de către administrația districtului bucovinean, la începutul anului 1777, ceea ce face credibil faptul că imigrarea maghiarilor a început chiar atunci. Începuturile așezării maghiare datează, cu siguranță, de pe vremea guvernatorului Spleny. Fluxul secuiesc a continuat, iar într-o consignaţiune din 3 noiembrie 1778, spune că au sosit în Bucovina nu mai puțin

decât 5.018 imigranți din Transilvania, inclusiv 1.768 secui (930 bărbați, iar restul femei). În memoriul său din octombrie 1779, Enzenberg a menționat următoarele despre aceste două așezări vechi: „Secuii sau maghiarii, care au emigrat, din Transilvania, în Moldova, cu ani în urmă, au acum în Bucovina două sate, numite Helf-Gott și Vergelts-Gott sau, în maghiară: Isten-Segitsch și Fogod-Isten, în care s-au stabilit și, întrucât aceste localităţi sunt amenajate corespunzător și o casă este construită lângă cealaltă, această ordine este foarte plăcută chiar și pentru ceilalți bucovineni; numai dacă această contracție (a caselor) ar putea să aibă loc, va fi foarte bună și utilă pentru afacerea (dacă) şi câțiva muncitori calificați din industria construcțiilor, în baza unor schiţe, făcute de ingineri cunoscuți, ar putea ordona satele, la un moment dat". Enzenberg nu informează şi despre celelalte condiții ale acestor colonii"[581]. „**Preotul Mór Antal Mártonffy** (3 martie 1739, Șumuleu Ciuc-22 decembrie 1794, Țibeni): Lui se datorează nașterea în anul 1785 a primelor școli în patru colonii maghiare, Iacobești, Țibeni, Dornești și Vorniceni. În ianuarie 1786 raportează guvernatorului Bucovinei înființarea școlilor.[582] În aceste şcoli îşi însuşeau copii cele mai elementare şi necesare cunoştinţe şi cititul. La început nu erau dascăli calificaţi în aceste şcoli, cantorii, unii membri din corul bisericiilor sau după caz sătenii cunoscători de carte au predat copiilor. Conform uzanței, pentru satele maghiare ar fi trebuit să solicite dascăli maghiari din Ardeal. Deoarece situația se

---

[581] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, pp. 244, 245

[582] Polek J: Die Anfänge des Volksschulwesens in der Bukowina, Czernowitz, 1891. cap.XIV.

arăta fără ieşire, Mártonffi a venit cu propunerea să trimită doi băieţi maghiari cu o bursă lunară de 5 forinți la școlarizare în Cernăuţi, care peste 2-3 ani să revină în sate ca dascăli calificaţi. Aceştia i-ar înlocuit pe cantori şi cu timpul toţi cantorii ar fi înlocuiţi de dascăli calificaţi. În mai 1786 guvernatorul Enzenberg solicită învăţător de la statul major al armatei din Ardeal. Drept rezultat în primăvara lui 1787 vine din Ardeal în Bucovina un dascăl şi îşi ocupă postul la Hadikfalva.[583] Anul şcolar era destul de scurt pe atunci, avea numai 14 săptămâni"[584].

1737: Mănăstirea Ilişeşti devine proprietara sfertului de sat şi moşie Iacobeşti, pe care se va stabili, ulterior, o puternică obşte secuiască, în 14 mai 1737, când ctitorul ei, Ionaşco Isăcescul, o înzestrează cu moşii.

1775: Cele 74 familii de secui şi unguri, în bună parte componenţi ai Regimentului I Secuiesc de graniţă, aşezate pe moşia mănăstirii Ilişeşti, între anii 1752-1772, pentru a forma aşezarea Fogodisent, erau, conform Consignaţiunii lui Enzenberg, formare din emiganţi sosiţi „din **St. Toma**, Moise BIRO (1766), Mihai ANDRAŞ (1765), cizmarul Paul AKON (1768), Ionaş IURKO (1768), Ionaş şi Iacob AKON (1768), Iosif KATUR (1772), Iosif BALOG (1771), Iankli IENE (1770), din **Ghiolţ**, zidarul Mire MARTON (1764), Iurgo IENI (1770), din **Gheorghieni**, Ioan MARTON (1758), Ion RENIBI (1771), Petru RACZ (1771), Ştefan BABOR (1772), Michai IONAŞ (1765), Ionaş LORENZ (1770), Matei MESAROŞ (1771) şi Iosepa BOGAV (1762), din **Şemniţ** (Ungaria), Ion FEKETTE (1750), din **Mădaraş**,

---

583 Boethy János Alajos

584 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina" 2019, p. 92

Petru CALMAY (1752), din **Sândomocuş**, Anton DOBOŞ (1771) şi Anton BIRO (1771), din **Şoimeni**, Teodor BAOG (1771), din **Ditrău**, Iştvan OROH (1758), Andraş TIBI (1765), Mihai MERA (1768), Adam REHIBI (1771) şi morarul Ferenz MORA (1768), din **St. Micloş**, Anton KEMINIK (1770), rotarul Gigo MATON (1773) şi fierarul David BATEZ (1773), din **Bodogaia**, Iosif BATEZ (1772), Iosif NAGY (1773) şi Laslo NAGY (1773), din **Râpa de Sus**, Ion BODEC (1776), din **Cluj**, Ianoş TODOK (1774), din **Ghelniţa**, Petru DARAGAMOŞ (1753), din **Ghidfalău**, Andorak CATO (1758), din **Sândominic**, Marton CAŞPAR (1770), Ianoş CAŞPAR (1771), Adam, Samuil şi Iosif POP (1771), Ştefan BATHIE (1772), Petru IANUŞ (1772) şi Albert PATSE (1772), din **Mănăştur**, Andraş OKOS (1772), din **Rachiş**, Iodif ZUL (1769), din **Sacheihid**, Ianoş LASLO (1768), din **Hăţuica**, Diak ZECH (1771), Ferenz şi Iştvan BATROK (1758), din **St. Mihai**, Mihai şi Ianus LORENZ (1772), Ianoş LORENZ (1771) şi morarul Mihai ŞANDOR (1763), din **Icafalău**, Ştefan BURZAN (1772) şi Ianoş KOLOK (1772), din **Boiţa**, Anton BEKLO (1772), din **Vaz**, Ianuş FORGACZ (1770), din **Horta-Arad**, Petru TEPLU (1772), din **St. George**, Istvan CHERBAM (1777), din **St. Simeon**, Mihai DALLAK (1772), din **Michaza**, Ianuş OCOC (1768), iar din **CHICHIŞ**, morarul Ianoş MATHE (1770)".

În 2 iunie **1783**, se face hotarnica satului Fogodisten, care se învecina cu Meleşeuţii de jos, Româneştii, Călineşti şi Mărăţei, „care ultimul sat se cheamă şi Dănileşti", iar dincolo de apa Sucevei, cu Părhăuţii şi Hrinceştii. Repere toponimice ale hotarului: gârla morii, unde pârâul Horaiţul se varsă în Suceava, colţul unde

pârâul Racova se varsă în Horaiţ, la fântâna putredă, fântâna lui Baloş, valea şi pârâul Racoviţei, opcina Dănileştilor, obârşia Lambi (pârâu), pârâul Dănila, la Tăietura Nemţilor zisă şi Palanca, zisă şi Piciorul vulturului, la Poiana mare, pârâul Neliapca.

1779: „Dacă în 1779 la Țibeni erau 61 de familii, la Iacobești au fost 63, iar în anul 1783 raportul a fost de 71/72. La 1 septembrie 1784 baronul Kapri a cumpărat jumătate din satul Iacobești[585] de la Maria, fiica pârcălabului Constantin cu 2900 de lei. Era jumătatea locuită de către maghiari. De aceea probabil că în anul 1785 coloniștii din Iacobești s-au mutat mai sus pe aceeași vale. Dar cum acolo nu era mult pământ, cei rămași s-au mutat în satul Țibeni, unde erau case părăsite. Și mai știm și că mulți coloniști au plecat odată cu încetarea înlesnirilor fiscale. Astfel că în anul 1808 în Țibeni locuiau 121 de familii, iar la Iacobești 89. Scutirea de taxe a fost pe cinci ani, și după cum ne dăm seama din registrele bisericești, peste jumătate din primii coloniști au plecat din sate după această perioadă. În 1782 deja apare în registre, că s-au stabilit coloniști cu aprobare împărătească sau judecătorească, tocmai pentru a evita cele semnalate mai sus (Facultate Regia Auditorium Sucsavensis, Veniam Cezarus Regiam, Veniam Castore Regia si Veniam Auditoriatus). Exista scutire de taxe, dar plăteau anual 150 de forinți mănăstirii Solca, pentru pământurile folosite”[586].

---

[585] Inițial satul se afla pe locul în care este astăzi localitatea Unirea Sloboziei.

[586] László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 21

„18 octombrie **1801**. Cele doua gâște dispărute de la Antal Kovács erau una la János Csernik cealaltă la István Galambos. În decembrie, József Begyhárd din Iacobești a primit 60 de lovituri de bețe, iar Miska Fejér și János Csernik din Dornești câte 25 de lovituri pentru furt”[587].

1810-1816: Din Fogodisten au plecat 207 maghiari[588].

În 20 iunie **1812**, stăpân al satelor Iacobeşti şi Fogadjisten, cumpărate de Ivan Căprăi, devine Ariton baron Kapri, iar din 22 iulie 1833, fiii lui Ariton, Iohann, Zadur şi Emanuel baron Kapri. „Satul nu a avut preot, parohia aparținea de Țibeni ca filială. Odată pe lună se ținea liturgie în sat, în celelalte duminici mergeau enoriașii la Țibeni. În cazuri mai speciale se deplasa preotul din Țibeni la sat. Nu s-a construit Biserică ci numai o capelă mai mare în jurul anului 1812, care în zilele noastre nu mai există. Câteva icoane și altarul sunt păstrate foarte bine în actuala bisericuță ortodoxă”[589].

1831: „La Țibeni și la Iacobești epidemia de holeră din anul 1831 a făcut 72 de victime, dintre care 30 locuiau la numerele 75-80, deci 42%. În anul 1848 au fost 68 de victime și în anul 1866 erau 81”[590].

1865: „Fiecare om şi-a păstrat cele mai interesante amintiri despre foamete. Mulţi au măcinat ştiuletele de

---

587 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar,* Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 26

588 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar,* Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 10

589 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar,* Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 89

590 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar,* Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 71

porumb cu tot cu cocean. La casa în care se gătea sau se făcea mămăliga se încuia uşa, până terminau de mâncat. Mâncarea pentru zilierii de pe câmp era trimisă numai prin adulţi, să nu se fure pe drum. Cel care era prins la furat de porumb, era bătut cu bâtele. De sărbătoarea hramului bisericii din Tibeni[591] erau familii care mâncau numai seminţe de in. Alţii mâncau făina goală. Gergely István Meichel din Iacobești era copil pe atunci și păzea vitele. Seara, când venea cu vacile de pe câmp, copiii înfometaţi îl aşteptau la marginea satului. Mulgea vacile în pălării (colopuri) şi dădea laptele la copii. Este de ştiut, că orătăniile nu mănâncă boabe de fasole uscată. Însă dacă vedeau vreun bob în timpul foametei, găinile le înghiţeau şi pe acelea.[592] Foametea din satele maghiare din Bucovina a avut un ecou puternic în ziarele din Ungaria şi Ardeal. În aceste zile triste, preot în Țibeni era György Druzsbáczky, despre care celălalt preot, István László îşi aduce foarte frumos aminte în „Memorii.[593]”
Druzsbáczky (numit „preotul alb” din cauza sutanei) în 1865 a cerut în scris ajutor pentru satele din Bucovina de la clericii maghiari din Ungaria, cât şi fonduri pentru

---

[591] Pe atunci era de Rusalii, după sfinţirea bisericii noi, în 1898, s-a ţinut de Sf. Maria Mica – n. t.

[592] Relatările lui Dobondi Ferenc (Măneuți, 9. sept. 1937.), Ambrus András (Iacobești, 5.febr. 1936.), Szentes József (Țibeni, 18. mart. 1936.), Vántsa M. Antal (Țibeni, 30.aug. 1936.), Kuruc János (Iacobești, 5. febr. 1936.), Májkel István Gergely (Iacobești, 5. febr. 1936.) și soţia lui Sántha Jordán născută Antalfi Mária din Țibeni, în cartea lui Sántha Alajos, Bukovinai magyarok, Szőts Lajos könynyomdája, Kolozsvárt, 1942, pagina 75.

[593] László István - Jegyzetek életem nevezetesebb eseményeiből, memorii.

construirea bisericii (pro sublevandis inopiae destitus et pro aedificatione ecclesia Istensegíts)”[594].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Suceava** (Oraş cu tribunal districtual) cu Cutul Zamca, Iţcanii Vechi şi Şeptilici, Bosance cu Nemericeni, Podeni, Hriaţca şi Lisaura, Buneşti, Buninţi, Chilişeni, Danila, Găureni, Hatna cu Dărmăneşti, Iacobeşti sau **Fogodisten** cu Gura Solcii, Slobozia sau Milişăuţii de Jos, St. Ilie, Ipoteşti, Iţacanii Noi, Călineşti Enache cu Vasilache, Călineştii lui Kuparenko, Costâna cu Berindeşti, Liteni, Mereţei, Mihoveni, Mitocul Dragomirnei cu Lipoveni, Părhăuţi, Pătrăuţi pe Suceava, Reuseni, Romaneşti, Rus Mănăstioara, Rus Plavalar cu Rus Poienile, Securiceni, Şcheia, Soloneţ, Stroieşti pe Suceava, Tişăuţi, Todireşti cu Pietroasa, Uideşti, Zahareşti”[595].

1883: „În data de 30 martie 1883 a plecat primul tren din gara de la Dornești cu 600 de oameni, majoritatea erau reformați din Măneuți. La 2 aprilie a plecat a doua garnitură din halta Țibeni, cu 900 de locuitori din Țibeni și Iacobești, iar în ziua de 3 aprilie o altă garnitură din Dornești. În prima fază în total au plecat cu trenul 2200 de maghiari, 1150 de bărbați și 1050 de copii și femei. La 18 aprilie au plecat 41 de căruțe din Țibeni, ei urmând traseul Bistrița, Târgu Mureș, Deva, Lugoj și comitatul Torontal. În 7 mai găsim pe drum încă 33 de căruțe din

---

594 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar,* Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 62

595 *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

Țibeni, iar la data de 11 mai au plecat 220 de persoane din Vorniceni, ei îmbarcându-se la Suceava. În scurt timp numărul celor plecați din cele cinci localități maghiare din Bucovina a ajuns la 4000 de persoane”[596].

1895: „În anul 1895 episcopul vicar Ferenc Robitsek, fostul secretar al Asociației a efectuat o vizită în Bucovina. A oficiat o liturghie festivă cu ocazia sfințirii bisericii din Vorniceni și a redactat un raport despre situația satelor. Cu acel prilej a remarcat că fiecare sat are biserică din piatră și cărămidă, preot și dascăl, mai puțin satul Iacobești… La Iacobești erau câteva sute de maghiari, iar acolo se ține liturghie odată pe lună, deoarece este filiala Țibeniului. Satul are o bisericuță din lemn, foarte modestă”[597].

1901, dialectologul Gustav Weigand: „A doua zi (26 august – n. n.), pentru a cunoaște așa-numiţii ceangăi din Bucovina, m-am dus la Ištenšegitš (Țibeni – n. n.), o comunitate mare, frumoasă. Datorez câteva informații despre acest sat pastorului László. Imediat ce am intrat în sat, am observat că locuitorii nu arătau ca tipul de ceangău ușor de recunoscut, așa cum mă așteptam, ci pur și simplu cu tipul de meseriaş, care includea şi constructorul de case, și, așa cum am văzut mai târziu, amenajarea interioară a caselor este corectă. Când am auzit oamenii vorbind, nu mai exista nici o îndoială că nu am avut de-a face cu ceangăi, ci cu secui. În Transilvania, denumirea „Csango” este folosită și pentru oamenii, de exemplu în Hosszufalu-Sacele, care sunt complet diferiți, ca limbă și

596 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 37

597 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 101

tip, de ceangăii adevăraţi din Moldova, care abia în 1764 au emigrat din Transilvania. Se presupune că ar fi fost forțați de autoritățile austriece să lupte cu prusienii, deşi, ca grăniceri secui, nu erau obligați să o facă, aşa că au trecut în Moldova, sub conducerea pastorului lor, Mauritius Martonfi, şi s-au aşezat, pentru prima dată, pe valea Trotuşului, unde se spune că existau așezările mai vechi de coloniști secui încă din vremea lui Ștefan cel Mare. După zece ani de la ocuparea Bucovinei, o parte dintre ei au acceptat invitația contelui Hadik András și au venit în Bucovina, unde au întemeiat satele Hadikfalva[598] și Andrásfalva[599], în Valea Siretului, lângă Rădăuţi, în plus Ištenšegitš (Ištenšegitš = Dumnezeu ajută!)[600], unde exista deja o așezare românească mai mică, Ţibeni, care s-a contopit complet cu cea maghiară, și Iacobești[601], care se

---

598 Colonie în satul Dorneşti, care în 1775 avea 26 de familii de ţărani români, sat care se va numi Hadicfalva (de la numele guvernatorului Galiţiei, Hadik), harta cadastrală a satului, din 1785, cuprinzând, pe lângă vechile toponime, şi câteva toponime de hotar ungureşti, precum Boenke, Diak Hud, Felso Mesur, Hossu Gniunasch, Hossu Niel, Koreck Hold etc. – n. n.

599 Andreasfalva, „sau satul lui Andraş”, s-a întemeiat, după 19 ianuarie 1785, când Consiliul Aulic de Război aprobă o contribuţie pentru emigranţii ceangăi, care vor construi 56 de gospodării, pe teritoriul satului Măneuţi, „lângă râul Sucevii, în apropiere de Frătăuţii Vechi, la nord de oraşul Rădăuţi” - Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, p. 336 – n. n.

600 Colonia maghiară de la Ţibeni, Ištenšegitš , pe moşia Satu Mare, a fost înfiinţată între anii 1771-1773, dar numele de Istensegits (Dumnezeu să ne ajute), propus de Mártonfi Mór, va fi menţionat, pentru prima dată, abia în 1776 – n. n.

601 În 1775, satul Iacobeşti, din Ocolul Vicovilor, avea 20 familii de ţărani, plus 74 familii de secui şi unguri, în bună parte componenţi ai Regimentului I Secuiesc de graniţă, aşezate pe moşia mănăstirii Ilişeşti, între anii 1752-1772. Numele acestor emigranţi au fost

numea Fogodišten, Iosiffalva[602], este situată în apropierea graniței cu România, la aproximativ 18 km sud-vest de Suceava. Inițial, localitățile, la fel ca cele ale grănicerilor transilvani în general, au fost administrate militar și îngrijirea pastorală a fost efectuată din Transilvania. Începând cu anul 1800, au fost anexate la eparhia de Lemberg și administrația a fost înființată ca și în celelalte parohii. Comunitatea din Ţibeni a crescut, de la 80 de familii, la peste 3.000 de oameni, deși, în 1883, peste 1.000 de rezidenți au urmat ispitelor maghiare și s-au stabilit în sudul Banatului, lângă Panciova, unde nu se descurcă foarte bine. Oamenii sunt muncitori, ordonați, curați și cu caracter blând, în timp ce despre cei din Hadikfalva se spune că sunt controversați și dependenți de băutură. Mănâncă carne și legume, pe care le cultivă singuri, așa că trăiesc mult mai bine decât ţăranii români, a căror mâncare principală este mămăliga. Prosperitatea este de asemenea mai bună decât cea din rândul românilor din satele vecine. Cu toate acestea, au și mai multe terenuri, ceea ce nu este singurul motiv. Din 360 de copii de vârstă școlară, 280 – un număr foarte mare pentru condițiile locale, frecventează școală în mod regulat"[603].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Fogodisten**, supranumire dată comunei Iacobeşti, districtul Suceava, după colonia de secui din Transilvania,

consemnate în recensământul lui Rumeanţev, publicat de ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 341 – n. n.

602 Colonia Ioseffalva, numită astăzi Vorniceni, a fost înfiinţată pe seliştea pustie Tolva a moşiei mănăstirii Slatina, în 1783, fiind populată cu 60 de familii de secui, venite din Scaunul Csik, în 1785, în partea sudică a seliştii – n. n.

603 Weigand, op. cit., pp. 7-17.

ce a fost fondată acolo, la ocuparea Bucovinei. Acest nume înseamnă, în limba maghiară, *Bine primit de Dumnezeu*”[604].

1908: „Comuna Iacobeşti numără abia 400 de locuitori, între care sunt la vreo 300 români şi români rutenizaţi, iar numai 100 (una sută) unguri. Cu toate acestea, a fost în acest sat, până mai dăunăzi, o şcoală curat ungurească, de o clasă. Înfiiinţându-se mai apoi şi şcoala română, tot de o singură clasă (adică de 30 şcolari – n. n.), i s-a dat postul de învăţător la această şcoală unei domnişoare, care, sub firma numelui românesc „Moga”, ascundea tendinţele ei şoviniste maghiare. Această domnişoară uitase într-atîta că este fiica unui preot gr. cat. român din Ardeal, încât începuse a învăţa copiii de român a se se ruga în limba maghiară. În urma plângerii câtorva gospodari români, a trebuit să-şi schimbe numita domnişoară postul, iar în locul ei este, acum, învăţător dl Ohrenciuc, un om tânăr, destoinic, care îşi înţelege misiunea sa de apostol naţional. Copiii de român, care vorbeau până acum aproape numai în limba maghiară, încep a răspunde acum dulce şi blând în scumpa noastră limbă moldovenească. Laudă i se cu cuvine unui astfel de învăţător / I. Ionaşcu”[605].

1941: Din Fogodisten pleacă în patria-mumă 47 familii de maghiari[606].

---

604 Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 96

605 *Apărarea Naâională*, Nr. 49, A nul III, duminică 23 august stil nou 1908, p. 3

606 László, Gergely Pál, *Bucovina unui maghiar*, Centrul Cultural „Bucovina” 2019, p. 33

FOLEŞTI

(în Bălţaţi, comuna Tătărani, Vaslui).

1502, martie 10: Întărit de Ştefan voievod stolnicului Toader Toc, care cumpără, cu 60 zloţi tătăreşti, de la fraţii Toader şi Marina, feciorii lui Luchin şi cu redele lor Marina şi Magda, fetele lui Condrin, „o selişte la Crasna, anume Foleştii”[607]. Hotarul, cel bătrân.

1502, martie 10: Întărit de Ştefan voievod, în cadrul unui schimb de sate între Marenca, fiica lui Mihul Epure, nepoata lui Toma Solescu, care dă stolnicului Toader Toc „un sat pe Vaslui, anume Soleştii, unde a fost străbunicul ei Andrei, unde a fost jude Mihăilă Negrul” şi primeşte „un sat pe Crasna, anume Foleştii, şi încă i-a mai dat o sută de zloţi tătăreşti”[608] stolnicul Toader Toc. Hotarul, din veac.

1555, mai 11: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod fraţilor Şteful şi Gherasim, fraţii lui Leoa paharnicul, „din dresele de întăritură ce a avut Gavril Leoa, fost uşier, două sate pe Crasna, anume unde au fost juzi Slăvescul şi Mihaiu, care acum se numeşte **Leoştii**, şi alt sat, mai jos de acesta, anume **Foleştii**, care sate au fost cu drese de cumpărătură lui Gavril Leoa uşier, cu banii

---

[607] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 267, pp. 480, 481

[608] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 268, pp. 481-483

femeii sale Anghelina, mama lui Şteful şi a lui Gherasim”[609].

1682, august 2: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod lui Nacul de Vistierie, „ca să fie tare şi puternic a opri pe Golâia din **Foleşti** din nişte părţi de ocină ce a cumpărat el din hotarul satului Părtănoşilor de la Vaslui, ce este a Nacului, din partea de sus, dinspre biserică, fără de ştirea Nacului”[610].

1720, august 4: Carte de împuternicire, dată de Mihai Racoviţă voievod lui Ion Nacul, logofătul de vistierie, „să fie volnic a opri pe feciorii lui Golâe din **Foleşti** din nişte părţi de ocină ce au fost cumpărat tată-său din hotarul satului **Părtănoşi**, ce este al Nacului, din partea din sus, dinspre biserică”[611].

1726, februarie 15: Vasile, Palade şi Angheluţă, feciorii lui Golâe vornicul, „pentru a curma orice pricină cu Ion Nacul… vând acestuia părţile lor de ocină de la **Părtănoşi**, cumpărate de la Dumitraşco Leancă, dând totodată Nacului şi zapisele cele vechi”[612].

1900: „**Foleşti**, sat în judeţul Vaslui, plasa Crasna, comuna Foleşti, spre sud-est de satul Bouşori; e situat pe coasta de est a Dealului Foleștilor. Suprafaţa moșiei e de 900 hectare, din care 500 hectare pământ arabil, 174

---

609 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iaşi 1906, pp. 218-220

610 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 292, pp. 233, 234

611 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 297, pp. 235, 236

612 Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 298, p. 236

hectare pădure, 140 hectare imaș, 1 hectar vie şi 21 hectare loc ocupat de iazuri și bălți”[613].

FOLTEŞTI

(înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui).

1445, februarie 20: Întărit de Ştefan voievod mănăstirii Moldoviţa, care primeşte uric pentru „jumătatea iezerului de la Covur şi jumătatea acelui iezer de la Covur care dă în Ilp, cu toate veniturile, şi vama din toate părţile Covurului. De la cine va prinde peşte acolo, călugării vor lua jumătate din venit şi din vama pe uscat. Cine însă ar cuteza să ia măcar un groş din acel venit al călugărilor, fără voia lor, acela să fie blestemat şi va fi aspru pedepsit şi de înălţimea sa”[614].

1448, iulie 15. Întărit, prin seliştea Folteştilor, Făreşti, şi gârla Flămîndzilor, de Roman voievod, fraţilor Cernat Ploscar şi Şteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăeşti, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloţi, amândouă părţile, şi, pe aceeaşi parte, între Motoşeşti şi între Vitezeşti, un loc de pustie să întemeieze sat, şi, mai jos de Vitezeşti, la fântână, un loc din pustie să facă sat, şi Zmulţi, pe Suholui, şi, mai jos, unde este jude Uliu, anume Mileşti, şi seliştea Dăbeştilor, şi Cernăteşti, la obârşiile Gerului, şi, mai jos, Goruneşti, şi, între Mileşti şi între Frăţileşti, un loc din pustie, şi

[613] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 410

[614] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 253, pp. 357, 358

seliştea Frăţileştilor, şi, la obârşia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, şi, în dreptul Cojoeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunoasa, de la obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţco Furul, pe Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, pe Covurlui, şi seliştea Şcheilor, şi, mai jos, seliştea lui Fâlfoi, şi a lui Radul, şi a lui Radici, unde este jude Dragoş, şi iezerul Covurluiului cu gârla, şi unde a fost Cudrea, şi, pe Prut, **Făreşti, şi gârla Flămîndzilor**, şi jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure, şi jumătate din şteze, şi din peşti şi din tot venitul, şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi pe aceeaşi parte a iazului să-şi facă dârstă, şi de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, şi pe apă şi pe uscat, şi **seliştea Folteştilor**, şi seliştea lui Berevoi, pe Ialan, şi fântâna lui Balea, pe Suholui, şi fântâna lui Cucu şi, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi, pe Bârlad, Blajari, şi Mereşti, şi mănăstirea la gura Bârlăjiţei, unde este Agapie, şi Lieşti, şi Gârleşti, şi Tălăbeşti, ocina lor, unde au fost Voico şi Şteful şi Micu, cu toată gârla de la Bârlad, şi Tonceşti, cu gârla, şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea lui Duma, pe Călmăţui"[615]. Hotarele, din veac.

1628, septembrie: Scrisoarea fostului sulger Lupan, în care mărturiseşte cum a ales partea de ocină a popii Gligorie şi a nepoţilor săi. Bălăban şi fata Grădincei, „din sat din **Orgoeşti** (ţinutul Tutova, Vaslui). Deci am strâns oameni buni şi bătrâni, şi din sus, şi din jos, anume Ionaşco Giureneacul şi cu frate-său Ursul şi cu

[615] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 280, pp. 397-399

Costachie de **Folteşti** (comuna Bogdăneşti, Vaslui), şi cu Gheorghiţă din **Deleni** (ţinutul Fălciu, Vaslui), şi cu popa Danul, şi cu mulţi oameni buni, megieşi. Deci am făcut cinci părţi, după cinci bătrâni şi am hotărât cum a fost mai cu dreptul; deci a vândut Floarea partea ei popii lui Toader şi Grădincei, surorii popii lui Gligorie din sat din Orgoieşti, a cincea parte şi a mărturisit Cătălina, fata Floarei… cum a vândut mumă-sa partea ei de Orgoieşti, şi şi-a adus şi dresele înaintea noastră”[616].

1636, mai 26: Zapis de la şoltuzul Ilie şi pârgarii de **Bârlad**, de la popa Zăgan şi popa Buga din **Corlăteşti** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui) şi de la Ionaşco din **Folteşti** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), în care mărurisesc cum a venit înaintea lor „această femeie Belmezoae şi cu feciorii ei Ionaşco şi Pascal din **Suceveni** (comuna Bogdana, Vaslui)… şi-au vândut partea lor, rămasă de la tată-său Ihnat Bulmezu,din sat de Suceveni… lui Costachi de Folteşti, drept 23 galbeni bani gata”[617].

1638, aprilie 8: Arion Talger din Elan vinde „dreapta mea ocină şi moşie din sat din **Pogăneşti** (comuna Iveşti, Vaslui) şi din **Polocineşti** (comuna Iveşti, Vaslui), luată de la Ştefan, feciorul lui Maftei… lui Apostolachi şi jupânesei sale, pentru 15 galbeni, dinaintea lui Gligorie Căpăţână şi Ioniţă sin (fiu) Zgriboză ot **Sârbi** (comuna Banca, Vaslui), Costache din **Folteşti** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), Solomon, Liciul şi Zaharia de **Huşi** şi munţi oameni buni şi bă-

[616] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 403, p. 551
[617] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 426, p. 489

trâni”[618].

1638, iunie 11: Gâncul Tiganul vinde „moşie ce am avut cumpărătură din sat din **Curlăteşti** (Corlăteşti, înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), din a treia parte o parte, şi-n deal, şi-n vale, şi-n păduri” lui Vasile Cuţiman, drept 10 galbeni de aur. „Şi, când s-a făcut această tocmeală, s-au prilejit oameni buni, anume Vasile Bahluian şi costache ot **Folteşti** (înglobat în Bogdăneşti, comuna Bogdăneşti, Vaslui), Danul ot **Vlădeşti** (înglobat în oraşul Vaslui), Cuzma şi Ignat Ghenghea din Curlăteşti. Şi eu, popa Glegurie ot Curlăteşti”[619].

FOLTEŞTI

(Lăpuşna, Moldova).

1528, martie 30: Întărit de Petru (Rareş) voievod urmaşilor lui Laşco din **Işnovăţ**, surorilor lui Ana şi Cerna, fiii Mărinii, nepoţilor lor Miilie, fiul Muşei, Giurge, Magda, Vasca şi Ana, fiii lui Petru, iarăşi nepoţii lui Giurge, şi surorile Ana şi Mărina, fiii Sirinii, toţi nepoţi lui Laşco din Işnovăţ, care primesc uric pentru „un sat pe Işnovăş, pe din jos de capul Cheilor (identificat de Sava drept **Folteşti**), alt sat pe din sus de capul Cheilor (identificat de Sava drept **Ialovenii**) şi satul mai pe din

---

[618] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 308, pp. 305, 306
[619] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 369, p. 359

sus de Salce (identificat de Sava drept **Băzdăgenii**)”[620].

1727, iunie 21: Carte de împuternicire, dată de Grigore Ghica voievod Mariei, văduva stolnicului Ursache, ca „pe cine va trimite la moşiile sale, la **Mănciaşti** pe Băc, la **Dănciani** din cheile Vişnovăţului, şi la **Folteşti**, de la ţinutul Lăpuşnei, să fie volnic a lua de-a zecea”[621].

FOLTEŞTI

(comuna Folteşti, Galaţi).

1639, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vameş Conde şi feciorului său Ion, care primeşte uric pentru „a lor dreaptă ocină şi moşie din sat din **Măstăcani** (comuna Măstăcani, Galaţi), ce este în ţinutul Covurlui, pe unde le-a hotărât şi le-a stâlpit Dondoş, hotnogul de curteni, şi Dumitru uricarul, cu oameni buni şi bătrâni, megieşi, anume: Constantin aprod ot **Pogăneşti** (comuna Stănileşti, Vaslui), Manta ce a fost pârcălab, Pavăl căpitanul, Toader iuzbaşa, Horga cel bătrân şi Mafteiu Oaeş de **Folteşti** (comuna Folteşti, Galaţi), Neniţa şi Bărbânţă de **Fârţăneşti** (comuna Fârţăneşti, Galaţi) şi Ionaşco din **Piscani** (comuna Cavadineşti, Galaţi)**.** / Şi li s-a venit al şaselea bătrân din vatra satului, din ţarină, din vii şi din nămaş, pe unde le-au stâlpit. Şi din ţară de li

---

620 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Lăpuşnei*, Bucureşti 1937, doc. 4, p. 4

621 Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 170, 171

s-a venit din Valea lui Ernilă, în jos, pe Valea Părului, până unde au pus stâlp de piatră, 19 pământuri, cu oamenii săi, de nu vor fi vândut, şi 3 pământuri de pe piscul Crumădzuaei, şi 3 pământuri de pe Crumădzuae, şi din ogoare din gura văii Părului, iar trei pământuri şi jumătate şi trei pământuri şi a treia parte spre piscul Horileşcei dinspre sat, de către Valea Părului, şi un pământ în dealul Bogziei dinspre răsărit, şi 6 pământuri din ţarina din sus, iar din partea din sus. Şi 5 pământuri şi jumătate în ţarina deasupra Ceretului, însă din jos, şi 7 pământuri ce i s-au venit în ţarina deasupra satului dinspre răsărit, iarăşi din sus. Şi 14 pământuri din hotarul din sus, din şesul Prutului, şi cât ţine peste tot, până în malul Prutului, cu tot venitul din bălţi şi din gârle. Şi din izvorul Ceretiului, a şasea, cu loc de două vii în sus, până-n acela hotar din sus. Şi toate pământurile sunt câte de 32 de paşi. Şi din vii li s-au venit 99 de paşi în frunte şi s-au pus pietre. Şi din nămaş de vii, iarăşi li s-au venit 110 paşi în frunte"[622].

1774, iunie 5: Satul **Frumuşiţa**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[623]**. Ce ţin poşta la Folteşti:** Dumitru Ciucă / Ion Strătulat / Ion Manole / Ion Buţe / Streşină / Lazăr sin (fiu) Andrei / Andrei, cibotar / Sandul Modruz / Aftenie Parfeni / Chirilă Dragotă / Neculai Parfeni / Gavril Modruz / Ion al Gahii / Tănasii fiul lui Strătulat / Trandafir / Ion Rogojină / Toader Jâglău / Iftemi Ariton / Ion fiul cibotarului / Neculai Ariton / Enachi Parfeni.

---

622 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 157, pp. 170, 171

623 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 86, 87

1774, iunie 5: Satul **Folteşti**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[624]**. Ce ţin poşta la Folteşti:** Vasile Hâra / Ştefan / Manolache sin (fiu) Iftodii / Ion Corşog / Iordache Anghel / Mihăilă Nor / Ştefan Dânga / Aftenie Ghimpul / Vasile Cerbul / Alicsandru Cociug / Costandin Cerbul / Sandul, vătăman / Iordache Bujăniţă / Ştefan Cerbul / Ion Sarhoş / Sandul Bujăniţă / Costandin Isac / Alicsandru Bănaga / Andrei Chiţăbaş / Gligore, vătăman / Toader Sarhoş / Toderaşco Boca / Costandin Cociug / Apostol Bogoş / Mihai, rus / Iobcia, văcar / Andrei Costache / Stoiciu, muntean / Stoica Româniţă / Andrei Şăndre / Alicsandru Sarhoş / Vasile Leliţa / Vasile Chimpul / Gavril /In (alt) Gavril Huhule / Cârste Haineroşii / Ionaşco / Ion, vornic / Neculai Hâra / Ion Gânga / Ion fiul Bănagăi /Ion Lazăr / In (alt) Ştefan a Ignătoai / Sin a Anasii Cerbulesii / Iordache Nor. // **Rufeturi:** Popa Neculai Hogaş / Andrei, ţigan /Baba Chira, văduvă.

1774, iunie 5: Satul **Vârlezi**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[625]**. Ce ţin poşta la Folteşti:** Costandin, vornic / Costandin Condre / Apostol / Lupul Belical / Ilie, rusul / Toader Tărăbuţă / Moisă Vârgolici / Ion sin ego (fiul lui) / Doniţă / Ion brat ego (fratele lui) / Toader Trepăduş / Gheorghiţă, morar / Arsăni Cărăiman / Ilie Cărăiman / Lupul Cazacu / Iordachi a Florii / Gheorghi Tărăbuţă / Leon Condre. // **Rufeturi:** Popa Costandin / Alicsandru Cernat, mazil / Pavăl Cernat, mazil / Toader Brudiul,

---

[624] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 87

[625] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 87, 88

mazil / Ion Plesnilă, ruptaş / Gavril Plesnilă, ruptaş / Andrei Patriche, ruptaş / Măriuţa, văduvă.

1900: „**Folteşti**, comună rurală în judeţul Covurlui, plasa Prutul, la 34 km de Galaţi. Se mărgineşte, la nord, cu Măstăcani, la nord-vest, cu Fârţănești, la sud, cu Frumușiţa, şi la est, cu râul Prut, prin vărsăturile sale. În această comună e dealul Baba-Draga şi valea mlăștinoasă Cealmăul. Apa ce udă teritoriul Folteștilor e lacul Covurlui, pe malul sudic al căruia se aflǎ. Trei cătune fac parte din această comună: Folteşti (reședinţa), Fântânele și Stoicani; din acestea două din urmă, întâia e mai spre sud-vest şi a doua mai spre est de reşedinţa comunală. Mai sunt şi Cișlișoarele, Stoicanii Cetăţuiei şi Mogoșul, care nu se socotesc ca cătune aparte. Locuitorii sunt foşti clăcași împroprietăriţi; se găsește şi un număr de străini, în serviciul proprietăţii mari, precum și vreo 7 familii de izraeliţi, cu 31 suflete, care se ocupă cu comerţul în prăvălii de manufactură şi vând şi alte mărfuri, căci cătunul Foltești e chiar un târguşor rural. Are o populaţie de 601 familii sau 2.110 suflete, din care: 1.078 bărbaţi, 1.032 femei; 1.130 necăsătoriți, 803 căsătoriţi, 176 văduvi, divorțați 1. Știu carte 311 persoane, nu știu 1.799. Sunt 334 contribuabili. Suprafaţa teritoriului comunei Foltești este de 12.870 hectare, din care vreo 11.440 aparţin proprietăţii mari, formată din o singură moșie, ce poartă numele comunei şi care e cea mai mare din tot județul; iar restul este al sătenilor... / Biserici sunt 3: Sf. Voevozi, în Folteşti, Sf. Apostoli, în Fântânele, și Prea Cuvioasa Paraschiva, în Stoicani; câteştrele au câte 8,5 fălci pământ rural. Cătunele Folteşti și Stoicani, constituind, după noua așezare a parohiilor, o singură parohie, cu catedrala Sf. Voevozi, au un preot paroh și 3 cântăreţi; iar cătunul Fân-

tânele e alipit de parohia Scânteești. Şcoli asemenea sunt 3: una de băieţi, în reședința comunală, frecventată de 42 elevi (1889), alta de fete, tot în reședință, cu 18 eleve, și a treia în Fântânele, mixtă, cu 24 școlari. Chiar prin mijlocul satului Folteşti trece șoseaua judeţeană Galaţi-Bârlad, precum şi linia ferată cu acelaşi nume, având gară şi aici. / **Folteşti**, sat şi reședința comunei cu același nume, aşezat pe malul lacului Covurlui, care îl desparte de Măstăcani; numără 224 familii sau 879 suflete; are o biserică şi 2 şcoli”[626].

FOLTEŞTI

(lângă Petreşti, comuna Vânători, Vrancea).

1645, septembrie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Giurgiu, care cumpără, cu 10 ughi (ducaţi ungureşti), de la Ion şi Gavril, feciorii lui Coste, „loc de un pogon de vie şi un pământ în ţarină din satul **Folteşti** (lângă Petreşti, comuna Vânători, Vrancea)”; / de la Marăuţă, Ignat şi Maria, drept 10 ughi, „un loc de casă, un pogon de vie şi un pământ în ţarină, în acelaşi sat”; / de la Ion şi Ştefan, drept 10 ughi, „cât se va alege partea lui Toader Horiciu, din acelaşi sat”; / de la Andrei, drept 1 ughi, „un răzor de frunte în acelaşi sat Folteşti”; / de la

[626] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 411, 412

Mihăilă, Ciople şi Marica, „partea lor, cât se va alege, din acelaşi sat Folteşti”[627].

FORĂŞTI

(pe Miletin, comuna Gropniţa, Iaşi).

1594: Întărit Aron voievod văduvei lui Bârlădeanul, care pierduse dresele ce le-a avut pentru „o parte de ocină din satul **Forăşti**, cumpărată de la Porfira, Tudosia, Samson, Ştefan şi Ursul cu 120 taleri de argint”[628].

1635, august 3: „Mărturia hotarnică de la Constandin biv pârcălab, Hăugul, Soltan ot **Mălăești** (comuna Gropniţa, Iaşi), Dodan ot **Hălceni** (comuna Şipote, Iaşi) și Gagia ot **Dănuțăni** (comuna Gropniţa, Iaşi), arătând că, după carte gospod ce le-a adus Vasilie Balș, poruncitoare ca să-i aleagă parte lui din sat din **Forăști** (comuna Gropniţa, Iaşi), ce a fost a moșului său, Bârlădeanul logofăt, a strâns oameni buni, slugi domnești, și feciori de boieri și slujitori din curte, anume popa Gheorghe de **Hălceni**, Căzacul diac de **Mișăști** (înglobat în Mălăeşti, comuna Gropniţa, Iaşi), Necoară Dupniță de **Potângeni** (comuna Movileni), Chirilă de **Dănuțăni**, Nechita de **Bulbucani** (comuna Gropniţa, Iaşi),Vasile Bulboacă și Petre Broscariul, și multi oameni buni… şi au ieșit la țarină și au socotit, și au întrebat și de bătrâni, și au aflat și stâlpi puși

[627] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 213, p. 168
[628] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iaşi 1892, pp. 224, 225

de bătrânii lor prin mijlocul hotarului Forăștilor, precum a ținut Bârlădeanu jumătate de sat, partea de sus, iar jumătate de sat, partea de jos, au ținut Nastasia, fata Gligorcii de Forăști, cu oamenii săi; și așa au socotit cu sufletele lor, ca să ție ei pe acei stâlpi ce sunt puși de bătrânii lor, jumătate de sat, partea din sus, din tot hotarul, să țină Vasile Balș, care parte a cumpărat-o moșul său, Bârlădeanul, iar jumătate de sat, partea din jos, să țină Nastasia cu oamenii săi"[629].

1636, februarie 25: Zapisul lui Vasile Balşe, feciorul lui Gheorghe Balşe logofătul, nepotul logofătului Bârlădeanul, în care mărturiseşte că a vândut „jumătate de seliştea **Forăştilor** (comuna Gropniţa, Iaşi), pe Miletin, lângă **Mălăeşti** (comuna Gropniţa, Iaşi), ce este în ţinutul Iaşilor… jupânului Bălan postelnicul, drept 200 galbeni bani buni"[630].

1636, martie 8: Zapisul marilor boieri, în care mărturisesc că a făcut tocmeală Bălan postelnicul cu călugării de la mănăstirea Bârnova „şi au schimbat jumătate de sat **Forăşti**, în gura Miletinului, cu o selişte, anume **Rădenii**, supt Margine, mai sus de Hârlău, în ţinutul Hârlăului… cumpărătură de la feciorii lui Precop Cărăiman", Bălan plătind şi „50 de galbeni, pentru acea selişte, anume Rădenii"[631].

1645, decembrie 15: Safta, fata lui Albotin, cu bărbatul ei Istratie şi cu feciorii vând lui Mihai Arbăna-

---

[629] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 196, p. 231

[630] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 334, pp. 378, 379

[631] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 348, pp. 388, 389

şul, drept 23 ughi (ducaţi ungureşti), partea lor „din satul **Forăşti** (comuna Gropniţa, Iaşi), ce sunt pe Miletin, în ţinutul Iaşilor, din a patra parte din tot satul, ce-i partea lui Albotin, jumătate, cu vatră de sat, pământuri în ţarină, fânaţ, loc de stupină, pomăt, loc de heleşteu şi de moară în valea satului şi în Miletin"[632].

1900: „**Forăşti**, sat în partea de est a comunei Gropniţa, plasa Copoul, judeţul Iași, situat pe un platou întins. Are o populaţie de 70 familii sau 302 suflete. Vite sunt 1.248 capete, din care: 204 vite mari cornute, 829 oi, 49 cai şi 96 râmători"[633].

FORLOEŞTI

(sat pe Tazlău, Bacău).

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu Ionaşco Văleşte, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloeşti** (sat pe Tazlău, Bacău) şi a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârâul Sărat în poiana Tazlăului, şi a treia parte din **Poiana cu Păcurile** (satul Scorţeni, comuna Scorţeni, Bacău), şi a treia parte din păcuri, şi a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăş, Bacău), şi a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit

632 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 261, p. 205

633 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 413

cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), şi a treia parte din poiana a chiliei şi a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, şi a treia parte din **Frumoasa** (comuna Balcani, Bacău), unde este poiana Costovei”[634].

FOROSNA

(azi Forostna, comuna Forostna,
raionul Novoseliţa, Ucraina).

1638, februarie 26: Nasta, fata lui Ivan Vartic, feciorul lui Varic şi al Taţei, fetei lui Ion din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), mărturiseşte, prin zapis scris în faţa marilor boieri divaniţi, că s-a dat „ginerelui nostru, Ursului din Broşteni (Suceava) şi nepoatei mele Antemia, fata lui Grigorie, ca să mă grijească, să mă hrănească şi să mă îmbrace, până voi fi vie, şi după moartea mea să mă comânde cu toate pamenţile, cum se cade unui om mort, căci feciori n-am avut, nici s-au aflat alţi nepoţi… Şi le-am dat părţile mele de ocine, ce am avut de pe tătâne-meu, de pe Ivan Vartic, cât se va alege partea lui din **Tăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), jumătate de sat, partea din sus, şi părţile ce am avut de pe maică-mea Taţea, fata lui Ion, din jumătate de sat din **Cicicani**, şi partea ei din **Cotela** (comuna Cotoala, raionul Briceni, Moldova), că este jumătate de sat, cu alţi fraţi, şi în **Forosna** (raionul

[634] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 278, pp. 311, 312

Novoseliţa, Ucraina), şi în **Şerbeşti** (?), ce vor fi părţile mâne-mea, şi din **Bădroseni** (Bădroşeni, în ţinutul Hotin, Moldova), ce sunt în ţinutul Hotinului"[635].

1643, aprilie 9: Întărit de Vasile Lupu voievod Ursului vătaf, care primeşte uric pentru „a treia parte din trei părţi din satul **Nemeş** (lângă Bumbăta, judeţul Ungheni, Moldova), din ţinutul Iaşilor, la Prut, ce i le-a dăruit mătuşa sa Tudora, fiica Ambrohiei, jupâneasa lui Dumitraşco pitar… peste jumătatea satului **Tăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), partea lui Ivan Vartic, şi peste partea Taţii din jumătate din satul **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi peste partea ei din **Cotela** (azi Soloninca Cotela, judeţul Edineţ, Moldova), cât se va alege din jumătatea satului, şi din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Şărbenţi** (comuna Şărbăneţi, raionul Novaseliţa, Ucraina) şi din **Bădroseni** (ţinutul Hotin, Ucraina), partea Taţii, care i le-a dăruit soacră-sa Nastea, fiica lui Ivan Vartic"[636].

1645, mai 16: Necoară Focenco, din satul **Forosna** (comuna Forostna, raionul Novoseliţa, Ucraina), ţinutul Hotinului, vinde lui Bălan ce-a fost comis, drept 80 lei bătuţi, „a mea moşie şi cumpărătură din satul Forosna, într-un stâlp cu satul **Băşcanii** (comuna Forostna, raionul Novoseliţa, Ucraina)… şi s-au ales 80 stânjeni… / Şi între noi fosta-au Frimi Hăjdău, Andronic Badiul, popa Anton, Gheorghe şi Ion din **Băşcani**, popa Dămiian de **Şerbenţi** (comuna Şerbenţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), Gligorcea, alt Gligorcea şi Gligori ot **Cruhlic** (raionul

---

[635] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 249, p. 232

[636] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 71, p. 80

Hotin, Ucraina) şi mulţi oameni buni”[637].

1645, iunie 27: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Costin Liciul şi lui Toader Liciul din **Sencăuţi** (Săncăuţi, lângă Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova), după ce „s-a jeluit Ursul ce-a fost pârcălab pe nişte răzeşi ai lui, anume din **Ţăcoteni** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cotela** (comuna Cotela, raionul Briceni, Moldova), din **Şerbenţi** (comuna Şerbenţi, raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Forosna** (raionul Novoseliţa, Ucraina), din **Cicicani** (lângă Forosna, raionul Novoseliţa, Ucraina) şi din **Bădroşeni** (Bădragii Vechi, comuna Brânzeni, raionul Edineţ, Moldova), ce sunt în ţinutul Hotinului, zicând înaintea domniei mele că are nişte părţi de ocină la aceste sate, care îi sunt danie de la o mătuşă a lui, anume Neastea, ce a fost fată lui Ivan Vartic, şi ne-a arătat şi drese pe acele părţi de ocină, şi ei (răzeşii) le ţin fără ispravă. / Pentru aceea, să aveţi a merge pe la acele locuri şi să chemaţi răzeşi, să strângeţi oameni buni şi să alegeţi părţile precum le vor spune în drese”[638].

1770-1772: Satul **Forosna**, ţinutul Hotinului, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumeanţev[639], **toată suma caselor: 15**. Rămân birnici 15. / **Birnicii**: Nicolae, rus / Simion Ciobă / Nicolae, văcar / Ioniţă Tătarul / Ion Mititelul / Acsenti Cerchez / Tănase Robul / Ion al lui Robul / Nichifor / Vasile Fârţă / Vasile Asănuc /

---

637 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 76, p. 70

638 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 109, pp. 91, 92

639 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 121

Gavril Buhmaz /Pavel Buhmaz / Ştefan, bejenar / Simion Juncul.

1904: „**Forostna**, sat în judeţul Hotin. Face parte din volosti Stănileşti. Aşezat la izvoarele pârâului Şerbinţa, lângă satul Şerbinţi. Are 196 case, cu o populaţie de 1.388 suflete, în majoritate români; biserică; 482 vite mari”[640].

FRĂCEŞTI

(sat pe Orbic, Neamţ).

1634, iulie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril sin (fiul) Magdalinei, nepot lui Titea, şi Tudorei, fata lui Titea, în baza zapisului de mărturie al lui Mareş vătav şi Mihail ot **Boşani** (sat pe Bistriţa, Bacău), Trifan şi Simion de **Hălăşeni** (sat pe Bistriţa, Bacău), Dam nemiş şi popa Ioan ot **Frăceşti** (sat pe Orbic, Neamţ), Gavril Zaharie ot **Rogozăni** (Bacău) şi de la Hilip ot **Jăcicani** (sat pe Bistriţa, Bacău), în care scriu că au venit înaintea lor Grozav, fiul lui Medeiu**,** şi a vândut o parte de ocină din satul **Cârneştii** (Corneşti, comuna Filipeşti, Bacău), pe apa Săretului… lui Toma şi surorii lui Titea, drept 140 zloţi”[641].

---

[640] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 97

[641] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 180, pp. 199, 200

FRÂNCEŞTI

(Budăi, comuna Podu Iloaie, Iaşi).

1468, septembrie 12: Întărit de Ştefan voievod lui Frâncu, Trifu, Ion şi Isaiia, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă şi proprie, satul anume Frânceşti… Iar hotarul acestor sate şi selişti să fie începând de la piscul Bahluiului, pe Bahlui în sus – şi, împotriva satului, loc de moară – şi, de acolo, pe Bahlui în sus, până la moara lui Cosiţă, şi, de acolo, pe Bahlui în sus, până la fântâna de piatră – şi loc de sat mai sus de zăpodia fântânii – şi, de acolo, în sus până în drumul Hârlăului, iar de acolo drept la pisc, printre Chicere, iar de acolo drept la lac, iar de acolo drept la lozia din matca Bahluiului Mare, şi, pe matca Bahluiului, drept la vale, la stâlp, şi drept la movila... şi de acolo, drept la drumul Hârlăului, unde este un stâlp, şi, pe drum la vale, până împotriva movilei, iar de acolo la movilă şi drept la drumul mare”[642].

---

642 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 153, pp. 223, 224

FRASIN

(lângă Gura Humorului, Bucovina).

Menţionat ambiguu în „sămile” mănăstirii Voroneţ din **1745**, drept „Frasănii”, apoi, odată cu arendarea Stulpicanilor şi a cătunelor din jur, în 17 iulie 1782, unor evrei, Marco din Suceava şi Solomon din Gura Humorului, prin avertizarea acestora că „la Frasin nu se va vinde nici o băutură”, satul Frasin avea, totuşi, în 1774, 21 de familii, iar în 1775, când făcea parte din Ocolul Câmpulungului Moldovenesc, 1 popă şi 15 ţărani, numărul gospodăriilor ajungând, în 1784, la 73.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[643], din 1772-1773, înregistrează la Frasin „12 – toată suma caselor”, însemnând toţi atâţia birnici, şi anume: ruşii Cozma DRELCIUC, Fodor UTAŞCIUC, Hrihor DRELCIUC, Ivan BUHANIUC, van KARACIUC, Iacob TANILCIUC, Hrihor PARIGINIUC, Vasile TANILCIUC, Ştefan TANILCIUC, Iacob BUHANIUC, Matei OBLIZNIUC şi Istrati, ungurian.

1804: „Curând a fost fondată colonia de lemnari din Frasin, pe Moldova, și apoi cea din Păltinoasa (1817)”[644]. Alţi coloni germani se stabilesc la Frasin între anii 1841-1843[645], în condiţiile în care, în 1837, erau 57

---

643 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 244

644 Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 21

645 Ibidem, p. 66

de familii[646]. „La începutul secolului al XIX-lea, a fost fondată colonia de muncitori germani pentru prelucrarea lemnului din Frasin, pe Moldova (lângă Bucşoaia); dar, la început, știm doar de înființarea unei mici așezări, cu populaţie germano-boemă de lemnari, în acest loc, încă din 1804. Acum (la 1900 – n. n.) trăieşte în Frasin, întărită de imigrația ulterioară, o populaţie de circa 200 de germani majoritari catolici"[647].

În **1820**, exista, la Frasin o „rafinărie de potasă", la care valorificau lemnul coloniştii germani de prin satele din apropiere.

1857: Carl Denarowski, „călătorind la Dorna, în scopul documentării, Denarowski a beneficiat de „toate facilitățile unei excursii montane", adică de panorama unor „munții înalți, impunători pe ambele părți ale localității, un birou poştal și o stradă comercială foarte bună"[648]. Sosise, prin Gura Humorului, prin satele Bucșoaia și Frasin, care l-au frapat prin faptul că formau „un contrast puternic" cu sud-estul provinciei. De la Gura Humorului începe „lanțul muntos", cu coline domoale, rareori întrerupte de „ziduri abrupte de stâncă", acoperite cu păduri de brad și molid, i-au făcut impresia unui adevărat „parc natural", în care, ici și colo, „se ridică mesteceni și coloanele lor" strălucesc printre „ramurile întunecate" ale conferelor. „Se formează dealuri luxuriante și stufoase, care sunt succesive și cresc mereu în formațiuni conice", odată cu „ridicarea și înălțarea muntelui", „în vârful căruia se află, uneori, un singur

---

[646] Ibidem, p. 137
[647] Ibidem, p. 384
[648] Capitolul „Reise nach Dorna" (O excursie la Dorna), pp. 1 și următoarele.

molid zvelt”, care parcă se bucură singur de „o vedere pitorească originală”[649].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Suceava – **Gura Humorului** (tribunal districtual), Băişeşti cu Stănileşti sau Cornu Luncii, Berchişeşti, Braşca, Drăgoieşti cu Lucăceşti şi Folowanik, Gemenea cu Slătioara şi Ostra pe Graniţă, Ilişeşti, Joszeffalva, Capu Câmpului, Capu Codrului cu Păltinoasa, Mănăstirea Humorului cu Bori, Pleşca şi Buchenhain sau Poiana Mikuli, Corlata, Măzănăieşzi cu Stejăroaia, Stulpicani cu Plutoniţa, Doroteea, Voroneţ cu Bucşoaia şi **Frasin**”[650].

În 24 iunie **1888**, arhiducele Rainer, care inspectase miliţiile din Cernăuţi şi din Suceava, se îndrepta, cu trenul, spre Vatra Dornei. În gara Frasin, arhiducele a zărit un cor de o sută de copii din Bucşoaia, cor dirijat de învăţătorul lor, care purta o medalie de război în piept, şi a ordonat oprirea trenului. Coborând pe peron, arhiducele Rainer a aflat că învăţătorul se numea George Sidorovici şi că dobândise medalia de război în Bosnia. „Apoi, întrebându-l ce fel de populaţiune locuieşte prin părţile acestea şi răspunzându-i-se că Românii, Alteţa Sa s-a bucurat şi îndatori pe dl. Sidorovici ca să mulţumească tuturora pentru primirea ce i s-a făcut”[651].

---

[649] Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina*, Wien 1868

[650] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161

[651] REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 13, 15 iunie 1888, p. 7

În **1890**, comuna Frasin avea 1.008 locuitori, primar fiind Ioan Caraciuc. „Cea mai nouă fabrică de cherestea din Bucovina este cea din Frasin, care a fost construită în 1899 şi echipată cu toate inovațiile în tehnologie cunoscute până la acel moment. Aceasta preia buștenii direct din pădurile întinse ale Fondului religios şi îl transportă la gaterele menționate anterior, iar de acolo, în gara Frasin; buştenii sunt aduşi pe o cale navigabilă pe larg ramificată, iar după rularea pe o linie cu aburi de fabricare, se furnizează materia primă. Ambele sisteme reprezintă tipuri mai mult sau mai puțin perfecte ale tuturor sistemelor de exploatare forestieră, care se aplică și în pădurile Bucovinei. Cele două cazane cu abur pentru gaterele din Frasin au fost furnizate de **Institutul de inginerie mecanică Arhiducele Friedrich** din Ostrau. Motorul cu aburi, de la fabrica de mașini **Nicolson**, din Budapesta, oferă 250 de cai putere și operează opt ferăstraie cu 180 de lame de ferăstrău. Gaterele au fost achiziționate de la **Topham** din Viena și **Nicolson** din Budapesta. Patru fierăstraie circulare, trei de tăiat transversal (unele cu funcționare electrică) încă funcționează în fabrica din Frasin, iar sistemul de iluminat electric include 8 becuri cu arc și 180 de becuri normale. Costurile totale de producție ale fierăstrăului din Frasin au fost de aproximativ 350.000 coroane. Consumul de bușteni poate fi estimat la aproximativ 50.000 de metri cubi. Fondul religios are în jur de 25.000 de hectare pe valea Suha, în mare parte păduri, iar producția materială se presupune a fi în jur de 70.000 de metri cubi. De la Drumul împărătesc, din Frasin, un drum lung de aproximativ 18 kilometri duce, prin Stulpicani, către Ostra și constituie ruta principală pentru zona văii Suha; în legă-

tură cu acest drum, a fost înființată o linie pentru transport cu aburi, în vagonete; ea trebuie extinsă în valea principală. Drumuri forestiere, însumând aproximativ 15 kilometri, au fost create pe văile Gemenea, Muncel și Botuşan, iar o potecă forestieră, de 6 kilometri, în Braniştea. Gara Frasin este conectată cu fierăstrăul fabricii, iar aceasta este conectat, cu o pistă industrială, la stația gării locale Frasin. Pista are direcții și condiții de pantă foarte favorabile. Raza minimă este de 80 de metri, cel mai mare gradient, pe linia principală, nu este mai mare de 33 grade 2 minute pe milă, iar pe pistele laterale, de 41 grade 8 minute pe milă"[652].

1897: O colectă publică pentru Internatul de băieţi români din Cernăuţi, în decembrie 1897, menţionează, în Frasin, doar un singur donator, pe Ilie CRACIUC[653].

1901, dialectologul Gustav Weigand: „Am petrecut noaptea (de 7 spre 8 august – n. n.) în casa preotului din Bucşoaia[654], la vărsarea râului din Suha în Moldova. Bulgari nu locuiesc pe această vale, după cum s-ar putea presupune, în baza hărții etnografice Kieperts, dar huţuli, în Ostra, germani în Negrileasa (Schwarztal), iar celelalte comunități de pe valea Suhăi sunt românești sau amestecate cu huţuli, în Gemenea și Frasin"[655].

---

652 Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202
653 DEŞTEPTAREA, Nr. 4/1898, p. 30
654 La Bucşoaia, au cântat Domnica Grigoraş, de 55 ani (*Frunză verde de-alunică*), şi Nicolai a lui Petrea Flocea (41 ani).
655 Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 1-7

1910: Flondor, care ieşea rar, dar însoţit de „muzicanți, călăreți și steaguri” [656], din conacul de lângă Storojineţ, conac înconjurat de slujitori, care s-au stabilit în preajma care, mai târziu, avea să se numească Flondoreni, folosindu-se, ca de atâtea alte ori, „și de o înțelegere cu liderul partidului evreilor din Bucovina, Dr. Straucher”[657], supărat fiind pe faptul că muntenii „s-au hotărât să treacă şi ei peste voinţa partidului şi a căpitanului Iancu Flondor” [658], „trădat şi vândut pe contele Bellegarde ca Iuda pe Hristos” [659], impunând candidatura lui Stefanelli, care, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial” la fiecare adunare electorală în parte, organizate la Frasin, Stulpicani, Bucşoaia, Vama, Câmpulung, Fundu Moldovei, Pojorâta etc. „**s-a hotărât a lucra din răsputeri contra candidaturii contelui Bellegarde**”, deşi, peste tot, câte „o ceată mică de Bellegardişti, seduşi prin nişte agitaţiuni condamnabile, au încercat să conturbe adunarea”[660]. La Frasin[661], la Stulpicani[662], unde

---

[656] *Revista Politică*, nr. 5, Anul VI, Suceava, în 13 noiembrie 1910, p. 3

[657] Ibidem, p. 2

[658] *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

[659] *Revista Politică*, Nr. 26, Anul VII, Suceava, în 23 aprilie 1911, p. 4

[660] *Apărarea Naţională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuţi, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

[661] „Aici erau adunaţi, în număr impozant, poporenii din comunele Frasin, Doroteea şi Bucşoaia, în frunte cu zelosul paroh Truţă Popescu, vrednicul primar Sahleanu şi secretarul comunal Sidorovici” – p. 2

[662] „Peste 300 de poporeni din satele învecinate Negrileasa, Gemenea, Slătioara şi din Ostra erau deja adunaţi într-o sală

„adunarea hotărăşte cu unanimitate de voturi să-l provoace pe **contele Bellegarde, care e străin de lege şi de neam, ca să-şi retragă candidatura**", T. V. Stefanelli, „unanim proclamat de candidat pentru senatul imperial" la Bucşoaia, mai ales după ce „dl exarh Ioan Procopovici, care a desfăşurat poporenilor daunele cele mari şi ruşinea nemaipomenită pentru întreg neamul românesc, dacă ar fi ales în parlament, din partea românilor câmpulungeni, un **bărbat de un neam străin, precum este dl conte Bellegarde**", a rostit, desigur, numai „cuvinte pline de dragoste faţă de poporul românesc". Dar, în ciuda propagandei ostile, contele Bellegarde câştiga alegerile în Frasin[663], cu 296 de voturi, faţă de 50 ale lui Stefanelli şi 0 (zero!) voturi ale lui Onciul şi, astfel, Frasin pătrundea în mit.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Frasini**, comună rurală, districtul Câmpulung, aşezată pe partea dreaptă a văii Suha, la confluenţa sa cu râul Moldova, şi lipită, în partea de Nord, de comuna rurală Bucşoaea. Suprafaţa: 17,62 kmp; populaţia: 1.008 locuitori, jumătate ruteni şi germani, de religie gr. or. pentru majoritate. Este străbătută de drumul districtual şi de linia ferată industrială Bucşooea-Ostra; peste marginea de nord a comunei trece drumul mare Gurahumora-Câmpulung, precum şi linia ferată Hatna-Câmpulung. Este staţie de drum de fier, are un oficiu telegrafic; ţine de şcoala şi de biserica din Bucşoaea. La 1776, era în posesia mănăstirii Voroneţ. Are o fabrică mare de scânduri. Populaţia se

spaţioasă, când intră dl Stefanelli, aclamat fiind de cei prezenţi cu multă însufleţire" – p. 2

[663] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

ocupă cu exploatarea pădurilor şi cu lucrul în fabrică; parte însă se ocupă cu prăsila de oi şi de vite mari. Comuna posedă 112 hectare pământ arabil, 287 hectare fânaţuri, 4 hectare grădini, 289 hectare izlaz, 1.070 hectare pădure. Se găsesc 47 cai, 349 vite cornute, 369 oi, 249 porci, 48 stupi de albine”[664].

1914-1918: Au depus jertfa de sînge pe altarul Bucovinei „Infanteristul **Dumitru Pircu**, Frasin, Regimentul 22, mort”[665]; „Corporalul **Ion Piteiciuc**, Frasin, Regimentul 22 Infanterie, rănit”[666]; „Infanteristul **Ilie Chiş**, Frasin, Regimentul 22, rănit”[667]; „**Ioan a Mariei Drelciuc**, din **Frasin**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1915, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Susana a lui Ioan Drelciuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[668].

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naţionale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina[669] şi a proprietarilor lor: Fabricile din **Găineşti** şi **Suha**, jud. Baia, şi din **Frasin** şi **Vatra Dornei**, din jud. Câmpulung, ale Societăţii „Dacia”, cu sediul în Bucureşti.

1922: Prin ordinul No. 322/22, referitor la „Mişcarea în învăţământul primar”, au fost făcute numi-

---

[664] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 96, 97
[665] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915
[666] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915
[667] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8
[668] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105
[669] *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

rile în învăţământul bucovinean, în baza concursurilor organizate de Consiliul şcolar al ţării, **a).** în calitate de învăţători superiori: **Dimitrie Mihalaş** la Frasin".

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[670], următorii învăţători şi învăţătoare: Scutelnicu Emilia, comuna **Frasin-Bucşoaia**, jud. Câmpulung, media 7,06".

1946: În *Monitorul Oficial,* Nr. 264 din 13 noiembrie 1946, pp. 11909 şi următoarele, sunt înregistrate următoarele cooperative săteşti de credit: Cooperativa „Frasinul", comuna Frasin, judeţul Câmpulung.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[671], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Manolache Gheorghe**, de la Frasin, la Bucşoaia; **Gorea Dumitru**, de la Bucşoaia, la Frasin; **Petrescu Cornelia**, de la Cârlibaba, la Frasin.

1948: „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[672], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Dolliner şi Dauber", cu sediul în Frasin; „Domeniile Bucovina", cu sediul în Frasin".

1949: A fost numit **Tiţă Constantin**, director la Şcoala elementară Frasin, în învăţământul elementar, ci-

[670] *Monitorul Oficial,* Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552
[671] *Monitorul Oficial,* Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657
[672] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

clul I, iar **Drelciuc Petru**, director la Şcoala profesională forestieră Frasin, „şcoală de calificare”[673].

La Frasin s-au născut scriitorul George SIDOROVICI (13 februarie 1920), sculptorul Vasile PÎNZAR (19 decembrie 1926) şi prozatorul Radu MAREŞ (3 martie 1941).

FRĂSINEŞTI

(cândva Frăţieneşti, comuna Măcăreşti, raionul Ungheni, Moldova).

1497, februarie 25: Întărit de Ştefan voievod Ilenei şi nepotului ei de frate Dragoş Frăţianu, care cumpără, cu 70 zloţi tătăreşti, de la Toader Căuia şi de la nepoata lui de frate, Anna, fiica lui Oană Căuia, „un sat pe Prut, la gura Orbejei, anume **Frăţieneştii**”[674]. Hotarul, din veac.

1639, aprilie 15: Întărit de Vasile Lupu voievod, drept danie domnească, mănăstirii Hlincea, care primeşte uric pentru „**Frăţilenii** (Frăsineşti, comuna Măcăreşti, judeţul Ungheni, Moldova) pe Prut, în ţinutul Iaţi, pe care sat l-a cumpărat domnia mea de la Luca brănişter şi de la Iane vătah, pentru 200 de zloţi ungureşti, iar lor le-a fost dat de Penişoară fost vistiernic, iar lui Penişoară i-a fost

[673] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846
[674] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 206, pp. 370-372

cumpărătură de la Mărica, cneaghina lui Dumitrache Chirică postelnic”[675].

1904: „**Frăsineşti**, sat în judeţul Chişinău, aşezat pe malul Prutului, la gura văii Boldur. Face parte din volosti Zberoaia. Are 220 case, o populaţie de 1.290 suflete; o biserică, cu hramul Sf. Nicolae, zidită la 1872, în locul celei vechi, care a fost din lemn şi s-a ruinat la 1793. Satul aparţinea, altădată, familiei hatmanului Răducan şi poartă numele soţiei hatmanului, Frăsina. Locuitorii sunt răzeşi, posedă o răzeşie de 256 deseatini. În apropiere de sat există cătunul Răducani. Satul posedă o şcoală elementară rusească, iar biserica are cărţi vechi: o evanghelie din anul 1594, tipărită la Râmnic; Apostol din anul 1584, tipărit la Iaşi; Mineiul din anul 1591, tipărit la Bucureşti; Mineiul tipărit la Blaj, în 1804, şi Octoihul din anul 1811. Locuitorii posedă: 493 vite mari, 240 oi; 2 mori de vânt. Sunt vii şi grădini cu pomi”[676].

FRĂSULENI

(Frăţileni, Frăsineni, azi Frăsuleni,
comuna Victoria, Iaşi).

1634, ianuarie 13: Zapisul fraţilor „Hariton, Dumitru şi Ionaşco, feciorii lui Vasile Mârdan, nepoţii Tomşei, din sat din **Băloşeni** (în Borşa, comuna Vlădeni, Iaşi), pe valea Jijiei, în ţinutul Iaşilor, care mărturisesc că au

---

[675] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 101, pp. 111, 112

[676] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 97

vândut „toată partea noastră din sat din Băloşeni… lui Toader Ştefan şi lui Paradis Saula şi lui Mihai Ungurul, drept 60 de taleri bătuţi… dinaintea a mulţi oameni buni: Ursul diac şi Carp din **Miclăuşeni** (lângă Deleni, comuna Deleni, Iaşi), Alexa Şarpe din **Frăţileni** (Frăsuleni, comuna Victoria, Iaşi), Dârlău, Văsian şi Isac din **Cârniceni** (comuna Ţigănaşi, Iaşi), Dumitraşco de **Pereni** (Perieni, comuna Probota, Iaşi), Pană de **Cucureni** (sau Cucoreni, lângă Vlădeni, comuna Vlădeni, Iaşi), Căzacul din **Mălăeşti** (comuna Gropniţa, Iaşi), Vasile, Nechita, Constantin ginerele lui Nebojatco şi feciorii Hăugului de **Bulbucani** (comuna Gropniţa, Iaşi) şi mulţi oameni şi bătrâni”[677].

1646, iunie 1: Gligorie Cornea, feciorul Cornii pivnicerul, schimbă o moşie cu spătarul Dumitru Buhuş, căruia îi dă „un loc de prisacă, între Prut şi între Jijia, scriind semnele acestui loc de prisacă, din capul Micşinelor, din sus, pe drumul cel mare în jos, până unde dă valea Tulburei în Prut, la Groapa Lupului, unde se cheamă **Colţul Cornei** (sat, comuna Grozeşti, Iaşi)… şi partea mea de ocină din satul **Frăsineni** (azi Frăsuleni, comuna Victoria, Iaşi), peste Prut, împotriva acelui loc de prisacă, unde se cheamă Gura Cornii. Iar dumnealui, Dumitru Buhuş spătarul, mi-a dat toată partea dumisale din satul **Prisăcani** (comuna Flămânzi, Botoşani) pe Miletin, sub Codru… Şi această tocmeală s-a făcut dinaintea jupânului Iacob, ce-a fost pârcălab de Cotnari şi dinaintea şoltuzului cu 12 pârgari şi a toţi orăşenii din târgul **Cotnari**”[678].

---

677 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 18, pp. 19, 20

678 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 386, p. 329

1900: „**Frăsuleni**, sat în comuna Sculeni, plasa Braniștea, judeţul Iaşi, situat pe malul Prutului, în sus de târgușorul Sculeni, la o distanţă cam de 3 km. Are o populație de 33 familii sau 171 suflete, În sat este o biserică și casele proprietăţii, iar în marginea lui, pe malul Prutului, o mică pădurice. Numărul vitelor e de 659 capete, din care: 455 vite mari cornute, 76 cai şi 128 râmători”[679].

FRĂTĂUŢI

(lângă Rădăuţi, Bucovina).

În **18 noiembrie 1393**, Roman Vodă şi fiii săi, Alexandru şi Bogdan, întăreau fiilor lui Dragomir Albul, Giurgiu, Mihail, Petru, Dumitru şi Todor, „un sat pe Suceava… iar hotarul acestui sat, dinspre o parte, Suceava, de la obârşia Sucevii drept la Movilă, la satele lui Radomir, de acolo drept peste câmp la altă movilă, de acolo drept la ocolul lui Radomir, la cornul de jos, de acolo la stejar, la marginea dumbrăvii, şi de la stejar drept peste câmp la o movilă, de acolo, prin mestecăniş, la altă movilă, de acolo drept la plop, de acolo drept la Suceava”.

1489: Numele satului lui Dragomir Albu şi, ulterior, al fiului său, Giurgiu (Gheorghe, adică), apoi de Mihail, care devine staroste, nu este menţionat în uric;

[679] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 419

abia în 14 octombrie 1489, când Ştefan cel Mare dăruieşte satul, cumpărat de la nepoţii lui Mihail, Stanciul, Ivanco şi Isaico, fiii lui Fedco, mănăstirii Putna, numele Frătăuţilor apare în uric: „Frătăuţi cu mori pe Suceavă, unde au fost curţile lui Giurgiu de la Frătăuţi şi ale fiului său Mihul Starostescul”.

În 15 martie **1490**, printre bisericile întărite de Ştefan cel Mare mănăstirii Putna, se afla şi „a 3-a biserică, la Frătăuţi, cu popă”.

1701: Ajunşi iobagi mănăstireşti, „toţi meşeaii noştri ţărani din Gicove şi de Frătăuţi”, cum scria Duca Vodă, în 20 aprilie 1701, au „început a fugi” cât mai departe de jugul sfânt al opresorului în sutană. Se vede treaba că „meşeaii” frătăuţeni nu citiseră pompoasele noastre cărţi de istorie, în care se demonstrează, negru pe alb şi viceversa, cum că brava cultură română s-a făcut, pe slavoneşte, în tinda mănăstirească (taman cât şi îndumnezeirea), aşa că au dat bir cu fugiţii, fără să se mai lase ademeniţi de promisiunile de „ruptoare” ale lui Duca Vodă, care îi anunţa proclamativ: „Iată că domnie mea m-am milostivit şi v-am tocmit ruptoare să daţi precum veţi vide… deci iată că vă scriem domnie mea nimică să nu vă spăimântaţi şi să vă răsipiţi, ce toţi să-i aduceţi la urmă, pentru că domnie mea v-au lăsat să fiţi de posluşanie acei svinte mănăstiri şi pentru paza potecilor ce sănt în prijma voastră precum au fost din veac”.

1727: Mult amar au mai îndurat, de-a lungul veacurilor, bieţii frătăuţeni, sub sfânta lăcomie călugărească. Într-un singur secol, cel care începe cu risipirea şi promisiunile lui Duca Vodă, numai de belele au avut parte frătăuţenii. În 2 noiembrie 1727, Grigore Ghica Vodă le-a cerut „să dea goştina cu cisla”, adică 450 lei pe

an pentru sipetele mănăstireşti. Când nu mai suporta, frătăuţenii îşi iau, iar, lumea în cap, împreună cu vicovenii, şi-atunci egumenul se plânge domniei, să trimită ispravnicii pe urmele lor, să-i întoarcă şi să le mai ia încă 2 lei pe an de fiecare om, cum s-a întâmplat, de pildă, în 2 iulie 1742, în vremea lui Constantin Nicolae Mavrocordat, voievod care, pentru că ţăranii nu se întorc, iar ispravnicii nu-i pot găsi, proclamă, peste câteva zile, în 13 iulie 1742, că sunt „ertaţi de conace, de podvoz şi de cai de olac, şi de solărit, şi de folărit, şi de pelceale, şi de alte ce ar cere folarii".

În 10 ianuarie **1750**, egumenul Dositei al Putnei cere lui Racoviţă Vodă ca ispravnicii să-i „înfrâneze şi să-i supue ca să slujească la toate cele ce vor fi de trebuinţă mănăstirii" pe ţăranii din Frătăuţi şi Vicove, iar în 16 octombrie 1784 arendează satele unor lipoveni. Cam târziu, pentru că, prin edict imperial, averile mănăstireşti fuseseră secularizate, iar frătăuţenii, asemeni tuturor sătenilor din Bucovina, au beneficiat de o primă reformă agrară, fiecare primind cât avea în lucru, iar obştea primind imaşuri şi păduri comunale.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[680], din 1772-1773, înregistrează la Frătăuţi, sat cu salvogvardia preînălţatului Graf, fără alte precizări, „147 – toată suma caselor", însemnând 107 scutelnici ai mănăstirii Putna, 7 femei sărace, 4 preoţi cu salvogvardie.

1783: Odată cu constituirea averii comunale şi particulare în Bucovina (1783), frătăuţenii încep să se dovedească a fi gospodari de frunte, iar numele lor încep să apară prin documente, prin presa de mai târziu şi prin

---

680 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 352

cărţile Bucovinei (în 1774, satul avea 138 familii, deci era un sat mare, iar în 1784 – 318 familii)..

1785: Primul administrator al Frătăuţilor Vechi a fost, din 1 mai 1785, Haas von Grunwald, satul fiind aşezat pe domeniul fondului religionar[681].

1787: Se stabilesc la Frătăuţi, în 31 octombrie 1787, primele familii germane[682], iar în noiembrie 1788, alte 16 familii[683], ca şi în 2 iulie 1789, când satului îi sunt repartizate alte 16 familii[684]. În protocolul din 3 iulie 1820, sunt menţionate satele *Deutsch-Alt-Fratautz* şi *Romanisch-Alt-Fratautz*[685]. Familiile germane, stabilite la Frătăuţi, în anii 1789, 1790, erau cele ale capilor de familie Adam Böhmer, Jakob Taub, Daniel Lorger, Theobald Rein, Conrad Kurtz, Heinrich Ennich, Baltasar Rathmacher, Philipp Schneberger, Johann Brocker, Daniel Kiehl, Johann Schäffer, Jakob Reh, Christian Friz, Velentin Kisinger, Johann Georg Wagner, Johann Garthner, numele caselor lor încadrându-se, în ordine, între 33 şi 48[686]. În 1790, numerele caselor sunt schimbate, germanii având casele cu numerele 291-306[687].

1791: Primul frătăuţean al cărui nume apare într-un document (o plângere către Consistoriul Ortodox, din 1791) este preotul Gheorghe Acsăntievici. Apoi, în 1816, apar, într-o mărturie în favoarea lui Ioan Luchian, căruia i se furase un cal, vândut, cu 82 lei, la Bălcăuţi, numele

---

[681] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 15/1893, p. 2
[682] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 428
[683] Ibidem, p. 429
[684] Ibidem, p. 435
[685] Ibidem, p. 436
[686] Ibidem, p. 524
[687] Ibidem, p. 528

consătenilor lui, Dumitru Ciotău, Ilie Ivanciuc şi Ioan Luchian.

1800: O şcoală românească, cu 5 clase, funcţiona, la Frătăuţii Vechi, din 1858, în 1894 deschizându-se şi o şcoală secundară, cu o clasă. Şcoala germană, cu 3 clase, a fost inaugurată în anul 1800[688].

În **1843**, biserica Adormirea Maicii Domnului din Frătăuţii Noi, cu 1.890 enoriaşi, era slujită de parohul Mihail ONCIUL. Biserica din Frătăuţii Vechi, închinată, de asemenea, Maicii Domnului, avea 2.024 enoriaşi, paroh fiind Artenie ANTONOVICI, iar preot administrator, Constantin ISOPESCUL. În 1876, paroh la Frătăuţii Vechi, parohie cu 2.863 enoriaşi, era Ioan GRIBOVSCHI, preot cooperator fiind Petru BOCA, iar la Frătăuţii Noi, parohie în plină înflorire, cu 2.675 enoriaşi, preot cooperator era Titus ONCIUL. La Frătăuţii Vechi s-a construit, între anii 1877-1880, cu sfinţire în 1883, biserica Sfinţilor Mihail şi Gavril, slujită, în 1907, de parohul Petru BOCA, născut în 1843, preot din 1873, paroh din 1884, de preotul cooperator Mihail DOLINSCHI, născut în 1864, preot din 1893, şi, din 1906, de cantorul Ioan URSACHI, născut în 1876. La Frătăuţii Noi, paroh era Ioan GRAMATOVICI, născut în 1837, preot din 1863, paroh din 1864, preot cooperator fiind Vespasian REUŢ, născut în 1876, preot din 1904, iar cantor, din 1900, Grigorie BODNARIUC, născut în 1846.

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Rădăuţi –

---

688 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 40, 1876 p. 44, 66, 1907 p. 122, 167

Rădăuţi (Târg cu tribunal districtual) cu Vadu Vlădichii, Andreasfalva cu Mitoca, Bădeuţi, Bilca, Burla, **Frătăuţii Vechi, Frătăuţii Noi**, Fűrstenthal, Horodnicul de Sus, Horodnicul de Jos, Karlsberg, Marginea, Milişăuţii de Sus, Putna (cu mănăstirea), Satulmare, Straja, Suceviţa, Vicovu de Sus cu Bivolăria, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovăţ, Seletin cu Frasin, Tomnatic, Rusca, Paltin, Plosca Camerale, Ulma, Ropoţel, Nisipitu, Bistriţa cu Cârlibaba, Izvor cu Iaroviţa, Sărata, Moldova, Şipot Camerale”[689].

„În anul **1885**, a început preotul din Frătăuţul-nou, Iraclie Porumbescu, a pune fundamentul unui fond pentru ajutoarea copiilor nevoeşi de la şcoala poporală de aici. Spre acest scop, a hotărât o despărţitură a lăzii discosului; a introdus ca, la prohoade, să se pună în acea ladă câte 4 creiţari, de la nunţi – 20-40 creiţari… Când au fost adunaţi la 5 florini, atunci s-au luat şi s-au dat cu dobândă. În acest chip, a crescut acest fond, până-ntr-al 11 Decemvre 1887, la cota de 68 florini 20 creiţari”.

În mai **1886**, Nicuţă a Iftincăi, din Frătăuţii Vechi, „un băiat oacheş şi frumuşel”, era judecat de Curtea cu juraţi din Suceava pentru că o răpise pe Varvara Istrati, „o copilă negricioasă şi frumuşică, de 15 ani, care, cu toată tinereţea sa, avea deosebit gust să se mărite” şi care, în prealabil, se logodise cu Niţucă. Cum lui Niţucă îi venise recrutarea, iar focoasa frătăuţeancă tocmai îşi aflase un alt logodnic, Niţucă, întovărăşindu-se cu nişte prieteni, „pe la Câşlegi”, o răpeşte pe fată, „o pune în săniuţă, o acoperă cu o manta ca să nu răcească” şi o duce la Frătăuţii Noi, la casa unui prieten, o pune pe cuptor, o mustră,

---

[689] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

apoi o iubeşte. Instanţa suceveană socoteşte că toată povestea este „o şagă de Câşlegi” şi pronunţă „verdictul de achitare”.

În acelaşi an **1886**, dar pe 15 iunie, câinele turbat al unui ungur din Andreasfalva (Dorneşti) a nimerit în Frătăuţii Vechi şi, până să fie împuşcat, a muşcat doi bătrâni, şase copii şi mai mute vite. Parohul Teodor Patraş a solicitat Căpitănei ca victimele să fie trimise la „Pasteur”, în Franţa, pe cheltuiala statului, dar, din fericire, victimele s-au însănătoşit[690].

În luna Decemvre **1887**, s-au cumpărat cu aceşti bani 12 părechi de ciorapi de suman, 10 părechi de opinci, pănură de 8 spigniţe şi 7 tulpănele, cu preţul de preste tot de 17 florini 78 creiţari. Toate acestea le-a împărţit Dl. Gavril Reuţ, dirigintele şcoalei poporale din Frătăuţul-nou”[691].

1889: „Cursul de împletire şi albinărit, proiectat a se ţine prin trei ferii anuale şcolare, la Frătăuţul-nou, s-a început, acolo, în ziua de 22 Juliu curent, sub conducerea instructivă a domnului învăţător Candid Muşlea şi a unui coajutor al său, domnul Joan Murăroiu, absolvent de şcoală comercială şi absolvat de cursul de împletire, ambii din Braşov. Participanţii la acest curs sunt patruzeci şi doi, şi anume doi preuţi tineri, patru învăţători, patru învăţătoare june, doi elevi de pedagogie, patru cantori bisericeşti, patru gimnazişti, şase damicele adulte, doi săteni, şapte şcoleri poporali şi şapte şcoleriţe, toţi aceştia din comune româneşti ale Bucovinei, iar un studinte chiar din Butuşeni, în România. Învăţământul de împletire cu pae, cu papură şi cu nuele se preda într-un despărţământ

690 REVISTA POLITICĂ, Anul I, Nr. 11, octombrie 1886, p. 4
691 REVISTA POLITICĂ, Anul III, nr. 7, 15 aprilie 1888, p. 9

al şcoalei poporale de acolo, iar învăţământul albinăritului, în grădina casei parochiale, la stupii preotului de loc, şi o lecţiune demonstrativă şi instructivă s-a ţinut, până acum, şi în ţarină, la stupăria încă primitivă a unui sătean din Frătăuţul-nou şi în prezenţa nu numai a elevilor şi elevelor cursului, ci şi a mai multor gospodari, ce posed albine, din Frătăuţul-nou şi din Costişa"[692]. „Cursul de industrie casnică şi albinărit din Frătăuţul nou, carele e primul de atare feliu în Bucovina, s-a încheet, pentru anul acesta, în ziua de 10/22 Iuliu 1889… Nu voim să prejudecăm judecata altora, carii vor fi competenţi întru apreciarea asemenelor lucruri şi carii vor pute să aibă ocasiune a le vede obectele lucrate la Cursul din Frătăuţul nou; căci se vor trimite spre expunere atât la Cernăuţ, în localele „Societăţii pentru cultura română", cât şi la Suceava, la Societatea „Şcoala română", fiindcă aceste Societăţi au subvenţionat numitul curs, într-un mod destul de mărinimos. Dară nici acum şi aice nu putem să nu amintim, şi încă cu o emfasă justă, pălăria de dame şi de moda cea mai nouă, lucrată din pae de domnişoara Elena Brăilean, care a atras admiraţiunea obştească şi din partea celor străini… Vine, apoi, o pălărie de pae pentru bărbaţi, lucrată de Domnişoara soră a susnumitei, de Melania Brăilean, învăţătoare din Bilcă, apoi o pălărie, tot de pae şi pentru bărbaţi, împletită de Domnişoara Lucreţia Reuţu, fiică adultă a învăţătorului din loc. Aspazia Tofanel, învăţătoare din Frătăuţul vechiu, Emilia Lentovici, fiica învăţătorului Lentovici din Rădăuţi şi mai departe aşa… Dară o domnişoară de 12 ani, din sat, din Frătăuţul nou, anume Reveca Nicoară, a lucrat un paner de papură care îţi cere toată lauda! Tot în rândul prim sunt, şi încă de

[692] *Revista Politică*, Anul IV, nr. 16 / 15 august 1889, pg. 9

intonat cu laudă, obiectele, lucrate din paie, din papură şi din nuiele ale preoţilor, părintelui Epaminonda Dracinschi din Igeşti şi a părintelui Isidor Zavadovschi din Camenca; să stai şi să te tot uiţi la aceste lucruri, coşuleţe de lux şi altele, şi nu te poţi sătura! Aşa şi între alţii, un sătean din Frătăuţul nou, Dumitraş Jacotă, a făcut un coş de albine, sistema Berleps, împletit din nuiele, şi o corfă (coşorcă) de mână; apoi, cantorii bisericeşti Lomuş şi Busneanu şi toţi domnii învăţători, Bocance din Botuşana, Isopescu din Frătăuţul vechiu, Gorcea din Costişa şi Nicoară din Pătrăuţi, pe lângă Suceava, până şi şcolerașii din Frătăuţul nou, Todorică Maiereanu şi Ştefănică Bogianu. Multă laudă şi chiar admiraţiune s-au dat lucrărilor lui Ion Nistreanu, sătean din Igeşti"[693].

1890: Teodor Patraş din Horecea era paroh la Frătăuţii Vechi încă din 1890, avându-l ca preot cooperator pe Mihail Dolinschi. Satul avea doi învăţători, pe Emilian Isopescul şi Ioan Colibaba, primar român fiind Dimitrie Pauliuc, iar primar german, Franz Fritz.

1894: La sfârşitul anului 1894, de Crăciun, preotul Iraclie PORUMBESCU a organizat, în Frătăuţii Noi, o colectă pentru Societatea „Şcoala Română", la care au subscris, pe lângă fiul lui, Ştefan („măestru postal"), următorii localnici: preotul Ilie BERLINSCHI, învăţătorul superior Gavril REUŢ, învăţătorul Emilian HRENIUC, primarul Vasile Şt. JACUTA (în altă ştire, JACOTA), Ilie P. ŞERBAN, Emilian HURJUI, Constantin CHIRAŞ, Grigori BODNARESCU, Dumitru V. MOISAN, Ilie Const. BOGHIAN, Simion MOISAN, Pavel T. UNGUREAN, Ion FRANCIUC, Ilie C. MOISAN, Costea T. UNGUREAN, Ion P. BOGHIAN, Ion CERBAN, Ilie

[693] REVISTA POLITICĂ, Anul IV, nr. 17 / 1 septemvre 1889, pg. 6

CAPRĂ, Ilie G. NICOARĂ, Dumitru I. PÂNTESCU, Constantin G. ŞERBAN, Dumitru G. NICOARĂ, Constantin G. UNGUREAN, Ştefan ONU, Toader G. GALAN, Ion DAVIDEAN, Dumitru HOPILĂ, Constantin V. ISOPESCUL, Vasile G. NICOARĂ, Toader BUCESCHI, Ion Const. MUNTEAN, Constantin I. ANDRIŞAN, Vasile DAVIDEAN, Dumitru N. JACUTA, George MAIDAC, Iftimie CAPRĂ, Constantin DAVIDEAN, Ion S. ANDRIŞAN, Niculaiu ŞTREANGĂ, Simion ŞTREANGĂ, Ilie ŞTREANGĂ, Ion T. ISOPESCUL, Georgi D. NASTASI, Toader STICHI, Vasile S. MOISAN, Gavril NASTASI, Iftimie BOGHIAN, Georgi STRUGARIU, Ilie GEORGIŢĂ, Gavril CAZAC, Toader DAVIDEAN, Georgi CAPRĂ, Andrii CREŢAN, Dumitru V. ŞERBAN, Toader I. DAVIDEAN, Ilie CONFEDERAT, Zaharie JACUTA, Simion GALAN, Ion MAEREAN, Petru FODORAŞ, Tanasă PUHA, Dumitru BUCESCHI, Niculaiu IONESI, Iftimie ŞTREANGĂ, Georgi MOLOCI, Dumitru G. JACUTA, Gavriil V. MOISAN, Georgi GAIE, Vasile D. FODOR, Toader D. GHEORGHIŢĂ, Iftimia C. BERHOLSCHI, Catrina D. OLARIU, Casandra P. CONIAC, Samfira CUCIUREAN, Eudochia I. UNGUREAN, Ileana V. PANCIUC şi Toader ŞERBAN[694].

1896: O colectă pentru Azilul de studenţi din Cernăuţi, făcută, în mai 1896, de „Teofil PATRAŞ, protopresviter în comuna Frătăuţul-vechi”, menţionează următoarele nume de localnici: primar Dimitrie PAULIUC, Simion IURESCU, învăţător Ioan COLIBABA, proprietarul Vasile MARCO, Gavril BUZILĂ, Ştefan SARCINSCHI, George IFTIUCHI, Constantin BUZILĂ, Ioa-

[694] DEŞTEPTAREA, Nr. 2/1895, p. 19

chim PRELIPCEAN, George ANDRUCHOVICI, Ilie SFIECHI alui Simion, Ilie DREHUŢĂ, secretarul comunal Iustin BORCEA, Teodor IONESI, Ioan BUJDEI, George HURJUI, Damian ŢIGANAŞ, Constantin IONESI, Constantin VĂTĂMAN, Constantin LUCHIAN, Alexandru IACOVIŢĂ, Samson IURESCU şi Simion alui Ilie IURESCU[695].

1896: Biblioteca din Frătăuţii Vechi s-a constituit, în mod oficial, drept Cabinetul de lectură „Silvestru", în anul 1896, în casa lui Nicolai Luchian, cu 64 membri, cu 131 cărţi, cu 2 abonamente la gazete şi cu un capital de 88 florini şi 10 creiţari. Preşedinte era parohul Teodor Patraş, cel care, ca şi Iraclie Porumbescu, parohul din Frătăuţii Noi, va ajunge egumen al Putnei, dar, spre deosebire de Porumbescu, îşi va exercita mandatul, fiind „singura figură luminoasă" a Putnei, în primăvara anului 1904, când Iorga vizitează Bucovina. Vicepreşedinte al Cabinetului era Vasile Marcu (adesea grafiat Marco), iar secretar era Ioan Todosan.

1901: „**Cor de plugari.** Prin neobosita stăruinţă a tânărului cantor bisericesc Ioan Ursachi, s-a alcătuit, în Frătăuţul-vechiu, un mândru cor de plugari, cari ridică, prin ale sale cântări frumoase, măreţia cultului dumnezeiesc. Numele cântăreţilor – mai târziu"[696]. Dialectologul german Gustav Weigand: „Din nou am traversat râul Suceava, ocazie cu care am făcut o baie, folosindu-mi trăsura drept vestiar, aşa cum se întâmplă deseori, apoi am mers, pe şleauri îmbibate de apă, prin Rădăuţi, unde

---

[695] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 44/1896, p. 4

[696] DEŞTEPTAREA, Anul IX, Nr. 43 din 7/20 Iunie 1901, pag. 3

nu am oprit, la Frătăuţii Vechi (Altfratautz)[697], unde am constat că populația germană și română a avut ocazia să cunoască dialectul Rădăuţilor. Prin Vicovu de Sus (Ober-Wikow), am călătorit, prin împădurita țară muntoasă, spre nord-vest, până la Krasna-Ilski[698], satul românesc extrem din nord-vest, deoarece satele Banila Moldovenească, Davideni, Comareşti vorbesc limbi slave, în ciuda românilor"[699].

În 14 ianuarie **1902**, s-a înfiinţat, la Frătăuţii Vechi, banca raiffeisiană, sub direcţiunea preotului Mihai Dolinschi, cu Gheorghe Pojoga – preşedinte şi cu Dumitru Nedelcu – vistiernic. Însoţirea de păstrare şi credit din Frătăuţii Noi s-a înfiinţat în 15 noiembrie 1902, sub direcţiunea lui Ilie Berbinschi şi sub preşedinţia lui Nicolai Hurjui, vicedirector fiind Samuil Maghior, iar vistiernic – Ioan Popovici. În epoca Bucovinei istorice, când ţinutul Rădăuţilor era cel mai bogat şi mai dezvoltat ţinut din întreaga provincie, frătăuţenii au ajuns la o bunăstare incredibilă, care culminează cu gestul generos al ţăranului Vasile Marcu, membru fondator al Societăţii „Internatul de băeţi români ort.or. din Rădăuţ", în 20 iulie 1902, „cu suma de tot considerabilă de 17.000 coroane". Gestul ţăranului frătăuţean fără copii fusese motivat de faptul că Vasile Marcu şi-ar fi dorit ca toţi copiii ţinutului să devină, în acest fel cu adevărat creştinesc, şi ai săi.

În **1906**, evreii din Frătăuţii Noi şi-au deschis, cu sprijinul financiar şi material al evreilor Berl, Seide şi Markus Dechner, familia Schamschon şi Hersch Wucher,

---

697 La Frătăuţii Vechi, a cântat Ion Luchian (*Puico, din dragostea nost'*).
698 La Crasna-Ilschi, a cântat Verona Iliuţ.
699 Weigand, op. cit., pp. 7-17.

Uscher Engler şi Chaim Breuer, propria lor casă de rugăciune, „Tefilath Bet-Jeschurim”. Moara satului aparţinea lui Markus Dechner.

1907: „Dl consilier Simionovici a ţinut, în decursul săptămânii trecute, adunări electorale în comunele **Frătăuţ vechi**, Horodnicul de sus, Horodnicul de jos, Andrasfalva şi **Costişa**. Conform informaţiunilor primite, au avut toate aceste adunări, la care au luat parte mai multe sute de oameni, o reuşită splendidă”[700].

1907: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[701], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Ileana ISTRATI (17 ani în 1909) din Frătăuţii Vechi şi de la Ilie a lui Toader NICOARĂ (67 ani în 1909), Dumitru FĂDĂRAŞ (62 ani în 1909) şi Alexandru FĂDĂRAŞ (27 ani în 1909) din Frătăuţii Noi.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Frătăuţul Nou**, comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată pe malul stâng al Sucevei şi lipită de comunele Bilca, la Vest, şi Costişa, la Est. Populaţia: 3.482 locuitori români, de religie gr. or., şi câţiva germani romano-catolici şi evanghelici. Se compune: 1). din satul de reşedinţă, care, împreună cu târlele Besnia, Iacobaşi şi Pietroasa, numără 3.384 locuitori; 2). din cătunul Ruda şi 3). din tirlele Hulpare, Câmpul Mare, Tărnauca şi Undipopic. Printr-un drum districtual, comunică cu Pătrăuţul (Storojineţ) şi cu oraşul Siret; prin altul, întreţinut numai până la

---

700 *Apărarea Naţională*, Nr. 29, Anul II, joi 18 aprilie stil nou 1907, p. 2

701 MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

hotarul districtual, cu Fântâna Albă, Climăuţi; e legată şi prin drumuri de ţară. Are o şcoală populară, cu 3 clase (deci, circa 90 şcolari – n. n.), şi o biserică parohială, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”. Este întemeiată pe teritoriile comunelor Frătăuţul Vechi şi Dorneşti. Populaţia se ocupă cu agricultura. Comuna aceasta, împreună cu Costişa, posedă 4.627 hectare pământ arabil, 823 hectare fânaţuri, 27 hectare grădini, 857 hectare islaz, 1.730 hectare păduri. Se găsesc 319 cai, 1.460 vite cornute, 423 oi, 834 porci şi 138 stupi. **Frătăuţul Nou**, **moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Hardeggthal, districtul Rădăuţi. Are 5 case şi 34 locuitori, coprinzând în sine şi târla Ocruh. **Frătăuţul Vechi, moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Hardeggthal, districtul Rădăuţi. Are 4 case şi 59 locuitori români gr. or. Cuprinde în sine şi târla Ogorul Domnesc. **Frătăuţul Vechi Nemţesc**, comună rurală, districtul Rădăuţi, lipită de Frătăuţul Vechi Românesc. Suprafaţa: 27,38 kmp, împreună cu Frătăuţul Vechi Românesc; populaţia: 1.273 locuitori germani, de religie evanghelică şi puţini numai de cea romano-catolică. Se serveşte de aceleaşi drumuri ca şi Frătăuţul Vechi Românesc; are o şcoală populară germană, cu 4 clase (deci, circa 120 şcolari – n. n.), şi o biserica de rit evangelic. Colonie înfiinţată de numeroase familii germane, la 1787, pe teritoriul comunei Frătăuţul Vechi. Populaţia se ocupă cu agricultura şi mai ales cu creşterea vitelor, în care excelează printr-o frumoasă prăsilă de cai. Se găsesc 347 cai, 556 vite cornute, 88 oi, 462 porci. **Frătăuţul Vechi Românesc**, comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată pe malul drept al râului Suceava, între Andrásfalva şi Gălăneşti şi în faţa Frătăuţului Nou. Suprafaţa: 27,38 kmp; po-

pulaţia: 8.316 locuitori români, de religie greco-ortodoxă. Este unită cu Rădăuţi, printr-un drum principal, şi cu Vicovul de Jos, printr-un drum districtual, ce trece prin Gălăneşti. Are un oficiu poştal, o şcoală populară, cu 4 clase (circa 120 şcolari – n. n.) şi una filială, cu o singură clasă; o biserică, cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavril”. Teritoriul comunei corespunde cu vatra vechiului sat românesc Frătăuţi, care este amintit, pentru prima oară, într-un hrisov din 1429, al lui Alexandru cel Bun. Ştefan cel Mare l-a dăruit mănăstirii Putna, prin hrisovul din 14 Octombrie 1488. Pe părţi din acest teritoriu s-au întemeiat comunele de azi, Frătăuţul Nou şi Costişa. Însemnat este vechiul cătun, identificat cu vatra comunei şi numit Tocmitura, pentru legendele referitoare ce circulă prin popor. Populaţia se ocupă cu agricultura. Comuna aceasta, împreună cu Frătăuţul Vechi Nemţesc, posedă 17,16 hectare pământ arabil, 212 hectare fânaţuri, 29 hectare grădini, 696 hectare islaz, 48 hectare pădure. Se găsesc 276 cai, 1.760 vite cornute, 338 oi, 932 porci, 307 stupi. **Costişa**, comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată pe malul stâng al Sucevei şi lipită de partea Est a comunei Frătăuţul Nou. Suprafaţa: 56,82 kmp, împreună cu Frătăuţul Nou; populaţia: 1.149 locuitori români, de religie gr. or. Este legată, cu cele 2 drumuri districtuale, care pleacă, unul din Frătăuţul Nou şi altul din Rădăuţi, şi se unesc într-unul singur, la hotarul districtului Siret, continuinduse, printr-un drum de ţară, spre St. Onufrei. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”. Este întemeiată pe teritoriul vechiului sat Frătăuţi. Populaţia se ocupă cu agricultura. **Costişa, moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară Hardeggthal. Are 8 case şi 110 locuitori, şi cuprin-

de şi hergheliile Horaiţa şi Mitoca. **Tocmitura**, vechi cătun, pendinte de comuna Frătăuţul Vechi, identificat astăzi cu vatra comunei menţionate. Aci s-au găsit rămăşiţe de ziduri, pietre şi cărămizi (casa legendarului Giurgiu de Frătăuţi – n. n.), despre care crede poporul c-ar proveni de la un vechiul castel, al cărui proprietar, fugind de frica tătarilor, şi-a îngropat comorile într-o fântînă”[702].

1913: În listele cu „candidaţi, respectiv candidate, care au prestat examenul de capacitate pentru şcolile primare cu limba de predare română”[703], se află şi „**Eugenia Cazac** din Frătăuţul vechi”. „În şedinţa consiliului şcolar de ţară din 27 iunie, s-au luat următoarele gotărâri: **Iosif Şindelar**, conducător la şcoala primară din Frătăuţul Vechi, Hurjueni, este numit învăţător la şcoala de băieţi din Rădăuţi, str. Berăriei; **Petru Gorce**, învăţător superior în Costişa, este trecut în pensie la cerere proprie”[704]. În anul următor, 1914, absolvă, în limba română, şi „**Cuciurean Olimpia** din Frătăuţul nou”, iar în limba germană, „**Dumencu Vasile** din Frătăuţul vechi”[705].

1916: În cadrul colectei pentru ajutorarea camarazilor amputaţi şi a orfanilor de război, **Geacuta Iosif**, din Frătăuţul Nou, a donat 40 fileri, **Ursu George**, din Frătăuţii Vechi, 1 coroană, ca şi **Cazac Dumitru**, din Frătăuţul Nou, 1 coroană, toţi „soldaţii de la Arbeiter Abtig I/41” (genişti, deci – n. n.)[706], iar De la k. u. k. Feldjaegerbata-

---

[702] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, pp. 97, 98
[703] *Gazeta Mazililor şi Răzeşilor Bucuvineni*, Nr. 4, Anul III, 18 iulie 1913, p. 63
[704] Ibidem
[705] *Gazeta Mazililor şi Răzeşilor*, Nr. 13 şi 14, Anul III, 29 mai 1914, pp. 221, 222
[706] *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

llion Nr. 18 (batalionul de poliţie), **Ioan Sofronie**, din Costişa, 60 fileri, **Pascari Archip**, Costişa, 30 fileri, şi **Stornic Dumitru**, Costişa, 20 fileri.

1914-1918: „La propunerea doamnei Catarina Moisiuc din **Frătăuţii noi**, se îndrumează procedura pentru adeverirea morţii soţului ei **Gavril a lui Lazar Moisiuc**. Doamna Catarina Moisiuc susţine că soţul ei Gavril Moisiuc a dispărut, din Mai 1915, în război / Tribunalul Suceava, Secţia I, la 18 Iulie 1919”[707]; „La propunerea doamnei **Caterina Iurescu** din **Frătăuţii Vechi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Simion Iurescu**. Doamna Caterina Iurescu susţine că soţul ei, Simion Iurescu, a murit, în toamna anului 1916, la Câmpulung”[708]; „La propunerea doamnei **Ileana a lui Grigori Puha**, din **Frătăuţii Noi**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Grigori Puha**. Doamna Ileana Puha susţine că soţul ei, Grigori Puha, a picat mort, la 26 decembrie 1915, în lupta de la Rarance”[709]; „**Gheorghe a lui Ştefan Moisiuc**, din **Frătăuţii Noi**, a participat la război şi ar fi căzut, în anul 1917, pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea tatălui său, Ştefan a lui Simion Moisiuc, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[710]; „**Ioan a lui Vasile Istratoie**, din **Frătăuţii Vechi**, a participat la răz-

---

[707] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 66, Cernăuți, în 18 Septemvrie nou 1919, pp. 4-7

[708] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 16, Cernăuţi în 13 Martie nou 1919, p. 7

[709] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

[710] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 13, Cernăuţi 15 aprilie nou 1921, pp. 157-161

boi şi ar fi murit în prinsoare italiană, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Catarina a lui Ioan Istratoie, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[711]; „**Gavril a lui Grigori Costea**, din **Frătăuţii Vechi**, a participat la război şi e dispărut din anul 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea surorii sale, Frosina a lui Grgori Bilan, procedura pentru declararea morţii celui dispărut; **Ilie a lui Maxim Ionesi**, din **Frătăuţii Vechi**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1916, pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Domnica a lui Ilie Ionesi, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[712]; „**Johann a lui Johann Hollak**, din **Frătăuţii Vechi**, a participat la război şi ar fi picat, în anul 1917, pe frontul italian, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Eva Hollak, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[713]; „**Ion a lui Lazar Tădor**, din **Frătăuţii Noi**, a participat la război şi e dispărut din anul 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soţiei sale, Reveca a lui Ion Tădor, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[714]; „La propunerea doamnei **Maria Nicolaiescu** din Costişa, se dispune procedura în scopul

---

[711] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 11, Cernăuţi 30 martie nou 1921, pp. 128-133
[712] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuţi 15 martie nou 1921, pp. 98-105
[713] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 3, Cernăuţi 3 februarie nou 1921, pp. 28-33
[714] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 2, Cernăuţi 25 ianuarie nou 1921, pp. 18-21

de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Iftemie a lui Ioan Nicolaescu**. Doamna Maria Nicolaiescu susţine că soţul ei a murit în anul 1915”[715]; „La propunerea doamnei **Mina Lavric**, din **Costişa**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Gheorghe a lui Simion Lavric**. Doamna Mina Lavric susţine că soţul ei, Gheorghe a lui Simion Lavric, a picat mort, în luna iulie a anului 1915, la frontul italian”[716]; „La propunerea doamnei **Catarina Lavric**, din **Costişa**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Dumitru a lui Gheorghe Lavric**. Doamna Catarina Lavric susţine că soţul ei, Dumitru a lui Gheorghe Lavric, a murit la Rarancea”[717].

1919: „În **Frătăuţii Vechi**, însoţirea germană îl şterge din registre pe membrul Johann Bulbuc, înlocuit cu Friedrich Bulbuc. În aceeaşi zi de 7 august, printr-o altă decizie, au fost şterşi din registru Karl Hodel, Franz a lui Johann Böhmer, Konrad Fritz, Jakob Radmacher, Philipp Helm şi Philipp Etler, în locul lor fiind introduşi Adam a lui Franz Engel, Karl Engel, Franz Tobias, Franz Huber, Karl Albus, Konrad Böhmer şi Johann Gaschler”[718]. „În registrul însoţirilor s-au introdus la, 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de economie şi credit pentru germani în **Frătăuţii Vechi** comuna rom. şi **Măneuţi**” (Spar- u. Darlehenskassen-verein für die Deutschen in

---

715 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 30, Cernăuţi în 24 Mai nou 1919, pp. 4-6

716 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6

717 *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 21, Cernăuţi în 19 Aprilie nou 1919, pp. 6. 7

718 *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 30 Septembrie nou, Fascicula 68, pp. 5 şi următoarele

Altfratautz rom. und Andreasfalva) următoarele schimbări: membrul în direcţiune Johann Bulbuc şters; membrul în direcţiune Friedrich Bulbuc introdus"[719].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Rădăuţi** face parte, ca reprezentant al ţăranilor, şi „**Petrea Corfus**, agricultor, Frătăuţii vechi"[720].

1920: „**Deciziune de expropriere No. 198/20/2**. Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Rădăuţi, cu care s-a decis exproprierea parţială a corpului dominical fasc. No. 307, **Frătăuţii Noi**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene şi corpul rustical fasc. No. 5502 din registrele fonciare pentru comuna cadastrală **Frătăuţii Noi**, în suprafaţă de 995 ha 17 a 95 mp, proprietatea Fondului bisericesc ort. or., în folosul „Fondului de pământ bucovinean", a devenii definitivă"[721]. „**Deciziune de expropriere No. 243/20/3**. Deciziunea Comisiunii agrare de ocol Rădăuţi, cu care s-a decis exproprierea corpului dominical fasc. No. 306, **Frătăuţi Vechi**, din registrele fonciare pentru moşiile bucovinene, în suprafaţă de 199 ha 68 a 33 mp, proprietatea Fondului bisericesc, în folosul „Fondului de pământ bucovinean", a devenit definitivă"[722].

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate şi propunerile făcute de revizorate, Consiliul şcolar al ţării a făcut, în şedinţa din 27 Martie

---

[719] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919, p. 5

[720] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[721] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi, 1 iunie nou 1921, pp. 213-216

[722] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuţi, 15 iunie nou 1921, pp. 229, 230

1922, sub preşedinţia domnului Director general delegat al învăţământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922, **b)**. în calitate de învăţători definitivi şi învăţătoare definitive: **Olimpia Cuciurean** la Frătăuţi Vechi”[723].

1940: Tablou de cărţile de capacitate (atestate de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuţi, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940”[724]: **Andrusiac Laurenţiu**, cizmar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Kissinger Iacob**, cizmar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Nicolaică Vasile**, cizmar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Cârşmariu Ion**, cizmar, domicinat în Frătăuţii Vechi; **Hoffmann Emil**, cizmar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Kissinger Emil**, cizmar, domiciliat în Frătăuţii Noi; **Albus Franz**, croitor, domiciliat în Frătăuţii Noi; **Gaschler Frantz**, tâmplar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Holerbaum Ferdinand**, morar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Gheorghiţă Vasile**, fierar, domiciliat în Frătăuţii Noi; **Weber Gheorghe**, tâmplar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Beer Simon**, morar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Dechter Sali**, modistă, domiciliată în Frătăuţii Noi; **Manz Albrecht**, morar, domiciliat în Frătăuţii Noi; **Rosenhec Gabriel**, curelar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Hertzig Leopold**, perier, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Ratmaher Johann**, tâmplar, domiciliat în Frătăuţi; **Böhmer Iohann**, croitor, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Ratmacher Ernest**, cizmar, domiciliat în Frătăuţi; **Ettinger Oscar**, morar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Sager Richard**, fierar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Niculăică Teodor**, fierar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Herman Katz**, măcelar,

---

[723] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuţi 21 aprilie 1922, p. 41
[724] *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

domiciliat în Frătăuţii pe Suceava; **Veber Carl**, fierar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Weber Friederich**, rotar, domiciliat în Frătăuţii Vechi; **Cristian Weber**, rotar, domiciliat în Frătăuţii Vechi.

1941: Printre primii Eroi ai României Mari, „morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24”[725], se numără şi **Leonte Gheorghe**, sergent, ctg. 1935, cu ultimul domiciliu în comuna **Frătăuţii Vechi**, judeţul Rădăuţi, mort la 17 iulie 1941, şi **Grigoraş Ioan**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna **Costişa**, judeţul Rădăuţi, mort la 3 iulie 1941.

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiţi în învăţământul primar, prin ,,încredinţare de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941”[726]: **Frăţilă Gh. Pavel**, seria 1938, media 7,64, numit în comuna **Frătăuţii** pe Suceava, postul III, jud. Rădăuţi; **Cocoară I. Mihai**, seria 1938, media 7,31, numit în comuna **Frătăuţii Vechi**, postul XII, jud. Rădăuţi; Lungu Gheorghe, seria 1938, media 7,40, numit în comuna **Costişa** Iaz, postul I, jud. Rădăuţi”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[727], următorii învăţători şi învăţătoare: **Vlasie Dumitru**, comuna **Frătăuţii Vechi**, jud. Rădăuţi, media 7,91”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[728], următorii învă-

---

[725] *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.
[726] *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 2o octombrie 1941, pp. 6439 şi următoarele
[727] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552
[728] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

ţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Popovici Silvia**, de la Frătăuţii Noi, Căpreni, la Costişa; **Isopescu Olivian**, de la Horodnicu de Jos, Centru, la Frătăuţii Noi, Sasca; **Pascuţ Anastasia**, de la Frătăuţii Vechi, la Frătăuţii Noi, Suceava; **Viforeanu Aurelia**, de la Frătăuţii Noi, Suceava, la Hurujueni; **Sălceanu Dumitru**, de la Negostina, la Frătăuţii Noi, Căpreni; Sălceanu Victoria, de la Negostina, la Frătăuţii Noi, Căpreni; **Ştreangă Vasile**, de la Frătăuţii Noi, la Rădăuţ, oraş, cu post, cu tot; **Călinescu Vasile**, de la Baineţ, la Costişa; **Hudicovschi Onofrei**, de la Costişa, la Balcăuţi; **Hudicovschi Olga**, de la Costişa, la Balcăuţi; **Dociu Natalia**, de la Costişa, la Burla; **Popovici Silvia**, de la Frătăuţii Noi, Căpreni, la Costişa; **Costea Ipolit**, de la Calafindeşti, la Costişa.

1948: „Tablou de întreprinderile naţionalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispoziţiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, şi pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Preşedinţia Consiliului de Ministri: Moara fostă proprietate a moştenitorulor lui **Scharf David** din comuna Frătăuţii Noi; Moara fostă proprietate a **Zoe Costişa** din comuna Costişa”.

În Frătăuţi s-au născut publicistul Dumitru C. ISOPESCUL (3 octombrie 1839), profesorul gimnazial şi autorul de manuale şcolare Samuil ISOPESCUL (9 decembrie 1842), sculptorul Ioan GHEORGHIŢĂ (5 ianuarie 1886), pictorul Vespasian LUNGU (21 iulie 1927), doctorul în metalurgie Laurentie SOFRONI (23 noiembrie 1928), cercetătorul ştiinţific Gheorghe SIREŢCHI (5 februarie 1932), pictorul Doru Vasile ULIAN (30 ianuarie 1944), scriitorul Mihai TATULICI (3 august

1948) şi regretatul fost preşedinte al CJ Suceava şi primar al Sucevei, Constantin SOFRONI, sociolog, caricaturist înzestrat – printre altele şi un prieten de nădejde al artei şi al celor care o făptuiesc.

FRĂTENI

(azi Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ).

1638, martie 10: Zapisul lui Simion şi Vasile de **Pleşeşti** (comuna Popeşti, Iaşi), Gligorcea Horaico şi Nacul de **Obrejiani** (Obrejeni, comuna Popeşti, Iaşi), Ionaşco Feştilă, Iftimie şi Munteanul de **Podobiţi** (comuna Sineşti, Iaşi), Moiseiu de **Româneşti** (lângă Târgu Frumos, Iaşi), Coste şi Toader de **Frăteni** (azi Buhoanca, comuna Doljeşti, Neamţ), în care mărturisesc „cum a mărturisit către noi Gheorghe de **Podobiţi** c-a vândut un loc de prisacă, ce este în rediul de deasupra satului Podobiţi, în pădure… lui Dumitru şi femeii sale, ce au fost de sat de **Sineşti** (comuna Sineşti, Iaşi), drept 12 taleri”[729].

---

[729] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 268, pp. 249, 250

FRĂTENI

(lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi).

1639, iulie 16: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de faţă, înaintea domniei mele, Ionaşcu şi fraţii lui din **Frăteni** (lângă Goeşti, comuna Lungani, Iaşi) cu Buţurca şi cu fraţii lui de acolo, pentru sat, pentru Frăteni, zicând Ionaşcu că are Buţurca cu fraţii săi, din 20 de pământuri, un pământ în tot hotarul Frătenilor. Şi a arătat Ionaşcu şi o pecete de uric, iar Buţurca a zis că are, cu fraţii lui, jumătate de sat”. Neputând să-i judece, fără alte mărturii, voievodul îl trimite la Frăteni pe medelnicerul cel mare Banul, să strângă „oameni buni bătrâni şi dimprejur megieşi şi să socotiţi cu dreptul”[730].

1665: Andronic şi femeia lui Ştefana, fata lui Marco, nepoată lui Grozav din **Batăreşti**, vînd vărului lor Iastratei şi femeii lui Cernuşca, drept 10 lei. Toată partea lor de pe moşul lor Grozav, toată partea nea şi a Ştefanei, câtă se va alege din satul Batireşti… dinaintea logofătului Gorovei, Nacul, Răzmeriţă, Vârlan – toţi de la vistierie, Tiron Grămadă şi Toader Ştiubei din **Frăteni**, preotul de Bătăreşti, Gheorghe Chiribău şi Corne de Mohorâţi”[731].

1671, mai 2: Tănase şi Irina, feciorii lui Toader Grămadă din satul **Frăteni**, nepoţii Palagăi, vând logofă-

---

[730] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 174, pp. 183, 184

[731] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 29

tului Gorovei, drept 12 lei bătuţi, „partea tătâne-nostru, lui Grămadă, ce se va alege din satul **Podobiţi**, din vatra satului şi din ţarină… dinaintea lui Darie şi Dumitraşco de Podobiţi”[732].

1671, mai 25: Printre martorii Alexandrei, fata vornicului Ureche, şi ai soţul ei, paharnicul Chiriac, care dau vornicului Gligoraşco „ţărmurile cu şesul Bahluețului, până sub coastă”, se numără, şi ca scriitor al zapisului, „popa Toader, răzeşul din **Frăteni**”[733].

1677: Gligoraşco, feciorul lui Toader Ulmanul de **Frăteani**, dăruieşte marelui logofăt Miron Costin „moşia din satul **Româneşti**, partea din mijloc, la ţinutul Cârligăturii, cât mi se va alege partea mea… dinaintea lui Ionaşco Tujan ot **Cioltani**, Darie ot **Podobiţi**, Dumitraşco de **Scobilţăşti**, Toader Trica şi Chiriac ot **Româneşti**, Mardarie de **Frăteani**”[734].

1681, ianuarie 15: Gligorie Grosul şi Lupaşco, fecior Anei Grămădoae de **Frăteni**, nepoţi lui Răzmeriţă de vistierie, drept 28 lei bătuţi, „fratelui nostru, lui Dumitrachi de **Scorţăşti**, feciorul lui Ştefan pârcălabul, ocina lor de „pe hotarul **Podobiţilor**, la piscul Plopului, o prisacă, care prisacă a fost a tatălui nostru Toader Grămadă din Frăteni”[735].

1691, august 22: Gligorie Grosul, feciorul Anei Grămădoaei (văduva lui Grămadă) din **Frăteni**, dăruieşte Mitropolitului Sava, care va face aici mitohul de la **Sineşti**, „moşia sa, ce se cheamă Poana Popii, cu vad de

---

[732] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 19
[733] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 37
[734] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, p. 38
[735] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

moară şi de prisăci”[736].

1692, decembrie 4: Tosder Ştiubei din Frăteni şi cu femeia lui Safta, fata popii Toader din Frăteni, vând lui Gheorghe sin (fiul) Istrate Băcăoanul, nepotul lui Răzmeriţă, „o parte de ocină din satul **Frăteni**, câtă se va alege partea femeii sale Safta, drept 12 lei bătuţi”[737].

1696, iunie 3: Silion, ce a fost armaş, vinde „moşia care o am luat eu de la Gligoraşco, feciorul popii din Frăteni, din ţinutul Cârligăturii… pentru doi boi ce mi-a pierdut Grigoraşco la Cameniţă, fiind el cărăuş, trimis cu plata mea… şi, neavând cu ce plăti boii, i-am luat partea lui de ocină din **Frăteni** şi din **Dănceni**… şi le-am vândut lui Mavrodin vistiernic şi jupânesei Catrinei, drept 15 lei”[738].

1697, aprilie 17: Antioh Cantemir voievod scrie, într-o poruncă dată slugilor domneşti, că, „la Mavrodin vistiernic s-au jeluit oamenii dumisale de la **Goeşti** c-au slujit cât au putut şi, temându-se de vecinătate, s-au mutat de acolo şi le-a luat pâinea şi altă ce-au avut… /să porunceşti lui Mavrodin să le dea ce le-a luat şi, de are a răspunde, să vină de faţă”[739].

1702, mai 10: Carte de împuternicire, dată de Duca voievod vistiernicului Mavrodin „să fie volnic a căuta şi a cerca pe ai dumisale vecini drepţi, ce-ar fi fost din satul **Goeşti** ot Cârligătura… pe toţi aceia să-i ia şi să-i aducă să-i aşeze la silişte, unde scrie mai sus”[740].

1725: Mărturie hotarnică despre moşia **Râtul** a lui

---

[736] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 18
[737] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 38
[738] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 39
[739] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 39
[740] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 40

Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorţăşti** şi dinspre **Albeşti**… la capul hotarului din jos, unde se hotărăşte cu **Frătenii** şi cu **Bălţaţii**, o piatră pe coastă în malul Bahlueţului”[741].

1737, decembrie 21: În hotarnica **Frătenilor**, făcută de vornicul de poartă Pilat, sunt menţionaţi ca martori Gligorie Grosul, Aniţa fata lui Gavril Captar, Nastasia femeia lui Vasile Ştiubei, Simion şetrarul, Ion brat (frate) lui Simion, nepoţi lui Nistor, Costin Ştubei, Vasile Şaraha, **răzeşi de Frăteni**”[742].

1742, iunie 2: Zapisul lui Gavril sin (fiu) Gheorghiţă Velicico, „ce sunt trăitor la sat la **Frăteni**”, nepot lui Istratie şi Cernii, femeia lui, ce a fost soră lui Răzmeriţă ot vistierie, dat la mâna neguţătorului Lupaşco din Iaşi, care, zidind „o biserică la satul dumisale **Obrijeni**, unde este hramul Uspeniei”, îşi înzestrează ctitoria cu „o jumătate de sat de **Pleşeşti**, partea de jos, ce-i este de la moşii (bunicii) săi Istratie şi Cerna”, parte care se hotărăşte, „peste pârâul ce se cheamă Ezere, cu satul Obrijenii, şi alături, în sus, cu Mohorâţii, iar peste pârâul Ezere şi pe din sus se hotărăşte cu cealaltă jumătate de sat Pleşeşti, ce este a mănăstirii. Care acest sat întreg Pleşeşti se hotărăşte, pe din sus, cu satul Storneştii, ce este iarăşi călugăresc”[743].

1742, iunie 4: Zapisul lui Costin Ştiubei şi a lui Lupul, prin care mărturisesc că logofătul Donici, socrul clucerului Mihalache Sturzea, „a cumpărat o moşie de la mătuşa noastră Aniţa, mai pe urma stâlpiturii moşiei dumisale, ce-o are în **Frăteni**, ce noi n-avem treabă în

---

741 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

742 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 40

743 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 40

stâlpituri, că partea aniţei, mătuşa noastră, care am răscumpărat-o noi de la Mihalache Sturzea este afară de stâlpituri, căci a fost cumpărat socrul dumisale mai încoace, iar mosia dumisale era cu doi ani mai înainte stâlpită”[744].

1746, martie 20: Ion Donici vinde monahului Iosaf şi lui Simion din **Frăteni**, drept 120 lei noi, „nişte părţi de ocină şi cumpărături, care şi lui i-au fost rămas de la moşul (bunicul) său Dumitru Mavrodin mare vistiernic”[745].

1747, martie 10: Ion Donici, feciorul răposatului Darie Donici, rămânându-i dator lui Mihalache Sturza paharnic, cumnatul său, cu 45 lei, vinde Neculai Grosul, copil de casă, drept 85 lei, „o moşie, **Frăteni** ot Cârligătura… ce o are de la Mavrodin vistiernicul tatăl mamei sale, cumpărătură de pe la răzeşii de pe acolo”[746].

1753, mai 7: Mihalache Sturdzea fost mare paharnic, cu jupâneasa lui Catrina, vinde lui Vasile Tanasi, drept 850 lei „satul întreg **Goeştii** şi părţile din **Frăteni** şi de **Vârstaţi** şi de **Şepteşeni**, şi parte de **Lungani**”[747].

1753, octombrie 15: Gavril Velicico din **Frăteni** şi soţia lui Ilinca vând fostului mare comis Vasile Razu, drept 150 lei, „jumătate de sat **Batăreşti**, din pârâul Batăreştilor, până la apa Bahlueţului celui mic, cu vad de mori în Bahlueţ”[748].

1754, decembrie 30: Ioniţă Nacul şi Vasile Tănase, amândoi de la vistierie, se învoiesc să stăpânească

---

[744] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 40
[745] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 42
[746] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, pp. 42, 43
[747] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 43
[748] Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 31

Nacul „satul **Lungani** şi **Ploscureşti** şi cu parte din **Frăteni**”, iar Vasile Tanasă să stăpânească „**Goeştii** şi **Vârstaţii** şi cu jumătate din **Frăteni**”[749].

1797: Satul **Frătenii** este stăpânit de Iordache Canta, care avea „dinspre Albeşti, hliza Scorţascăi, jumătate de sat, în mijloc”, şi de Năculeasa, care avea „o parte dinspre Lungani… cu alţi răzeşi”[750].

FRĂTEŞTI

(lângă Briţcani, comuna Dulceşti, Neamţ).

1455, august 23: Întărit de Petru voievod lui Tador al lui Limbădulce, care primeşte uric pentru „satele, anume: Branişteri, unde este curtea lui, şi Giuleşti, şi Şchei, şi Bărboşi, şi Beşicureni, şi **Frăteşti, pe Pârâul Negru**, şi Măsteacârul, şi, pe Neamţ, Graşii, şi Moineştii, şi Liseţul şi Iubaneşti”[751]. Hotarul, din veac.

1624, decembrie 5: Întărit de Radul voievod logofătului Ghencea, care cumpără, de la Candachia, fata Măgdălinii, nepoata Petrei Huhulea, „a patra parte din Frăteşti pe Siret, la ţinutul Sucevii. Din acea a patra parte, Candachia a vândut loc de casă cumnatului său Dumitru”[752].

---

749 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 43
750 Buletinul *„Ioan Neculce”*, Iaşi, An III, Fasc. III, 1923, p. 43
751 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 51, pp. 73, 74
752 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 244, p. 314

1633, martie 9: Întărit de Alexandru Iliaş voievod marelui logofăt Ionaşco Ghianghea, care primeşte urice pentru „a patra parte de **Frăteşti**”, cumpărat pe părţi, „a patra parte de la Candachia, fata Magdalinii, nepoata Petrii Huhulii, iar trei părţi din Frăteşti de la Candachia, fata lui Boldur, şi de la fratele ei Lupu Boldur, şi de la sora lor Nastasia, şi de la feciorii ei Constantin şi Dumitraşcu, nepoţi Sturzii ce a fost hatman”[753].

FRĂTEŞTI

(numit apoi Frăteşti, apoi Buhonca,
comuna Doljeşti, Neamţ).

1632, februarie 12: Zapisul lui „Nenul (Neniul) vornic de-i de cumpărătură de la Pârvul şi de la nepotul său Costantin, feciorul lui Costantin Calapod, pe jumătate de sat”[754] Fârţăşti (numit apoi Frăteşti, apoi Buhonca, comuna Doljeşti, Neamţ).

1900: „**Frăteşti**, numire ce se da în vechime satului Buhoanca, din judeţul Roman, plasa Siretul de sus. De vechimea acestui sat aminteşte un document de la 1586, ianuarie 13, dat din Roman, prin care se spune cum că un

[753] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 312, p. 403

[754] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 8, p. 8

oarecare Roman Pleşul de la Frătești a vândut o parte din satul Stâncești jupânesei Angelina Goia”[755].

FRĂŢILEŞTI

(selişte lângă Mândreşti, comuna Valea Mărului, Galaţi).

Menţionată, în **15 iulie 1448**, de Roman voievod, care întăreşte proprietăţile fraţilor Cernat Ploscar şi Şteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăeşti, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloţi, amândouă părţile, şi, pe aceeaşi parte, între Motoşeşti şi între Vitezeşti, un loc de pustie să întemeieze sat, şi, mai jos de Vitezeşti, la fântână, un loc din pustie să facă sat, şi Zmulţi, pe Suholui, şi, mai jos, unde este jude Uliu, anume Mileşti, şi seliştea Dăbeştilor, şi Cernăteşti, la obârşiile Gerului, şi, mai jos, Goruneşti, şi, între Mileşti şi între Frăţileşti, un loc din pustie, şi seliştea Frăţileştilor, şi, la obârşia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, şi, în dreptul Cojoeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunoasa, de la obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţco Furul, pe Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, pe Covurlui, şi seliştea Şcheilor, şi, mai jos, seliştea lui Fâlfoi, şi a lui Radul, şi a lui Radici, unde este jude Dragoş, şi iezerul Covurluiului cu gârla, şi unde a fost Cudrea, şi, pe Prut, Făreşti, şi gârla Flămîndzilor, şi

[755] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 420

jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure, şi jumătate din şteze, şi din peşti şi din tot venitul, şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi pe aceeaşi parte a iazului să-şi facă dârstă, şi de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, şi pe apă şi pe uscat, şi seliştea Folteştilor, şi seliştea lui Berevoi, pe Ialan, şi fântâna lui Balea, pe Suholui, şi fântâna lui Cucu şi, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi, pe Bârlad, Blajari, şi Mereşti, şi mănăstirea la gura Bârlăjiţei, unde este Agapie, şi Lieşti, şi Gârleşti, şi Tălăbeşti, ocina lor, unde au fost Voico şi Şteful şi Micu, cu toată gârla de la Bârlad, şi Tonceşti, cu gârla, şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea lui Duma, pe Călmăţui"[756]. Hotarele, din veac.

FRENCIUGI

(Frenciuci, Frănciuci pe Stavnic, ţinutul Vaslui, Iaşi).

1641, aprilie 15: Necula, vătaful hatmanului, vinde lui Cerchej, pentru 40 taleri, „partea lui Toader Scântei din satul **Drăguşeani** de pe Stavnic, ce a fost cumpărat de la Dumitraşco Bantăş, de la sora sa Palaghia, şi de la feciorul ei Ionaşco Chiul… dinaintea lui Andrei şetrarul, Apostol, Handuca şi Gligore de **Căpoteşti**, Văscan şi Simion din **Frenciuci**, şi eu, Constantin, feciorul lui

[756] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 280, pp. 397-399

Merăuţ din Iaşi, am scris zapisul şi i-am dat toate dresele pe mâna lui Cerchej"[757].

1642, octombrie 15: Fraţii Gligore Ţapul ot **Scânteia**, Sava şi Mărica ot **Petreşti** vând Andocăi zlătarul şi jupânesei Măricuţa, pentru 40 lei, „moşia din satul **Drăguşeani**, care este în ţinutul Vasluiului, pe apa Stavnicului, din a treia parte de sat, partea de jos, ce se cheamă partea Cănceştilor, a patra parte, partea bătrânului nostru Ţapul… şi la tocmeală au fost Apostol comisul de **Căzăneşti**, popa Onăşiţă ot **Negreşti**, Gligore Heaghe ot **Căpoteşti**, Simion ot **Frănciuci**, Apostol, nepotul Ancăi, şi Istratie ot **Drăguşeani**"[758].

1656, iunie 29: Întărit de Gheorghe Ştefan voievod lui Andoca fost pitar, care cumpărase, cu 40 lei, conform zapisului de mărturie de la popa Simion din **Mogoşăşti**, popa Vasile din **Petreşti**, popa Onăşiţă din **Negreşti**, Gligorie Hăgea (Heghe) din **Căpoteşti**, Simion, Istratie, Gheorghiţă feciorul lui Vasile Drăguşan, Gligorie Bejan feciorul lui Andronic, Vasile Beşină, Mihăilă, Istratie, Olentie, Gligorie Butiman din **Frănciuci**, Cerchez şi Apostol din **Drăguşeni**, de la Gligorie Ţapul, Scânteoae, Gavril, Sava şi Mărica din **Petreşti**, Dămian Şurinescul, Vasile, Dumitru, Gavril Ciulei, Ursul, Sohiica fata Drăguşanului, Ionaşco feciorul Antoniei, Ionaşco ginerele Capcei, Ionaşco feciorul Bozianului, Vlasie ginerele Focşei din **Scânteia**, Alexa de **Spineni**, Ionaşco şi Constantin, feciorii Păscăliţei din **Dumeşti**, „a treia parte din satul **Drăguşeani**, partea din jos, ce a fost a patru bătrâni…

---

757 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 21, 22

758 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 23, 24

Aşijderi, peste plata aceasta, le-am mai dat 8 lei pe un bătrân”[759].

1657, octombrie 1: Ionaşco, feciorul lui Andronic Piciorag din Frănciuci, dăruieşe marelui vistiernic Solomon Bârlădeanu, „moşia, câtă se va alege mie, din satul **Frenciuci** şi o pateu de ocină ce a vândut-o fratele meu Bejad din **Căuceşti** Andocăi pitarul încă să aibă a ţine aici, la Frănciuci pentru acea parte de acolo”[760].

1718, noiembrie 28: Carte de judecată de la Divan, după ce „a jeluit Ilie Abagerul din Iaşi pe Maranda, fata lui Ştefan Milescul serdar, zicând că, venind Marica, jupâneasa lui Ştefan Milescul, din ţara căzăcească, mama Marandei, cu ginerele ei Toader Şlahta şi cu fiul său Frangole, şi făcând multă zăbabă aici, în **târgul Iaşi**, au luat negoţ şi bani gata Mileasca de la Ilie Abagerul , de multe ori, până s-a plinit suma de 30 lei, şi mergând la socoteală Ilie Abagerul, ea, neavând bani să plătească, i-a dat toate zapisele satului **Frenciucii**, de la ţinutul Vasluiului, pentru aea datorie, să ţină satul sau să-l vândă, să-i ia banii, dar Ilie Abagerul, fiind om străin şi cu dugheana şi meşteşugul lui, n-a putut să ţină el satul Frenciucii, ci l-a scos la vânzare, şi l-a dat pentru acei bani lui Ion Palade mare spătar, socotind că, fiind pământean, se cade să ia satul… acum, venind Maranda, fata lui Ştefan Milescul, la Divan, în câteva rânduri cu martori, a luat satul Frenciucii, că i-a fost dat de tatăl său din drepte moşiile lui, ce le-a avut de la părintele lui Postolachi spătarul, şi, când s-a logodit cu Bucium

[759] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 41-43
[760] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 81, 82

postelnicul, atunci i l-a dat tatăl său… şi nu i s-a căzut mâne-sa să ia satul, măcar că i-a fost maică; / ci noi, după legea ţării, aşa am socotit cu toţii, să fie volnic Ilie Abagerul să ia satul **Mileştii**, să-l scoată la vânzare, să-şi ia banii şi să plătească spătarului Palade; deci, fiind răzeş mai aproape din Mileşti, dinspre partea Cehăneştilor, Dumitraşco Racoviţă hatmanul a scos 250 lei şi a primit să ţină acel sat zălog, de astăzi, noiembrie 28, până la Paşti, şi de-i va da Mileasca banii până la zi, să-şi ia moşia, iar de nu, să fie volnic hatmanul a-şi face drese domneşti şi a stăpâni tot satul”[761].

1747, martie 23: Marele spătar Ion Sturza schimbă nişte moşii cu postelnicul Nicolae Bucium şi dă „satul întreg **Frenciucii** pe Stavnic, la ţinutul Vasluiului, şi dumnealui mi-a dat satul întreg **Horjeştii** şi cu alte selişti împrejur, **Cojana, Cucueştii** şi **Ulmenii**, ce sunt pe Răcătău, la Putna, şi încă peste moşia Frenciucii i-am mai dat şi bani gata, 200 lei”[762].

1753, Mai 26: Neculai Bucium vinde lui Neculai Cogălniceanu, pentru 400 lei, „moşia ce este de pe maică-mea Maranda, fiica Milescului clucer, anume **Frenciucii**, ce sunt pe apa Stavnicului… o selişte şi jumătate, cu casă gata, cu două vaduri de moară, unul din sus de casă, la cotul râpilor, la rediu, şi alt vad în opusul morii din selişte, ce vine pe pârâul Schei, unde este iazul cel bătrân dinspre soare-răsare, cu loc de crâşmă la drum, cu loc de prisacă lângă crâşmă, cu trei poieni de fân, cu loc de ţarină în deal, cu loc sterp de păscut, cu alt loc de prisacă

---

761 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 83-85

762 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, p. 96

din jos, la rediu, dinspre răsărit de **Căzăneşti**, şi aceste locuri sunt, dinspre Căzăneşti, lui Buzdigan, peste Stavnic, dincoace, înspre apus, o selişte întreagă… şi se hotărăsc cu **Drăguşenii** lui Vasile Costachi paharnic, cu **Şendrenii** lui Enachi Buzilă”[763].

1774, iulie 5: Satul **Frenciucii**, al paharnicului Râşcan, ţinutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanţev[764], avea următorii: **Birnici:** Ștefan Cârpăveche / Manolachi Găluşcă / Ichim Cioară / Vasile, morar / Andronachi, cojocar / Costandin, bejenar / Vasile, văcar / Ion Cheptar / Anton Roșul. // **Slugile:** Daniil / Tudimtru, tâlmaci / Grigori Știubei / Ion Știubei. // **Mazili:** Nane Găluşcă, priș ot (vine din) Tutova.

1776, august 16: Porunca dată de Grigore Alexandru Ghica voievod marelui ban Sandul Miclescul pentru alegerea şi hotărârea moşiei **Frenciucii** şi o a treia parte din jumătate de sat **Căzăneşti**, ce este alături…. ale fostului mare paharnic Alexandru Răşcanul”[765].

1808, ianuarie: „Însemnare de cuprindere scrisorilor moşiei **Frenciugii**, de la ţinutul Vasluiului: **1620** (7128), martie 29: Carte gospod (domnească) de la Gaşpar vodă, ce pomeneşte de moşia Frenciugii, dar pe câtă parte de moşie nu se înţelege; **1620** (7129): Carte gospod de la Alexandru vodă din (fiu) Iliaş vodă; **1652** (7160), februarie 11: Zapisde mărturie, iscălit de mulţi boieri, dat la mâna lui Apostolachi sulger, pentru jumăcate de

---

[763] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 105-107

[764] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 239

[765] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 54, 55

Frenţuci, cumpărată de la Omenghie, feciorul Neniului şi al Dochiei din Frenţuci, nepot lui Constandin de acolo, drept 200 lei; **1655** (7163), octombrie 1: Copie după un zapis ce s-a găsit la paharnicul Vasile Costache, de la un Ionaşco, feciorul lui Andronic de Frenciuci, prin care a dat părţile ce se vor alege din Frentuci lui Solomon vistiernic pentru partea ce a fost vândut frate-său Bejan din Căzăceşti Andocăi pitar; **1657** (7165), martie 20: Carte gospod de la Gheorghe Ştefan vodă, dată la mâna lui Bejan şi a lui Gheorghe, şi a altor fraţi, să-şi stăpânească toate părţile din sus, ce se vor alege din Frenciuci, şi alte părţi, ce au dat bani 162 lei Gâdei, rudei lor, şi altă parte, din jos, ce a fost avut Constandin Gâde şi a fost închinat-o lui Solomon vistiernic, pe care ei au dat 37 lei; **1658** (7166), septembrie 24: Zapis de la Bejan şi Gheorghe din Frenţuci, că trei părţi din jumătate de sat, din partea de sus, ce au fost Gâdei, pe care Gâde le-a vândut sulgerului Apostol şi ei le-au răscumpărat, prin acest zapis ei vând iarăşi lui Apostol, drept 200 lei; **1662** (7170), aprilie 18: Zapis de la Bejan şi Ileana, feciorii Măriei, nepoţii lui Simeon din satul Frenţuci, şi de la Constantin Gâde, fecior Aniţei, nepot lui Simeon, cu care au vândut un bătrân şi jumătate din satul Frenţuci, din partea de jos, lui Postolachi (Apostolachi) spătar, drept 80 lei; **1679** (7187), mai 9: Carte gospod de la Duca voievod, ce scrie la vătămanul şi sătenii de Scântee ca să aducă pe nişte oameni, ce au jeluit pe Postolchi spătar, că i-a prins acolo şi ar fi din satul lui, din Frenţuci; **1676** (7184): Carte gospod de la Antonie Roset voievod, ce scrie către Panhilie stolnic şi către jupâneasa Nastasia să-şi ia îndată toate dresele şi zapisele, câte vor avea, pe toate ocinile Ducăi, ce a fost comis, şi să vină, ca să se

întrebe cu Postolachi, spătarul cel mare; **1686** (7194), octombrie 30: Carte gospod de la Constandin voievod, dată egumenului şi soborului de la mănăstirea Galata, să poprească satul Frenţucii, ce-i la ţinutul Vasluiului, cu tot venitul din tot locul, dinspre Ion logofăt şi dinspre Ştefan postelnic, feciorii răposatului Postolachi spătar, pentru că părintele lor a dat mănăstirii un sat Căpoteştii, tot la acel ţinut, de s-a îngropat, după moartea lor, cu jupâneasa, în mănăstire, şi acum Căpoteştii s-au aflat al altor oameni, în locul căruia apoi s-au dat Frenţucii, precum au călugării şi carte de la Duca vodă şi de la boierii ce-au fost caimacami; **1689** (7197), noiembrie 15: Carte gospod de la Constantin vodă şi a boierilor caimacami, prin care întărește mănăstirii Galata să stăpânească Frențucii, în locul moșiei Căpoteștii. **1704** (7212), decembrie 12: Carte gospod către vornicia de aprozi, de la domnul Mihail Racoviță voievod, să meargă cu omul Milescului, ce-a fost clucer mare, și oriunde ar găsi vecini de Frențuci să-i ia, să-i ducă la urma lor; **1715** (7223), aprilie 1: Scrisoare de la Maria Mileasca, feciorul ei Frangole și ginere-său Toader Şlahta, dată la mâna unui llie Abager, că i-au dat moșia lor Frențucii, de la ținutul Vasluiului, cu vad de moară, ca să facă moară și să o aibă asupra pe câți ani va scoate cheltuiala. **1720** (7228) iulie 28: Carte gospod de la domnul Mihai Racoviţă voievod, ce scrie lui Toader Străzăscul (Străjescu), diacul de camară, lui Pascal armaș și lui Neculai, ca să meargă la Frențuci, ce este la ținutul Vasluiului, ce se hotărăște cu Căzăneștii și cu Drăgușani, să aleagă locul Frențucilor, pe dresă și mărturii ale unor oameni buni, care este a Marandei Buciumoaei, fata Milescului; **1759** (7267), iunie 20: Carte gospod de la domnul Scarlat Grigore Ghica voievod, scriind către

Ioniță Cuza postelnic și Ion Buzdugan medelnicer să meargă la moșia Frențucii, ce a cumpărat-o postelnicul Neculai Cogălniceanul și jeluiește ci i-ar fi împresurând-o stolnicul Vasile Costache cu a patra parte de moșie, și făcând știre și stolnicului să-și trimită vechil cu scrisori, ca să hotărască Frențucii; / **O mărturie** de la Vasile Buhăescul, Gavriliță Băican și alții pentru cheltuiala unei iezături de iaz, între Milescu cu mănăstirea Galata, dar nu arată la ce loc este iezătura. / **O scrisoare** iscălită de un Neculai Boteanu pitar, ce scrie către hatmanul Radul că moșia Frențucii a vândut vel logofătului și să dea zapisele moșiei; / **Altă scrisoare**, neiscălită de nimeni, ce scrie către un paharnic Ilie pentru niște țigani și zice și pentru moșie, dar nu arată care moșie; / **1800**: șase scrisori pe șase pogoane de vie pe moșia Socolei, la dealul Coroiu. / **1796**, iunie 21: Hrisov gospod de la domnul Alexandru Ioan Calimah voievod, întăritură stolnicului Andrei Holban pe 6 pol (jumătăţi) jirebii, cu 357 pol stânjeni moșie, ce a cumpărat-o în hotarul moșiei Șinăuţii, ce-i pe apa Molniței, la ținut Sucevei, de la Ioniță sin (fiu) Vasâlcău Ciomârtan căpitan. cu zapis din 1794, august 25, câte opt lei stânjenul, care parte trece și în Bucovina”[766].

1813, mai 16: Mărturii şi mărturisitori despre hotarul **Drăguşenilor**, adunate „astăzi, vineri dimineaţă, în sfânta biserică din satul Drăguşenii, ţinutul Vasluiului, de protopopul ţinutului Neculai, după deosebit cuvântul duhovnicesc ce l-a făcut: / **Enachi Darie**, din satul **Cră-ciuneștii**, la vârstă peste 70 de ani, născut la satul **Ro-șiești**, în ținutul Fălciului, a venit la satul **Drăgușenii** cu

[766] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 220-223

jupâneasa banului Vasile Costachi, mai înainte de prada tătarilor, fiind un frate al său mai mare vătav pe moșia aceasta, și mai pe urmă a fost și însuși el vătav, în vremea clucerului Grigoraș Costachi, și a arătat că prisaca ce este în dialul Țărincuții, însemnată la partea căminarului Iordache, era cunoscută de loc de prisacă, având și jupâneasa Negeloaei stupi acolo, și în urmă alții cu dijma, iar că s-a numit prisaca lui Gherasim n-a auzit de la nimeni; a mai avut jupâneasa Negeloae și în alte 2 locuri stupi, adică într-un loc, tot în Țărincuța, mai la vale, deasupra părăului, cam împotrivă, ce-i din deal, însă fără a fi cunoscut că a fost mai înainte loc de prisacă, ci numai cât ține stupi, vara, și, peste iarnă, îi ține iarăși la temnicul prisăcii din deal, și întru alt loc, supt marginea pădurii, unde este acum satul, și nu după mulți ani a vândut numita jupâneasa stupii și s-a dus la viaţa călugăriei, şi în urmă a ţinut şi numitul vătav stupi în locul acesta. A mai arătat pentru o poiană, ce este pe lângă Stavnicul vechi, în gura pârâului Țărăncuței, că, într-o vreme, cosindu-se toată de pitarul Neculai Cogălniceanu, stăpânul a jumătate de moșie **Căzăneştii** şi de moșie **Frenciucii** din acea vreme, şi trimiţând clucerul Gligoras Costachi a ridicat tot fânul și, în urmă, s-a stăpânit acea poiană în două, arată că s-au stăpânit și poienile ce sunt pe fundul Țărăncuței, tot de stăpânul **Drăgușenilor**, iar mai încolo, fiind codru mereu, n-au avut ce stăpâni, iar pe unde a şezut un Mătăsarul, și pe urmă el n-a apucat prisacă, decât numai el și-a ținut stupii; și a iscălit însuși cu mâna sa: Enachi Darii. / **Ilie Mihăilă**, la vârstă peste 80 ani, născut și trăitor în satul **Șchei**, ce se megieșește cu **Drăgușenii**, a arătat că acolo, în dealul Țărincuții, tot prisacă a apucat, iar de s-a numit a lui Gherasim n-a auzit de la nimeni, nici pentru alte

pricini, că au mai fost pe la alte locuri, pe moşia aceasta, nu are ştiinţă, dar poienile ce sunt în fundul Ţărincuţii s-au stăpânit lot de Drăguşeni, iar de la poieni, încolo, la codru, nu are ştiinţă, mai ales că moşia aceasta au ţinut-o şi în orândă de la banul Vasile Costachi, în doi sau trei ani, şi peste pârâul Ţărincuţii n-au trecut; şi neştiind carte, a pus degetul: Ilie Mihăilă. / **Ioan Vasluianu**, tij (la fel) din satul **Şcheia**, la vârstă de 50 ani, tot asemeni mărturiseşte ca şi Ilie, şi pentru prisacă, şi pentru stăpânire poienilor, ţinând şi el moşia aceasta în orândă, 4 ani, de la postelnicul Matei Negel, împreună cu alţii; şi neştiind carte, a pus degetul: Ion Vasluianul. / **Neculai Peşte**, tij din satul Şchei, la vârstă de 50 ani, fiind tovarăş la orânda ce a ţinut Ion Vasluianu, asemene a mărturisit; şi neştiind carte, a pus degetul: Neculai Peşte. / **Irimie Solonarul** din satul **Tatomireştii**, la vârstă de 60 ani, a arătat că, fiind trăitor în satul **Borăşti**, de când s-a trezit, a auzit, pentru prisaca din dealul Ţărincuţii că a fost tot prisacă, dar că s-a numit a lui Gherasim n-a auzit, cum şi poienile din fundul Ţărincuţii. mai înainte de venirea nemţilor, le-a cumpărat de la Bahrim, ce era vătav la **Drăguşăni**, de şi-a făcut fân; şi neştiind carte, şi-a pus degetul: Irimia Solonarul. / **Sandul Frunză**, tij ot **Tatomireşti**, la vârstă de 55 ani, a arătat că la prisaca din dealul Ţărincuţii a fost tatăl său, şapte ani, prisăcar, şi el a făcut cherestea de vânzare, în pădurea din fundul Ţărincuţii, atât în vremea postelnicului Matei Negel, cât şi în vremea Fedescului, şi tot vătafii din **Drăguşeni** îi dijmuia; şi neştiind carte, a pus degetul: Sandul Frunză. / Căpitan **Gavril Armenescul** ot **Ipate**, la vârstă de 70 ani, a arătat că, în vremea oştirii de la Romanţov, întâi cerând nişte răgoz, de la un vătav Nani, ce era la **Frenciuci**, ca să cosească în poiana

ce este lângă Stavnicul vechi, i-a zis acel Nani că, de la pârâul Țărincuții, în sus, n-are treabă, fiind a **Drăgușenilor**, a arătat și pentru prisaca din dealul Țărincuții că tot prisacă întemeiată a apucat-o; dar că s-a numit a lui Gherasim n-a auzit; și neștiind carte, a pus degetul: Căpitanul Gavril Armenescul. / **Pahomie Cociubanul**, fustaș din satul **Borăștilor**, la vârstă de 60 ani, a arătat că și el a apucat tot prisaca din dealul Țărincuții, iar altă știință nu are; și neștiind carte, a pus degetul: Pahomie Cociubaș fustaș. // **Oamenii ce i-au adus Buzdugăneștii**: / **Ioniță Carp** ot **Căzănești**, la vârstă de 60 ani, arată că prisaca din dealul Țărincuții a apucat-o tot prisacă întemeiată, dar că s-a numit prisaca lui Gherasim n-a auzit, și că a mai apucat două prisăci, ale banului Vasile Costachi, după prada tătarilor, una unde a șezut Mătăsarul, și alta în marginea pădurii, unde este acum satul, însă n-a stătut multă vreme, iar cea din dealul Țărincuții, până în pârâul Țărincuții, tot de **Drăgușeni** s-a stăpânit; și neștiind carte, a pus degetul: Ioniță Carp. / **Toma Carp** tij ot **Căzănești**, la vârstă de 56 ani, arată, pentru prisaca din dealul Țărincuţii, că a apucat-o tot prisacă întemeiată, fiind și tatăl său prisăcar la acea prisacă, zece ani, și că au mai fost două prisăci, una unde au șezut Matăsarul, și alta în marginea pădurii, unde este satul, dar alți stupi n-a apucat, la aceste două prisăci, decât ai vătavului Enachi Darie, şi i-ar fi spus tatăl său că au fost locuri de prisăci vechi, cum și poienile din fundul Țărincuții știe că tot de **Drăgușani** se stăpâneau, dar pădurea, în jos, nu era poprită de nimeni; și neștiind carte, a pus degetul: Toma Carp. / **Gheorghe Carp** tij ot **Cazănești**, la vârstă de 66 ani, a arătat asemeni ca și Toma Carp; și neștiind carte, a pus degetul: Gheorghe Carp. / **Ioniță Gherasim** tij ot **Căzănești**, la

vârstă peste 50 ani, arată că s-a urmat stăpânirea **Drăgușenilor** până în pârâul Țărincuții, și prisaca cea din deal tot asemenea a apucat; și neștiind carte, a pus degetul: Ioniță Gherasim. / **Constandin Gore** tij ot **Căzănești**, la vrâstă de 58 ani, sunt ani de când a venit în Căzănești, a arătat că poienile din fundul Țărincuții tot de **Drăgușeni** s-au stăpânit, cum și prisaca din deal tot prisacă întemeiată a apucat; și neștiind carte, a pus degetul: Constandin Gore. / **Anton Roșul** ot **Drăgușeni**, la vârstă de 80 ani, a arătat că, în copilăria lui, a șezut la un Mătăsariu, un an, și acolo era prisaca jupânesei Negeloaei, fiind însuși acel Matasariul prisăcar; pe urmă, răzlețindu-se el de aici pe la alte locuri, și după prada tătarilor venind iarăși de s-a așezat aice, n-a mai văzut acolo prisacă boierească, ci numai a vătavului Enachi, și în urmă, a altora, puțin mai jos de aceea veche, iar prisaca din dealul Țărincuții a apucat-o tot prisacă întemeiată, cum și poienile din fundul Ţărincuţii tot de **Drăgușani** se stăpâneau; și neștiind carte, şi-a pus degetul: Anton Roșul. / **Manolache Vichiul** tij ot **Drăgușăni**, la vârstă peste 60 ani, a arătat că a apucat trei prisăci, a jupânesei Negeloaei, una acea din dealul Țărincuții, alta în marginea pădurii, unde este acum sat, și alta unde a șezut Mătăsariul, cum și pentru poienile din fundul Ţărincuţii că tot de Drăgușani s-au stăpânit; și neștiind carte, a pus degetul: Manolachi Vichiul / Pe toţi martorii, băgându-i în biserică, şi întâi cu cuvânt duhovnicesc arătându-le înfricoşarea blestemului, pe urmă am citit şi carte de blestem, în auzul tuturor, şi încredinţez: Nicolae protopop Varlam”[767].

[767] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iaşi 1915, pp. 109-114

1900: „**Frenciugi**, sat în judeţul Vaslui, comuna Parpaniţa, plasa Funduri, situat pe un mic podiş, la nord de satul Parpaniţa, de-a dreapta pârâului Rebricea, pe o întindere de 835 hectare, cu o populaţie de 100 familii sau 562 suflete. Aici se află o biserică, făcută de fostul proprietar Holban, la anul 1770, deservită de 1 preot şi 1 cântăreţ, iar pe pârâul Rebricea, la sud de sat, o moară de apă. Moşia e a locuitorilor împroprietăriți după legea rurală și a dlui Mărgărit Hudic. Lângă biserică, în partea de nord a satului, sunt casele proprietăţii. Numărul vitelor e de 737: 222 vite mari cornute, 405 oi, 24 cai și 96 râmători”[768].

FREUDENTHAL

(în Vatra Moldoviţei, Bucovina).

Colonia germană de ţipteri de la Vatra Moldoviţei, Freudenthal, a fost înfiinţată, pe Valea Stânii, în anul **1809**. „În 1809, Manz a fondat o colonie de ţipteri pe valea Moldoviţei, care se află spre nord-vest de Vama ţi poartă numele de Freudenthal. Administrația bunurilor de stat a aprobat înființarea sa. Inițial, 35 de familii s-au mutat aici. Așezarea este denumită, ulterior, colonie Holzhauer (forestieră). Atunci când operațiunile de exploatare minieră au fost blocate, ca urmare a administrării necorespunzătoare menționate deja (din partea lui Manz –

[768] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 422, 423

n. n.), ţipterii au căutat să-și îmbunătățească situația, mutându-se în zone miniere (la Candreni, conform notei de subsol – n. n.). În 1890, aproximativ 50 de germani catolici și 118 protestanți locuiau în Freudenthal (Gutsgebiet – zona de proprietate)".

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, Frumoasa, Fundu Moldovei şi Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu **Freudenthal** şi Vatra Moldoviţei, Rus Moldoviţa cu Ciumârna şi Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau"[769].

1886: „Ţipterii din Eisenau nu sunt singurii care întrerup temelia românească a populației locale, întâlnim şi în alte locuri câteva așezări cu locuitori ţipteri, în Balta Poienii, în Schwarzthal, în Luisenthal, Freudenthal, Pojorâta, Iacobeni și Cârlibaba. Majoritatea acestor coloniști germani au fost aduși de un anume Manz, pe moşiile Fondului religiei greco-orientale, care a luat moşii întinse în arendă și a hrănit mii de meseriaşi,dar care, datorită investiţiilor uriaşe, avea să dea faliment şi, complet sărăcit, s-a împușcat. Se spune că situația materială a coloniștilor este destul de bună, deși depinde, în mod ciudat, de Fondul religios greco-oriental. Cu toate acestea, casa de locuit este proprietatea oamenilor, dar terenul le este acordat numai cu plata impozitelor. În vremurile anterioare, au funcționat cuptoare de cupru la Pojorâta, Iacobeni și Eisenau şi s-a extras fierul pe scară largă.

[769] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

Astăzi mai funcţionează doar cel din Pojorâta, iar populaţia din Schwarzthal îşi asigură traiul din exploatarea forestieră, făcând plute și lucrând la construcții de drumuri; ţipterii din Iacobeni îşi continuă activitatea tradițională, dar într-o manieră modestă”[770].

În **1890**, satul german avea 174 locuitori şi o şcoală primară, cu poetul Heinrich Kipper învăţător.

1898: „În 1898, s-au construit 18,2 kilometri de căi ferate pentru trenuri cu locomotive cu aburi și 39,5 kilometri pentru căruțe trase de cai, deci, în total, 57,7 kilometri, erau în funcțiune, în Bucovina, spre pădurile comunitare și private. S-au transportat în jur de 420.000 metri cubi de material lemnos, în principal cherestea. Distanța medie este de aproximativ 5-15 km. Căile ferate forestiere sunt, cu ecartament standard, pe traseele Rus-Moldoviţa – Varna, de 20 de kilometri, și Mezybrody – Berhomet, de 91 de kilometri, prima pentru transportul materialului de tăiere, provenind din pădurile fondul religios din Vatra Moldoviţei, iar cea de-a doua, pentru transportul lemnului de foc din pădurile ocolului Berhomet. Lungimea totală a căilor ferate din Bucovina este de aproximativ 470 de kilometri…”

1904: „O cale ferată cu linia îngustă duce, în sus, pe valea Moldoviţii (poporul zice şi Moldogiţa), ceea ce arată cât e de mult de când s-a primit cuvântul, pe când străinii scriu „Moldawitza” şi învăţaţii noştri nu ştiu, pe temeiul actelor slavone, care slavizează şi numele de locuri, decât de Moldaviţa. Această Moldovă mică se varsă, la Vama, în Moldova cea mare, şi Bucovina e faţă d ţara Moldovei, astăzi, un fel de ţară a Moldoviţii, care

---

[770] Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eina Darstellung des Landes und der Leute,* Breslau 1887, pp. 81-93

încă nu se poate revărsa unde s-ar cuveni după firea şi dreptatea lucrurilor. Ea nu e însă un râu de nimic, un râu de nimic, un pârâu de munte, ci, măcar în această parte din an, se înfăţişează ca un larg canal pentru apele strânse în cuprinsul culmilor. Timp de peste un ceas ea-şi va tremura undele în şopot lângă drumul nostru şi linia subţire a căii ferate… Valea se lărgeşte într-un cerc de muncele. Acolo e sat nemţesc, cu nume aducător de noroc, Freudenthal. Bisericuţă albă, copii ascunşi în culcuşuri de brad, cari strigă „guten Tag”, scoţându-şi golaşele capete blonde, fete cuminţi, la lucru cu uşa deschisă şi ochii după drumeţi. Un falnic jandarm cu sabie, puşcă şi chivără de postav galben”[771][772].

1908: Primar al „Gutsgebiet”-ului Freudenthal este „dl Okunievschi din Freudenthal”[773].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Freudenthal**, moşie, cu administraţie specială, districtul Câmpulung, la Sud-Est de Vatra-Moldoviţei. Suprafaţa: 2,88 kmp; populaţia: 174 locuitori germani, de religie evanghelică, pentru majoritate, şi romano-catolică pentru o a treia parte. Este străbătută de drumul districtual Vatra – Ruşii-Moldoviţei; haltă de drum de fier a liniei locale Vama – Ruşii-Moldoviţei. Are o şcoală şi o capelă de rit evanghelic. Colonie germană, întemeiată pe teritoriul comunei rurale Vatra-Moldoviţei, la 1809, de către pro-

---

771 NICOLAE IORGA, *Neamul românesc în Bucovina*, Bucureşti 1905, p. 61, 62

772 Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

773 *Apărarea Naţională*, Nr. 48, Anul III, vineri 14 august stil nou 1908, p. 2

prietarul de mine Manz. Se găsesc 10 cai, 163 vite cornute, 55 oi, 119 porci, 21 stupi”[774].

1914-1918: „La propunerea doamnei **Rosa Petrinca**, din **Vatra Moldoviţei**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Friţ Petrinca**. Doamna Rosa Petrinca susţine că soţul ei a murit, în 19 februarie 1918, în Kriva”[775].

1919: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 8 August 1919. privitor la „Însoţirea de economie şi credit pentru locuitorii germani din **Freudental** şi **Vatra-Moldoviţei** şi împrejurime” („Spar- und Darlehcnskassenverein für die deutschen Einwohner in Freudenthal u. Watrarnoldawitza und Umgebung“) următoarele schimburi: membrii în direcţiune Felix Relikowski, Ludwig Knoblauch şi Friedrich Hendel şterşi; directorul Johann Henriss, vice-directorul Otto Janiczek şi membrii în direcţiune Adolf Knoblauch, Gottfried Knoblauch, Josef Jezenak şi Josef Prokop, introduşi”[776].

1922: Într-un ordin al Ministrului secretar de Stat la Departamentul Economiei Naţionale, referitor la crearea de stocuri pentru CFR de către fabricile de cherestea din România, aflăm numele fabricilor din Bucovina[777] şi a proprietarilor lor: Fabrica din **Vatra Moldoviţei**, jud. Câmpulung, proprietatea Întreprinderii Luculescu, cu sediul în Bucureşti; Fabrica din **Vatra Moldoviţei**, jud. Câmpulung, în exploatarea Întreprinderii Dinescu, cu

---

[774] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 98

[775] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 75, Cernăuţi în 18 Octomvrie nou 1919, pp. 7, 8

[776] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuţi 30 septembrie nou 1919, p. 6

[777] *Monitorul Oficial*, Nr. 133, 11 iunie 1942, pp. 4872-4874

sediul în Vatra Moldoviţei, jud. Câmpulung; Fabrica din **Vatra Moldoviţei**, jud. Câmpulung, proprietatea dlui Traian Gligă, cu sediul în Vatra Moldoviţei, jud. Câmpulung; Fabrica din **Vatra Moldoviţei**, jud. Câmpulung, exploatarea dlui Tins Anipodist, cu sediul în Vatra Moldoviţei, jud. Câmpulung"

1948: **1948:** „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[778], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Wildman Fischler & Co", cu sediul în Vatra Moldoviţei; „Weissbroth şi Roll", cu sediul în Vatra Moldoviţei".

FRIJENI

(lângă Gura Sărăţii, Vaslui).

1627, aprilie 12: Întărit de Miron Barnovschi voievod lui Pană vistiernic, care primeşte uric pentru „jumătate din satul **Frijeni** (lângă Gura Sărăţii, Vaslui), ce este în ţinutul Fălciului, pe râul Sărata, cu loc de iazuri şi de moară… cumpărătură de la Bărnovschi, de la femeia lui Anghelina şi de la fiica lor Sora, pentru 150 taleri de argint"; / „trei părţi din satul **Duşeşti** (lângă Codăeşti, Vaslui), care este în ţinutul Vasluiului, căci se împarte întregul sat în cinci părţi, cu două mori gata pe pârâul Vaslui şi cu curţi… cumpărătură de la Dumitru, fiul lui Purcel şi de la Ionaşco hânsar, pentru 186 galbeni ungu-

[778] *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

reşti. Iar lui Ionaşco hânsar… cumpărătură de la Isac, fiul lui Gligorie, nepotul lui Purcel postelnic… şi o altă parte din acelaşi sat Duşeşti, din jumătatea de sus a satului, a opta parte, cu parte din vad de moară pe apa Vaslui, ce şi-a cumpărat-o de la Vasile, fiul lui Gavril Purcel, pentru 80 ughi galbeni"; „o parte de ocină din satul **Mogoşeşti** (intrat în componenţa oraşului Buhuşi, Bacău), ce este în ţinutul Neamţului, a opta parte din a treia parte a satului, cu vad de moară pe pârâul Bistriţa, ce şi-a cumpărat-o de la Efrim păhărnicel, pentru 150 taleri de argint", iar de la Maxin, fiul lui Andreica Creţul, de la Gavril, Ştefan şi Bejan, fiii Maricăi, toţi nepoţi lui Danciul Pardos cel bătrân, „a patra parte din tot satul Mogoşeşti, partea de sus şi cu case gata, şi cu pivniţă, şi cu jumătate dintr-un vad de moară şi cu două mori gata pe o gârlă a Bistriţei"; / „o parte de ocină din satul **Boureni** (comuna Moţca, Iaşi), ce este în ţinutul Sucevei, a treia parte ce se va alege, partea lui Hraniţă, fiul lui Năvrăpăscul cel Bătrân, pentru 150 ughi galbeni"[779].

1644, februarie 28: Alexandra, sora cămăraşului Pană, vinde, după moartea fratelui ei, lui Macarie căpitanul, „drept 80 lei, tot atât cât a dat şi Penişoară vistiernicul… o jumătate din satul **Frijeni** (lângă Dura Sărăţii, Vaslui)"[780].

1644, august 12: Întărit de Vasile Lupu voievod căpitanului Macarie, care cumpărase „partea din **Frijeni**, pe jumătate, ce i-a vândut Alixandra, femeia lui Penișoară

---

[779] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 179, pp. 229-236

[780] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 250, p. 230

vistiernicul”[781].

FRUMOASA

(comuna Balcani, Bacău).

1565, iulie 11: Întărit de Alexandru (Lăpuşneanu) voievod vornicului Dinga „cumpărăturile de la unchiul lui, a treia parte din jumătate de **Fârleşti** (sau Fărlăeşti, Farloeşti, pe Tazlăul Sărat şi pe Solonţ, în **Stăneşti**[782], Bacău) şi a treia parte de unde cade prihodiştea Solonţului, şi a treia parte din poiana cu păcură, a treia parte din **Poiana Preluncilor** (la Stăneşti[783], Bacău), a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (la Stăneşti, Bacău), a treia parte din **Poiana de la Chilia** (lângă Băseşti[784], Bacău), a treia parte, de pe Tazlău, de la **Geamăna** şi a treia parte din **Frumoasa** (pe Tazlăul Mare[785], Bacău), unde este poiana Costeleva”[786].

---

781 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 397, p. 381

782 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 96

783 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 198

784 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 197

785 Gonţa, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, Bucureşti 1990, p. 104

786 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 67, 68

1634, noiembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului căminar Tofan Sechil, după ce se pârâse „cu Ionaşco Văleşte, feciorul Micului, pentru a treia parte de sat din **Forloeşti** (sat pe Tazlău, Bacău) şi a treia parte de **Ongheni** (sat pe Tazlău, Bacău), unde cade Pârâul Sărat în poiana Tazlăului, şi a treia parte din **Poiana cu Păcurile** (satul Scorţeni, comuna Scorţeni, Bacău), şi a treia parte din păcuri, şi a treia parte din dealul Tazlăului, din **Poiana Preluncilor** (Preluci, comuna Agăş, Bacău), şi a treia parte din **Poiana Săcăturilor** (Ruseni, contopit cu Cernu, comuna Poduri, Bacău), şi a treia parte din poiana a chiliei şi a treia parte pe vârful Tazlăului, în deal la Geamăna, şi a treia parte din **Frumoasa** (comuna Balcani, Bacău), unde este poiana Costovei”[787].

1900: „**Frumoasa**, sat în judeţul Neamţ, plasa Bistriţa, comuna Tazlăul, situat în dreptul km 45 al șoselei Dobreni-Moineşti, pe valea pârâului Tazlăul, satul Balcani la sud şi Tazlăul la nord. Are o populaţiune de 180 familii”[788].

---

787 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXII, Bucureşti 1974, doc. 278, pp. 311, 312

788 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 425

FRUMOASA

(ţinutul Grecenilor, Moldova).

1774, iunie 12: Satul **Frumoasa**, ţinutul Grecenii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[789]**, toată suma caselor: 115**. Scădere rufeturi 12: 1 popă, 1 ruptaș, 1 liude (oameni străini) ai mănăstirii Putnei, 4 țigani, 5 văduve. Rămân birnici 103. / **Birnici:** Gligore Stoian, vornic / Constantin Ghine / Gheorghe Nechita / Vasile Chirigiu / Ilie Mustață / Iordache Cocul / Ion Chiriac / Marin Chiriac / Alicsandru Toderiță / Sandul Tochioi / Necula Boubătrân / Sandul Stănilă / Dobre, sârbul / Dumitru Sava / Ioniță, cojocar / Neculai Pepele / Necula Iordache / Grigori Antohi / Dumitru Iordache / Constantin Perjul / Ion Arsăni / Ștefan Grosul / Iordache Grosul / Prohip Căulat / Vasile Misail / Sandul Călin / Alicsandru, muntean / Grigori Chiriac / Ion Pepele / Gheorghe Pricop / Necula, surugiu / Constantin Săcan / Vasilache Chiosa / Ion Chiosa / Paraschiv Pricop / Opre Ionel / Toader Manăul / Vasile Moisă / Ștefan, olar / Ioniță Chiriac / Ștefan Floca /Toader Floca / Ioniță Șopârlă / Ion, muntean / Chirilă Cucovă / Vasilache Șăitan / Constantin Andoni / Opre Buzne / Vasile Bantăș / Andrei Stărpul / Alicsandru Năstas / Vasile Curalbu / Alicsandru Vinejeli / Dumitraș Ionel / Dămian Sandul / Ștefan Aligoga / Vasile, cojocar / Gheorghe, dogar /

[789] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 213, 214

Voica, morar / Sandul Dobre / Iordache Zvârlie, rus / Apostul Maldăr / Dumitru Moimic / Stoian Nedelcu / Ion, lăpuşnean / Alicsandru Brașău / Gheorghe Venin / Petre Chirvasă / Ion, cojocar / Lepădatu / Vasile Colibă / Marin Nedelcu / Matei, cojocar / Marin, cojocar / Iftodi Andonii / Andronache Nebunu / Ioniță Nebunu / Ilie Nebunu / Ion Colibă / Vasilache, muntean / Ion, muntean / Opre Codrian / Ion Turculeță / Toader Stoica / Toader, bejenariu / Niculai Codrian / Mihălache, văcar / Antohi, văcar / Manole, văcar / Chirica, vițelar / Nedelcu, vițelar / Ion, crâșmar / Andrei, argat / Ioniță Siret / Gheorghi, dascăl / Vasile a Chiriloi / Vasile Robul / Ion Gugiul / Dumitru Paiul / Toader Sârghie / Săvastri a lui Armenie. // **Rufeturi:** Popa Ștefan / Enachi, ruptaș / Lupul, țigan dumisale Ion Canta vistiernic / Sava, țigan dumisale Ion Canta vistiernic / Ioniță, țigan dumisale Lupului Costachi / Toader, țigan dumisale Lupului Costachi / Andrei Opre, liude a mănăstirii Putnei.

FRUMOSU

(lângă Moldoviţa, Bucovina).

Satul îşi trage numele de la monahul Teodosie, fiul lui Drăgoi, nepotul Vasutcăi, strănepotul lui Drăgoi Viteazul, egumen al mănăstirii Moldoviţa şi care, în **1534**, cu întăritură domnească în 5 aprilie 1558, moşteneşte şi această ocină de la mama sa, Vasutca, jupâneasa lui Stanciu aurarul, pe care o dăruieşte mănăstirii, în vreme ce sora lui, Odochiţa, moşteneşte moşia de lângă

Tulova (Vorniceni). Probabil că amândoi copiii lui Drăgoi erau nespus de frumoşi, din moment ce, în memoria locurilor, moşia feciorului se va numi, pentru restul veacurilor, Frumosu, iar moşia fetei, Frumoasa

1709: Sub stăpânire mănăstirească, primele nume de localnici apar abia în 2 iunie 1709, când Ioan Faraon, Ursache Nuţul, Petre Timul şi alţi nepoţi ai Cojocarului dau zapis egumenului Afanasie şi arhimandritului Andrei prin care îşi împart locurile de la Frumosul, cu runcuri, cu tot, luându-le în seama lor şi obligându-se să dea mănăstirii Moldoviţa adetul lor de 3 lei pe an. Martori ai tranzacţiei au fost Gheorghe Măndrilă, Petre lui Balan, Toader Păşcan şi Vasile Păşcan.

În 13 septembrie **1767**, exista, pe valea pârâului Frumosul, un schit, iar sihastrul Nechifor Ţeliboc făcuse curături (despăduriri, „locul curat" din urătură), în vale, lângă curătura lui Pahomie Laza, iar fânaţul şi imaşul astfel obţinute (pe imaş avusese şi o casă de lemn) le-a vândut, pentru 3 lei, lui Ştefan Checheriţă. Martori au fost Vasile Negură, Pahomie Laza şi Ion Şuhane din Frumosul.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[790], din 1772-1773, înregistrează la Frumosu „25 – toată suma caselor", însemnând 1 popă, 1 dascăl şi 23 birnici, şi anume pe: Simion NIGA, Chiruţă NIGA, Georgie LIPAN, Ion NIGA, Petrea NIGA, Ion, ungurian, Simion NEGURĂ, Mihăilă, crâşmar, Ion ŞUHANE, Ion, ungurian, Vasile VĂMANU, Vasile HUŢULIAC, Nichita, rus, Lupul CHECHERIŢĂ, Ştefan CHECHERIŢĂ, Mihăilă, rus, Mihăilă NIGA, Dumitru HUŢULIAC, Ivan HUŢULIAC,

[790] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 259

Matei HUŢULIAC, Măriuţa cu holtei, Dochiţa cu holtei şi Măriuţa cu holtei. Rufeturile erau: popa Simion şi dascălul Luca, rus.

În **1774**, satul Frumosul avea 43 familii, iar în 1775, 2 popi şi 33 ţărani, numărul familiilor sporind la 60 până în 1784.

1843: În 5 februarie 1843, bătrânii satului Frumosul, vornicul Nicolai Cobilenschi, Dumitru Văman, Ifrim Negură, Toader Ţăbrian, Vasile a Petre Niga, Grigore Buga şi Petre Mandicevschi, dădeau mărturie câmpulungenilor referitoare la vechile lor privilegii „ab antiquo". În 1843, biserica ortodoxă Naşterea Maicii Domnului din Frumosu, cu 887 enoriaşi, era slujită de parohul Petru MANDICEVSCHI. Între anii 1863-1870, s-a construit, pe locul vechii bisericuţe din lemn, o biserică nouă, prin jertfa materială a lui Vasile CRĂIUŢU din Frumosu şi a lui Ciril URSESCU din Fundu Moldovei. În 1876, parohia cu 1.220 enoriaşi era slujită de parohul Amfilochie BOCA. În 1904, a fost sfinţită şi biserica Sfântului Dimitrie din Deea, Frumosu fiind centrul comunei bisericeşti Frumosu, Dragoşa şi Deea. În 1907, paroh era Dimitrie BRĂILEAN, decorat cu Ordinul „Steaua României", născut în 1843, preot din 1870, paroh din 1884, cantor fiind, din 1899, Constantin COTLARCIUC, născut în 1874.

Din **1860**, funcţiona la Frumosu o şcoală cu 3 clase, în Deea fiind deschisă o şcoală secundară, cu o clasă, abia în 1899[791].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în

---

791 SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 50, 1876 p. 60, 1907 p. 64

Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, **Frumoasa** (încă se folosea femininul – n. n.), Fundu Moldovei şi Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal şi Vatra Moldoviţei, Rus Moldoviţa cu Ciumârna şi Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau”[792].

În **1890**, comuna Frumosu avea 1.639 locuitori. Ioan Negură era primar, Emilian Ţurcan era paroh, Anatolie Popescul era învăţător, iar Pamfil Pojar – cantor bisericesc.

1891: O listă de subscripţie pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în septembrie 1891, de „Emilian ŢURCAN, paroch în Frumosul”, menţionează, printre familiile comunei, pe: Ioan alui Chirilă NIGA, Constantin CREFELEANU, Neculai SCRIPCĂ, Dumitru CHICHIRIŢĂ, Neculai NEGURĂ, Ştefan LAZA, Darie NIGA, Casian ŢEBREANU, Neculai HUŢULEAC, Nastasia MIRONOVICI, Ioan HUŢULEAC, Vasile ŢEBREANU, Irimie ŢEBREANU, Teodor SOLCAN, Ioan HUŢULEAC, Simion BUGA, Doroftei NIGA, Istratie LAZA, Simion CREFELEANU, Samuil NIGA, Andrei NIGA, Teodor NIGA, Ioan SOLCAN, Nichita NIGA, Vasile LAZA, Vartolomei ŞUŢU, Vasile CAILEANU, Nastasia NEMCIUC, Vasile MOLDEŢCHI, Iacob Niga şi Iacob CREFELCANU[793].

1907: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub sem-

---

[792] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich*, Wien 1869. pp. 158-161
[793] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 51/1891, p. 4

nătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[794], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Domnica a lui Gavril POJAR (47 ani în 1908) din Frumosu.

1908: Pentru fundaţiunea jubiliară „Francisc Iossif”, comuna Frumosu a donat 300 coroane, iar firma Druckmann & Sand din Frumosu, 100 coroane[795].

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Frumoasa** (sau **Frumosul**), comună rurală, districtul Câmpulung, aşezată la confluenţa pârâului cu acelaşi nume cu Moldoviţa. Suprafaţa: 66,62 kmp; populaţia: 1.639 locuitori români, de religie gr. or., şi puţini germani şi izraeliţi. Se compune: 1). din satul Frumosul propriu-zis, care are, împreună cu târla Fundul Frumosului, 1.106 locuitori, şi 2). din cătunele atenente Dealul-Bradului, Dragoşa şi După-Luncă. Este străbătută de drumul districtual şi de linia ferată locală, Vama – Ruşii-Moldoviţei, care are aci haltă. Are o şcoală populară, cu o clasă, şi o biserică parohială, cu hramul „Naşterea Maicii Domnului”. Această comună s-a întemeiat pe teritoriul numit „Branişte”, pendinte de satul Moldoviţa. La 1534, această localitate a fost făcută danie, de către Petru Rareş, mănăstirii Moldoviţa, în stăpânirea căreia se găsea şi la 1776. Aci se aflau, odată, mine. Are fierăstraie mari, cu o dezvoltată industrie de lemnărie. Populaţia se ocupă cu exploatarea pădurilor şi cu lucrul în fierăstraie, precum şi cu prăsila de oi. Comuna posedă 97 hectare pământ arabil, 825 hectare fânaţuri, 6 hectare grădini, 545 hectare islaz, 159 hectare poieni şi 5.000 hectare pădure. Se

---

794 MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

795 *Apărarea Naţională*, Nr. 18, Anul III, duminică 8 martie stil nou 1908, p. 4

găsesc 105 cai, 649 vite cornute, 1.500 oi, 400 porci şi 115 stupi de albine. **Dealul-Bradului**, cătun, pendinte de comuna rurală Frumosul. Are 4 case şi 19 locuitori români gr. or. **Dragoşa**, cătun, pendinte de comuna rurală Frumosul. Are 472 locuitori români gr. or., care locuiesc aici, pe timpul verii, prăsind vitele lor. Numele său provine, după legendă, de la Dragoş Vodă, care ar fi zidit aci o biserică. Pe locul numit Poiana Mărului, ce depinde de acest cătun, se crede c-ar fi existat, odată, un sat, din care nu se vede azi nici o urmă. **După Luncă**, cătun, pendinte de comuna rurală Frumosul. Are 8 case şi 42 locuitori români gr. or."[796].

1914-1918: Au făcut sacrificiul de sânge pentru Bucovina „Infanteristul **Dumitru Schipor**, Frumosu, Regimentul 22, rănit"[797]; „Legionarul (voluntar, prea tânăr pentru a fi încorporat – n. n.) **Simion Căilean**, Frumosu, Comp. 4, rănit: Legionarul **Roman Niga**, Frumosu, Comp. 4, mort (27-30.12.1915)"[798]; „Infanteristul **Vasile Crefeleanu**, Frumosu, Regimentul 22, rănit"[799]; „La propunerea doamnei **Panoria Pichon** din **Frumoasa** se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Gheorghe a lui Costan Pichon**. Doamna Panoria Pichon susţine că soţul ei, Gheorghe Pichon, a murit în anul 1917"[800].

---

[796] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 98

[797] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 159 – Supliment, din 6 august n. 1915

[798] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4

[799] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

[800] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 30, Cernăuţi în 24 Mai nou 1919, pp. 4-6

1919: „Firm. 29/19/Gen. II 39. În registrul însoţirilor[801], s-au introdus, la 7 august, privitor la însoţirea „Însoţire de păstrare şi credit pentru **Rădăuţi**", următoarele schimbări: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 7 August 1919, privitor la „Însoţirea de economie şi credit pentru Germanii din **Vama** şi **Frumosul**" (Spar- und Darlehenkassenverein für die Deutschen in Vama und Frumosu), următoarele schimbări: membrii în direcţiune Cistof şi Titus Kazimirski şterşi; membrii în direcţiune Sigmund Knoblauch şi Franz Haas introduşi"

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24[802]: **Trebeanu Nicolae**, caporal, ctg. 1938, cu ultimul domiciliu în comuna **Frumosu**, judeţul Câmpulung, mort la 3 iulie 1941".

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[803], următorii învăţători şi învăţătoare: Valachi Dimitrie, comuna **Frumosul**, jud. Câmpulung, media 7,66".

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[804], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Fochi Eusebie**, de la Frumosul, la Bulai, Suceava, post V, interese materiale; **Nichitovici Veronica**, de la Frumosu, la Bilca".

---

801 *Monitorul Bucovinei*, Anul 1919, Cernăuţi, în 30 Septembrie nou, Fascicula 68, pp. 5 şi următoarele

802 *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

803 *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

804 *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

1948: „Tablou de întreprinderile naţionalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispoziţiunilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, şi pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Preşedinţia Consiliului de Ministri: Moara fostă proprietatea a lui Liviu Bălan din comuna Frumosul; Fabrica de cherestea fostă proprietate a lui Liviu Bălan din comuna Frumosul". „Se înfiinţează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*[805], Centrala Industrială a Lemnului… Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „Liviu Bălan", cu sediul în Frumosul; „Emanuil Sand", cu sediul în Dea-Frumosul".

1949: Sunt numiţi **Costin Nicolae**, director la Şcoala elementară Frumosu, iar **Frunză Mina**, directoare la Şcoala elementară Frumosu, Dragoşa, pentru învăţământul elementar, ciclul I[806].

La Frumosu s-au născut publicistul Simeon COBILANSCHI (25 mai 1842) şi artizanul în lemn Coriolan ŢEBREAN (2 octombrie 1912).

---

805 *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052
806 *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

FRUMUŞELILE

(ţinutul Cârligăturii, lângă Podu Iloaiei, Iaşi)

1774, mai 26: Satul **Frumuşelile**, ţinutul Cârligăturii, ocolul de Jos, avea, după recensământul lui Rumeanţev[807]**: Toată suma caselor: 38**. Scădere rufeturi, însă 3: 3 femei sărace. Rămân birnici 35. / **Birnici** (tij ai dumisale): Lupul Vănaga / Georgii Roman / Ion Răul / Toader Bâtcă / Alecsandru Mânăscurtă / Gavril Samson / Vasâle Prutian / Tănasă Şchiopul / Miron / Andrei / Simeon Savin / Ioniţă, braşovanu / Ion sin (fiu) Tofana / Toader sin Smere / Vasile Ţenţa / Ion Ţenţa / Toader Carpu / Sandul Ţenţa / Constantin / Neculai Corciovă / Georgii, vânătoriu / Ion Spiridon / Iacob sin Spiridon / Lupul, vânător / Marcu zet (al lui) Smere / Ion, ungurianu / Simeon, munteanu / Simeon sin Ursul / Ion, nepot lui Spiridon / Merăuţă sin Spiridon / Toader, şelar / Iftimi sin Spiridon / Gligori Chirica, priş ot Chilişoai / Ioniţă, şelariu. // **Rufeturi:** / Irină, săracă / Ioana, săracă / Acsenie, săracă.

1900: „**Frumuşelele**, sat în comuna Popeşti, plasa Cârligătura, judeţul Iaşi, situat deasupra Dealului Mare, fiind înconjurat de păduri. Are o populaţie de 30 familii sau 120 suflete; o şcoală, întreţinută de comună, înfiinţată în anul 1881, frecventată de 30 elevi. Satul se află pe

807 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 476, 477

moşia Popeşti. Numărul vitelor e de 267 capete, din care: 121 vite mari cornute, 12 cai, 68 oi şi 56 râmători”[808].

FRUMUŞELU

(sat pe Zeletin, comuna Glăvăneşti, Bacău).

1428, iulie 24: Întărit de Alexandru cel Bun lui Sinata, „lui şi fiilor lui, şi fraţilor lui, lui Toader şi lui Berea, şi nepoţilor lui”, care primesc uric pentru „trei sate, unul pe Zeletin, unde este casa lui (Sănăteşti, azi Glăvăneşti, Bacău), şi, pe Frumuşel, unde au fost Dragoş (Frumuşelu, com. Glăvăneşti, Bacău), şi pe Tutova, unde este cneaz Ciorsac (Ciorsac, pe Tutova, Vaslui)… Iar hotarele acelor trei sate de mai sus scrise să le fie după hotarele cele vechi, pe unde din veci au apucat”[809].

1774, iunie 26: Satul **Frumuşel**, ţinutul Tecuciului, ocolul Zeletinului, după recensământul lui Rumeanţev[810], avea **toată suma caselor 43**. Scădere rufeturi 20: 5 slugi, 3 popi, 2 volintiri, 2 văduve, 1 ţigan, 5 nevolnici, 1 vornic, 1 vătăman. Rămân birnici 23. / **Birnici:** Neculai sin (fiu) Mihăilă Ţuţanaş / Ion Ţuţanaş / Gavril Cojan / Obrejă Ţuţanaş / Grigoraş Bouroş / Pavăl Chipzuiu / Grigoraş Cipzuiu / Apostol Chipzuiu / Gheorghi Pădure /

---

808 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 426

809 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 76, p. 111

810 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 598, 599

Simion / Iordache Ţuţaneş / Alecsandru Mihăilă / Vasili fiul babii Vasilca / Lazor Gârlian, ce a fost birnic la Tutova / Lupul Ţuţaneş, ce a fost scutelnic al dumisale banului Bogdan / Vasile, ciubotar, ce a fost birnic la Vultureni / Vasile Bârdan, ce a fost birnic la Ciorăşti / Costantin Ţuţaneş / Costantin Pangul / Ion Cojan / Ifrim fiul babii Cambiroai / Arhip, săpunar / Ursul Pinteleiu. // **Rufeturi:** Vasile Bouroş, slugă dumisale slugeroai Mariei Sturzoai / Toader Hălaba, tij (la fel) slugă / Andrei fiul lui Mihăilă, la fel, slugă / Pavăl Ţopa, vătav dumisale / Popa Dumitraşcu / Popa Andronachi / Diaconul Ene / Toader Pagul, volintir / Lazăr, la fel / Vasili, sârbul, sluga dumisale spătarului Conachi / Baba Ilinca Gucioai / Vasile, ţigan al mănăstirii Răchitoasei / Antohi, blănar din Bârlad, nevolnic / Isac Cojan, nevolnic / Antohi, nevolnic / Mihăilă Ţuţaneş, nevolnic / Baba Chirvasia, văduvă / Ion Stângă, vornic / Vasilachi Şerban, nevolnic / Ion Bouroş, vătăman.

1900: „**Frumuşelul**, sat din comuna Muncelul, plasa Zeletinul, judeţul Tecuci, situat pe pârâul Apa Neagră, la o distanță de 2 km și 575 m de reședința comunei. Are o populaţie de 184 familii sai 734 suflete. Are o școală, care datează din anul 1865, şi se frecventează de 70 copii (59 băieți și 11 fete). Locuitorii sunt răzeși, și stăpânesc 568 hectare; iar dl Corbitan stăpânește moșia Fundești, în mărime de 114 hectare. Are o biserică, cu hramul Sfinţii Voevozi, deservită de 1 preot şi 3 cântăreți. Biserica este făcută la 1858 de locuitori, S-a rezidit în 1892, cu spesele locuitorilor”[811].

---

[811] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 427

FRUMUŞIŢA

(fostul sat Fântâna Roşie, Frumuşeşti,
în Covurlui, Galaţi).

1528, mai 18: Întărit de Petru (Rareş) voievod lui Petre, Oane, Toader, Constantin, Ioan şi Jurj Munceu, care primesc uric pentru „dreapta ocină ce au avut din ispisoc de la părintele domniei mele Ştefan voievod, cu mică pecete, o **fântână** anume **roşie** (**Frumuşiţa**) şi a patra ot câmpul ocolului, partea din jos (**Băleni**), ot Covurlui, ce ei au plătit părintelui domniei mele Ştefan voievod 70 zloţi pentru moartea unui om, anume Neaniul neamiş, ce s-a găsit ucis în acel câmp al ocolului"[812].

1628, august 15: Porunca lui Miron Barnovschi voievod, dată lui Ionaşco şi Pavel Roşca de a cerceta pâra răzeşilor Văscan, Boben, Florea şi alţii din **Tuluceşti** (în Covurlui, Galaţi) împotriva marelui armaş Apostol „pentru satul **Vorniceniceni** (în Covurlui, Galaţi) de la Covurlui, zicând că acel sat nu este ocină dreaptă armaşului, ci-l ţine fără ispravă şi le face împresurătură… Apostol zis-au că este acel sat drept de moşie socrului său, lui Nicoară armaşul, şi alt nimeni n-a avut nici o treabă cu acel sat… iar tu să strângi pe ceşti oameni, anume Mihăilă Giuneş, Ion Grămadă din **Şiviţă** (în Covurlui, Galaţi), Toader din **Frumuşeşti** (satul Frumuşiţa, în Chigheci, Moldova), Toma tatăl lui Mângâie,

---

812 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XVIII, Iaşi 1927, pp. 136, 137

Miloş, Nicoară Calo, Dumitru Plătic, Teatiul Boul de **Vlădeşti** (în Covurlui, Galaţi), Ion Ghidimon de **Tuluceşti**, Ion de **Piscani** (în Covurlui, Galaţi), Pavel Roşca şi Buculei hânsar de **Ţipeni** (satul Sipeni, în Fălciu, Vaslui), şi să socoteşti cum vei afla mai cu dreptul cu sufletele acestor oameni"[813].

1774, iunie 5: Satul **Frumuşiţa**, ţinutul Covurluiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanţev[814]**. Ce ţin poşta la Folteşti:** Dumitru Ciucă / Ion Strătulat / Ion Manole / Ion Buţe / Streşină / Lazăr sin (fiu) Andrei / Andrei, cibotar / Sandul Modruz / Aftenie Parfeni / Chirilă Dragotă / Neculai Parfeni / Gavril Modruz / Ion al Gahii / Tănasii fiul lui Strătulat / Trandafir / Ion Rogojină / Toader Jâglău / Iftemi Ariton / Ion fiul cibotarului / Neculai Ariton / Enachi Parfeni.

1900: „**Frumuşița**, comună rurală în judeţul Covurlui, plasa Prutul, aflătoare în valea şi pe malul Prutului, a treia comună în această linie de la Galaţi și la distanță de 24 km de capitala judeţului. Se mărginește, la nord, cu Folteşti, la est, cu lacul Brateșul, la sud cu Șiviţa, şi la vest, cu teritoriul comunei Pechea. Are 4 cătune: Ijdileni, Frumuşița (reședința), Tămăoani şi Scânteești, cele 3 dintâi în linia dreaptă de sud-nord, iar a patra la vreo 9 km înspre vest de reşedinţa comunală. Populaţia comunei este de 668 familii sau 2.262 suflete: 1.158 bărbaţi şi 1.104 femei; 1.045 necăsătoriţi, 1.077 căsătoriţi și 140 văduvi. Sunt 384 contribuabili. Știu carte 90 persoane. Locuitorii din toate cătunele acestei comune

---

[813] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 395, pp. 542, 543

[814] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, pp. 86, 87

sunt foşti clăcași, împroprietăriți la 1864… Numărul vitelor este de 5.344 capete, din care; 1.450 boi, 765 vaci, 87 cai, 125 iepe, 270 capre şi 2.439 oi; sunt: 8 buhai (tauri), 14 armăsari, 156 berbeci şi 20 ţapi. În Frumușiţa sunt: 14 cârciumi; 2 mori cu aburi; 3 batoze de treierat şi 3 de bătut porumb, 331 pluguri, din care 116 de fier. Biserici sunt 3; Sf. Gheorghe, în Scânteeşti; Sf. Împărați, în Frumuşiţa, și Prea Cuvioasa Paraschiva, în Tămăoani, câteştrele având pământ rural. Cătunele Ijdileni și Frumușiţa formează o parohie, cu catedrala Sf. Împăraţi, deservită de un preot, un diacon și 4 cântăreţi, iar cătunul Scânteești, împreună cu cătunul Fântânele (comuna Foltești), formează o parohie deosebită, cu numele Scânteești, cu catedrala Sf. Gheorghe, deservită de un preot, un diacon și 4 cântăreți. Sunt 3 școli: una de băieţi şi alta de fete, în Frumușiţa, a treia în Scânteești. Numărul elevilor înscriși în aceste școli, în anul 1889. era de 61 băieți și 16 fete, din care au urmat regulat 46 băieţi şi 8 fete. Calea judeţeană Galaţi-Baba-Draga străbate această comună, pe o întindere de 12 km, trecând chiar prin satele Ijdileni și Frumuşiţa. Pe aci trece și linia ferată Galaţi-Bârlad, / **Frumuşiţa**, sat principal şi reședința comunei cu același nume, are 231 familii sau 916 suflete; o biserică; 2 școli”[815].

[815] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 427-428

FRUNTEŞĂNI

(lângă Bârlad, Vaslui).

1667, iunie 9: Întărit de Ilieş Alexandru voievod comisului Ştefan Cercez, care „a cerut de la noi hotarnic, să-i aleagă şi să-i stâlpească hotarul satului său **Fruntеşanilor** dinspre **hotarul târgului Bârladului**”. Hotarnicul Bejan Gheoca, şi martorii Gavril preot Domnesc şi preotul Chiriac din Bârlad, Mihai, Proca, Toma starostele şi Necoară căpitanul de Covurlui „au ales acele hotare şi le-au stâlpit cum a fost pe dreptate: mers-au doi oameni bătrâni cu brazda în cap pe unde a ţinut Roşca cel bătrân hotarul Frunteşănilor şi precum scrie zapisul cel de danie de la Duca voievod… Hotarul se începe întâi danie dinspre hotarul târgului Bârladului, şi dinspre hotarul Frunteşănilor, din valea Trestienii, până în hotarul Cetăţuii, de la podul lui Clefaş în jos pe Trestiana, până în hotarul Cetăşuei, unde este o movilă, şi lângă movilă o vâlcea, ce se cheamă Dumbrăviţa; şi din vâlcea la deal, peste drumul ce merge la târgul Bârladului, în sus spre Odăile Vinteştilor, pe lângă odăile lor dinspre răsărit, şi în sus, până în hotarul Popenilor, până în obârşia Vârlezului, unde este un păr, din jos de drumul Fălciului; şi de acolo în jos iarăşi spre Odăile Vinteştilor, şi în jos pe muchea dealului, în zarea dealului dinspre răsărit; şi de acolo la vale, în Valea Balumireştilor, şi trece peste vale pe din jos de un iaz bătrân, ce a fost acolo, şi ia la deal până într-un păr; şi de acolo, cu semne prin copaci, pe la capetele unor pământuri ce vin dinspre Odăile Vinteştilor în sus ţi

în jos; şi de acolo la deal, până unde s-au pus semne; şi de acolo iarăşi spre vale, pe deasupra Brehnei, mai la vale de zarea dealului, spre matca Brehnei, până iar la podul lui Clefaş; iar de acolo în sus se începe hotarul Frunteşănilor"[816] (şi în *Uricarul*[817])..

1685, august 20: Întărit de Constantin voievod agăi Lupaşco Bogdan, feciorul fostului comis Gheorghiţă, care arată zapise de mărturie „de la Ion, Ilie şi Nedelcu din **Denisăşti**, scriind cum Varvara, fata Stancăi, a vândut toată partea sa, un bătrân din Dănişăni lui Vasile Dămian, drept 80 taleri de argint, iar Vasile a vândut comisului Gheorghe Bogdan… / de la Ion Udre, Grigore a Ursoaei, Tofan Răpede, Vasile fratele lui Tofan şi Grăjdeanu din **Glăvăneşti**, scriind cum Simeon, feciorul Dobrii de Glăvăneşti a vândut a sa dreaptă ocină şi moşie, un vad de moară în apa Zeletinului, vadul de jos, lui Ion Rusăi din **Putredeni**, iar Ion Rusă l-a vândut lui Gheorgiţă Bogdan comisul, drept 60 taleri bătuţi… / de la Toader Paladi, Toader şi Ion Bujoranul, Constantin şi Pavăl Bâtcă din **Greci** şi Simeon din **Hulpăşeşti**, scriind cum Mereuţă cu feciorii săi au vândut partea socru-său Gavril şi a soacră-si Ioana din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Putnenilor, ce este în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 de taleri… / de la Ianachi vistiernic, Constandin jicnicer, Negre stolnic, Roşca şi Vetriş vornici de poartă, scriind că Ioana Căzăceasa, cu feciorii ei Ion şi Gavril, au vândut partea din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti**, ce sunt pe Smila, în ţinutul Tutovei, lui Gheorghe Bogdan comis, drept 40 galbeni… / de la aceiaşi boieri, scriind cum

---

[816] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, II, Bârlad 1912, doc. 3, pp. 7, 8

[817] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 278, 279

Ionaşco, feciorul lui Ionaşco din **Negreşti** a vândut ale sale drepte ocini şi moşii din satl **Hulpăşeşti** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 20 taleri de argint… / de la Crăciun, Porhirie şi Necula din **Floreni**, Strătulat din **Pătrăşcani**, Postolache şi Simion din **Bicani**, scriind cum Toader, feciorul lui Iftodi din Hulpăşeni a dăruit ale sale drepte părţi din **Hulpăşeni** şi din **Ibăneşti** lui Gheorghe Bogdan comis … **/** de la Neculai, feciorul lui Frim din **Zmeeni**, Ionaşco Şălarul de **Suseni**, Stratul de **Băcani**, Pavăl fecior lui Bâtcă şi popa Buguţa de **Portăreşti**, scriind cum fraţii Constantin Şoitul şi Dumitraşco au vândut a treia parte dintr-un bătrân din satul **Ibăneşti** şi din **Hulpăşeni** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 90 taleri de argint… / de la Racleş vătavul de **Stolniceni**, Toader Bujoranu şi Grădescul pitar, scriind cum Neculai, feciorul lui Zavantie de **Ivăneşti**, a vândut partea câtă i se va alege după mamă-sa Nastasia, fata lui Hilimon, din satul **Ibăneşti**, din bătrânul Hilimoneştilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Toader Paladi stolnicul, Gavril şi Ciochină – vornici de Bârlad, Constantin Isar, Echim călugărul de **Portăreşti**, popa Andrei din **Băcani**, Neculai şi Buciumaş de **Zmeeni** şi Toader Bujoranu de **Fruntişăşti**, scriind cum Stratul, feciorul Irimiei Sărăcuţul de **Băcani**, a vândut părţile de moşie ale lui Vasile Cheptănariul de la **Ibăneşti** şi de la **Hulpăşeni**, din bătrânul Putnenilor lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint… / de la Simion medelnicerul, Liciul, Ion Nuţul, Alexandru şi Ion Măciucă de **Polocineşti**, scriind cum a vândut Ion Giudele de Polocineşti a sa parte de sat din **Ibăneşti**; şi cu femeia sa şi-a vândut partea lor de ocină din **Şărbăneşti**, cât se va alege; şi Tudor din Poloceni a vândut partea lor din

Şărbăneşti lui Şandru, iar Şandru a vândut lui Gheorghe Bogdan comis, drept 100 taleri de argint… / de la Dumitraşco Călin, şoltuzul, cu 12 pârgari din târgul **Bârladului**, şi Crâste Gavriţa şi popa Gavril tot de acolo, scriind cum Gavril, feciorul lui Vasile, fratele lui Tămâie, nepot lui Căpăţână, a dăruit a sa dreaptă ocină de la **Poloceni**, ce este de la părinţii săi şi altă parte. Ce-i este cumpărătură de la Neagul, lui Gheorghe Bogdan comis … / de la Zota, Toader Grădescul şi popa Costachi, scriind cum Ţigan de **Huşi** a vândut a sa dreaptă ocină din satul **Belceşti** lui Gheorghe Bogdan comis, drept 30 taleri de argint"[818].

1763, noiembrie 26: Porunca dată de Grigore Ioan voievod ispravnicilor de Tutova, Constantin Sturza şi Enachi fost mare sulger, după ce „au dat jalubă Gheorghe Buta şi Vasile Zălui din **Micleşti** ot Fălciu asupra lui Constantin Bujoranul mazil din **Simila** de la ţinutul Tutovei, zicând că, mai în anii trecuţi, fiind ei trăitori la ţinutul Covurluiului şi fiind toate scrisorile de moşie la mâna lor, a mers Constantin Bujoranul şi a cerşut la dânşii uricul care este făcut pentru toate moşiile, fiindcă şi el este răzeş cu jeluitorii în unele moşii, zicând că vrea să-şi dezbată părţile lui, pe unde are, apoi îl va da iar la mâna jeluitorilor, şi ei, fiind oameni săraci, n-au putut să meargă cu uricul şi l-au dat… şi Bujoranul nu-l mai dă şi intră în stăpânirea moşiilor în care el nu are treabă, fiind uricul la dânsul, şi ziseră că le-a vândut o moşie din acest ţinut, anume **Fruntişanii** pe Horaiţa… / Voi să aduceţi şi pe acel Constantin Bujoranul de faţă, să cercetaţi pricina şi de se va dovedi că este uricul drept al jeluitorilor, şi-l

[818] Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924, doc. 76, pp. 123-128

ţine el numai în tăria lui, să-l luaţi de la dânsul şi să-l daţi la mâna jeluitorilor, cum pentru numita moşie, ce a vândut-o el, de se va dovedi că este dreaptă a jeluitorilor şi el a vândut-o rău şi fără cale, iarăşi să o daţi la stăpânirea jeluitorilor”[819].

1900: „**Frunţişeni**, sat în judeţul Tutova, plasa Târgul, spre est de Bârlad. Are o populaţie de 521 locuitori, din care 44 știu carte și locuind în 68 case. Formează o comună (comuna Frunţişeni), cu cătunele: Dealul-Mare şi Grăjdeni. În toată comuna sunt 1.173 locuitori (din care 134 ştiu carte); 192 contribuabili; locuiesc în 240 case. Cultura viei se face pe o suprafață de 85,50 hectare (din care 11,50 nelucrătoare). Se fabrică mult olăria ordinară. Comerţul se face de 16 persoane, în 16 stabilimente comerciale, din care 9 cârciumi. Are o școală primară de băieți; 4 biserici”[820].

FRUNTEŞTI

(pe Siret, ţinutul Roman, Iaşi).

1632, mai 25: Porunca lui Alexandru Iliaş voievod, dată uşarului Vasile, să meargă cerceteze pricina visternicelului Patrichi şi a răzeşilor săi cu „Vasile din **Frunteşti**”, zicând Patrichi „că au ocină împreună în câteva locuri. Deci el s-a sculat de-a vândut o ocină din

---

[819] Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iaşi 1895, pp. 282-284
[820] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 429

Buţcăteni, cât au chibzuit că este partea lor din tot satul. Deci s-au mai pârât în zilele lui Moise vodă şi l-au rămas Patrichi cu răzeşii săi pe Vasile de Frunteşti şi i-au fost dat zi să iasă din sat, să se ducă în vânzare. Iar el până acum n-a ieşit… iar tu să-i zici acelui Vasile să iasă din sat, să meargă la vânzare”[821].

1774, iunie 26: Satul **Frunteşti**, ce au fost scutelnicii spătarului Conachi, ţinutul Tecuciului, ocolul Berheciului, după recensământul lui Rumeanţev[822], avea **toată suma caselor 32**. Scădere rufeturi 12: 1 mazil, 2 popi şi diaconi, 2 văduve, 4 nevolnici, 1 vornic, 1 vătăman, 1 flăcău cu capul. Rămân birnici 20. / **Birnici:** Chiriac Oprişan / Cozma Oprişan / Dumitraşcu / Maftei Ciuca / Macsân, rusul / Ursul, rusul / Costantin, rusul / Pavăl Necula / Mihai sin (fiu) Andrei / Ion Borgul / Andrei Borgul / Amvrosii Borgul / Neculai Cârneci / Stanciul, cojocar / Dumitraşcu, croitor / Antohii Bâtcă / Dumitraşcu Bâtcă / Chiriac Spoială / Pătraşcu Tinchiul / Strătulat Chebac. // **Rufeturi:** Constantin, vătav, mazil / Popa Ioniţă / Lupu, diacon / Catrina, diaconiţă, văduvă / Antonia, babă / Sandul, şchiopul, nevolnic / Vasili Ionati, şchiop, nevolnic / Andronic Ciuntul, nevolnic / Ariton, rus, vornic / Grigori Bărguiu, vătăman / Ion, nevolnic / Eni, flăcău cu capul.

1900: ,,**Frunteşti**, sat în judeţul Bacău, plasa Siretul de sus, comuna Filipeni, așezat la confluenţa pârâului Sălașul Roșu cu Dunavăţul, la o depărtare de 5.100 m de cătunul Lunca. Satul este foarte vechi. Locuitorii

---

821 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXI, Bucureşti 1971, doc. 82, p. 88

822 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 589, 590

posedă acte scrise, în limba slavonă, cu date de la 1600. În Condica Liuzilor, se găsește cu numele Fruntești-Răzășești. Are o biserică, cu hramul Cuvioasa Paraschiva, clădită de răzeşii moșneni pe la 1851. Sunt 216 familii sau 821 suflete. Vite sunt: 51 cai, 304 vite cornute, 234 porci şi 11 capre”[823].

FRUNZEŞTI

(Beţeşti, în Frunzeni, comuna Costişa, Neamţ).

1623, aprilie 3: „Adică eu, Cămărzan din Câmpul lui Dragoş, din sat din Rediu (comună, Neamţ), mărturisesc cum au venit la mine Vasilie Bantăş cu cinstita cartea măriei sale lui vodă, ca să merg să-i aleg un loc de prisacă în hotarul Grozeştilor (sat înglobat în Rediu, comuna Rediu, Neamţ). Deci, eu m-am sculat de am strâns bătrânii Grozeştilor şi a Cândeştilor (comună, Neamţ) şi din Beţeşti (în Frunzeni, comuna Costişa, Neamţ), anume: Salom vătavul, şi Zahariia de acolea, şi Nechita cel bătrân de Grozeşti, şi Toader Blidarul de acolea, şi Mihăilă Năsoescul tij, şi Sanson cel bătrân ot tam, şi Drăguţul ot tam, şi Mihăilă Talambută de Beţeşti şi Gligorcea ot tam. Deci noi i-am căutat şi i-am ales un loc de prisacă în codru mereu între vădureale, să-şi taie prinprejurul prisăcii. / Și-ntr-acea bună tocmeală ne-am tâmplat şi noi, oameni din ţinutul Neamţului, anume:

823 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 428

Gheorghie sulgeriul, şi Ionaşco Bucelescul, şi Iuraşco de Porceşti (azi Moldoveni, Neamţ) şi Pătraşco cel bătrân den Bierăşti (Neamţ). Şi, mai mare credinţă, ne-am pus peceţile”[824].

FUNDEANU

(prin partea sa de sat numită Motoşeşti,
comuna Drăguşeni, Galaţi).

Menţionat, în **15 iulie 1448**, de Roman voievod, când întăreşte proprietăţile fraţilor Cernat Ploscar şi Şteful, care primesc uric pentru „satele, pe Corod, anume: Pîtcăeşti, pe care l-au cumpărat de la Pîtcă pentru 60 de zloţi, amândouă părţile, şi, pe aceeaşi parte, între Motoşeşti şi între Vitezeşti, un loc de pustie să întemeieze sat, şi, mai jos de Vitezeşti, la fântână, un loc din pustie să facă sat, şi Zmulţi, pe Suholui, şi, mai jos, unde este jude Uliu, anume Mileşti, şi seliştea Dăbeştilor, şi Cernăteşti, la obârşiile Gerului, şi, mai jos, Goruneşti, şi, între Mileşti şi între Frăţileşti, un loc din pustie, şi seliştea Frăţileştilor, şi, la obârşia Bârzotei, o prisacă, la fântână, unde a fost Călugărul, şi, în dreptul Cojoeştilor, unde a fost prisaca lui Roşca, şi Găunoasa, de la obârşie până la gură, şi seliştea lui Laţco Furul, pe Suholui, şi seliştea Comăneştilor, la gura Cneajei, şi seliştea lui Mânea, pe

[824] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 47, pp. 67, 68

Covurlui, şi seliştea Şcheilor, şi, mai jos, seliştea lui Fâlfoi, şi a lui Radul, şi a lui Radici, unde este jude Dragoş, şi iezerul Covurluiului cu gârla, şi unde a fost Cudrea, şi, pe Prut, Făreşti, şi gârla Flămîndzilor, şi jumătate din morile noastre de la Covurlui, pe Prut, să-şi facă casă, şi jumătate din pădure, şi jumătate din şteze, şi din peşti şi din tot venitul, şi pe apă şi pe uscat, să le fie jumătate, şi pe aceeaşi parte a iazului să-şi facă dârstă, şi de la iaz în vale pe Prut să le fie lor din toate târguielile toată această vamă, şi pe apă şi pe uscat, şi seliştea Folteştilor, şi seliştea lui Berevoi, pe Ialan, şi fântâna lui Balea, pe Suholui, şi fântâna lui Cucu şi, pe Cracău, unde sunt juzi Dragan şi Nasoe, amândouă părţile, şi mănăstirea, şi, pe Bârlad, Blajari, şi Mereşti, şi mănăstirea la gura Bârlăjiţei, unde este Agapie, şi Lieşti, şi Gârleşti, şi Tălăbeşti, ocina lor, unde au fost Voico şi Şteful şi Micu, cu toată gârla de la Bârlad, şi Tonceşti, cu gârla, şi gârla Brateşului cu satul şi seliştea lui Duma, pe Călmăţui"[825]. Hotarele, din veac.

1463, aprilie 15: Întărit de Ştefan voievod lui Şteful Cernat, care cumpărase cu 75 de zloţi tătăreşti, de la Herman, nepotul de frate al lui Oţel, danie de la Oţel, şi de la fiica sa Macrina, „**satul Motişeşti, la obârşia Corodului, mai sus de Curtea lui Cernat**, şi Seliştea lui Tatul, de la obârşia Corodului, în acelaşi hotar, şi o poiană de la deal, care este în dumbrava de la Deocheaţi"[826]. Hotarele, din veac.

---

[825] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. I, Bucureşti 1975, doc. 280, pp. 397-399
[826] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 115, pp. 165, 166

1468, septembrie 24: Întărit de Ştefan voievod lui Şteful Cernătescul, care primeşte uric pentru „ocina lor dreaptă, satele anume: **Cernăteşti, unde îi este casa, pe Corod,** pe care l-a cumpărat de la Stan Pâtcău pentru şaptezeci de zloţi, şi, aproape de acesta, mai sus, satul anume Motişeştii, şi, mai sus, la obârşia Corodului, selişte lui Tatul, şi, deasupra, poiana de la Deochiaţi, pe care le-a cumpărat de la Herman, din uricul lui Oţel, pe care l-a dat Oţel nepotului său, Herman, iar pan Herman a vândut aceste sate şi poiana pentru şaptezeci şi cinci de zloţi, şi la obârşia Bârzotei, la Fântâna Călugărului, la horodişte, şi, pe Bogdana, unde este casa lui, unde a fost Petru Delţag, şi cu moară şi cu toate hotarele sale cele vechi, şi la obârşia Smilei, o moară, unde a fost moara lui Petru Delţag, la Bucoveni, între morile lui Vulpaş şi a lui Giurgiu Pleşan şi între moara lui Ştefful şi moara Pleşanului, să-şi facă pan Ştefful moară, şi loc din pustie pe Smila, şi, pe Suceava, Ruşciori, şi jumătate din Răoseni, şi, pe Suceava, loc să-şi facă moară, şi, mai sus de acesta, cutul Hueţenilor, anume Unguraşii, şi, în jos pe Suceava, seliştea unde a fost tătarul Petir şi poiana, şi jumătate din iezerul Covurlui şi jumătate din gârlă, şi satul de lângă morile de la Prut, unde a fost Fara şi, pe Covurlui, satul anume Rădiceşti, şi, mai sus, unde a fost satul bulgăresc, şi, la obârşia Gerului, seliştea anume Cernăteştii”[827]. Hotarul, din veac.

1900: „**Fundeanul**, sat pe pârâul Cetățuia, în partea de sud a judeţului Tutova, plasa Corod. Are 516 locuitori, din care 58 știu carte, şi 121 case. Formează o comună (comuna Fundeanul) cu cătunul Nicopole. În

[827] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 154, pp. 225, 226

comună sunt 625 locuitori, din care 62 știu carte, 125 contribuabili; 151 case. Pe teritoriul satului sunt 26 hectare vii. Comerţul se face de 9 persoane, în 9 stabilimente comerciale, din care 3 cârciumi. Are o şcoală primară de băieţi şi o biserică”[828].

FUNDENI

(lângă Tecuci, comuna Fundeni, Galaţi).

1495, ianuarie 11: Întărit de Ştefan voievod lui Stan Mieriul, care primeşte uric pentru, „jumătate de selişte la Bârlad, anume Fundianii, partea de sus”[829].

1495, ianuarie 12: Întărit de Ştefan voievod fraţilor Fete, Văsiiu şi Tatul, care primesc uric pentru, „jumătate din seliştea pe Bârlad, anume Fundenii, partea de jos”[830]. Hotarul, din veac.

1774, iunie: Satul **Fundenii de Jos**, ţinutul Tecuciului, ocolul Privalului, după recensământul lui Rumeanţev[831], avea **toată suma caselor 72**. Scădere rufeturi 4: 1 vornic, 1 vătăman, 1 popă, 1 slugă. Răman birnici 68. / **Birnici**: Mantia / Ion Dorogan / Vasile Drăghici / Marin

---

828 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 436

829 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 155, pp. 288, 289

830 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. III, Bucureşti 1980, doc. 162, pp. 299, 300

831 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 538, 539

Arbănaş / Zaharia Popoiul / Andreiu Ochincă /Lupul Ochincă / Stoica Ochincă / Vlad sin (fiu) Ochincă / Chiriac Ciorâţă / Costandin Laza / Stahii, olar / Simion Dobrotă / Vasile sin (fiu) Toderaşcu / Vasile, croitoriul / Constandin Hamza / Vasile, olar / Gheorghiţă Leleca / Pană Ciocheşa / Gavril Ciorâţă / Postolachi sin Costandin / Gheorghi Ciolan / Neculaiu Gheleman / Andreiu Hilohii / Ion Tălabă / Enachi Tălabă / Mihălachi Coceiu / Grigorii Potruş / Dumitru Negrul / Negoiţă Ispas / Radul Chetrosul / Grigori brat (frate) lui / Costandin / Simion / Radul Frătiţa, ce a fost scutelnicul lui Manolachi Costandachi / Sava / Gheorghi Burcă / Costandin, cioban / Vlad, văduvoiul / Anghel sin (fiu) Lupul, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Gheorghi Frătiţa, tij (la fel) / Ion Putineu, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachiv / Lazor, tij / Tudor Hahoe, tij / Ilii / Stanciul / Toma / Negoiţă / Dinul / Radu, muntean / Stan, muntean / Alecsa, muntean / Ivan, muntean / Tudor, muntean / Mile / Dumitru / In (alt) Dumitru, muntean / Petru / Radul / Vlad, muntean / Ioniţă Ţâgănaş / Mihalcia, muntean / Dumitru Bontocu / Gheorghiţă / Gheorghi / Irimia / Bucur. // **Rufeturi**: Popa Ioniţă / Ivan, vornic / Gheuca, vătăman / Sandul, vătav al dumisale spătarului Conachi.

1774, iunie 26: Satul **Fundenii de Sus**, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanţev[832], avea **toată suma caselor 190**. Scădere rufeturi 21: 2 vătămani, 8 nevolnici, 4 văduve, 2 popi, 5 slugi. Rămân birnici 169. / **Birnici**: Mihalcia Gagiul / Stan sin (fiu) Gagiul / Şerban Hara / Uncheş Sava / Dumitru

[832] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 567, 568

Borşu / Opre Zaharia / Şerban sin Zaharia / Gheorghi brat (frate) Şerban (Hara) / Ştefan Ciocoiul / Badiul sin Cinpoca / Sandul Putineiu / Radul Cinpoca / Costantin Calmare / Mania sin Iorgăi, holtei cu mamă / Bogdan sin Niagul / Sandul brat (frate) Gheorghi / Ion, harabagiu / Dobre sin Muşat / Radu Corpatici / Vasili a babei Andrieni / Uncheş Scărlat / Gheorghi sin Pricopii / Ilii brat lui / Pricopii sin Iorgăi / Ioniţă Boţul / Dumitraşcu Boţul / Vasile, mocan / Niţul sin Miloş, croitor / Stoian zet (ginere) lui Smochină / Dragomir cumnat lui Scărlat / Ion Mertic / Nechifor / Sava Săcară / Toader brat lui / Dumitraşcu Gâţul / Stoica sin lui / Tudor cumnat lui Scărlat / Uncheş Gheorghi frate lui / Sima fiu lui Uncheş Tudor / Lupul, bejenar / Radul, bejenar / Dumitru, bejenar / Duminică fiu lui Bordar / Vlad al lui Iorgulesii / Lupul, văcar / Moiseiu, văcar / Necula / Ion Brehoiu / Ilii Brehoiu / Niculai, blănar / Radu fiu lui Sava / Stoica fiu lui Radu / Scărlat, muntean / Ivan fiu lui Ilii / Ilii fiu lui muntean / Ştefan / Lupul Crâstei / Ivan / Pană fiu lui Vlasii / Dumitraşcu fiu lui Găreliuţă / Ion fiu lui Rola / Niagul fiu lui Scărlat / Dumitru frate lui Bogdan / Scărlat fiu lui Ilii / Negoiţă Radu / Radu Gaciul / Voicu fiul lui / Costantin, cârciumar / Stan fiu lui Tănasă / Ivan Nechifor / Radu cumnat lui / Necula cumnat lui Negoiţă / Ioniţă Biserică / Constantin, pâslar / Dumitrachi / Ion, pâslar / Radu Clipa / Vasili Făinără / Marin Carabule / Nucula Odăiaş / Grigori cumnat lui / Antohi cumnat lui Negoiţă / Ion a babii Ştefanii / Apostol Bocăneţu / Iftimii Bocăneţu / Stan Bocăneţu / Ursul frate lui Chiriac / Chiriac / Ioniţă Diacul / Ion Diacul / Diacul cel Bătrân / Grigoraş Roibul / Niţă, ficior cu mamă / Ion Roibul / Dănăilă cumnat lui Voicu / Voicu al lui Tudor / Tănasii Crâstian / Ene

Bălănuţă / Gheorghiţă Ţâganu / Gheorghi, sârbul / Enachi, sârbul / Neculai Calacaz / Toader Câra / Sandul fiu Cârii / Ioniţă Cula / Tănasii Bulaiu / Ioniţă Săracu / Zanfir sin Hrizii / Uncheş Hriza / Gheorghiţă Harapcia / Tănasii Badiul / Badiul / Petria Harapcia / Mutul fiu lui Boer / Gheorghiţă al babii Mihaicăi / Mania Antohi / Ion al babii Tudorii / Nan fiu viţălarului / Ion Săracul / Drăgan / Stanciul cumnat lui / Sandul Şorcar / Tănasă Necoară / Gheorghiţă cel mic / Gheorghiţă a Pârvului / Costandin, giugănar / Ghiurme, brăilean / Tofan cumnat lui Tudor / Stoica, bejenar / Apostol, bejenar / Toader cumnat lui Tofan / Niagul, harabagiu, văduvoi / Ştefan Brodian / Postolachi Laza / Dumitru Covrig / Hriza al Buculesii / Uncheş Ion Nămolos / Dumitraşcu fiu lui / Gheorghiţă Parămoale / Ioniţă fiu lui Sofronii / Costantin Cucuţa / Mihaiu Săracul / Enachi Tudoran / Apostol, ciubotar / Ion, tăbăcar / Bolan brat lui Ion / Toader, viţălar / Tudoran al lui Negoiţă, săponar / Sămion Parămoale / Ştefan, cârciumar / Iordachi nepot lui Tudoraşcu / Vasilachi cumnat lui Ion, tăbăcar / Costantin, bejenar / Neculai al lui Antohii / Ilii cumnat harabagiului / Alicsandru al Şendrii, ce a fost scutelnic al dumisale bănesii Dumitrăchioai / Grigoraş sin Covrig / Todiraşcu a Buzatului / Dumitrachi fiu lui Ion Nămolos / Ivaşcu, cârciumar, ce a fost scutelnic dumisale spătarului Conachi / Eni Săcul, la fel / Năstasii, morar, la fel / Ioniţă, podar, la fel / Toderaşcu, la fel / Ion, chelar, văduvoi, la fel / Pavăl, chelar, la fel / Ştefan al lui Pavăl, la fel / Ilii, bejenar. // **Rufeturi**: Ştefan socru lui Postolachi, nevolnic / Maria Albuliasă, văduvă / Tudorache, vătăman / Ion cumnat lui Mihaiu, nevolnic / Vasilii Covrig, vătaf al dumisale spătarului Conachi /

Popa Meleca / Hriza Uncheş, nevolnic / Dragomir fiu lui Udria, nevolnic / Dragomir al babii Andrienii, nevolnic / Miloş, croitor, nevolnic / Stana, văduvă / Frăţilă, vătăman / Uncheş Stanciul, nevolnic / Chirica, văduvă / Niaga, văduvă / Stanciul, sluga dumisale Manolachi Conachi / Dumitraşcu, croitor al dumisale spătarului Conachi / Ştefan Jilţu, la fel / Ion Jilţu, la fel / Popa Costantin / Istrati Busuioc, nevolnic.

1774, iunie 26: Satul **Slobozia Nouă**, al căpitanului Ilii ot Târgul Tecuciului, ţinutul Tecuciului, ocolul Târgului, după recensământul lui Rumeanţev[833], avea **toată suma caselor 56**. Scădere rufeturi 15: 1 vornic, 1 vătăman, 1 popă, 6 nevolnici, 3 slugi, 1 ţigan, 1 lumânărar, 1 străin. Rămân birnici 41. / **Birnici**: Ion Popoiul / Răzmeriţă / Vasilii Baltă / Andrei sin (fiu) Dumitru / Toader zet (ginere) lui Dumitru / Ştefan al lui Tudorachi / Grigori Ciopaga / Gheuca, rotar / Căzan, rotar / Grigorii, muntean / Ion, muntean / Radu Anton / Stănică / Mutul / Negoiţă fiu lui Stănică / Gheorghi Pană / Enachi, rotar / Constantin fiu lui Meleca / Ion Hârlău / Moise Hârlău / Ghenia Vezurian / Badiul frate lui Tudori, văcar / Oanca, muntean / Eni / Costantin Vezurian / Lupul fiul lui Petria, rus / Radu Mircia / Vasili, holtei cu mamă / Neculai, holtei cu mamă / Costantin, holtei cu mamă / Gheorghi Hârlău, holtei cu mamă / Voicul Gagiul, holtei cu mamă / Stan, vier al dumisale spătarului Ioniţă Canta / Necula Crivăţ / Costantin Belivacă / Anastasii, holtei cu mamă / Măteiu, muntean / Stănilă, merticar / Niagu Jămalţu / Vasili Bran, rus. // **Rufeturi**: Iftemii Modruz, vornic / Lupul Băjan, vătăman / Popa

[833] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 568, 569

Pătraşcu / Uncheş Dumitru, nevolnic / Neculaiu Hârlău, nevolnic / Uncheş Dragomir, nevolnic / Stoica, muntean, nevolnic / Uncheş Tudorache, nevolnic / Ion, ungurian, străin / Costantin, bucătar, sluga dumisale căpitanului Ilii / Tudorache, holtei cu mamă, lumânărar isprăvnicesc / Tudor, ţigan, herar / Toader, păcurar, sluga căpitanului Ilii / Dumitru, cumnat lui Toader păcurar, la fel / Toader, văcar, nevolnic.

1900: „**Fundeni**, comună rurală în plasa Bârlad, judeţul Tecuci, compusă din 3 cătune: Fundeni, Hanul Conachi şi Lungociul. Situată pe partea stângă a Siretului, la o distanță de 46 km de capitala județului și la 26 km de reședința plăşii. Are o populaţie de 1.255 suflete, din care 309 bărbaţi, 329 femei, 350 băieţi și 276 fete, care locuiesc în 309 case. Sunt 302 contribuabili. În comună se află o şcoală, care datează din anul 1866. Se frecventează de 35 copii, din numărul de 160 copii (93 băieţi şi 67 fete) în vârstă de şcoală. Sunt două biserici: una în Fundeni şi alta în Lugoci, deservite de 1 preot cu 3 cântăreţi. Locuitorii posedă: 200 pluguri de fier, 5 mașini de secerat, 2 de semănat, 2 de treierat, 4 de vânturat şi 1 de bătut porumb. Vite sunt: 621 boi, 349 vaci, 7 tauri, 73 cai, 95 iepe, 3 armăsari, 855 oi, 22 capre și 4 asini. Suprafaţa întregii comune este de 6.651 hectare, din care: 255 hectare 63 ari vatra satului; 1.109 hectare 68 ari, aparţinând locuitorilor din Fundeni și Lungoci; iar 5.542 hectare 73 ari, proprietatea dlor Gheorghiade și Verone. În comună se găsesc: 5 de făcut rachiu; o moară de foc; 2 stâne. Comerţul se face de 9 cârciumari”[834].

[834] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 437

FUNDENI

(comuna Secuieni, Bacău).

1639, iunie 3: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Macsin Băhnaşul şi Vasile, nepoţii lui Săcuianul, în baza unui zapis de la Pentelei şi Toma din **Piticeni** (Chiticeni, comuna Secuieni, Bacău), Alexa din **Săcuiani** (comuna Secuieni, Bacău), Banul, Gligorie fiul popii din **Fundeni** (comuna Secuieni, Bacău), Toderiţă din **Muşeteşti** (comuna Săuceşti, Bacău), Istratie Ţăul, Dumitru Borăş şi Marco Feşchia din **Prăjeşti** (comuna Traian, Bacău), în care mărturiseau „că a venit înaintea lor Mariica, fiica lui Toader, nepoata lui Săcuianul, şi a vândut partea bunicului ei Săcuianul şi a tatălui Toader, fiul lui Săcuianul… unchiului său Macsin Băhnaşul şi fratelui său Vasile, pentru 65 de lei bătuţi”[835].

1774, iunie 26: Satul **Fundenii**, sat răzăşesc, ţinutul Romanului, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanţev[836], avea **toată suma caselor 10**. Scădere rufeturi 8: 2 popi, 2 ruptași, 3 armași, 1 copil în casă. Rămân birnici 2. / **Birnici:** Vasile Epure / Ștefan Porcescul. // Rufeturile: Gavril Condorat, ruptaș / Toader sin (fiu) lui Ion Bălăuță, ruptaș / Popa Gheorghi Ban / Popa Ioniță Ban / Neculai Rătundul, armaș / Ioniță

---

[835] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 142, pp. 156, 157

[836] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 269

Putină, armaș / Ioniță Călroiu, armaș / Apostol Pârle, copil în casă**.**

1900: „**Fundeni**, sat în judeţul Bacău, plasa Siretul de sus, comuna Berbenceni, situat pe dealul Dumbravatul. Are o biserică, fundată de preotul Banul și de locuitori, la 1830, cu un preot şi un cântăreț. Sunt 2 cârciumi. E populată cu 84 familii sau 337 suflete. Vite sunt: 32 cai, 244 vite cornnte, 44 porci și 2 capre”[837].

FUNDEŞTI

(lângă Liţca, înglobat în Doljeşti, Neamţ).

1484, mai 13: Întărit de Ştefan voievod lui Dragoşe, ginerele lui Severin, care primeşte uric pentru „ocina soţiei sale Anuşca, satele anume Fundeştii pe Albinea şi, de asemenea, în acelaşi hotar, satul anume Lăţcani… Iar hotarul acestui sat Fundeştii pe Albinea şi, de asemenea, hotarul Lăţcanilor, care este în hotarul Fundeştilor, să fie din toate părţile după vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”[838].

---

[837] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 437

[838] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. II, Bucureşti 1976, doc. 257, pp. 392, 393

FUNDU MOLDOVEI

(lângă Câmpulung Moldovenesc, Bucovina).

Una dintre cele mai vechi sărbători ale străbunilor, „Amuţitul Cucului”, prin care se omagia, cu ocazia Echinocţiului de primăvară, văzduhul – ca legătură între Cer şi Pământ, prin regăsire în jurul vetrei părinteşti (şi-atunci înstrăinatul, aidoma cucului, nu-şi mai strigă singurătatea), sărbătoare numită, în creştinism, „Buna Vestire” sau „Blagoveştenia”, prilejuieşte, de vreo optsprezece ani, organizarea unui impresionant Festival Naţional de Muzică Religioasă, la care participă, într-un interesant concurs, coruri parohiale, seminariale şi laice. Această regăsire creştină, prin cântec imnic, în jurul vetrei străbunilor se petrece în inima munţilor, la Fundu Moldovei. Fundu Moldovei face parte din formaţiunea răzăşească a Câmpulungului Moldovenesc, împreună cu „satele înfrăţite” Sadova şi Pojorâta, iar numele localităţii vine de la statutul pe care l-a avut în vechime de ultimă aşezare moldovenească pe drumul spre Maramureş. Tradiţia spune, iar mărturiile călătorilor străini de mai târziu confirmă, într-un anume fel, această tradiţie, că prin Fundu Moldovei au început cele două aventuri ale descălecării de ţară: „Dragoş Vodă… când dete însă cu ochii de bourelul cel cu trei stele în frunte, atât el, cât şi tovarăşii săi, se ţinură lipcă de dânsul, ca să nu-l peardă din vederi, urmărindu-l necontenit atât pe vârvurile munţilor celor mai înalţi, cât şi prin prăpăstiile cele mai adânci şi mai primejdioase, atât prin văgăuni şi vâlcele, cât şi prin poeni şi preluci, până ce ajunseră la apa

Moldovei”. Accesibilitatea dintre Maramureş şi nordul Moldovei, pe care doar cu multă imaginaţie o putem numi drum, făcea legătura între Borşa şi Fundu Moldovei, trecând prin pustietăţile periculoase ale Gârlei Babei (Cârlibaba).

1705: Primii care par să fi descris această accesibilitate par să fie solii lui Francisc Rakoczi la hanul Gazi Ghirai, Michaly Bay şi Gaspar Papay, care, în noaptea de 2 spre 3 decembrie 1705, au pornit din Borşa spre Câmpulung, pe un „drum de 15 mile bune”, pe care îl descriu în amănunţime: „Pe la trei după miezul nopţii, am plecat şi noi şi, pe la prânz, am trecut apa Cibou, pârâu care desparte Munţii Maramureşului de Munţii Moldovei. Am mers pe al patrulea munte, al cărui nume este Ţapul. Trecând şi pe acesta, am luat-o pe al cincilea munte, care se numeşte Cârlibaba. Pe sub muntele acesta curg două pâraie, unul se numeşte, după munte, Cârlibaba, al doilea Licav. Al şaselea munte pe care l-am urcat se numeşte Găina, la poalele acestuia curge râul Tătarca. Al şaptelea munte pe care l-am urcat este Glodul, râul acestuia se numeşte Tătărcuţa. Al optulea munte pe care a trebuit să-l urcăm se numeşte Tâmpa, apa care curge pe sub el se numeşte Moldova; ajungând pe întuneric, de la ora 3 am poposit aici, pe zăpadă, şi, aici, toată noaptea a bătut viforul. În 4 decembrie, vineri, sculându-ne până în ziuă, am ieşit din munţi, mergând de-a lungul râului Moldova… Munţii Maramureşului au, de la Borşa până la Câmpulung, 15 mile bune, în care nu se găsesc nici sate, nici nimic altceva”.

1709: Aparenta nepopulare a văii Moldovei, de la Câmpulung în sus, este contrazisă, la sfârşitul lunii august a anului 1709, de suedezul Johann Wendel Bardili, care

se întorcea din tabăra lui Carol al XII-lea de la Bender, şi care mărturiseşte că, deşi „sate întregi nu se găsesc aici”, de-a lungul apei Moldovei, „pe munte, pe amândouă părţile, se găseşte, ici şi colea, câte o căsuţă, unde valea are doar atâta lărgime şi atâta pământ încât să poată hrăni câteva capete de vaci. Spre seară, am poposit lângă o asemenea colibă mică şi ne-am aşezat sub streaşină, de jur împrejur… Ni s-a spus că aici ar fi ultima locuinţă din Moldova”. De la această căsuţă, până la a începe traversarea munţilor, suedezul a mai „trecut râul şi apoi l-am părăsit, în sfârşit, la dreapta, iar noi am luat-o dimpotrivă, spre stânga… Sus de tot începe o pădure… După aceea am ajuns la o stână de oi, care atunci era goală şi părăsită. Am aflat de la moldovenii noştri (călăuzele) că locuitorii de la multe mile distanţă îşi mână oile aici, la păşune, pentru o vară întreagă, iar colibele acestea le serveau pentru prelucrarea şi păstrarea laptelui şi a brânzei”.

1772: Recensământul lui Rumeanţev[839], din 1772-1773, înregistrează în Fundu Moldovii „88 – toată suma caselor”, însemnând 1 popă, 1 panţir, 3 femei sărace şi 83 birnici, şi anume: Dumitru, ungurian (UNGUREAN), Grigori, şălvar (ŞALVARI), Ion sin lui (Grigori ŞALVARI), Toader, ungurian, Petrea sin ungurian, Gavril sin şălvar, Petrea sin şălvar, Iacob sin şălvar, Ion sin Nicolai ŞUIUL, Constantin ŞUIUL, Georgii ŞUIUL, Ion ŞUIUL, Ştefan sin Ion STURZA, Gavril RUSANUL, Grigori ŞUIUL, Grigori TONIGAR, Ştefan HAGHIA, Vasile HAGHIA, Simion, dornian (DORNIAN), Grigori CHECHERIŢĂ, Grigori sin Ion CHECHERIŢĂ, Nichita CLIM, Petrea ŢIMPĂU, Simion ŢIMPĂU, Petria

[839] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, p. 251

ŢIMPĂU, Simion zet Petrea ŢIMPĂU, Ion sin Dumitraş ŢIMPĂU, Vasile ŢIMPĂU, Iacob GEORGIESCU, Toader LEHACI, Ion LEHACI, vornicel, Ion CAZAC, Vasile MEDRIHAN, Grigori LEHACI, Toader CAZAC, Ion URSACHE, Ion ANDRONICESCU, Grigori ANDRONICESCU, Nichita ANDRONICESCU, Nistor GAVRILEI, Toader FÂŞCU, Ion FÂŞCU, Gavril zet FÂŞCU, Nichita LIŢUL, Ion, ungurian, Simion, ungurian, Toader CAZAC, Gavril CAZAC, Ilie GLIGA, Petrea GEORGIESCU, Gavril, ungurian, Vasile, ungurian, Ştefan LIŢUL, Miftodi LEHACI, Grigori URSACHI, Ion GLIGA, Petrea GLIGA, Vasile GLIGA; Petrea POENARU, Pintelei POENARU, Ion sin NICHITEI, Grigori HOLUŢĂ, Pintelei, ungurian, Ion STURZA, Grigori ŢĂRAN, Ion DOROFTEI, Gavril HOLUŢĂ, Roman HOLUŢĂ, Ion sin popii, Petrea HOLUŢĂ, Andronic DOROFTEI, Ion MIŞINĂ ot Pojorâta, Simion PÂŢUL ot tam, Toadir MEDRIHAN ot tam, Nicolai BOGATU ot tam, Simion sin TĂPŞOAII, Vasile MÂNDRILĂ ot tam, Ion ŞUIUL, Nistor URĂTAR ot Sadova, Toader ŞUIUL ot tam, Petrea CRAINIC ot Vatră (Câmpulung) şi Lupul TONIGAR. Rufeturile erau: popa Georgiţă HASNĂŞ, Ion ŞĂLVAR, panţir ot Vatră (Câmpulung), Porfira, săracă, Lupa, fată săracă, Măricuţa, săracă.

1783: Documentele câmpulungene, toate scrise în limba română, dar cu buchii slavone, deci monumente de limbă română veche încă neconştientizate ca atare, menţionează multe proprietăţi montane ale câmpulungenilor, până în hotarul moşiei mănăstirii Putna, la Moldova Suliţa, unde, pe creasta muntelui, Ursu Mănăilă îşi ridicase „casă din brad verde”. De altfel, aşa apar toate satele din Ocolul domnesc al Câmpulungului: celui mai mare

dintre feciorii unui câmpulungean i se făcea casă în vecinătatea unei „moşii”, a unui loc defrişat (laz, în limba vremii) de neamul lui. Când vor veni „vremuri de tihnă şi linişte” (Grămadă), adică după ocuparea Bucovinei de către austrieci, cei din munţi se vor grupa pe malul Moldovei, dar aproape de „locurile de hrană”, adică de poienile şi lazurile lor. Aşa se face că primul document explicit despre Fundu Moldovei datează abia din 16 august 1783, când Franz von Kollowrat propune constituirea şi exploatarea de către Aerariu a minelor din Fundu Moldovei, odată cu cele din Pojorâta şi din Iacobeni. Toate cărţile de privilegii pentru câmpulungeni, emise de cancelariile voievodale, îi vizau pe muntenii din toate satele aflate sub judecia Câmpulungului, satele acestea având o origine comună şi o aceeaşi atestare documentară, adică hotarnica uricului de danie din 14 aprilie 1411, prin care Alexandru cel Bun dăruia mănăstirii Moldoviţa „Vama Moldaviţei”. Deci şi Câmpulung, şi Fundu Moldovei, şi Pojorâta, şi Sadova pot şi trebuie să-şi asume aceiaşi sărbătoare.

1788, Hacquet: „Atelierul de la Iacobeni este punctul central pentru toată activitatea de spălare a aurului din acest râu, căci se spală aur şi în josul, şi în susul său… Numai la două ore de Iacobeni, s-a şi pornit o exploatare, la care s-au pierdut banii, căci minereurile conţineau prea puţin aur. Exploatarea a fost pornită în valea Fundu Moldovei, unde s-au săpat câteva galerii, spre nord-est”[840].

1819: Biserica Sfântului Dimitrie din Fundu Moldovei „de jos”, ctitorită între anii 1819-1822 (cea veche, din lemn, fiind ulterior dăruită nou înfiinţatei

[840] *Călători,* X, II, pp. 832-834

comune Breaza) de Nistor DOROTEI, dotată cu un iconostas nou, în 1837, de Miron CIUPERCĂ, Vasile HASNAŞ şi Parascheva TONIGARIU, apoi, în 1890 cu o clopotniţă nouă, era slujită, în 1843, de Grigorie CIUPERCOVICI, numărul enoriaşilor fiind 692. Biserica Sfântului Nicolai, din „Fundu Moldovei de sus”, construită în 1809 de Ioniţă ŞUIU, de George ŞALVARI şi de protopresviterul Gavriil CIUPERCĂ, dotată cu un iconostas, în 1836, de Ioniţă ŞALVARI, era slujită, în 1843, când avea 736 enoriaşi, de Vasilie CIUPERCOVICI. În 1876, cele două biserici din Fundu Moldovei, cu 1.934 enoriaşi, îl aveau paroh pe protopresviterul Dimitrie ŢURCAN, preot cooperator fiind Ilie de ANDROCHOVICI. În 1907, comuna bisericească Fundul-Moldovei de sus şi de jos, cu Handal (Luisenthal) şi Tatarca, îl avea paroh pe Ioan POPOVICI, născut în 1861, preot din 1891, paroh din 1906, preot cooperator fiind Ioan MACOVEI, născut în 1876, preot din 1905, iar cantor, din 1900, Grigorie TONIGARIU, născut în 1864.

1862: În Fundu Moldovei funcţiona o şcoală, cu 5 clase (deci 150 şcolari), din 1862, şcoala nemţească din Luisenthal, Handal – cum îi spuneau românii noului sat, fiind înfiinţată în 1805[841].

1869: O tipăritură vieneză din 1869, referitoare la organizarea politică și judiciară în țările reprezentate în Împărăţia Austriei, prezintă următoarea administrare în Ducatul Bucovinei: „Administrarea districtului Câmpulung – **Câmpulung** (Târg cu judecătorie) cu Breaza, Gropana, Frumoasa, **Fundu Moldovei** şi Luisenthal, Pojorâta, Rus pe Boul cu Freudenthal şi Vatra Moldovi-

---

[841] SCHEMATISMUS DER BUKOWINAER, Czernowitz, 1843 p. 57, 1876 p. 57, 1907 p. 64

ţei, Rus Moldoviţa cu Ciumârna şi Argel, Sadova (Ulma), Valea Putnei, Vama cu Eisenau"[842].

1876: „Al doilea râu principal, Moldova, curge prin zona de șisturi, parcurgând doar lungimea de aproximativ două mile, spre sud, intrând la Botuş (între Breaza și Fundul Moldovei), apoi întorcând spre sud-vest, spre Fundul Moldovei, printr-o vale longitudinală, iar la Pojorâta, în viraj ascuțit spre nord-est, se îndoaie spre marginea mezozoicului… Să luăm în considerare, mai întâi, valea Moldovei, în măsura în care aparține zonei ardezie cristaline. Dacă urmați această vale, din Pojorâta (fostul sediu al Centralei de minereu din Buovina) în sus, spre vest, puteți vedea malurile văii de pe ambele părți ale structurilor cristaline de ardezie, care sunt compuse din mică și cuarț. Această din urmă componentă apare predominant aici, astfel încât roca poate fi menționată ca schistul mic de tip cuarţ, ardezie de cuarțit sau cuarțit, în funcție de gradul diferit al acestei predominanțe. Deoarece valea urmează parcursul acestui complex de straturi destul de uniform ca lungimi, valea trebuie să se întoarcă lateral pentru a întâlni alte formațiuni. Părăsind valea Moldovei, cam pe la mijlocul dintre ultimele case (vestice) din Pojorâta și colonia minieră Louisenthal, urcați, pe versantul nordic al văii, pe creasta stâncoasă a Dealului Cailor, care se întinde, într-un unghi ascuţit, spre vale, precum se vede în imaginea de mai jos… Deasupra se află o rezervă de ardezie şi mică, cu grosimea de aproximativ 12-15 metri, care este destul de bogată în roci și conține și urme de hornblende, în sus. Este acoperit de un strat gros, de 40-45 de picioare de gnei

---

[842] *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Öesterreich,* Wien 1869. pp. 158-161

roșcat, cu straturi groase, peste care, din nou şi aproximativ în aceeași grosime, urmează o ardezie de granat, de culoare închisă, exact ca cea care apare sub malul gneisului. Deasupra acestuia se află un strat de conglomerat de cuarț și de gresie de cuarțit, nu mai mare de 12 metri, deasupra căruia, în stânci abrupte, se ridică varul care compune Dealu Cailor; acestea din urmă sunt roșiatice și bulboase, imediat deasupra conglomeratului de cuarț, dar masa lor principală este dolomitică și se contopește în dolomita breccia. Exact aceeași secvență: ardezie, mică de cuarț dedesubt, ardezie, mică cu granat și gneie deasupra, despărțite de un strat subțire de conglomerat de cuarț, var dolomitic, este prezentat și de valea Pârâului Cailor, care se varsă în Moldova, la primele case din Louisenthal, și, de asemenea, mai spre nord-vest de de Neagra sau Parotimithal. În acestea din urmă, se deschid straturi oarecum culcate ale schistului mic de cuarț, mai mult decât în mediile atinse anterior; contin ardezie cu pietricele negre. De la Louisenthal, în sus, valea Moldovei se extinde, într-o direcție de aproximativ o jumătate de milă, şi spre vest, şi spre est, și taie straturile schistului mic, bogate în cuarț, la un unghi de aproximativ 40°; prin urmare, cunoaștem și mai multe straturi aici, decât în Pareutimithale. Mai întâi, vedem în satul propriu-zis, pe versantul drept (sudic), imediat deasupra podului de peste Moldova, o rocă deosebită, alb-gălbuie, moale, foarte ușoară, de structură celular-poroasă, care, la o privire superficială, ar putea aminti de unele structuri asemănătoare cu piceul. Cu toate acestea, la o inspecție mai atentă, se dovedește că avem de-a face cu trenul de șist clorit, bogat în sulf. Se pare că, datorită influenței sulfului atmosferic, pietrișul s-a descompus și

s-a scurs un oxid de fier cu acid sulfuric, în timp ce liantul siliceu a rămas ca un schelet celular, reprezentând astfel structura asemănătoare cu pomița. Numeroasele tranziții ce pot fi observate la această structură, care este atât de izbitoare, la prima vedere, cu ardezia neclasată bogată în pietriș, dovedind conexiunea menționată“[843].

1886: Despre traiul muntenilor din Fundu Moldovei a povestit, extrem de convingător, primarul Ioan Merchiş, într-o replică la o delaţiune săvârşită de preotul din Colacu, în 1886: „De ar da Dumnezeu să fie în toate satele gospodării şi gospodari ca în Fundumoldovii, apoi bine ar fi! Poftim! În anul 1880, s-au scris la noi vitele cornute şi s-au aflat la 3.000, şi în anul acesta (1886) s-au scris iarăşi şi s-au aflat peste 4.000, fără de viţei. La noi sunt gospodari care au 100 fălci de loc. Rânduială ca la noi nu-i nicăiri; şcoala noastră a fost şi este cea dintâi din tot ţinutul; 135 copii umblă la şcoală; catechisaţii cu tineretul se ţin în şcoală în toată Duminica şi sărbătorile şi care din tineret nu umblă la şcoală îl globesc, îl împlinesc, că am izvod de la preoţi. Tineretul nu joacă, la noi, la crâşme, ci la case de gospodari, sub priveghiare. Atât că oamenii ţin şi sărbătorile cele mici, dar nu merg atuncea la crâşme, ci dau ajutor cu clacă unul la altul”.

1888: Din acelaşi calendar aniversar al satului nu pot fi excluse zilele de 12 februarie 1888, care este cea a naşterii pictorului bucovinean Haralambie Mercheş, feciorul primarului de atunci, 16 iulie 1891, ziua în care s-a născut pictoriţa Eufrozina Lipeţchi, precum şi zilele de naştere ale celor doi mari rapsozi bucovineni: 14

---

[843] Paul, K. M., *Grundzüge der Geologie der Bukowina*, în *Jahrbuch der k. k. Geologischen Reichsanstalt*, volumul XXVI, Viena 1876, pp. 263-270

aprilie 1892 – Sidor Andronicescu, 19 iunie 1903 – Ilie Cazacu.

1889: „Există o serie de gatere cu abur mai mici în Bucovina, în Ursoaia, în Fundu Moldovei, în Păltinoasa (împreună, 135 cai putere) și în Rus pe Boul (120 cai putere)”[844].

1890. Volumul 16, nota 6. Pagina 69 (**Descoperiri în Bucovina**). „În urma notiţei cu același nume, inclusă Mittheilungen, anul 1889, nota 36, fie-ne permisă raportarea asupra altor descoperiri interesante, nepublicate încă: Patru bucăți mici de cămăși de zale, realizate în același mod, dar care constau din inele de 8 până la 12 mm, în diametru, cu grosimea de 1 până la 2 mm, au fost găsite, acum câțiva ani, în Capu Câmpului, districtul Gura Humorului, şi la Fundu Moldovei, în districtul Câmpulung; Proprietar: Asociația Arheologică Română din Cernăuți”[845].

1890: „Comuna Fundu-Moldovei începe îndată ce treci podul amintit mai sus. Ea formează, mai întâi, o vatră între râul Moldova, cătră amiazăzi, între muntele Dealul-Negru, spre nord-vest, şi-ntre muntele Răchitişul, spre nord-est. Mai departe, se-ntinde comuna aceasta spre nord-vest, pe râul Moldova, în sus, printr-o vale îngustă, de ambe părţile râului, atât de departe, încât trebuie să călătoreşti cum se cade, până ce ajungi în capătul de sus al său. Totuşi, măsuri lungimea comunei cu plăcere şi

---

[844] Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907, pp. 196-202

[845] Romstorfer, Carl A, *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*,Czernowitz 1893, pp. 45-71

fără a o simţi, deoarece te vezi petrecut, de o parte şi de alta, cu deosebire, însă, în partea stângă a râului, de culmi de munţi impozanţi, atât prin nălţimea, cât şi prin variele lor forme. Acele culmi şi piscuri sunt parte coperite de codri, până la picioarele lor, parte având coaste fără pădure, ci coperite numai de iarbă, de flori admirabile şi de stânci de feliurite mărimi şi chipuri. Fundul Moldovei are două biserici române, din cari cea din jos e de piatră, o şcoală cu un învăţător şi o învăţătoare… Comerţul cu lemne, trecute prin ferestee, seamănă să fie şi aice foarte însemnat, fiindcă se află în mişcare o mulţime de ferestee, dintre care îl amintim pe acela al fruntaşului român Mercheş. În Fundul Moldovei se află, mai de mult, în lucrare băi de aramă şi de fier, cari lăsară multe semne în urma lor. Cercetat-am, cu părintele Avram, unele ştoluri (galerii de mine), cari fug adânc în coasta muntelui. Movile şi jirezi colosale de zgură şi de feliurite pietre metalice zdrobite şi încă netopite stau lângă găurile minelor. În comuna aceasta, sunt mulţi români cu averi însemnate, ce constau, mai cu samă, din moşii de sute de fălci”[846].

1891: O listă de subscripţie pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „Dimitrie ŢURCANU, paroch în Fundul-Moldovei”, menţionează, printre familiile comunei, pe: Costan POPOVICI, Ioniţă HERLE, Dumitru ŢIMPĂU, Pinteleiu TONIGARIU, Costan MÂNDRILĂ, Dumitru DOROFTEIU, Gavril ŞANDRU, Mihaiu COCÂRŢĂ, Vasile FLOCEA, Gavril CAZAC, Nichita CIUPERCOVICI, Chifor MOROŞANU, Ioniţă ŢARAN, Vasile RUSANU,

---

[846] VASILE BUMBAC, *Schiţe de excursiuni feriale. Anul 1889*, în *Revista Politică,* Anul V, nr. 16 / 15 august 1890, pg. 10

Anna URSU, Mihaiu SAMSON, Dumitru ŞANDRU, Chifor URSESCU, Pavel ŞALVARIU, Vasile URSU, Mihaiu LEHACI, Ilie GRADINSCHI, Gheorgiu BOMEIU, Costan GRIGOREANU, Teoder MIHALI, Teoder COCÂRŢĂ, Mihaiu FRÂNCU şi Dumitru CAZAC. O altă listă, întocmită de preotul cooperator Modest AVRAM, cuprindea numele altor săteni: Iftemi LIŢU, Costan URSESCU, Dumitru GLIGĂ, Mihaiu MOROŞANU, Spiridon ANDRONICESCU, Teodor URŞESCU, Iacob ŢARAN, Teodor CAZAC, Costan ŢÂMPĂU, Dumitru ANDRONICESCU, Grigori GAVRILEIU, Iacob ANDRONICESCU, Simion ŢÂMPĂU, Casandra ŢÂMPĂU, Ioniţă CIUPERCOVICI, Varvara CIUPERCOVICI şi Teodor LEHACI[847]. O a treia listă de subscripţie, pentru Internatul de băieţi români din Cernăuţi, întocmită de preoţii Dimitrie ZURCAN (Dimitrie Ţurcanu) şi Simion ŞINDELAR, cuprinde următoarele nume: S. FRÂNCU, D. GLIGA, C. URSESCUL, Maria ANDRONICESCU, Constantin TONIGAR, George ŢIMPĂU, George LEUŞTEAN, Pentelei TONIGAR, Iftimie LIŢUL, Teodor POMOHACI, Dimitrie ANDRONICESCU, învăţător superior Simion MAGHIOR, George TONIGAR, Axenia alui D. CAZACU, George NUŢESCU, George CAZACU, Ilie I. ŢĂRAN, Constantin BURDUHOS, Nicolae ŢĂRAN, Grigore TONIGAR, Simion ŢIMPĂU, Petru ANDONICESCU, Dimitrie URSESCU, Iacob ŢĂRAN, Grigore GAVRILEI, Constantin RAŢU, Artemie POIENARIU, Maria C. URSESCU, Nicolai URSESCU, Vasile COCÂRŢĂ, Teodor ŞALVAR, Petre ANDRONICESCU, Grigore UŢA, Chifor GLIGA, Ilie ŢIMPĂU, Dimitrie COCÂRŢĂ, Teodor RAIA, Teodor

[847] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 45/1891, p. 6

I. CAZACU, Ioan I. RUSU, Teodor ŢIMPĂU, Nicolae LIŢUL, Ambrosie POIENARIU, Ioan FĂŞCU, Petre I. FĂŞCU, Constantin LEHACI, Ioan I. URSU, Teodor ANDRONICESCU, Vasile CAZAC, Teodor POIENARIU, Ioan GLIGA, Spiridon ROPCEANU, George CAZACU, Nistor ANDRONICESCU, Dumitru TONEGARI, Simion alui Neculai POIENARIU, Ilie MÂNDRILĂ, Ilieana lui Ion LEUŞTEAN, Minodora lui Teodor LEUŞTEAN, Areta lui Teodor LEUŞTEAN, Luca lui Teodor LEUŞTEAN, Veronica lui Teodor LEUŞTEAN, Glicheria lui Teodor LEUŞTEAN, Dimitrie T. LEUŞTEAN, Ioan T. LEUŞTEAN, Mihai SAMSON, Ioan HAGHIA, Constantin MÂNDRILĂ, Dumitru COTLEC, Mihai DORNEAN, Ştefan ANDRONICESCU, Teodor V. CAZACU, Dumitru G. ANDRONICESCU, Petrea NUŢESCU, Nicolai DORNEANU, Ioan D. CIUPERCĂ, Ilie POMOHACI, Dumitru C. ŢIMPĂU, Ioan GRĂMADĂ, Nicolae HASNAŞ, Filip I. ŢĂRAN, Ileana C. URSESCU, Grigore UŢA, Maria T. LOSU, George I. ŞUIU, Constantin POIENARIU, Dumitru G. MÂNDRILĂ, George ANDRONICESCU, Vasile MÂNDRILĂ, Spiridon CAZACU, Dumitru COMAN, Petre COMAN, Constantin BACIU, Nicolae TONIGAR, Iacob şi Eufrosina DORNEANU, Dumitru MÂNDRILĂ, Petrea ŢIMPĂU, Ioan MEDRIHAN, Alexandru RUSU, Ioan G. ANDRONICESCU, George RUSU, Constantin GRĂMADĂ, Simion ZUGRAV şi Constantin URSESCU[848].

1895: În „Topographie der Bukowina”, apărută la Cernăuţi, în anul 1895, Daniel Werenka nota: „Fundul-Moldovei: 2.500 locuitori, parochi – Dimitrie Ţurcan şi Modest Avram, învăţători – Samuil Maghior şi Ioan

[848] GAZETA BUCOVINEI, Nr. 67/1896, p. 3

Blându, primar – Ioan Mercheş, cantori – Grigorie şi Costan Tonigariu. În 1774, satul avea 93 familii, iar în 1784 – 130”.

1895: Fundu Moldovei avea, din 1895, şi un cabinet de cetire, „Lumina”, în casa lui Simion Mândrilă, cu 143 membri, 250 cărţi, 6 abonamente la gazete şi o avere de 266 florini şi 46 creiţari. Preşedintele acestei prime biblioteci din sat era Samuil Şindilar, vicepreşedinte – Toader Leuştean, iar secretar Nicolai G. Ţăran.

1902: „O a treia mină, deținută de Fondul religios greco-oriental Bucovina, este mina de minereuri de cupru din Louisental (Fundul Moldovei), care se află pe un depozit de minereu de sulf, purtător de cupru, care a fost dezvăluit de mai multe fisuri de crăpătură. Materialele miniere care erau în linie, peste tunelul lung de 1 km, perforat cu un puț adânc de 150 de m, au fost deja ridicate complet de proprietarul anterior. Operațiunea curentă a fost sub tunelul moștenit. Odată cu folosirea capacităţii hidroenergetice a râului Moldova, un centru electric a fost pus în funcţiune și energia electrică de înaltă tensiune este introdusă, prin reţele, în mină, unde este utilizată pentru a acționa o linie cu vagoneţi de transport, o pompă subterană, o mașină meteo și forajele de impact Siemens, și, desigur, pentru a ilumina locațiile șinei și răscrucile”[849].

1907: „În vreme ce Francisc Belegarde şedea liniştit la Viena, „comitelui naţional, împreună cu dl consilier T. V. Stefanelli” s-a deplasat „în comunele Stulpicani, Bucşoaia, Vama, Pojorâta, Fundul-Moldovei”, participând şi la „grandioasa şi impozanta adunare

[849] *Die Bergwerks-inspektion in Österreich*, Elfter Jahrgand 1902, Wien 1905, pp. 211, 212

electorală, care a aflat loc, luni în 18 martie 1907, în Câmpulung, unde muntenii spătoşi şi cu plete lungi din vechiul ocol, ascultând mai întâi cu multă atenţiune şi plini de încredere referatele comitetului naţional din Cernăuţi, privitor la o organizare trainică a tuturor păturilor sociale, au proclamat cu o însufleţire rară de candidat pentru senatul imperial pe dl consilier T. V. Stefanelli"[850]. Dar „pe când se făcea atâta tărăboi straşnic şi foarte scump pentru candidaţii puşi de cărturari, muntenii mergeau, pe jos sau în căruţele lor sprintene, din sat în sat şi stăteau de vorbă *gospodăreşte* cu *ai lor*" [851], şi astfel, deşi „n-a candidat, ci a fost rugat să primească candidatura"[852], tocmai acel „curios, sincer, deși neaș-teptat prieten al românilor și, mai ales, al alegătorilor săi din Ținutul Câmpulungului, contele vienez cu nume franțuzesc Bellegarde" a câştigat mandatul şi, „în ziua de alegere, a fost chemat telegrafic de munteni, să vină la Câmpulung, în mijlocul lor. De la gară şi până la locuinţa sa, a fost purtat numai pe braţe şi cuvintele ce le-a rostit alegătorilor români nu le vor uita muntenii nicicând. Contele nu a făcut ca ceilalţi deputaţi, să părăsească ţinu-tul şi să nu-şi mai arate faţa, ci el s-a aşezat în Câm-pulung"[853]… La Fundu Moldovei, „în sala spaţioasă a Casei Naţionale, erau adunaţi aproape 800 de săteni, care l-au primit pe dl consilier Stefanelli, în frunte cu

[850] *Apărarea Națională*, Nr. 22, Anul II, Cernăuți, duminică 24 martie stil nou 1907, pp. 1-3
[851] *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 2
[852] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, p. 305
[853] *Revista Politică*, Nr. 6, Anul VI, Suceava, în 20 noiembrie 1910, p. 3

impunătorul primar Leuştean, parohul Popovici, învăţătorul Mercheş şi m. a. cu multă dragoste. Un taraf de lăutari (din Gura Sadovei – n. n.) întonă „Deşteaptă-te Române“ , iar mulţimea izbucni în strigăte însufleţite de „trăiască“. Bătrâni şi tineri se îmbulzeau să-l bineventeze pe binefăcătorul lor cu cuvinte pline de căldură. Rar s-a văzut o manifestaţiune mai impunătoare ca cea din această comună bine organizată. Strigăte însufleţite de „trăiască" nu mai voiau să înceteze, fiind însoţite de împuşcături dese din săcăluşi, care răsunau puternic prin munţi, vestind tuturora sosirea a scumpului şi mult iubitului tată al românilor munteni"[854], apoi, spre finalul întâlnirii, „au încins tineretul, în frunte cu vrednica vorniceasă Leuştean şi dl Dr. Bocance, o horă mare, pe când bătrânii stăteau la sfat cu iubitul şi scumpul lor binefăcător". Idilic, patriotic, vibrant şi tipologic românesc, mai ales că Stefanelli a trăit satisfacţia de a constata că „chiar şi contrarii politici ai dumisale se îmbulzeau să-i sărute mâna"[855].

18 aprilie 1907: „În 8 aprilie 1907, a aflat loc, în Câmpulung, o adunare electorală, convocată de fracţiunea bellegardistă. La aceasta adunare, a vorbit, între alţii, şi dl Miron Ciupercovici, econom din Fundul Moldovei, zicând cam următoarele: „Contele Bellegarde, devenind deputat, a promis, că va lucra pentru deschiderea fron-

[854] „În numele comitetului naţional din Cernăuţi au mai vorbit domnii exarh Ioan Procopovici, consilier Onesim Ţurcan, Dori Popovici şi Dr. Antonovici, iar din partea comunei Vama a vorbit dl protopop Lumicovschi, care, scoţând în relief meritele multe ale dlui consilier Stefanelli, a salutat cu multă bucurie candidatura unui bărbat atât de devotat cauzei naţionale" – p. 2

[855] *Apărarea Naţională*, Nr. 21, Anul II, Cernăuţi, joi 21 martie stil nou 1907, p. 2

tierei spre România, ca să putem noi, ţăranii, aduce de acolo mai lesne pâine şi vite ieftine. Deschizându-se frontiera, va stărui apoi dl conte ca să fie casate posturile revizorilor de vite, pentru că aceştia sunt năcazul ţăranilor. Mai departe, va lucra dl conte ca locurile Fondului religios să se arendeze numai ţăranilor, iar pădurile să se taie astfel ca oamenii să aibă păscători pentru vite. Mai departe, se va interpune ca legile (Onciuliste??) să fie sancţionate, cea ce se va putea realiza abia după alegeri, căci Majestatea Sa vroieşte mai întâi să vadă ce fel de oameni vor alege românii. Fiind dl conte **membru al casei împărăteşti**, numai domnia sa e în stare să realizeze toate afacerile acestea, deci datorinţa noastră, a românilor, este să-l alegem numai pe Domnia sa". Cam astfel a glăsuit, în învălmăşagul aplauzelor celor adunaţi, dl Miron Ciupercovici. În vederea acestui program, desfăşurat de acesta, ne luăm libertatea să-l întrebăm pe aceasta, cât şi pe dl conte Bellegarde, ori de l-a împuternicit Domnia sa pe dl Ciupercovici ca să fie gramofonul programului său. Din scrisoarea ce a primit-o comitetul Partidului Naţional, de la contele Bellegarde, ştim, că Domnia sa nu s-a adresat absolut către nimeni, afară de vornicii din diferite sate, cu vreo rugăminte în afacerea alegerii sale. Sperăm, deci, că până la casarea revizorilor de vite, nu va întrelăsa dl conte să delăture mai întâi gramofonii neautorizaţi ai programului său"[856]. Cu o astfel de campanie cuvioasă a prea finţilor părinţi, contele Bellegarde a fost înfrânt de Aurel Onciul, la Fundu Moldovei (249 voturi – Onciul, 217 – Bellegarde, iar

[856] *Apărarea Naţională*, Nr. 29, Anul II, Cernăuţi, joi 18 aprilie stil nou 1907, p. 1

Stefanelli – 40)[857], de unde se vede că fudulia şi naivitatea dominau satul, pe acele vremuri.

1907: Adunând „cântece populare româneşti din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner[858], în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor şi de la Ioana a lui Simion PITICARI (27 ani în 1908), Rahila a lui Vasile CIUMĂU (32 ani în 1908), Acsânia CIUMĂU (74 ani în 1908), Maria TEODOROVICI-FRANCIUC (38 ani în 1908) şi Aniţa HASNAŞ (52 ani în 1908) din Fundu Moldovei.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Fundul-Moldovei**, comună rurală, districtul Câmpulung, aşezată, pe o mare întindere, pe ambele maluri ale râului Moldova, între Pojorita şi Breaza. Suprafaţa: 246,10 kmp; populaţia: 2.509 locuitori români, de religie greco-ortodoxă, precum şi puţini germani şi izraeliţi. Se compune din satul Fundul Moldovei propriu-zis, cu 1.973 locuitori, şi din cătunele atenente Arseneasa, Botoş, Colacul, Tătarca şi Valea Stânei. Este străbătută de drumul districtual Pojorâta-Breaza. Are un oficiu poştal, o şcoală populară, cu 3 clase (deci 90 şcolari – n. n.) şi 2 biserici: una parohială, cu hramul „Sfântul Dumitru”, în Fundul Moldovei de Jos, şi alta filială, cu hramul „Sfântul Nicolae”, în Fundul Moldovei de Sus. Aci există o casă de economii a românilor. La 1776, era domeniu domnesc. Prin apropierea acestei comune, şi anume prin văile Tătarca şi Tătărcuţa, pare a fi avut loc ultima trecere a tă-

---

[857] Gt., *Viața Românească în Bucovina*, în *Viața Românească,* Volumul V, anul II, Iași 1907, pp. 304, 305

[858] MATTHIAS FRIEDWAGNER, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

tarilor, atât la intrarea lor în Ungaria şi Transilvania, cât şi la întoarcere. De câteva sute de ani, se exploatează aci o mină de cupru, cu mai multe grote, ca Peta, Runcu ş. a. Această mină a fost cauza înfiinţării unei colonii germane, numită Luisenthal, la 1805. Mina era, la început, proprietate a statului, dar, la 1821, trecu în posesia antreprenorului Manz. Are fierăstraie cu industrie de lemn, o fabrică de argăseală şi mai multe mori. Populaţia, formată din locuitori originari şi din colonişti transilvăneni şi germani, se ocupă cu prăsila dc oi şi de vite mari, precum şi cu stănăria; germanii sunt mineri. Comuna posedă 150 hectare pământ arabil, 5.746 hectare fânaţuri, 24 hectare grădini, 4.106 hectare islaz, 706 hectare poeni şi 13.770 hectare pădure. Se găsesc 4l6 cai, 3.300 vite cornute, 6.500 oi, 415 porci şi 129 stupi de albine. **Arseneasca**, cătun, pendinte de comuna rurală Fundul Moldovei. Are 29 case şi 113 locuitori români gr. or. **Botuşul**, cătun, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 35 de case şi 174 locuitori români gr. or. **Colacul**, cătun, pendinte de comuna Fundu Moldovei. Are 37 case şi 172 locuitori. **Tătarca**, târlă, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 4 case şi 18 locuitori. **Valea Stânei**, târlă, pendinte de comuna Fundul Moldovei. Are 10 case şi 59 locuitori”[859].

1911, ianuarie 6/19: Teatru sătesc, la Fundu Moldovei, cu două piese în repertoriu „Unirea”, în 2 acte, şi „Barbu Lăutaru”, un singur act: „Invitare. Comitetul, constituit din funcţionarii ferestrăului din Colacu ai firmei dlui „Ballan & Co” şi feciorii plugarilor români din Fundul Moldovei, aranjează o petrecere

[859] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 99

poporală, împreunată cu „teatru sătesc”, concert şi dans, Joi (Botezul Domnului) 6 (19) Ianuarie 1911, la 8 ore şi jumătate seara, în sala Cabinetul de lectură „Lumina” din comuna Fundul Moldovei, la care are onoare a vă invita cu prea onorata Dvs. Familie. Preţul de intrare: Pentru Domnii intelectuali 1 coroană 50 bani de persoană. Pentru ţărani: bărbatul, cu soţia, 1 coroană în tolal, feciorul, 60 bani, şi fata, 40 bani. Suprasolviri se primesc cu mulţămită. **Scopul serbării**: 1). Jumătate din venitul curat se va da în ajutorul elevilor săraci din comuna Fundul Moldovei şi numai acelora care frecventează gimnaziul din Cernăuţi; 2). Un sfert, la dispoziţiunea şcoalelor române din comuna Fundul Moldovei, pentru procurarea rechizitelor şcolare necesare; 3). Un sfert, pentru crearea şi alimentarea unui fond pentru „Teatrul sătesc” din comuna Fundul Moldovei. **Programul serbării**: 1). Teatru sătesc: „Unirea”, în 2 acte, „boeri şi ţărani”, şi teatru sătesc „Barbu Lăutaru”, un singur act. Concertul cu cântece naţionale, patriotice şi poporale, printre „recitări”, „dialoguri”, „declamaţiuni” şi „anecdote”; 4). Dansul, până la ziuă / **Comitetul**”[860].

1911: „În luna lui Faur (februarie 1911) s-a revizuit banca sătească din Fundu Moldovei. S-a aflat o lipsă totală de 20.000 coroane. Vina o poartă directorul, prezidentul, consiliul de control şi visternicul”[861].

1914: Începute înainte de Crăciunul anului 1914 (7 ianuarie stil nou – n.n.), în Bucovina s-au dat lupte grele, la începutul anului 1915. „În noaptea de 3/16 ianuarie, o parte din trupele ruse, înaintând, din punctul Fundu Moldovei, şi ocolind localitatea întărită Meste-

---

[860] *Revista Politică*, Nr. 14, Anul VII, 15 ianuarie 1911, p. 8
[861] REVISTA POLITICĂ, nr. 21/1911, p. 10

căniş, unde se aflau forţele austriece, au trecut muntele Colacul şi au înaintat până la Ciocăneşti, sat situat la 6 km spre nord de Iacobeni. Aceste trupe erau sprijinite de alte două coloane, una care se îndrepta spre muntele Giumalău şi alta, spre Valea Putnei, formând, astfel, un front pe întinderea liniei Ciocăneşti – Iacobeni – Valea Putnei. Înaintarea acestor trupe se face cu precauţie, pentru a păstra contactul cu restul armatei, ce soseşte din urmă, şi pentru a face faţă trupelor austriece de la Cârlibaba, care pot ameninţa flancul lor drept, în ipoteza că aceştia nu s-au retras spre Ungaria, după cum se zvonea. La rândul lor, trupele austriece, pentru a preveni o mişcare de învăluire, s-au retras din Mestecăniş, loc puternic întărit, spre Iacobeni, luând poziţia în faţa frontului rusesc, pe muntele Giumalău – Ciocăneşti – Iacobeni – Valea Putnei. Luptele au început din noaptea de 3/16 ianuarie şi au continuat, cu multă violenţă şi fără întrerupere, zi şi noapte, până azi, fără a se sfârşit nici acum. Au căzut, din ambele părţi, mulţi morţi şi răniţi, ofiţeri şi trupă. Astăzi, alte trupe austriece, în forţă de aproximativ o brigadă mixtă, primind două tunuri de calibru mare, au pornit, din Dorna Vatra, spre frontul de luptă. Rezultatul luptei, deşi nu-l am, pare a fi defavorabil austriecilor, judecând după faptul că generalul Silelman, comandantul suprem, cu statul său major, cu două batalioane de infanterie şi 600 de călăreţi, s-au retras din Dorna Vatra, prin Dorna Candreni, la Poiana Stampei"[862].

1916: „Pe frontul bucovinean, nu se mai întâmpla nimic deosebit, deşi ruşii ocupaseră Fundu Moldovei şi Valea Putnei încă din 8 iulie 1916, deşi prin Suceava încă

---

[862] *Adevărul*, 28, nr. 9993, 7 ianuarie 1915, p. 4

treceau trenuri cu sute de răniţi ruşi”[863]. „La celălalt capăt al frontului sudic, o operațiune prin care inamicul dorise să respingă trupele care ocupă Bucovina a sfârşit mizerabil. Știm că, prin trecătorile Carpaților, trupe austriece au încercat, prin marşuri forţate în regiunea Câmpulungului, să amenințe flancul stâng al armatei ruseşti. Trecând pe lângă Dornawatra și pe drumul către Iacobeni, ajunseră pe valea Moldovei. După cum credeau jurnalele vieneze, această armată austriacă, formată cu rezerve venite din Balcani şi comandată de generalul Koevess, unul dintre comandanţii din Serbia, urma să facă minuni. Ruşii nu au putut fi surprinşi. Ei îşi întăriseră poziţiile pe culmile munţilor, din vecinătatea satelor Fundul Moldovei şi Valea Putnei. Numai armata lui Letchitzky a capturat, între 23 iunie şi 7 iulie 1916, de pe întreg frontul estic, mai bine de 31.500 soldaţi şi ofiţeri”[864].

1914-1918: Jertfele de sânge pentru Bucovina au fost depuse de „Infanteristul **Simion Dornean**, Fundu Moldovei, Regimentul 22, mort”[865]; „Glotaşul **Gavril Negriş**, Fundu Moldovei, Reg. 22, prizonier”[866]; „Legionarul (voluntarul prea tânăr pentru a fi încorporat – n. n.) **Ilie Moroşan**, Fundu Moldovei, Comp. 2, rănit; Jandarmul **Leon Andronicescu**, Fundu Moldovei, Batalionul 3, rănit”[867]; „Infanteristul **Andron Andronicescul**, Fundu Moldovei, Regimentul 22, rănit”[868]; „La propunerea domnului Spiridon Leuştean din **Fundul-Moldovei**, se

---

[863] *Adevărul*, 29, nr. 10531, 5 iulie 1916, p. 2
[864] *Le Matin*, No. 11.823, Mardi 11 Juillet 1916, p. 1
[865] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915
[866] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 174 din 7 februarie n. 1916, p. 2
[867] *Viaţă Nouă*, IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916, p. 4
[868] *Viaţa Nouă*, IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916, p. 8

îndrumează procedura pentru adeverirea morţii lui **Dumitru a lui Jacob Leuştean din** Breaza. Domnul Spiridon Leuştean susţine că fratele său Dumitru Leuştean a murit, în anul 1917, la Lemberg / Tribunalul Suceava, Secţia I, la 16 Iulie 1919”[869]; „La propunerea doamnei **Ileana Andronicescu**, din **Fundu Moldovei**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii bărbatului ei, **Iacob a lui Dumitru a lui Gavril Andronicescu**. Doamna Ileana Andronicescu susţine că soţul ei, Iacob a lui Dumitru a lui Gavril Andronicescu, a repausat, la 13 mai 1915, picând în lupta de la Rava-Volosca; La propunerea domnului **Gheorghie Dornean**, din **Fundu Moldovei**, se dispune procedura în scopul de a aduce dovezi asupra morţii fratelui său, **Simion a lui Chifor Dornean**. Domnul Gheorghie Dornean susţine că fratele său, Simion Dornean, a murit în luna iunie, anul 1916, la Taşchent, ca prizonier la Rosia”[870]; „**Iftemi Ropcean** din **Fundu Moldovei** a participat la război, din 1914, şi ar fi murit în spitalul din Körösmezö, după cum afirmă martorii. Fiind deci probabil decesul, se dispune, la cererea soţiei sale, Ioana Ropcean din Fundu Moldovei, procedura pentru stabilirea morţii celui dispărut”[871].

1919: În urma deciziunii ministeriale, semnată de ministrul pentru Bucovina, istoricul Ion I. Nistor, au fost validate comisiile de expropriere şi împroprietărire pentru toate localităţile Bucovinei, iar baza aceasta de date este

---

[869] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 66, Cernăuți, în 18 Septemvrie nou 1919, pp. 4-7
[870] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 17, Cernăuţi în 20 Martie nou 1919, pp. 4-6
[871] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 88, Cernăuţi în 18 Decemvrie nou 1919, pp. 7-11

extrem de importantă, pentru că, pe lângă numele prefecţilor, preşedinţilor de tribunale şi judecători, ale marilor proprietari, experţi etc., întâlnim şi numele unor ţărani legendari, precum Ştefan Blându din Bosanci, membru al Comisiei Centrale sau **Isidor Andronicescu**, marele scripcar din Fundu Moldovei, cel care, împreună cu fluieraşul Ilie Cazacu şi cu dansatorii din Breaza, avea să farmece Londra, spre sfârşitul perioadei interbelice. În **Comisiunea agrară de ocol Câmpu-Lung**, figura, ca „Reprezentantul Băncii regionale: **Nistor Andronicescu**, agricultor, Fundul Moldovei"[872].

1929: „Dimineaţa, pe o vreme splendidă, plec, cu trăsura, mai departe, din Seletin, spre satul Fundul Moldovei. După un parcurs de 9 km, ridicând, pe şosea, în sus, pe strâmta şi frumoasa vale superioară a Sucevei, printre şirurile de munţi nu prea înalţi şi mai puţin despăduriţi, ajung în frumosul sat Şipotele Sucevei, situat la confluenţa celor două mici pârâiaşe, care formează, de aici, în jos, cursul Sucevei; cel dinspre apus, izvorând de sub muntele Tomnaticul, înalt de 1567 m, numit Cubilioara, iar cel dinspre răsărit, izvorând cam de sub muntele Lucinei, înalt de 1597 m., numit Isvor. Satul este, în mare parte, locuit de huţani. Chiar în momentul sosirii mele acolo, întâlnesc o huţană voinică, frumoasă şi bogată, bine şi curat îmbrăcată în costumul ei naţional, care, mi s-a spus, ţinuse, până atunci, trei bărbaţi... gonind bărbăteşte, perfect aşezată în şea, dreaptă şi cu privirea mândră, pe un mare şi frumos cal, într-un trap săltat, ce putea face gelos pe orice bărbat dintre cei mai buni călăreţi. Din Şipotele Sucevei, urmând pe pârâiaşul

[872] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

Isvor în sus, dau în cătunul Izvor, întins de-a lungul apei, cu casele foarte răspândite pe vale şi pe dealuri. În dreapta şi în stânga şoselei şi a pârâului, păşune şi fâneţe cosite, pline de flori violete de brânduşe, semn de toamnă lungă şi frumoasă, aşa cum de fapt a şi fost. Trecând şi de cătunul Isvor, las munţii Papaica şi Rebenul spre răsărit, părăsesc şi pârâul Isvorul, aproape de obârşia lui, ridic dealul, pe o mică şi uşoară serpentină, şi trec, prin „pasul Isvorul" sau „Plaiul Moldovei", din valea superioară a Sucevei, în valea superioară a râului Moldova, şi chiar pe la izvorul lui, la satul Moldova-Suliţa, după ce, mai întâi, de pe culmea dealului, admir, spre apus, frumoşii munţi Lucina şi Ţapul, cei mai înalţi şi mai măreţi din această regiune, iar spre răsărit, munţii mai puţin înalţi ai râului Moldova. Ieşind din satul Moldova-Suliţa, privesc, spre răsărit, muntele Găina, împădurit cu brad, mai puţin înalt decât Găina munţilor Apuseni. Traversez cătunul Benie, apoi frumosul sat Breaza, la ieşirea de miază-zi a căruia, în punctul numit „Podişul", munţii, îmbrăcaţi cu frumoase păduri, se apropie, valea, pe fundul căreia, alături de şosea, şerpuieşte limpede, învolburată şi frumoasă apa Moldovei, se strâmtează foarte mult şi, într-amurg, când soarele, aruncându-şi înapoi cele din urmă raze, scaldă în lumină valea cu apa, coastele, coamele şi măgurile munţilor învestmântaţi cu brad, ajung la marele şi frumosul sat Fundul Moldovei. Satul este întins pe o lungime de vreo 15 kn, pe marginile apei Moldovei, bucurându-se de un remarcabil pitoresc şi de o climă foarte dulce şi plăcută, ceea ce-l face propriu şi ca staţiune climatică, fiind, mai cu seamă, capul liniei ferate ce vine dinspre Vatra Rornei şi dinspre Câmpulungul Bucovinei. În general, drumul de la Vijniţa, la Fundul Moldovei, are

vreo sută de kilometri. Între Seletin şi Fundul Moldovei sunt 50 km, iar drumul este foarte frumos şi plăcut, străbătând de-a lungul apelor vii, limpezi şi murmurătoare, o regiune muntoasă dintre cele mai frumoase, mai pitoreşti şi mai variate“[873].

1941: „Tablou de condamnaţii care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941[874], **Tribunalul Suceava** (Penitenciarul Suceava): **Hojbotă Dumitru**, comerciant, cu ultimul domiciliu în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, născut în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională şi 1 an interdicţie, conform art. 259 şi 260 din codul penal, ord. I. D. Nr. 856 din 1938; **Ţimpău Marţian**, muncitor, cu ultimul domiciliu în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, născut în comuna Câmpulung-Moldova, condamnat de Trib. Mil, C. IV Armată, pentru rebeliune, la 2 ani închisoare corecţională, 1 an interdicţie, conform art. 259 şi 260 c. p.; **Ursescu Dionisie**, învăţător, cu ultimul domiciliu în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, născut în comuna **Fundul Moldovei**, jud. Câmpulung, condamnat de Trib. Mil. C. IV Armată, pentru rebeliune, la 3 ani închisoare corecţională, 2 ani interdicţie, conform art. 259 şi 260 c. p., combinat cu art. 157 c. p.”.

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiţi în învăţământul primar, prin „incredinţare

---

873 Lupaşcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc,* Bucureşti 1929, pp. 323-330
874 *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941”[875]: Dima N. Ioan, seria 1938, media 7,70, numit în comuna **Fundul Moldovei** de Sus, postul IV, jud. Câmpulung”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943[876], următorii învăţători şi învăţătoare: **Selişcanu Gavrilescu Elena**, comuna Fundul Moldovei, Nr. 2, jud. Câmpulung, media 8,72; **Popovici Maria**, comuna Fundul Moldovei Nr. 2, jud. Câmpulung, media 7,83”.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului şcolar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947[877], următorii învăţători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la şcolile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Crăiuţă Arghira**, de la Cârlibaba, la Fundul Moldovei, Botuş; **Popescu Virginia**, de la Fundul Moldovei I, la Moldoviţa, Demacusa”.

1949: Sunt numie, în învăţământul elementar, ciclul I[878]**, Cimpoeş Maria**, directoare la Şcoala elementară Fundu Moldovei, Nr. 1, iar **Hasnoş Veronica**, directoare la Şcoala elementară Fundu Moldovei, Botuş, iar în învăţământul elemenlar, ciclul II, Apetrei Gheorghe, director la Şcoala elementară Fundu Moldovei Nr. 1.

---

[875] *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 2o octombrie 1941, pp. 6439 şi următoarele

[876] *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

[877] *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

[878] *Monitorul Oficial*, Nr. 20, 25 ianuarie 1949, pp. 845, 846

FUNDUL TUTOVEI

(Giurcani, azi Fundul Tutovei, comuna Plopana, Bacău).

1635, iulie 28: Întărit de Vasile Lupu voievod fraţilor Ionaşco, Ştefan şi Vasile Avram, care primesc uric pentru „a treia parte din întreg satul **Meseheneşti** (Misihăneşti, comuna Roşiori, Bacău), în ţinutul Romanului, cu jumătate de moară şi cu jumătate de iaz, cea de jos, care este cumpărătura tatălui lor Avram de la Isac aprod, fiul lui Ion vistiernic, nepotul lui Petrica pârcălab, pentru 600 zloţi tătăreşti. / Şi de asemenea, altă a treia parte din satul Meseheneşti, cumpărătura tatălui lor de la Gheorghe vistiernic, fiul lui Cozma, nepotul lui Ion vistiernic, pentru 200 taleri de argint. / Şi de asemenea, jumătate din satul **Giurcani** (azi Fundul Tutovei, comuna Plopana, Bacău), cu loc de iaz şi de moară pe pârâul Tutova, cumpărătură lui Ionaşco şi tatălui său Avram de la Pătraşco, nepotul lui Stan, şi de la Micul şi Petru, pentru 350 taleri de argint… / Şi apoi, întărim lui Ionaşco Avram singur, deosebit de ceilalţi fraţi, un sat, anume **Nămăeştii** (sau Mănăeşti, Măneşti, numită şi Vlădeşti, comuna Roşieşti, Vaslui), care se desparte în două cu hotarul **Mărceştilor** (comuna Roşieşti, Vaslui), care este în ţinutul Fălciului, la gura Edriciului, unde cade Edriciul în pârâul Bârladului, cu loc de moară la pârâul Bârladului, cumpărătură de la Coste, fratele lui Hrană, pentru 90 de ughi (ducaţi ungureşti). / Şi mai întărim lui Ionaşco fost vornic singur a patra parte dintr-un vad de moară de la Gârla de Jos a Putnei, care este la satul

Căpoteşti (comuna Boloteşti, Vrancea), cumpărătură de la Dumitru, fiul Martei, pentru 50 ughi galbeni"[879].

1774, iunie 15: Satul **Fundul** şi **Ruşii**, ţinutul Bacău, ocolul Bistriţei de jos, satul ţătrarului Ciutii, avea, după recensământul lui Rumeanţev[880]**: Toată suma caselor**: 37. Scădere rufeturi, însă 15: 1 popă, 1 diacon, 3 ruptaşi, 3 ţigani, 7 scutelnici ai şătrarului Ion Ciute. Rămân birnici 22. / **Birnici:** Vasile, plugariul / Chirilă, văcariul / Preda, bejenar / Grigori Roşca, cioban / Iordachi, grădinar / Ion, ungurian, herghelegiu / Ion Gurămare / Drăghici / Albul / Mihaiu Dragomir / Şerban, muntean / Ianăş Jorat / Mihaiu Iştoc / Petre Pătraşco / Martin fratele lui Ianăş / Ianăş Chedecheş / Petre Sare / Giurgiu Doboş / Ianăş Bejan / Tănase Bucă, slugă / Ilii Bucă / Sava, chelariul / Mafteiu, vătah / Ilii Cârsteiu / Iacob, păscar (pescar) isprăvnicesc / Andona, pescar isprăvnicesc // **Rufeturi:** Popa Andreiu / Diaconul Vasile / Antohi Hociuc, ruptaş / Hurmuzachi Gorgoi, ruptaş / Ioniţă Râşniţă, ruptaş / Costandin, ţigan / Ion, ţigan / Vasile, ţigan.

1900: „**Fundul-Tutovei**, sat în judeţul și plasa Tutova, comuna Plopana, spre nord de târguşorul Plopana, pe pârâul Tutova și aproape de sorgintea sa. Are 327 locuitori şi 82 case. Acest sat este cel mai depărtat de capitala judeţului"[881].

---

879 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 184, pp. 219-222

880 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 293

881 Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, p. 447

FURCENI

(lângă Maşcăuţi, raionul Orhei, Moldova).

1626, septembrie 10: Zapisul voitului Bălan şi al celor 12 pârgari din **târgul Orhei**, în care scriu cum a venit înaintea lor „Ileana Lelicoia, fata Budzii din **Furceni**, şi a vândut un vad de moară în Răut, din jos de Piatră, popii celui domnesc Gligorie din târg de Orhii… Şi i-a dat două ruhatince de miere, şi stupi, şi vacă cu viţel, şi postav, până a împlut 80 lei preţ, căp atâta a cerut”. Martori din târgul Orhei: Gligorie Drăghinici şi feciorul lui Vasile, vătaful de sineţari, Radul cupeţ, Mihuleţ, Vasilie îmblător, Şahăn, Viasilie Sorocean „şi mulţi oameni buni de oraş”[882].

1635, septembrie 15: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-au pârât Gligorie din **Orhei** cu Leloae din **Furceni** şi cu ginere-său Gligorcea „pentru un vad de moară, pentru că a fost vândut Lelcoae lui Gligorie şi acum a vrut să întoarcă şi a zist că a vândut numai jumătate de vad. Deci Domnia Mea am socotit, cu Divanul Domniei Mele, dacă-au vândut întâi, acum nu încape să întoarcă”[883].

1741, aprilie 30: Zapis de la Toader ot **Furceni**, Vasile ot **Maşcăuţi**, ce se hotărăşte cu Mihăilaşe, Andrei, om bătrân din satul **Peşterii** Catargiului, şi Dănilă, om

[882] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XIX, Bucureşti 1969, doc. 118, pp. 141, 142
[883] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 236, p. 282

bătrân din satul **Susleni**, ce se hotăreşte cu Mihăilaşe şi cu Trebujenii, ce sunt pe apa Răutului, în sus de Peşteră, în care mărturisesc „pentru **Trebujăni**… că am îmbătrânit pe lângă acest sat Trebujănii şi afară de călugării de la Golăe să stăpânească n-am apucat pe alţii, nici din răzeşii locului acestuia, nici din locuitori, ci tot pe călugări, nu de 30 de ani, ci şi de 40 înainte”[884].

1774, iunie 5: Satul **Furcenii**, ţinutul Orhei-Lăpuşna, ocolul Răutului, după recensământul lui Rumeanţev[885], avea **toată suma caselor 23**. Scădere rufeturi 22: 6 scutelnici ai Catrinii Căpotcioaei, 6 scutelnici ai lui Darie Carp vătaf, 6 scutelnici ai postelnicului Iordache Carp, 2 mazili, 1 popă, 1 femeie săracă. Rămân birnici 1. / **Birnici:** Tudosi Catăaproape. // **Rufeturi:** Simion Pricopi, scutelnic / Postică Gașpar, la fel / Ion Țurcan, la fel / Grigore Pahome, la fel / Neculai Lupașco, la fel / Vasile Negură, la fel / Ursache Tudose, la fel / Vasile Bulat, la fel / Ioniță Chiper, la fel / Nane, ciobanu, la fel / Lazar Pârlici, la fel / Nistor Andriuță, la fel / Vasile Peșterău, la fel / Ioniță Barbălată, la fel / Constandin, rotar, la fel / Andrei Nacul, la fel / Nicolai Renchez, la fel / Afteni, scăfariu, la fel / Vasile Mihne, la fel / Carp Mihne, la fel / Popa Rusul / Gafița, femeie săracă.

1904: „**Furceni**, sat înjudeţul Bender, volosti Susleni, aşezat pe ţărmul drept al Răutului. Are 138 case, cu o populaţie de 975 suflete; o biserică, cu hramul Sf.

---

884 Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul şi ţinutul Orheiului*, Bucureşti 1944, doc. 212, p. 212

885 ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 417

Mihail. Locuitorii posedă 4-6 deseatini pământ de cap de familie; 500 vite mari cornute, 920 oi”[886].

FURCENI

(lângă Turtureşti, comuna Girov, Neamţ).

1635, noiembrie 2: Zapisul fraţilor Liontie, Toader, Hilip şi Părasca, feciorii Varnavei, nepoţii Dracei ot târg **Camena** (oraşul Piatra Neamţ), prin care mărturisesc că au vândut „un loc de prisacă, dreaptă moşia noastră, unde au fost lăcuind strămoşii noştri, în **Tortureşti** (Turtureşti, comuna Girov, Neamţ), ce-a fost oarecând sat… mănăstirii Bisericanilor, drept 100 taleri… / Ci am îmblat de-am arătat locul călugărilor, cu șoltuzul, cu Toader, și cu pârgarii săi, anume: cu Nechita, și cu alt Nechită, și cu Ștefan Munteanul, și cu mulți oameni buni… ș-am pus semne primprejurul locului, ce se începe din carpenul ce este din jos de heleșteu, pe zănoagă la deal, până în nucul cel mare; din nuc până în cireș; din cireș până în mesteacăn; din mesteacăn până în drumul cel bătrân, tot din semn în semn; de acia, drumul în sus pe margine, până în tei, unde este semn; din tei în sus, până în curățitura lui Hilip, și pe lângă curățitura lui Hilip, până în vale, și valea în jos, până în furcitură. / Aceasta curătură o am cumpărat deosebi de la Leontie, fratele lui Hilip... / Și iarăși, din furcitura văii, valea în jos, pe lângă

[886] Arbore, Zamfir, *Dicţionarul geografic al Basarabiei*, Bucureşti 1904, p. 99

prisacă, până din jos de heleșteu, unde se împreună semnele, la carpen, primprejurul locului… / Și iarăși au cumpărat acești părinți trei pământuri pe deal, la lac, două de la Leontie și unul de la Acsinte din **Furceni** (lângă Turtureşti, comuna Girov, Neamţ)… tot dinaintea șoltuzului Toader și a pârgarilor săi (din **Piatra Neamţ**) și a mulți oameni buni”[887].

1636, ianuarie 8: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Bisericani, în baza unui zapis de la „Toader şoltuzul, cu 12 pârgari din **Piatră** şi alţi oameni buni de acolo, anume Nechita, alt om Nechita, Ştefan Munteanul şi alţi oameni buni, scriind şi mărturisind cum au venit înaintea lor Leontie, Toader, Hilip şi Parasca, feciorii Varnavei, nepoţii Dracei din târg din Piatro, şi au vândut un loc de prisacă la siliştea ce se cheamă **Turtureşti** (comuna Girov, Neamţ), tot în semne împrejur… mănăstirii Bisericani, drept 100 de taleri bătuţi… / Şi semnele sunt: ce se începe din carpenul ce este din jos de heleşteu, pe zănoagă la deal, până în nucul cel mare; din nuc până în cireş, şi din cireş până în mesteacăn, şi din mesteacăn până în drumul cel bătrân, tot sin semn în semn; de aici, drumul în sus, pe margine, până în tei, unde este semn, şi din tei în sus, până în curăţitura lui Hilip, şi pe lângă curăţitura lui Hilip, până în vale, şi valea în jos, până în Furcitură; această curătiră o au cumpărat-i deosebi de la Leontie, fără alţi fraţi… Şi aşijderi au mai cumpărat două pământuri de la Leontie şi un pământ de la Acsintie de **Furceni** (comuna Girov, Neamţ), drept 30 taleri buni”[888].

---

[887] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 259, pp. 300, 301

[888] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 295, pp. 333, 334

FURCENII NOI

(fostul Mărişeşti, comuna Cosmeşti, Galaţi).

1637, iulie 11: Stolnicul Dumitraşcu face hotarnica satului **Mărceşti** al marelui cămăraş Iorga, din porunca lui Vasile Lupu voievod, „din apa Siretului, până în hotarul târgului Tecuciului, spre răsărit, şi în sus, până la hotarul **Oncenilor**. Prin câmp şi prin ţarine s-a tras cu funia: aflatu-s-au 14 funii şi jumătate, funie măsurată cu stânjenul de 30 de stânjeni şi stânjenul de om mijloc. Iar de lângă biserică se mai strâmtează locul, s-au aflat 13 funii şi a patra parte de funie, şi iarăşi funie de 30 de stânjeni. Iar prin selişte satului s-a aflat parte dumisale Iorgăi cămăraşului 7 funii şi jumătate. Până în marginea luncii s-au socotit vatră de sat, iar în sus, lunca a rămas neîmpărţită; când se va împărţi, să fie pădurea jumătate a cămăraşului, iar jumătate a satului Mărceşti, de prin seliştea satului, prin sat, pe unde locuiesc Mărceşti. Satul s-a venit cămăraşului celui mare, Iorgăi, 7 funii şi jumătate, cu vii, cu pomăt, cu tot venitul. Şi s-a stâlpit şi s-au pus pietre din hotar în hotar. Şi când s-a hotărât au fost de faţă hânsarii şi pârcălabii de **Tecuci**, anume Ghine pârcălabul, Radul pârcălabul, Andrei Hudumance zis Costis, Neagoe izbaşa de **Pârliţi** (lângă Mărceşti şi Tecuci, Galaţi), Ionaşco Buz, Dima şi Avram din **Ionăşeşti** (comuna Nicoreşti, Galaţi), Lazer, Isac ginerele Goei, Puia, Zahanu şi Constandin din **Furceni** (comuna Cosmeşti, Galaţi), Vâlcu, Ionaşcu Robul, Găiceanu,

Ţugurlan, Pădure, Lupul, Vâlcul Oprei, Pătraşcu, Duluman, Zboghez şi Damaschin din **Mărceşti** (comuna Cozmeşti, Galaţi), Irimie şi Gligorce din **Onceni** (comuna Cozmeşti, Galaţi), Nicoară din **Tălăbeşti** (comuna Fundeni, Galaţi)”[889].

1639, iulie 10: Voicu sin (fiu) Deliu, nepotul lui Baciu, Felegosul, nepotul Cerceleştilor, Armanca, Damaschin şi Pricopie vând Iorgăi cămăraşul, drept 120 galbeni, părţile „ce-am avut noi în satul **Mărceştii** (înglobat în Furcenii Vechi, comuna Cosmeşti, Galaţi), în ţinutul Tecuciului, jumătate în sat, partea din sus, cu vad de moară în gârla Siretului, şi cu vii şi cu tot venitul”[890].

1639, noiembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Ionaşco ot **Mărişeşti** (înglobat în Furcenii Noi, comuna Cosmeşti, Galaţi), care primeşte în dar, „pentru sufletul ei şi al bărbatului ei Cihcoş postelnic”, de la jupâneasa Angheluşa Chicoşoae, fiica lui Calin fost medelnicer, un loc de prisacă, cu livadă şi cu poiană, care este pe Zeletin, în ţinutul Tecuciului, şi-i este împărţeală de la Farcaş, unde a fost prisaca tătâne-său Calin”[891].

1676: Irimia Chihaia din **Furceni** dăruieşte lui Vasile din **Tâmpeşti** „partea lui Moş din Vişcea, jumătate de frate, ce este din apă… dinaintea lui Stratul de **Umbrăreşti**, Mihelie ot **Bilieşti**, Gavril Gunga, Andreiaş, Ion Burduh din **Movileni** şi mulţi oameni buni”[892].

---

[889] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 148, p. 139

[890] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 169, p. 179

[891] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 265, p. 266

[892] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iaşi 1908, pp. 18, 19

1774, iunie 26: Satul **Furceni**, ce au fost podari, ţinutul Tecuciului, ocolul Nicoreşti, după recensământul lui Rumeanţev[893], avea **toată suma caselor 49**. Scădere rufeturi 15: 1 vornic, 4 scutelnici, 1 diacon, 4 ţigani, 5 văduve. Rămân birnici 34. / **Birnici:** Alecsandru Dumitru / Toader Dumitru / Toader Buti, holtei cu mamă / Chiriţă sin (fiul) lui Ilii /Gheorghi zet (ginere) lui Ion / Toader Barbălată / Ilii Nistor / Dumitraşcu fiul Măriuţei / Negoiţă, holtei / Ştefan Costăndoiu / Carpu fiul lui Cozma / Toader, holtei cu mamă / Ştefan Nistor / Costantin Manoli / Andreiu fiul babei Irina / Costantin Berbece / Ion Berbec / Andrei, rotar / Ion, ciubotar / Costin Măciucă / Radu, muntean / Vasili, morar / Mihălachi, ciubotar / Vasili Dumitru / Danu, ciubotar / Toader Forcoş / Ştefan Bubuliac, ce a fost scutelnic a mănăstirii Dragomirnii / Vasili Branişti, tij (la fel) / Trohin, ce a fost slujitor de Focşani / Gheorghi Topală / Costantin fiu babei Rucsandii / Andreiu, holtei cu mamă / Toader fiu Năstasii / Ioniţă Manoli. // **Rufeturi:** Tudoraşcu, vornic / Toader Trifan, bejenar, ce a fost scutelnic dumisale stolnicului Negrii / Vasile, bejenar, la fel / Ştefan Băltagi, la fel / Machidon Trifan, la fel / Andreiu, diacon / Costia, ţigan a Cucoranului / Soare, herar, ţigan, la fel / Ursul, ţigan, la fel / Sandul, ţigan, la fel / Vasilca, văduvă / Baba Marie, văduvă / Măriuţa, văduvă / Catrina, văduvă / Sanda, văduvă.

1900: „**Furceni**, sat, face parte din comuna Cosmești, plasa Nicorești, judeţul Tecuci. Situat pe ţărmul stâng al Siretului, pe un platou frumos, era aşezat, mai înainte, pe Valea Siretului. Cade la o depărtare de 4 km

---

[893] ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 570, 571

de reşedinţa comunei, spre vest de Tecuci. Are o populaţie de 153 familii sau 688 suflete, care locuiesc în 148 case. Aici se află o biserică, cu hramul Sf. Nicolae. Pe platoul Furceni, în apropriere de pădurea Nemţeanca, se vede şi astăzi locul unei alte biserici. Locuitorii sunt răzeși. Ei stăpânesc 419 hectare”[894].

FÜRSTENTHAL

(în Suceviţa, Bucovina).

Colonia germană de la Suceviţa, de pe valea Voivodesei, înfiinţată în **1792**, cu germani din Boemia, s-a numit Fürstenthal. Contele Feodor Karacsay de Valyesaka, participant, în 1788-1791, la asediul Hotinului şi la marile bătălii de pe teritoriul Moldovei, bun cunoscător al fiecărei regiuni moldoveneşti, susţinea că „importante sunt sticlăriile de la Crasna-Ilski, de la mănăstirea Putna şi de la Voivodeasa, de lângă Suceviţa, ale căror produse de sticlă sunt trimise până la Constantinopol”[895]. Dar „eforturile statului de a atrage coloniști străini (în special germani) în țară s-au oprit în 1803... Chiar la începutul primului an de la întemeierea localităţii Fürstenthal, a apărut „Ordonanța guvernamentală din 4 martie 1803. Nr. 5.302, care se aplică tuturor domeniilor și instanțelor municipale care se află deja în țară, precum și coloniștilor

[894] Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul III, Bucureşti 1900, pp. 448, 449
[895] *Călători*, XIX, I, pp. 779-783

germani care se vor stabili aici în viitor, adică. Meseriaşii și fermierii trebuie tratați cu decență. Cernăuţi, 26 martie 1803. Josef Vogel, comisar districtual”. De atunci, însă, nu a fost făcut niciun pas decisiv, pe parcursul a mai multor zeci de ani, pentru continuarea colonizării provinciei de către stat”[896].

În 24 octombrie **1802**, „Inspectoratul bunurilor bucovinene de stat din Rădăuţi raporta că biroul în cauză a încheiat un acord, în baza cererii din august, cu producătorii de sticlă de masă Joh. Weber, Ant. Fuchs, cu care a convenit asupra fabricii de sticlă care urmează să fie construită la Fürsteuthal şi a locuinţelor pentru sticlari”[897], dar şi pentru constructorii Wenceslaus Feldigel, Franz Weber şi Franz Keller. Fiecare familie de stclar urma să primească gratuit câte o casă, câte un teren de grădină și câte două pajiști de câte jugăr, sticlarii şi zidarii urmând să primească salarii diferenţiate, dar şi câte o indemnizaţie de călătorie, care, de asemenea, diferea, de la 60 florini pentru muncitori, până la 30 florini pentru ucenici, dar acest avans pentru mutare urma să fie returnat eşalonat, în termen de 5 ani.

În fabrica de sticlă de la Fürstenthal, axată pe producţia de geamuri, la care lucrau, sub coordonarea maistrului geamgiu Sebastian Schuster, care, în **1803**, se va muta la Marginea, apoi la Rădăuţi, sticlarii Wenzel Feldigel, Anton Fuchs, Joseph Gaschler, Matthias Gaschler, Franz Keller, Martin Stoiber, Franz Weber şi Johann Weber, a început să producă efectiv în vara anului

[896] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 22

[897] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 360

1803, cu o mulţime de dificultăţi. Mâna de muncă promisă şi aşteptată să vină din Boemia germană s-a răzgândit, ca şi maistrul sticlar Anton Aschenbrenner, din părţile Pragăi, care a refuzat să mai vină, deşi fratele său, Georg, era deja în Fürstenthal. Avansul călătorie părea să fie insuficient, dar, în cele din urmă, au acceptat să semneze contractul şi să încaseze avansurile sticlarii B. Schuster, din ţinutul Praga, maistrul sticlar Hauer din Frankenberg şi Albert Tremel din Cercul Pisek[898]. „O Ordonanță a Inspectoratului de Domeniu aferent, din 12 aprilie 1804, stabilește că sticlarii Anton Aschenbrenner, Lorenz Kolberter și Andreas Fuchs din Boemia sunt angajaţi la Fürstenthaler Glashütte (Sticlăria din Voivodeasa). Vor primi câte o locuinţă (casă din lemn), vor utiliza gratuit lemnul de foc, vor avea în folosinţă trei jugări de teren agricol şi vor câştiga 30 coroane și 1 florin rata la casă. Toată lumea primește 60 de florini pentru călătorie și, la sosire, 100 flori, bani avansați cu garanţia unei rambursări eşalonate din câștiguri. Pentru fiecare pahar produs, primeau 21 kr. Pe de altă parte, aceștia trebuie să muncească câțiva ani pentru aceleași salarii, ca și alți lucrători de sticlă sau, dacă voiau să renunțe înainte de această dată, să anuleze îndemnizația de călătorie”[899].

1811: Potrivit registrul de evidenţă a pământurilor, în 1822, parcelele din Fürstenthal, dinspre Marginea, au fost folosite de lucrătorii fabricii de sticlă Jakob Stadler, Franz Bauer, Martin Bauer, Paul Fischer, Michael Weinfurter şi Christof Gaschler.

---

[898] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 364
[899] Ibidem

1836: După 2 noiembrie 1836, aceste terenuri au fost încorporate în Marginea.

1855: Din cele 20 de familii, stabilite iniţial în casele de lemn din Fürstenthal, cu contracte de muncă din 24 octombrie 1802, se mai aflau acolo, în 1855, doar trei familii, şi anume Josef Gnad, Franz Geschwendner, care avea să plece în 1858, și Johann Wapowa[900].

1858: În 26 iulie 1858, prin „Protocolul privind statutul terenurilor în Fürstenthal", se stabilea statutul juridic al domeniilor Fondului Religionar şi al parcelelor de teren aflate în proprietatea sticlarilor. Din protocol, se pot afla numele celor mai vechi membri ai comunităţii germane, precum Joseph Gnad, de 75 ani, şi Franz Geschwentner, de 69 ani, în 1858, amândoi invitaţi să facă parte din conducerea comunală. Ceilalţi germani, înşiruiţi în ordinea numerelor caselor şi ale terenurilor, aparţineau lui Jakob Schuster (de 16 ani, sticlar), Michel Hagel (de 11 ani), Martin Mühlhäuser (11 ani), Franz Weber (15 ani), Karl Gaschler 15 ani), Michel Stadler (14 ani), Jakob Gnad (2 ani), Iosif Stadler (30 ani), Simon Fischer (zidar, de 30 ani), Joseph Weber (sticlar, de 24 ani), Johann Gaschler, Karl Gaschler (sticlar, de 35 ani), Johann Pongratz (sticlar, de 25 ani), Friedrich Gaschler (sticlar, de 25 ani), Joseph Gaschler (sticlar, de 23 ani), Karl Gaschler (dulgher, de 7 ani), Ambros Weinfurter, Jakob Neumann (21 ani), Josef Feldigel (12 ani), Josef Stadler (geamgiu, de 25 ani), Jakob Gnad (22 ani), Karl Stadler (geamgiu, de 16 ani), Karl Kohlmann (sticlar, de 12 ani). Primii muncitori ai fabricii de sticlă au fost: Jakob Schuster, Franz Weber, Karl Gaschler cel Tânăr, Michel

---

[900] Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, p. 382

Stadler, Iosif Stadler cel Bătrân, Simon Fischer, Joseph Weber, Johann Gaschler, Karl Gaschler, Johann Pongratz, Friedrich Gaschler, Joseph Gaschler, Karl Gaschler, Ambros Weinfurter, Joseph Feldigel, Joseph Stadler şi Karl Stadler, dintre care Josef Weber şi Johann Pongratz[901].

1890: În 1890, comuna Fürstenthal avea 1.000 locuitori. Primar era Iohann Baumgarten, iar învăţători, la şcoala în care învăţase şi Iraclie Porumbescu, Iosif Hustyn şi Maria Bacinsca.

În **1908**, conform Dicţionarului lui Grigorovitza: „**Fürstenthal** (româneşte **Voivodeasa**), comună rurală, districtul Rădăuţi, aşezată, în lungime, pe pârâul Voivodeasa, afluent al Suceviţei, între localităţile Marginea şi Suceviţa. Populaţia: 982 locuitori germani romano-catolici. Este lângă drumul districtual Marginea-Suceviţa; are o şcoală primară germană şi o biserică romano-catolică. Colonie, întemeiată, la 1803, de numeroase familii germane, venite din Boemia aici, cu ocazia înfiinţării unei fabrici de sticlă, care arse în anul 1888 şi nu s-a mai reînfiinţat. În această localitate se află un monument comemorativ al vizitei făcute, în 1888, de arhiducele Rudolf al Austriei. Populaţia se ocupă în special cu exploatarea de păduri. Comuna posedă 123 hectare pământ arabil, 58 hectare fânaţuri, 7 hectare 50 ari grădini, 211 hectare izlaz, 175 hectare pădure. Se găsesc 88 cai, 262 vite cornute, 230 porci, 38 stupi. / **Fürstenthal, moşie**, atenenţă a moşiei cu administraţie particulară

---

[901] Raimund Friedrich Kaindl, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina seit der durch Besitzergreifung Österreich*, Innsbruck: Verlag der Universitäts Wagner'schen-Buchhandlung, 1902, pp.. 535-537

Marginea, districtul Rădăuţi. Are 13 case şi 96 locuitori, cuprinzând pe lângă sine şi teritoriul numit Fabrica de sticlă (Glashütle)”[902].

1914-1918: „Franz a lui Josef Pöllmann, din **Voivodeasa**, a participat la război şi ar fi căzut pe câmpul de luptă, în anul 1914, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea fratelui său, Josef a lui Josef Pöllmann, procedura pentru declararea morţii celui dispărut”[903].

1919: Din **Comisiunea agrară de ocol Rădăuţi** făcea parte, ca Reprezentant al proprietarilor expropriaţi: „**Valerian Mironovici**, consilier silvic Voivodeasa”[904].

1920: „În registrul însoţirilor s-au introdus, la 30 August 1920, privitor la însoţirea „Spar- und Darlehensknssen-verein für Fürstenhal und die deutschen Einwohner von Margina reg. G. m. u. H. in Fürstenthal”, următoarele schimbări: membrii în direcţiune Ferdinand Stadler şi Ignatz Aschenbrenner ştersi; membrii în direcţiune Rudolf Pankratz ca preşedinte, Johann Gaschler ca vicepreşedinte, şi Sigmund Weber şi Gaschler Filip introduşi. / Tribunalul Suceava. Secţia II, la 30 Septemvrie 1920”[905].

---

[902] Grigorovitza, Em., *Dicţionarul geografic al Bucovinei*, Bucureşti 1908, p. 99

[903] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuţi, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

[904] *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

[905] *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 6, 21 februarie 1921, Supliment 61

1941: „Se publică mai jos lista Nr. 9[906], de gradele inferioare (trupă), morţi pentru patrie în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24: **Tomşa Ioan**, soldat, ctg. 1941, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Voivodeasa, jud. Rădăuţi, mort la 17 iulie 1941".

1942: Având în vedere dispoziţiunile art. 55 din legea pentru reorganizarea Centrului Naţional de Românizare Nr. 175, publicată în Monitorul Oficial Nr. 56 din 6 Martie 1942", se aprobă „ratificarea angajării de personal temporar pentru administrarea, paza conservarea acestor bunuri (păduri, fabrici de cherestea, exploatări, materiale lemnoase etc.), personal numit şi angajat din Noemvrie 1940 şi până la 5 Martie 1942 inclusiv"[907]: Pomârlan Dumitru, paznic, bunul expropriat **fabrica Adelştein**, comuna Voivodeasa, judeţul Rădăuţi, salariul lunar 500 lei".

1945: „Dl Iosif Filip Rossman, născut în comuna Voivodeasa, judeţul Rădăuţi, la 20 Februarie 1910, domiciliat în comuna Piscu-Sadova, judeţul Dolj, a facut cerere acestui minister, de a fi autorizat să schimbe numele său patronimic de Rossmann în acela de Roman, spre a se numi Iosif Filip Roman"[908].

1947: „Prin Decizia Nr. 11.761 din 14 Octomvrie 1947, următorul personal temporar din administraţia centrală şi serviciile exterioare ale **Oficiului Naţional al Colonizărilor**, i se fixează, cu începere de la 15 August 1947, până la sfârşitul exerciţiului bugetar, diurnele lunare, specificate în dreptul fiecăruia: Chelba Adam, în func-

---

906 *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 şi următoarele

907 *Monotorul Oficial*, Nr. 154, 6 iulie 1942, pp. 5488 şi următoarele

908 *Monitorul Oficial*, Nr. 203, 7 septembrie 1945, p. 7873

ţiunea de administrator de imobile, Putna, Gura Putnei şi **Voivodeasa**, cu o diurnă lunară de lei 1.500, plus accesoriile, Rădăuţi-Bucovina”[909].

FURTEŞTI

(lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui).

1624, martie 25: Întărit de Radul Mihnea voievod postelnicului Ianache, care obţine uric pentru „satul **Stolniceni** (pe Gârla Scumpia, comuna Stolniceni, Iaşi) pe Gârla şi satul **Scumpia** (la gura Săratei, comuna Scumpia, Iaşi), care este în ţinutul Iaşi, cumpărătură de la Păscălina, cneaghina lui Lupul Stroici logofăt, şi de la fiul ei Ionaşco Stroici, pentru 850 ughi ungureşti”; / „satul **Gligenii** (Glingeni, judeţul Bălţi, Moldova) în ţinutul Soroca, cumpărat de la Prohor, Eftimie, Simion, Nicanor, Daniil şi de la tot soborul sfintei mănăstiri Pantocrator, pentru 200 taleri bătuţi, cu mori la apa Neagra”; / „satul **Medelenii** (comuna Golăeşti, Iaşi), pe amândouă părţile Prutului, cumpărat de la Busca şi fiii ei Zabulic, Erina şi Elena, şi Vasile, fiul lui Maxin, şi de la Ionaşco Căcărează, fiul Mariei, şi Dămian şi fratele lui Toader, şi Necoară fiii Mariei, şi de la Iosip, fiul lui Ganea, şi sora lIui, Agafia, şi Larion, fiul lui Dănilă, şi sora lui Agafia, şi de la Anna, fiica lui Fedor, şi surorile lui Tudosiia şi Ţiganca, toţi nepoţii şi strănepoţii lui Medelean, şi de la Hilip şi Neniul, fiul Maricăi Budoaie, şi Nuor şi Alixan-

[909] *Monitorul Oficial*, Nr. 255, 4 noiembrie 1947, p. 9837

dru, nepoţii Budoaiei, pentru 162 de taleri bătuţi"; / „două părţi din tot satul **Onţeşti** (lângă Ungheni, judeţul Ungheni, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi le-a cumpărat de la Gherman, fiul lui Bâzdâg, şi de la toţi părinţii şi fraţii şi verii lor, pentru 150 de taleri bătuţi şi zece boi… a treia parte, ce se va alege partea lui Barnovschi hatman şi a cneaghinei sale, cumpărată de la milostivirile lor, pentru 100 taleri bătuţi". / „satul **Cucuiaţii** (raionul Râşcani, Moldova), în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Coste şi de la sora lui Ticea, copiii Agafiei şi ai lui Nasture, nepoţii lui Cirţiu, şi Necoriţă, fiul Magdalinei, nepotul lui Ivan, şi Isac şi sora lui Coschiţa, copiii Stancăi, nepoţii lui Stan cel bătrân, şi Mărica, fiica Erinei, nepoata lui Văsiu, pentru 95 de ughi buni"; / „satul **Fântânelile** (inclus în Matca, Galaţi) în ţinutul Tecuci, pe care şi l-a cumpărat de la Stavăr, fost pârcălab, fiul lui Crăciun, nepotul lui Zbiarea, şi de la Nicoară, fiul lui Moşul, nepotul lui Căldăruşe, şi Iurga, fiul lui Dinga, şi Spiridon, fiul lui Mârzea, şi Neniul, fiul Stancăi, şi Simion, fiul lui Stan, şi Bălan şi Lepădat, fiii lui Fătul, şi Stan, fiul lui Ţigui, toţi nepoţii Coţuşei, şi Mihăilă, fiul lui Burlă, şi Şerban, fiul lui Iepure, nepotul lui Iepure cel bătrân, pentru 340 de taleri bătuţi"; / „satul **Ciocârlianii** (sat pe Gerul, Galaţi), în ţinutul Tecuci, pe Gerul, pe care şi l-a cumpărat de la Dumitraşco Ciutacul, fiul Dobrei, şi fratele lui, Stancul, nepotul lui Smârcea, şi Miron, fiul lui Păcurar, şi sora lui, Stanca, şi Ion, nepotul lui Păcurar, şi Simion, şi Puţachi, şi Frăţilă, toţi nepoţii lui Smârcea, pentru 100 de ughi roşii"; / „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăşenii Noi, judeţul Cahul, Moldova), în ţinutul Chigheciu, pe care şi l-a cumpărat de la Sofronia, cneaghina lui Ursu Udrea vornic, şi de la fiicele lui, Nastasiia şi

Anghelina, pentru 350 de taleri bătuţi"; / „satul **Poienile Sasului** (satul Sasu, Vrancea), cutul de sus, care este în ţinutul Tecuci, pe care l-a luat pentru datoria pe care a avut-o la Iurco logofăt, 300 de ughi galbeni, pe care îi dăduse lui cu împrumut în zilele lui Costandin voievod. Şi hotarul acestui sat fusese cotropit de alţi oameni care erau împrejurul lui, iar după aceea, în zilele lui Ştefan voievod, s-au dus Ionaşco vornic şi Cujbă vornic cu carte domnească şi au ales hotarul acestui sat, cu oameni buni, şi au pus stâlpi, pe unde a fost vechiul lor hotar de demult"; / „jumătate din satul **Chicoşea** (lângă Corni, Galaţi) pe Sohului, în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Maxin şi fratele lui Măteiu, şi Trifan, copiii lui Lupul, şi Ignat şi fratele lui, Istratie, şi sora lui Măgdălina, copiii lui Cornea, şi verii lor Gligor, fiul lui Simion, şi Spiridon, fiul lui Bogdan, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „jumătate de sat din **Şuşmăneşti, care acum se numeşte Drăguşănii** (Drăguşeni, Galaţi), în ţinutul Covurlui, pe care şi l-a cumpărat de la Fodor, şi Mihăilă, şi Mica, şi Nichita, şi Eremiia, şi Maxenia, toţi nepoţii şi strănepoţii Marinei, pentru 80 de taleri bătuţi"; / „satul **Şotropenii** (lângă Perieni, Iaşi) pe Turiia, în ţinutul Iaşi, pe care şi l-a cumpărat de la Cazaca, cneaghina lui Trifan postelnic, şi de la Rusca, sora lui Trifan postelnic, pentru 100 de taleri bătuţi"; / „satul **Furteşti** (lângă Vertişoaia, comuna Furteşti, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe Prut, pe care şi l-a cumpărat de la Movilă şi de la fratele lui, Nicoară fost spătar, fiii lui Lazăr pitar, pentru 180 de taleri bătuţi"; / „satul **Mărişeni** (comuna Mereşeni, judeţul Lăpuşna, Moldova), în ţinutul Lăpuşna, şi iarăşi jumătate din jumătate, pe care şi le-a cumpărat de la Ionaşco Negruţ cel bătrân, pentru 90 de taleri bătuţi. Iar

dresele pe care le-au avut pentru acest sat, ei au spus că le-au pierdut din pricina tătarilor, când a venit în domnie Ştefan Tomşa voievod"; / „siliştea **Ghermăneştii** (comuna Drânceni, Vaslui), în ţinutul Fălciu, pe râul Bârlad, pe care şi-a cumpărat-o de la Movilită fost pârcălab şi de la fiul lui, Lazor, şi de la Toader nepotul lui, fiul lui Nicoară, pentru 120 de ughi galbeni"; / „satul **Punteşenii** (Puntişeni, Vaslui), în ţinutul Tutova, pe care şi l-a cumpărat de la Simion, fiul lui Nicoară Barza, nepotul lui Costin, strănepotul lui Trifa şi al lui Toma, şi de la Dumitru, fiul lui Ionaşco Barzica, nepotul lui Costin, şi de la Sirbul, fiul lui Ghiorghe, nepotul lui Nistor, şi Nicoară, fiul lui Petrea, şi Toader, fiul lui Filip Păţea, şi toţi nepoţii şi strănepoţii lui Trif şi ai lui Toma, toate părţile lor de moştenire şi de cumpărătură, pentru 100 de ughi galbeni. Şi a rămas nevândută, din tot satul Punteşeni, dintr-un bătrân, partea lui Costantin şi a lui Nistor, ce se va alege partea lor din şase ogoare"[910].

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi, care primeşte uric pentru „satul **Gurbăneştii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărăţii** (adică satul Gurbăneşti), mai sus de gura Sărăţii, cu vad de mori la Prut şi cu mori gata şi cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteştilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărăţii, care este în ţinutul Chigheciului, şi de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova), şi **Furteştii** (comuna Vetrişoaia, Vaslui), şi **Vlăşineştii** (raionul Leova, Moldova), în acelaşi ţinut al Chigheciului, şi de

[910] AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, Bucureşti 2006, doc. 182, pp. 243-248

asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Ungheni, Moldova), pe Gârlă, şi cu loc de iazuri, şi Gârla şi cu pricuturile sale **Stroicenii** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova) şi **Vlăşineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi alt pricut, care se numeşte **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Făleşti, Moldova), şi satul **Şetrărenii** (azi Stejari, comuna Ţigănaşi, Iaşi), care este în ţinutul Iaşilor, şi de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Şoldăneşti, Moldova), care este în ţinutul Sorocii, care acele sate fuseseră drepte ocini şi cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat şi a miluit acea sfântă mănăstire"[911].

1636, iulie 12: Carte de împuternicire dată de Vasile Lupu voievod egumenului de la mănăstirea Sfântul Sava, „şi pe cine vor trimite ca să fie tare şi puternic a ţine şi a apăra ale lor drepte sate şi miluire, ce au ei de la postelnicul Enachi, anume satele **Răciuleştii** (înglobat în Vetrişoara, comuna Vetrişoara, Vaslui) la ţinutul Fălciului, **Bechenii** (raionul Cahul, Moldova) şi **Budeştii** (raionul Leova, Moldova) la Chigheci, **Furteştii** (comuna Vetrişoara, Vaslui) iar la Fălciu"[912].

1637, iulie 1: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod călugărilor mănăstirii Sfântul Sava din Iaşi asupra „satului **Furteşti**, pentru că le este dreaptă cumpărătură de la Muviliţă şi de la fratele său"[913].

---

911 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 76, pp. 92-95
912 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 457, p. 517
913 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, Bucureşti 1998, doc. 132, p. 126

FUTEŞTI

(azi Boteşti, lângă Lungani, comuna Voineşti, Iaşi).

1548, martie 6: Întărit de Iliaş Rareş voievod rudeniilor Drăguş şi Drăgşan, care cumpără de la fraţii Ilie, Gliga şi Nastea, feciorii Sorcăi, cu 120 zloţi tătăreşti, „moşia din drese şi întărituri ce are mama lor Sorca de la părintele domniei mele Petru voievod, din a treia parte din satul **Futeştii**, la ţinutul Cârligăturii, jumătate”[914].

1616, septembrie 25: Întărit de Radul voievod fostului comis Pântelei şi cneaghinei Titiana, care cumpără, cu 40 zloţi de argint, de la Gheorghe şi Sălăvăstru, fiii Tomei şi Maicei, „toată partea cumpărătură, câtă se va alege partea Agafiei din satul **Futeşti**, ce acum se numeşte **Boteştii**”[915].

1616, septembrie 30: Întărit de Radul voievod fostului comis Pântelei şi cneaghinei Titiana, care cumpără, cu 30 taleri de argint, de la Alexandru şi Dumitru, fiii Buscăi, de la Gligorce Hreţcanul, fiul Grozavei, de la Vasile, fiul Onciului, şi de la fiul Condrei, toţi nepoţii Buscăi… cât li se va alege din satul **Futeşti**, ce se numeşte acum **Boteştii**, în ţinutul Cârligăturii”[916].

---

[914] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iaşi 1927, pp. 6, 7

[915] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 221, 222

[916] Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iaşi 1928, pp. 222, 223

1636, august 15: Întărit de Vasile Lupu voievod, prin ispisoc de judecată, Titiianei Pănteleasa şi ginerelui ei Ionaşco Botăş vornic de gloată, după pâra leu Alexa şi Dumitru, fiii Buscăi, şi alte rude ale lor, nepoţi Buscăi, „pentru toată partea Buscăi din satul **Futeşti** (lângă Lungani, comuna Voineşti, Iaşi), care se numeşte **Boteşti**…. Iar Titiiana Pănteleasa şi ginerele ei au arătat drese de la Radul voievod, cum această parte a fost cumpărătură lui Păntelei de la Alexa şi de la Dumitru, fiii Buscăi, de la Gigorcea Hreacicanul, fiul Grozavei, de la Vasile, fiul lui Onciul şi de la fiul lui Condrea”[917].

FUTILEŞTI

(Iamicfutilă, Mic Futilă, Futileasa sau Futileşti, mai jos de Hurdugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui).

1546, aprilie 2: Întărită de Petru (Rareş) voievod Muşei Frijoaie, care cumpără, cu 290 zloţi, de la Mărica Ţintea, „din dresele de cumpărătură ce a avut tatăl ei Ţintea, de la părintele domniei mele Ştefan voievod, jumătate de sat, care se cheamă **Iamicfutilă** (Futileasa sau Futileşti), jumătatea din jos”[918].

1635, aprilie 1: Suretul lui Vasile Lupu voievod privind vânzarea a „jumătate de sat **Futileşti** (lângă Hur-

917 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 479, pp. 538, 539

918 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iaşi 1907, pp. 340-343

dugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), dumisale sulgerului Strătulat”[919].

1639, aprilie 1: Întărit de Vasile Lupu voievod sulgerului Strătulat, în baza unui zapis de la Ionaşco hotnog din **Galaţi**, Roşca din **Băneşti** (Buneşti, comuna Buneşti-Avereşti, Vaslui), Constantin, Necula şi Mihalcea negustori din **Iaşi**, şi de la Vasile, fiul lui Mierăuţă Hraniţă, şi de la Simion Diac, în care mărturisesc cum „a venit înaintea lor Medelean, cu copiii săi, şi a vândut jumătate din satul **Futileşti** (lângă Hurdugi, comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), pe Elan, care este în ţinutul Fălciu, pe ambele părţi ale Elanului, şi spre răsărit, şi spre apus… pentru 20 ughi (ducaţi ungureşti)”[920].

1643, septembrie 3: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârât de faţă Medelean călugărul cu Vârvara, jupâneasa lui Strătulat agăi, pentru junătate de fat **Futeleşti** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), ce sunt pe Elan, şi l-a fost vândut Medelean agăi mai înainte vreme, iar acum Medelean a zis că nu i-a fost plătit deplin. Iar Vârvara a adus zapisul cel de cumpărătură, uric şi mărturie cum a vândut Medelean acel loc lui Strătulat agăi şi a plătit plata pe deplin”[921].

1645, august 24: Strătulat fost agă dăruieşte fetei lui Măricuţa „10 boi de plug şi 3 tineri, 10 vaci cu viţei şi 3 tinere, 7 iepe cu mânji, 10 mascuri, 150 matce de stupi, 200 de oi, viile în **Dric** (deal în **Huşi**) cu cramă, de la

---

919 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII, Bucureşti 1996, doc. 79, p. 103

920 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, Bucureşti 2003, doc. 77, pp. 75, 76

921 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, Bucureşti 2005, doc. 164, pp. 156

Manţul (comuna Tătărăni, Vaslui), satul **Hurdugii** (azi Dimitrie Cantemir, Vaslui) cu curţi, cu iazuri, cu vecini şi parte de **Dăneşti** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), şi prisaca Hurdugi, iar din jumătate de sat **Futeleşti** (comuna Dimitrie Cantemir, Vaslui), în jumătate, şi din **Pojorăni** (Pojărăni, lângă Lunca Veche, Vaslui), de la Prut, cât se va alege partea noastră, în jumătate, din ţigani, în jumătate, din provijie casei, din argint, o sabie, o şarvana şi un ilic… dinaintea popii Tene, Macarie căpitanul, Romaşco, Gligorie Colăcei şi Ionaşco Godinac”[922].

1673, ianuarie 17: Ispisoc de judecată de la Duca voievod, după ce s-au pârât de faţă Nastasia Păvăloae de la **Pojoreni**, sora Vărvarei, jupânesei lui Strătulat sulgerul, cu Vasile şi Mărica, feciorii lui Medeleanu călugărul, şi cu nepoţii lui Vărlan şi Ion, pentru jumătate de sat **Futileşti**, ce este pe Elan, la ţinutul Fălciului, zicând Mastasia Păvăloae că părţile de pe Elan, dinspre răsărit, jumătate de sat Futileşti, este adevărată cumpărătură lui Strătulat sulgerul şi jupânesei sale Vărvara de la Medeleanu călugărul, şi a arătat şi zapis de cumpărătură, şi ispisoc de întăritură de la răposatul Vasile vodă, deci domnia mea am socotit că aceste zapise sunt bune şi drepte”[923].

1824, octombrie: Scrisoare hotarnică de la spătarul Ioan Cuza şi de la serdarul Gheorghe Bou: „Prin luminată cartea prea înălțat Domnului nostru Ioan Sandu Sturza voievod, din curgător anul 1824, septembrie 29,

---

922 AŞSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova,* vol. XXVIII, Bucureşti 2006, doc. 174, p. 144

923 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române,* vol. V, Iaşi 1908, pp. 318, 319

fiind rânduiți ca să cercetăm împresurarea ce află pătimind moșia **Hocenii**, ce se zice și **Șișcanii**, de la ținutul Fălciului, a postelnicului Dumitrachi Beldiman, de către megieșita moșie **Futileștii de jos** sau **Micșinești**. / În cuprinderea jalobei postelnicului şi a cărții de poruncă, venind la fața locului și făcând știre, am adunat pe toți răzeșii și megieșii ce sunt în pricina acestui loc, anume: Vasile Sava, Gheorghe Ambrino, Vasile Ambrino cu ai lor, răzeșii locului ce să numesc Futeleștii de jos, Iordachi Munteanu, Matei Idricanul, diaconul Gheorghe Cheșchinul ot Crasna cu ai lor, răzeșii locului cel numesc **Futeleștii de sus**. Leon Bosie, Neculai Radu, Vasile Radu cu ai lor, răzeșii de Futeleștii de sus și de jos, față fiind și Andrei Ifrosie, Costandin Ochincă, Vasile Cojan, Iordache Tăngirică, cu ai lor, rămașii răzeși în moșia **Micșuneștii**. / Mai întâi am cerut de la jeluitor să ne arate la ce loc se cunoaște împresurat și cu ce dovadă de scrisori. Înfățoșat-a dumnealui un plan geometricesc, ridicate toate moșiile dumisale încă din anii 1813, mai 29, de inginerul Mihail Tenedie medelnicer, și, împreună cu amândouă părțile, umblând toată starea locului, cu de-amănuntul, atât pe arătarea răzeșilor, după urmarea stăpânirii, cât și după pretenția întinsă din partea postelnicului cu jalobele, am luat sama cu pătrundere a cursului întâlnirii și despărțirii moșiilor, una de către alta, și fiind întocmai precum în plan se arată, lămurindu-ne întru toate, pricina așa se urmează: căci jumătate de loc, ce se numește **Futileștii de sus**, se mărginește cu capul cel dinspre apus, în valea sau pârâul ce se numește Saca, iar jumătate de loc, ce se zice **Futileștii de jos**, întru despărțire ce și astăzi se păzește, urmare a stăpânirii prin stâlpiri. Și venind din piatră în piatră, până în gura pârăului Saca, unde cade

în vale, semn firesc, care la hartă este însemnat cu No. 39, de acolo, Futileștii de sus urmează cu stăpânirea, mărginindu-se în Saca. Iar Futileștii de jos, cârmind la deal, se mai lungesc cu câtva loc, până ce lovesc într-o bucată de loc din hotarul moșiei Hoceni, a postelnicului, ce se zice **Curiecii**. Pentru această întindere a Futileștilor de jos, a cerut îndreptare dumnealui a rămâne deopotrivă cu Futileștii de sus și că colțul Hocenilor este în gura văii Săcii, unde cade în vale la firesc semn, și apoi, pe Saca, în sus, după stăpânirea ce se urmează de către Futileștii de sus și de către toate celelalte moșii, cum, spre dovadă, scos-a do a arătat aceste scrisori:

1497 (7005), martie 15: suret de pe ispisoc vechi de la Stefan voivod, tălmăcit de polcovnic Toader Debrici, la anii 1806, iulie 4, întăritor lui Mihăilă Cupcici pe a sa dreaptă ocină și împărțeală, un sat pe Larga, unde a fost Stan Coloban, care l-a avut el împărțit cu nepoții lui de frate, Mihăilă și Vlad, așa scriind, că hotarul acestui numit sat **Hocenii** se începe din Larga, din cărarea ce vine din satul **Onchiteștii**, ce se numește **Grumezăştii**, de la un izvor de pe costișă, însemnat la hartă cu No. 15, apoi în jos, pe de-amândouă părțile Lărgii, până la fântâna Mogăi, No. 18, apoi se întoarce spre răsărit, tot pe drumul lui Cocârțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, No. 29, apoi matca văii Săcii iproci, la No. 18, însemnat la hartă, zic răzeșii de Futileștii de jos că stau Hocenii unde s-ar numi fântâna Mogăi, un budăi de ceea parte de Larga, și că drumul lui Cocârțală s-ar numi acela, ce este însemnat de acolo cu No. 21, că ce-i de acolo, în jos, este osebit hotar de moșie **Curiecii**. / Dimpotrivă, postelnicul a arătat că merge cu stăpânirea în jos încă câtva loc, pe de ceaa parte de Larga, cu nume de **Șișcani**,

și pe de ceastă parte, deși cu nume de **Curieci**, precum să va vedea însemnat la hartă, este loc din **Hoceni**, până la drumul ce și acum își are urmarea sa întru despărțire, de către hotarele megieșite, care și acesta se va vedea însemnat la hartă, de către inginer, tot cu No. 21. / Și pe acest drum ispisocul domnului Ștefan Voivod îl numește drumul lui Cocârțală, care cuprinde în sine și locul din Hoceni, ce, în urmă, a luat numire de Curieci. de pe un Crăciun Curiace, răzeș de Hoceni, și de Șișcani, care Șișcani nu este altă decât o jumătate din trupul Hocenilor, ce iarăși, după vreme, s-a poreclit de pe numele unuia din razeși, și că jumătățirea ieșită din Hoceni, în urmă, a luat numire de Șișcani. A făcut dumnealui dovadă întâi că Hocenii s-au despărțit în două, după însuși glăsuirea acestui ispisoc a domnului Ștefan voievod, care, după ce înconjoară locul în semne și vine de încheie prin semne de unde au început, dintâi zice așa: sau despărțit și la cărare în jos, iară matca Lărgii, pe de-amândouă părțile, să fie lui Mihăilă Cupcici, cu tot venitul, iar de la cărare, în sus, să fie nepoților lui de frați, Mihăilă și Vlad, pe de amândouă părțile mătcii, cu tot venitul, iproci.

1546 (7054), mai 8: Al doilea suret de pe ispisoc sârbesc, al domnului Pătru voievod, tălmăcit de Axentie uricarul, prin care arată că, înaintea domniei sale, venind Fătul Tătarul, cu surorile lui Anghelina și Titiana, feciorii lui Mihăilă Cupcici, a vândut a sa ocină și moșie, din drese de împărțeală părinților, de la tatăl domniei sale Stefan voievod, un sat pe Larga, anume **Hocenii**, unde a fost Stan Coloban, acela l-au vândut lui Pașco Răzlog, lui Marco și lui Petru Bereș, și, întărindu-se stăpânirea, iarăși zice: „Însă să le fie acest sat de pre Larga, anume Hocenii, unde a fost Stan Coloban, în două părți, jumătate să

fie a lui Paşco Răzlog singur, iar cealaltă jumătate, dintr-acel sat să fie a lui Marco și lui Petru Bereș. în vecii. Iar hotarul acelui sat Hocenii să fie, dinspre toate părțile, pe unde au umblat din vechi”.

1642 (7150), iulie 10: Al treilea, suret de pe ispisoc vechi pe sârbie de la Vasile voievod, tălmăcit de Axintie uricarul, la anii 1719 (7227), septembrie 4, cum și de polcovnicul Pavel, la anii 1806, aprilie 16, cu această în jos cuprindere: „precum de față, înaintea domniei sale, s-au tras la judecată Ioan și alți răzeși ai lui din satul **Hoceni**, cu Sânpetru, Sava, Dumitru, Năilă și cu alți oameni ai lor din **Șișcani**, pentru o bucata de loc din hotarul satului Hocenilor, precum au arătat și ispisoc de baștină de la bătrânul Ștefan voevod. Iar Sănpetru cu oamenii săi așa au răspuns, că acea bucată de loc este din hotarul satului lor Șișcani”. / Deci domnia sa, judecându-i pe dânșii și cercetându-le ispisoacele, a făcut carte la Dumitrașco Oțăl din Oțăleni, ca, împreună cu oameni buni, să cerceteze și să aleagă tot hotarul acelui sat al **Hocenilor**, în semne după acel uric, ce l-a arătat Ion, de la bătrânul Stefan voievod, după care, arătându-se cercetarea rânduitului și poftorindu-se toată cuvântarea semnelor de la ispisocul domnului Ştefan voievod, îl dă rămas pe Sănpetru, cu oamenii săi din Șișcani. Iar Ioan și cu răzeșii săi să aibă a stăpâni satul Hocenii, în semnele arătate. / Dintru aceste vechi ispisoace s-a făcut vederată dovadă precum, și la judecățile de mai înainte, ce a avut postelnicul, s-a cunoscut că **Hocenii** și **Șișcanii** au fost un trup de moșie, numindu-se tot Hocenii, și, după vreme, locul despărțit prin semnele ispisocului domnului Stefan voievod, păzește aceiași veche numire a Hocenilor, iar jumătățarea rămasă din afara semnelor acelui ispisoc au do-

bândit numire de Șișcaâni, care Șișcani, fiind și până astăzi pe de ceea parte, de către apus, se întinde în lungime, cu neprihănită stăpânire, până drept colțul **Curiecilor**, acela din jos, iar nu stau drept colțul Curiecilor acelor din sus, la No. 18. / Adus-au de față și din bătrânii locuitori, pe Sandul Buzincul, Alexandrul Buzincul și căpitanul Gheorghe Marta, mai vechi stăpânitori ai **Șișcanilor**, fiindcă postelnicul, acum, de curând, a întrupat întru a sa stăpânire tot locul Șișcanilor, și li s-a făcut întrebare, față fiind și răzeșii Futileștilor de jos, până unde merg Șișcani cu stăpânirea, și tot așa ne-au arătat, că până drept în colțul Curiecilor din jos, la care și înşiși răzeșii de Futilești n-au putut tăgădui că n-au această știință, că tot până acolo se stăpânea și mai înainte de răzeșii de Șișcani, și acum se stăpânește de către postelnicul Beldiman, de când a intrat întru a dumisale deplină stăpânire. / Deci, dacă jumătățarea Hocenilor, acea cu nume de Șișcani, a urmat și stă cu neprihănită stăpânire până la acel loc, apoi îndoire nu rămâne că și cealaltă jumătățire nu poate rămâne mai scurtă. Dar postelnicul, spre a ridica tot prepusul, cum că **Curiecii** nu este osebit trup de moșie, ce Crăciun Curiac a fost răzeș părtaș în Hoceni și în Șișcani, de pe care a rămas numirea locului, înfățoșat-a aceste vechi dovezi:

1638 (7146), ianuarie 25: Suret de pe ispisocul vechi, pe sârbie, a Domnului Vasilie voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl Debrici, la anii 1806, iulie 10, prin care întărește lui Mierăuță Coșăscul și fraților lui, și fiului lui Dumitrie, fetei lui Ioana, strănepot al Ilcăi și Gâtii, și verilor primari, a lor dreaptă ocină și moșie, din a treia parte de sat de **Șișcanii**, ce-i pe Larga, jumătatea din urmă, de baștină, de la Petru vodă, și iarăși dă și întărește

slugii sale Mierăuță Coșăscul altă jumătate, din a treia parte din acel sat Șișcanii, ce a cumpărat el, osebit de alți frați și neamuri ale lui, de la Meleștean, feciorul Anghelinei Frijoae, nepotul lui Crăciun Curiace. Cu această cuvântare se face dovadă că Curiace a fost răzeș părtaș în Șișcani.

1686 (7194), octombrie 30: Aşijderea, ispisoc de la Constandin voievod, întăritor lui Grigoriță din Guzari și femeii sale Simina, pe un zapis de la Avramia, fata Tudosiei, femeia lui Toader, nepoata popii Fenie din Săminești, care au vândut a lor ocină și moșie, ce este la ținutul Fălciului, din sat din **Hoceni**. / Așijderea, zapis de la Chirilă, feciorul lui Tudosie, nepot popii Fenie, și de la femeia lui Anița, precum au vândut dreaptă ocină și moșie, ce au avut iarăși în sat **Hocenii**, a treia parte de sat, din partea Tudosiei. / Așijderea, zapis de la Arsenie și de la femeia lui Aftinia, fata lui Fenie, precum au vândut dreaptă ocină și moșie de la **Hoceni**, a treia parte de sat. / Așijderea, zapis de la Istratie și de la femeia lui Nastasia, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni** partea lui Fenie, a treia parte din tot locul. / Așijderea, zapis de la Urâta, preoteasa popii Gavrilaș, feciorul Todosiei, precum au vândut a lor dreaptă ocină și moșie din sat din **Hoceni**, dintr-un bătrân, a treia parte. / Acest Fenie sau popa Fenie și cu preoteasa lui Alexandra, cu toți acei de mai sus arătați urmași ai lui, se vor vedea la spița ce se alcătuiește din scrisoare că sunt curgători din Anghelina Frijoae, fata lui Crăciun Curiace, adică se face dovadă că aceste neamuri, răspunzându-se părtași și în Hoceni, se văd ieșiți în vânzări și că, după porecla lui Curiaci, a rămas cu numirea locului. Și încă tot acești curgători din aceste neamuri mai adaugă a vinde și cu

nume de Curiaci, pe care îl trec iarăși în cumpărături și răscumpărături, la răposatul vornic Gheorghe Beldiman, părintele postelnicului, la care, aducându-se toate scrisorile vânzătorilor, acum se văd dezvelite felurime de chipuri și vicleșuguri răzășești, vândute câte în două și trei locuri. Unele și aceleași neamuri, unul și același loc cu numiri schimbate, precum și acești curgători din Crăciun Curiac, vânduți într-o parte cu nume de Șișcani, într-alta, cu nume de Hoceni. Şi, în sfârșit, poreclind locul, mai vând și cu nume de **Curiecii**, care aducându-se la părintele postelnicului, acum se vede că s-au cumpărat câte două și trei rânduri, drept lucrul său. / Și așa ieșind dintru toată îndoiala că acest loc numit **Curiecii** nu este osebit hotar de moșie, arătăm că nici fântâna Mogăi nu poate fi acel budăi de la No. 18, nici drumul lui Cocârțală, acel pe din sus de Curiecii, întâi că fântâna, după glăsuirea ispisocului domnului Stefan voievod, se cere a fi de ceastă parte de pârâu, dinspre răsărit, nepomenind întru glăsuirea sa la întoarcerea că au trecut pârăul. / Al doilea, pentru drumul acesta nici nu poate a se numi drum, nici că a fost, nici că poate, neiertând starea locului, ce acesta este o cărare, ce abate din drumul **Hocenilor**, acel de pe vale, la deal, pe care anevoie este și cu deșertul a se sui chiar. Iar acel pe din jos drum, ce cuprinde în sine locul numit **Curiecii**, mergând l-am aflat în dreapta sa ființă, ce-și păzește și acum urmarea sa, și de hotarul dinspre megieșitele moșii, lângă care drum, în malul pârăului, de această parte, dinspre răsărit, s-a aflat și acum față o fântână, potrivită întru toată cuvântarea ispisocului cu fântâna Mogăi și cu drumul lui Cocârțală, în dreptul cărei fântâni, lângă drum, este față și o piatră veche hotar. La această fântână și drum de lângă această piatră, a cerut

postelnicul de a i să statornici colțul **Hocenilor** și al **Șișcanilor**, dar aici iarăși arătăm că urmează nu puțină neînvoire între postelnic și între Safta Costache, soția săvârșitului Toderașco Costache, stăpâna locului numit **Talaba** şi o hliză din capul moșiei **Bălăneştii**, ce se alătură, pin capul Hocenilor, care Bălăneștii sunt iarăși a postelnicului, afară de această hliză a numitei cucoane și afară de o altă alăturată hliză, a Bădroseşlilor, cum se vor vedea la hartă. / Pricina între postelnic și între numita cucoană este întâi pentru un mal de iaz, ce-a arătat postelnicul că s-ar fi luat de către stolnicul Toma Luca, cel mai de dinainte stăpân al Talabii, prin învoială cu răzeșii de Șișcani, care învoială dumnealui nu o poate cunoaște de bună, fiindcă răzeșii de Șișcani cu rea credință stăpâneau atunci locuri trecute în vânzări, și nu putea da lucrul străin, la care față fiind, dintru acei ce purtau numirea de răzeși, și ei au arătat că au știință de acea învoială. / Al doilea, pentru un clin de loc, ce se face între drumul acesta, numit al lui Cocârțală, și între un drumușor ce se abate dintru acesta, în drumul Hocenilor, adică al dumneaei cu hliza din Bălănești, să întinde, de la un loc, și cuprinde cu stăpânirea acel clin dintre drumuri, iar postelnicul cere acest drum, care, întru adevăr, își are și acum dreapta sa umblare, pe de-amândouă părțile de pârău, și ca un pravăț despărțitor și moșiilor acestor dinspre răsărit, pentru care, făcându-se știut dumneaei să vină sau să trimită vechil, cu scrisorile, ca să se facă cercetare și îndreptare, dumneaei a răspuns că scrisorile îi sunt la cumnatul dumisale Ioan Costachi, care, fiindcă acum se află în stărostia Putnei, a rămas ca mai pe urmă a se căuta această pricină. Iar noi am urmat a merge pe acest drum despărțitor hotarelor până în capul moșiei **Bălănești** și

Micșuneștii, aici iarăși am aflat piatră hotar vechi, precum se va vedea la hartă, în marginea acestui drum.

1691, noiembrie 25: Pe lângă care, a mai adaus și altă dovadă postelnicul, între cumpărăturile ce are din Micșuneștii, a arătat un zapis vechi, din anii 1691 (7199), noiembrie 25, încredințat și în divanul gospod (domnesc) de Tudosie Dubău vel logofăt, Lupu Bogdan hatman și toți ceilalți veliți și alți boieri din vremea aceia, martori, prin care Vasilie fecior lui Tudosie Timotin, a vândut a sa ocină și moșie, jumătate de bătrân din sat din **Micșuneștii**, ce să hotărăște cu locul **Șișcanilor**, la ținutul Fălciului, lui Mihăilă logofăt al treilea, după care cuvântare a zapisului se face vederată dovadă a drumului lui Cocârțală, cum și întâlnirea și despărțirea moșiilor acestora, una de către alta, pe stâlpirile ce se află, nefiind încă atuncea numit locul de **Curiecii**, pentru care Curiecii pe larg s-a arătat că, și din scrisoare, s-au cunoscut locul de **Hoceni** și că au fost în pricini de împresurări cu **Hoceni**, precum pe larg se arată la ispisocul domnului Vasilie voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, așadar s-a urmat a merge pe acest drum, ce păzește urmarea stăpânirii de către Micșuneștii, până la altă piatră hotar, ce s-a găsit iarăși în marginea acestui drum, colțul numitului loc Curiecii, la care astăzi se găsesc suiți cu stăpânirea **Futeleștii de jos**, împiedicând glăsuirea scrisorilor, iar noi am urmat tot pe acest drum, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan (însemnat la hartă cu No. 39), semn firesc, de unde urmează neînvoire cu răzeșii Futileștilor de jos, precum s-a arătat la început, căci jumătățirea locului **Futileștii de sus** se mărginesc în Saca, iar înjumătățirea locului Futileștii de jos, din gura Săcii, apucând pe Saca în sus, vor anume gura Săcii, cu 120

stânjeni mai înainte, apoi cârnesc la deal și se mai întinde, în lungime, cu 670 stânjeni, și în lățime, cu 220 stânjeni, cuprinzând un clin de loc și din Micșunești, și din Hoceni, s-au întrebat ce au a răspunde împotriva vechilor scrisori și dovezi, ce le-a înfățișat postelnicul, și cu ce cuvânt se bagă pe gura Săcii și apucă matca în sus, numind gura Săcii, în coastele pârăului Saca, mai în sus de împreunarea cu Elanul, împotriva lămuritei glăsuiri a ispisocului Hocenilor, care zice „până în gura văi Săcii, unde cade în Elan, și apoi pe Saca în sus”, adică îndată ce se atinge de Elan, se și ferește și apucă pe matca Săcii în sus, și iar ce pot trece în lungime mai mult decât Futileștii de sus. / Ei au răspuns că așa au apucat de la părinți, și acest drum de acolo, ce se va vedea însemnat la hartă, s-ar numi drumul lui Cocârțală și că încă se cuvine și Futileștilor de sus a se sui deopotrivă cu Futileștii de jos, precum ar fi și stăpânit mai înainte, dar la alegerea părților răposatului vornic Beldiman, din hotarul Hocenilor, un om ar fi luat brazdă în cap, arătând hotarul **Hocenilor** și le-ar fi scurtat acel capăt, precum, spre dovadă acestor zise, au adus de martor pe un Grigoraș Marcu, om bătrân ca de optzeci ani, ducându-se pe acest drum, se bagă în trupul Hocenilor, cotit și pieziș, până la movilița ce s-ar numi movila lui Bârlădean, zicând că pâră acolo le-ar fi urmat stăpânirea, dar acest bătrân, venind la moviliță și întrebat fiind de către noi ca în frica lui Dumnezeu să arate a sa știință, acesta dimpotrivă a mărturisit, că nici a apucat, nici știe acea stăpânire, decât că și el a auzit că răzeșii de Futilești cereau să se întindă cu stăpânirea pâră acolo, dar răzeșii Futileștilor de sus, față fiind, au zis că nici au stăpânit, nici nu cer, neavând dovadă de scrisori, cu care să poată trece piste Saca. /

Deci acestea fiind voroave din gură, li s-au cerut scrisori dovezi, iar ei au răspuns că pot fi și părtaşi de pe neamul Penişorescu (Penişoară) în Futileștii de sus, și cu cumpărătură în Futileștii de jos, cu ademeniri și chipurile ar fi luat din scrisori, la care, cerându-le și ei, și noi, dumnealui n-au tăgăduit că nu le-a luat din scrisori, însă a pricinuit că le are peste Prut, iar postelnicul, după ce și la aceasta i-a întâmpinat, înfățoșând perilipsile din anii 1820, mai 13, iscălit de vornicul Tăutul, fiind atuncea ban, arătător de scrisorile ce au înfățoșat, atât serdarul Isar, cât si răzeșii Futileștilor de jos, tras fiind într-această judecată, atunci, în vremea când le erau toate scrisorile față. Apoi, văzându-se strâmtoriți, au început, peste câteva zile, a scoate și ei rânduri, rânduri, câte o copie, acestea în jos arătate:

1546 (7054), aprilie 2; Ispisoc sârbesc de la Petru voievod, tălmăcit de polcovnicul Pavăl, întăritor moașei (bunicii) Frijoaia pe jumătatea de sat din jos, unde se numește la mic Futilă, care l-a cumpărat de la Mărica, fata Țăntii, din ispisoc de cumpărătură ce a avut tatăl său Țăntea de la părintele domniei sale Ștefan voievod. Iar hotarul acelei jumătăți de sat, jumătății celei din jos, ce se numește la mic Futilă, să-i fie din tot hotarul jumătate, iar dinspre alte părți, după vechile hotare, pe unde au apucat din vechi.

1667 (7175), iulie 6: Copie neadeverită, scrisă și alcătuită între sineși de răzeșii vechi Frija, Gavril Bârlădeanul, Vasile Timotin, Sămion Blehan, Costandin zăt (ginere) Toader Dobândă, Sandul Micul, „însemnarea **Micșineștilor**, pe unde bat semnele locului, purcederea spre răsărit, trecând Elanul, alăturea cu **Grozăștii** iproci, și apoi se întoarce în sus, de merg alăturea cu **Futileștii**,

dându-și coaste cu Futileștii și, trecând Elanul, Futileștii rămân în drumul **Hocenilor**, iar Micșuneștii cu un rând de pământuri, prin capul **Curiecilor**, până în Saca, drept locul lui Bolat, și așa se încheie hotarul", în care însemnare, după ce se văd arătate numele acestor de mai sus, apoi mai jos să adaugă și aceasta. Însemnarea Futileștilor „purcesul lor din drumul Hocenilor și merge pe din jos, hotărându-se cu Micșuneștii, iar pe din sus, purcede hotărându-se cu o bucată, de loc din **Curiecii**, până drept movila lui Bârlădeanul, drept movila lui Bârlădeanul se hotărăște cu **Hocenii**, până ce cade în Saca, iar din Saca purcede alăturea cu locul lui Beldiman și, trecând Elanul, spre răsărit, peste coada Futileștilor, dinspre răsărit, se îndreaptă în jos iproci.

1766, octombrie 10: Mărturie de la Apostol Penișoară și alții, adeverită de stolnicul Gheorghe Beldiman, ispravnicul ținutului, arătătoare cum au măsurat jumătate de **Futilești** și au împărțit pe răzeși, și că s-au găsit, în curmeziș, 9 funii, iar în lung, 102 funii, și funia de 30 stânjeni.

1802, iunie: Gheorghe Nistor căpitan şi Sandu Buzăscu căpitan, mărturie de cercetare ce au făcut la fața locului, între răzeșii de moșia **Futileștii** și între răzeșii de moșia **Hocenii**, arătătoare precum năvălesc răzeșii de Hoceni asupra hotarului răzeșilor de Futilești și răzeșii de Futilești asupra răzeșilor de Hoceni și, pomenind de suretul ispisocului ce au arătat răzeșii de Hoceni, de la domnul Stefan voievod, nu-l iau la înțelegere, ci pe cât i-au dus cunoștința, i-au dat mărturia lor, arătând neînvoirea și nemulțumirea răzeșilor de Hoceni.

Acestea sunt scrisorile răzeșilor **Futileștilor de jos**: cât pentru ispisocul de la Petru voievod. nu rămâne

îndoială că Mușa Frijoaia a avut jumătate de sat, jumătate cea din jos, unde se cheamă la Mic Futilă, dar nefiind arătat în semne nimic, nu se poate atinge de hotarele **Hocenilor**, în fireștile semne mărturisite de mai vechiul ispisoc a lui Ştefan voievod, iar pentru însemnarea locului, acea de la bătrânii lor, ce-ar fi arătătoare în semne, cum și pentru mărturia hotarnică, pe care ei vor să se întemeieze, acestea fiind pe arătări din gură, pe mărturii răzășești, în neființă de scrisori, făcute, în nici un loc nu prind, când se ivesc cele mai vechi scrisori, dar postelnicul și la aceasta i-a întâmpinat cu înscris, dovadă:

Iulie 4. Dumitrașco Oțel dăm știre măriei tale că a venit cinstită carte a mărie tale la noi, să strângem oameni buni, să arate semnele satului Hocenilor, pe uricul de la Stefan vodă, și să le înnoim semnele, și ne-au arătat semnele, cum spune și uricul, apoi, poftorind cuvântarea aceea de la ispisocul domnului Ștefan voievod, până ce vine în gura văii Săcii, și zice „de unde cade valea Săcii în Elan, și acolo am găsit piatră hotar, de acolo, spune uricul, pe valea Sacă în sus, iar un călugăr, anume Medelean a fost intrat, câtva loc, într-al Hocenilor hotar și i-am pus zi, să-și aducă dresele înaintea măriei sale, și nu le-a adus, și apoi i-am pus zi să-și aducă uricul și la oameni buni, și nu l-au adus, iar noi am mers pe vale, în sus, cum spune uricul **Hocenilor**”. Această mărturie, deși fără veleat. se înțelege a fi din zilele domnului Vasile voievod, căci acest Dumitrașco Oțăl se vede arătat și la ispisocul domnului Vasile voievod, acel din leat 1642 (7150), iulie 10, la pricina ce au avut Hocenii cu Șișcanii, și acel Medelelean stă pomenit la mărturie fiind stăpânul **Futileștilor**, precum la scrisorile răzeșilor se adeverește, iată vederată dovadă, cum fără putere de scrisori, năvălea

peste fireştile semne, cuprinsă la ispisocul **Hocenilor**, adică la acest loc, și această împresurare, care iarăși s-a întins, după vreme, prin mărturii neadevărate; au mai adaus a pune înainte numiții răzeși, că la acele mărturii de hotărâturi ale lor, fiind iscălit și părintele postelnicului ca un megieș, le-ar fi cunoscut de bune, la care măcar că niște hotărniciri, făcute pe arătări din gură și mărturii răzășești, în lipsă de scrisori de la sine, cad și se surpă, dar postelnicul și la aceasta i-a întâmpinat cu cuvânt că întru acea „ipohi", întru care ar fi iscălit părintele dumisale, întâi că nici ajunsese cu stăpânirea părților sale din Hoceni a se megieși cu dânșii. Al doilea, că nici odinioară părintele dumisale nu a căutat dezbatere a tot hotarul Hocenilor de Șișcani, căci încă nu-i avea cuprinși în cumpărături, decât numai alegere dinspre răzeșii săi, precum spre dovadă a scos, de ne-au arătat și mărturii hotarnice, care, din vreme în vreme, își alcătuia după cumpărăturile ce făcea. Și al treilea, că părintele dumisale nu se vede iscălit ca un megieș, ci ca un dregător al ținutului, ce se afla, în vremea aceea, iar în sfârșit, apoi a dat iarăși în scris dovadă dumisale că ei au prihănit și hotarnicele Hocenilor, și însăși hotarnicele lor, scos-au de s-au văzut, în perilipsul iscălit de vornicul Tăutul, trecută la anii 1810, septembrie 10. Cartea divanului către isprăvnicia de Fălciu, în jaloba răzeșilor de Futilești, cu arătarea că răzeșii de Hoceni, până a nu sfârși judecățile ce au cu dânșii, ar fi vândut părțile lor stolnicului Dumitraşco Beldiman; să cerceteze și, de va fi precum arată să oprească acea vânzare, și pârâții răzeși, după vremea lucrului, să vină la divan. După care, apoi, trași fiind în judecată. I-au înfățișat postelnicului și sorocul cinstitei logofeții, cea mare, din 1820, februarie 3, cum și mărturia rânduitului,

din partea isprăvniciei, căpitan Dumitrul Strâmtul, din 1820, martie 6, prin care arată că au mers cu sorocul cinstitei logofeții, și, apucând pe răzeșii de moșia Futileștii, anume Vasile Sava, Neculcea Raduș i alții ai lor, ei au răspuns că acea parte de Futileștii este a serdarului Iordache Isar, ei nici trebuință au, nici în judecată merg; așijderea a arătat postelnicul și un răvaș al serdarului Isar, în original, fiind al treilea vistiernic, întru care, după ce mai sus se roagă pentru orânda din Hoceni, apoi mai jos cu, însuși al său condei, urmează a zice, așa:

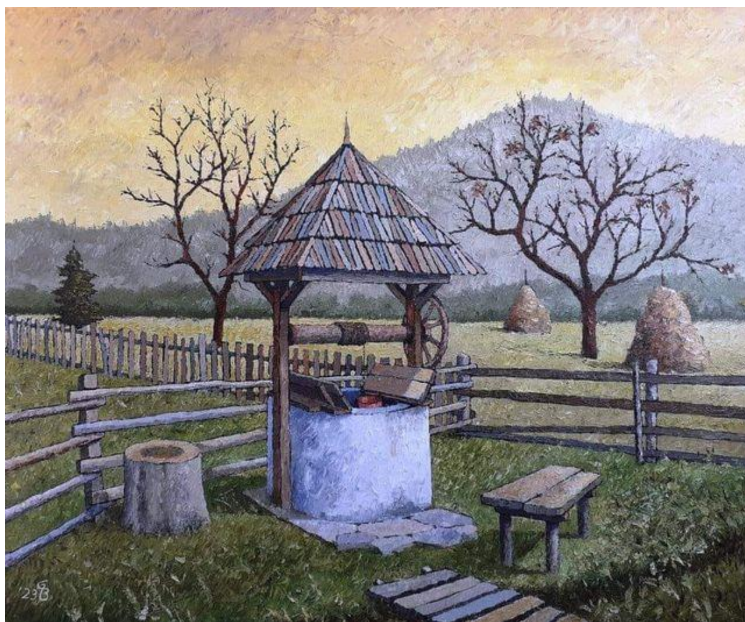
„Mă rog, mulțumește-mă la această cerere dinspre răzeșii de **Hoceni**, și eu le făgăduiesc a fi lor apărător dinspre pricina ce au cu **Futileștii de jos**. Eu, vrând, îi pot odihni. Lipon nu trebuie nici ei să mă împotrivească”. / Deci stând noi și luând seama, atât stării și ființei locului, cât și lămuritelor semne, cuprinse întru glăsuirea ispisoacelor postelnicului, fără de părtinire, în curat cuget, arătăm că capul Hocenilor este drumul lui Cocârjată, și drumul lui Cocârjată nu poate fi altul decât acel ce cuprinde în semne locul numit **Curiecii**, care drum, ca un pravăț, și astăzi urmează hotar întru despărțire de către moșiile megieșite, **Bălăneștii** și **Micșuneștii**, cum și gura văi Săcii, unde cade în Elan, este acea însemnată de către inginer la hartă cu No. 29, fiind semnul firesc nestrămutat, unde amândouă pâraiele, Saca și Elanul, și din vechi, și astăzi, se unesc spre împlinirea cuvântării ispisocului, ce zice tot pe drumul lui Cocărțală, până la gura văii Săcii, unde cade în Elan, căci Saca, venind de la locul mai înalt, acolo cade în Elan și face gură cu înalte maluri, și tocmai drept acest loc, în ceea parte, peste pârău, stau față întâlnirea drumurilor vechi, care și astăzi au urmarea lor, și rău și fără cale se întind Futileștii de jos, despărțind

întâlnirea Micșuneștilor cu Hocenii, împotriva vechilor scrisori ale postelnicului, arătate la rândul lor, și măcar că cei mai mulți din răzeși și-au venit întru dreapta cunoștință, noi însă pietre hotare n-am pus, ci numai cât am însemnat locul cu gropi, căci postelnicul, fiind părtaș, stăpânitor și în moșia Micșuneștii, având și osebită pretenție întinsă pentru locul numit Futileștii a fi tot din Micșunești, cerând alegere și dezbaterea răzeșiei rămase, cum pe larg, prin osebită mărturie a noastră arătam, rămâne a se da hotărâre de către cinstitul divan și de către înălțimea sa, iar noi, întru cuprinderea poruncii, am dat această a noastră mărturie, dumisale postelnicului Dimitrie Beldiman. / 1824 Octombrie. / Ioan Cuza spătar, ispravnic hotarnic, Gheorghe Bou serdar, hotarnic"[924].

924 Ghibănescu, Gh., *Surete şi izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iaşi 1912, pp. 172-182

Cuprins

Dincolo de mărturiile străinilor, există mărturiile noastre, în care veţi întâlni câte un popă bătându-se cu dascălul, lângă fântână, pentru o sfoară de pământ, sau amândoi, popa şi dascălul, luând cu asalt, împreună cu enoriaşii lor, câte un schit sau câte o mănăstire pentru a le prăda de bunurile lumeşti, de care bunul Dumnezeu nu are nevoie. Un toponim de prin părţile Focşanilor, îmi sună ca un sacrilegiu: Morile Precistei. Cu crâşma, robii şi iobagii Precistei.

Câtă vreme au fost pe pământ, Iisus şi sfânta lui Maică nu au avut nevoie de averi, dar, de când s-au mutat în Ceruri, bunurile pământeşti nu le mai ajung, mărturii fiind, printre altele, şi multe dintre ispisoacele medievale de judecată, reproduse în această carte.